

هه و النامه ی کتیب

جه مال عه له مدار

یه که مین هه ولیری له سوید

جهمال عهله مدار

يه كه مين هه وليڙي له سويد

بابت: بايوگرافيا ❁

ديدار: جهمال عهله مدار ❁

هه قه يقين و نووسينه وه: شيرزاد هه يني ❁

ديزاييني ناوه وه: موحه ممه د حوسين خه تي ❁

به رگ: شورش غه فووري ❁

چاپ: يه كه م (۲۰۲۱) ❁

تيراژ: ۱۰۰۰ دانه ❁

نرخ: ۱۰,۰۰۰ دينار ❁

ژماره ي وشه: ۱۴.۲۰۰ وشه ❁

قه باره: ۱۷ سم × ۲۴ سم ❁

له به ريوه به رايه تي گشتي كتيبخانه گشتيه كان

ژماره "۱۰۲۱" ي سالي ۲۰۲۱ ي پڻ دراوه

كتيبه كه له سهر ئه ركي "جهمال عهله مدار" چاپكراوه

جه مال عهله مدار

يه كه مين هه وليرى له سويد
بیره وه ريه كاني ده گيرته وه

هه فپه يفين و نووسينه وه

شيرزاد هه يني

ستوكهولم

چاپي يه كه م - ۲۰۲۱

Jamal Alemdar

The Frist Erbilian in Sweden

Dialogue and Editing

Sherzad Heini

Stockholm 2021

جمال علمدار

أول أربيلي في السويد

حوار و تحرير

شيرزاد هيني

ستوكهولم ٢٠٢١

جهمال عهلهمدار

نامہ پیکر کی سویاں و ریز
بو خاک ہتر زاد ہنہ نیں

برام . پاستہ کہ وہی دیندی زورمان
بہ پیکر وہ کرد ، فن پیکر لہ پیرودہ و پلم
گیرایہ وہ ، لہ دل وہ سویاست دہ کہم کہ ماروی
وہ ک فوٹ دہ لیل (۷۰) روز پیردہ وام
گارت لہم کیتہ دا کردہ .

برام بہ سواری نویسنہ و دہ پیردہ مانف
دہتہ نوشتہ ابھی ہوی پیردہ ہی تر
بہم کیتہ دہ و ہی پلم نہ کہ رحیمی لہ
ہو لہ و کوردستان جو رہوم ، پلم پتہ و
وہ روز بہ کاسی بہ نافع وہم لہ پیردہ ان و
ہی لای حزبی و فوسر کالان و نوینہ ایوی
وہ ہی فرما کہ وینا دلم کہ سبہ لہ ہولتر
و کوردستان بوہ . آوہ ان ہی کوردستان

جمال خالدی
زبان

جمال خالدی

مسئولان لہ

۷۸ / ۸ / ۷۸

"داستان" ى ئەو بەرھەمە

ئەو كىتەبە بەرھەمى دە دیدارى درېژى "۱۲۱۰" دەقیقەییە؛ كە لە ستۆكھۆلم لە ماوەى دوو مانگدا كراون. لە گەل پەیفین و ئاخاوتنە كاندا؛ وینە و دۆكومېنت زۆرمان بینین. قسە كانمان تۆمار كرددوون. جا دواتر بە شیوازی دارپشتنى خۆم نووسیومنەتەو. وینە و بەلگە كانیشم ھەلپژاردوون. لە ھەلپژاردنە كانیشدا ئازاد بووم. بۆ ناسینەو ھەرگیزانی ھەندیکیان و خویندنەو ھى ژمارەیه ك لەو بەلگانە، كاك جەمال یارمەتیی زۆر داوم.

لە دەقە ئینگلیزی و سویدیە کانیشدا "كەفان" ى كچم ھاوکارم بوو. لەلایەن دارپشتن و رېنووسیشەو خاتوو "داستان شەریف" ھاوکارم بوو.

دیدارە كان لە ژووړیكى مالى ئەواندا بوون. ئینجا ھاوژینە كەیشی. "بەهرین" بەر لەو ھى بچیتە سەر كار، شیرینی و میو ھى بۆ دادەناین، ئەویش بە دەستە كانى خۆى قاو ھى كانى لیدەنان، زۆربەى كاتیش ساردیش دەبوونەو؛ لەیرمان دەچوون بیانخۆینەو. بۆ ناو و بەروار، ھەرگیزانە كانیش زوو زوو و زۆر جار گەراومەتەو سەر زانیارییە كانى "Google".

ئەو نووسینە، لە گەل ئەو ھى دیدار و ئاخاوتن و تۆمارکردنە، من بە دەقیكى ئەدەبى دەزانم. لەو ھى اندا پلانم وا بوو؛ نووسینە كە ھەمەجۆر و فرەدەنگ و پەخشان و وردە خەیاڵیشی. تى بکەوئیت. پەپەو ھى سأل و شوپن و كات و ریزبەندی نەبووم، بەئەنقەست، بۆ جوانى دەقە كە و ئارەزووى خوینەران ویستوومە بەو شیوازە بنووسم.

شیرزاد ھەینی

بەیانى رۆژى ۲۰۲۱/۸/۲۷

شارۆچكەى گەشتیاری "پۆرتوریکو" لە دوورگە كانى كەناری ئەسپانیا لەسەر زەریای ئەتلەسى

...

"داستان" ي نهو بهرهمه، به زماني سويدي.

"Historien om den boken"

Den här bokens handling består av 1210 minuters lång pratstund/intervju som pågick under två månaders tid i Stockholm. Handlingen i boken är skriven utifrån de dialog, samtal med Jamal Alemdar samt beskådning av fotograferingar, kommentarer och böcker som ett underlag för intervjun. Intervjun har spelats in men jag sammanfattat det med egna ord.

Jag fick hjälp av Jamal Almedar med urvalet av de foton och brev men jag hade i slutändan frihet att välja ut de fotograferingar och dokument som jag ville få med i texten och min dotter "Kavan" har hjälpt mig vid en del översättning av brev som var skrivna på engelska och svenska."Dastan Sharif" Hjälpt mig att rätta till min grammatik.

Intervjun ägde rum hemma hos Jamal i ett rum. Hans fru Bahrin brukade duka bordet med sötsaker och goda frukter innan hon skulle gå till jobbet medan Jamal stod för brygga kaffe som vi njöt av under våra samtal trots att kaffet ibland hann bli kall då vi var så insatta under våra långa pratstunder.

Jag har tagit hjälp av Google För att ta reda på lite mer gällande de personer och platser som har varit viktiga i boken och som har nämnts.

Sherzad Heini

27.8.2021

Kanarieöarna

گوتراوه:

"ژیانی هه موو که سیک کتیه که و له چاپخانهیه، یان چاوه پروانی سه عاتی سفره، له ههر خوله ک و سه عاتیک راست وه ک خوی؛ شیرینی و تالییه کانی ژیانی بنووسرته وه.

ههر یه کیکمان سه برده و روژانه مان شیاوی؛ بیستن و نووسینه وه و پیداچوونه وه یه.

له م کتیه دا، بایوگرافیای پیاوئیکی هه ولیتری دنووسینه وه؛ بهرئیکه وت له ناحیه ی سیده کان له دایک بووه، له گه ره کی ته یراوه گه وه بووه و خوئیندوو یه تی، به ناچاری له که رکوک ئاماده یی ته واو کردوووه ...

ئیدی دیسان بهرئیکه وت به ره و به غدا و ئه نکه ره و ئهسته نبوول ده روات، له وی ده خوئینت و به رده وام ده بیت، تا ده بیته هه ور به ئاسمانه وه!

به لام ئه و له ئاسمانه وه، به رده وام په روش و چالاک و ماندوو ی کوردایه تی بووه، کوردستانی ئاره زوومه ندانه؛ له دل، چاو، شان، گیرفان، به رنامه، خوئندن و ژیاندا داناوه و پاراستوووه!"

...

هه و النامهه كتيب

جه مال عه له مدار

يه كه مين هه وليږي له سويد

کتابخانه

هه و النامهى كتيب

قاوهى يه كه م

رۆژى ۲۲ ى ته ممووزى سالى ۲۰۲۱

شوین: ستۆكهۆلم، گه له رى "Kista" كافترياي "COMPLE"

له گهڻ جه مال عه له مداردا له کافترياي "COMPLE" له شيسٽا له سٽوڪهولم

پیش قاوه خواردنه وه که

به ره له وهی په تای کۆرۆنا "کۆفید ۱۹"، هاتوچۆ و دیمانە و دیداره کان شپرزە بکات، له دیداریکی دۆستانه و یه کترناسیندا "جهمال عه له مدار" له وه لای ته وهی پیکه وه دابنیشین؛ گه شتی ژیان و کوردایه تی و گه ریده هییت بنووسمه وه، ئەو به وه رازی ده بیت، به لام له بهر بارودۆخه که بابه ته که دواکه وت، منیش گه شتیک ده که م و ده گه ریمه وه هه ولیر. له وی زیاتر له سه فه ره کانی پیشووترم گیر ده بم، به لام بابه ته که م هه ر له بیر و بهرنامه دا بوو. پاش ئەوهی ده گه ریمه وه سوید، ئەوهم دیسان به بیر دیته وه، ته له فۆنیک بۆ ده که م، ئەویش به خیره اتنه وه م ده کات و پیم ده لیت:

به خیره تته وه، زانیم له کوردستان بوویت، گه شت و شاخه وانێ زۆرت کردوون، پاش قسه ئاساییه کورته کان "ده مه ته قی و قسه کردنی خه لکی له و ولاته، سوید کورت و چره" من ده پرسم:

"له بیرته سالی پار پیشنیاریکم کرد، پیکه وه دابنیشین و تۆ باسی خۆت بکهیت؛ ئه رشیف و فۆتۆ کۆنه کانتهم پێ نیشان بدهیت؟"، دياره ئەویش ده لیت:

"باشم له بیره"

چهند رۆژیک چاوه روانم کرد، له بیری خۆمدا گوتم؛ با ئەویش دوا بریاری خۆی بدات؛ ئیتر ته له فۆنم بۆ کرده وه و له سه رکات و شوینه که ریک که وتین، ئەوهش دیداری یه که می ئیمه یه، نازانم چهند بهردهوام ده بیت و به چ ده گات؛ چ ده بیستم و چ ده نووسم و رانام چ ده بیت.

هه ردووکمان هه ز به قاوهی تال و رهش و بێ شه کر و بێ شیر ده کهین، به لام له کوپی گه وره دا. هه ر چهند قاوه که مان ساردتر ده بیتته وه، ئیمه گه رمتر ده بین و په یفینه که مان شیرینتر و راستگۆیانه تر بهردهوام ده بیت!

جه مال عه له مدار، ته مهن، ساله كان، ئيشوكار، سهردان، ژيانى تايبه تي و مردنى كوره گه نجه كه ي جگه له وه عيش ماندوو يان نه كردووه، بويه به پيلاويكي نه ديداس و جلو به رگيكي ئاسايي خاويي يه كرهنگ و ستايل جوانه وه، له كاتي دياريكراودا و زووتريش هات! منيش چاوه پروانم ده كرد، دوو چاويلكه؛ يه كيكي پزيشكي نه وي ديبش ره شي هه تاوي له سه ريه ك، دروست له سه ركه پوووه جوانه كه ي دانا بوون، وه ك نه وه ي يه ك چاويلكه ي له چاودا بيت. هه ردوو كمان له ناو گوره پانه كه چوست و به سوزه وه به ره و لاي يه كترى ده چين و له بهر سي به ري داريك ده گه ينه يه كدى، هه تاوه كه گهرم بوو، له بهر كورونا و دوخه ته ندروستيه كه ش دوور به دوورى سلاومان له يه كدى كرد و ئيتر نه و زوو ده لئيت:

"له ميژه نه هاتوومه شيستا "Kista"، كه ئيشه كه مان ته واو بوو، وا باشه كه ره سته ي دو لمه ش له گه ل خو م بيمه وه، "به هرين" ي هاوسه رم له پشوودايه و به نيازه دو لمه يه كمان بو بكات، له كوي كه ره سته م ده ست ده كه ون، چونكه له گه ره كه كه ي ئيمه دووكان و خواردمه ني خو مائيان كه مه، دووريش ده روين تا نه وانه ده كرين!"

منيش ده ئيم:

"ئاسانه لي ره دووكاني له و جو ره خو ره لاتي يانه زوره و بازيان خو شه و هه رزانيش!"

ئينجا نه و گو تي:

"به لام جاري برسيمه! با نانيك پي كه وه بخوين! كام ري ستورانتى ناو گه له ريه كه باشن؟"

...

قاوهی یه کهم

له کافتريای "COMPLE" داده نیشین، ده چینه گوڤه یه کی لچه پ، باش بوو؛ جه نجالیش نه بوو، له گه ل ئه ویشدا دهنگه دهنگ هه ر ده هات، ماوه ماوه ش دیمه نی جوان و بو نی خوڤش و گهرمی تی ده کهوت؛ به لام دیمانه کهی سارد نه ده کردینه وه.

به و شیوه یه دیداره که ساز ده کهین، من لی ده پرسم:

"حه ز ده کهم له ناو و که سایه تی باپیرته وه ده ست پی بکهین، ناوی چی بوو، کار و کاسبی له ناو هه ولیتر چی بوو، مالی له کوی بوو، ئه وهی له بیرت ماوه، یان بو یان باس کرد بیت؟"

ئه و گو تی:

باپیرم "له دایکه مه وه،" ناوی حاجی ئه سو ده چه خماچی بوو، ئه و باوکی مه لا مه ولوود له کو یه وه هاتو ته هه ولیتر و نیشته جی بووه، له ناو بنه ماله کانی ناو قه لاتی هه ولیتر هاوسه رگیری له گه ل کچه قه لاتی یه ک به ناوی "خانم" ده کات، وا بزانه ئه و مه لا مه لووده چوار ژنی هه بووه؛ ئیتر عه له مداریه که ده گه ریته وه بو پیروژی ئه و مه لایه.

ئه و له گه ل حه میدی کوری له ناو بازاری گه وره، "دیاره بازاری قه یسه ری و بازاری گه وره جیاوازه، ئه گه چی زوری ش له ناو یه کن"، نزیک مزگه وتی ناو بازار دوو کانی هه بوو، ئیستا بازاره کونه که هه موو بووه به زپینگر. ئه و له وی کارگه ی هه بوو، ئیشی ئاسن و فیشه ک و داگرتنه وه و سازکردنی که رهسته ی له و جو ره ی

ده كردن، "دياره لهو ده مانه وه ئاره زوو و هاموشوی فيشه ك و تفهنگ ده كهيت؟".

من ده چوومه دووكانه كهی و جاروبار يارمه تيم ددها، كوورهی ئاگره كه م بو گهرم ده كرد و شتم بو ده كړی و بهرده ستيم ده كرد. ئه ویش به رانبه ر شاگردیيه كه م؛ يه ك دانه كه باب و نانیک و جامه ماستاویكي ساردی به به فری چيا بو ده كړيم و به سوزوه ده مخوارد وام ده زانی هه موو دونيا هی منه! ئه و پياویكي هه وليږي بوو، مائی له ناو قه لاتی بوو! به يانیان زوو ده هاته خواری و ئیواران ماندوو و ئاسووده؛ پڼویستیيه كانی ماله وهی ده كړی و به سرده كه وت، به ناو كو لانه ته سكه كانی قه لات ده چوو ماله وه. لهو ده مانه ی من سهری دووكانه كهی ئه وم ددها، به ديار كوورهی گهری چه خماچیيه كه وه داده نیشتم، ته منم ده یازده سالان ده بوو، له پولي چوار و پینجی سهره تاي بووم! له قوتابخانه ی سانیه "دووم" بووم، به رانبه ر سینه ما سه لاهه دین و نزيك قشله.

ئه و پياویكي ئیماندار بوو، زوو زوو بو نوڼر ده چوو مزگه وتی ناو بازار. باشم له بیره زوو زوو بو كړینی كه رهسته و پڼویستیيه كانی ناو دووكانه كهی ده چوو به غدا، منی خو شده ویست و منیشی. له گه ل خوی ده برده به غدا. "رهنگه لهو سه فه رانه ی باپیرت و سهردانی به غدا، ئیتر شهیدای گه شت و رویشتن بوو بیت"، لهو كاروانانه دا هاو كاریم ده كرد و قسه كوردیيه كهی ئه و و داواكانی ئه وم بو ده كرده عهره پی، چونكه من به عهره پی ده مخویند و زمانه عهره بیيه كه م زور باش بوو.

كه له دووكانه كهش ده بوو، ئیشی. نه بوايه و كووره كهی سارد بايه، یان پشوویكي له ته قه ته ق و زرینگه زرینگه كه ددها، دوعا و حه دیس و كه م كه م ئایه ته كانی قورئانیشم بو ده كرده كوردی و تيم ده گه یاند، ئیتر به وه زیاتر من كه وتبوومه بهر دلی ئه و، "دياره له میژه و له میږدمندالییه وه ته رجهمه و

ئاره زووی زمانی ترت کردووہ _ به پیکه نینه وه پیتی ده لیم _ چونکه ده مزانی ئه و کاره ی کردووہ و زمانی زوریش ده زانیت!"، ئه و پیاویکی نه رم و له سه رخۆ بوو، زۆربه ی کیشه و ئالۆزیه کانی ناو خزم و ناسیاره کانی ناو قه لات و خواره وه شی به ئامۆژگاری و قسه خۆشه کانی چاره سه ر ده کرد.

...

دایکم "زوبیده ئه سوهد مه ولوود" ته مه نی چواره ده سالان بووه که شووی به باوکم کردووہ، ئه و کچی خالی بووه. باوکم زوو زووش شاگردی له دووکانه که ی باوکی کردبوو، به وه ش زیاتر شاره زای ماله که بووبوو. باوکم تازه ببووہ به مفه وه زی پۆلیس، له گه ل دامه زرانندی بیر له ژنهنیان ده کاته وه، داوای کچه خاله که ی ده کات، هه ر تازه زاوا بووه، تازه ش دامه زرابوو وه ک مفه وه زی پۆلیس ده یگوازنه وه ناحیه ی سیده کان! له وی مه خفه ری پۆلیس هه بووه، دیاره باوکم ده بیته مه ئمووری ئه و مه خفه ره، منیش له وی له دایک ده بم!

من له رۆژی ۱۹۴۰/۴/۴ دا له سیده کان له دایک بووم، له هه ر شوینیک ده پرسن، له کوئ له دایک بوویت؛ ده لیم سیده کان! که یفم به وه دیت، له وه هواره جوانه، له ناو ئه و خه ئکه ساده یه له دایک بووم، دواپی که له دیمه شق "که ریم خانی برادۆست" ده ناسم و له رۆژانه ی کۆنگره کانی ئۆپۆزیسیۆنی عێراقی به ر له رووخانی رژی می به عس ده مبینی، ئه و زانیبووی من له ههواره که ی ئه وان له دایک بووم، باسی ده کرد، له ناو خه ئکدا ده ی گوت؛ ئه وه خزمی ئیمه یه! وه ره خانووئیکت له وی بۆ دروست ده که م.

...

باپیرم "موحه مه د مسته فا پیرۆت" م نه دیبوو، "ئه و" باوکی باوکم له شاری _ ئاکری_ وه هاتبووه هه ولیر، به لام که ی و بۆچی و چۆن ئه وه یان نازانم، به لام

دهزانم كارگه چي بووه، ئيشي لباد و خووري كردووه، دهسترهنگين بووه. لهو بازار و كاسبويه زوو له ناو قهيسهريدا شويني خوي دهكاتهوه! زوو له گهل ماله باپيرانم تيگهل دهبيت و كچيكي "داپيرم" دهخوازيت، نهوه دهنيتهوه و باوكم لهدايك دهبيت و له ههوليپر جيگير دهبيت!

باپيرم، وهك باوكم "شاكر" دهگيرپتهوه، هزي نه كردووه نهو بچيته قوتابخانه و بهر خوئندن، ويستويه تي له دووكان و كاسبويه كه ي دوور نه كه ويتهوه، ويستويه تي ئه ويش بيته كارگه چي و خهريكي پانكردهوه ي لباد بيت، له ناو قهيسهري ههوليپر و نهو دووكانه ي پشتاويشت بويا مابووهوه، كارگه چي بيت! نهو، بازاري باش بووه و بهردهست و شاگرد ي ويستون، پيشه كه ي خوش ويستووه و ئاره زووي كردووه كوره كه يشي. وهك خوي بيته كارگه چي، له ناو دووكانه كه ي قهيسهريدا پيشه كه فير بيت.

داپيرم، "ژنه قه لاتييه كه"، شارستانه كه به دزيه وه كوره كه ي نارديته بهر خوئندن و بهردهوام پشتيواني كردووه، تا له خوئندن بهردهوام بيت. باوكم كه دهگاته قوناغي خوئندي ناوهندي و خوئنده وارييه كه ي باش دهبيت، له سه ر دووكانه كاني ناو شار و شه قامه سه ره كييه كاني بازارا سووراوه ته وه و دهفته ري حيسابيان بو راگرتوون، كاروباري قهر د و پاره يان بو توومار دهكات، دهگوت پيلا و فروشي "باتا" ش من حيساباتم بو راگرتوو و نووسيپوه ته وه، به قه له م و دهفته ري من پاره ي قازانج و سه رمايه كانيان نووسراونه ته وه. نهو ده ي گيرايه وه بهو كاسبويه، به سه رراستي و چاكي مه سه رفي خوم ده رهيناوه، له كاسي راهاتووم و قوتابخانه شم ته واو كردووه!

...

باوكم خویندنی ناوهندی تهواو دهكات، لهو دهمانه ئهوهی تهواویشی۔ نه کردبووايه له دهورهی موفهوهزی پۆلیسی وهردهگیران! ئیتر ئه وگهنج و مفهوهزه نوپیه له مهخفه ره که ی سیده کان سه ر سنووری ئیران و تورکیا داده مزریت، لهویش دهگوازیته وه به غدا! من ته مهنم چوار سالان بووه که دهچینه به غدا، ئه و هم له بیره و یه که م دیمهن و رۆزگاری مندالیمم به بیر دیته وه ناو شاری به غدا بووه! واته هیچ شتیکی رۆزانی سیده کانم له بیر نییه، به لام که میکی به غدام له بیره!

له بیرمه بۆ چوونه دهوامی رۆزانه ی باوكم، پۆلیسیک به ماتۆریک دههاته دوای، ئه ویش له ته نیشته که ی، له سه ر کورسییه که ی داده نیشت، له و ی به ئیسراحت جینگه ی ده بووه و دهرۆیشتن.

له و سالانه ی له به غدا بووین سه ره تای شه ری دووه می جیهانی بووه، پۆلیسی۔ ناو به غداش ماندوو بوون، باوکیشم له هیزی پیاده ی پۆلیس بووه. ئه وه شم له بیره له ناو به غدا ریکلامی شه ر و پروپاگه نده کانیان به چاپ و بلاوکراره و گوڤار بلاو ده کرده وه. هه ر له به غدا، مندال بووم و ته مهنم مابووی بۆ قوتابخانه، بۆیه باوكم منی نارده حوجره و مزگه وته کانی به غدا، به گچکه یی قورئانم خویندوووه. له ویش دهچمه قوتابخانه ی سه ره تایی، له قوتابخانه یه کی نزیک گۆرستانی پاشایه تی، وا بزانه ناوی نوعمان بووه، ده خوینم.

کۆلانه که مان له به غدا ناوی "گه وه شوکر" بووه، به لام نازانه له کو ی بووه، هه ندیک جاریش له به غدا یه کانم پرسوووه، گو توویانه ئه و گه ره که و ناوه له به غدا نه ماوه، به لام ده زانین گه ره ک و کۆلانیکی کۆنی به غدا ی جارانه بووه! من هیچ شاره زای ناو به غدا نییم و نازانه! به لام ئه و هم له بیره له گه ل ماله عه ره به کان دۆستایه تی و هاتوچۆمان که م بوون، ده یانگوت ئه وانه کوردن، به و چاوه سه یریان ده کردین، ئیمه یان خو ش نه ده ویست، به لام خیزانیکی

مه سيحي هه بوون، نزيكمان بوون، له گه ل ټه وان نيوانمان باش بوو، سه بووري ټيمه بوون، عه ره به كان كه يفيان به كورد و مه سيحيه كان نه ده هات! ټيمه مالمان چوار سال زياتر له به غدا بووه، دوايي باوكم ده گوازنه وه هه وليږ، له و ده مانه دوو قوتابخانه ي مندالان له ناو هه وليږ هه بووه، قوتابخانه ي ټولا و قوتابخانه ي سانويه، ټولا كه خوښدني به كوردى، ټه وي تريشيان به عه ره پي بووه. باوكم منى نارووه ته به شه عه ره بويه كه، گوتبووي خوښدن به زمانى عه ره پي بو قوناغى ناوه نديدا باشته، له قوناغى ناوه ندييه كه دهرسه كان ههر ده بيته عه ره پي، وا چاكتره با سه ره تاييه كه يشي. ههر به زمانى عه ره پي بيت، له به غداش زمانى عه ره بيم باش بوو بوو!

له و قوتابخانه يه ماموستاى هه وليږيمان هه بوو، ماموستا "حه يدهر عوسمان" ماموستاى وهر زشمان بوو، ماموستا "جيهاد" مان هه بوو "ټه وانهم له بيره؛ له ميژه، ته مه نيكي زوره". به لام ماموستا جووه كان باشته بوون، زه كي باروخ، ناجيي فهندي ټه وان هه ماموستاى جوو بوون، ټه وان باشته بوون. جيهاده فهندي كه ركووكي بوو، پياوټكي قه له وي چوارشانه، ده ست و دارى شه ق و ليدانى هه بوون، سه ره به سيداره و ده ست به دارى دريژ له سه رمان سامى هه بوو، بويه ليى ده ترسايين! يه ك يه ك له جياتي روژباش و قسه ي خوش داركاري ده كردين.

له بيرمه توند و تووره ش ده هاته سه رمان و بو نمونه ليى ده پرسين و ده يگوت:

گه وره بن حه ز ده كه ن بين به چي!؟:

يه كنيك له وه لامدا ده يگوت:

"حه ز ده كه م بيم به ټه فسه ر!"

لهسهر ئهوه مامۆستاکه یه کسه به داران ده کهوته سهری و دارکاری ده کرد، پپی ده گوت:

"تۆ و ئه فسهری!"

ئهوهی دهیگوت:

"حهز ده کهم ببه به دکتۆر"

مامۆستاکه ئهویشی دارکاری ده کرد.

ئیتیر ئهوانه ی ریزه کانی پیشه وه لهسهر ئهوه لیدانی زۆریان ده خوارد. کورپی کهمدوو و لچه پی مه ند ناوی عه بدولوا حید بوو، له ریزی دواوه داده نیشته، ئه و پرسیار و لیدانانه کهم ده گه یشته ئه و، روژیکیان مامۆستاکه ده ست به داره وه ده گاته سهری و لپی ده پرسیت:

"ها کوره، تۆ ده تهوی ببیت به چی؟"

ئهویش له ناکو و به ساده یه وه ده لیت:

"مامۆستا ههز ده کهم ببه به موته سهریف _ پارێزگار!"

هیشتا کوره که قسه که ی به جوانی له دهی ده رنه چوو بوو، مامۆستا تورکمانه که که ده زانیت کوره که ده لیت ههز ده کهم ببه به موته سهریف، شیت و هار ده بیت! ههزار جنیوی پی ده دات و هاوار ده کات:

"سه گباب تۆ هیی ئه وهیت ببیته موته سهریف!"

"دیاره ئه و قسه یه بو پیاویکی تورکمان زۆر سهیر و پر قین بووه، چونکه کوره کوردیکی هه ولیری له و ته مه نه داوا ده کات، یان بیر له وه ده کاته وه ببیته موته سهریفی شار، ئه گه رچی ناوه ناوه ش موته سهریفی شاره که کورد بووه"، ئه وهی ئیمه نه مانده زانی ئه وه بوو، مامۆستایه بو به و شیوه یه دارکاریمان ده کات، دواپی ده زانین مامۆستاکه تووره ده بوو، ئه گه ر به کیک پله و پۆستیکی

بالاترى له ماموستايه تي گوتبووايه و خه ونى پيوه بينبووايه، هار ده بوو، به لام به وه تووره نه ده بوو، نه گهر يه كيك له قوتابيهه كان بيگوتبووايه:

حه ز ده كه م بيم به ماموستا!

ئه وهى له بيرمه يه كيك له ماموستا جووه كان يه كيكيان دهرسى حيسابى ده گوته وه، ئه وه يان زه كى باروخ بوو، ئه وهى تريان ويينهى ده گوته وه! هه ردووكيان ماموستاي زيره ك و ريكوپيك و نهرمونيان بوون، قوتابيهه كان خوشيان ده ويستن.

به مندالى و له هه ولير زوو زوو ده چوومه سينه ما، باوكم مفه وه زى پولىس بوو، منى له گه ل پولىسيكى ئينزيبات دهنارد، به بى بيتاقه ده چوومه ژورره وه و سه يرى فيلمه كانى ئه وه ده مانهم ده كرد! به وه هويه يشه وه زورينهى فيلمه كانى زورى ئه وه زه مانهم ديوه.

ته مه نم دوازده سيزده سالان بوو، له هه ولير پولى شه شى سه ره تاي و يه كى ناوه ندى بووم، نامه م بو هه موو دونيا دهنووسى! به زمانى عه ره بى و ئينگليزى به شدارى "Pen Friend" ببووم، ئه دريسى. زورى گه نجانم كوكرد بووه وه، كچ و كوراني ولاتانى ئه وروپى، ويينهى خوم بويان دهنارد. ئه وانيش نامه و ويينهى زوريان دهنارد، چه ندان گو قارم بو هاتبوو، ويينه جوانه كانم له ديواره كانى ژورره كه م هه لواسيبوو، بير و هوشم زور كه وتبووه سه ر پؤست و نامه كان، چاوه رواني مام كه ريمى پؤسته چييم ده كرد، ئه و يش به ده سته نامه و پؤسته گه و ره كانم بيزار بوو بوو، ده يگوت نيوهى پؤست و به ريدي هه وليرى بو تويه! له هه موو شاره كان نامه م بو ده هات، ويينهى جوانى كچانم بو ده هات، گو قارى سرووشتى و زانيارى زورم به ده ست ده گه يشت.

باوكم له زبیار بوو، هاتنهوهی ئاسان نهبوو، شوینه که دوور و ریگاکهش سهخت بوو، بۆیه بۆ ههواپرسین منیان دهنارده بهرید لهوی تهلهفۆن بۆ باوكم بکهه، تا ههوائی بزانی، ئهویش ههوائی ئیمه بزانیته، تهلهفۆنکردن ئاسان نهبوو، دهباویه زۆر چاوهروان بکهین، جاری وا ههبوو چهند سهعات دهمامهوه تا نۆرهم دههات و خهته که دهکرایهوه و دوو قسهه له گهه باوكم دهکرد!

...

خویندنی سهههتایی له ههولپیر تهواو دهکهه و باوكم دهگوازریتهوه ناو کهرکووک، بۆیهش خیزانه کهمان دهچیته ئهوی، لهوی دهچمه ناوهندی غهریبیه، ناوهندی شرقیههش ههبوو "ئهوهیان قوتابیهه کانی زیاتر له گهه که میلییه کانهوه دههاتن، بهلام غهریبیه که له کۆمپانیای نهوت نزیک بوو، خانووه کانی ئهوه گهه که و ژیان تیدا مۆدیترنتر بوو"، لهوی مامۆستاکانمان زیاتر کورد بوون. تورکهمانه کانی ئهوه قۆناغهی خویندن و روژانهی ژیانم، به رهفتار و به هاندان و ریکلامی سهفارهتی تورکیا له بهغدا و بوونی گوڤار و بلاوکهراوهی تورکی زۆر دژایهتی کوردیان دهکرد، رقیان له قوتابیهه کوردهکان بوو، بۆیهش من لهوی سۆزی کوردایهتی و ههستم زیاتر دهوروژیت و ئارهزووی دژایهتی و ههئسانهوه دهکهه و ئاویتیهی بارودۆخه که دههم، تا ئهوهی دهگهه ئهوهی له ریزه کانی قوتابیانی پارتی هاوسۆز و نزیک و ئهندامیش بووم. من به زمانی تورکهمانیش قسهه دهکرد، بهلام دههگوت کوردم و ئهوهش زیاتر قوتابیهه تورکهمانه کانی هار دهکرد و تووره دهبوون و دهیانگوت:

"نا تۆ تورکهمانی! ههولپیر کوردی تیدا نییه و شاری تورکهمانانه و منیش تووره دهبووم!"

ئيتر له وي بؤ به ربه چدانه وه و وه لامدانه وه مان كه پيشه ننگمان "عه لي
عه سكه ري" بوو، هه لده ستاينه وه و چالاكيمان دهنواندن. عه لي عه سكه ري
له و قوتابخانه يه بوو. له سالي ۱۹۵۷ دا ئاماده يي له كه ركوك ته واو ده كه م!
"دوايي ده گه ريئه وه سهر كه سايه تي و چالاكويه كاني عه لي عه سكه ري".

...

تو له وه ده مانه گه نج يكي شيك بوويت، دياره مندالي
مووچه خو ريش بوويت، گه نج و قوتابي ئاماده يي و له گه ره كي يكي
مؤدي رني ناو كه ركوكيش زياوويت، بويه ده پرسم له گه ل دلداري و نامه
و ناسيني كچان چون بوويت، چيت له بيره، شتيك هه يه مابيتته وه و
شوينه واري هه بيت؟

بروا بكه هيچم نه بووه، راسته من كوري يكي شيك بووم، هه موو جاري پيان
ده گوتم جوانترين و شيكترين كوري له ئاماده يي، به لام ئيمه له خيزاني يكي
هه وليري موحافيز بووين، كه م له و جو ره شتانه نزيك ده بووينه وه، ئه وه ش
ده ليم ناليم هيچم نه ديوه و هه ستم به هيچ نه كردووه، كه به پاي سكيل ره ت
ده بووم، كچان له په نجه ره وه ده ستان بوم دهرده هينا، سه ربانه كانمان
له يه كتر يه وه نزيك بوو، كچان له بهر من ده هاتنه سه ريان و دوو خوشك
هه بوون پي كه وه ئيشاره تيان بؤ ده كردم، به لام من هيچم نه كردووه،
نامه نووسين و دلدارييم نه ده كرد!

كه ناوه ندي ته واو ده كه م، ئاره زووي نووسيني عه ره بييم هه بوو،
ده ستنوس و تاقه تي نووسينم هه بوو، زمانه كه م باش بوو، له زماني ئينگليزيدا

زۆریش باش بووم، حەزم بە خویندن و تووژینهوهی میژوویش هه‌بوو، وانە‌ی جوگرافیا‌م پێ‌خۆش بوو. ئینجا دە‌چمه‌ خویندنی بە‌شی عیلمی، هه‌رچه‌نده‌ باو‌کم حەزی دە‌کرد و هانی دە‌دام بچمه‌ بە‌شی ئە‌ده‌بی، بە‌لام من بە‌شی زانستیی‌م پێ‌خۆشتر بوو، یان پێ‌م باشتر بوو، باو‌کم دە‌یگوت:

"کورم دوا‌رۆژ دە‌چیتە‌ کۆ‌لیژی یاسا و دە‌بیتە‌ پارێزەرێکی دیار و ئیشت باش دە‌بیت". بە‌لام من قە‌ناعە‌تم بە‌وه‌ نە‌دە‌کرد، وه‌ک ئە‌وه‌ی بیرم له‌وه‌ کردبیتە‌وه‌، "ئە‌گەرچی هێ‌چ بە‌رنامە‌شم نە‌بوون!" بچمه‌ دە‌ره‌وه‌ و له‌وی دە‌ژیم، له‌به‌ر خۆ‌مه‌وه‌ دە‌مگوت:

ئە‌گەر قانوون بخوینم له‌ دە‌ره‌وه‌ی عێ‌راق چ سوودێکی دە‌بیت، بە‌لام ئە‌گەر پێ‌شه‌یه‌کم هه‌بیت؛ ئە‌ندازیار یان دکتۆ‌ریک بم، ئیتر دە‌توانم له‌ هه‌موو و‌لات و به‌ هه‌موو زمانیک ئیش بدۆ‌زمه‌وه‌ و بژیم. "وه‌ک ئە‌وه‌ی بزانی من له‌ عێ‌راق دە‌رۆ‌م و دە‌رده‌چم و نا‌گه‌رێ‌مه‌وه‌". له‌سه‌ر ب‌ریاره‌که‌ی خۆ‌م دە‌چمه‌ بە‌شی زانستی و خویندن له‌ ئاماده‌یی که‌رکووک ته‌واو ده‌که‌م. گه‌نجم و زمانی ئینگلیزی‌م باشه‌ و نووسینی عه‌ره‌بی‌م باشه‌ و ئە‌ندام و چالاکی‌شم له‌ ریزه‌کانی پارتی دیموکراتی کوردستان و شانازی‌ش به‌و بواره‌وه‌ ده‌که‌م!

دیاره‌ له‌سه‌ر داوا و پێ‌شنیاری عه‌لی عه‌سکه‌ری ده‌چمه‌ ناو ریزه‌کانی پارتی، ده‌بمه‌ ئە‌ندام و کۆ‌بوونه‌وه‌ ده‌که‌م و به‌شداری چالاکی‌یه‌ حزبی‌یه‌کان ده‌که‌م و گوێ‌رایه‌لی ب‌ریاره‌کانی ده‌بم، بۆ‌یه‌ش که‌ ئاماده‌ی ته‌واو ده‌که‌م، ئە‌گەرچی نمره‌کانم زۆریش به‌رز بوو، له‌لایه‌ن حه‌زه‌وه‌ داوام لێ‌ ده‌که‌ن بچمه‌ کۆ‌لیژی سه‌ربازی له‌ به‌غدا بخوینم، دیاره‌ پێ‌داوێ‌ستی‌یه‌کانی خویندن و جه‌سته‌ و تاقه‌تم ئاسانکاریان ده‌کرد زوو وه‌ر‌ب‌گیریم و بچمه‌ کۆ‌لیژی عه‌سکه‌ری و حزبی‌ش ئە‌و داوا‌یه‌م لێ‌ ده‌کات!

...

با بگه پښنه وه سهر كه سايه تپي "عالي عه سكه ري"، نهو به تهمهن له من گوره تر بوو، به لام من له خوښدن له پيش نهو هوه بووم، نهو دواكه وتبوو، يه ك دوو سال مابوو، به لام بو من بوو بوو به پيشه ننگ و سه رسام بووم به زانباري و بابه تي نه ده بي و زمانه كورديه كه ي، ههروه ها كه سيكي نازا و چاونه ترس و چالاكيش بووه. زور پي كه وه ده بوو و له ناو كه ركووك هاموشومان زور گهرم بوو. پشوويه كي هاوین له گه ليدا نهو ده چمه گونده كه يان، مامی و هه موويان له گه ل بزووتنه وه و هزري حقه بوون، شيخ بوون و خه لك ده ستیان ماچ ده كردن، له گوندي عه سكه ره وه به ولاخ هاتبوونه دوامان و ئيمه يان برده وه گونده كه يان، ژن و پياو و گه نجه كان پيشوازيان ده كرد، ده ستیان ماچ ده كرد، دياره نهو وپش زور پروای به وه نه بوو، به لام دابونه ريته كه وا بوو، وه رزيكي هاوین له وي بووم. باوكم له ئاغجه له ر مغه وه زي پولي سي ناحيه كه بووه، نهوان ده يناسن و ده يانزانی كوري نهوم و بهو هويه شه وه رزيان ده گرتم.

نهو له خوښدن ده مایه وه و دوا ده كه وت، من چوومه ناماده بي نهو پاش من هات، به رپوه به ره كه مان ناوی "فاتيح" بوو، توركمانيكي ره گه زپه رست بوو، رقي له قوتابيه كورده كان ده بووه و دژايه تي ده كردین، زياتر له ململانيه كانمان لايه ني توركمانه كان ده گرت، نهو هشي به ئاشكرا ده كرد، دياره عالي عه سكه رپيش كه سيكي نازا بوو و نه ده ترسا، نهو هي له به رپوه به ره كه ي قبول نه ده كرد و به رده وام روو به پرووی ده وه ستا، تا روژنيكيان ده مه قالييه كه يان توند ده بيت و عالي عه سكه ري شه قیكي تي هه لده دات و فاتيحه فهندي به رپوه به ر به رده بيته وه. ئينجا كيشه كه گه وره ده بيت و عالي عه سكه ري له ناماده بي درده كه ن و له خوښدن داده بریت، منيش ده چمه به غدا و ده بمه قوتايي كوليبه ي عه سكه ري، ئيتر له يه كتری داده برين، به لام من له ريزه كانی پارتي ده مينيمه وه.

ئەو دەمانەى من لە کەرکووک و ئامادەى بووم، چەندان جار ئەو هاتبوو
مالم، لە گەل باوکم دانوستانى دەکرد، رووبەرۆو بە باوکم دەگوت؛ جوان
نییه جلی پۆلیسی و حکومەتی عێراقی لەبەر دەکەیت، ئەو جله بۆ کوردان جوان
نییه. باوکم دەى گوت کورم وەزىفەى چ بکەین، نانه که لەو وەزىفەى دایە،
ئەدى جەمال و مندالەکان بە چ بەخىو بکەم. باوکم لە سیاسەت و
رێکخستنه کان دوور بوو، کەسێکی پیشەى بوو، بەلام بە شتۆپەى ک لە
شتۆپەکان خزمەتی رێکخستنه کانى ئیمەى دەکرد، ئیمە وەک گەنجانی پارتي
ئەگەر جموجۆلی خۆپیشاندان و دەرچوونمان هەبا، حکومەت دەیزانی و
باوکیشم وەک مەعاونی پۆلیس ئاگادار دەبوو، دەهات و بە دایکمی دەگوت؛
ژنە کە مەهێلە ئەمرۆیان بەیانی سەعات ئەوەندە جەمال بچیتە دەرەو، شار
ئائۆز دەبیت و جوولەى ک هەیه! "ئەو نەیدەزانی من لە رێکخستنه کان ئیش
دەکەم و بریارە لەو چالاکیانە بەشدار بم"، ئیتر زوو ئەوەم بە هەفالانم
دەگوت و پیم رادەگەیاندن حکومەت بە کات و شوینی چالاکیە کەى زانیو،
ئەوانیش شوینی چالاکیە کە یان کاتە کەیان دەگۆرى، ئیتر بەو جوورە خزمەتی
دەکردین!

لەسەر داواى رێکخستنه کانى پارتي و پابەندبوون بە فەرمانەکانى حزب،
دەچمە کۆلیژی سەربازی و بە ئاسانی وەردەگیریم! بەلام هەر لە هەفتەى
یە کە مەو لەبەر شتۆزەکانى مەشق و زمانپىسى ئەفسەرەکان و جنیودانیان،
ئارەزووم لەسەر مانەو و بەردەوامى نابیت، هەست بە پەشیمانیش دەکەم،
بەلام دیارە وەرگیراوم و دەوامیش دەکەم، بۆ سەبووری دلی خۆم و
دوورکەوتنەو لە کەشە نامۆکەى ناو کۆلیژە کە و هاورپیەتی خەلکە کەى
دەرەو سەربازگە کە، زۆر بە پەرۆش چاوەروانى پشوو و ئیوارانى پینجشە ممانم
دەکرد، لە مەسکەر رەشیدەو دەهاتمە ناو بەغدا، تا بچمە شەقامی رەشید و
هوتیل ئەرپیل، چاوم بە ناسیار و برادەران بکەویت! لەوی لەو هوتیلە
هەولپریانەى ناو بەغدا و نزیک مەیدان و وەزارەتی دیفاع و ماستی هەولپیر،

كه ميک له کولپري سهريزي و جلي عهسکهری و مهشقه سهخته ناخوشه کانی به رۆح و به گیان دوور بکهومهوه، زوو زووش ده مزانی دایکم بهو کولپره و به ئهفسهريه کهم دلی تونده و دهنووژپتهوه و ده لیت؛ جهمال بپته ئهفسه، دهینرته شهر و فلهستین و زووش به کوشتنی دهن، باوکیشم ده یزانی بیزارم و تاقه تم نییه، زوریش لهسه مهشق و لاساریه کان سزایان دهدام ههتاوه کوو جاریکیان دوو روریش ده مگرن... به لام بهرگه ده گرم و بهردهوام ده بم تا روریکیان له هوتيله که بووم، بهریکهوت له درزی ده رگه ی ژوریکي نزیک ژورره که ی من، کورپکی ههولپری به ناوی ئه نوهر عه بدولا، "وا ده زانم مه بهستی ئه و که سه یه که دواپی ده بپته سه رۆکی لاوانی دیموکراتی کوردستان، پاش نسکۆش ده گاته دهره وه و لهوی ده ژیت، ئیستاش له ههولپره" ده بینم سه رقالم بوو، خهریکی خویندن بوو، ده مناسی، ئه ویش منی ده ناسی، ئیتر لیی ده چمه ژورره وه و لیی ده پرسم خهریکی چیت و له کوی ده خوینیت و چ ده کهیت، ئه ویش بو پشوودان و هه ناسه یه ک، ده یهوی دهرده دل و ئاره زووه که ی دهریریت و ده لیت:

لهو رۆژانه دا به نیازم و ناوم نووسیوو به شداری تاقیکردنه وه یه ک بکه م، ئیتر خوم ئاماده ده که م، دیاره تاقیکردنه وه که به زمانی ئینگلیزیه و له ناو سه فاره تی تورکیایه له به غدا، ئه وانیه به شداری ده که ن پپویسته دهرچووی ئاماده پی بن، بلانکیتی به شداریکردنیش به پینج دیناره! پرسیار و ئه زموونه کهش بابه تی زمان و زانسته! "ئه وهی لهو ئه زموونه دهرچیت له زانکویه کی نوپی له ئه نکهره به ناوی "زانکوی خوره لاتی ناوه راستی ته کنیکی University ODTU Middle East Technical_Central Treaty _ Organization CENTO یه و په یمانه که به ناوی په یمانی به غداش ده ناسریت، ئه ندامانی ئه و په یمانه ده بنه به ره یه ک دژ به گه شه سه ندنی شیوعیه ت له خوره لاتی ناوه راست، په یمانه که به سه ره پرشتی و رینمایي

به‌ریتانیای مه‌زن بوو، ئەندامه‌کانی پێک هاتبوو له ده‌وله‌ته‌کانی عێراق و تورکیا و ئێران و پاکستان"، بۆ خویندن و به‌شداری چوار که‌سیان له عێراق ده‌وێت!

"زانکۆکه ئیستاش ماوه و سالانه تیدا نزیکه‌ی چه‌وت هه‌زار قوتابی له به‌شه‌کانی ئەندازه ده‌خوینیت، که‌سایه‌تی زۆر دیاری ناو تورکیا و جیهانیش له‌وی خویندنیان ته‌واو کردوو، له‌وانه‌ ژنه‌ رۆمانووسی تورک "ئه‌لیف شه‌فه‌ق"، ئەوه‌ی به‌ تورکی و ئینگلیزی رۆمان ده‌نووسیت. ته‌نیا به‌شه‌ ئەندازیارییه‌کانی زانکۆکه زیاتر له‌ پازده‌ به‌شن."

ئهو گوتی تاقیکردنه‌وه‌ که‌ دوو به‌شن، به‌یانیان زمانی ئینگلیزی و بیرکاری پاش نیوه‌رۆش فیزیا و کیمیایه، به‌شداربوون ئازاده و پاره‌ی خۆت بده و ته‌واو، ئیتر ئهو گوتی:

"جه‌مال وه‌ک هه‌ولێرییه‌ک تۆش وه‌ره، نامه‌وی به‌ته‌نیا بچم، پێکه‌وه ده‌چین ئە‌گه‌ر پاره‌ت نییه‌ من پێنج دیناره‌که‌ت له‌ جیاتی تۆ ده‌ده‌م!"

منیش هه‌ر له‌سه‌ری وه‌ستا بووم، ئە‌ویش کۆمه‌له‌ ده‌فته‌ریکی له‌به‌رده‌م خۆی ریز کردبوو، پێم گوت:

"من جلی سه‌ربازییم له‌به‌ردایه، خۆم ئاماده‌ نه‌کردوو، له‌به‌ر پاره‌که‌یشم نییه، پاره‌م پێیه!"

به‌لام له‌ دلی خۆمدا ده‌لیم بۆ نه‌چم، چیم زه‌ره‌ر کردوو، باشتره‌ له‌جیاتی ئە‌وه‌ی بچمه‌ ماله‌ خزمه‌که‌م. ئە‌وانه‌ی له‌ به‌غدا بوون، له‌میژ بوو هاتبوون و به‌ عه‌ره‌بی قسه‌یان ده‌کرد، منیش پێم خۆش نه‌بوو بچم، گوتم باشتره‌ بچمه‌ سه‌فاره‌ت و ئە‌وه‌ بکه‌م! ئیتر ده‌چم و پشوی رۆژه‌ هه‌ینییه‌که‌ی خۆم له‌ به‌غدا به‌و تاقیکردنه‌وه‌یه‌وه‌ سه‌رف ده‌که‌م. به‌یانیه‌که‌ی دووباره‌ ده‌گه‌ریمه‌وه‌ مه‌سکه‌ر ره‌شید، ناو که‌شی مه‌شق و جلی سه‌ربازی و ده‌وامه‌ تاقه‌تپرووکینه‌که‌! به‌لام نازانم له‌وه‌ هه‌فته‌یه‌دا بیرم لای له‌ ئە‌نجامی

تاقيكردنه وه كه بووه، يان نا! بروا ناكه م له بېرم بووېت، چونكه روژانه به مه شقانه كان ته وهنده ماندوويان ده كړدين، ته وهنده ئيهانه يان ده كړدين، هيچم له ميشك نه ده ما، ناوي خو شم له بېر ده كړد، ناو و كه سايه تيمم بوو بوو به ژماره يه كي سه ربازي و به س! پېنجشه ممه ديت و ديسان به پاسه شره كان له ناو به غداوه ده چمه وه شه قامي ره شيد و هوتيل ئه ريل، له وي له بهر ده رگه كه براده ره كه م چاوه پرواني ده كړدم. ته و كوره هه وليږيه كه ي له قوتا بخانه پيكه وه بوو، به لام له يه كتری دابرابوو، له بهر من مابووه، به په له و تنگا و هاته به رده مم و گوتي:

موژده، جه مال له تاقيكردنه وه كه سه ركه وتوو بوويت، ده رچوويت، ناوت له گه ل چوار كه سه كه يه، پيروزه! به دووهم ده رچوويت!

به جلي سه ربازي ده چمه به رده م سه فيري توركيا، ته و كه مني به و جله سه ربازيه جوانانه ي كوليږي سه ربازي بيني، سه رسام ده بيت و كه مي كيش ده شله ژيت، كه زاني من يه كي كم له وانه ي له تاقيكردنه وه ي زانكو كه ده رچووم پيروزيايم لي ده كات و ريكا ره كانم بو ئاسانتر ده كات.

ئيتر پاش ته و روژه له كوليږي سه ربازي ئيسقاله ده ده م و له جياتي من، حزب يه كي كي ديكه ده ستنيشان ده كات، ته و يش وه ك من هه وليږي بوو! پاشان كه من و باوكمي ده بيني شانازي به نه جمه كانی سه رشانيه وه ده كړد و ده يگوت:

ته گه ر جه مال ئيستقالي نه كړد بايه، من له كوليږي سه ربازي وه رنه ده گيرام، چونكه من ناوم وه ك ئيحتيات دانرابوو!

ته و ده وام ده كات و منيش به شه مهنده فهر و بو يه كه م جار گه شت ده كه م، نازانم چاره نووسم به چي ده گات و شه مهنده فهر ي ژيان به ره و كويم ده بات! چهند ده پروات و چهند ولات و سنور ده بريت و له كوي، له كام ويستگه ش داده به زم و له كاميان دووباره سوار ده بمه وه.

من له گه ره کی تهیراوهی ههولیر ژیاوم، لهوی گه وره بووم، مالمان له سه ر قه لات نه بووه، راسته باپیرم خانووی هه بووه، به لام من له سه ر قه لات نه ژیاوم. ئیمه به سه ردانی ده چووین ماله خزمیکمان به ناوی سه مین به قال. ئەوان مالمان لهوی بوو، ده چووین و کۆلان و خانووی ئەوانم له بیره، ده زانم خانووی ئەوان له گه ره کی فه قیره کان بوو، ئاغا و دهوله مهنده کان خانوو و کۆشکی گه وره گه وره یان له سه ر به دهنی قه لات هه بوو. ئەو چهند جاره چووبوو سه ر قه لات و ئیتر نه چوومه وه، تا وه کوو ئەندازیاریکی بیناساز ده گه رییمه وه و به شداری دیزاینی نوژه نکرده وهی قه لاتی هه ولیر ده که م! نه خشه و بهرنامه کانی ده که م و به شداری بهرنامه کانی ده که م قه لات هه که بیته شار و هه واریکی گه شتیاری بر واپیکراوی ریکخراوی یونیسکو!

ئه گه ره له مندالمدا به دانانی بهرد و نه خشه سازیه کانی له گه ل قه لاتدا ژیاوم و سه رقال و ماندووش ده بووم؛ ئەوه هه ره به بهردی سه ر قه لاتیش، دوو جار له شه ره بهردی تهیراوه و قه لات سه رم شکاوه و خوینم له سه رم هاتوو، به لام په شیمان نه بووم و گریاو و ترساو نه گه راومه ته وه ماله وه، یان له ترسی دایک و باوکم وازم له شه ره بهرده نه هیناوه. شه ره بهردمان کردوون، ئیمه وه ک تهیراوهی بهردی ئەوان _ قه لاتیه کان _ زیاتر کاری تی ده کردین، ئەوان شوینیان بهرز بوو، به ئسانی په لاریان تی ده گرتین و پیمان ده که وتن! به لام ئیمه چهندی بهرده قانیمان باده دا و هیزمان ده دایه بهر خویمان، بهردمان به ئسانی نه ده گه یشته سه ر قه لاتی! ئیتر سه رمان زۆر ده شکا، به لام ئەوان ده بوايه بینه خواره وه، چونکه شار له خواری بوو، هه بوو له خواری تۆله ی بهرده کانی ده کرده وه! پیاوانی گه وره ش ده هاتنه هانامان! یه کیکمان له گه ل بوو له ئیمه گه وره تر بوو: "ته له عت نادر" بوو، ده یانگوت رۆژنامه و کتیب ده خوینیته وه، شیوعیه، ئەوهی کتیب و رۆژنامه ی پی بایه ده یانگوت شیوعیه!

مندالانی ته يراو هيش له نيو خویندا شه ره به ردیان ده کرد، کورانی کۆلانه کان دیار بوون، "جهمال ره شید" هاوړیم بوو، دواپی بوو به میژوونووس، ئه ویش له و کۆلانه بوو!

"له و سالانه ی دواپی مرد، کتیبی میژووی زوری له سه ر میژووی کۆنی کوردستان نووسی، هاوسه ری دکتور خاتوو کوردستان موکریانی بوو"

وا بزائم پیشنیار و دیزاینه که ی ئیمه بو قه لاتمان دانابوو، جیبه جی کرا، له گه ل ئه ندازیار "دارا یه عقوبی" ئه و ده مانه ئه و ئیشه کانی ده کرد، بریار ده دین که پلانی بوونی شه قامیکی به رین له ناوه راستی قه لات هه لوه شینینه وه، قه لات وه ک جارن نوژن بکریته وه و کۆلانه ته سکه کانی وه ک خوینان بمیننه وه و به رد ریژ بکرین، به رنامه مان وا بوو، له گه ل یونیسکو ش قسه مان کردبوو، پاشماوه و خو ل و خاشاکه که هه ل بگرین و بناغه کۆنه کانی خانوو کان ده ربه یتینه وه، له سه ر ئه وان دروستی بکه یینه وه!

...

که ناوی قه لاتی هه ولیرمان هیئا، با که میک له بابه ته که دوور بکه وینه وه و ئه وه پیرسم، تو له کام شاره دا، قه لاتی دیکه ت وه ک قه لاتی هه ولیر دیوه؟ تو زور گه راویت، وه ک ئه ندازیاریکی ته لارساز، له کام نه خشه و دیمه ندا؛ قه لاتت به بیر هاتوو ته وه؟

"له سه ره تای نۆه ده کاند بوو، سه ریپی به ناوه راستی شاریکی فه ره نساییدا گوزه رمان ده کرد، له شاریکدا که به داخه وه ناوه که م له بیر نه ماوه، قه لات و شار و ئاوه دانیه کم دیت، شیوه ی له قه لات ده کرد، به لام! ئه و نوژن کرابوو وه، شه قامه کان، ده رگه و په نجه ره کانی جوان و ساز کرابوون، بووبوو به شاریکی گه شتیا ری به لام بچووک؛ وه ک قه لاتی هه ولیر گه وره نه بوو! له

ئه‌سپانیا و هه‌روه‌ها له پورتوگال قه‌لاتی زۆرم دیوه، به‌لام هه‌چیان گه‌وره نه‌بوون! بچووک بوون، خانووی که‌م بوو. هه‌روه‌ها له‌ناو شاره‌کانی ئه‌مریکای باشوور ئه‌و جووره قه‌لاته‌م بینیون. ئه‌و قه‌لاته ئه‌گه‌ر نۆژه‌نکردنه‌وه که‌ی وه‌ک خۆی ته‌واو بێت، خانووه‌کان وه‌ک جارن ب‌مێننه‌وه، به‌لام خزمه‌تگوزاری ته‌واوی مۆدیرنی تیدا بن و خانووه‌کانیشی، بک‌رین به‌ هوتیلی تایبه‌تی، خانووی سه‌ربه‌خۆ و کلیلی خۆی هه‌بێت، ده‌بێته شاریکی گه‌شتیاری ناوازه! ئه‌وه‌شم به‌ بیر هاته‌وه له‌ مونتی نیگرو، به‌شیکی کۆنه یۆگۆسلافیا، له‌وی دوورگه‌یه‌ک هه‌یه بچووکه؛ قه‌لاته و به‌رزه. به‌ریکه‌وت وه‌ک گه‌شتیار له‌وی بووم، زۆر له‌ کۆلانه‌کاندا زۆر سوورامه‌وه، خانووه‌کانی به‌جوانی نۆژه‌نکرا‌بوونه‌وه، هه‌موویان وه‌ک هوتیل به‌کار هات‌بوون! ئه‌وی زۆر جوان بوو، زۆریش ناوداره، خه‌لکی زۆر وه‌ک گه‌شتیار رووی تی ده‌که‌ن! دوورگه‌که‌ ناوی سانت نیکۆلاس بوو، "ئه‌و دوورگه‌ بچووکه له‌سه‌ر که‌ناری ده‌ریای ئه‌دریاتیکیه‌ و رووبه‌ریکی بچووکی هه‌یه، له‌به‌ر که‌ناره‌ جوانه‌کانی ناویان ناوه‌ هاوای ناوچه‌که‌!"

...

قاوه‌که‌مان ته‌واو ده‌که‌ین و به‌رنامه‌ بۆ قاوه‌ی دووهم داده‌ریژین و له‌ کوی بێت و باسی چی بکه‌ین. به‌لام هه‌ست ده‌که‌م ئه‌و دیداره‌که‌ی پی خۆشه‌ و ئاره‌زووی قسه‌کردنیشی. باشه! ده‌توانین به‌رده‌وام بین.

...

قاوهى دووہم

رۆزى ۲۰۲۱/۷/۲۶

شوین: ریستورانى "Mälarpavilongen" ستۆكھۆلم

پیش قاوه خواردنه وه که

بۆ دانیشتنی دووهم و قاوهیه کی دیکه، جه مال عه له مدار پیدنیاریک ده کات و ده لیت:

رۆژه که هه تاوه و که شوهه وا که میک گهرمه، وا باشتره بچینه شوینیکی فینک و نزیک ئاو و که نار ده ریایش بیت، خوشتره. ئیدی له رۆژی ۲۰۲۱/۷/۲۶ پیش کاتژمیریک له کاتی دیداره که مان، من ده چمه که نار ده ریا، به رانبه ر پرده ئاسنه که ی که دوو که وانه به رزه که ی له دووره وه و به رانبه رم دیار بوون، له وی داده نیشم و بیر له دوو که وانه ئاسنه گهره به رزه کان ده که مه وه، له وه ی چۆن راگیراون، چۆن و به چ شیوه یه ک ئاسن و که وانه کان هاتوون و دروستیش کراون، له سه ر کورسییه کی دریتژ، زیاتر خه لک پیاده ن و ده رۆن، ئه وان ده رۆن و منیش داده نیشم، هیچ که س له سه ر کورسییه کان نین.

له و جیگه یه دا، پرده که که وتبووه به رانبه ر و نزیکه مه وه، من زیاتر بیر له ئه ندازه و قورسای و تیره ی که وانه ئاسنه خۆله میشییه که ده که مه وه، ئه و پرده ی هه ردوو ناوچه ی "Södermalam" و "Kungsholmem" ی جوانی ستۆکهۆلم پیکه وه ده به ستیتته وه، پرده که "Västerbron" به دریتژیایی ۶۱۰ مه تر و به رزی ۲۶ مه تر له رۆژی ۲۵ ی نوڤه رمبه ری سالی ۱۹۳۵ به رووی هاتوچۆدا کراوه ته وه و ته واو بووه! چه ندی ئۆتۆمبیل له سه ر ده په رنه وه، ئه وه نده و بگره زیاتریش، پایسکیلسوار و پیاده ی به سه ره وه بوون، له دووره وه دیار بوون، که وه کوو شاره میرووله ریچکه یان به ستبوو، به لام هاتوچۆیان بۆ چینه وه ی دان و خواردنکیشانه وه نه بوو، به لکوو ئه وان له پینا و ته ندروستی خۆیاندا پیاده بوون! هه ر له وه به ره وه چه ند به له می باریک و ته خته داری سه ول

و وه زشي له نيو ئاوه كه دا له نجه يان ده كرد و ده جوولانه وه، له دووره وه دوو مناره ي كلنيسايه ك له ناو دارستان يكداء، بهرز و شكودار ديار بوون، له بهر پياده ي خه لكه كه، كچ و كوره گه نجه كان ده ستيان يه كتريان گرتبوو. ژنه كان پياسه يان به مندا ل و سه گ و نه خو شه كانيش ده كردن. زوري نه مابوو له بيرم بچي ته وه چاوه رواني كي ده كه م و له بهر چي هاتووم!

په يكه ره بچووكه كه ي له سه ر سه كو يه كي مه رمه ر دانرا بوو، دوو ئاژه لي بچووك، ئاژه له كان هيما ي ته و بوونه وه ره كو نه ته فسو و ناوييه خه يال يي يانه ي ناو حيكايه ته كان بوون، "Fabeldjur" له لايه ن په يكه رساز "Margot Hedeman" ي له دا يكبوي سالي ۱۹۱۵ دروست كراوه و له سالي ۱۹۷۵ بو يان له وي دان او ه. كه مي ك به ديار ييه وه ده وه ستم و، له هه ردوو ئاژه له كه راده مينيم و، سه رم له وه ده رنا چي ت؛ ته مانه چ جو ري كن و ناويان چييه و بو له وي دان راون! ئي تر له و ولا ته هه ر ته و په يكه ره نييه سه رمان لي دهرنا چي ت و نايزانم! كه ه زم ده كرد و ده بوايه بيزانم و شاره زايان بم، به لام تازه به سه ر چوو.

...

قاوهی دووهم

وهک دیاره، تۆ چاره نووس و بهرنامهی ژیانته له بهغدادهوه بهرهو
ئهنگهرهه پایتهختی تورکیا دهچیت. پاشان ناوت له زانکوویهک
دهرچووه، هه موو ریکاره کانت گرتوون و دهرویت! وایه؟!

به ئی، وایه و چاره نووسم به ریکهوت وادهکات، بهلام خووشم ههزم لهوه
بوو، له بهر ئهوهی باوکم مفهوهزی پۆلیس بوو، به ئاسانی پاسپۆرتم بو
دهردهینیت و خووم ئاماده دهکهه سهفهه بکهه، دایک و باوکم و خهزه کان له
ههولیرهوه دینه موسل و له بهر شه مه نه ده فه ره که ده وه ستن و، به رهو تورکیا
به ریم ده کهن. ئه و روژهی من سه فه ره ده کهه، "مسته فا نادر عالم" دکتۆریکی
ناسراوی ناو هه ولیر بوو "یش بو خویندنی پزیشکی سه فه ری ده کرد. پیکه وه
سوار ده بین و ئه ویش یه کهه جاری بوو سه فه ری ده کرد. شه مه نه ده فه ره که
ده روات و یه کهه ویتسگه له "تل کوچک" ده وه ستیت، خه لک داده به زن و
سوار ده بن، به لام من دانا به زم و ده رۆم و چاره نووسم له هه وارنیکي دوورتره و
ئیتر شه مه نه ده فه ره که دووباره ده روا ته وه، من به رهو چاره نووسیک ده بات و
ده چمه جیهانیکي نامۆ و نوو! پاشان به رهو هه له ب و نه سیین و ئه ده نه تا
ئه نگه ره، له وئ داده به زین.

ئه وه به نیازی پزیشکی و سه ردانی "ئیحسان دوغرمه چی" هاتبوو. به منیشی.
گوت؛ تۆیش وه ره، با پیکه وه بواری پزیشکی بخوینین، منیش گوتم من هه ز به
خویندنی ئه ندازیاری ده کهه و هه زم له پزیشکی نییه! هه ره له و کاروانه دا "ئومید
مه ده حه ت موباره ک" یشمان له گه ل بوو، ئه وه ی دوای ده بیته وه زیری

تەندروستی عێراق، کوردێکی بەرپێز و باش بوو. ئەو ماوەیە پێکەوه بووین، ئەوان بۆ پزیشکی و منیش بۆ ئەندازیاری، لەناویەک شوقە دەژیا، بە رێکەوت شوقە کەمان بەرانبەر مەزاری گۆری کەمال ئەتاتورک بوو، بەپێی بۆچوونی خۆمان رۆژانە جێنۆیشتان بۆ دەنارد.

من لە سالی ۱۹۵۷ دەخوینم و تا سالی ۱۹۶۰ بەردەوام دەبم، لەو ماوەیەدا وا هەست دەکەم، ئەو زانکۆیە ئارەزووەکانم تێر ناکات، رێکار و دەوام و وانەکان و بیناگانیشی. خراب و سەرەتایی بوون، ئەگەرچی زانکۆکە نوێ بوو، سالی یەكەمی دەوامی بوو، مامۆستاگان ئەزمونیان کەم بوو و زۆریە بەشەکانی لەناو کابینە و خانووی سەفەری بوون. ئیدی ئارەزوو دەکەم بپۆمە ئەستەنبوول و لە زانکۆیەکی حکومی بخوینم! دەمزانێ کۆلیژە ئەندازیارییە کە ی ئەستەنبوول باشترە و ناوی زیاترە، ئاخر ئەلمانەکان دروستیان کردبوو، هەر ئەوانیش سەرپەرشتیان دەکرد.

لەوێ لە تاقیکردنەوەی زمانی تورکی دەردەچم و، لە زانکۆکە وەرەگیریم و، لە خویندن بەردەوام دەبم. سألانەش سەرکەوتوو دەبووم، چونکە زۆریە قوتابییه عێراقییه کان لە تورکیا لەبەر بارودۆخی ژیان و زمان و بابەتی دیکە دەرنەدەچوون و دەمانەوه و لە خویندندا شکستیان دەهێنا، ئیتر من تا دەگەمە پۆلی چوارەم هیچ کێشەیه کەم نەبوو، بەلام لە حوزەیرانی سالی ۱۹۶۳ هاوین و پشوو بوو، لەسەر سیاسەت و چالاکییەکانمان و کوردایەتی لە تورکیا گیرام!

هەشت کەس بووین، کە وەك کوردێکی عێراقی گیراین. ئەوانە ی لەبیرمن دکتۆر تەلەت شەریف موختار "هەولێری بوو"، غازێ دزەبی "هەولێری بوو" لەو دوایانە لە بانک بوو، ئیبراهیم مام خدر "کۆپی بوو، مامی دکتۆر عەتیه سالی بوو، دکتۆرێکی ژنان لە هەولێر"، فوئاد لەفەتە دەرویش "کوردێکی فەیلی بوو"، نەژاد رەمزی "خەلکی سلیمانی بوو"، هەرۆهە کوردێکی ئێرانیمان لە گەلدا بوو بە ناوی "فەروز فەلاحەت".

له سه فهره کانم بۆ هه ولیر دوو جار دکتۆر ته لعه تم دیته وه، به لام دیار بوو له بهر ئیشوکاره کانی مه شغوڵ بوو. ده گیرین و ئیمه ده به نه حه پسخانه یه کی سه ربازی له ئه نکهره "Hapishanesi Balmumcu"، له و روژانه ی ئیمه ده گیرین تورکیا له دۆخی باری ئاسایی سه ربازی "ئه حکامی عورفی" بوو، له و روژانه یه شوو کوده تایه کی سه ربازی له سه ر حکومت کرابوو، هه موو سه رکرده کانی کوده تاکه گیرابوون، کوده تاجیه کان ئه فسهرانی گه وره ی ناو سوپا بوون! کوده تاکه به سه روکایه تی عه قید ته لعه ت ئایدمیر، "ئامیری کولیه ی حهری" بوو.

...

دیاره من لێ ده پرسم، له سه ر چی ده گیرین و چیتان کردبوو، چیتان لێ گیرابوو، ئه و له وه لامدا ده لیت:

له سالی ۱۹۶۱ شۆرشی کوردستان ده ست پێ ده کات و ئیمه یه شو قوتابی بووین و خوینمان گهرم بوو، به دل و به گیان پشتیوانی شۆرشه که مان ده کرد، حه زمان ده کرد له نزیکه وه پێوه ندی و پشتیوانی رابگه یه نین و هاوکاری بکه ین، له ئه و روپایش کۆمه له ی خویندکاران هه بوو، سه روکی کۆمه له که دکتۆر عیسمه ت شه ریف وانلی و سکرته ره که یشی. دکتۆر که مال فوئاد بوو، من ده چمه ئه لمانیا له وێ دیدارمان ده بیته و راز و ویستی خویمان وه ک ژماره یه ک قوتابی کورد له تورکیا راده گه یه نین، دیاره ئه وان پێیان باش بوو هاوکارییان بکه ین و ببینه ئه ندام، به لام ده بوایه پێوه ندییه که مان به نه ینی بیت، چونکه ئه وه له ناو تورکیا ترسناک بوو، سزاکه ی قورس بوو. ئیتر ئیمه ده ببینه ئامرازی پێوه ندییه کانی ئه وروپا و تورکیا، له وێشه وه بۆ ناوه وه ی کوردستان، واته

روژنامه نووسى بيگانه يان دهناردنه ئهسته نبوول، تا ئيمه هاو كاربيان بكهين و بگه نه ناوچه رزگار كراوه كاني شوړش و ناو پيشمه رگه! كوومه له ي خوښدكاران كه رهسته كاني يه كه م ئيستگه يان پارچه پارچه ناره ناو توركياء، ئيمه يش به هاو كار يي كورده كاني ناو ئهسته نبوول و كوردستان پارچه كانمان ده گه يانده ناو كوردستان.

ئيتړ ئيمه، به لام به نه يځنى ده بينه ئه ندامى كوومه له ي خوښدكاراني كورد له ئه وروپا، پيکه وه كو بوونه وه يه ك ده كه ين، "ئيراهيم مام خدر" ده كه ينه سه روک، چونکه له هه موومان شاره زاتر بوو، جگه له وه يش ماوه يه كى زور بوو له توركياء ده ژيا و چالاک بوو، به لام دوا يي بهر پرسيارت ييه كه ده دهنه من، منيش وه ك گه نجترين كه سى نيو كوومه له كه، له توركياء ده بمه سه ره پرش تيارى كوومه له كه، زياتر يش له بهر ئه وه بوو زمانه ئينگليزيه كه م زور باش بوو، پيوهندي باشم دروست كرد بوون. ئيتړ وه ك سه روکى كوومه له كه ئه رش يفه كه ده دهنه من و ليسته كانم ته سليم ده كه ن، به نامه يه ك دكتور كه مال فوئاد بو ئيمه ي نووسيوو، كه تيدا پيروزيايي ئه وه مان لى ده كات كه بووين به ئه ندام له كوومه له كه، نامه كه به روونى ئه وه ي ده سه لماند، كه ئيمه ئه ندامين له ريکخراوڼكى كوردستاني، ئه وه يان له لاي ئيراهيم ما بووه وه، له ديوى پشته وه يشى. ورده كار يي گه مه ي كاغه زى كوڼكاني له سه ر كرد بوو، ئيتړ ئه و به لگه نامه گرينگه ده مينيتته وه، به لام به كه مته رخه مى زوره وه؛ دياره ره خنه ي ئه وه مان لى ده گيريت، ئه وه يه كيك بوو له به لگه نامه كاني پي ده گيرين و لپرسينه وه و دواتر ئه شكه نجه ي زورمان ده دن.

هه ر له و ده مانه ش كابرايه ك به جلى عه ره ي و دشداشه و عه گال هات بووه ئهسته نبوول ناوى "عه بدولستار هه مه وه ندى" لى له خو ي نابوو، ئه ويش ده يه وي ت بواړيک بدوژنيتته وه هه نديک پاره كو بکاته وه و کاروباره كاني خو ي پي بهر ي بکات و ئاسووده بژى و قهرز و كيشه كاني خو ي به وه چاره سه ر بکات.

دیارە بە ناوی شۆرش و مەلا مستەفاو ھە خۆی بە کوردەکانی تورکیا دەناسنیت، لەوانە "دۆغان قلنج" دەبینیت. ئەویش لەناو تورکیا بە گەرمییەو کوردایەتی دەکرد، جۆشی بۆ شۆرش گەرم بوو، کە کابرا قسە ی لە گەڵ دەکات، دۆغان زۆر بەو گەرمتر دەبیت و پێی خۆش دەبیت نوینەریکی مەلا مستەفای دیو و بە گەرمگۆری پێشوازی لێ دەکات. ئەو داوا لە کوردەکانی تورکیا دەکات پارە کۆ بکەنەو تا ئەویش پارە کە بگەینتە ناو شۆرش، ئەوانیش دەلین: کوردەکانی ئێرە ھەموو ھەژار و کەسەسن پارەیان نییە! ئیتر بیر دەکەنەو بە چ ریگەھێک بتوانن پشٹیوانی شۆرش بکەن، بیریش لە پەیداکردنی چەک دەکەنەو، لەو دەمانە کام لایەن و دەولەت بۆ ئەو گونجاو و باش بوو، ئەویش ئیسرائیل بوو، لە تورکیایش نوینەرایەتی ئیسرائیل لەسەر ئاستی سەفارەت ھەبوو، چالاک ئیشیان دەکرد.

ئەوان تەلەفۆن بۆ سەفارەت دەکەن "تورکیا لە ھەموو سەفارەتەکان نوینەری ئەمن و ئیستخباراتی بۆ ھەواڵ و زانیارییەکان دانابوو"، پێوەندییە کە و قسە کردنە کە ی عەبدولستار ھەمەوھندی لە گەڵ نوینەرە کە ی ئەمنیەتی تورکی دەبیت، قسەکانیان بۆ دەکات، وەک ئەو ھە ی لە گەڵ نوینەری سەفارەتی ئیسرائیل قسە بکات، کابرا بە زمانی عەرەبی پێی دەلێت:

"شۆرش، کورد و مەلا مستەفا ئیو بە دۆستی خۆی دەزانیت، شۆرشە کە ئە گەر بە دەستی ئیو ھەش نەبیت بە دلی ئیو ھە، ئیو ھەش وە ک ئیسرائیل پێویستە یارمەتی شۆرشە کە بدەن، چونکە چە ک و کەرەستە ی جەنگی زۆرمان پێویستن..."

ئیترا کابرا دە ھەو ی بگاتە سەرچاوە کە و کەسەکانی پێو ھەست بەو دەستە یە بدۆزیتەو، داوای دیمانە ی دەکات، ئەویش دەلێت لە قاو ھەخانە یە کی ناو شار دە ھەو ی بتانینم و نامەو ی بێمە ناو سەفارەت، کابرای نوینەری ئەمنیەت و ئیستخباراتە کە لە ناو سەفارەتی ئیسرائیل پێی دەلێت باشە، کات و شوینە کە

داده نين و يه كتری ده بينن، ئيتر كابرای عه ره بي به ناو نوينه ري شوړش، ليستېكي داواكارې بۆ ريز ده كات و بۆي دهنووسيت، دلي خوښه شتېكي ده ست ده كه ویت و كه سيش ئاگای ليی نيه، سهيره كه له وه بوو كابرا داواي پينج شه ش يه خت و به له مي گه شتياړي كردبوو، چهنان ره شاش و تۆپ و تهقه مه ني! ئه ویش داواكاني دهنووسيت و ميوانه كه ي به هيو او به پري ده كات.

"له و ده مانه ي گهر مه ي باسي تراژيديا كه ي ده گي پرايه وه، له ريستورانتيكي ناو ستوكهولم "Mälarpavilongen"، نيوه ي له ناو ئاو و له بن سي به ري شه ننگه يي پيري قه د ئه ستوره، جمه ي ده هات، هه موو خواردن و خواردنه وه يه ك پيشكه ش ده كريت، كه شه كه شيرين و بالكي ش بووه، هاوین و گهرماي، فيتنيكي ئيواره كه مه زاجي خه لكه كه ي كردبووه وه، هه رچي جواني و ناسكي و شيريني له وي هه بوو، به لام له و ده مانه ئه گهر سه ري پي يان به تيله چاويك هيچم له وانه نه ده بينن، زياتر بيرم لاي ئه وه بوو، زياتر سه ربرده ي ئه و پياوه هه وليرييه سه ركه شه بدوزمه وه و بيوروژينم و زياتر و وردتر قسه كانم بۆ بكات. كورپيكي ئه سمه ري گه نج دوو كاسه خواردنمان به يي ژماره كه ي سه ر ميژه ساده داره كه بۆ داده نييت و ده ئيت؛ ئاو و قاوه و شه ربه ت به هه موو جوړه كاني له ناو ئه و كه پره ي ته نيشتمان هه يه. خواردنه كه دوو پارچه ي بچووك له ماسي ستروم و دوو كه وچك هه ويري په تاته و كه وچكيك شله ي ميوه ي ترش و شيريني كيوي و يه ك پارچه ناني ره ق بوو! به لام دوو پارچه ماسيه كه جوان و باش سوور كرابوونه وه و دياره به هاراتي زوريان لي دابوو".

...

كابرا ئاسووده ده گه رپته وه هوتيل، شه و مه فره زه يه ك ئه منيه تي توركيا ده يگرن، جاننا و كه لويه له كاني ده پشكنن، هيچ نادوزنه وه، به لگه نامه يه ك، ده ستنوسى كو بوونه وه يه كي نه بوو بيدوزنه وه، كابرا هيچ پيوهنديه كي به حزب

و شۆرشەو ھەبوو، ئیتر ئەشکەنجەھ دەدەن و ئەویش ناوی "دۆغان قلیج" دەدات و باسی وردەکارییەکانیان بۆ دەگیریتەو! ئەویش دەگرن، بەلام ھەر چی سەرەداویک پێوھندی بە شۆرشەو ھەبیت، نادۆزنەو، بۆیە بێر دەکەنەو ئەو دەبیت پێوھندی بە کوردەکانی عێراقی ناو تۆرکیاوە ھەبیت، بۆیە وا چاکە ئەوان بدۆزینەو، لەناو کوردەکان ئیبراھیم مام خدر لە ھەموومان ناسراوتر بوو، قسە زۆر دەکردن و بە دەنگی بەرزیش باسی کوردستانی دەکرد، چەندی پیمان دەگوت بیدەنگ نەدەبوو، بەردەوام قسە دەکرد، ئیتر ھەر زوو ئەو دەگرن! ئەو پێشتر ناوی ھەبوو، کە دەچنە سەر شوقة کە دەیگرن و کەلوپەلەکانی دەپشکنن ئەو نامەھەیی کۆمەلەھێ خویندکاران دەدۆزنەو، پسوولەھە کێ رەسمی بوو، ئەو دەبیت بەلگەھە کێ تەواو، بەلام ناوی ھێچ کەسی لەسەر نەبوو، نامە کە بریتی بوو لەوھێ ئیو لە کۆمەلە کەمان وەرگیراون و پیرۆزیتان لێ دەکەین! ھەندی کتیبی کوردی دەدۆزنەو، ھەر لەو ژوورەش "غازی دزەبی" دەژی، ئەویش تازە ھاتبوو تۆرکیا خەریکی زمان بوو. بۆ ئەوھێ ئیبراھیم کە دەگیریت ھێچی لەسەر نەبیتە مال، غازی زوو دەلێت ئەو کتیبە کوردییانە ھێی من! ئەویش دەگرن!

کۆرپکی ھەبوو، وا بزائەم ناوی "دەشاد مەستی" بوو، تازە لە سلیمانی ھاتبوو، ھاتە لامان و گوتی من سەردانی برادەران دەکەم و چیتان ھەھە با پیمان بلیم: ئیمە گوتمان بەوان بلین و لەو بگەھین ئەگەر بەرگری ئەشکەنجەکانیان ناگرن، با ئیمە زوو خەمیک لە خۆمان بخۆین و دەربازمان ببیت و نەگیرین! بەلام زووتر ئەوھێ پێوھندی بەو دۆسییەھە ھەبوو، ھەموویمان لەناو بردبوو ھێچمان نەماوو گومانم لێ بکەن! دنیای دەبین، ئەوان ھێچیان نەگوتوو، بۆیە ئیمەیش دەست لە خۆمان نادەین و دەچینەو ناو ژیانی ئاسایی خۆمان، بەلام دواپی ھەموومان دەگیرین.

...

ئيتر كوره هه و ليري يه كه ي بو خوئيندني ئه نديازياري هاتبوو ده كه ويته زيندانه كاني توركييا، ئه و له گه ل ژماره يه ك براده ري كورد ده گيرين. مانگانه يان ماوه ماوه باوكي له موچه ي مانگانه ي خوئي، بريك پاره به قاچاخي بو ده نيريت، چونكه له و ده مانه پاره ناردن و بانك نه بووه، ده بوايه به دهستي و به ترسه وه پاره بيته ناو توركييا. ئه و له سه ر كاروبار و چالاكي سياسي و كوردايه تي ده گيريت، له ماوه يه يه ك سال و له ناو توركييا هه وت زيندان ده بينيت، هيچ كه سيش ناتوانيت پيوه نديان پيوه بكات، ته نيا جاريك دوو براده ري تورك، قوتابي بوون، ئه وان به زوره ملي و هاتوهاواري خوئان ده ستان پيي ده گات و ده پيرسن، به لام كورده كاني خوئان كه سيان نه يانده تواني و ئاساييش نه بوو لتيان پيرسناه!

ئهو ده لئيت:

دوو سي روژ له زيندانه كاتيه كه "حيجز" ده مينينه وه، دوايي له بهر ئه وه ي من گوايه به پرساني كوومه له كه م و شته كه يان به گرينگي وه رگرتبوو، منيان جياكرده وه، چاويان به ستام و سواريان كردم، دياره ده زانم له به شه ئه وروپيه كه ي ئه سته نبوول ده مپه رينه وه به شه ئاسيا كه ي، له په رينه وه ي پرده كه ئه وه م زاني و تيگه يشتم، كه ده په رمه وه، بير له وه ده كه مه وه ئيتر من ده نيزنه وه عيراق و ته واو، چونكه ويستگه ي شه مه نده فه ره كه ي بو عيراق ده رچوو له و به ري ئه سته نبوول بوو، به لام پاش رويشتن نزيكه ي چل ده قه يه ك راده گرن و ده نگه ده نگي ك په يدا ده بيت و من داده گرن و ده مبه نه شوئينيكي ترا!

من فرئ ده دهنه ژووريك مه تر به مه تريك و نيو بوو، به ته نيام چاوم كرده وه، ئه رزي ژووره كه ش ته ر و ئاو بوو تا نه توانم دابنيشم، ده بوايه هه ر به پيوه بم! به لوعه يه كي تيدا بوو، سه تلتيك له وي دانرابوو، شوينه واري خوئينيش به سه ر ديواره كاني به باشي پيوه ديار بوو! له سه ره وه و نزيك بنميچي

ژووره کهش په نجه ره یه کی بچوو کیش هه بوو، به وهش هه ستم به ژیان و بونه و هره کان ده کرد و گویم له هاشه هاشی شه مه نده فه ریش ده بوو ده هاتوده چوو، منیش له ناو ژوور یکی شیداری ته سک به ته نیا و نارۆم و وه ستاوم! به ته نیا م و خه م دی و ناتوانم به دیواره وه بخه م و وه نهوز ده دم، ده مه وی بکه م خواره وه، پشتم به دیواره که گیر ده کرد، هیچم له بهر نه مابوو، ته نیا ده ریپیه کی کورت و بهس، رووتم و له سه ر ئاو یکم بیزارم ده کات، له ژوور یکم مه رگم نیشان ده دریت، ته نیا و هه رگیز وا ته نیا نه بووم! ده نگم ناروات و ده نگ نابیستم! زووتریش له به ندینه خانه که ی تریش دوو شه وه که ی تیر خه و نه ببووم، ئه وه ی زۆر په رۆش بووم که میک ببورژیم و پشوویک بدهم! له و ده مانه که میک خه و و پشوویکی کورت تاکه هیوام بوو!

دۆخی ناو زیندانه که بو ئه وه بوو، تا زوو و یه کسه ر بروخیت و دان به شته کان دابنیت.

به یانییه که ی تازه هه تاو ده رچوو بوو، نه مده زانی سه عات چه نده، به لام ده مزانی رۆژه، لیم هاتنه ژووره وه و ده ستیان گرتم و منیان برده ژوور یکی تر، له وی پیاویکی چوارشانه چاویلکه یه کی له چاو دا بوو، له سه ر کورسی و میزیک دانیشتبوو، منیان به رانه بر ئه و دانا، منیش رووت که ساس و داماو، ئه ویش سه رکه شانه، به سه ری لموزیه وه گوتی:

ده ی جه مال عه له مدار بو مان بگیروه وه له و ولاته، له ناو ئه سته نبوو ل چ گیزاو یکت ناوه ته وه، چیت کردووه، ورد ورد بو مان باس بکه!

به رانه بر ئه و ره فتاره ی ئه و، ویستم که مه به ئاره زوو و زه و قی بکه م، چه ند رۆژه بی لپرسینه وه ئیمه یان فریدا وه ته ئه و ره زاله ته، چییمان کردووه! گوتم، چییمان کردووه، به رده وام خه ریکی ئاهه نگ و به زم و به دوای کچانه وه بووین، خه ریکی رابواردن بووین. ئه ویش له وه لامدا گوتی؛ مه به ستم ئه و ئیشه

تايبه تيبانه نيبه، هي تر بگيره وه، دياره منيش گوتم مه به ست چييه!؟ يه كسه ر
نه و پرسی:

جه مال، "موسا عه نته ر" ده ناسيت!؟

منيش گوتم:

نه خير نايناسم، نه و ناوهم هه ر نه بيستوو.

نه و ناوي هه موو كورده كاني تري بو ژماردم، "سه عيد ئالچي"، "زيائنه دين
شهره فخان ئوغلو"، "يه شار كايا"، "دوغان قلنج"، "نه نوهر ئايتنه كين"،
"نه ديب قره هان"، "مه ده د سهره هه د" و "نه لگون قويونجوو" ... هه مووي
ده ژمارد، وه ك نه وه ي له گه ل من ژيا بئيت، منيش گوتم هيچ له وانه نايناسم،
نه و گو تي:

به لام نه وانه تو ده ناسن.

منيش گوتم:

رهنگه نه وان ناوي من بزنان و بمناسن، به لام من نه وانه م نه ديوه و
ناي ناي ناسم!

پي ده ئيم:

من بيروباوه ري خو م ئاشكرا ده كه م و نياز و چالاكويه كانم باس ده كه م. نه و
گو تي قسه بكه و بزنام بوچي تيده كو شيت و چيت ده وي؟

من گوتم:

من كوردم!، "نه و يه كسه ر به و وشه يه راده چله كيت"، به سه رسامي و
تووره ييه وه ده ئيت:

چي!؟

من دووبارە گوتم:

كوردم! ھيوا و خەباتم ئەو ھەيە ولاتىكى سەربەخۆمان ھەبىت و كوردستان
سەربەست بىت! ئەو ھەلوئىستى منە، ئىوھش ۋەك ولاتىكى ديموكرات،
بىرارى خۆتان لەسەر من بدەن! ئەو يەكسەر گوتى:

داواى مافە كولتوورىيەكان و سەربەخۆپى دەكەيت، مەبەستت كوردى ناو
توركياشە!

من گوتم:

نەخىر ئىمە بۆ پارچەكەى خۆمان خەبات دەكەين، با كوردەكانى ئىرەش بۆ
بەشەكەى خۆيان كۆشش بكەن! بۆ ھەمووان ئەو دەخووزم و ھيوام واىە!
ئەو گوتى:

تۆ پياوى مەلا مستەفاى و پارەت داو ھە موسا عەنتەر و چوووتە مۆسكو
بۆ كارى تىكدەرانە، لەوى مەشقت كردوو!

منىش گوتم:

درۆيە، ئەو جۆرە ئىشانەم نە كردوو ھە نە چوومەتە سۆفەت و پارەم بە
كەسىش نە داو ھە. بەراستى ئەو تۆمەتانە درۆ بوون. بەلام ئەو گوتى برادەرەكانت
وا دەلەن.

ئىتر كاسىتتىك دەھىنن و بۆم لى دەدەن، تىدا بە دەنگى يەككىك لە
ھاورپىيەكانم "موراد لەفتە" بە زمانى توركى قسە دەكات و دەلەت ھەموو
ئىشەكان و چالاكىيەكانمان لەبن سەرى جەمال عەلەمدارە! ئەو مەشقى
كردوو ھە مەلا مستەفا پرۆاى پى دەكات. ئەو جۆرە تۆمەتانە لە توركيا سزاكەى
لە سىدارەدان بوو. ديارە ئەشكەنجەى زۆريان دابوو، بۆيە ئەو جۆرە قسانەى
كردوو ھە. منىش دەلەيم تەواوى ئەو تۆمەتانە درۆيە! ئەو پياو ھە شىتە، يان

ئازارتان داوه ئه و درؤيانه به ناوى منه وه ده كات، دواي من قوتابيم و خه ريكي خويندنم و مه لا مسته فا له كوئ، من له كوئ و دهستم هه ر ناى گاتى! ئه و ده ئيت:

قسه كانت جوانه، تو كه ستيكى عيراقى ئيشمان به تو نيه، ئه و نامه مان بو ئيمزا بكه و ئازادت ده كه يت ته واو!
منيش گوتم:

باشه نامه كه بينن، با بيخوينمه وه.

كه نامه كه م خوينده وه، ده زانم تيدا نووسراوه؛ من مه شقم به كورده كانى توركييا كردوو و به رده وام پاره يان بو كو ده كه ينه وه و كو بو ونه وه مان كردوو و خه باتى سياسى ده كه ين!

نامه كه م خوينده وه و يه كسه ر تووره ش بووم و گوتم:

"ئه وانه درؤن، ئه وانه م نه كردوو و ئيمزا ناكه م!"

كابراكه ي به رانه ر تووره ده بيت، ده ئيت:

"چون ئيمزا ناكه يت، ئيمزا بكه و ئازادت ده كه ين و ته واو"

منيش دووباره ده ئيم موسته حيله ئه وه ئيمزا بكه م، چونكه درؤن و شتى وام نه كردوو. ئه و ده ئيت:

"تو وا ده زانى به ئاسانى له بن ده ستمان ده ربازت ده بيت، ده ته وئى ئه گه ر هاو كاريمان نه كه يت به سه لامه تي ليره بچيته ده ره وه"

هه ردوو پييه كانم سربوون، جه سته م كوترا بوو، ماندوو، بو يه له ناكاو پييه كه م جوولانده وه و خسته مه سه ر پييه كه ي ترم و ويستم كه ميك بجووليت.

که منی بینی پێ لهسه ر پێ و بهرانبهری دانیشتوووم زۆر تووره بوو، یه کسه ر بههاوارهوه گوتی:

"به پێ رهوشت و ههلسوکهوتی مرویانه، ناکرێ کهسێک بهرانبهر کهسێکی له خۆی به تهمن گه وره تر بێت، قاچ لهسه ر قاچ دابنیت، عه بیه، شووره بیه!"
منیش ده ئیم:

"راسته ئه گه ر کهسه که پیاو و مهردانه بێت! نه ک کهسێکی وه ک ئیوهی درنده، ئه و چوار رۆژه به خۆپای منتان رووتکردیته وه و ئازارم ده ده ن!"

ئیترا کابرا زیاتر تووره ده بێت و بانگ ده کات و دوو سه رباز دینه ژووره وه و سلای بو ده که ن، ئه ویش فه رمانی پێ ده کات پێ پێ داگرن، ئه وانیش پێیان پێ هینامه خواره وه و رویشتن، ئینجا دووباره کابرا گوتی ئیستا ئیمزاکه بکه و ته واوا! منیش گوتم هه رگیز ئه وه ئیمزا ناکه م. ئه و جاره سی چوار سه رباز لیم هاتنه ژووره وه و لیم نزیک بوونه وه، منیش زوو به خشه خسه کورسییه که م گه یانده دیواری ژووره که و پشتم توند ده که م، له بهر ئه وهی هه ندی ریکارییه کانی بوکسین و شه ره شه قم ده زانی و وه رزشی زۆرم کردبوو، به رگرییه که ی باشم له خۆم کرد، به لام ده ره قه تی هه مووان نه هاتم، به هه مووان که وتمه سه ر گیانم، به لام ده ستم کردوو، ئه وه نده یان لی دام بورامه وه، بوومه پارچه یه ک په رۆ و به ئاوی سارد منیان بوژانده وه و دووباره دارکاریان کردممه وه و چه ند شه پکه داریان له سه ر جه سته م شکاند و هه موو گیانم بووه خوین! دواپی فه لاقه یان کردم، هه رگیز نه ده مزانی بن پیم ئه وه نده ناسکه، به لیدانی ئه وه نده ئازاری ده بێت! دواپی پێیه سه ربوو ئه ستووربووه کانم له سه ر پارچه مه عده نیکی سارد داده نین و له سه ری ده خشین، تا ئاسای بێته وه و دووباره فه لاقه م بکه نه وه، منیش جنیوم ده دا و ئه وانیش له لیدانم به رده وام ده بن، ئه وان ماندوو ده بوون و ده سته یه کی نوێ ده هاتن، داری نوێیان ده هینا و له سه رم ده یان شکاند!

دوو كه سه كه ي قسه يان كړدبوو، نه وانيان هينا يه به رانه برم، گوتيان هيچمان نه گوتوو، منيش جنيوم پښان دا و گوتيان نه شكه نجه يان داوین، منيش گوتم هه ر چي راستي هه بڼت بيلڼ و ئاساييه، به لام دروم بو هه لمه به ستن!

پاش نه وه ي جنيو به مه لا مسته فا ده دن، منيش جنيو به نه تاتورك ده دم! تووره ده بن و ده لڼ؛ تا به ياني ئيمزاکه نه كه يت ده تکورڼين، منيش ده لڼيم؛ نا ئيستا بمکورڼ خوشتره له و ئازار و سوو کايه تيبه!

كه شيكي ترسناک بوو، پښان سه ير چوڼ يه کيک له و زيندانه ده ربچيت و هيچ نه لڼت! سه گيان تي به ردام و برسويان كړدم و هيچم نه بوو بيلڼيم، نه وه ش هه فته يه كي خياند. روژيكيان به رپوه به ري گشتي نه مه ني نه نکه ره هاتبوو بمبينيټ، ناوي موزه فهر ئايمور بوو، ده يان گوت به ره چه له كه كورده، ئيستا كوره كه ي به رپوه به ري نه منه. منيان پاک كرده وه و ريشيان تاشيم. خوارديان كړدبوو، هه فته يه ك بوو نانم نه خواردبوو، هه رگيز بوڼي وا خوښي خواردم نه كړدبوو، گوتيان نان بخو، نه م خوارد. نه و به ده موچاو و برو و برژانگي ديار بوو كورده، گوتي:

"من ريز له هه لوڼستت ده گرم، دياره بيروباوه ري پته وت هه يه، به گويم بکه و خوټ مه كه قورباني خه لکي تر و ئيشه كه ته واو بکه، وا ده كه م سي هه زار ليرت بده ني و خه لاتت بکه ن، به س نه وه ئيمزا بکه! تا سنووري نه و ولاتت ده به ين بو نه وه ي خوڼندنه كه ت ته واو بکه يت! هه موو مه سره فه كانت ده كه ين، نه گهر ده ته وي ليره ش نه رويت و خوڼندن ت ته واو بکه يت نه وه شت بو ده كه ين! هيچمان له گه ل ئيوه نييه، كيشه ي ئيمه له گه ل كورده كاني خو مانه، نه وانه مان مه به سته!"

منيش گوتم:

"ویژدانت قبوول ده کات من ئیمزا له سه ر شتی درۆ بکه م!"

له وه لامدا ئه و گو تی:

"ئه و قسانه درۆ نییه"

من به د ئنیا ییه وه گو تم:

"درۆیه!"

ئه ویش جگه ره یه کی بو را گرتم و گو تی بکیشه و نان بخۆ و منیش گو تم به رانه بر ئه و رفتار هی له گه ئم کرا وه چۆن د ئم خوار دن و جگه ره ده بات، ئه وانه درنده ن، ئازاری زۆری منیان دا وه، هه ر چه ند دا وای کرد زاده که ی له به رده مم تام بکه م، نه م خوار د. ئه و ده ئیت؛ به زۆر نانت ده ر خوار د ده ده ی ن، منیش شه قیکم له خوار دنه که دا و ه یستریا یه ک منی گرت بو و، هه رگیز وا تو و ره و نائومید نه ببو و م، سه ربازه کان ها ت نه سه رم و ویستیان دو و باره دار کاریم بکه ن، به لام ئه و په نجه یه کی له سه ر سه رم دانا، گو تی:

"ئه وه که له ی کور دانه، ئه گه ر گو تی نا، نا ته وا و، که له ره قن! بیبه ن به سه،

چیت ر ئازاری مه ده ن!"

ئیت ر ده گوازی ره مه وه گرتو و خا نه یه ک و شو ی ئی را گر تن و ما نه وه بو و، له و ی کور ده کانی براده رم ده دۆز مه وه، مو سا عه ن ته ر و یه شار کایا و ئه وانی تریش له و ی بو و! یه شار له ری په وه که منی بی نی ها وار ده کات و ها نم ده دات. شو ی ئه که شر و کو ن بو و، ده رگه که شی دار ی کی شر بو و، عه ر ده که ی خو ل بو و، له بن ده رگه که قاپنیک شله یان بو مان ده نار ده ژو و ره وه. دیار بو و سه ربازه پاسه وانه که م کور د بو و، به زه یی به من ده ها ته وه، گوا یه چا که م له گه ل ده کات، له درزی کی ده رگه شره که وه، چه ند دا نه یه ک جگه ره ی سه ربازی و شخا ته یه کیشم بو م ده نی ری ته ژو و ره وه. جگه ره که له و جو ره بو و، به خو راپی یان به هه رزانی ده درا به سه ربازان، تو و تن و دو و که ل و تام و کیشانی قوزه لقو رت بو و، تال و پیس

زه راوى بوو، بويه نهم توانى جگه ريه ك ته واو بكم، چيتر نهم ويست و سه ربازه كه شم ههر نه بينى سوپاسى بكم.

ئيمه له نيوانمان خو ماندا، له ريگه ي تواليته كان شتمان بو يه كترى دهنووسى، نامه كانمان له ناو پارچه يه ك شخارته دهنه و له بن كه ريوو چيكي تواليته كه مان داده نا، ئيتر نامه مان بو يه كترى دهنووسى، ئه وان بو يان دهنووسم، ده يان گوت بر وا به قسه كانيان مه كه و زوريان درويه، ئيمه هيچمان باس نه كردوو، دياره براده ره كانى خو تان قسه يان كردوو.

دانوستانى زورمان له گه ل حاكمى سه ربازي و ئه فسه ره كان ده كرد و باسى دوخى سياسييمان ده كرد. ئه وان له هه موو قسه كانيان نكو ئييان له بوونى كورد و ره وايه تي دوزه كه مان ده كرد، روژنيكيان حاكمه كه گوتي:

"باشه تو قسه له سه ر چ ده كه يت، خو ت له سه ر چ شپزه ده كه يت، كورد خو ي توركه! كورد ههر بوونى نيه، ته نيا تورك هه يه!"
منيش له وه لامدا گوتم:

"به قسه ي تو كورده كانى ناو عيراقيش هه موو توركن، كورد نيه"
ئه ويش به شادمانى وه ك ئه وه ي سه ركه وتنيكي مه زنى كرد بيت، گوتي:
"وايه، كورد نيه، هه موو توركن!"

منيش به دنيا ييه وه وه لامم ده دا يه وه:

"ئه گه ر ئه وان ه ي ناو عيراق هه موو توركن، بو به رگرييان لى ناكه ن، بو وه ك توركه كانى قوبرس شهريان بو ناكه ن، روژانه توركه كانى ئيوه ناوتان ناو ن تورك به فرۆكه و سه ربازي پهلما ريان ده دن و ناپالميان لى ده دن، بو به رگري له و توركانه ي ئه وى ناكه ن"

...

له ریستورانته که و لهسه ر میزه کان دوو دوو و زیاتریش نان و قاوه و بیرهی ناو شووشه ی بچووکی ناسکیان ده خوارده وه، ماوه ماوه یه ش یه کیک گهرمای ده بوو، جله ته نکه نه رمه گوئداره که ی له بهر ده کرده وه و له ژیره وه جلی مه له وانی ناسکی له بهردا بوو، هه نگوئیک له میزه که ی دوور ده که وته وه و خوی ده هاویشته ناو ئاوه که، که مییک دوور ده که وته وه و ده بووه قازیک و ته ر نه ده بوو، ده بووه ماسی و نه وره سیکی شهیدا و هه موو سه یریان ده کرد، تا ماندوو ده بوو، ته ر و نه رم ده گه رایه وه سه ر میزه که ی و به رام بهر راز و سووتانه که!

له دووره وه ش یه ک یه ک کچیک، یان کورپکی باریک، له دووره وه له بهر هه تاوه که له سه ر ئاوه که ده بریسکانه وه، له سه ر ته خته داره که وه ک ستوون، وه ک شمشال وه ستابوون و ئاسۆ و رووبه ری ئاوه نه رمه که یان به کارده هینا "ئاویش رووبه ری هه یه" و ده رۆیشتن؛ وه ک ئه وه ی له سه ر ریگه یه کی به چیمه ن و قیرتاو برۆن! ئیتر ئاوه که بو ئه وان و ته خته داره که ی ژیره وه یان و داره باریکه که ی ده ستیان ببوو به؛ بیابان و ده شتیکی راست و نه رم نه رم سینگی ئاوه که یان ده بری و دوور ده که وته وه، ئه وان ده رۆیشتن و ده سته یه کی تر، به له میکی بچووک، یه کیکی گه وره تر پهیدا ده بوو، به له نجه و به ناز و گه مه کردن، ئاوه که شه پۆلنکی ده کرد و ده گه یشته ته خته کانی ببوون به کافتریاکه و ده یانه ژاند، جوولله و هه ژاننکی نه رم، ناتوانم بلیم نه رم وه ک چی، به لام هه ستم به چیژ و ئاسووده یه کی تایبه ت ده کرد .

...

له و كشه و له ئاوينه ي بيگهردي جواني به رانبه رمان ده مه وي،
كه ميك له زيندان و نازاره كاني دوور بكه وينه وه، لي دي پرسم؛
نازناوه كهت "عهله مدار" له چيه وه هاتووه؟

ئه ويش پرسيا ره كه ي پي خوش ده بيت، به لام هيشتا دژواري رووداوه كاني
زيندانه كاني ئه نكه ره و ئه سته نبوولي هه ر له بهر چاودا بوو، قووميك له بيره بي
كحو له كه ي به رده مي ده دات و هه ناوي فينك ده كاته وه و ده لئيت:

دياره باپيرانم له پيروزي چه جاج و هاتنه وه ي حاجيه كان ده ف و عه له مي
كه سكيان بو به خير هاتنه وه يان به كار هيناوه و پيشوازيان كردوون، به
گه رانه وه يان ئه و كه شه يان خو لقاندووه. عه له ميان هه لگرتووه و بالاشيان دريژ
بووه، بويه عه له مدار بووه به پاشناويان.

من له سالاني ۱۹۹۰ له سه عووديه پرژه و كارم هه بووه، له گه ل يه كيك له
ئه ميره كاني ئال سه عوود به ناوي "توركي بن فهد" هاوبه ش و به شدارييمان
هه بووه، له گه ل ئه وان كارگه يه كي كو نكريتي سووكمان دامه زراند و كو شكي
گه وره مان دروست كرد، پرژه ي گه نم چاندنمان هه بووه، پي كه وه پرژه ي
گواستنه وه ي بار و كه ره سته ي نيوان شاره كان ده كه ين، له وانه وه ك به شي
گواستنه وه كه من دوو لو ريم هه بووه، ماوه يه كيش خوارده مه ني و زه خيره
ده گوازينه وه كو يت، ئه و ده مانه بوو تازه كو يت له سوپاي عيراق رزگاري ببوو.

هه ر له سه عووديه له "ئه ل جوبيل" له گه ل ئه مريكيه كان، له ئو فيسه كه
ده چمه لاي به رپرسی پيشوازيه كه و ناوي خو م ده نووسم تا به رپوه به ره كه
بميني ت، ئه ويش ده لئيت به رپوه به ره كه مان له گه ل كه سيكي سه عوودي
كو بوونه وه ي هه يه ئه ويش پاشناوي عه له مداره، دياره خزم، يان پي كه وه

دیدارتان ههیه، منیش ده لیم نه خیر هیچ جوړه زانیارییه کم له گه ل ئه و
که سایه تیه نییه.

له وئ له گه ل عه له مداره که ی سه عوودیه یه کتری ده ناسین و ئه و ده لیت:

من له میژه زانیوومه له عیراق بنه ماله یه ک به و ناوه ههیه، تو میوانی منی،
هیچ مجالت نییه میوانی منی، بارگه و جلو به رگه کانت له هوتیل میریدیان
ده گوازیته وه دیوه خانه که ی من و میوانی من ده بیت، زوریش خوّم دوور ده گرم
و نامه وئ ئه زیه تیان بدهم، به لام کابرای عه له مداری سه عوودی بوایم نادات و
ئیر پیوه نندییمان ده بیت و به رده وامیش ده بیت، له سویدیش سه ردانم ده که ن
و میواندارییان ده که م.

...

ئیر ده گه پینه وه ناو باس و ژانه کانی گرتووخانه کانی تورکیا و ئه و
ده لیت:

زور جار له دریزایی لیکوئینه وه کانی ناو زیندانه کانی تورکیا پیان ده گوتم:
به راستی گه مژه ی، به خوړایی خو ت کردووه به کورد، ئه و ده موچاو و به ژن و
خوئندنه له کورد ناوه شیتته وه، هه موو سیما و ئاکارت تورکی ته وای!
منیش سه رکه شانه وه لامم ده دانه وه و ده مگوت:

نکوئی مه که ن مه لئین کورد نییه، بلین هه یه و هزی لی ناکه ین، فه رموو
هیتله ر چهند جووی له و ولاتانه له ناو برد، به لام نکوئی له بوونی جووی
نه ده کرد، ئه و به ئاشکرا و به روونی ده ی گوت رقم لیپانه و قریان ده که م.

ماوهيه ك لهو دوخه ده بين و ده مان گوازنه وه ناو زيندانىكى ئاسايى و ئيتىر تىكه ل ده بن، هه موو پىكه وه له به ك قاوش بووين، به لام نه وه زورى نه خياند ئيمه يان به فروكه برده نه كهره، گوتيان دوژه كه ي ئيوه پيوهندي به سه ربازه وه نيه و كيشه كه تان نا ئاساييه! ده تانبه ينه دادگه ي گشتى ئه ركان و زرىپوشه كان "Hapishanesi Zirihli Birlibler"، له وى دادگه ييه كه تان ته واو ده كه ين.

به شار كايا له كتىبه كه ي خو ي به ك لاپه ره باسى من له و روژگار ده كات و كتىبه كه شم هه يه، ده لىت نه و كابرايه كى به و ره بوو. هه موو كورده كانى تر دوايى ده يان بينمه وه و ريزى زورم ده گرن. كورده ئيرانييه كه له ئيفاده كانى گوتبووى؛ من هه چم نه ده زانى جه مال منى فيركرد و هه موو شته كان نه و بووه. نه وه م بو موسى عه نته ر گىرايه وه، نه و يش روو به روو پى ده لىت:

كچ نه گه ر ته مه نى سه رووى هه ژده بىت ده سترىژپى بكرىته وه ئاساييه و مندا ل نيه و ده توانىت به رگرى له خو ي بكات... ئيتىر به وه سووكايه تى پى ده كرد، به لام من هه چم له دلدا نه مابوو، ده مزانى نه وان، توركه كان له سزادان چه ند وه حشين! به كىكيان زوو ده مانچه يه كى به رووتيان نيشان دابوو رووخابوو!

به عقوب دال، عه قىدىكى توند و درنده بوو، نه وان وا ده زانن هه ر نه و ده ره قه تمان دىت، سه ربازيكى توند بوو، هه چى نه ده زانى! هاته ناوه وه مان، هه موومان له ناو قاعه يه ك بووين، هاوار ده كات سه رمان و فه رمان ده كات هه ئسىنه وه سه رپىيان، ئيمه ش قسه مان كردىته به ك و برىارمان داوه قبوول نه كه ين چىتر بخرىنه زيندانى تاكه كه سى و ده مانه وى پىكه وه بين، مه ده د پاريزه ر بوو، ده يزانى و زوو گوتى نه وان مه به ستىانه له يه كترمان دابىرن، ئيمه قسه مان كرده به ك و برىار ده ده ين له و برىار ياخى بين، سه ره تا بو عه قىده كه هه لئاستينه وه، نه و يش به وه زور تووره ده بىت و جنىو ده دات، به وه ش موسى عه نته ر زور تووره ده بىت و هه لده چىت و به رووى ده ته قىته وه، كورده كانى

تورکیا دهیانزانی عه قیده که خه لکی ئە درنەیه، ئەوانیش قەرەجیان زۆرە، ئەو ناوہیان لە دووہ و بەوہ دەناسرین!

ئیتەر موسا عەنتەر ھاوار دەکات و پیتی دەلێت؛ قەرەج کوری قەرەج، ژنە کەت لە مالهوہ دارکاریت دەکات و دەتەوی لێرە ئازایەتی خۆت بەسەر ئیمە دەربهینیت، ههچووچ! بە قەد تووکی سەرت کتیبمان خویندویتەوہ، گەمزە! ئیمە بۆ پیاویک هەڵدەستەوہ و ریزی دەگرین، ئەگەر تووکی مۆرالی مروی تیدا بیت، با سەربازیش بیت.

کابرا بەو قسانە ھار دەبیت، بۆیە دەقیژنیت و دەلێت:

"بەو شیوہیە ئیھانە ی سوپای تورک دەکەن!"

عەقیدە کە ھاوار دەکات و بە سەربازەکان دەلێت؛ بە زەبری حەرەبە کانتان بیانبەنە ناو ژوورە کە تاکە کەسییەکان، بەلام ئەوانیش جوولەیان نەدەکرد و سامگرتوو ببوون، هەندیک لەوانە کوردیش بوون، ئیتەر دەمەقالی و جنیودانە کە گەرمتەر و پیستەر دەبوو، تا ئەفسەرەکان توند موسا عەنتەر قۆلبەست دەکەن دەیانەوی بیبەن، ئیمەش هەڵدەستینەوہ و بەروویان دەوہستین لەو دەمانە مەدەد پەر دەداتە یەکیک لە ئەفسەرەکان و دەمانچە کە ی لێ دەکاتەوہ و چەکی دەکات و لوولە ی دەمانچە کە ی لەسەر سەری رادەگریت و ھاوار دەکات؛ موسا ببەن سەری ئەوہ پەر دەکەم لە گوللە. منیش بە ھانای دەچم و ئەفسەرە کە دەخەینە سەر ئەژنۆ و قۆلبەستی دەکەین! دەنگمان دەگاتە دەرەوہ و سەرپەرشتیاری گشتی شوینە کە ژەنراییک بوو، دەیانگوت بە رەچەلە ک کوردە، لە لەندەن کونسوولی سەربازی بووہ، ئەو دیت و بە ھیمنی کەشە کە ی سارد دەکاتەوہ و بەلێن دەدات بارودۆخمان ئاسوودە بکات، گوتی ئیوہ بە شیوہیە کی کاتی لێرەن و دەرۆن، دۆز و دادگەییە کەتان لێرە نییە، وامزانی کەسایەتی خویندەوارن، دکتۆر و ئەندازیارن،

ئوه له ئيوه ناوه شتتوه و ئيتر هه ردوولا ئارام ده بينه وه و موسا عه نته ريش واز له هه ره شه و جنيوه كاني ده هينيت.

له وي ده مينينه وه و داواش ده كه ين به پرسه كه بگورن و سي روژيش مان ده گرین و هيچ ناخوين، به وهش به ريوه به رايه تي زيندانه كه ناچار ده بن عه قيده قهره جه كه ده گورن.

له وي سي سي و چوار چوار ئيمه يان جياكرده وه و ئاماده كاريان ده كرد بمانبهنه دادگه، له و روژانه نه وه ي شيخ سه عيدمان بيني، وا بزائم ناوي "فرات عه بدولمه ليك" بوو، ئه فسهری ئيحتيات بوو، له دووره وه سه يري ده كردين و نه يده ويرا لييمان نزيك بيته وه، يان قسه مان له گه لدا بكات، به لام هه ستمان ده كرد سوژي زوري له گه ل ئيمه دايه، جه ماعت ده يانناسي. كه ئاماده مان ده كه ن بو دادگه، براده ران هه نديكيان محامي بوون، له وانه مه ده د، ئه و ريكاري ياساي زوري ده زاني، گو تي هه مووتان بلين ئيمه برومان به و دادگه ييه نيه، كه ساني مه ده نين و ناچينه به رده م دادگه ي سه ربازي! ئيتر له سه ر ئيفاده كانمان دادگه بريار ده دات، ئيمه دادگه يي ناكه ن و ئيشي. ئيمه نيه، له وي ده مانبهنه زيندانيكي تر تا شيوه و شويني دادگه ييه كه ديار بكه ن. حه پسخانه كه له دهره وه ي ئه نكه ره بوو، مؤديرن بوو، وه ك حه پسخانه كاني ئه مريكا بوو.

له و به ندينخانه يه دوو ئه فسهره گه و ره كه ي كوده تايان كردبوو، ته لعت ئاده مير و عه ميد روكن فه تحي گورجانيش له وي بوون، چاوه پرواني دادگه يان ده كرد، ته لعت نه يده ويرا له ئيمه نزيك بيته وه، به لام فه تحي به ره چه له ك جورجی بوو، لييمان نزيك ده بووه و قسه ي له گه ل ده كردين، دواي ئه وانه له سيډاره دران، له وي يادي نه وروژيشمان كردووه، هه نده شتي ئاساي ئاهه نگمان ساز كرد و له گه ل سروودي ئه ي ره قيب كه هه موومان پيکه وه ده مان گوته وه؛ "فه تحي" يه كه سلاوي بو سرووده كه كرد، به يه كيک له ئيمه ي گوتبوو، ئه و سرووده مايه ي شانازيه، مهرج بيت ئه گه ر ئازاد بم و

دهسه لاتم هه بیته، له بهر سۆزی ئه و سرووده و په روشی ئیوه و مه غدوریه تی
میله تی کورد، هه موو مافه کانتان دهسته بهر ده که م.

...

ئه و ماوه یه ی له زیندان بوویت کێ مه سرفه ده کردی و چۆن
روژانه ت پهیدا ده کرد؟

باو کم بهردهوام پاره ی بو ده ناردم و ده گه یشته براده ره کانم و ئه وانیش
که مته رخه میان نه ده کرد و ده هاتن، روژنیکیان "عه بدولا ئۆجه لان" هاته
سه ردانی براده ران، ئه و ده مانه ئه و قوتابی بوو له به شی زانسته سیاسیه کان و
پاره بو گیراوه کان کوکرا بووه، هاته سه ردانمان و پاره که ی دایه موسا عه نته ر و
هه قاله کانی. ئیمه نه مان دیت، ئه و موسا عه نته ری بیخی! ئیمه، کورده
عیراقیه کان گوتمان پاره مان هه یه، بو خۆتان دابه شی بکه ن.

پاشان بریار ده ده ن ئیمه ببه نه دادگه یه کی مه ده نی، ئه وه ش گه و ره ترین
سه رکه وتن کورد و بزافی سیاسی کوردی بووه له میژوو ی تورکیا، یه که م جار
گیراوی سیاسی له ناو دۆسیه ی سه ربازی و دادگه کانی ده ربازیان ببیت و
ره وانه ی مه ده نی بکریت، ئیمه به ماده ی ۱۲۵ گیرا بووین، هه ر به و ماده یه ش
شیخ سه عیدی پیران له سیداره ده دریت. ماده ده ستووریه که بریتی بو
له وه ی؛ هه ر که س یان هه ر لایه ن و بزافیک کۆشش بکات بو لاواز کردنی
هه ستی ولاتپاریزی تورکیا له سیداره ده دریت.

له وی ده مان گوازنه وه حه پسخانه ی سولتان ئه حمه د "Ahmed Sultan
Hapishansi" له ئه سه ته نبوول، دواپی ئه و شوینه ده بیته هوتیلی "Four
Seasons Hotel"، ئیستا هوتیلیکی پینج ئه ستیره یه، هه ر به یادی جارن،

جاريك ويستم شهويك لهوي بخهوم، به لام به داخوه شوئينان نه بوو! وينم له ناو زيندانه كه له گهل برادران هه يه.

لهوي سي چل پاريزهر هاتبوون به رگري له دوزه كه مان بكه ن، نيمچه گردبوونه وهيه كي گشتي بوو، كوردتيكي زور هاتبوون، ژن و مندالي كورده كان هاتبوون، يه كه م جاريش بوو كورد به ره سمى دادگهي ده كرپت، ميدياي توركي و جيهاني ناماده بوون! ته وه يه كه م جار بوو روشنييراني كورد دادگهي بكرپت و دادگهييه كه ش به ئاشكرا بيت، جه ماوه رتيكي زوريش هاتبوون، به قسه ي كورده كانى توركي ا ته دادگهييه وه چهرخانيكي سياسي گه وره بوو له ميژووي بزافي سياسي كورداني توركي! "كوپي روژنامه توركييه كان له ئه رشيفي عه له مدار ماوه، باسي گيراني ته وانه ده كات و پاريزراوه".

زوربه يان ژن و مندال و دايك و باوكيان هاتبوون، به لام ئيمه كورده كانى عيراق كه سمان نه هاتبوو، به لام ناماده بووني زوري خه لك و پاريزهره كان بو ئيمه پشتيوانييه كه ي مه زن بوو، هه ست ده كه ين رهنج و ئه شكه نجه كانى له ماوه يه ده درين به فيرو نه چوه، ته و ميلله ته شاياني ته وه يه قوربانينان بو بده ين، سهدان پاريزهر له وانه هاوسه رى يه كييك له گيراوه كان و ته واني تریش به خورايي به رگريمان لي ده كه ن. من باوكم نه ك نه هاتبوو، زووتر نامه ي بو م ناردبوو نووسي بووي؛ كور و مندالي خه لكي بوون به ماموستا و مانگانه بيست دينار ده ده نه ماله وه يان، پشتيواني دايك و باوكيان ده كه ن، كوري ئيمه ش به دواي كلاوي بابدوو كه وتوو، خويندن و رهنجي چهنه ساله ي به خورايي به با ده دات، كوري ئيمه بوويته سه رئيشه و ژانه سه ر بو مان. منيش دواي نامه يه كي بو ده نووسم و ده ئيم؛ نه مزاني تو منت به خيو كردوو و مه سه رفه ت كردوو، تا له دواروژ قازانجم لي بكه يت، سوودم هه بيت، ئيستاش په شيمان نيم له وه ي كردوو مه، تا ته و پارهي ليت سه رفه كردوم نه ده مه وه قسه ناكه ين، داواي هيج ناكه م. نامه كه ي من، كاريگه ري له سه ر هه ردوو كمان زور بوو "له بن

چاویلکه که ی فرمیسک نا، به لام ههستم بهوه کرد، چاوه کانی تهر بیوون، خوناویان کردبوو، ورده ئاوه که ی وه ک شووشه بوون ده بریسکانه وه، دیاره چاویش خوناو ده که ن، تهر ده بن! درۆ ناکه م پاش ئه وهنده ساله و نامه یه ک نووسراوه و ههر دوولا له پیری ده که ن و ئامیز له یه کتری ده که نه وه، به لام منیش چاوم تهر بیوو، فرمیسکم نه هاته خواری، به لام ههستم کرد قسه که و باسی نامه که و سووتانی ئه و، زامدار ده کات.

ئیترا له باوکم داده بریم و پیوه نندیمان نامینیت، تا ئه و رۆژی من وه ک میوانی کۆنگره ی هه شتی پارتی دیموکراتی کوردستان، ئه وه ی له ناوپردان له ۱۹۷۰/۷/۱ ده به ستریت ده گه پیمه وه، ژماره یه ک له که سایه تیه دیاره کانی حزب له به غدا، سامی و حه بیب و دارا توفیق و ... بو پیشوازییم هاتبوونه فرۆکه خانه ی موسه نای به غدا_ تا کۆتایی هه فتاکان تاکه فرۆکه خانه ی مه ده نی گه وره ی عێراق بوو، که له سالی ۱۹۳۱ دروستکرا بوو"، له وی باوکم له گه لیان هاتبوو، دیاره که یفی به وه ده هات کوره که هاتووته وه و پیشوازییه کی شانازیانه ی لی ده که ن، له رۆژنامه ی ئه لته ئاخی ناوی هاتوو و دیمانه ی ده که ن.

...

دووباره ده گه ری نه وه ناو که ش و پرسیار و وه لامی دادگه که، ئه و ده لیت:

له گه ل ده ستپیکی دادگه ییه که کابرایه ک له ناو خه لکه که هه لده ستیتته وه و کاسیتیک ده داته ده سته ی دادگه و پیدان ده لیت؛ فه رموو ئه و قسانه گو ی لی بگرن و ئه وانه بناسن. کابرا ناوی "حوسین ئادینجن" بوو، کۆنه براده ریکی موسا

عه نتهر "له سالي ۱۹۲۰ له ده قهري نه سينين له دايبووه و به دريژاي ژياني خه باتي بو نه ته وه كه ي کردووه، نووسين و کتیبی زوری هه يه، تا نه و رۆزه ي له ۱۹۹۲/۹/۲۰ تيرۆري ده کهن، يازده سال و نيو له زيندان بووه" بوو، جاريکیان پیکه وه ده خو نه وه و نه ویش زیاتر مهست بووه و ناگای له خو ی نه بووه، نه و به ی نه وه ی موسا عه نتهر ههستی پ بکات، قسه ئاساييه کانی موسا عه نتهر تۆمار ده کات، قسه کانی هه موو جنيو بوو به حکومه تی تورکيا و که مال نه تا تۆرک و چۆن ميلله تی کوردیان چه وسانديته وه، نه گهر تورک و حکومه ته که هه زار سالیس داوای لیبووردن له کورد بکه ن و خزمه تی زوری بکه ن هه ر قه رزار ده بن! پشيله ناوی هه يه، به زمانی تايبه تی خو ی ده مياوینی و ههستی ده رده بریت، به لام کورد بو ی نییه به زمانی ره سه نی خو ی بپه یقیت، هه موو چه یوانیک ناوی هه يه به س کورد ناوی نییه کورد، بوونی نییه. له گه ل ته و او بوونی ده نگی کاسیته که، موسا عه نتهر وه ک که سیکی کاریزمایی و به هره مه ندیکی به توانا و قسه زان، هیچ بایه خ و به هایه ک بو دادگه که دانایت، سه رکه شانه قسه ده کات و دادگه ییه که ی ده کرده به زم و گالته جاري، نه و له ته نیشت من دانیشته بوو، منی زۆر خو شده ویست ده ی گوت؛

دوو کورم هه يه، به لام وه جاخم کویره و هه لنه که وتوون و سه رم پیان به رز نییه، تۆ کوری منی؛ تۆ له جیاتی "عه نتهر" ی، تۆ عه نتهری منی. له گه ل ته و او بوونی تۆماره که سه رۆکی دادگه "دوایی ده زانین به ره چه له ک کورده، ناوی عه بدولا گۆران بوو، سه رۆکی دادگه ی جه زای پینجه م بوو، به کۆششی- پاریزه ره کان نه و کورده داده نین و مه دهد ده ی گوت حاکمه که ههستی نه ته وه یی و کوردا یه تیشی هه يه، یه کیک بوو له حاکمه باشه کانی ناو تورکيا"، روو له موسا عه نتهر ده کات و ده پرسیت:

"موسا نه و پیاوه ده ناسیت؟"

نه ویش به چاوه خپله که ی سه یریکی ده کات و به حاکمه که ده لیت:

"جهنابی حاکم دهیناسم!"

حاکمه که ده ئیت:

"ئهوه کییه و چۆن دهیناسیت؟"

ئهویش وه ک ئه کتهر و قسه زان و که سێکی به جورئته ده ئیت:

"جهناب دهیناسم و باشی دهناسم و دهزانم کییه، به لام ناویرم بلیم چۆن

دهیناسم!"

ئهویش یه کسه ر پێی ده ئیت:

"له چ ده ترسیت، قسه بکه، ئیره دادگه یه!"

ئهویش به رووخساره نمایشکه ره که ی دیسان ده ئیت:

"جهناب بروا بکه ده ترسم!"

دیسان حاکم پێی ده ئیت:

"له کێ ده ترسیت!"

موسا عه نتهر ده ئیت:

"له ژنه کهم ده ترسم، _ هالا عه نتهریش له ناو خه لکه که دانیشتبوو_ من بۆیه

ناویرم قسه بکه م و بلیم ئه وه ده ناسم و چۆنی ده ناسم، چونکه ژنه کهم ئه وه

بزانیت ته لاقم ده دات، قسه که شم ده بیته سوکایه تی بۆ مه قامی دادگه ش، بۆیه

ناتوانم قسه بکه م"، ئیتر له سه ر داواکاری دادگه و پیداغری کابرا که که هیچ

باکی نییه و ئه گه ر قسه نه کات شکایه تی دیکه ش له موسا عه نتهر ده کات،

چونکه به و تۆمه تانه ئیهانیه که سێکی وه ک من و فه رمانبه ریکی ده وله تی تورکیا

ده کات، ئیتر موسا عه نتهر به هه یبه ته وه له به رده م خه لکه که و دادگه ش و

رووبه روو به کابرا ده ئیت:

"ئهو پياوهي به رانبه رمان وه ستاوه و دهيناسم، ئه وه گه وادي من بووه، به پاره قه چپه ي بو من هيناوه، ئيشي. ئه و و ناسيني من له گه ل ئه و، له سه ر ئه و ئاسته بووه، ئه و گه واده!"

له گه ل قسه كه له ناو هۆله كه و ئاماده بووان و دهسته ي دادگه و داواكاري گشتي ده بئته پي كه نين و هه موو ده چه په سين، كابراش ده بئته يه ك قه ته ره ئاو و رهنگي سپي هه لده گه ري ت و كابراش هه لده ستئته وه و ده لئيت:

"با بسلميني ت من ئه وه م بو ئه و كر دووه"

يه كسه ر موسا عه نته ر سه ركه شانه ده لئيت:

"جه نابي سه رو كي دادگه، قازي و دادوهر و داواكاري گشتي و ئاماده بووان و روژنامه نووساني ناوه وه و ده ره وه له جياتي من سه يري ده موچاوي ئه و كابرايه بكه ن، خو تان و ويژدان تان له گه واد ناچي ت، ئاكاري گه وادي پيوه نيه"

ئيتر به و قسه يه حاكمه كه سه رميژه كه ي جي ده هئلي ت و ده پروات و دانيشتنه كه بو روژي دوايي دوا ده خه ن و ته واو ده بئت.

له روژي دادگه يي كردي من، حاكمه كه رووبه روو ليم ده پرسئت:

"جه مال تو ده لئيت من كوردم، وايه؟"

منيش ده ليم:

"به لي به شانازي به وه ده ليم كوردم، كه ده ليم به شانازي به وه ماناي ئه وه نيه ميلله ته كه م سه رووي ميلله تاني تره!"

ئه و ده لئيت: "بو شانازي به كورده بوونت ده كه يت؟"

منيش ده ليم: "له بهر ئه و هوكارانه ي تو شانازي به توركبووني خو ت ده كه يت، منيش شانازي به كورده بووني خو م ده كه م!"

ئەو دەلیت:

"باشە تۆ نازانیت، یان خۆت گەمژە دەکەیت، نازانیت شتیک نییە بە ناوی کورد! کوردی چییە! کوا لە میژوو کورد لە کوێیە!"

منیش دەلیم: "ئەگەر ئیمە کورد نەبین و هەموومان تورکین بۆ تورکیا بەرگری لەو تورکانە ناکات لە عێراق دەکوژرین و خاکیان سوتماک دەکەن، وەک قوبرس بەرگریان لێ ناکەن! باشە ئەگەر من کورد نییم و تورکم، بۆ لە زیندانم و بۆ گیراوم و ئەشکەنجەم دەدەن".

داواکاری گشتی رووبەر وومان دەلیت:

"ئەوانە کۆمەڵە گەنجی ساویلکەن، کەسێکی وەک موسا عەنتەر بە بیروباوەری ژەهرای و بێ سەرچاوە؛ میشکی ئاوداون و هەلی خەڵەتاندوون و فریویان خواردوو، سەبارەت بە کورد، لە میژوو کورد بوونی نییە، زمانە کەشیان بیست وشەیه کە و تەواو و ئەوانی تر لە زمانەکانی تری ناوچە کە وەرگیراوه!"

یە کسەر موسا عەنتەر بەهەلچوونەوه وەلامی دەداتەوه:

"ویژدانان هەبیت مریشک، مریشک لە کاتی هیلکە کردن و لەبەر ئازاری پشتهوهی چەند وشە و دەنگێکی لێ دەردەچیت و بووه بە زمانی مریشک. کورد هەزارهە ساڵە لەو دەفەرە دەژیت زمانە کە ی تەنیا بیست وشەیه!"

موسا عەنتەر دادگەییە کە ی کردبووه دیمەنیکی کۆمیدی، گالتهی بە هەموو ریکارەکان دەکرد، وەلامەکانی زیاتر تەنز و قسە ی سەیر و نواندن و نمایشکردن بوو.

حاکم لێی دەپرسیت:

"موسا عەنتەر پیشەت چییە، چ کار دەکەیت"

ئه وئيش له وه لامدا ده ئيت:

"كوردايه تي!"

حاكمه كه ده ئيت:

"ئه وه كه ي وه زيفه يه، كوردايه تي چيه"

ئه وئيش ده ئيت:

"جه ناب من ئه وه بيست ساله له دادگه و زيندان و خوشاردنه وه و خه بات

ده ئيم، ئه وه ده زانم و بهس، ئه وهش وه زيفه ي منه"

موسا عه نتهر ئه گه رجي هه لده چوو و توورپهش ده بوو، له وهش باجي قوورس و زوري ده دا. ئه وه نده ي پيكه وه بووين قسه م له سه ر توورپه بوونه كه ي ده كرد، به لام ئه وه كه سيكي ماموستا بوو، فيركه ريكي به توانا بوو، روژانه له زيندان و به يانيان زوو وه رزشي به ئيمه ده كرد، ريكاري خواردني بومان دادنه تا ته ندروستيمان باش و دروست بيت.

روژتيك كه سيكيان هينا گوايه گيراوه، كوردويه كه ي باش بوو شيعره كاني جگه رخيوني له بهر بوو، هاتبوو قسه مان لي وه ربگريت، تتيگه يشتين و روژتيكيان من و ته لعت و يه شار و مه ده د له ژوورتيكمان كرد و له سه ر شيوازي توركي نازارمان دا و داني به وه دانا جاسوسه، ئيتر روژانه كه ده چوو ده ره وه هه والي بومان كو ده كرده وه و ئاسانكاري بو ده كردين، جاريك له سويد ديمه وه و له ريستوانتيك ده عوه تم كرد.

دادگه له كو تاي بريار ده دات؛ ئه وانه گه نجه عيراقويه كان به خو رايي گيراوين و غه دريان لي كراوه و مه عقول نيه به به نده كاني ياساي توركي بگيرين! هيچيان له سه ر نيه و نازاري زوريش دراون، ئه وهش بو هه يبه تي ده وله تي توركي خراپه، بويه بريار ده ده ين نازاديان بكه ين و به لام چاويان له سه رمان بيت.

ھانا دەبەمە بەر ماسىگرە يۇنانىيە كان

ئىتر من دەچمەو ھە ناو شوقە كەم، دەمەوئى دووبارە بگە رېمەو ھە ژيانى ئاسايى و خويىندىن و پېوھندى بە برادەرانەو ھە بگەم، بەلام دلم شكاو، ھەموو گيانم ژانە، زۇريان ئەشكەنجە داوم، ئىتر كورە بالابەرزە چاوجوان و خويىندكارە بەسۆز و گەرمە كەي جارەن نىيم، ئەگەر زووتر و جارەن دەمزانى تورك چەند رقيان لە كورد و بزاقە سىياسىيە كەيەتى، ئەو تىدەگەم و دەبىنم رەقيان چەند ئەستورە! سەردانى برادەران دەكەم! دەمەوئى پشووئىك بەدەم، بەلام ديارە توركە كان نايانەوئى ئاسوودە بم، بوارم نادەن ھەناسەيەك ھەلكىشم و دووبارە بەجۆشەو ھە بژىم و بخويىنم! زوو برادەران پىم دەئىن؛ ئەمنىت لە بەردانى ئىو ھە شىمانە، گلەييان لە دادگە كوردو، دەيانەوئى بۆ تەواو كوردنى دۆسيە كەتان بتانگرنەو، دوور نىيە لەو رۇژانە دووبارە بگەوئىتە دەستيان! يەكسەر ژان و ژوورە تاكە كەسيە كان، برسىيەتى، ئىھانە و جنىوھە كانى بە كورد و بە مەلا مستەفەي دەدەن، بەبىردىتەو، بە كەلەرەقى و لاملىيە كانى خۆم و رووبەروو بوونەو ھە كانم باجى زۆرم دابوو... ھەموو ئەوانەم بە بىر دىتەو ھە و تى دەگەم ئىتر توركىا و ئەستەنبوول بۆ من تەوا! لەناو گۆم و زەلكاوتىكم دەمخنىكىت و گەنجىي و خەونە كانم لەبار دەبات، منىش دەمەوئى بژىم و كوردايەتى بگەم و خۆم دروست بگەم و لەسەر پىيە كانم ھەك پەيكەرىكى سەركەش و برونز بوەستم، نەك كەسىكى زەليل و راونراو و ملكەچ.

دنىام دەيانەوئى دووبارە بىمگرنەو، پېوھندى بە كوردە كانى توركىا دەكەم، ئەوان دەمبەنە شوئىنىكى لاچەپ، دوور و بى ترس! دەمشارنەو، منى چالاک، منى ناو برادەر و ژيان و ئەستەنبوول شەوانى جوان و زانكۆيەكى گەورە، چۆن

له كونجی ژووریکي لاجه پي ناو خانوویک دوور ده ژیم! شهو و روژه کانم چوون بهرئ بکه م، دوو سی روژ وه ک بهرد له وی ده چه قم، وه ک بزمار پشتم له دیوار ده به ستم، چاوم و نیگام ته نیا ئاسویه کی بهرته سک و شیلووی لیوه دیار بوو، ناتوانم و بهرگه ناگرم و ئاوم و ده روم، هه ورم و دهمه وی بچمه وه سهر باخ و جوانیه کان و بيم به خوناو!

ده چمه دهره وه، بو ئه وه ی نه مناسنه وه و نه مگر نه وه؛ ده ستکاریه کی باشی سمیل و قژم ده که م، جلی ناوازه له بهر ده که م، ده گمه بهر دهرگه ی کونسوولیه تی بهریتانیای مه زن، له نده ن و ته ختی پاشایه تی بهریتانی مه زن، زمانه ئینگلیزیه که م له کوردی و تورکی و عهره بییه که م باشتره! گه نجم و دهمه وی بفرم! ده ست و په نجه م هونه ری ئه ندا زیاری لیوه دهباری، دیدم به شیواز و دیزاین کراوه ته وه، دهمه وی باخچه و کارگه و شار و ئاوه دانی ساز له سهر نه خشه بکه م، نه خشه سازی بو ئاوه دانی بکه م، نامه وی له ژووریکي لاجه پ و په روژی و دلسوژی چهند کوردیکي وه ک خو م که ساس و راونراو بژیم. من ده گمه بهر ده م کونسوولی بهریتانی، له وی باسی ژان و دهرده سه رییه کانم به چهند رسته یه کی چر و پر و سوژدار بو ده گیمه وه، باسی هه موو زیندانه کانیا ن بو ده که م، شوینی ئازار و ماک و برین و سوتانه کانی جه سته ناسکه نه رمه سپییه که میان نیشان ده ده م، خه می هه موو کورد، بو ردومانی گونده کانی خو مان، گیران و دوو که ل و ئاگری سووتان و بهرگری و شه ره گهرمه کانی پیشمه رگه یان بو باس ده که م! پیان ده لیم هاتوومه ته بهر سیبهر و مه زنی کو شکی پاشایه تی و بنیاتنه ری دیموکراسی و مافه کانی مرو ف! به لام کونسوول که و دوور له هه موو پرنسیپه کانی مافی مرو ف و دیموکراسییه که ی بانگه شه ی بو ده که ن، دوور له وه ی چاوه روانم ده کرد، زوریش له وه ی دوور ئه وه ی من دهمویست ره فزم ده که نه وه، به دوو رسته ی تال و رووبه رووم پیم ده ئین:

تۆیه کێکی له و کوردانی گیرابوویت و روژنامه کانی تورکیا و دهره وهش باسی تۆ و براده ره کانتیان کردبوو، وینه یان داناوو... تۆیه کێکی له وانه!

به ئی من یه کیکم له و کوردانه ی دادگه پی ده کریم، دهرده که ویت هیچ تاوانیکمان نه کردوو، ئاژاوه مان نه خوئقاندوو، دزیمان نه کردوو، خوئندکارین و له زانکۆکانی تورکیا به پاره ی خو مان ده خوئین... هیچمان نه کردوو ته نیا ئه وهنده نه بیت ده ئین کوردین! ئه وهنده و بهس، ئه وهش له لایه ن دادگه و سوپا و حکومه ت و ره گه زه رسته کان قبو ئیان نییه، دان به بوونی ملیونه ها کورد و زمان و کولتوو ره که ی دانا ئین! من گو توومه کوردم و داوای په نابهری سیاسی له بهریتانیای مه زن ده که م.

کۆنسوو له که نه ک بوارم نادات قسه ی زیاتر بکه م، بوارم نادات چاره سه ریکی ئینگلیزیانه م بو بکات، بوارم نادات هیوا یه ک بکه ویت ته دلم، یه کسه ره هره شه م لی ده کات، ئه گه ر زوو نه رویت ته له فۆن بو پولیس ده که م و به گرنتت ده ده م، زوو برۆ دهره وه! به ره له وه ی برۆم رووبه روو پیم گو ت:

خه تای منه هاتوو مه ته به رده م ئینگلیز، هه ره ئه و شیوازه له ئیوه ده وه شیتته وه و ئه وه یه که م جار نییه مافه کانی کورد پیشیل ده که ن! یه که م جارتان نییه غه در له کورد ده که ن، فیرن!

به یانییه و سه عات نزیک ده یه، داماو و نائومید، له و ئه سته نبوو له گه وره یه، له و سنوو ره کراوه یه، ده ریا و دارستان و بالدار ی سه ر ئاو و که نار ه کان ئازادن، من شر و ده رکر او و ترساو ته نیا ماومه ته وه، بوارم نییه و نا کر ی چیتر لی ره بژیم، نا کر ی بگه ری مه وه عیراق و له دل ه وه به ئینم به خو م داوه نه شکیم و هه ئبسته مه وه، ده بی بژیم و بخوئیم و کوردا یه تی بکه م... چه ند هه نگاو یک ده رۆم چاوم به رز ده که مه وه ئالایه کی زه رد و شین به رووم ده شه کیتته وه، ئه وه ی له روژی ۲۲ ی حوزه رانی سالی ۱۹۰۶ بووه به ره مز ی ئه و ولاته، ئالاکه ده شه کایه وه و سیبهری له سه ره ده رگه بچوو که داره که ی کۆنسوو ئیه تی

مهمله كه تي سويد كړد بوو، با نه ي ده جوولاند، ده ستيك نه بوو بي هه ژنيت، خو ي ده جوولا وهك نه وه ي بيه وي بانگم بكات، ئاره زووم بكاتوه بچمه سويد و بيم به كه سيكي فايكينگ "Viking"، وهك نه وان بالام به رزه و سه روڅم وهك پياوټكه له سالاني نيوان ۷۹۳ تا ۱۰۶۶ ي زايي له و نه وروپايه سه ول له ئاوي ده ريكان ده دات و ده روات و ناگه رپته وه، ئالاكه ده شه كپته وه و سوژم راده كيشيت و ده يه وي به زماني سويدي و نه رويژي قسم له گه ل بكات، منيش سروده نيشتمانيه كه ي بو بليمه وه:

Du gamla, du fria"

Du gamla, Du fria, Du fjällhöga nord

Du tysta, Du glädjerika sköna!

تو كوڼي، ئه ي ئازاده كه، ئه ي شاخه به رزه كاني باكوور

تو بيده نكي، ئه ي جوانييه شيرينه كه "

به بي نه وه ي ده ستم بو سلاو و شكوي ئالاكه به رز بكمه وه و زمانه كه ي بزانه ئالاكه م خوش ده ويت و ده چمه ناو كوڼسووليته تي سويد، به رده م ده روازه كه ي، ژووره كه ي پيشوازي پر خه لك بوو، ژماره يه كي زوري تورك بو فيزا و سه فه ركردن و ده رچوون له توركيه نه جالييه كيانه دروست كړد بوو! له بهر نه وه ي ده موچاو و بالام له سويدييه كان نزيك بوو و تازه ش ئالاكه مني كړد بوو به يه كيك له سواره كاني فايكينگ، ئاسان ده گمه به رده م ژنه كه ي پيشوازي، نه وه ي به ئينگليزيه كي ناسك وه لامي ده دانه وه، سيسيليا، ژنه كه ي

دوایی یه کتری له ستۆکھۆلم دەبینینەو، یه کسەر پیم دەئیت؛ بلی چیت پینیه و چیت دەوی! له گەل دەنگە دەنگ زۆرە که و ھاتوھاواری خەلکە که دەلی:

"فەرموو ئە گەر فیزات دەوی ئە و فۆرمە پر بکەو!"

منیش دەئیم:

"نا، من دەمەوی کۆنسوول ببینم و رووبەرۆو قسە ی له گەلدا بکەم"

ئەویش له وەلامدا دەئیت:

"کۆنسوول مەشغولە، چیت دەوی بە من بلی". "ژنیکی دەنگەورە و ئەکتیف و بە جوولە و دوایی دەزانم سویدییه کان نەرم و لەسەرخۆن، ئەو بو و توند بوو."

من پێداگری دەکەم و دەئیم:

"نا، من دەمەوی کۆنسوول ببینم!"

لەو دەنگە دەنگە ی نیوانمان، کۆنسوول له ژورە کە ی دیتە دەرەو و دەیهوی بزانی؛ له دەرەو چ دەگوزەریت و ئەو ی قسە و داواکە دەکات کتیه و چی دەویت، دیتە پیشەو و دەپرسیت و منیش پێی دەئیم؛ دەمەوی بەتەنیا بتبینم و قسەت له گەلدا بکەم، دیارە ئەویش نەرم و لەسەرخۆ دەرگە کەم بو دەکاتەو، بە فەرموو من دەباتە ژورە کە ی و دەرگە کە دادەخات و دەئیت قسە بکە:

"من کوردم و ھاتووم له سوید داوای پەنابەری سیاسی دەکەم، سیاسیم و تازە له زیندان دەریازم بوو، ئیستاش دەیانەوی دووبارە بمرنەو، پەنام ھیناوتە بەر سوید"

ئەویش دەئیت:

"تۆ یه کتیکێ له کورده کانی روژنامه کان باسیان ده کەن!؟"

"دانه يه ك له روژنامه كانم نيشان ده دات"

منيش لپى ده پرسم:

"كاك جهمال هيچ لهو روژنامه تان ماوه؟"

ئه وپيش له وهلامدا ده لپت:

"به لپ له لام هه يه و ماون!"

ئيتر "Torsten Weman" ي كوئسوول تپ ده گات من كوردم و چيم ده وپت، ئه و به زمانى ئينگليزى، جوان و باش قسه ي ده كرد، زمانه توركييه كه شى باش بوو، به لام من ئينگليزيه كه م له كورد ييه كه شم باستر بوو.

به روويكى خوش پيشوازييم لپ ده كات، دروست به پيچه وانه ي كوئسووله كه ي به ريتانيا و له نزيك هه مان باله خانه و له هه مان روژ، ئه و ده لپت:

"من ئه وه سى ساله له توركي ده ژيم، له ناو ولاته كه گه راوم و زوريش ده زانم و زورم ديوه، ده زانم كورد ميلله تيكه و غه درى لپ كراوه، قسه كانت ئازارم ده دات، دوو جاريش عه شايه رى كورد و چه كداره كانيان منيان له ناو چه ته و دزه توركه كان ده رباز كردووه، من قه رزاري ئه وانم، له جياتى ئه وه يارمه تيت ده دم، پاداشتى كورده كان ده ده مه وه"

كوئسووله بالابه رزه قژ سپيه كه، وه ك مه لائيكه ت خو ي ده نوينيت. ئيتر من له ميژ بوو قسه ي خوشم گو ي لپ نه ببوو، نازم نه كيشر. ببوو و له دا يكم دوورم و به رده وام و زوريش جنپويان پي داوم! وا كه سيكي ديپلومات به روويكى شيرين و گفتى مه ردانه باوه شم بو ده كاته وه.

ژووریکم له ناو کۆنسوولخانه که بو تهرخان دهکات و پیم دهلیت؛ تا دهزانیت
دهروهه و ناو شاره که بو تو ئارامه لیڤه به، دهتپاریزم و تا بتوانم و پیم بکریت
یارمهتیت ددهم، ئیوارانیش سهردانی دهکردم و قسه مان دهکرد!

شهوئیکیان هاتمه دهرهوه و گهیشتمهوه "Yalove" شوین و حهشارگه کهم،
گهپامهوه لای برادره کانم لهوانه ئیبراهیم مام خدر دواپی له سوید کۆچیدواپی
کرد، ئیتر هه مووان گالتهیان به گیانبازییه کهم دههات و بروایان نه ده کرد، چۆن
سوید بهو جوړه خهه له من دهخوات! منیش دهلیم؛ با ئه و گیانبازییه بکهین،
ئه لته رناتیفی ئه وه زیندانه!

ئیتیر پیوه ندییمان له گه ل کۆنسوول بهردهوام ده بییت و ناوم له خووم ناوه
"Hans" و بهو ناوه ته له فۆن ده کهین، تا روژیکیان پیم دهلیت وهره هه وائیکم
بو تو پییه! که دهچم ده لئ دهزگه ی ئیقامه ی سوید "migration"
رهزامه ندییان له سه ر دۆسیه کهت دهر پیره و له سوید وه ک په نابهر
وه رگیراویت!

سئ کهس دینه ئیره و دهیانهوی تو ببین، بهلام برادره کانم گالتهیان بهوه
دههات. لهوانه ی به نیازن سهردانم بکهن به پیره بهری دهزگه که بوو
"Rudebech"، ئه ویش دوو کهسی له گه لدا بوو، یه کیکیان پاریزهر بوو،
هاتبوون من ببین، به ته نیا له گه لیان داده نیشم و منیش سه ر برده کهیان بو
ده گپمه وه، یاسازانه که دهلیت؛ له بهر ئه وه ی تو له تورکیا ده ژیت و لیڤه
سه رادراوی، بو یه ناتوانین لیڤه هیچت بو بکهین، بهلام هه ر دهقه یه ک له
سنووری ئه و ولاته دهریچیت، ئیتیر تو له سوید وه ک په نابهر وه رگیراویت و
پیشوازیت لی ده کهین! له نیوان ئیمه و ئه وان کۆد و شو فره مان دانابوو، سوید
ببوو به "مال" هوه، تورکیاش "خهسته خانه"، منیش هه ر "هانس" م، ئیتیر
ئه وان دهرۆن و چاوه پروان ده کهم تا روژیکیان بروسکه یه ک له سویده وه دیت و
تیدا نوو سه رابوو؛ "Hans Welcome home". کۆنسوولته که دهلیت؛ تو له

دهروهى توركييا پيشوازيت لى ده كرئيت و سه فهر بكه. به لام من هيچ پاسپورتىكم نه بوو، پاسپورته عيراقيه كه له كن پوليس بوو! هه موو شتيكيان ليم گرتبوو، چون سه فهر بكه م و چون نه وه ناماده بكه م. به لام نه وه و نه وه شى گوتبوو؛ نه گهر گيراي زوو ئاگدارم بكه روه من بهرگريت لى ده كه م و پاريزه رت بو ده گرم، چونكه له ولاقى من ئيقامهت هه يه! به لام ئاگدارى خوت به!

دياره من ناوى براده ره كانم دابوو، حه زم ده كرد نه وانيش سوود له وه ده رفهت بين، به لام نه وان نه ده هاتن و بروايان به وه نه ده كرد! له وه روژانه ش گوتيان "فوناد له فته" به ره و بولگارىا ده ربازى بووه و به پاپورتىك رويشتوو! "غازى دزه پى" و "ته لعت" چوو بوونه سوريا!

ده مزانى توركييا و يونان نيوانيان خوش نيه و ماسيگره كانى ناو نه سته نبوول زوربه يان به ره چه له ك يونانى بوون. من كه تازه هاتبوومه نه سته نبوول، ژوروتىكى پنىونم له مالىكى يونانى گرتبوو، ده چمه وه كن "كارا نيكولاس" ي خاوهن ماله كه و براده ره يونانيه كه م، له وى پينان ده ليم؛ زانيومه ماسيگره كانى ناو ده رياكه خه لك به پاره ده په رينه وه، هاتووم و هانام هيناو هته به رتان، نه وان گوتيان؛ باشه و بو ت ده پرسين. ماوه يه ك چاوه پروانم كرد و زووش وه لاميان دامه وه گوتيان؛ توركييا به وهى زانيوه و پوليسى. زورى داناه و خه لكى خويان به جلى ماسيگرى له ناو ده رياكه بلاو كرديته وه، خه لك له ناو ئاوه كه زور گيراون، ئيتر وازم له وه هينا!

براده ريكمان هه بوو كه ركوو كى بوو ناوى "سنان" بوو، نامه يه كى بو ده نووسم و داواى لى ده كه م پاسپورتىكم بو په يدا بكات، حه ق ده ليم براده ران زوريان ناماده ييان نيشان دابوو پاسپورته كانيان به من بدهن، منيش وينه كه ي خومى له سه ر دابنيم و مورتيكى ساخته ي لى بدهم و ته واو!

به ره له وهى به رى بكه وم براده ران كو ده كه مه وه و پينان ده ليم ده روم و ئيوه ده لين چى، دياره بروا ناكه ن و يه كتيكيان پيم ده لئيت تا نه زانم چ ده كه يت و

چۆن ده‌رۆیت متمانه به به‌نامه‌که‌ت ناکه‌ین، دیاره منیش بروام پێیان نه‌بوو، گوتم زوو به یه‌ک شه‌ق وه‌ک جاری رابردوو به‌گرتنم ده‌ده‌نه‌وه! گوتم به‌که‌س نائیم چۆن ده‌رۆم و چی ده‌که‌م، بێجگه‌ له‌ ئیبراهیم که‌سیان بروایان به‌ به‌نامه‌که‌ نه‌هینا، ئه‌و پزیشکی ته‌واو کردبوو، منیش دوا سالی ئه‌ندازیاری بووم! ئه‌و ده‌لێت من له‌گه‌لت دیم، با بۆ ناو ئاگریش بێت و متمانه به‌ ئازایه‌تی و گیان‌بازییه‌کانی تۆ هه‌یه!

ناوم وه‌ک ناوی سه‌ر پاسپۆرته‌که‌ بوو به‌ "سه‌لیم" و ئیشه‌کان ته‌واو ده‌که‌م، بیریش ده‌که‌مه‌وه له‌ ئه‌زمیره‌وه به‌ره‌و یۆنان برۆم، شه‌و سه‌عات دوو به‌ تاکسییه‌ک به‌ره‌و ئه‌زمیر ده‌رۆین، ده‌مانزانی پاس ته‌فتیش ده‌کریت بۆیه تاکسی-باشتر بوو، "دلشاد توتنجی" و "موحه‌مه‌د رازی" له‌ هه‌ولێر دکتۆری جومگه‌ و ئیسقان بوو "دوو گه‌نجی هه‌ولێری بوون، شوقه‌یان له‌ ئه‌زمیر هه‌بوو، ده‌گه‌مه‌ ناو شوقه‌که‌یان و ئاهه‌نگیان هه‌بوو، میوانی کچ و به‌زعی خوشیان دانابوو، پێشوازییم لێ ده‌که‌ن و نان و پپووستیه‌کانم بۆ دابین ده‌که‌ن!

سه‌عات نوێی به‌یانی فرۆکه‌ له‌ ئه‌زمیر بۆ ئه‌سینا هه‌بوو، پاره و پاسپۆرته‌که‌م ده‌ده‌مه‌ یه‌کیک له‌ براده‌ران و مه‌ردانه‌ ده‌چیت و بلیت و قیزیای یۆنانیم بۆ وه‌رده‌گریت، ئیتر ئاماده‌ ده‌بم بۆ گه‌شتی یۆنان و هه‌ندیکه‌ که‌لوپه‌لی گه‌شتیارانه به‌کارده‌هینم. له‌و کاروانه‌ براده‌ریکم له‌گه‌له‌، پێی ده‌لێم چه‌ندت پاره پێیه‌، چاره‌نووسمان یه‌که‌ و با هه‌موو شتی یه‌کتری بزاین، من ده‌لێم هه‌زار لیره‌م پێیه‌، ئه‌ویش ده‌لێت منیش هه‌زار لیره‌م پێیه‌، ئیتر گوتمان باشه‌ و کیشه‌مان نابیت، به‌ره‌و فرۆکه‌خانه‌ ده‌رۆین و له‌وی که‌مپیک دواده‌که‌وین تا زۆر لێپرسینه‌وه‌مان لێ نه‌که‌ن و ده‌پرسن چه‌ندتان پاره پێیه‌، من ده‌لێم هه‌زار و ئاسای وه‌لام ده‌مه‌وه‌، به‌لام گومان له‌ براده‌ره‌که‌م ده‌که‌ن و ره‌نگی زه‌رد ببوو و ده‌زانن درۆ ده‌کات، بۆیه‌ جاننا بچووکه‌ که‌ی ده‌پشکنن و پینچ هه‌زار لیره‌ی تیدا

ده دوزنه وه، چند له وان ده ترسيت، نه وه ندهش شهرمه زارى من ده بيت! تير من هه زاريني نه ویش ده كه مه به شی خوم و سى هه زاریش زياد ده كات، نه ویش ناوى ژنه توركه كه ي ده لیت و داوا ده كات بيده نه وه نه و! فرۆكه كه له فرۆكه خانه كه ي نه زمير له هه لسانی كه ميک دوا ده كه ویت، به وه ده ترسيم، به لام پاش سه عاتيک فرۆكه كه ده فریت و له گه ل هه لسانی و به رزبوونه وه ي تفیک له ولاته كه ده كه م و ده زانم تير رزگارم بوو.

ده گه ينه فرۆكه خانه كه ي نه سینا، له وى يه كسه ر به ره و پوليس ده چین و خومان پيان ده ناسينين، نه وانیش يه كسه ر ده زانن تيمه دوو كورده كه ين له سويد په نابهره يمان هه يه و پيشوازييمان لى ده كه ن، پيکه وهش جنیوو به تورکياش ده ده ين، ئاسانكارپه كانمان بو و پسووله ي مانه وه مان بو ده كه ن، تا نوينه رانى سه فاره تي سويد ده گه نه لامان و پيشوازييمان ده كه ن.

...

تير تو له هه وليره وه به ره و نه كه ره و زانكويه كي نيمچه نه وروپي و خويندن به ئينگليزي و ژيانيني نوئ و كچي جوان و ژيانيني جياواز، نه گه ر بکری بگه رينه وه نه و روژگار؟

كه سواری شه مه نده فهر بووم يه كه م نه زموون و دیدي ره گه زپه رستيم بيني، كورپي نه رمه ني له ناو فارگونه كه له گه ل من و مسته فا بوو، پيکه وه بووين، ناوه كه ي نه رمه ني بوو، ده بوايه چايه، يان قاوه بده ينه پوليسه كان، تا زور نه مانپشكني و پاره مان به قاچاخيش ده شارده وه و بومان ده ره ينان وه ك جوریک له به رتيل، تا چاوپوشي له پشكنين و گه راني زور له ناو جانتاكانمان بکه ن، نوره ده گاته سهر كوره نه رمه نييه عيراقيه كه ي له ناو فارگونه كه مان بوو،

پۆلىسە توركە كە كە ناوى دەخوئىنئەتەو و دەزانئىت ئەرمەنىيە، توركە كان فارگۆن و شەمەندەفەرە كە لە كورە كە دەكەنە جەھەنەم، سەفەرە كەى لى تال دەكەن و كەلوپەلە كانى لى دەشىوئىن و ئازارى زۆرى دەدەن و قسەى ناشىرىنى پىي دەلئىن؛ تۆ ئەرمەنى بۆت نىيە بىئىتە ئەو و لاتە، نە گرىسى، بەو جوۆرە كورە داماوە كە لە بەريان دەلەرزى و دەيگوت؛ ناچمە توركىا من لە ئەلمانىا دەخوئىنم و لىرەو دەروم! دىمەنە كە و ھەلسوكەوتى پۆلىسە كان شوكم دەكات، بەلام ديارە پەشىمان نابمەو لەو ھى بچمە و لاتە كە، لەوى ئەندازىارى لە زانكوئە كى سەر بە پەيمانى سانتۆ لە ئەنكەرە بخوئىنم!

ئەو جارى يە كەمى سەفەرە كەم بوو، بەلام لە گەشتى دووھم بوو توركىا، لەناو سورىا، شەمەندەفەرە كە بەر لەو ھى بچئە ناو توركىا دەگەشتە سورىا، لەوى پۆلىسىكى سورىا لىمان بەژوورى دەكەوئىت و كە دەزانئىت ئىمە عىراقىن، جنىو بە زەعمىم عەبدولكەرىم قاسم دەدات، "ديارە لەو سالانە ھىشتا شوڤشى ئەيلول ھەنە گىرسابوو، فرۆكە و سوپاى عىراقى بۆردمانى چىا و گوندە كانى كوردستانى نە كەردبوو، ھىشتا موژدە و سەر كەوتن و كارە كانى عەبدولكەرىم خوۆشەوئىست و شانازى بوون، ئىمە خوۆشمان دەوئىست و وامان دەزانى عىراق دەباتە كە نارئىكى ترى ئاسوودەپى و كوردىش بە مافە كانى دەگات، ئەو ھى كەردوئەتتى سەرەتايە و ھەنگاوى زۆرى ھاوئىشتوو، ھەر ھە چالاكى و بەرنامە سىياسىيە كانى دوور لە دىدى عەرۇبە و ولاتانى عەرەبىيە، لە گەل ئەو ھى رىبازە كەى لە شىوعىيە كان و پارتىش نىزىك بوو، ئىتر زەعمىم خوۆشەوئىست بوو، بو پۆلىسە عەرەبە سورىيە كەى لەناو شەمەندەفەرە كە و سەر سنوورە كە، ئەو ھى ئىمە دەپشكئى بانئىكى تر بوو، ئەو واى دەزانى عەبدولكەرىم قاسم خائىنە و دىدى بو دۆزى عەرەب و كئىشە كانى و فەلەستىن رىسوایىيە و چوون سەرۆكى ولاتىكى عەرەبى پشئىوانى _ و حەدى مىسرى سورى _ ناكات و نايەتە ناو _ جەھورىە العربىيە المتحدە _ بە سەرۆكايەتتى جەمال عەبدولناسر، لەو

له ئه نكه ره چه ند كوردیكى هه ولپیرییم دۆزیه وه، ئه وان زووتر له وى بوون، له وانه "عه بدولباقى ده باغ"، برأى شه هید "مه ئمون ده باغ"، من برأكه یم ده ناسی، ئه و سى سال بوو له تورکیا پزیشكى ده خویند، له سه ر ئه وه ی سالیك، ده رناچیت، یان له بهر شتی تر باوکی قبوول ناكات چیتر پارهی بو بنیریت، ئه ویش په ریشان ده بیئت. ئه و كه سىكى زیره ك و روشنییر بوو، به لام شانسی- نه بوو، جینگه و هه واری نه بوو، سه رگهردان له كن براده ره كان ده بوو، زیاتر له لای ئه حمه د دزه یی یان كورپىكى ئامیدی هه بوو ده مایه وه، رۆژگاره كانى به و جوړه به رى ده كرد! ئه وان له سه ر خویندنه وه ی رۆژنامه لى تووره ده بوون و ده یان گوت میشكى سه رى ئیمه ش به وانه بر دووه، به سه واز له خویندنه وه بینه، به لام ئه و له هه موویان روشنییرتر بوو، سه رى له دۆخه كه ده رده چوو و ئاگاداری بارودۆخه كه بوو، به لام جینگه و پارهی نه بوو! له بهر ئه وه ی ئیمه له و گه نجتیر بووین، نه ی ده ویست بیته لامان و له كن ئیمه بمینیتته وه. هه ر له و ده مانه برأگه وه ی مو حسین دزه یی، ئه نوهر دکتورپی ته واو كرده بوو، له گه ل ژنه كه ی له وى بوو، كچىكى كوردی سلیمانیمان له گه لدا بوو "گولیزار ..."

ئاوه دان و كراوه بوو، چه زى ده كرد هه مو شو ی كورده كان بكات، هه موو به خوشكه گولیزار بانگمان ده كرد و چاومان له و نه بوو، دیاره ئه ویش نیه تی باش بوو، مه به ستی هاوسه رگیری و ژیان بوو، كه له ئیمه و كورده كان نائومید ده بیئت، عه ره بیكى شیوعی دۆستی كورده كان هاوسه رگیری له گه لدا ده كات و ریگه ی خۆی ده دۆزیتته وه، ئه گه رچی كورده كان ورده گله یی لی ده كه ن، ئه ویش به شه رمه وه پیمان ده لیت؛ من چه وت سأله لیڤمه و ئیتر به سه، به لام كوره كه ی شووی پى ده كات هه موو خویشان ده ویست، كورپىكى باش بوو.

دواپی كورده كانی تورکیا ده ناسم له وانه یه كىك هه بوو ناوی "ناجی" بوو، دواپی له زیندان "موسا عه نته ر" ده دۆزمه وه، كوردیكى دل سو ز بوو، كورپىكى فه لى هه بوو ناوی "باقر" بوو، ئه و له سه فاره ت بوو، ئه ویش براده رمان بوو، كورپىكى باش بوو!

كه ديمه ناو سالونه كانى خوئندن و زانكوكه، له بهر ئه وهى هيشتا سهرتاشينه كهى كوليبه سهربازييم پتوه ديار بوو، به ديمه ن وهك قوتابيه كى نامۆ ديار بووم، قوتابيه كان پيم پتوده كهن، وا يان دهزاني له بهر كانى شهريك رامكردوو، دواي تيده گهن سهرياز و قوتاي كوليبه سهربازي بووم و هاتوومه ته ئيره، ئيتر له كه شه كه و له من تيده گهن، له وى سه رهتا نارحه تيش بووم، قوتابيه كان زوربه يان له قوتابخانه ئه مريكيبه كانه وه هاتبوون، وانه كانيان به زمانى ئينگليزى بووه، هه ئسو كه وت و روژانه يان لاساي ئه مريكيبه كانيان ده كرده وه، ئه وه ده مانه ئه وهش موديل بوو، جلو به رگيان وهك ئه وان بوو، به رده وام خه ريكي گورانييه كانى "ئه لفس پروسلى ۱۹۳۵_۱۹۷۷ Elvis Presley هونه رمه نديكى ئه مريكى بوو، به هونه ر و داھيتانه كهى بو بوو به رهمزى سه دهى بيسته م" بوون، ماوه ماوه سه ما و سمت بادانيان گهرم ده كرد، بويه وام دهزاني ناتوانم له وى بژيم! ماموستاكان ژماره يه ك تورك و هه نديكيان ئه مريكايى بوون، هه نديك له دهرسه كان ماموستامان هه ر نه بوو، زانكو كه ش له بهر ئه وهى نوئى بوو، كايبه كانيان له ته نيشت گوره پانيكى نزيك كوونه په رله مانى توركيا ريزكردبوو، كردبوويان به زانكو! بويه به زانكو نه ده چوو، له چاوى كوليبه ي پزيشكى كه لاوه يه ك بوو، دلّم پيى خوش نه بوو، بويه پاش دوو سال له وى واز ده هينم و ده گوازمه وه ئه سته نبوول.

ماوه يه ك له گه ل "سته فا نادر" تا نۆه ده كانى سه دهى رابردوو به ريوه به رى ته ندروستى هه ولير بوو" و "ئوميد مه دحت" له حكومه تى پيشووترى عيراقى ماوه يه ك وه زيرى ته ندروستى بوو" شوقه يه كمان گرتبوو، ماوه يه كيش له ناو به شى ناوخو بووين، به رانبه رمان به شى كچان بوون، زور بوون، تورك بوون و سه مايان ده كرد و به زميان زور بوو، جوان خويان ده رازانده وه و جلى كراوه يان له بهر ده كرد، ئه وهش بو ئيمه سه ير و نوئى بوو! روژيكيان له دهره وهى به شه ناوخوييه كه رى به كچيكي هه رزه كار ده گرم و ده مه وى قسه ي له گه لدا بكه م، كه ده زانيت زمانه توركييه كه م ته واو نيه

پیده که نیت و روو خووش و غار ده دات و دوور ده که ویتته وه، تووره نابیت، به لام پیتی خووشیش بوو! دیاره کچه که قسه کان و رازی من و دیداره که له کن دایکی ده گپرتته وه، بویه ئه ویش پیتی ده لیت:

برو ده عوه تی بکه، با نانیکمان له گه ل بخوات و بیناسین! کچه که به نازه وه دیتته وه و پیم ده لیت:

دایکم گوتی ئه گهر ده ته وی وهره مالمان و نانیک له گه ل ئیمه بخو، ده عوه ت به! ده لیتی چی؟

ئیتتر من وه ک کورپکی هه ولیرپی شهرمن ده چمه ناو ماله که، له سه ر سفره یه کی جوانی خیزانیکی تورک داده نیشم و ده عوتی ژنیکم، کیژپکی ناسکی هه یه و میژده که شی له ناو سوپای تورکیا عه قید روکنه، به لام به راستی له بیرم نییه خواردنه کان چی بوو، به لام له بیرم ماوه خواردنه که خووش و جوان بوون! بو من له به شی ناوخو و دووره مال؛ به تام و پیوستیش بوو، به تایبه تی ئه گهر له بهر جوانی کچپکی ناسک ده عوه ت کرابم.

باوکی کچه که، پایوه بالابه رزه که به جلی سه ر یازییه پر له نیشانه کانی سه یرم ده کات و به شانازییه وه ده یه وی بمدوینیت و قسه م له گه لدا بکات، له ناو قسه کانی ده لیت:

"من سروو شتم وایه حه زم به که سایه تی خه لکی عه ره ب ده که م، کولتووری عه ره بم پئی جوانه و به خیر بیت و پیم خووشه کوره عه ره بپکی عیراقی ده ناسم!"، به لام من زوو وه ک بزمار ده چه قم و یه کسه ر پیتی ده لیم:

"به ریز منیش کولتوور و که سایه تی عه ره بم پئی جوانه، به لام من عه ره ب نییم!"

ئه ویش به ئاساییه وه وه لامم ده داته وه:

"عه ره ب نیت، دیاره تورکمانی!؟"

منيش ده ليم:

"نا من كوردم، توركمانيش نييم!"

دياره به وشه ي كورده كه دهموچاوي ده گوريت و ده ليت:

"چي كوردي!"

منيش دووباره پي ده ليم:

"به لي من كوردم"

كابراي عه قيد به شان و شه و كهت و هه موو نه جمه و نيشانه وه، به وه لامي
من ده حه په سيٽ و ده شله ژيت و به ساده ييه وه ده ليت:

"ئه ستغفرولا، كورم وا مه لي! دياره كورپكي تيگه يشتوويت و له زانكو
ده خونيت و زماني ئينگيزي باش ده زانيت! وا مه لي! كورد و زانكو و روشنييري
دوورن له يه كترى!"

منيش ده ليم:

"من شانازي ده كه م و كورديش له ولاقي خو مان پله و پايه ي به رزيان هه يه،
عه ره به كان شانازي به دوستايه تيمان ده كه ن!"

ئه و دووباره به پيدا گرييه وه، به لام به ساده يي وه ك ئه وه ي له گه ل مندالنيك
قسه بكات و ده ستى به سهر داينيت، به من ده ليت:

"كورم ئه و جو ره قسانه له ناو توركيا باس مه كه، باشه، دياره تو كوري
باشي، باشه!"

منيش سه ركه شان هه لامي ده ده مه وه و ده ليم:

"من له بهر چاوی دوو کهسی تورک، نکۆلی له کوردبوونی خۆم ناکه م و هاتوومه ته ئیره و به پارهی خۆم ده خوینم و شانازی به کوردبوونی خۆمه وه ده که م"

پێوه ندییم به کچه که ده مینیتته وه و گوی نادهینه توندپه وییه کانی باوکی، بهرده وام هاتوچۆم ده کرد و کچه کهش شهیدام ببوو، روژتیکیان باوکی گوتی؛ له کۆلیژی ئهرکان کۆرسی زمانی ئینگلیزیان بۆمان کردیتته وه، ئیتر ماوه یه کی تر به زمانی ئینگلیزی قسه ت له گه ل ده که م. ماوه یه ک به سه ر ئه و تیده په ریت، روژتیکیان به چهند وشه یه کی ئینگلیزی تازه فیریان ببوو ده یویست قسه م له گه لدا بکات و شانازی به فۆنتیک و زمانه که ده کرد و پرسى:

"جه مال، فۆنه تیکه که م ئینگلیزی به ریتانییه، یان ئینگلیزی ئه مریکییه!"

منیش نامه وی قسه ی خوشی له گه لدا بکه م و دلی خوش بکه م، به لام راستییه که ی پێ ده ئیم:

"جه ناب تووره مه به فۆنه تیکه که نه به ریتانی و نه ئه مریکییه، تورکییه کی جوانه"

ئه وان و کچه کهش ده یویست شوو به من بکات و دایکی پێ خوش بوو، به لام من بیرم له وه نه ده کرده وه، بۆیه ئاره زوو ه کانی ئه وانهم به باش نه ده زانی، ئیتر ئه وانیش ده یانویست له من دوور بکه ویتته وه و شوو بکات، تا روژتیکیان خزمیکیان له سويسر. گه رابوو ده اوی ده کات، ئه ویش کوره که ره تده کاته وه و قبول ناکات و قسه ی هه مووان ده شکینیت و ده بیته شه ریان و کیژه کهش له و بارودوخه ده روونییه ئالوزه سه خته دا، له ناکا و بپاریکی شیتانه ده دات و له ناو بالکۆنه که یان خۆی فری ده داته خواره وه و ده مریت.

"له گه ل ترپه ی به ربوونه وه و که وتنی کچه که و مردنه که و سه رسامی من و سۆزی گهری قسه کانی ئه و، له و ده مانه ترپه یه ک له ئاوه که ی بن ته خته

داره كاني كرابوون به كافتريا ديت، يه كيک خوي ده هاويته ناو ئاوه كه، دوايي سهري كيژيكم بيني، وه ك مراويپه ك باسكه مه له ي ده كرد و به رووي براده ره كه ي ديتته وه و ئاوي بو ده پرژاند. دياره سوز و شهرب و دانيشتنه جوانه كه و هه تاوه گهرمه كه، كيژه كه ده باته ناو ئاوه كه و فينك ده بيتته وه. له وانه ي له وي بوون، زوريان له بن جله ساده ته نكه سووكه كراوه كانيان جلي مه له وانيان له به ردا بوو، ماوه ماوه يه كيكيان پيکه شهربه كه ي ته واو ده كرد، رسته يه كي له گه رووه ناسكه كه ي ته واو ده كرد، سهيريكي به رانبه ره كه ي ده كرد و جله كه ي به سووكي له به ر ده كرده وه و خوي ده هاويشته ناو ئاوه كه، به باسكه مه له ده گه رايه وه سه ر ته خته كان و سه ر ميژ و به رانبه ر شهرب و سوزه گهرمه كه ي"

ئيتر منيش پاش ئه و رووداوه، ئه گه رچي زور ورده كاريپه كانم نه زاني و سه ردانم نه كردنه وه. هاوين بوو، له ئه نكه ره ده روم و به ريكه وت بو ئيش كردن ده چمه ئه لمانيا، دلتيكي ناسكي شكاو ده به مه ناو كارگه يه كي ئاسن؛ رهق، گه وره، تيژ، گهرم، قوورس، له ناو ئاگر و كووره ي گه وره گه وره، له وي له كارگه يه كي ئاسن برين و شيلمان ئيش ده كه م. روژيكيان يه كيک له به رپوه به ره كاني كارگه كه ده زانيت من كوردم و ليم نزيك ده بيتته وه و ده لپت:

"دياره تو كوردي!"

منيش ده ليم:

"به لي كوردم، فهرموو"

ئه و ده لپت:

"يه كيک له خاوه ن پشكه كاني ئه و كارگه يه كورده، ئه و يش زانيويه تي گه نجكي كورد ليره ئيش ده كات، هه ز ده كات بتناسيت، ئه و هه فتانه يه كجار ديت و سه ردانمان ده كات، ئه گه ر هات پي ده لين و توش وه ره بيبنه"

ئیتیر کورده روژهه لاتیییه که، خاوهن پشکه که ده بینم و دهیناسم و منی خوش دهویت و دلی به دیتی من ده کریتتهوه، پیم ده لیت:

"من ماوهی بیست سال زیاتره لیره و ژنم ئەلمانه و ئیشم کردوو و وه زعم باشه و ههز ده که م بیته مالهوه و منداله کانم کوردیک "بیجگه له خوّم" ببینن"

ده چمه ماله که، ناو قیلایه کی گهوره، خیزانیکی شیرین، باخچه و ناومالکی دهوله مه ندانه، به لام بهر له وهی له ده رگه که بدهم یان بچمه ناوهوه، بینیم له سهر ده رگه که، به زمانی ئەلمانی نووسرابوو "ئاگادار به، ماله که سه گ پاسهوانی ده کات"، ده رگه م لی ده که نهوه و ژن و پیاوه که، سه گیکی بچووک، ههر به قهه پشیله یه ک ده بوو له دویان بوو، ده چمه ناوهوه و پیشوازییم ده کهن، منیش پرسیم:

"ههر له بهر ئەو سه گه یه نووسیوتانه ئاگادار به!"

ئهوانیش به پیکه نینهوه ده لئین: به لی نووسیومانه و ئاگادار به سه گه که به پییه کانت پان نه که یتهوه. "ئیتیر هه موومان پییده که نین". ئیمهش "من و کاک جه مال" پاش تیپه ربوونی ئەوه نده ساله به سهر ئەو رووداوه، دووباره پیکه وه قاقا بهو سه گه پشیله بچووکه نازداره ی ناو قیللاکه پی ده که نین.

منداله کانی کابرا لیم نزیک ده بنهوه و به باوکیان ده لئین؛ باوکه به کوردی قسه ی له گه لدا بکه، با بزانیان زمانه که چونه و خه لکی تر هه یه بهو زمانه قسه ده کات و زمانی کوردی چونه!

کابرای کوردی خاوهن کارگه که، پیشیار ده کات له سهر داوا و ئهرکی ئەوان ئەندازه ی میکانیک بخوینم و پینج سال به کۆنتراکت ئیشیان بو بکه م و هاتوچوی ولاتانی عهره بییان بو بکه م، دیاره منیش پیم خوش بوو، به لام

ده بوايه پرس به باوكم بكه م، نامه يه كى بو دهنوسم و له وه لامدا باوكم بوم
دهنوسيت:

"نا كورم، جارى تو ئه وهى خوت ته واو بكه، چيه ئه وه سر كه شانيه، واز
بينه، جارى خويندنه كهى خوت ته واو بكه!"

كه له ئه لمانيا و له ناو ئاسن ده گه ريمه وه و يه كسه ر ده چمه ئه سته نبوول،
چيتر ناگه ريمه وه ئه نكه ره و سه ر خويندنى زانكو كه، ئه وه ش له بهر ئه وانه:
خويندنى زانكو كه م به دل نه بوو، كاردانه وهى مردنى كچه كه و دابران له دوو
براده ره كه م مسته فا نادر و ئوميد مه دحته، چونكه ئه وان هه ردوو كيان
پزيشكيان ده خويند و پيوه ندييمان نه بوو! ئه سته نبووليش كوردى زور بوو،
شاريكي خوشتر بوو!

بو وه رگيرانم له زانكو كهى ئه سته نبوول كه تيدا دهرسه كانى به زمانى توركى
بوو، تاقى كردنه وه م پى ده كهن، به لام له وي و له كاتى ديما نهى وه رگرتنم بو
ئه وهى هه ستي نه ته وا يه تي و بو چونم له سه ر توركيان بزنان چونه، له
تاقى كردنه وهى زمانه كه وشه ي سه يريان ده پرسى، بو نمونه ده پرسن ناوى
ئه تاتورك بخه ره ناو رسته يه كى ماندار! منيش نه م ده ويست په سنى بكه م و به
شان و بالى هه لده م، به لام نه ده بوو قسه ي نه شيا و يش بنوسم بو يه دهنوسم:
"هه موو كه س له و جيهانه ئه تاتورك ده ناسيت!"

به و رسته يه له زمانه كه سه رده كه وم و وه رده گيريم و به راستى زمانه كه شم
باش بوو، ئه وه سى ساله له ئه نكه ره م و قوتابويم و براده رى توركم هه بووه و
چاوديرى روظنامه توركييه كانيش ده كه م!

سالى ۱۹۶۰ دروست له رۆزى ۲۶ ي ميس كوده تا به سه ر عه دنان مندرس
"۱۸۹۹_۱۹۶۱_ يه كه م سه رو كى هه لپژير دراوى ديمو كراسى توركيان بووه،
ماوهى ده سال له ۱۹۵۰ تا ۱۹۶۰ سه رو ك وه زيран بووه، كوده تايه كى

سەربازى لەسەر دەکەن و دەیگرن و لە سیدارەى دەدەن، یەكەم سەرۆكیش بوو لە سیدارە دراوہ_ کرابوو، رۆژانە خۆپیشانان بەردەوام بوو، بەردەوام لە زانکۆکان ناپەزایی و گەردبوونەو ھەبوو، کیشەى نیوان قوتابییان و حکومەت و سوپا گەورە و زۆر بوو، دەرئەنجامى کودەتاکەى سەر عەدنان مندرس و ھەشت ھەزار ئەفسەریان لە سوپای تورکیا دەرکرد بوو "دیارە کولتوورى دەرکردنى ئەفسەرانى سوپا بە لێشاو لە تورکیا ھەبوو، بۆیەش رەجەب تەیب ئەردوغان وا دەکات". بۆ ھێورکردنەو ھى ئەو ئەفسەرانە بواریان دەدەن و ھەک خۆیندکار لە زانکۆکان بخوینن، سى ئەفسەرى پلەدار دەکەونە ناو پۆلەکەى ئیمەش، بەیانییان ئەوان زوو دەھاتن و ھاتوچۆیان بوو، ھیشتا بە رۆح و گیان سەرباز بوون، لەوانە یەکیکیان "عەتا بەگ" ژەنرال بوو، برادەرانیان بوو، ھیچی نەدەزانی و ھەک ئەو ھى نەخویندەوار بێت و بوو. لە تاقیکردنەو ھەکانى یارمەتیم دەدا. لەو رۆژانە لەگەڵ قوتابییە چەپەکان باسى دۆزى کوردم بۆ دەکردن، عەتا بەگ، بە تەمەن گەورە بوو، زوو زوو قاو ھى بۆم دەھینا، نیوانمان خۆش بوو، رۆژیکیان یەکیک لە قوتابییەکان و ھىستى نیوانمان تیکبەدات و برادەراییەتیە کەمان نەمینیت، بە عەتا بەگ دەلێت:

"عەتا بەگ، دەزانى جەمال کوردە!"

ئەویش بە سادەییەو ھەقسە کە وەر دەگریت و کابراش دیسان لێى دووبارە دەکاتەو ھە و دەلێت دەزانى جەمال کوردە. بۆیە کابرای کۆنە ژەنرالی دەرکراو توورە دەبێت، رەنگى سوور ھەل دەگەریت و دەلێت شتى وانییە، قسەى وانیە، بەلام کورە کە بەدنیاییەو ھەسویندى بۆ دەخوات و دەلێت لە خۆى پیرسە!

کابرا بەئى ئەو ھى زۆر سەیرم بکات، بەنەرمییەو دەلێت:

"جەمال وایە!"

منیش دەمەوئى و ھەى کوردی لە دەمى دەر بچیت، دەپرسم چ وایە!

ئه وئيش نايه وي وشه كه له ده مي ده ربيچيت و ده لئيت:

"ئه وه ي ئه و ده لئيت". منيش ديسان ده لئيم: "ئه و چ ده لئيت". لئيم نزيك ده بيته وه و ده نكي كه ميك نزم ده كات و ده لئيت:

" راسته تو گو تو وته من كوردم!"

منيش زور بله ز وه لامي ده ده مه وه و ده لئيم:

" به شانازيه وه كوردم!"

ئه وئيش كه ميك له شويني خو ي ده خشيت و چاوه كاني وه ك ئه فسه ريكي چه ك به ده ست و به زه بروزه ننگه وه زياتر ده كاته وه، به لام به سوز و برايانه ش ده لئيت:

" نا كورم، تو وه ك كوري مني! باش نيه ئه و جوړه قسانه له ناو ئه و ولاته مه كه، توركي و كورد پي كه وه ناگونجين، ناكري كورد له و ولاته هه بيت، بووني كورد خيانه ته!"

منيش نارام و نه رم پي ده لئيم:

" به شانازيه وه كوردم و له وه په شيمان نيم، له بهر توركي و خوئندنه كه م نكو لي له نه ته وه كه م ناكه م، كوردم و ته واو!"، به وه ش پيوه ندييه كانمان له گه ل ئه و ده پچريت و چير له ته نيستم دانانيشيت و له ئه زمونه كانيش داوا ناكات يارمه تي بده م، سلاو و قاوه و مه رحه باكانيشي ته واو ده بيت!

كه ده گيريم، هه موو ده زانن له سه ر كوردايه تي گيراوم، ئيتر دوايي بو م ده گيرنه وه؛ ئه و يه ك به ده نكي هاواري كردبوو، نه مگوت ئه و كورده و كه سيكي گومان لئيكراوه، خيانه ت له ئاو و هه وا و پيروزي ئه و خاك و ولاته ده كات، به لام قوتابيه چه په كان به رگريان لئيم كردبوو، به نه رميه وه وه لاميان دابووه!

...

مستهفا ئایتاج، مامۆستای "مهساحه Surveying_ رووپۆ" بوو، وای دهزانی زانست و کار و پیشه لهو دونیایه تهنیا مهساحه و رووپۆیییه. مامۆستاش لهو زهمانه له تورکیا ههیهتی زۆر بوو، ئهوهی لاساری له گهڵ کردبووایه باجی گهورهی دهدا! بۆ نمونه که عهמידه کهمان دههاته دهوام، وهک کلێسا زهنگولهیه کیان بۆی لێ دهدا و ههموو قوتایی و مامۆستانان دهیانزانی عهמיד هات! ئهو شانازی بهوه دهکرد قوتاییه کان به جیهازه کانی پیوان ماندوو بکات و دهیگوت؛ مهساحه باوکی ههموو کارهکانه، قوورسه! له دهرسه کانی ئهودا، قوتاییه کانی مهدهنی و تهلارسازی تیکهڵ دهبوون، ژماره مان زۆر دهبوو، کهسی نهدهناسییهوه، ئیمهش زۆر بووین. رۆژتیکیان نامیلکهیه کی خۆی لهسهر مهساحه نووسیوو بهسهرمان دابهش دهکات، تا له کۆتایی دهوام لیمان وهبرگرتیهوه، ئهو رۆژه دوا رۆژی وهزری خویندنمان بوو، کۆتایی سائیش بوو، منیش له دهرسی دوومهوه بۆ ئهوهی به شهمهندهفه رابگهه زووتر دهرۆمهوه و کتیبه کهش دهبهم و له بهشی ناوخۆ فرپێ دهدهمهوه ناو دۆلابه کهم و دهرۆم، که دهوام تهواو دهبیت، ئهو کتیبه کان کۆده کاتهوه دهزانیت یه کتیکیان کهمه، بهوهیان هار دهبیت و هاوار دهکات، بهلام چارهی نهبوو چ بکات. که پشوو تهواو دهبیت و هاوڕییه کانم من دهبینن، ئهوهم پێ دهلێن و ئاگادارم دهکهنهوه، رهنهگه مستهفا ئایتاج لهسهر کتیبه که بهزمیکت پێ بکات، ئیتر دهبوایه خۆم لهوه دهریاز بکهه، ههر لهو دهمانه بیر له دارشتنی سهبربرده و حیکایهتیک دهکهمهوه و لێی دهچمه ژووره که و سللوی لێ دهکهه و پێی دهلیم:

"مامۆستا کتیبه کهتم له گهڵ خۆم بردبووه عێراق، لهوی له گهڵ مامۆستایانی مهساحه باسی ناوهڕۆکه کیان بۆ دهکهه، ههموو پێیان باش بوو کتیبه که له زمانی تورکی بکهنه عهرهبی و بیکهن به بهرنامه و دهرسیکی خۆیان!"

ئهو بهو قسهیه ههموو شته کانی لهبیر دهچیت و دهلیت:

"بەشانازىيەو ھەزىش دەكەم، سوپاس بۆ تۆش"، ئەو كەيفى بەو ھەت دەھات پىي دەلین مستەفا ئىنك. ئەو كەسىكى زەبلاھ بوو، ئەو زۆرىش شانازى بەو دەھات پىي بلین مانگا! دەىگوت:

"من مانگام، گەورەم و ماندوو نابم و شیر و خىرم بۆ توركىا ھەيە، مانگايە كى شىردارم"

ئىتر بەو فىلە دەربازم دەبىت و خویندكارە كانىش پىيان سەير بوو چۆن بە ئاسانى لەبن دەستى ئەو مانگايە دەربازم بوو، كە دەمەوى ھەستم برۆم، تا دەرگەش بەرپم دەكات.

...

سەفەرى دوو ھەم بۆ ئەلمانىا لە گەل كوردىكى كەركووك بوو، سەعید عەبدولرەھمان، ئەو لە سوید كۆچىدواپى كرد، پىكەو ھە ئىشىكى ئەندازىارى دەدۆزىنەو ھە دوو مانگ لە مېونشن ئىش دەكەين، لەوى خۆشمان رابوارد و زمانە ئەلمانىيە كەشم باشتر دەبىت. لە كاتى گەرانەو ھەمان بۆ توركىا پارەمان پەيدا كردبوو، ئىتر گەنجىن و جلو بەرگى نوپى ئەلمانى دەكەين، ئەو دەمانە مۆدىلى جلى ناپلۆن بوو، چاويلكەى گەنجانە دەكەين، پارە سەرف دەكەين، بەر لەو ھە دەربچىن و بگەرىنەو ھە پارەمان دەژمىرىن ھەست دەكەين، پارەى تىكى شەمەندەفەرمان نەماو ھە كورتى كردوو، ئىتر ھەردوو كمان بىر دەكەينەو ھە چ بگەين. چارەمان نامىنەت و دوو كۆنە پايسكىل و خواردنى قوتوو و پارچەيەك خىو ھە دەكەين، بە عەقلى گەنجانەى خۆمان دەمانەوى بە پايسكىل بگەرىنەو ھە، لە ئەلمانىا بۆ نەمسا و كۆنە يۇگۆسلافا و يونان، ئىتر ناو توركىا و ئەستەنبوول! گوتمان ھاوینە و گەشتىكى دوورودرىژ دەكەين. بۆ ئەو ھەش دەبوایە بچىنە سەفارەتى نەمسا بۆ ھەرگرتى فىزا، لەوى كابرايە كى بە

تەمەن دەبینین، کە دەزانیت ئیمە عێراقین و سەیری پاسپۆرتە کەمان دەکات
لێمان نزیک دەبیتەوه و داوامان لێ دەکات لە پرکردنەوهی فۆرمە کە یارمەتی
بدەین! ئیمەش یارمەتی دەدەین و ئیشەکان تەواو دەکەین، ئەو دەپرسیت:

ئێو چ دەکەن، بە نیازی چیین!؟

ئیمەش سەرکەشانه دەلێن:

قوتابین لە ئەستەنبوول، دەمانەوی بە سواری پایشکیل بگەرێنەوه،
هەوایه کی خوش هەلمژین و بەو ولاتانە دا برۆین و گەنجین و خوشە!

ئەویش یە کسەر دەلێت:

من ئۆتۆمبیلێکی نوێم کڕیوه و بەتەنیام، دەمەوی بە ناو تورکیا بگەرێمەوه
بەغدا، وەرن لە گەل من برۆن و لەو رینگە دوورەش هاوڕێم بن!

سەعید کە سێکی کەمێک کەلەرەق بوو، زوو دەلێت نا سوپاس، دەمانەوی
دوونیا ببینین، بەلام کابرا پێداگری دەکات و ئیقناعمان دەکات. پایشکیل و
خیووەتەکانیش لە بەردەم ویستگە ی شەمەندەفەری میونشن جێ دەهێلین و
بەگەل رەشید ئەلسلمان دەکەوین. ئەو پیاوێکی دەولەمەند بوو، وەکیلی گشتی
چای ئەلسلمان بوو لە عێراق! تا ئەستەنبوول پێکەوه دەبرۆین و لە رینگەش
قسە ی زۆر دەکەین و دۆستایەتییمان گەرم دەبیت و بەلێن بە سەعیدیش
دەدات باوکی کە دووکانێکی بچووکی لەناو کەرکووک هەبوو، بکاتە وەکیلی چای
ئەلسلمان! لەناو ئەستەنبوول ئیمە لە بارکردنی و کرای شەمەندەفەرە کە ی
یارمەتی دەدەین و هاوکاری دەکەین و چاکە کە ی دەدەینەوه، بەلام پیاوێتی ئەو
بو ئیمە زۆر گرینگ بوو.

سال هات و سال دەروات، پاش یازدە ی ئازاری سالی ۱۹۷۰ من وەک
نوێنەری پارقی و ئەندام کۆنگرە ی حزب دیمەوه ولات، لە رۆژنامە ی ئەلتەئاخ
دیدارم لە گەلدا دەکەن و وینەم بەناووه دادەبەزینن، ئەویش بەرێکەوت

ديمانه كه ده بينيت و هه ر ئه و روزه ده گاته باره گه ي روزه نامه كه، له وي حه بيب موحه مه د كه ريم و جرجيس فه تحولا پيشوازي ده كهن. به و شيويه منيش ده دوزيته وه و له سه ر شه رف و دوستايه تي من، ته واوي ستافي روزه نامه كه ده باته ماله گه وه كه ي و ده وه تيكي شاهانه مان ده كات.

من لي ده پرسم دياره له و سالانه توركيه به تايبه تي ئه سته نبوول شويني رابواردن و خوشييه كاني زيان بوو، تو ئه و ماويه له گه ل كچ و دلداري ئه وانه چون بوويت؟

ئه وه نده ي له ئه سته نبوول بووم، له گه ل كچيك پيوه نديم هه بوو، مني خو شده ويست و نيازي له گه ل من پاك بوو، به لام به راستي من نيازم هاوسه رگيري نه بوو، به لام پيكه وه ده بووين، ماويه ك له ناو شوقه يه كي ئه ويش ده ژيم، ئه و گوزه راني باش بوو، بو من باش بوو، نازي ده كيشام، كه ده گيريم، زور له براده ران گله يي ئه وه يان ده كرد ئه و مني به گرتن داوه، جاسووس بووه به سه رمانه وه، ئاگاداري چالاكييه كانمان بووه، توركه و حه زي به كوردايه تي ئيمه نه كردوه، بويه به گرتنمان ده دات، به لام من به توندي ئه و تو مه ته م بو كيژه كه ره تده كرده وه و ده مگوت موسته حيله ئه وه بكات، من ده زانم ئه و چهنه مني خو ش ده ويته، بويه ش زوو ده زانم بو به ردانم كو ششي. زوري كردبوو، به رتيلي دابوو، سه رداني پوليسه كاني كردوو و دواييش سه ردانم ده كات، خو اردني بو م ده هينا و جلوبه رگي بو ده شوو شتم و سه ري لي نه ده بريم، له به ر من جلوبه رگي زور له كورده كانيشي. ده برده وه و خاوين و جوان ده يه پنا نه وه! براده ره كانم په شي مان ده بنه وه و ئه و جاره به ئاراسته يه كي تر قسه ده كهن، ده يانگوت جه مال؛ ئه گه ر تو ئه و كيژه نه هينيت و هاوسه رگيري له گه ل نه كه يت بي

وهفایت و کوردیش نیت، به لām من بپارم دابوو ژن نه هینم و ژنی تورکیش ههر نه هینم، بۆیه بواری ده دەم ئازاد بێت، دوایی که ده گمه سویدیش ماوه ماوه نامه ده نارد، به لām براده رانه و دوایی له کورده کانی تورکیا زانیم شووی کردوو! لهو سالانه تورکه کان زۆر لاسایی ئه وروپیه کانیان ده کردوه، که یفیان به وه ده هات، ئه گهرچی که سانی خۆره لاتی بوون، به جلوبه رگ و شارلستۆن و خواردنه وه و گۆرانی و سه ماکردن لاسایان ده کردنه وه، به لām من زۆر له گه ل ئه و شه پۆله نه بووم، زۆریش منیان به کۆنه په رست ده ناساند!

...

ئه وه نده ی له ئه سه ته نبوول ده ژیت کام له رۆژنامه کانت ده خوینده وه، هزر و بۆچوونی خۆت له قه له م و ستوونی کام رۆژنامه نووس ده دۆزیه وه؟

زیاتر رۆژنامه ی "میللیهت" م ده خوینده وه، ئه و رۆژنامه باسی خۆره لاتی ناوه راست و ناوچه که ی زیاتر ده کرد، ئه وه ش ئاره زووی من بوو، له و رۆژنامه یه رۆژنامه نووسیک هه بوو، وتاری زۆری له سه ر بزافه رزگاریخوازه کان ده نووسی، باسی جه زائیر و فیتنامی ده کرد، ئه و ده مانه ئه وانه شۆرشیان گهرم بوو، ببوون به ره مزی به رگری و ولاتپاریزی. رۆژنامه نووسه که دوو کوری له سه ر هه ئو یسته پیشکه و تنخوازی گیرابوو، یه کیکیان مامۆستای زانکو و ئه وی تریان وه ک باوکی رۆژنامه نووس بوو. رۆژیکیان له گه ل هاوڕییه کی کوردمان گوتمان با بچین سه ریک له "چه تین ئالتان" بدهین، له سه ر کورد و کیشه ره واکه ی و شۆرشه که ی تازه هه لگیرسابوو؛ قسه و دانوستانیکی له گه لدا بکهین، ئیتر ده چینه باره گه ی رۆژنامه که، لێ ده چینه ژووره وه و پیشوازییمان لێ ده کات و

دلمان خوشه كابرال ليراله و قهله ميكي جواني هه يه و ژنيشي. كوردپكي بابانه. پي ده لپن:

باشه تو وه ك قه له م و روژنامه نووسپكي چه پ، به ئاشكرا به رگري له خه باتي و لاتپكي دووري وه ك فيتنام ده كه يت، بو دپريك له سه ر كورد و شوپشه كه ي نانوسيت، له سه ر جه زائير هاتوو پته ده نگ بو باسي كورد ي عيراق ناكه يت، وا به چه كي قوورس شهريان دژ ده كه ن، ئه وانيش چه پن و ميلله تيكن زولميان لي ده كرپت. كابرا، چه تين، پياوه كه ي ژنه كه ي كورد ي بابان بوو، ليمان هه لده ستپته وه سه ريپيان و تووره ش، به قه د شاخپكي به رز ده ست ي به رز ده كاته وه و چاوي زه ق ده كاته وه و يه كسه ر به ده نكي گه و ره هاوار ده كات و ده لپت:

ئيوه كوردن!

ئيمه ش زوو به خوشيپه وه ده لپن:

به لي به شانازيپه وه كوردن!

ئه وپش هاوار ده كات و ده لپت يه كسه ر بو ده ره وه، برؤنه ده ره وه. بو ده ره وه و يه ك قسه ي تري نه كه ن، كورد! كابر اي چه پ و نووسه ر، به و شيويه ناشيرين و ناشارستانه، وه لامي داوا و ويسته ره واكه مان ده داته وه.

...

من ئه سه تهنبوولم ديبوو پرده هه لواسراوه كه ي نه بوو، پرد ي سه ليم ياوژ ئه ندازيارپكي كورد دروستي كرد، ئه وپش براده رمان بوو، زوو په رينه وه ي نيوان هه ردوو به شه كه به ر به پاپور بوو!

...

جارێک له "سینه م خان" ی کێژی میر جه لادهت به درخانم بیستبوو؛ له ناو دوورگه جوانه که ی ئەسته نبوول بیوک ئادا "Buyuk ada" بنه ماله که مان کۆشکی گه وره یان هه بووه، ئیستاش ماوه! رۆژنیکیان له گه ل براده رێکی تورک له ئەمریکا وه هاتبوو، ده چینه دوورگه که ی ئۆتۆمبیلی تیدا نییه، هاتوچۆی زۆر به گالیسکه و به یتوونه، له وی کۆشکه شینه که ی به درخانه کان ده دۆزینه وه، له سه ر شاخکی به رز بوو، کۆشکه که کرابوو به هوتیل، له وی داده به زین و نانمان له باخچه که ی خوارد، قسه مان له گه ل خاوه نه که ی کرد، گوتمان ئه و کۆشکه مولکی کێ بووه، ئیستا مولکی کێیه. ئه ویش گوتی ئه وه چهند دهستی کردوو، به لام ده لێن خاوه نی یه که می به گزاده کانی به درخانه، به لام ئیستا بووه به هوتیلی پینج ئەستیره! له سه ر ئه و کۆشکه له گه ل کورده کانی تورکیا قسه م ده کرد و گوتم؛ بۆ نایکرنه وه و نایکه نه وه به موزه یه ک بۆ شوینه واری بنه ماله ی میری به درخانه کان! به لام دیاره ئه وه له تورکیا ئاسان نییه و نا کرێ، به لام کۆشکه که شوین و به رزایی و شیوازی دیزاین و سیماکه ی شاکاریکی بیناسازی جوان و به رچاوه.

ئه وه نده ی له ئەسته نبوول بووم، ژنیکی رۆژه لاتی هه بوو خه لکی مه هاباد بوو، له سه فاره تی ئێرانی ئیشتی کرد، دوو کچی جوانی هه بوو، ناویان سومه ر و سیفگی بوو، ژنه که ئیمه ی زۆر ده عوه ت ده کرد و لیمان نزیک ده بووه تا کچه کانی بداته کورده کان، به لام دیاره نه سیب نه بوو، دوا جار پیکه وه له گه ل دکتۆر حه سه ن شه ته وی، ئه و به ر له وه ی ئیمه بگیری له تورکیا ده رچوو بوو، پیکه وه بووین و یه کێک له کچه کانی ژنه که مان له ئەسته نبوول بینی، پیر بوو!

روژنيك ژنيكي گه شتيازي نه لمانم ناسي، بالابه رز، ناسك هه فته يه ك له گه لم بوو، له گه ل خووم برده مه وه زانكو و ناو براده ران، ئيتر نه و روژه نه و ژنه ناسكه نه لمانه ديمه نه كه ي شيرين و جوانتر كرد! ههر نه و جاره و نه مدوژيه وه.

له نهسته نبوول زور خواردنيكي رووسيمان ده خوارد، پوش، زياتر كه له م بوو. كفته ي به گوشت هه بوو، نه ويشم پي خوش بوو. كه بابي ناو كاغه زمان پي خوش بوو، تامي گوشته كه له بهر كاغه زه شه مي داره كه ههر ده مائه وه، به تام و ههر زانيش بوو.

"من له ۱۵ ي نيساني سالي ۱۹۶۵ له توركي ده چمه دهره وه و دلشكاو و رانراو دهروم و ده گمه سويد"، ئيتر ژيان و ئينده م به ئاراسته يه كي تر رووبه رووم ده بيته وه و نازانم و ناكري هه ئوهسته يه ك بكه م و پشوويك بده م!

...

موسا عه نته ر كه سي نزيكي من بوو، زوو زوو له نهسته نبوول سه ردانم ده كرد، مائي له گه ره كيكي ديازي شاره كه بوو "سوعاديه"، نه و ژنه كه ي ئيشي. ده كرد، ناوي "هالا" بوو، به رده وام جانتاي ئاماده بوو بو گيران، ئيشي. نه و زيندان بوو، ئيشي نه كردبوو!

له حه پسخانه له گه ل موسا پي كه وه له يه ك ژوور بووين، كورده كان زياتر ده مه قالي و دانوستانيان بوو، نه و گوتي؛ وه ره با ئيشنيك بكه ين ديار بيت و خوومان به وه خهريك بكه ين، زووتر پي كه وه كتبه ميژووه كه ي "نه مين زه كي" يم به عه رهي بو ده خوئينده وه و نه ويش ده يكرده توركي، ده يويست كتبي ميژووي له سه ر كورد به توركي هه بيت، ماوه يه كي زور پي كه وه خوومان به وه خهريك كرد، دوايي نازانم نووسينه كه چي لي هات! ههر له ژووره كه ي من وشه ي سو رانييم

بو فەرهنهنگه که ی زیاده کرد و هاوکاری نووسینه کانم ده کرد و پیتته کانمان کردبووه پسووللهی بچووک بچووک و وشه کانمان بو ریز ده کرد! که فەرهنهنگه که چاپ بوو، دیاره له پیشه کییه که ی نووسیویه تی؛ جه مال عه له مدار ئه ربیلی یارمه تی داوم و سوپاسی ده که م. دانه یه ک له و کتیه ده گاته دهستی "گیوی موکریانی" له ههولیر، ئه ویش ده یخوینتته وه و ناوی من ده بینیت، به دوای من ده گه رییت و باوکم ده دۆزیتته وه و پیرۆزبایی ئه وه ی لی ده کات کورپکی هه یه له گه ل موسا عه نته ر هاوکار بووه! "دانه یه کم له فەرهنهنگه که م هه یه".

رۆژیکیان موسا عه نته ر گو تی حه ز ده که یت "عه زیز نه سین" ببینیت! مائیان نزیکه و دۆستمه، وه ره با بچین، دیاره منیش کتیه سه یروسه مه ره کانی ئه وم خویندبووه و حه زم ده کرد، ئیتر چووین، له گه ل پیشوازیی کردنمان زوو گو تی:

"به ته لاقم سویند ده خۆم، ئه و کوره ی له گه لته کورده!"

ئه ویش ده ئیت:

"چۆن ده زانی"

ئه ویش ده ئیت:

"چۆن نازانم، تو ته نیا له گه ل کورده کان هاوڕییه تی ده که یت و پیت خوشه!"

موسا به گالته وه ده ئیت:

"له وهش حه سوودییمان پی ده بن!"

ئه ویش ده ئیت:

"ناحه سووديتان پي نابه م، به لام پيم سهيره ئه وهنده پي كه وهن و هاوكاري يه كتری ده كهن، ئينجا ناتوان هيچ بكنه و ده ولته و ولاتيگ بو خوتان دامه زرين!" ئه ويش يه كسه ر وه لامي دا يه وه و گوتي:

"حه زمان ليه و ئيشي- بو ده كه ين، به لام خه تاي تورك و عه ره به، ئه وان ناهيلن"

ئه ويش گوتي:

"نا خه تاي خوتانه!"

...

له وانه ي ده مناسي و هاوري م بوو مه ئمون ده باغ بوو، دووهم جار كه ده چمه وه هه ولير له وي بينم، ئه و گوتي جه مال نامه مان بو كورده كاني توركي هه يه بومان ده به يت، منيش گوتم به چاوان، نامه كانم له ناو پيلاو و گوريه كانم دانا و سواري شه مه نده فهر بووم، پوليسه كه ي پشكنيني سه ر سنووري ده كرد، هات و گله يي گه رما و ماندوو بووني ده كرد، منيش ويستم سه رنجي رابكيشم و زور ته فتيشم نه كات، زوو يه كسه ر ئه وه م بو هات بليم:

ئاي خودا يارمه تيتان بدات، پوليس ئيشتان زوره، باوكيشم مه عاونه به رده وام ماندوو، شه و و روژي نيه!

پوليسه كه ئه وه ي پي خوش بوو من كوري كابرايه كم له و پيشه يه و له توركي ده خوئيم!

هه ر ئه و جاره مه ئمون ده باغم بيني، كورنيكي به ريز و زيره ك و دلسوزي حذب بوو، تازه كو ليري ياساي ته واو كرد بوو، دواي بيستم له شه ريكي رو به پرو له ناو شو ريش شه هيد ده بيت.

...

رۆژئیکیان موسا عهنتهر گوتی؛ وهره جهمال بچینه کن کابرایه کی ناسراو، بهدئنیاییهوه پیت خووش دهبیت، ئیتر منی برده لای شوکری بابان، ئەو پسیپوری ئابووری بوو، رۆژانهش له رۆژنامهی ترجمان وتاری دهنووسی، بهلام ههرگیز باسی کورد و بنه ماله که ی خووی نه ده کرد!

پیشوازییه کی گهرمی لی کردین و گوتی؛ من کوردم و خوشحالم به دیدارتان، منیش گوتم:

جهناب ئیمهش دهزانین تو کوردی و وتاره کانت دهبینین و دهزانین چ دهنووسیت، بهلام ههرگیز ئاورپیک له کورد نادهیتهوه! ئەو گوتی:

کورم که باسی شوپشی جهزائیر ده کهم مه بهستم کورده، بهلام ناتوانم رووبه پروو باسی کورد بکهم، ئاسان نییه! بهلام من بابانم، با ئەوه شتان بو بگپرمهوه برایه کهم جهلادهت بابان له سهردهمی عوسمانییه کان نایب بووه، که یه کیک ناوی دهخوینیتتهوه بهههله له جیاتی بابان دهلین یابان، ئەوهش به تورکی واته وهحشی! ئەو گوتی؛ براكه م یه کسه ره وهلامی ده داته وه، من یابانم نییم بابانم واته باوکت! بهوهش دهزانن مه بهستی ئەوه بووه بلیت؛ تو باوکت وهحشییه!

...

هه لوئستک له وهسته نبوو لی ئەمرو، کوردی زوره و بواره کانی موزیک و کورد و رۆژنامه گهری تا رادهیه ک ههیه، چی ههیه بگپریتهوه"

رۆژئیک من و "بههرین" ی هاوسهرم له دووکانی بهقالیک شتمان ده کپری، پیکه وه به کوردی قسه ده کهین، کابرای دووکاندار که زانی ئیمه کوردین، سه رسام و حه په ساو گوتی:

سهيره!

منيش ده ليم:

چ سهيره!

ئهو ده لیت:

چون ئيوه كوردن!

منيش ده ليم:

بو سهيره!

ئهو يش ده لیت:

سهيره ئه فه ندى خاوين و ده ست و جانتا و قسه كردن و شويني دابه زين و
جلوبه رگتان دياره كه ساني شارستانن، چون كوردن!

منيش له كبرا ده چمه پيش و پي ده ليم:

تو چي!؟

ئهو يش به شهرمه وه ده لیت:

كرمانجم! كوردم.

منيش به نهرمييه وه سه رم ده به مه بن گوپيه كاني وه ك ئه وه ي زور له ميشكي

نزيك ببه وه و پي ده ليم:

كورد به، شانازي به كورد بووني خو ت بكه، گوي مه دهره توركه

فاشيسته كان!

...

"ئەو زەمانەى من لە تورکیا بووم، کورد بیت و کوردایەتی بکەیت؛ تاوان و هەڵە و باجێکی گەورە بوو. گوناح و تاوانێکی گەورەش بوو، سزای قوورسی لەسەر بوو"

...

ماوەماوە ئارەزووی نووسینی بیرەوهری و روژانەم دەکەم، بەلام بە زمانى ئینگلیزی دەینوسم، بەو زمانە باشتر دەتوانم گوزارشت لە خۆم و چالاکییەکانم بکەم، بەلام دەزانم نووسینەکەم پێداچوونەوهی هەر دەوێت، روژنامەنووسیکی جووی بەریتانی ههیه "Jeffrey Forrest" بەردهوام هانم دەدات، لە لەندەن پارێزەرم بوو، ئەو دەلێت؛ بنوسه من پێداچوونەوهت بۆ دەکەم. ئیتر هەندیکم نووسیوو، بەلام دنیام کتیبەکەى تۆ، پیش من تهواو دەبیت و چاپیش دەبیت.

...

قاوهى سىيەم

رۆژى ۲۰۲۱/۷/۲۸

شوپىن: ماله كەي ئەوان لە شوقەي

"Norr Mälarstrand 80" لە ستۆكھۆلم

پیش قاوه خواردنه وه که

ئهو قاوهیه خواردن و میوهیشتی. له گه‌ل بوو. دیمانه که مان له شوقه که یان بوو، ئه وهی ده که ویتته سهر شه قامه سه ره کییه که و، له ناو باله خانه که یان و به رانبهر ده ریاچه و ئاوئیک و نزیک "Småbåtshamn". شوقه که له گه ره ک و شه قامیکی نزیک سه نته ری شاره، ئه وانهی له سالانی ۱۹۰۰ دیزاین و بناغهی گه ره که که داده نرین، پاشان له سالانی ۱۹۳۰ و ۱۹۴۰ دروست کراوه و ته واو بووه، هه موویان چوار نهومی و پینج نهومین! باله خانه ی له وانه به رزتر له و ناوچه یه نین. له و شه قام و کۆلانا نه باله خانه یه کی تیدا نییه، ناوازه و بوو بیت به بزمارئیکی ناشیرین و ژه نگاوی، کۆلان و که نار ده ریا که ناشیرین و نابوود بکات، هه موو وه ک یه کن! له وه تی دروست کراون، وه ک خۆیان ماون، پیر و کۆن بوون، به لام به توانا و جوان خۆیان گرتووه، له میژه هه ن و خه لکی زۆریشیان به ری کردوون، به لام به رده وام ژیان تیاندا جوان و ئاسووده بووه. شوقه که نه خشه و که رهسته و دیکۆره کانی کۆنه، نۆژهن کراوه ته وه، به لام به ناز و نه رم و شیرین، به نووک و ده ست و که رهسته و هزری جوان و شیاو و ده ستکاری نه کراون.

شوقه که؛ خاوتین و نوئی و جوان دیار بوو، که رهسته کانی نه گۆرا بوون. به رچاو و شیرین ما بوونه وه، رووبه ند و ئاکار و رووی ده ره وهی شووشه به ند نه کرابوو، به لام گه ش و سپی و لووس بوو، چرا و ریزه گلۆپ و ئاوئیزی پیوه هه لئه واسرا بوون، به لام به قه د خۆی روونای هه لده مژی و به شی چاوه پیر و رینماییه کانی ده کرد. بو سه رکه وتن و پیوستیه کان؛ ئاسانسۆرئیکی تیدا بوو؛ بچووک و ته سک و باریک، وه ک ئه و لانکه داره ی مندالی کوردیان تیدا

دهبهستهوه و دهخهواندا! كه پشتي سهري پان دهبوو و دهبيته نيشانهيه ك بو
ئهوه زوو وهك كورد بناسرئتهوه، كه لهسه ر پشتي لانك گهوره بووه.
لهوي قاوه كه دهخوينهوه و قسه كانمان ده كهين و جهمال عهلهمدار
دهدوينم.

...

لهناو شوقهيه كيان و ژووري دانيشتنه كهيان، كه په نجه رهيه كي گهوره ي
داري سبي تيدايه و دهروانيته جوانترين و ناسراوترين كه ناري ئاو و پياده روي و
به نداوه بچوو كه كه ي به له مي بچووك و ناسك و گرانبه هاي لي راگيراوه. لهو
ژووره سي تابلو و سي مافوور سه رنجي راكيشام!

تابلويه كيان گهوره بوو، من وهك كو نه مه ساحيك، ئه ويش وهك
ئه نديازياريكي نه خشه ساز و شارهزا، هه ر به ديواره وه و به چاو گوتمان ۲ مه تر به
۱.۸ مه تر ده بيت. تابلويه كه، كو نه و سرووشت و خه يالي زوري تيدايه، به لام
نازانم و ديار نيه سه ر به كام قوتابخانه ي هونه رييه، به لام ده زانم سريالي و
ته كعيبي نيه، سرووشتيكه هه موو ئامراز و كه رهسته كاني جواني و ژيان و
سرووشتي له خو گرتووه!

ئهو تابلوكه ي به ريكهوت كړيوه، لهو روژانه بووه فيلايه كي گهوره ي كړيوه و
ويستويه تي به ئاساني كه رهسته و ناومالئكي زور بو ژووره كان بكرت، به ريكهوت
له سالي ۱۹۹۸ ريكلاميك له روژنامه يه كي ناو ستوكهولم ده خوئيتته وه، تيدا
كيژي ك دايكي مردووه، ئه و ژنيكي ده وله مند و ناودار بووه، مال و ئه كسسوار و
تهخت و قه نه فه و ميژ و كورسي و... زوري هه بوون، كيژه كه ويستويه تي
ميرات و ماله كه ي دايكي هه مووي پي كه وه بفروشيت؛ كاتي زور نه بووه و چاوي
له پاره ش نه بووه، دياره دايكي بي جگه له ناومال و كه رهسته كاني، شتي تري

زۆرتەر بو به جی هیشتوو، بۆیه دهیهوئیت زوو ناوماڵه که به سادهی و بلهز بفرۆشیت، یان ئیشی- هه بووه، له گهڵ یه کێک له دوورگهیه کی گهرم و سههر که نارێک ژووانی هه بووه، نه یوئستوووه دوا بکهوئیت. ئه ویش هه مووی بهیه کهوه لی ده کریت، له وانه ئه و تابلۆیهی تیدا بوو، کێزه که گوتبووی:

"دایکم ئه و تابلۆیهی گران کریوو، به لام نازانم چهند و له کوی و چۆن، به لام ئه وهه له بیره گوتبووی؛ هونه رمه نده کهی تابلۆکهی دروست کردوو هه روس بووه!"

ئه و گوئی: من تابلۆکه م پێ جوانه و چهند ساڵه به و دیواره وه هه ئواسراوه و رهنگ و جوانیه کانی وه ک خۆیه تی!

براده رێکم ههیه، هاوسه ره کهی هونه رمه ندیکی ئیتالیا ییه، ژنه که ته مه نی نزیک 65 ساڵ ده بیته، ناوی "Anna" ه، پسرۆرێکی جیهانییه له چاککردنه وهی تابلۆ و دیواره بند و بلێن پینه کردنی زیانه کانی رهنگ و ئاکاری تابلۆ و دیواری کلێساکان، ههروه ها تابلۆیه سووتاوه کانیش چاک ده کاته وه، ئه ویش که دیته مائمان و سه رسامی خۆی به تابلۆکه راده گه یه نیت.

له پشت دوو گوڵدان و چرایه که وه، تابلۆیه کی دیکه هه ئواسرابوو، چوارچێوه یه ک هه موو میوه یه کی له سههر، تابلۆکه میوه کان، رهنگه کان، جوانیه کان ئاره زووی خواردن و پیروزی میوه کان نیشان ده دات. ئه و گوئی؛ ئه وه یان ده زانم نه مساوییه، له یه کێک له مه زاده کان کریومه! به لام نازانم به چهند بوو.

به لام تابلۆی سییه میان، بچوو کتر بوو، لیم پرسی ئه وه یان دیاره عێراقیه، به غدادیه، ئه و جوړه تابلۆیانه سیمای به غدادی پتوهیه!

ئه و گوئی:

"ئه وهيان كارى شيوه كارىكى عيراقيه، ژنيكه به ناوى سوعاد ئه لعه تار، له پيشانگه يه كى تايبه تى خوى له لهندهن له سالى ۱۹۹۴ كرپومه"

ئه وه نه يگوت به چهنه كرپويه تى، من پرسيم، گوتى:

"به شهش هه زار پاوه ند كرپومه"

"سوعاد ئه لعه تار"، له سالى ۱۹۷۶ وه له به غدا به ره وه ده ره وه ده رچووه و له لهندهن ده ژى، به لام تابلوكه ي له سه ر ديواره له ستوكه هولم هه لاسراوه، ته واو بو ئى به غدا ي به هه موو كه ره سته و ئامرازه كانى پيوه دياره! له بهر ئه وه ي ژنيكى چاوجوانيش كردوويه تى، بو يه گهش و نوى ديار بوو! به لام رهنگه ئيستا غوربهت و دوورى و ته مهن زور ماندووى كردبىت، چونكه ئه وه له سالى ۱۹۴۲ له به غدا له دا يك بووه م كاره ساتيكي گه ره شى به سه ر دا هاتووه، خانووه كه ي له به غدا بهر بو ردوومانى ئه مريكاييه كان ده كه وي ت، چونكه ماله كه له ته نيشت و نزيك ده زگه كانى موخابه راتى سه دام بووه. كه له سالى ۱۹۹۳ به غدا بو ردوومان ده كرپت، موشه كيك بهر خانووه كه ي ده كه وي ت، خوشكه شيوه كاره كه ي "له يلا ئه لعه تار" له گه ل هاوسه ره كه ي له وي ده مرن، خوشكه كه ي له وه ده مانه ته مه نى ۴۳ سال بووه، ئه ويش شيوه كارىكى ديار و شيرين، زوريش جوان بوو.

ئه وه گوتى؛ بو يه چه زم له وه تابلويه بوو، چونكه به ته واوى هيل و ورده كارپى ته لارسازى پيوه بوو!

...

ناو ماله كه بو ئى به رد و كه رپو وچ و سپيكارى و كاشى جارانى پيوه بوو، دار و پلاستىك و شووشه و ... نه بوو! له ناو ژووره كه مافوورپكى ته نك و زور ناسكىش را خرابوو، ئه وه گوتى؛ ئه وهيان ئيرانييه، زوو زوو بو به شدارى له

كۆنگرەكانى ئۆپۆزسىيۇنى عىراقى لە تاران بەشدار دەبووم، لەوى ئەووم لە ئەكشنىك بە ۱۲۰۰ دۆلار كرىوھ.

مافوورە كە گەورە نىيە، ھەر دوو بە سى مەترە، مافوورە كە نەرم راخراوھ؛ لە ژىر مېزە دارە سەنگىنە كەى پىيەكانى بروام دە كرىد؛ ئەوھندە گران و شاناز بوو، دوور نىيە قورسايى لە نھۆمى چوارەمى شوقة كەيان گەيشتبووھ نھۆمى دووھمىش. مافوورە كە وەك ناو دەستى كچىك بوو، ھىشتا داىكى دلى نەھاتووھ ھىلكە و رۆنىكى پى بكات، بەنازەوھ گوتووئەتى كىژى من؛ تۆ تەنيا بخوئىنە، ھىچ بۆ داىكت مە كە! بۆيە دەستى نەرم و شل ماوھتەوھ.

ئەو لە باسى مافوورە كە گوتى: زۆربەى ميوانە ئىرانىيە كانىشم وئىنەى ئەو سى مافوورە دە گرن.

ئەوان و منىش دەزانم ئەوانە بە دەست و پەنجەى چ جۆرە نازدارىك كىشراون، بە چ جۆرە چاؤ و برۆ و ھەناسەى گەرمەوھ چىئراون.

...

قاوهى سييه م

دوور له سياست با باسى تهو شارانهى سهر دانت كردوون، ئيشت تيدا كردوون، بكهين. شاره كانمان پي بنا سينه، خه لكه كهى بدوينه، سه برده كان، تهوانهى له بيرت ماون، يان شياوى گيرانه وهن بگيره وه؟

ئه سينا "Aten"

به لام له و كاروانه و سهر داني هه واره كان، سهر تا ده گه مه ئه سينا، له وى پيم ده كرته وه و نازاد ده بم. كه له تور كيا دهر ده چم و ده گه مه بهر شكوى ئه سينا، ئيتر ده گه مه ئه سينا پايته خته كه فناره ناسراوه كهى جيهان، ناو يونانيه كان، تهوانهى به وه ناسرابوون كورديان خوش ده ویت، له وى پوليس پاسپورته ته زويره كه م لي وهر ده گريت و بو دنيا بوونيش پسووله يه كم بو ده كات. له سه راسپاردهى سه فاره تي مه مله كه تي سويد له ئه سينا، تاكسيه ك ده مباته سه فاره ت، له وى سه فير "برتيل بريگمان"، برى دهره ينه رى سينه ماپي جيهاني ناودار ئينگمار بريگمان ۱۹۱۸_۲۰۰۷ "Bergman Ingmar" _ ره خنه گراني سينه ماپي و شاره زاياني بواري تهو هونه ره، تهو به ناودار ترين دهره ينه رى سه رده مي خوى ده زانن، زوريش به فيلمى ته شكه نجه و وروژاندى سيكسى. ناسراو بووه، ته نيا له بواري سينه مادا ۴۵ فيلمى سينه ماپي دهره يناوه، ناو په يكه ر و وينه ي له ناو ولاقي سويد زور هه يه _ سه فيره كه له بيرمه ده ستيكى گوچه بوو، هه موويان پيشوازي گهرم لي ده كهن و پيروزيابي ته وه م لي ده كهن

له زیندانی تورک به سهلامه تی ده ربازم بووه، دننیا م ده که نه وه ئیتر گه یشتنه که ناری ئاسووده پی.

له ناو ئه سینا و له سه ر ئه رک و مه سه رفی سه فاره ت ده چمه هوتیلێکی پینج ئه ستیره ی ناو شار، هوتیلی "ئولمپی"! نووستن و خواردنه وه و پئویستییه کانم ده که ویتته سه ر ئه ستوی سه فاره تی سوید. سه ربه ست و ئاسووده له ناو شاره که ده گه رپیم و سه ردانی شوینه واره کان ده که م و سه رسام ده بم به ئه کرویپۆلس "Acropolis"، شوینه واره که ی ده که ویتته به رزاییه کی ناو شاره که و ناوه که شی هه ر به مانای شوینه به رزه که هاتوو، شارێکه روژانه هه زاره ها گه شتیار رووی تی ده که ن و به نده ره که شی ئامرازی به ستنه وه ی ئه وروپایه به جیهانی ده ره وه! ههروه ها له به رده م په رله مانه کوئه که یان حه په ساو ده وه ستم. دیاره کونسووله که ی ئه سته نبوولیش باسی منیان بو کردبوون، بویه له سه فاره ت زیاتر ریزم ده گرن.

له بهر ئه وه ی من له تورکیا هاتبووم، کوردم و ئازارم زور به ده ست تورک کیشاوه، بویه یونانییه کانم به ناسکی و شیرینی ده بیخی، خوشیان میلیله تیکی جوان و نه رم و باشن.

ده بویه روژانه له رێستوران تی هوتیله که خواردن بخۆم، به پیی سفره و رازاندنه وه و خواردنه زوره کانی بۆم داده نرا هه ستم ده کرد، ژمه خواردنه کان له سه ر سه فاره ت زور ده که ویت، بویه بریار ده ده م به و بره پاره ی له گیرفانم بوو، خواردنی هه رزان و ساده له ده ره وه بخۆم، نزیک هوتیله که مان کفته ی خوش و هه رزان هه بوو، زیاتر له وی خۆم تیر ده کرد، له هه فته ی یه که م سه فاره ت ده زانن من زور که م نانم له هوتیله که خواردنه وه، ته له فۆنم بو ده که ن و ده پرسن بو نانت نه خواردنه وه، چیه خواردنی هوتیله که ت به دل نییه، ته ندروستیت ته واو نییه! منیش له وه لامی ته له فۆنی سه فیره که ده ئیم:

نا ته ندروستيم باشه و خواردنى هوتيله كesh نايابه، به لام نامه وى پاره ي زور بكه و پته سه سه فارته، چونكه ده زانم خواردن له و هوتيله گرانه و پيوست به وهش ناكات، ئيتر خووم به كفته يه كى هه رزاني نزيك هوتيله كه تير ده كه م! ئه و پيش له وه لامدا ده ئيت:

بخو كورم، گوى مه ده رى تو ده عوه تي ئيمه ي، سبه ي ده چيته سويد، ئه و پاره يه و زياتريشت به باج و زه ريبه لیت و هرده گر نه وه، بخو.

پاش مانه وه و چاوه رواني ريكاره كان له ئه سينا به فرۆكه يه كى هيلى ئاسماني سنكدناڤي "SAS" له ئه سينا به ره و مالمو ده فرم، ئه گه رچي ئه و هيله له ۸/۱ ي سالي ۱۹۴۶ هه و لاتاني دانيمارك و نه رويژ و سويد دا يان مه زرانده وه، و امن يه كه م كوردم ئه و هيله به كارده هيتم و سواري ده بم و له شاري مالمو ي باشووري سويد داده به زم!

...

مالمۆ "Malmö"

ئەو مەنم، جەمال عەلەمداری هەولپیری لە رۆژی ۳۰ ی نیسانی سالی ۱۹۶۵ بە جلو بەرگیکی تەنکی هاوینە و جانتایەکی دەستی سووک و چل دۆلارم لە گیرفانە دەگەمە سوید. لەوێ فەرمانبەرێکی حکومی و تایبەت بە کاروباری پەنابەران لە دەروازە ی فرۆکەخانە ی مالمۆ من وەر دەگریت، ئەو یە ک دوو فەرھەنگی زمانی بچووکیشی. بۆ تیگەیشتن و قسە کردن پێ بوو. بەلام ئەو نازانیت من لە گەنجییەو زمانە ئینگلیزییە کەم باشە، سێ سائیش لە ئەنکەرە بە ئینگلیزی ئەندازە ی تەلارسازی "Architecture" یم خویندەو، زۆریش بەو زمانە لەناو تورکیا جموجۆلی سیاسی و کۆمەلایەتییم کردوو!

دەچمە ناو سوید، من بە گچکەییەو بەرپارم داوێ خۆم بژینم و خویندن تەواو بکەم، ئەو هەنگاوی یە کەم منی بوو، بە قسە ی باوکم و باپیرم ناکەم و نابم بە مامۆستا! ئەو لە بەردەم کۆنترۆلی پۆلیس دەریازم دەکات، بە قەمیسێکی کورتی تەنک، سەرسام و حەپەساو لە سالۆنە گەرما کە دیمە دەروە، کەشە کە سارد بوو، لەو وەرژە هیشتا شەختە و زریانە ساردە کە ی سووکە کاریگەرییەکی هەر ما بوو، دە لەرزم، ئە گەر بە ئەشکەنجە و راوانانی پۆلیسی. تورکیا لەرزم نە گرتبیت، ئەو بە سەرما ی ئەو ولاتە جوانە، ئەو شارە پاک و خاوینە، بە نەرمی و لوتفی شیرینی کاربە دەستە کانی سوید لەرز دەم گرت. فەرمانبەرە کە زوو دەمباتە نزیکترین بوتیکی جلو بەرگ، لەوێ: پانتۆل و قەمیس و ملپێچ و قەمسەلە و چاکیت و گۆریە و پیتلۆ و ... م بۆ دە کپن، منی سەرمابردوو گەر م دە کەنەو! منی ترساو و راوانراو ئاسوودە دە کەن.

یە کەم خواردنی سویدیش لەو دیدارە دە یخۆم ژەمیک "Bruna bönor" بوو، بەلام خۆش نە بوو، تامی هەر نە بوو، بەلام شیرین بوو، بەخۆشییەو دە یخۆم و وا دەزانم وزە و بالۆ و توانام پێ دە بەخشیت، دوو کەوچکە شلە و

دوو پارچه گوشت به رازه كه تيرم ده كات و هه لده ستين ده پوين، به ره و ويستگه ي شه مه نده فهره كه، له وي سوار ده بين و ده پوين و شه و درهنگ، شه مه نده فهره كه له ناو تارمايي و دارستان و ههور ده پوات، نه گه چي زورم خه و ده هات، درهنگيش بوو، به لام له بهر ديمه نه جوانه كه ي ريگه كه خه وم لي نه ده كه وت، له ويستگه كه داده به زم، له ويستگه يه كي چول و كشومات و كه سي تيدا نه بوو، له دووره وه كه تارمايي دوو پياو ده بينم، نه وان من ده به نه كه مپي په نابهران له هه واريكي جوان به ناوي "Söderköping" شازده كيلومه تر دوور له شاري "Norrköping".

...

شاري سوډهر شوپنيگ "Söderköping"

له و گه شته و به و شه مه نده فهره ده گه مه شوئيكي، دروست وه كه به له ميك له ناو ئاو، په ريبه كي مه له وان، قازي و مراوييه كي بال رهنگين، ماسيبه كي رهنگورهنگ، گولزاري ناو ئاو! نه مده زاني له جواني هه واره كه سه يري چ بكه م! كه مپيكي په نابهران بوو، ناوي Söderköping بوو.

له وي يه كه م كه س و يه كه م سويدي هاموشوي ده كه م و ده يناسم و پيكه وه ئيش ده كه ين، يان باش تيكد ه گه ين، "Leif Olsson" بوو، نه و ماموستاي زمان و فير كردني زمان بوو، ماوه ماوه ش كاري وه رگي راني بو خه لكي ناو كه مپه كه ده كرد، پياويكي نه رم، دل سو ز بوو، زمانه توركييه كه ي زوريش باش نه بوو، به لام ده يتواني خزمه تيك به په نابهرانه كاني زماني توركي ده زانن بگه يه ني ت، له وان ه ي له بولگاريا و يونان و توركي هات بوون. به رپوه به راني كه مپه كه، كه ده زانن زماني ئينگليزي و توركييه كه م باشه، پيم ده ئين ده توانيت هاوكاري له يف بكه يت و

كاروبارى وەرگىرانىش بىكەيت! بەوھش لە ھەر كارىكى وەرگىران پىنج كرۆن وەر دەگرىت، ئەوھش پارەيەكى زۆر بوو، رۆژ ھەبوو دوو كارم دەبوو. ئەوان ھەك پارە، ھەفتەى دوو كرۆنيان پى دەداين، ئەو دوو كرۆنە ئاسنەى وىنەى پاشاى ولاقى لەسەر بوو، بۆ جگەرە و كرپىنى پولى پۆستە بوو! ئىتر بە وەرگىران و پىنج كرۆناكان دەبمە خاوەن پارەش!

ئەو رۆژانەى لە كەمپەكە بووم كونسوولەكەى سوید لە ئەستەنبوول پىوھندىيەكانى لەگەل من بەردەوام بوو، چەندان نامەى بە زمانى ئىنگلىزى بۆم دەنارد، منىش وەلامم داىەو، كە نامەيەكم بە سویدی بۆ نووسى، بەوھيان دلى خوش دەبىت و پىرۆزىيەى گەرمم لى دەكات! لەگەل ئەو نامە و ھەواپرسىنە خەرىكى ئەوھش بوو، ھەك كەس و ناسيارىكم بەدلسۆزىيەو پەرۆشى ئەو بوو لەسەر خوتىندنەكەم بەردەوام بىم، برادەرىكى ھەبوو بە ناوى " Professor. Peter Celsing" ئەو پروفىسۆرى تەلارسازى بوو، راگرى كۆلىژىش بوو، "لە ۲۹ ى ينايەرى سالى ۱۹۲۰ لە داىكبوو و لە ۱۶ ى مارسى سالى ۱۹۷۴ مردوو". لەسەر راسپاردەى كونسوولەكەى ھاوپىم پىوھندى پىوھ دەكەم و ئەویش مەردانە دەئىت:

وەرە من دوو ئوفىسم لە ستۆكھۆلم ھەيە، لىرە ئىشوكارت بۆ دەدۆزمەو! لە ناو كۆچە جوانەكانى "Gamlastan" و سەنتەرى ستۆكھۆلم ئوفىسەكەم دەدۆزىتەو.

...

ستوكهولم "Stockholm"

به يانبي زوو سوارى شه مهنده فهر ده بم و به رهو ستوكهولم ده روم! نه وه يه كه م جارم بووه، ده چمه نه و شاره، وا ده زانم منم پاشاي نه و مهمله كه ته، منم له گه وره ترين كووشكي گه وره ي شاره كه ده ژيم، نه وه منم له كه س ناترسم، له پوليس ناترسم. له ناو شاره كه و له ناو كه مپه كه ش به رپوبه ره كان و خه لكه كه ش پيدان خووش نه بوو من بروم، به لام من زياتر په روشي نه وه بووم بخوئيم و بگه مه وه سهر پيشه كه ي خووم، چونكه من نه هاتبووم ببه وه رگير و له ناو كه مپي په نابهران بژيم.

ماوه يه ك ئيش ده كه م و له سهر پرژه كاني ناو شاره كه ده بم، نه وه ش ده زانم به رپرسه كه مان راگرى كو ليژه كه يه، بو يه روژيكيان پي ده ليم؛ به ريز من ده مه وي له ته لارسازى "KTH Tekniska Högskolan Kungliga" خوئندنه كه م ته واو بكه م! من خه ونى نه وه م هه بوو، بگه مه نه و زانكو يه دي رينه ي سويد و نه وروپا، نه وه ي له سالي ۱۸۲۷ هه دامه زراوه و ده زگه يه كي ديارى زانست بوو له سهرانسهرى سويد و نه وروپاش.

دياره به ريز پرؤفيسوره كه زور برواي به وه نه ده كرد، يان نه يده ويست و واى ده زاني وه رگرتي من له و زانكو يه زه حمه ته، چونكه به راستى نه نندازياري و پزيشكي له سويد و وه رگرتي قوتابي ئاسان نه بوو! ئيتر پيداگرى ده كه م و نه ويش ده ويست له سهر كاره كه ش به رده وام بم، بو يه ليم ده پرسيت باشه تو له چيت كه مه، ئيشت هه يه، ده ژيت و ئاساي كاره كان راده په رينيت و بو حه ز ده كه يت زياتر بخوئيت، منيش له وه لامي نه و ده ليم:

پۆلیسی- تورکی منی گرت، تا خویندنی تهواو نه کهم، ههر له بهر ئه وه و بۆ ئه وهی به سهریان دا زال بم، ده مه وی زانکۆ کهم تهواو بکه م.

ئه وه به و قسه یه م بزه یه ک ده کات و ده ئیت؛ باشه بیر ی لێ ده که مه وه و له کۆبوونه وه ی ئه نجومه نی کۆلیژه که مان باسی کیشه که ت ده که م!

پاش دانوستان و تاقیکردنه وه و سهردانیان وه ک خویندکاری پۆلی یه ک له وی وهرده گیریم و ده ست ده که م به خویندن. له رۆژانه ی خویندنه که م ههستم ده کرد زۆر بابه تی وه ک فیزی و ماتماتیک و شتی زانستییه کان وه ک تورکیا بوون، به لام سیسته م و یاسا و بنچینه کانی دروستکردن و نه خشه سازیه کانیان جیاواز بوون، بابه تی سهلامه تی و پته وی دیزاین و دروستکردن و که ره سه ته کان جیاوازی هه بوو، دوور له ئاکار و شیوازه کان، له تورکیا که متر بایه خ به شیداری و روو و هه تاو ده درا. له سوید مه به ستیان بوو دروستکراوه که پته و بیت، خزمه ته کانی ئاسان و باش و به رده وام بیت و گه رمیش بیت!

له گه ل مامۆستا کان و به هاوکاری پرۆفیسۆره که ورده ورده تاقیکردنه وه ی سه ری پی به زمانی ئینگلیزیان بۆ ده کردم، ئه وان تیده گه ن له وانه زانیارییم هه یه، بۆیه پۆلی یه که م و دووهم به یه ک سا ل تهواو ده که م، کیشه م ته نیا له و ده رسانه هه بوو که زمانه که ی زیاتر سویدی بوو، له قوناغی دووهم، پۆلی سییه م و چواره میش به یه ک سا ل و به هه مان شیواز و به رنامه تهواو ده که م، ماسته ره که شم به یه ک سا ل، به سی سا ل خویندنی ته لارسازی له و زانکۆیه له هاوینی سا لی ۱۹۷۰ تهواو ده که م. ئیتر من ئه ندازیارم و له ئوفیسه که ی پیتر سیلسینگ له گه ل په نجا ئه ندازیاری تر ئیش ده که م، له و ده مانه ی من ئیش ده که م و به شداری پراکتیکییم هه بوو، ئوفیسه که مان پرۆژه ی زۆر گه وره تهواو ده کات، له وانه "Kulturhuset"، ئه وه یان له ناو سه نته ری ستۆکھۆلم بوو، ئه وه ش له سا لی ۱۹۷۴ تهواو ده بیت. هه روه ها کلێسا که ی "S:t Tomas"

"Kyrka" له گه ره كي "Vällingby" و "Gärdet Filmhuset" و چه ندان پرورهي ناوازي تر له ناو ستوكهولم و شاره كاني تري سويد و نه وروپاش جي به جي ده كات.

لهو ده مانه ي له زانكو بووم بو مانه وه و ژيانم چند شوينيكي له ناو ستوكهولم ده گورم، جاريكيان ژنه نووسه ريكي به ته من ده ناسم، چيروكي مندالاني دنووسي، پيوهندي پيوه ده كه م و به كرى ژوره كه ي سه ره وه ي خانوه كه ي لي ده گرم، ژوره كه وه ك مه خزن وا بوو، له سه ره وه بوو خيزانه كان نه و جوره ژورانه كه م به كارده هينن، به لام بو من باش بوو، ئيتر شه وانه ده گه رامه وه و له وي ده خه وتم و شوينه كesh گونجاو بوو. روژيكي هه يني ده گه پيمه وه و بريار ده دم شه ممه و يه كشه ممه كه له ده ره وه نان نه خوم، چند هيلكه و لي تريك روون ده گرم، هيلكه و روونيكي ده كه م و نه وه ي ده مينيته وه له ناو سه لاجه ي خواره وه ي ماله كه دايده نيم! به يانيه كه ي كوره كه ي، ته مني سه رووي سي سال ده بوو، ريم پي ده گريت و ده لئيت پسووله يه كم له سه ر ته خته كه ت داناوه، بينيت! منيش ده ليم به لي! بينيم و خويندمه وه! نه ويش ده لئيت؛ بو يه نه وه م داناوه تا بزانيت ئيتر شت له ناو سه لاجه كه ي ئيمه دانه نييت، باشه. نه وه و زووتريش هه ستيشم كردبوو كوره كه مني خوش نه ده ويست و حه زي نه ده كرد له وي بريم، منيش له سه ر هيلكه كه پي ده ليم:

من هيلكه و روونه كه ي ماوه ته وه بو ئيوه م داناوه، بو خوم نيه! ئيتر كوره كه سوپاسم ده كات و ده شكيتته وه، به لام من دلم ده شكيت و بريار ده دم به برادره كاني ئوفيسه كه م بليم كاريكم بو بكن، شوينيكم له به شي ناوخو و مالي قوتابيان بو بدورنه وه، ئيتر به كوشش و داواكاريه كاني نه وان، ده كه ومه به شي ناوخوي خويندكاراني زانكو!

دهچمه به شیکێ ناوڤۆ، کچ و کور پیکه وهن، ئاوهدانییه کی زۆر، من زیاتر به زمانی ئینگلیزی قسهیان له گه لدا ده کهم، به وهش زیاتر ئاویته ژیانی سویدییه کان ده بم، زیاتر و باشر ده یاناسم! ئه وهی ده مه وی لیره باسی بکه م، سویدییه کان ئه وهنده ی باخیان به کرینی کامیرا و شتی نوێ ده دا، بایه خیان به خواردن نه ده دا، منیش چیشتم ئاماده ده کرد، شله و برنج و جۆره ها خواردنم دروست کرد! له میژ بوو به ته نیا ژیا بووم و ده مزانی چۆن خواردن ئاماده بکه م! ئیتر زۆر له خویندکاران برنج و شوربه که ی من ده خوون و ناویان له مه رگه و شله که نابوو "Jamalesgröt".

براده ره که م، ئه وهی یه که م جار له که مپ ده یناسم و پیکه وه کاروباری وه رگێران ده که ی، رۆژیکیان ته له فۆنی کرد، من له به شی ناوڤۆ بووم، گوتی به سه ردان دیمه ستۆکهۆلم، ئه گه ر شه و جیگه ت هه بیته له کن تۆ ده خه وم! دیاره منیش خۆشم ده ویست و چاکه ی زۆری له سه رم بوو، به هاتی ئه و خۆش حال ده بم.

رۆژه که ی دیت و ده چینه ماله ناسیاریکی ئه و، له وی ژنیکی دۆستی هه بوو، منیش بۆ ده عوه ته تایبه تیه که ی ده چم، به لام به ر له وهی ئه وان "دوو ژن بوون و جیا بوونه وه و به ته نیا بوون" قبوول بکه ن من له گه ل براده ره سویدییه که م بچم، له من ده پرسن و ده لێن ئه وهی له گه ل خۆت ده یه نیت کێیه! ئه و پێیان ده لیت:

کورێکی کورده و ده یناسم و خۆشم ده ویت و نامه وی به ته نیا بێم و براده رمه. ئه وانیش زۆریان پێ سه یر ده بیته، کورد چیه! بۆیه ده گه رپینه وه سه ر ئینسکلۆپیدیایه ک تایبه ت به ژیان و مرۆف و بوونه وه ره کانی سه ر رووی زه مین، له وی کورد ده دۆزنه وه، "کورد میله ته یکه له ناوچه یه کی تایبه ت ده ژین، شاخاوییه، زیاتر خه ریکی کشتوکال و راو و چه کدارن، به رده وام له شه ر و مملانیی ده ژین"، له گه ل ئه و قسانه ش وینه ی پیاوێکی کورد به جلی کوردی و

چه ك و خه نجهر و فيشه كدان، به سميلی گه وره و جلی گه وره و سيمايه كی
سهير دانرابوو، بويه ته له فون بؤ ميوانه كه يان ده كه نه وه و ده لپن:

ئه وه چيبه، كورد سهيره و وئنه مان ديوه هه موو چه كدار و سميل گه وره و
شاخوين، چون ئه وانه ده ناسيت و ئه وانه كه ی هاتوونه ته سويد.

كابراش به پيکه نينه وه پييان ده لپت:

كورده كه براده رمه و خویندكاري زانكوپه و ته لارسازی ده خوینیت و ئيشيش
ده كات!

ئيتر من ده چم و يه كتری ده ناسين و دؤستايه تی له گه ل ئه و دوو ژنه به
ته مه نه ده كه م و به رده واميش سهردانيان ده كه م، ئه وه ی باش بوو، ماله كه يان
له به شه ناوخوييه كه م نزيك بوو، زوو زووش نانم له وي ده خوارد و هه نده
پيويستيه كانيشم له لای ئه وان جيبه جي ده بوو؛ جليشووشتن و پيويسته كانی
ناوماليش. كه باسی خوّم و روژانه ی خوّم و دوور كه وئنه وه له دايكم و دابرايی
زورم له ماله وه و ئازاره كانی ئه سته نبوول و گيران و به ندينخانه يان بؤ
ده گيرمه وه، دوو ژنه به ته مه نه سويدييه كه زور بؤم خه مبار ده بن! له وه لامدا
ده يانگوت خه م مه خو، ئيمه دايكي توین! پاش چه ندان سال، كه دايكم به
سهردان دپته سويد، سهردانيان ده كه ين و دايكم و ئه و دوو دايكه ش يه كتری
ده بينن!

...

ئەو بوو بە چەند ساڵ لە سوید دەژیات و لە زانکۆیەکی دیاری
ولتەتە کە تەلارسازی دەخوینیت، لەناو شاری ستۆکھۆلم هەوارت
هەبوو! چۆن دووبارە دەگەریتەووە ناو کۆری کوردایەتی و کۆمەڵەی
خویندکاران و ئەندام لە پارتی دیموکراتی کوردستان و چالاکییە کانت
بەردەوام دەکەیت!؟

"کوردایەتی لەناو خوینم بوو، هەر لەو دەمانە لە گەڵ "عەلی عەسکەری"
لە کەرکووک ئاویتەتی ئەو هزرە دەبم، پەرۆشی ئەو دەبم و کوردایەتی دەکەم،
ئازارەکانی تورک و سووکایەتی ئەوان بەرانبەر بە کورد و رقی زۆریان لە کورد و
دەکات، بەردەوام ژیان و بەرنامەکانم بۆ کوردایەتی بیت، بەلام لەناو سوید
کەس نەبوو، کەسم نەدەناسی، کەس نەبوو چالاکێ لە گەڵدا بکەم، دکتۆریکی
کوردی باکوورم دەناسی، ئەویش سەرقالی کار و ئیشەکانی خۆی بوو، بەلام
ئیشی- دەکرد و هەستی نەتەوێی هەبوو، دواي کتیبیکیش بە زمانی سویدی
لەسەر کوردستان دەنووسیت، بەلام لەو دەمانە بوو کە یە کترمان ناسیوو و
پیکەو ئیشمان کردوو، دکتۆر سەلاحەدین راستگیندی "Selahadhin
Rastegeldi" بە هاوکاری "Dr. Olof Tandberg" کتیبی "Det glömde
kriget" لە سالی ۱۹۶۷ چاپ دەکات.

من ناوەستم و جموجۆله کانم دەست پێ دەکاتەو، سەرەتا رۆژیکیان ئەو
لە کەلەم دەدات و دەچمە بارەگەي رۆژنامەي "Aftonbladet" _ رۆژنامەيەکی
ئێوارانە، لە سالی ۱۸۳۰ ژمارەي یە کەمی دەرچوو و ناودارترین رۆژنامەيە، لە
سالی ۲۰۰۶ رۆژانە یە ک ملیۆن و نیو خوینەری هەبوو، ئەو هەش بەپێی
سەرژمێری ولتەتە کە زۆر بوو، چونکە کۆی سەرژمێری ولتەتە کە نزیکەي
حەوت ملیۆن کەس بوو،" لەوی رۆژنامە نووسیکی دەدۆزمەو ناوی ئەندش

بوو، داده نيشين و پي ده ليم دهمه وي باسي كورد و كيشه رهواكه ي بكه م، وا ده زانم پيوسته ميديا و جفاقي سويدي ناگاداري بارودوخي كوردستان بن، دياره نه ويش پي خوش ده بيت و ديداره كه ده كه ين، ئيتر روژنامه نووسه كه، وتاره كه بلاو ده كاته وه و باسي كوردستان ده كات و له كو تاپي وتاره كه ي دهنووسيت، نه وه ي زانياري زياتري له سهر نه و ميلله ته ده ويت، ده توانيت پيوهندي به جه مال عه له مداره وه بكات، له ناو ستوكه هولم ده ژيت، نه وه نه دريس و ژماره ي ته له فونه كه يه تي. "ويته يه كي ره شوسپي روژنامه كه م نيشان ده دات".

وتاره كه بلاو ده بيت ته وه، وه ك گوتمان روژنامه كه به ريلاو وه و زور ده خوئيندرايه وه، روژتيكيان ژنيك ته له فوم بو ده كات، به ده نگه ناسكه كه ي خو ي، به لام به گه رمي و سوزه وه قسه ده كات:

جه مال عه مه له مدار، من ناوم "Märta Hansson" ه، وتاره كه ي روژنامه ي "Aftonbaldet" م خوئينده وه، تيده گه م تو كوردي و په رو شي بو دو زي و لاته كه ت ئيش بكه يت، وه ك خاوه ن ده زگه يه كي په خش و ميديايي ئاماده م هاوكاريت بكه م!

منيش پي ده ليم: زور سو پاس، منيش نه وه م ده ويت!

ئيتر نه دريسه كه يان وه رده گرم و ده زانم نه وه له گه ل مي رده كه ي "Johan Hansson" ده زگه يه كي گه وره ي ميديا و بلاو كرده وه يان له ناو سويد هه يه، "Kultur Natur och"، دو وه م گه وره ترين ده زگه يه، هه ردوو كيان له ژياندا نه ماون، دياره نازانن كورد له و و لاته زور بو وه و دوخي و لاتيش گو رواه له كو ي نه نداماني په رله مان "باله خانه كه ي كه له سالي ۱۹۰۵ ته واو بو وه ره مزيكي جوان و شانازي ستوكه هولمه _Riksdagen"، له كو ي ژماره كه يان ۳۴۹ نه ندام به رده وام سي چوار كوردن.

ئیتەر من دهچم و مائه کهی ده دۆزمه وه، مایان له قیلایه کی گه وره بوو، له گه ل هاوسه ره کهی پیکه وه له وی ده ژین، ههردووکیان به ته مه ن بوون، داده نیشین و قسه ده کهین و ده رئه نجام بریار ده دهین؛ کۆمیتیه ک بو پشتیوانی و ناساندنی دۆزی کورد پیکه پینین، داواش ده که م ئه و پپوهندی زۆر به سویدییه کان بکات، ئه وان باشر ده توان باندۆر له سه ر سویدییه کان بکه ن، منیش ده توانم هاوکارم بم و پپوهندییه کوردستانییه کان ساز بکه م! ئه وان ژماره یه ک که سایه تی سویدی ناو ستۆکهۆم کۆده که نه وه، له وانه "Dr. Olof Gundbarand Tandberg" نووسه ر و کۆمه لئاس و مامۆستا و پرۆفیسۆر بوو، له سالی ۱۹۳۲ له دایک بووه، نووسین و بلاوگراوه ی له سه ر کورد نه ته وه کانی ئه فریقی زۆره، ئه و و کۆنه سه فیریکی سوید له تایلاندا "Jan Nordlander" و کارمه ند له وه زاره تی ده ره وه و رۆژنامه نووسیکی دیاری وه ک تۆماس... پیکه وه کار ده کهین.

ئیمه چه ندان دیدار ده کهین و چه ند که سایه تی تری سویدی دیاریش به شداری ئیقتیت و دیداره کان ده بن و بریار ده دهین کۆمیتیه ی سویدی کوردی "Komite Svnesk Kurd" دامه زرتین، دیداری رۆژنامه گه ری ساز ده کهین و خه لک ده بینین، میترا ده بیته سه رۆکی کۆمه له که و ئۆلف سکریتیر و منیش ده بم به به رپرسی پپوهندییه کان! هه واله که بلاوده بیته وه و کورده کانی ئه وروپا ئه وه ده زانن، تا رۆژنیکیان له ده ره وه ته له فۆنم بو ده کهن، دواپی ده زانم ئه وه ی ته له فۆنی کردوو ده. مه حموود عوسمانه و به رپرسیکی گه وره ی پارته ی دیموکراتی کوردستانه، به وه ته له فۆنه و له گه ل ئه و کۆنتاکته، ئیتیر پپوهندی به پارته یه وه ده که م و یه کتری ده ناسین، ئه و سه ردانمان ده کات و کۆبوونه وه ی له ناو سوید بو ده کهین!

رۆژنیکیان سه رۆکی کۆمیتیه که مان "Märta" ده ئیت؛ ده مه وی یه کیک بچیته وه کوردستان، له وی سه ردانی مسته فا بارزانی بکات و له نزیکه وه له

باردوخی کورد و شوړش بېنیت و بزانیټ چوئن و کاروباریان چوئن به پړیوه دهروات، ئیتر دکتور سه لاهه دین وه ک دکتوریټک باش بوو، نه گهر نه و بتوانیت سه فهره که بکات و راپورتیک له سهر بارودوخه که بنووسیت، که گه رایه وه راپورته که ی بو چاپ ده که یین و پاره ی هاتوچوکه شی له لایه ن کومیته که ده ده یینه وه.

دکتور سه فهره که ده کات و کتیبه که ش چاپ ده بیت، ئیتر سويدیه کان فشار ده که ن و باس له وه ده که ن بایه خ و پشتیوانی کوردان گرینگتره له فیتنام، که له و روژانه له سويد دوز و کیشه ی ئه وان له پیشینه ی بایه خدانی خه لک بوو. نه ویش له وی پېشمه رگه ی بریندار و مندالانی نه خوشی چاره سهر کردبوو، دهرمانی بردبوو، له ناو هیزه کان ده گهریت و سهروک بارزانیټ ده بېنیت.

به ر له وه ی کتیبه که بلاوبکریته وه دکتور سه لاهه دین وه ک پېشنیاریټک به کومیته که ده لیت؛ له بهر نه وه ی من هاو لاتییه کی تورکیام و خزم و که سم له ناو تورکیا زوره، حه ز ده که م به ر له چاپکردنی ئاگاداری سه فاره تی تورکیا له ستوکهو لم بکه مه وه، من هاو کاری و پیوه ندی کومه لایه تیشم له گه ل سه فاره ت هه یه، جاروباریش وه ک دکتور خزمه تیان ده که م! بو یه نامه وی نه و دوستایه تیم به تورکیا بچریت. من به و قسه یه زور تووره ده بم و به کومیته که و دکتوریټک ده لیم:

ئیمه کومیته که مان سويدیه، بابه ته که ش پیوه ندی به کوردی عیراقه و دوور و نزیک پیوه ندی به ولاتی تورکیا وه نییه، دواپی نه وان به وشه ی کورد تووره ده بن و وشه که به گوناح ده زانن، چوئن پیان خوشده بیت کتیبیک له سهر کورد به زمانی سويدی بلاوبکریته وه، نه گهرچی نه و خزمه تیکی باشی کردبوو، سهردانیټکی سهرکه وتووانه ی کردبوو، به لام نه یده ویست نه وه یان خراب له سهری بشکیته وه، سهردانه مرو ییه که ی بو کوردستان و ناوچه رزگارکراوه که له ناو تورکیا بېته سهردانیټکی پشتیوانی شوړش و حزب! به لام من

پیداگری ده کهم و ده لیم ئیمه له ناو زیندانی تورکیا و له بهر ئه شکه نجه ی پۆلیسی- ئه وان، حیسابمان بۆیان نه کردوو و لێیان نه ترساوین، بۆ وه ک هاو لاتییه کی کوردی سویدی لێره لێیان بترسین، بۆ وا ده زانن سه فارهت و تورک، سویدیین ئه وه نده دیمو کراسی بن و به کتیبه که دلێان خۆش بێت، دانوستانه که گهرم ده بێت و یه کیک له ئه ندامه کانی کو میده که هاوشانی من قسه ده کات و ده لیت:

"سه لاهه دینی گه وره هه یچی بۆ کورد نه کردوو، ده ته وی سه لاهه دینی گچکه شتیک بۆ کورد بکات!"

دکتور سه لاهه دین به و قسه و توانجه زۆر تووره ده بێت و یه کسه ر کو بوونه وه که چی ده هیلیت و ده روات.

له کو بوونه وه ی داها توو دکتور سه لاهه دین سارد ده بێته وه و بریار ده دات کتیبه که بلاو بکریتته وه! ئیتر کتیبه که له ناو سوید ده نگۆیه کی زۆری ده بێت، ژماره یه کی به رچاوی لێ ده فرۆشریت و رۆژنامه کان باسی ده که ن و سۆزی خه لکه که به ره و دۆزی کوردی راده کیشیت، کابراش حه قی بوو، ئه ویش کوردیکی دلسۆز بوو، خه لکی شاری ئورفه بوو، ده یزانی تورک چۆن، بۆیه ش له سه ر کتیبه که یه کسه ر ره گه زنامه تورکییه که ی لێ ده ستیننه وه!

ئیت ژماره ی کورده کان ده گاته پینج شه ش که س و کو میده یه کی په نابهرانی کوردی داده مه زرینین و کو بوونه وه ده که یین، به لام ئه وانی له گه ل من بوون زمانیان وه ک من باش نه بوو، چالاکییه کانیا ن سنووردار بوو، من له گه ل سویدییه کان چالاک بووم، تا ئه و رۆژه ی دکتور مه حموود عوسمان دیته سوید و دیدارمان ده کات و ده گه ریتته وه کوردستان، له وی باسی من و چالاکییه کانم و په یوندییم به سویدییه کان به مه لا مسته فا راده گه یه نیت، هه ردوو کوره کانی مه سعود و ئیدریس نامه م بۆ ده نووسن و پێوه ندیه ک دروست ده بێت، بۆیه له سه ر داوای مه لا مسته فا ده چمه وه کوردستان!

ئيتير پاش دابراڻيكي زور، له سهر داواي مهلا مستهفا و به شانازيه وه سه فهر بو كوردستان ده كه مه وه، به لام ناچمه شاره كان، سهردانه كه م بو سهيران و ناو خزم و برادهران نه بوو، نه گهرچي دايك و باوكم چاويان له پري بوو، په روش بوون پاش نه و دابراڻه زوره به دیدارم شاد ببنه وه، زووتریش دهزانن من له تورکيا گيراوم و نه شکه نجه ی زوریان داوم، خائیکم به پیکهوت روژنامه یه کی عیراقی ده خونیتته وه، تیدا هه والی گرتنی ژماره یه ک قوتابی عیراقی له تورکيا بلاو کرابوو و ناوی منیشیان نووسیوو. نه وان به وه دهزانن گيراوم، به لام نازانن و هاتوومه ته وه كوردستان و له ناو شاخه كانا سواری نه سپیکم و چه کم پییه و مهلا مستهفا و کوره کانی و سهرکرده کانیش ده بینم. سهردانه که ده که م، نه وه ش بو نه وه نه بوو بچمه وه ته يراوه و سهریک له کونه قوتابخانه که م بدهم. ده چمه وه، به لام ناتوانم له بهر کوره که ی باپیرم له ناو بازاری گه وره خوم گهرم بکه مه وه، دوو دانه که باب به ماستاوه وه بخوم! ده چمه وه و شورشه که ی دوو به شه و هه ردوو به ش ناکوکن و ناتوانم سهردانی کونه برادر و هاوړپیه کم عه لی عه سکه ری بکه م!

ئيتير له و روژه ی هه والی گيرانم له تورکيا دهزانن، دواي که ده بمه نوينه ری شوريش له لهندهن، له ولاتانی نه وروپا خه ريکی ريکخستنه کانی پارتي و کومه له ی خویندکاران ده بم و سهردانی ناو كوردستانیش ده که م، کيشه بو ماله وه مان له هه ولير دروست ده بيت، زوو باوكم له هه ولير ده گوازنه وه باشوور و له وي له شاروچکه ی قه زای سویره ده بيت، ههر له ویش هه راسانی ده که ن، بویه زوو خانه نشین ده بيت. که ناکوکیه کانی ناوخوش زیاتر ده بيت، بویان گيرامه وه گوايه؛ له ناو هه ولير جه لالیه کان چوو بوونه سهر مالی باوكم و پيان گوتبوون جه مال چی لیره هه یه! باوكم پيان ده لیت؛ ده سته ک کونه بیجامای لیره جیماوه و هیچی تری نییه.

له سویدهوه دهچمه فنلهندا، لهوئیش سواری شهمندهفهر دهبم و دهچمه ناو ولاتانی سوؤقیهت و دهگه مه ئیران، له تارانیش "شهمنه دین موفتی" وهک نوئینهری مهلا مستهفا و شوړش دهبینم، ئیتر دهست به دهست دهگه مه ههوار و بارهگه ی بارزانی له گوندی دیلمانی بناری شاخی قهنذیل، لهوئ دووباره دکتور مهحموود عوسمان دهبینمهوه، چهندان جاریش مهسعوود و ئیدریس دهبینم، دوایی مهلا مستهفاش دهبینم، تهوان و ئەندامانی بالای حزب و پیشمه رگایه تی هه موویان دهستخووشی چالاکییه کانم لی دهگهن، به سواری ئەسپ گهشتیکی مهیدانی ناوچه رزگارکراوه کان دهگه م و له نزیکه وه بارهگه کانی پیشمه رگه دهبینم، دهچمه گونده کانیش، ههنذیک دهрман و پیویستی دکتورییم بردبوو، ئەوانهش لهوئ دابهش دهگه م.

چهند روژ له ناو خیهوته که ی د. مهحموود دهبم، لهسه ر ئاوه که ی ناوپردان، ئەو تاکه کهس بوو پیوه ندیبه کانی به مهلا مستهفا دهگه یاند و کهسکی چالاک بوو، ماوهیه کیش له گونده کان به سواری دهگه ریم و کورپکی گهنجم له گهل بوو تازه له بهغداوه هاتبوو "فهزیدون عهبدولقادر". لهو سهفه رهش ههندی وینهم گرتبوو، بهلام نازانم ماون یان نا، چونکه دهزانم جاریکیان جانتایه کم ون دهبیت و شتی زوری تیدا بوو. لهبهر دهستی دکتور و برینپیچه کان و له کلینکیک دهرمانی سویدی دهبینمهوه و به خه لکه که ده لیم ئەوه سویدییه کان به خوړایی ناردویانه و خه لکی باشن، لهو دهمانه کابرایه کی به تهمن له ناو خه لکه که هه لدهستیتتهوه و ده لیت: دیاره ئەوانه موسوولمانن و روحمیان دهجوولیتتهوه و یارمه تیمان دهدهن! منیش پیی ده لیم؛ نه خیر ئەوانه موسوولمان نین! خه لکی سوید مهسحین.

ههر لهو سهردانه پیکه وه له گهل دکتور خورشید دزه پی سهردانی مهلا مستهفا ده کهین، ئەو وهک گهنجیکی جوان، به جلو بهرگی دزه ییانه دیت، دکتوره و شهو و روژ سهرقالی تیمار و ده زمانکردنی پیشمه رگه و خه لکه که بوو،

دیداره كەى زۆر پىي خوش دەبىت و زووتر بە دیدارى شاد نەببوو، ئىتر پىكەوہ دەچىن و ئەویش بە گەرمىیەوہ پىشوازیيمان لى دەكات و دەپرسىت، تۆكىي؟ ئەویش دەلئىت:

من دکتۆر خورشید دزەبىم!

ئەویش پىي دەلئىت:

ئىشوکارە کانت دیارە و دەستخۆش، بەلام بیستووہ زۆر لە تەیارە دەترسىت و خۆت بە داروبەرد دادەیت و ناوت وا رویشتووہ.

ئەویش یە کسەر وەلامى دەداتەوہ و دەلئىت:

بەلى جەناب راستە زۆرىش دەترسم.

ئەویش پىي دەلئىت:

بۆ دەترسىت! تەیارەکان نىشانىان دروست نىیە، رۆژانە ئەو شاخانە بۆردومان دەکەن و ھىچ بە ھىچ ناکەن، مەترسە ھىچ نىیە!

ئەویش بە پىكەنىن و روویكى خوش، وەلامى مەلا مستەفا دەداتەوہ و دەلئىت:

گەورەم بۆیە دەترسم چونکە دەزانم نىشانىكىن نىن و بۆردومانەکانىان کوپرانەيە، بۆیە زۆر دەترسم. دەزانم ئەگەر نىشانىان راست بىت، لە خىوہتەكەى تۆ دەدەن، چونکە سەرۆكى حزب و شۆرىشەكەى، ئەوان ئاگرەكە لە تۆ دەگرن، بەلام کوپرانە بە ئىمە دەكەوئىت. ئىتر بەزمەكە بە پىكەنىنەوہ تەواو دەبىت.

...

من لئی دهپرسم پارهی سهفه ره کهت کئی بۆت ده دات و چهند بوو!

ئهو له وهلامدا دهئیت:

نازانم چهند بوو، بهلام لهسه ر حیسابی خۆم دهچم و هه موو مه سه ره فه کان به خۆم ده کهم و دیاریشم بردبوو، له بیرمه سه عاتیکی دهستیم بۆ ئیدریس بارزانی بردبوو، دکتۆر مه حموود پیتی گو تبووم ئه و هزی له سه عاتی لۆنگینز "Longines" ه. جووتیک پۆستالی سویدی باش ده دۆزمه وه، ئه وه م بردبوو و گوتم دهیده مه ئازاترین پێشمه رگه، لهوی دهیده مه عه بدولوه هاب ئه تروشی. له و سه ردانه م هه ندی دیل و ئه فسه ری گیراوی حکومه تی عیراقیش ده بینم، که له شه ره کان گیرابوون، به وهش وره م به رزتر ده بییت و ده زانم هێزه کانی پێشمه رگه نه به ردی زۆریان کردوه.

به ره له وهی برۆم، له سه ر داوای مه لا مسته فا ده بم به نوینه ری شوړش له ده ره وه، دیاره مه کته بی سیاسی بریاره که یان پێ باش بووه، فه رمانم بۆ ده رده کهن، پێش من دکتۆر عیسمه ت شه ریف بوو، پێیان باشت بوو من له جینگه ی ئه و بم، ئیتر ده بمه نوینه ری شوړش و نوو سراوه ره سمیه که م ماوه، که من کرابووم به نوینه ری شوړش. هه ره له و سه فه ره و بۆ یادگار له تاران جان تایه ک ده کرم، ده مزانی چه رمی تیمساحه، که له سوید ئه و جوړه چه رمه زۆر به زه حمه تیش ده ستناکه وئیت، له ناو بازاره که کورپیکم له گه ل دا بوو، ناوی که مال قه ره داخی بوو، ئه و هاتبووه تاران ده ره یانی سینه ما بخوئیت و دوای ده زانم چوو یته ئه مریکا، ئه وه م له بیره دووکانداره که پاش ئه وهی ده ئیت فه رموون، جان تاکه وه ک دیاری بهن و پاره وه رناگرم، داوای ۳۵۰ تومه ن ده کات، به لام که مال نرخه که ی پێ ده کاته شازده تومه ن و به س.

پاش ئه و سه فه ره سى جارى تريش ده چمه وه كوردستان و ناو پيشمه رگه و شورش، به لام به پاسپورتى ئيراني، به وه يان ده چمه وه تاران و كاروبارى شورش ده كه م.

ده گه ريمه وه سويد و راپورتىك به زمانى عه ره پى له سه ر دوخى كوردستان و دووبه ره كى و جه لالييه كان و شه رى ناوخو دهنووسم و بلاوى ده كه مه وه، تيدا به وردى باسى دووبه ره كى و مملانييه كان ده كه م. راپورته كه ده نگدانه وه يه كى زورى ده بيت، نه گه رچى جه لالييه كان پيدان لاواز و ساده بوو، به لام ده نگدانه وه ي ده بيت. له كو نگره ي خو يندكارانى كورد له به رلين هه لده ستمه وه و رووبه روو باسى دوخى كوردستان و شه رى ناوخو و هاوكارى جه لالييه كان له گه ل سوپا عيراق ده كه م. به و جو ره قسانه ئيتر سو زى خو يندكاران راده كيشم و پارسه نكي زورى جه لالييه كان له ناو كو نگره بو ئيمه ده بيت، نه وانيش تووره دهن و هو له كه به جى ده هيلن و نه وانه ي له به غدا وه به پاسپورتى عيراقى هاتبوون له كو نگره كه ده كشي نه وه. نه وه شم بيستبوو و ده يانگوت ده مانچه شيان پى بووه. به و جو ره ده بمه سه رو كى كو مه له ي خو يندكارانى كورد له نه وروپا، له سالى ۱۹۶۹ كو نگره يه كى كو مه له له سويد ده كه م، ميواندارى ۱۷۰ نه ندام ده كه م، نه ندامان له نه وروپا و له نه مريكاش هاتبوون، هه موو مه سه رفى كو نگره كه ش له خو يندكارى سويدى و كلنيسا و ري كخراوه خي رخوازييه سويديه كان كو ده كه مه وه. پاش من "شاخه وان ناميق" ده بيته سه رو كى كو مه له كه و پاش نه ويش "تاريق عه قراوى".

...

ئيتر تو نه نديازيارىكى ته لارسازى و له سويد ئيش ده كه يت، دياره بيره وه رپى و گيرانه وه باس و ئيش كردنى له ناو نه خشه و ديزاين و دروستكراوه كانيش سو ز و جوانيه كانى زوره. زور له بيناسازه عه ره به

عێراقییه کان له سهر ئه زموونی خۆیان کتیبیان نووسیوو، له وانه "مه غاز ئه لئالووسی زوو کاک جه مال گوتی ئه وه له ئه سته نبوول له گه ل من خویندکار بوو" وه ک بیناسازیکی دیرینی عێراقی سی کتیبی له سهر بیناسازی و سۆزی ئیشکردنه کانی نووسیوو، وه ک "حکایه شارع فی بغداد، حکایه زمان و مکان، یومیات بصریه لمعمار عربی"، ئه و و که سایه تی تریش کتیبیان له سهر بیناسازی نووسیوو، ئیحسان شیرزاد له بیره وه ریه کانی به ناوی "الاستاذ الدكتور احسان شیرزاد مهندسا، اکادیمیا، ووزیرا" زۆر باسی پرۆژه و نه خشه و به ره مه کانی کردوو، که چه که ی "شیرین شیرزاد" کتیبی له سهر هونه ری بیناسازی به زمانی عه ره بی وه ک بابه تی ئه کادیمی زۆر نووسیوو و بوون به سه رچاوه ی قوتابخانه کانی بیناسازی! بۆیه ش له و دیداره ده مه وی بگه رینه وه سه ر ئه و بابه ته و که میک له کوردایه تی و مملانییه کان دوور بکه وینه وه! چیمان بۆ ده گێرته وه ئه گه رچی کاروباری سیاسی و کاسبیه که له و پیشه یه دوورت ده خاته وه؟

من چوار سال له زانکۆیه کی تورکیا ته لارسازی ده خوینم، دووباره ش له سوید ئه و زانسته ده خوینم و ماسته ری لی وه رده گرم، "بروانامه که م به زمانی سویدی نیشان ده دات"، ئیتر هه ردوو خویندنه که تیکه ل ده بن، دوو ئه زموون و دوو قوتابخانه له و ئه ندازیارییه ئاوێته ده که م، تورکه کان له خویندن و کارکردنیان بایه خ به جوانی و ئاکار و رووی ده ره وه ی بینا ده دن، به لام سویدییه کان بایه خ به ناوه وه و پته وی و خۆراگری و که شوه وه و بنچینه کانی ژینگه ده دن!

له روژانه ي ئيش كردنم سوود له ههردوو بوچوون ده بينم. من شانسي-
ئه وهشم باش له گه ل راگري كو لپزي بيناسازي زانكوپه كي سويدي ئيش ده كه م،
ئه و ديزاين و پرورزي زور جي به جي ده كات، ئه گه رچي هه موو به ناوي ئه و
بوون، به لام من به كيك بووم له و په نجا ئه ندادازياره ي له ئوفيس و پرورزه كاني
ئه و ئيش ده كه ن، له هه ندي له به ش و كه رته كاني پرورزه كان ديزايني من بوون.
بوپه ش به كه م موچه م له گه ل ئه و نزيكه ي هه زده هه زار كرؤن بوو، ئه وه ش
پاره به كي زور بووه. ئه وه نده ئيشم له و بواره كردوو، دواي دوور ده كه ومه وه،
به لام ئه وه نده ي ئيشم كردوو، جيگه و هونه رم ديار بووه.

هونه ر و ئه ندادزه ي بيناسازي هيو و ئاره زووي هه موو كه سيكه، ده پرسی بو،
من له وه لامدا ده ليم؛ بيناسازي ئاوپته به كه له؛ جواني و هونه ر و توپزينه وه ي
ئابووري و ميژوو و ناسيني كولتوور و ره نگدانه وه ي رابردوو و ديدى نوپش.
هه موو ته لارسازيك شيوه كار، هونه رمه نده، به لام هه موو هونه رمه نديك
ته لارساز نييه. ئيش و به رهه م و نه خشه كان جوړيكن له تابلوي هونه ري، بوپه
زور له ته لارسازه كان ده زانن تابلوش بكيشن، به لام من له وه به رده وام نه بووم،
"له بيناسازه عيراقيه كان ره فعت ئه لچادرجي ۱۹۲۶_ ۲۰۲۰ شيوه كاريكي
سه ركه وتوو و جيهاني بووه، كتيبي له سه ر بيناسازي زوره له وانه _ شارع طه
وهامر سيمث، جدار بين ضفتين و ... دانه ري ديزايني بنكه ي كو نه په يكه ري
ئازادي به غدا و زور له بينا گه و ره كانه و له سالي ۱۹۸۴ خه لاتي ئاغا خاني
بيناسازي له له نده ن وه رده گريت. پاش نه خو شكه وتني هاوسه ره كه ي به لقيس
ئه لشه راره به كتيبيك به ناوي حكايات الايان مرت روژانه ي خويان
ده نووسيتته وه. ره فعت له له نده ن ده مریت و له سه ر وه سيه تي خو ي
ته رمه كه ي ده سووتين."

ئه ندادزاري بيناساز به رهه مه كه ي ئاوپته به كه له فره لايه ن و فره رهنكي
ئامرازه كاني ژيان، بوپه گو توويانه "ئه ندادزازه ئه مريكيه كان" ده لپن ئه ندادزاري

تهلارساز وهک خودایه، خودا مروقی دروست کردووه و تهلارسازیش ئامرازه کانی تری ژیان دهخوئقینیت و دروستی دهکات. نهخشه کانی ئەوانه دهبن به بهرنامه و جیبهجی دهبوون. بۆ نمونه ئەنتۆنی گاودی "۱۸۳۲_۱۹۲۶ گهوره بیناسازی ئەسپان بووه، هه موو نهخشه و پرۆژه کانی هێلی راستی تیدا نهبوو، بابەت و هزری ناوازه ی به کارهیناوه، به تایبه تی له کلێساکه ی ناو بهرشلۆنه ساگرادا فامیلیا"، بیناساز ئەسپانییه که که متر نهخشه کانی ساز ده کرد، به دیاره پرۆژه که بهرنامه که ی جیبهجی ده کرد و که متر نهخشه ی به کار ده هینا.

من وا دهزانم ئەوه ی تهلارسازی بخوینیت جوانیه کانی ژیان ده بینیت، من خۆم به بهخته وهر دهزانم، که ئەو زانسته ده خوینم!

...

تۆ له بیناسازی و نهخشه سازییه کانی جوانیه کانی ژیان ده بینیت، به لّام سیاسهت ماندووت دهکات!؟

له بهر ئەوه ی من بیناسازییم خویندووه، بۆیه وا دهزانم له گه ل زۆریه ی سیاسیه کان جیاوازم، سیاسهت وه ک بیناسازییه، چونکه بیناساز بۆ دیزاینی کاریکی نوێ پشکنینی زۆر دهکات. دهیهوی بزانیته پیش خووی چ جوړه ئیش و نهخشه یه ک جیبهجی کراوه، بیروکه یه ک له نهخشه سه رکه وتوووه کان و شکسته خواردوووه کان وهرده گریته. بۆیه ش که هاتوو مه ته ئەو و لاته توژی نه وه ی زۆرم له کار و بهرنامه ی سیاسیه کانی نه ته وه کانی تر کردووه، ئەوانه ی بهر له ئیمه هاتوون چون له سوید ئیشیان کردووه، چون سیاسه تیان کردووه، ئیتر باش لیکۆلینه وه و توژی نه وه کان؛ قو ناغی ئەوه دیت چ مه تریال و که رهسته ت له بهر دهسته، ناتوانم و باش نییه بهرنامه یه ک دابنیم دروست بزنام و تی

بگه م، ئه گهر كه رهسته كانم له بهر دهست دا نه بئيت و كاره كانم ئاسان مه يسه ر نابئيت. له بيناسازي بير له كه رهسته كان ده كه يته وه و ئينجا ئيش ده كه يت، وه ك پارچه ئه رزه كه، كه رهسته كان، ئاو و بهرد و پارو و لايه نه كاني تر ساز ده كه يت، كه ده زانيت ئه وانته له بهر دهسته، ئيتر پلان داده ريژييت، كه رهسته كان كوڊه كه يته وه و پيكه وه ده يكه يت به پروژه، ئه وه ي له سه ر كاغز و نه خشه و له سه ر كو مپي توره كه ت بووني هه يه، له سه ر ئه رز جي به جي ده كه يت. كه هه ست ده كه يت له سه ر ئه رز و له بهر دهست كه مو كوري به ك هه يه، جو ري كه رهسته يه ك ده گو رپي ت، يان ده زانيت ئه وه يان له بازار ناميني ت، گو رانكاري به ك ده كه يت! پاش جي به جي كر دني كه رهسته كاني به رده ست و بووني نه خشه كه، هاوسه نغي به ك ده خو لقي ني ت و به رنامه كه جي به جي ده كه يت، له كاتي جي به جي كر دنيش له هه له و نادرستي به كانيش ورده بي ته وه، بو ئه وه ي له پروژه ي ئاينده ئه وانه دووباره نه كه يته وه! بيناسازي ته نيا نه خشه و به رنامه ي سه ر نه خشه كان ني به، ياسا و به رنامه يه كه بو جوان كر دني ژيان و ده ربا زيوون له هه له و ئاسته نكه كان.

...

ئه گه ر سيا سه ت و كو ردا يه تي ت نه كر دبو ايه بيناسازي كي سه ركه و تووتر و باشتر نه ده بووي ت؟

يه كسه ر و بي بير كر دنه وه ده ئي ت:

با!

کامیان خزمهتی یه کتریان زیاتر کردوو، ئایا سیاست خزمهتی
بیناسازی کردوو، یان به پیچهوانه تو سوودت له بیناسازییه که
بینیووو بو راپه راندنی کاره سیاسییه کانت!؟

بیناسازی و زانسته که؛ خزمهتی سیاسه تکرده کهی کردم. چونکه سیاست
له ولاتی ئیمه سیاست نییه، جوړیکه له جهره زه یی و درۆ و فیلکردن! من
سه ره تا سیاست ده کهم، که یه کهم هه له ش ده بینم ئیستقاله ده ده م!

...

له ندهن "London"

له سالی ۱۹۷۱ ده سته برداری ئیشکردن و ئوفیسه بیناسازییه کهی "پیتەر" له
ستۆکهۆلم ده بم، روو له له ندهن ده کهم و ناگه ریمه وه سه ر بیناسازی!

له سه ر داوای مه لا مسته فا و مه کته بی سیاسی پارتهی دیموکراتی کوردستانی
عیراق ده چمه له ندهن، به من ده ئین حکومه تی به ریتانی ره زامه ندی ده برپیوه بو
شوړش و کورد ئوفیسیک بکهینه وه، نیمچه سه فاره تیک ده بیته، به لام به
شیوه یه ک دوور له ره سمیات، توش له وی به رپرسی ئه و ئوفیسه ده بیته!

له وی هه فتانه نوینه ری وه زاره تی ده ره وه ی به ریتانیم ده بیخی، پیکه وه
قسه مان له سه ر دوخی کوردستان ده کرد، ئه وانیش تیبینییه کانیا تۆمار ده کرد
و راپوړتی خوین ده نووسی. پیوه ندییه کانمان دوستانه و راستگوینانه بوو،
بوچوونه کانمان ده گوړیه وه! له وی پیوه ندییم به به رپرسی ئیسرائیلیش هه بوو!
مانگانه دیدارمان ده بوو. هه ر ئه وانیش پیم ده ئین حکومه تی عیراقی سی

فهلهستيني داناوه بو كوشتنى تو، بويه ئاگادارى خوٽ به، منيش ده ليم چ بكه م باشه، ئەوان ده لپن؛ ئە گەر ده خوازيت ئيمه پاسه و انت بو داده نين، به لام وا باشتره به ريتانيا ئەوه بكات، ئيتير پاسه وانم بو داده نين و چاوديريم ده كه ن، تا فهلهستينيه كان ده گرن!

كه ده چمه به ريتانيا زوو بير له وه ده كه مه وه له كاروباره كانم ناويكي نوئ بو خوٽم دابنيم، ئيتير "جهمال عهلهمدار" ده كه مه "جوامير عهلى"، ههر دوو پيتى ناوى يه كه م و دوو هم ده كه مه دوو پيتى يه كه مى ناويكي نوئ، ههر به خوٽم ئەو برياره ده دم و ناوه كه ش خوٽم دايده نيم.

له روژانى كيميا بارانه كهى سهر هه له بجه، پاش كوشتني زور وه زيرى دهره وهى به ريتانيا دوگلاس هم ۱۹۰۳_۱۹۹۵ "Douglas Hme Alec" ده بينم، باسى كوٽمه لكوژي و بو ردومانه كهى بو ده كه م و نمونه و به لنگه ي نيشان ده دم، به لام ئەو نه ده يو يست به ره سمى دان به وه دابنيت و پيوه ندييه كانيان له گه ل سهدام تيكبدن، بويه له بهرپرسياريه تيبه كه دوور ده كه ونه وه و خويان ده دزنه وه، تا سهدام كوٽ ده گريت، ئينجا خويان وه ك وهزاره تي دهره وه داوام لى ده كه ن دووباره باسى ژهر و گازه كهى سهر كوردان بورووژنيمه وه! ئە گه رچى ههر خويان ده يانگوت سهدام نه بووه، رهنگه ئيرانييه كان بو ردومانه كه يان كردبيت! ههروه ها سه فيره عه ره به كانى زووتر له دژى ميدياي به ريتاني كه ده نووسن كورده كان له لايه ن سهدام و سوپا كهى كيميا بارانكراوه، كوٽه بنه وه و روژنامه نووسه كان به درو ده خه نه وه و بهرگري له سهدام و سوپا كهى ده كه ن، ههر ئەوانيش پاش گرتنى كوٽ، هاتبوون داوايان ده كرد به لنگه نامه كان دژ به سهدام دووباره بورووژنين و باس بكه ينه وه.

من وه ك نوينه رى كورده كان له كوٽوونه وهيه كى ئوپوزسيون له لهنده ن ده عه وتى سه فيرى كوٽ ده بم، ئەو ده يه وي قسه مان له گه ل بكات و درنده يي سهدام حوسينمان بو باس بكات، نارهازى په لاماردانه كهى بكه ين، له ناو

ماله که ی ئه و داده نیشین و له سه ر خوانیکی شاهانه چاوه پروانی سه فیره که ده کهین، ئیمه پازده کهس ده بووین؛ کورد و عهره بی قهومی و شیوعی و لیبراله کان، سه فیر پاش ئه وهی ماوه یه ک دوا ده که ویت، لیمان به ژووری ده که ویت و دیار بوو ته نگاو بوو، داوای لیبووردن ده کات و به روویکی خوش و گالته وه ده لیت:

ژنه کهم تووره ببوو، ده یگوت مه چۆ، ئه وانه هه موویان پیاوی سه دامن و متمانیه یان بی مه که!

یه کسه ر من وه لامی ده ده مه وه و ده ئیم:

جه نابی سه فیر تو نه بوویت شه ش سه فیرت کۆکرد بووه و به رگریت له سه دام حوسین ده کرد و ده یگوت؛ سه دام گازی ژه راوی له کورده کان نه داوه، ئیمه به کریگی راوی سه دامین یان ئیوه پیاوی سه دام بوون!

...

چهند سال وه ک نوینه ری شوړش و کوردستان له لهنده ن ئیش ده کهیت و کاسبی ترت ده کرد؟

من له سالی ۱۹۷۱ تا سالی ۱۹۷۶ و ههره سی شوړشه که نوینه ر بووم و مانگانه موچه م هه بوو، ئیشی ترم نه ده کرد، پاره که که میش بوو، خانوو و مال و مندالم هه مووی له سه ر ئه و موچه که مه بوو، ئینجا قسه شیان ده کرد ده یانگوت؛ پاره ی خوینی پيشمه رگه وهرده گریت و پاره ی شوړش ده خوات!

له به ریتانیا رۆژنامه نووسیکی به ره چه له ک نه مساوی جوو هه بوو "ریتشارد هاووزر" ژنه که ی هاپسنا ت منوین، ناوبانگترین پیا نیست بوو، خوشکی یه که م

پيانيسټي جيهان يهودا منوين " بوو، ئه وانه ئوفيسه كه م بو ده دوزنه وه و هاو كاريم ده كهن، باله خانه كه باريك و سئ نهوم بوو، بو ئيشه كه ي ئيمه باش بوو، له وي "هاواري كاكه زياد" هاو كارم بوو، "مه جيد جه عفر" ئيشي. ژمپياري ده كرد و ژنيكي ئينگليز "هاربوتن" به ته من بوو، ميږده كه ي ژه نرالي خانه نشين بوو، ئه و سكرتيره مان بوو. له و ده مانه ش ژن و منداله كانم له وي بوون، منداله كان ده چوونه قوتبخانه و ژنه كه شم له گه ل خيزانه كورده كاني له ندهن هاموشوي هه بوو، به و جوړه كاره كاني به پيوه ده برد، سه رگرانيش نه بوو من له ستوكهولم ئيشم به جي هپشتووو و هاتووم به و موچه كه مه ئه و ئيشه زوره به مه ترسيه ده كه م!

پاش ئه وه له گه ل كه سيكي به ره چه له ك يوناني كو مپانيايه كي نوژه نكردنه وه به ناوي "تكتون" له گه ل يونانيه كي قوبرسي داده نيږن. هر له له ندهن له كورس و ئيفيټه كاني بيناسازيش به شداريم ده كرد، تا زانسته كه م له بير نه چيټ، ده مويست ئاگاداري دوا گوړان و نوټكاريه كاني بيناسازي بم و دوور نه كه ومه وه، دياره زانستي بيناسازي و ئه ندازياريه كه له و ولاته زور پيشكه وتوو بوو. ئه و وه ك بيناسازيكي ئينگليز له وه زاره تي ناوځوي ئينگته را ئيشي. ده كرد و نوژه نكردنه وه و ورده ئيشي. له ناو بيناكانيان ده كرد، موچه و ده سټكه وتي باش نه بوو، له ئيشه كه ي بيزار بوو، يوناني قوبرس بوو، له به ريتانيا ده ژيا، ناوي "ئوديب" بوو! زور كوردي خوشده ويست. ئه و ده لپټ؛ ده مه وي پيكه وه ئيش بكه ين. پاش ئه وه ي له سالي ۱۹۷۶ نرځي نه وت زور به رز ده بيته وه و عه ره بي سه عووديه ده هاتنه له ندهن و كوڼه خانويان ده كړي و نوژه نيان ده كرده وه! له و ئيشه و له گه ل عه ره به كان، له بهر ئه وه ي عه ره بيم باش ده زاني، ئيشم باش ده بيت و قازانچ ده كه م. له و ده مانه و له و روژانه ئه ميرټيكي سه عوودي ده ناسم! پيكه وه و به ناسيني سه عووديه كان، ئيشي. زوري ئه وان و هرده گرڼ و ئيشي. سه ركه وتوويان بو ده كه ين، ئيش و راستگوږي و ده سټپاكي ئيشه كان وا ده كات

زیاتر ئیش بکهین و قازانجی باش بکهین. بهوانه چهند ئه میریکی تری سهعوودی دهناسم.

بهلام زووتر و هیشتا ئهوانه ناسم، "بابهعهلی کوری شیخ مهحموود" به رحمهت بیته، برادهرم بوو، ئیوانمان خووش بوو سهردانی دهکردم و منیش دهچوممه خزمهتی، ئهوکهسیکی لیها توو بوو، خووشم دهویست. رۆژیکیان گوتی بو پئی ئیشی، ناکری ئیشیک نهکیت، ئهوه "مهحموود بابان" لهگهله سهعوودیهکان ئیش دهکات، لهوی دهستی دهپوات پیی دهئیم لهگهله سهعوودیهکان کاسبیهکت بو بدۆزیتتهوه، ئهوان لهناو لهندهن بازار و کاریان زوره! ئیتر بهو پیوهندی و ناسینی ئهوه، دهستم دهگاته سهعوودیهکان.

لهو پیوهندیانه، ئه میریکی سهعوودی دهناسم و دهیهوی لهناو لهندهن ئوفیسیک بکاتهوه، پیکهوه لهگهله مهحموود بابان سهردانی ئه میرهکه دهکین، لهوی ههست دهکهم ئهوهک فهرانبهریکی ملکهچی ئه میرهکه ههئسوکهوت دهکات، وهک فهرانبهریکی ئاسایی، ئهوهم پی ناخووش بوو، له دلهوه دهمگوت توش ئه میری، ئه میریکی کوردی بو ناچیتته ریز و پایهی ئهوه، وهه لهگهله ریزهکه دانیشه و بهشداری دانوستانهکان بکه! ئهوهم پی ناخووش بوو.

لهیهکهم دیدارمان ئه میریهک سهعات لهکاتی خووی دوا دهکهوئیت، منیش دهروم و چیترا چاوهروانی ناکهم، پاش من مهحموود بابان تهلهفون دهکات و بهگازاندهوه دهئیت؛ ئهوه ئه میرهات تو بو رۆیشتنی، منیش دهئیم؛ یهک سهعات زیاتر چاوهروانم کرد و نههات، ئیتر تهواو، ئهویش دهئیت؛ کاکه لهگهله ئهوانه دهبیته سهبرت ههبیته، منیش دهئیم؛ ئهگهلهوهم قبول کردبوایه لهگهله سهدام دهبووم و دهبوومه وهزیر!

پاش ئهوهی ئه میر له پیشهاتهکه تی دهگات به تهلهفون داوام دهکات، من دهچم و ئیش دهکهم و سهرهپرشتی کووشک و ئوفیس و ئوتومبیل و

كارمهنده كاني ده كه م، زوريش ده بينه برادر و متمانه ي ته واوم پي ده كات!
به لام نابمه فه رمانبهری ته و، له كار و كاسبويه كاني من بو ي ده كه م به شيكي
كه م ده بيت، نه مويست بكه ومه بن ده ستی و به چاوی فه رمانبهری خو ي
سه یرم بکات. كابرايه كي ناسوری عيراقی سه رپه رشتی كرين و هاتوچو ي بازاره كاني
ده كرد، هه ستم كرد فيل له وه سل و كرينه كان ده كات و ته زويری زوری هه يه،
پي ده ليم و گه في لي ده كه م، نه ویش به ساده ييه وه ده لیت:

هيچ نييه، ته وانه پاره يان زوره و هه ر وا رویشته وه، به پاره ماندوو نه بوون،
با ئيمه ش كه ميكيان لي بخوين، دياره منيش به رپه رچی ده ده مه وه و پي ده ليم؛
من دزی ناکه م و به شداريتان ناکه م! به و جوړه ماويه ك كاريان له گه ل ده كه م
و دواي له گه ل ره فتار و روژانه يان ناگونجيم و روژيكيان نامه ي
ده ستله كار كيشانه يان پيشكه ش ده كه م و به خوشييه وه جييان ده هيلم، تا
روژيكيان يه كيك له ته ميره كان ته له فونم بو ده كات و ده لیت:

ويستم سلاوت لي بکه م و بتناسم، چونکه که م که س هه يه له لای ئيمه به و
شيوه ي تو له گه ل ئيمه ده ستی له كار كيشاوه ته وه و رویشته وه، كارمهندي زور
نه ته وه مان له لا بووه، که م که س هه بووه وه ك تو بروات و جيمان به لیت.
ته مير بابه ته كه ي له ناو كوړه كاني بنه مال له كه مان گپراوه ته وه، پيمان سه یر بووه،
تو وه ك كورديك هه رده ميک ناره زووت كرد ئيشمان له گه ل بکه يت و
هاوكاريت ويست پشتيواني ته و جوړه موراله ده كه ين.

...

بهرازیل و ئورگوای "Brasilien" و "Uruguay"

بهریکهوت دهگه مه بهرازیل، له مهمله کهتی سهعوودیهوه بهرهو بهرازیل دهروم. "جیهانیکی سهیر و زوریس دوور. جیهانیکی نامۆش" من وهک ئەندازیاریکی تهلارسازی و کۆنه سیاسیهک و کوردیکی باشوور، ههولیرییهکی شهرمن؛ له سهعوودیه له گه ل ئەمیره کانی مهمله کهتی سهعوودیه، له نیوان لهندهن و شاره کانی سهعوودیه کاسبی ده کهم! نیوانمان خوۆش بوو، ئەمیره کان دهناسم و بازرگانه نزیکه کانی ئەو خانهوادهیهش دهناسم و پیکه وهش کاسبی ده کهین، کۆمپانیا دادهنن و هاوبهش ده بین و قازانج ده کهین و جیاده بینهوه و ئیتر بهو جوړه!

رۆژیکیان له گه ل ئەمیر "تورکی بن فهد" بووم، لهوی باسی پرۆژه و کار و بهرنامه کانی بهریتانیا و ناو مهمله که تهمان ده کرد، ئەو میوانیکی هات، ئاسایی بوو، زۆر سهردانیان ده کرد، راویژیان پێی ده کرد، شیخ عه لی ئەلعیتهوی سهروکی بازرگانانی مهرومالات بوو. ئەو له ئوسترالیا و هیند بهردهوام مهرومالاتی بو سهرپرین ده هینا و کاسبیه کهیان ئەوه بوو، بهتایبهتی له وهزری حه ج و قوربانیه کان، بازاری گهرم بوو. بهلام لهو رۆژانه وهزارهتی تهندرستی و چاودیتری فیتیرنی له بهر بلاوبوونهوهی نه خوۆشی، هینانی مهرومالاتی قوربانیه کان لهو ولاتانه قهدهغه کردبوو، بۆیه کابرای بازرگان بو ده رده دل هاتبووه سهردانی ئەمیره کهی که پیکه وه ئیش ده کهن و ئەوهی پێی ده لیت. "منیش لهوی دانیشتبوووم و کابراش ناسم!"

جهنابی ئەمیر، وا جهژنی قوربان نزیک بوووتهوه، ئەو مهپه ی له ههردوو ولاتی تورکیا و بولگاریا ده گه نه سهعوودیه به شمان ناکات، بازارمان سارده و په ریشانین!

ئەمىر روو لە من دەكات و دەئیت:

ناتوانیت لە ئەمىركاى باشوور ئەوەمان بۆ بکەیت و مەروماڵتمان بۆ
بەئینیت و بە ھاوبەشى ئىشەكە بکەین!

منیش زوو دەئیم:

بۆ نا! ئاسانە!

ئەمىریش پشتیوانىم دەكات و دەئیت؛ دەى جەمال ئەوەیان بۆ بکە و
متمانەم بە تۆ ھەيە، ئەوەش بە تۆ دەکریت!

منیش بە ئەمىر دەئیم:

بە چاوان! ئىمەش لە کاسبىيەك دەگەرین، با ئەمىركاى لاتىنىش بىت،
كۆشە نىيە.

يەكسەر دەگەرئىمەوھ سوید و دەچمە سەردانى دوو مەردارى گەورەى
سوید، زوو دوو جوتيارم دەناسى، ھەردووکیان لە ناوچەى "ھالم ستاد"
مەردارىان دەکرد، كىلگە و کارگەى ئازەندارىيان ھەبوو، "Nilsson Lennart"
و "Nilsson Kunt" پاشناویان ھەك يەك بوو، بەلام برا نەبوون، پىوھندىيمان
ئىستاش ماوھ و تەمەنيان زۆرە، بەلام چالاكن و دەژىن. لەو دەمانە ئەوان زوو
زوو دەچوونە ئەمىركاى لاتىنى، لەوى ئەسپيان دەھىنا بۆ سوید و
دەیانفرۆشتنەوھ. كە داوا و پرسىارەكەم دەكەم، ئەوان دەئین؛ برادەرمان لە
ولاتی ئورگوای ھەيە، ئەوان مەريان زۆرە و خاوەنەكانيان دكتورى فېتېرنىرىن،
لە پىشەكە شارەزان و ولاتەكەش بەوھ ناسراوھ، لەگەل بەرازىليیەكانىش
بازرگانی دەكەن!

بە زمانى سویدی، لەناو ولاتی سوید قسە لەسەر بازرگانىيەك دەكەین بۆ
ولاتی سەعوودىيە و ھەرزى حەج و قوربانی، بۆكەسىك نزیكە لە بنەمالەى
پاشايەتى، بازرگانىيەكەش كرىنى مەروماڵاتە. من ھەك كوردىكى سویدی و لەو

ولاته له گه‌ل ئه‌وان ده‌مانه‌وی بۆ قوربانی جه‌ژنی قوربان و وه‌زی حه‌ج مه‌ر بکړین. من له‌وی به‌ زمانی عه‌ره‌ی قسه‌م له‌ گه‌لیان کردووه، لیره‌ش له‌ سوید به‌ زمانی سوید "ئه‌وان زاراوه‌که‌یان که‌میک له‌ باشووری سوید نزیکه‌" له‌ گه‌ل ئه‌و دوو جووتیاره‌ ده‌وله‌مه‌نده‌ی سوید، باسی ئه‌وه‌ ده‌که‌ین چۆن بچینه‌ به‌رازیل و ئورگوای بۆ کړینی مه‌ری ئه‌و کیشوهره‌. ئه‌وان، شاره‌زا بوون؛ بۆ ئه‌وه‌ پڼوستان به‌ رینمایي و هاوکاری بازرگانیکي دانیمارکی ده‌بیت، که‌سیکه‌ به‌ ناوی "Christer Clausen"، له‌ دانیمارک ده‌ژیت، پاپۆریکی گه‌وره‌ی بار و گواستنه‌وه‌ی ئاژه‌لی هه‌یه‌، کاری گواستنه‌وه‌ی نی‌وان ولات و کیشوهره‌ دووره‌کان ده‌کات. جووتیاره‌ سویدییه‌کان ده‌لین، ئه‌و پاپۆریکی گه‌وره‌ی هه‌یه‌؛

پاپۆره‌که‌ به‌ یه‌ک کاروان ده‌توانیت نزیکه‌ی په‌نجا و پینج هه‌زار مه‌ر بگوازیته‌وه‌. پاپۆره‌که‌ حه‌وت نه‌ۆمه‌، هه‌شت سایلۆی بۆ ئالیک و دانه‌ویله‌، تانکی گه‌وره‌ی بۆ ئاو تیدایه‌، له‌ هه‌ر کاروانیک ده‌ دکتۆری فیتیرنی هاوشانی کاروان و باره‌که‌ سه‌فه‌ر ده‌که‌ن. به‌لام بۆ ئه‌و بازرگانیه‌ گه‌وره‌یه‌ پڼوستان به‌ پاره‌یه‌کی زۆر ده‌بوو، چونکه‌ کابرای سه‌عوودی گوتبووی باره‌که‌ بگاته‌ به‌نداوه‌که‌، من یه‌کسه‌ر پاره‌که‌ ده‌ده‌م، بۆ ئه‌وه‌ش من و دوو جووتیاره‌ سویدییه‌که‌ پڼه‌ندی به‌ به‌ریوه‌به‌ری گشتی ژمیریاری کۆمپانیای "NCC"، "Gunnerström Tage" ده‌که‌ین. ئه‌وان هاوړی ئه‌وان بوون، پڼه‌ندیان پڼه‌ ده‌که‌ین، له‌سه‌ر پاره‌که‌ ره‌زامه‌ندی ده‌رده‌بړن و قه‌رزه‌ گه‌وره‌که‌ وه‌رده‌گرین، ئه‌وانیش زووتر پاره‌که‌ ته‌ئمین ده‌که‌ن.

بۆ ئه‌و ئیشه‌ ده‌گه‌مه‌ به‌رازیل، له‌ویش ده‌چمه‌ ولاتی ئورگوای "Uruguay"، ئورگوای ولاتیکه‌ به‌ رووبه‌ر و سه‌رژمیری بچووکه‌ و له‌سه‌ر زه‌ریای ئه‌تله‌سییه‌ و ده‌که‌ویته‌ باشووری به‌رازیل. له‌وی زوو نه‌خۆش ده‌که‌وم، په‌سیووکی خراب ده‌گرم، ئه‌نفلونزاکه‌ شه‌که‌تم ده‌کات، به‌لام ئه‌وان زوو ده‌لین هیچ نییه‌، ئه‌وه‌ی بیته‌ ئه‌و ولاته‌، ئه‌مریکای لاتینی زوو نه‌خۆش ده‌که‌ویت و ساردیه‌که‌ی وایه‌.

خاوه نى كيښگه كه ژنه كه ي سويدى بوو، كه ده زانښت منيش سويديم ئيتر پيکه وه به زمانى سويدى قسه ده كه ين، "من ويستم لتي پيرسم نه و ژنه چوڼ گه يشتووته نه و ولاته دووره، له وى شووى كـردوو، نه و ولاته ي سه رزميرييه كه ي كه مه و له پرووى ئابوورييه وه له هه موو ولاته كاني كيشوهره كه له پيشتره، ريژه ي گنده لى كه مه". من له ژنه كه م پرسى:

تو چوڼ گه يشتوويته نه و ولاته؟

نه و له وه لامدا گوتى:

باوكم ليژه به رتيوه به رى كارگه يه كى شخاته بووه، منيش ليژه زياوم و گه وره بووم و شووم كردوو.

ئيتر ژنه كه ي باوكى به سه رمايه ي شخاته گه وره ي كردبوو، وا ميږده كه ي خاوه ن سامانيكى گه وره ي مه ردارى نه و ولاته يه و كيښگه ي زوره، له گه ل منيش به سويدى قسه ده كات و شانازى به سويديه كه ي و مه ره كانيشى ده كات.

هه موو مه ره كاني ده يكرين، به شه و كوڙيان ده كه ينه وه، نه مان ده ويست جووتياره كان و هه ريمه كاني تريش به وه بزائن، نه گه ر هه والى نه وه ي مه ريكي زور فروشراوه بگاته ئوستراليا، يان جووتياره كاني تر بزائن، بو كاروانى داهاتوو مه رمان له سه رگران ده كه ن، بويه ئيشه كه زور به نه ينى ده كه ين.

سه ره تا خوورى مه ره كان ده بپينه وه. سه ير بوو، من مه رى گه وره و جوانم كرپيوو، به و خوورى برانه وه و چاكرديان سووك و ناشيرين دهن، پرسيم بو واتان له وانه كرد، نه وان شاره زا بوون بويه ده لپن؛ كاروانه كه ۲۳ روژ له ناو ده ريا ده خايه نيټ و مانه وه يان له ناو پاپور و به و گه رمايه زه حمه ته، مه ره كان نه خوش ده كه ون و زوريان ده مرن، به لام من هه ر مه رى به خووريم پي جوان و شياو بوو!

به بارهوه ده گهینه سهعوودیه، کابرای بازرگان دهیزانی باره که له ریگهیه و بازاری گهرم بوو، مهپه کانمان ههرزانیس کرپیوو، ئیتر ههر زوو زوری دهفرۆشیت و کرپاره کان له بهنداوه که مهپه کان بار ده کهن و دهپۆن. ئهوهش گهورهترین سهفقهی مهپه بوو له سهعوودیه کرابیت، کرین و فرۆشتنه که هه مووی بههیمنی بووه، دهنگمان دهرنه چوو و کهسیش نهیزانی و سهعوودیه کان و خاوهن مهپه کان دهزانن بازرگانیکی کورد ئهوهی کردوو و ئهوهش له گهڵ سویدییه کان کراوه، بۆیه بههیمنی کراوه. من لهو باره نزیکهی ٤٠٠ ههزار دۆلارم قازانج کرد، پاره که له سالی ١٩٩٨ زۆر بوو، ئیتر دوو باری ترمان هینا، بهلام دوو باره کهی تر گهوره نهبوون، ده ههزار مهپه و سییه میان تهنیا حهوت ههزار مهپه بوو. پاش ئهوه ئیشه که خیری نهما، چونکه ئوسترالییه کان نرخه مهپهکان ئهوهنده ههرزان کرد، وهک ئهوهی تهنیا خووری بهپێ گوشت بفرۆشن!

هه موومان قازانج ده کهین، که ده گهریمه وه سوید، دوو جووتیاره که و بانکه که دهعهوتیکی گهوره مهپه کهن و تهواوی رۆژه که و دهعهوته که له ناو یهختیکی ناوازه و له ناو دهریاچه کانی ستۆکهورم بوو! بۆیهش دواپی فیللییه ک له سهر دهریاچه یه ک و یهختیکی جوان و ناوازهش ده کرم!

لهویش ههستم ده کرد ئهوان، بهتایبهتی بهرازیلییه کان کهم حهز به کاسبی ده کهن، زیاتر حهز به موزیک و سهما و رابواردن ده کهن. ژن لهوی ئاسایی پیوهندییه کان ده کات و ئاسان دینه ژووان و زۆریش گهرم و خویشن. ئهوهندهی پیوهندییه بهوانه هه بوو، ههرگیز گویم له ناو قسه یه کی ناخۆش نه بوو. له فرههنگی زاره کی ئهوان، قسهی ناخۆش سراوته وه. ماوهیه کی باشیش له گهڵ بهرازیلییه کان بازرگانی پیللو ده کهم، له لهندهن پیللوی بهرازیلی ناوبانگی باش بوو و داواکاری زوری له سهر بوو، ئه گهرچی له بهرازیل ده گهیشته ناو بهریتانیا، ناوه بهرازیلییه کهیان له سهر هه لده گرت و ناوی ئیتالیایان له سهر دهنووسی.

ئەوان دەزانن كالاكه باشه و ركابه رايه تي پيلاو و چه رمي ئيتالي جاران ده كات. له وي دوو سال هاموشويان ده كه م و له شارتيك، به ناوي هامبورگي ئەلمانيا كرابوو "Hamburgo Novo"، ئەو شارهي به رازيل سه رزميري هه ريمه كه ي چوار مليون كه س ده بوو، هه موو ماتيک پيلاويان دروست ده كرد. له وي كارگهي گه و ره گه و ره نه بوو، كارگهي دهستي ناو مآلاني بچووک و به رته سک و نه وي و تاريک زور بوو، به لام دهستيان رهنگين و شارهزا و چه رميان باش بوو. بازرگانه كان كوئنتراكتيان له گه ل ماله كان ده كرد و ئەوانيش بويان دروست ده كردن! خه لکه كه ده ستره نگين و دلسوز و به وه فا بوون.

...

قاوهى چوارهم

رۆژى ۲۰۲۱/۸/۲

شوېن: ماله كهى ئەوان له شوقهى

"Norr Mälarstrand 80" له ناو ستۆكهۆلم

پیش قاوه خواردنه وه که

ئه مپو دووی ئابه و روژی داگیرکردنی کویته له لایهن رژیمی سه دام حوسینه وه، ئه گهر روژه که پیوه ندی راسته و خووی به و بابه ته شه وه نه بیت، بیگومان بو ژیا نی تو و دیدی سیاسی تو و هه موو کورد و هر چه رخانیکسی سیاسی گه و ره بووه. وا به ریکه وت له یادی ئه و روژه پیکه وه قاوه یه ک ده خوینه وه و هه فیه یفینه که مان به رده وام ده بیت.

له و دیداره و له گهل ئه و قاوه یه، ئه وه ی به دهستی خو ی بوم دروست ده کات، دیاره قاوه که و شیوه ی ئاماده کردنه که شی تایهت بوو، له ناو فنجانیکی بچووک بوو، جا به و قاوه که مه، ده مانه ویت دوور و زوریش برۆین، له سیاسهت و کاسبی و کوردایه تی دوور بکه وینه وه، ئه گه رچی ناتوانین و ئاسانیش نه بوو! بهر له وهش ده مه وئ ئامازهش به وه بدهم، جه مال عه له مدار بو ئه و دیداره کو مه ئیک وینه و دیکومینیت و کو نه بلا و کراوه و راپورت و نامه و بابه تی بالکیشی. له ته نیشته خو یه وه و له سه ر یه ک دانا بوو. بابه ته کان؛ به چه ندان زمان بوو، به عه ره بی و تورکی و ئینگلیزی و کوردی و فارسی و ئه لمانی و سویدی و ... ، گو فاره و کتیب و ده ستنووس، وینه و راپورت و پرونامه و به لگه نامهش، بیگومان دوای ده گه رینه وه سه ر ئه و دو کومینتانه! به لام پیم باشه ئه وه ی سه ره پیی ئامازه ی پی بدهم، پرونامه ی ده رچوونی ئه و بوو له ئاماده یی له که رکووک. په ره ی پرونامه که به قه باره ی دوو جار له په ری "A4" گه و ره تر بوو، کاغه زینکی ئه سمه ری کو ن و ناسک، ره نگه هاوشیوه ی ئه وه له سه رانه ری عیراق که م بیت و یان هه ر نه ماوه و بگره ده گمه نیشه، شه هاده که ده میکی شه هه لگی راوه و زوریش ماوه ته وه، ئه وه ی که گرینگه ئه وه یه و نه فه وتاوه، چونکه خاوه نه که ی که سیکی سه رکه ش و چالاک و

بزیویش بووه. بروانامەكەى لە سەردەمى مەملەكەتى عىراق دەرچووہ و ئىمزای وەزىرى مەعارىفى عىراقى پىوہیہ، لەگەل ئىمزای بەرپوہبەرەكەیان، دوو پوول بە وینەى مەلىكى عىراقىیہوہن _ ئەو مندالەى لە بەیانىیہكەى رۆژى ١٤ى تەممووزى سالى ١٩٥٨ ئەفسەرەكانى شۆرشەكە ھۆفیانە دەيكوژن، ئەگەرچى خوشكى عەبدولكەرىم قاسم گوتبووى؛ من لە كاكەم پرسى بو ئەو مندالەتان كوشت، ئەو بوى گریابوو، گوتبووى خوشكەم برۆا بكە من مەبەستم كوشتنى نەبوو، ئاگادارىش نەبووم!

بەلگەنامەكە لە ١٠/١٠/١٩٥٧ دەرچووہ و ژمارەى ٥٦٥٦ى پىوہیہ. وینەىكە رەشوسپى خووى لە گوشەىكە سەرەوہى دانراوہ، سى ئىمزا و مۆرى پىوہیہ و بەرانبەر ناوى قوتابى نووسراوہ "جمال شاکر".

...

قاوهی چوارهم

ئه مرۆ ده مه وی که میک بگه ریینه وه ناو شاره کانی سهردانت کردوون، تیدا ژیاویت و کاسبیت لی کردوون، ژووان و سیاست و جوانییه کانت لی دیون، پارهت قازانج کردووه و کوردایه تیت کردووه و ژنی جوان و ناسکت له ناو ناسیون، ئه گهر هه موو شار و ولاته کانیش به سه ر نه که یینه وه، له و ژووره و له و ته مه نه سهردانی ژماره یه کیان بکه یینه وه.

له یه که مین شار ده ست پی ده که یین، له سیده کان، چونکه له وی له دایک بوویت، ئه گه رچی له ناسنامه که ت نوو سراوه له دایک بووی هه ولیژی؟!؟

راسته من له سیده کان له دایک بووم، باوکم له وی مغه وه زی مه خفه ری پۆلیسه که یان بووه، به لام هیچی ئه ویم نایه ته وه بیر، ساوا بووم، به لام ئه وه ی له بیرمه و ده زانم دایکم به ره حمه ت بیته ده یگی ریته وه و ده یگوت؛ تو به مندالی که مه لو تکه بوویت، زور جوان بوویت، ده موچاوت، قژ و روومه ت سپی و جوان بووه. ئیتر من له بهر چاوی خه نک ده مشاردیتته وه و به که سم نیشان نه ده دایت، تا به چاوه نه چیت!، "ئه وه تیروانین و دیدی دایکم بووه، هه ر بۆیه ش له بهر جوانییه که م بووه، ناوم ده نیین جه مال".

ماويه كه له هه ولير ده بين، نه وه شم له بير نييه، كه دواتر ده چينه به غدا و ماويه كه له وي ده بين و دووباره ده گه رينه وه هه ولير. له وي ديسان ده گه رينه وه به غدا، نه وه م كه مي كه له بيره! ده زانم له به غدا ماويه كه مائمان له كولا نيكدا بووه پشته وه مان چول بوو، عه رده كه يه كپارچه سپي بوو، دوايي ده زانم رهنه گه سپيه كه ي نه وي خوي بوو، زه لكاوه كان به گه رماي هاوين وشكيان كردوو و ناوه كه بووه به خوي! به لام دوايي بيستم، له روزاني شوريش و جمهوريه ت، عه بدولكه ريم قاسم نه و شوينا نه پاك ده كاته وه و ده بيته ناوه داني!

ديسان نه و ماويه ي له كولييه ي سه ربازي ده بم ده گه ريمه وه به غدا، له وي ده ژيم به لام نه و جاره گه نجم و شته كانم باش له بيره و ده زانم به غدام پي ناخوش بوو، حه زم له قه ره بالغيه كه ي نه ده كرد، گه رماكه ي ناخوش بوو، كه سواري پاسه سووره دوو نه ومه كان ده بووم، دل م توند ده بوو و ميشكم ده چوو، خوا خوام بوو زوو بگه مه شوينه كه، كه نارحه تيش ده بووم، زوو داده به زيم. له ناو پاسه كاني نه و ده مانه له بيرمه ژنان زوريان به عبا و په چه وه سوار ده بوون، به لام ده موچاويان دانه پو شرابوو، كاتي ك پياوي به دشداشه له بهر و عه گال به سه ر ده هاتنه ناو پاسه كه وه، ژنه كان شه رميان ده كرد، لي نازانم بو ده سته جي ده موچاويان به په چه كانيان ده شارده وه، به لام بو نه فه ندييه كان نه وه يان نه ده كرد!

من زوو له ناو به غدا "ترام" م ديون، نه سپ رايده كيشان، له نيوان كازميه و نه عزميه پرد نه بوو، پردي به دوبه و دار هه بوو! به هه زار سلاوات و دوعا خه لك و پياده و ئوتومبيله كانيش له پرده كه ده پرينه وه. له وي م خويندوو و قوتابخانه كه مان ناوي "النعمان" بوو له راس الحواش، نزيك گورستاني پاشايه تي، دوور به دووريش كو شكي پاشمان ليوه ديار بوو!

که رکوک بو من تایبەت بوو، که دیمه ئەو شارە وا دەزانم هاتوو مەتە ئەوروپا، شارێکی جوان و گەورە بوو، سینه‌مای جوانی زۆر بوو، خانووەکانی گەورەتر و جوانتر بوون، کچم دەبینی سوار ئەسپ دەبوون، خزمیکمان هەبوو لە شەریکە ی نەوت ئیشی. دەکرد، ئەو جارێک منی برده سەر کارە کە ی، پیم سەیر بوو. بۆریه کانی نەوت و ئاگر و ئیشکردنی زۆر و کارگە ی گەورە و جموجۆلیکی زۆر دەبینم، نەمدەزانی ئینگلیزه کان نەوت لەو ناوچە یه دەردەهینن و بە بۆری درێژ و زۆر دووریش دەینێرنه بەنداوه کانی فەلەستین و دەیفروشنه بازارە کانی هەموو جیهان، ئەو هەشم هەر نەدەزانی روژیک دیت ئەو نەوت و شەریکە یه دەبیتە دەردەسەریه کی زۆر بو و لاتە کە م. لەوی ئاماده ی تەواو دەکەم، شەهادە ی ئەویم ماوه.

...

ئەنکەرە "Ankara"

شاری ئەنکەرە، بو من شارێکی زۆر نوێ بوو، دوور بوو لە مەزنده کانی منه وه بو چۆنیه تی و شیوه ی شار، لەوی زمانه تورکمانییه کە ی هەولێر دەزانم و قسه ی پێ دەکەم، لەگە ل ئەوه شدا کیشە ی زمانم هەبوو، هەندی جار کە قسه م بەو زمانه ی خۆم دەکرد، دەیانگوت ببوو ره ئیمه عەرە بی نازانین، وایان دەزانی تورکمانییه کە ی من عەرە بییه! ئیتر لەو شارە ئاوه دانی و باله خانه و پارکی زیاتر دەبینم، ئازادی کچ و کوران و دەست لەناو دەست و پیاسه کانیا ن بو من سەیر و نوێ بوون. "لونا پارک" وه ک گرونالوندی ستۆکھۆلم بوو، خوش بوو، رووس ناوچە یه کی مۆدیرن بوو، بە لام زانکۆ که که مان تازه بوو، بیناکه ی باش نەبوو، به وه دلم توند دەبوو، بۆیه لەوی خویندن تەواو ناکە م.

به لامل كه ده چمه نهسته نبوول جيهان يكي نوي ده بينم، ناو شار يكي كوڼ و مرگه وتي گه وره و قه لات و شووره ي كوڼي عوسمانيه كان، كاتي خو ي نه تاتورك پايته ختي توركي له نهسته نبوول ده گوازيته وه نه كره، چونكه واي ده زاني چهند له يونان دوورتر بيت باشته و سوي ي يونانيه كان ناگه نه ده سه لات و حكومه ته كه ي.

نه و سالانه ي له توركي باووم، دوو سه فهري نه لمانيا ده كه م، به شه مهنده فهر ده پوم، كه ده گه مه نه مسا و خه لكه كه ده بينم زور سه رسام ده بم، وا ده زانم خه لكه كه مه لائيكه تن، نه رم و جوان و ساده بوون! زمانيان شيرين، چونكه نيمه له هاتوهاوار و قيژه قيژي توركه كان راهاتبووين. له و ولاته، خه لكه كه وه ك بالنده جريوه جريويان بوو كه قسه يان ده كرد! كه كچيك له كافترياهه ك قاويه كي بومان داده نا، به فهرموو و به پريزه وه قسه يان له گه ل ده كردين.

له و كارگه يه ي نيشمان ده كرد، روژنيكيان ك ابراي خاوه نكار گوتي نيوه كه كرنيكارن و ليره سه لامه تي و زيانتان ته نمين كراوه، ههر شتيكتان به سه ر بيت به پاره قه ره بووتان ده كه ينه وه، بو نمونه نه گهر سه گيك بتانگريت و نازارتان بدات قه ره بووتان ده كه ينه وه، نيتر نيمه ش پاره مان ده ويست، به نه نقه ست ده چووين شه رمان به سه گه كانيان ده فروشت و خو مان لييان نزيك ده كرده وه، به لامل سه گه كان پيمان ده حه پين و هيچيان نه ده كرد و گازيان لي نه ده داين!

كه له سه ر كار ته واو ده بووم و ماندووش بووم، بله ز ده گه رامه وه شويني حه وان هه م، له وي ههر نه وه نده م ده زاني، سپاگيتي به ناوي ته ماته ناماده بكه م و تيرم ده خوارد و ده خه وتم، پاش دوازه ي شه و هه لده ستام و ده چوومه ناو شاره كه. شه وان هه كافتريكان كراوه بوون، تا درهنگ له ديسكوكان ده مامه وه، سه مامان ده كرد و سوژم له ناواز و موزيكه نوپيه كاني نه و ده مانه وهرده گرت،

تا بهر به بیانی ده مامه وه، پاشان له وێوه یه کسه ده چوومه وه کارگه که، به درێژایی رۆژه که نه کتیف و به نه رهژی زۆره وه و چالاکیش ئیشم ده کرد! گهنج بووم و تاقه تم زۆر بوو!

لهو سالانهی من له ئەلمانیا بووم، ئەوان بایه خێ زۆریان به دلخۆشی و هه وه سی گه نجان ده دا، له شاره کان بۆ مانه وه و حه وانه ی گه نجان، هه واری خۆش و دلرێنیان دروست کرد بوون، هه موو پێویستییه کانی نووستن و ئیسراحه تیان تیدا بوو، خواردنی به بیانی هه بوو، نرخێ مانه وه ی شه وانه ی که م بوون، به لām شه وانه سه عات نۆ داده خران، به شی کور و کچان جیاواز بوو، به رده وام پرۆگرامی رابواردن و کاتبه سه بردنی زۆریان ساز ده کرد، ئیتر له وێ گه نجی زۆرم ناسین، له گه ل نه ته وه و مۆرالی جیاوازی زۆر ئاوێته ده بم و سوودم له کولتوره کانیان وه رده گرت. له وێ که وتبووینه ناو کچان، ئیمه هه چمان نه دیوو، هاوکات چه ندان کچ ده ناسین و هاموشۆمان ده کردن، راسته له تورکیاش کچ زۆر بوون، به لām له ئەلمانیا که ش و بارودۆخه که زۆر جیاوازتر بوو. ئیتر گرێ ره گه زی مێینه مان لا ئاسایی ده بن. به وه پێوه ندیپانه ش زمانه که م باشتر ده بێت.

که ده چمه ئەلمانیا رینگه ده ولێیه خێراکانیان "motorway" ده بینم، زۆر نوێ و گرینگ بوون، شه قامه کان به رین و مۆدێرن بوون، ده یانگوت هیتله ر له سه رده می فه رمانه واییه که ی بایه خێ به و جۆره رینگه و بانانه ده دا، نه و گوتبووی؛ رینگه ی باش بۆ ولات و هاتوچۆ وه ک ده ماره کانی خوێنه بۆ جهسته ی مرۆف. تۆرێکی باش و پێشکه وتووێ رینگه و بانیان هه بوو، نه وه ش زۆر سه رنجی راده کێشام.

...

دوو ههفته له ئەسینا دەبم، جیاوازی لهوی ئەوه بوو من له تورکیای توندرو دهگه مه ولاتیک نهرم و له سه رخۆ! خه لک و پوليسه کانیشیان ریزی مروقیان دهگرت و قسه یان شیرین بوو. له ویش بهخت یارم بوو؛ ئاکاری دهموچاوم زۆر له یونانییه کان نزیك بوو. روژیک ژنیکی یونانی دهیهوی پرسیاریکم لی بکات، دیاره منیش به ئینگیزی وهلامی دهدهمهوه، به لام ئەوهه به یونانی قسه له گه ل دهکات، دهمهوی ئیقناعی بکه م من یونانی نیم، رازی نابیت و توورهش ده بیت، ئەوهی تی گه یستم دهیگوت:

عه یبه چ وا زوو خوۆتان ده که نه بیگانه و زمانه که له بیر ده کهن، به قسه کردن و بهو موراله نابنه بیگانه و ئینگیز! به لام که ده زانیت من یونانی نیم و کوردم! داوای لیبووردنم لی دهکات و ده لیت:

به راستی تو ده موچاوت به یونانی ده چیت، زوریش به براهی من ده چیت!

...

زانکۆی "KTH" له ستۆکهۆلم

لهوی به رهو س—وید به ری ده کهوم، یه کهم شاری گه وره یان، مالمۆ "Malmö" ده بینم، لهوی زۆر نامینی مه وه و ده گه مه شاری "Söderköping" و ناو که مه په که، سی مانگ لهوی ده بم. ئیتر ده گه مه ستۆکهۆلم و بواری ئیشکردن و خویندنم بو ده ره خسیت. له دوو ئوفیسی— کۆمپانیایه کی بیناسازی کار ده که م، یه کیکیان له ناو سه نته ری شار بوو، دووه میان دوورتر بوو. لهو شاره و لهو ههواره نوپیه، ده گه مه قه ناعه تیک ئەوه خه لک و موراله ی من ده مهوی ریك لهو شاره دا هه یه، خه لکه که ی ساده و ناسک و شیرین و هاوکارن. له روژانی خویندن له گه ل مامۆستاکانی زانکۆکه مان،

ناودارترین زانکۆی سوید و ئه‌وروپاش زۆر ئاسایی قسه ده‌که‌ین، هاموشۆمان هه‌بوون، ئه‌وان به‌ساده‌یه‌وه ده‌هاتنه ناو پارکه‌کان و پێکه‌وه نانمان ده‌خوارد، ئیتر بووینه براده‌ر، به‌ ناوی خۆیان و به‌ساده‌ی ناومان ده‌هینان، ئه‌وی وه‌ک تورکیا نه‌بوو. له‌وی ده‌با وه‌ک سه‌رباز له‌به‌ریان هه‌لبستینه‌وه. مامۆستاکان به‌ هه‌موو شیوه‌یه‌ک هاوکاریمان ده‌کردین، ئه‌وه‌ش به‌ پێچه‌وانه‌ی مامۆستایانی زانکۆکانی تورکیا بوو.

له‌یه‌که‌م دیدارمدا شاناز و که‌یف‌ساز ده‌بم، چونکه‌یه‌که‌م رۆژ که‌ ده‌چمه‌ پۆلی ناو زانکۆکه‌وه، سه‌رۆکی به‌شه‌که‌مان، پرۆفیسۆره‌که‌ ده‌یزانی زمانه‌ سویدییه‌که‌م باش نییه‌ و دووکه‌ل ده‌کات، به‌لام ئینگلیزییه‌که‌م زۆر باشه، له‌ دروسی یه‌که‌م و له‌ رۆژی یه‌که‌می ده‌وامی من، به‌ قوتابییه‌کانی ناو پۆله‌که‌ ده‌لێت:

"براده‌ران، ئه‌م‌رۆ و له‌م وه‌رزهدا، قوتابییه‌که‌مان له‌گه‌له‌ وه‌ک ئیوه‌ به‌ختیار نه‌بووه، به‌زه‌حمه‌ت و ئازاری زۆره‌وه هاتوو و گه‌یشتووته‌ ئه‌و قۆناغه، له‌ ولاتی که‌ هاتوو شه‌ر و کوشتنی تیدا بووه، له‌ زیندانه‌وه هاتوو، سزای له‌ سێداره‌دانی له‌سه‌ر بووه، به‌لام خۆشبه‌ختانه‌ ده‌ربازی بووه. من و تکایه‌ ئیوه‌ش پیروزیایی و سه‌لامه‌تی بۆ بخوازین و دل‌مان خۆشه‌ که‌ ده‌ربازی بووه. له‌و ده‌رفه‌ته‌ داوا ده‌که‌م له‌به‌ر ئه‌و، پێکه‌وه ماوه‌یه‌ک ده‌رسه‌کانمان به‌ زمانی ئینگلیزی بخوینین، من ئه‌وه‌ به‌ باش ده‌زانم ئیوه‌ ده‌لێن چی! ئه‌وه‌ی زمانه‌ ئینگلیزییه‌که‌ی باش نییه‌، با قسه‌ بکات". قوتابییه‌که‌مان، نازان مامۆستا که‌ مه‌به‌ستی کێیه‌، به‌لام هه‌موو ده‌لێن ئاساییه‌ و به‌خێره‌اتنی ده‌که‌ین. پێکه‌وه چه‌پله‌یه‌کی گه‌رمیشم بۆ لێده‌ده‌ن.

ئیتر یه‌که‌م قۆناغی خویندنه‌که‌ به‌و جووره‌ ده‌ست پێ ده‌که‌م، هه‌نگاوی باش ده‌هاوێژم و هیوام زۆر بوو، بتوانم زمانه‌که‌ش باشت‌ر فی‌ر بم، ئه‌گه‌رچی مه‌له‌زه‌مان به‌ زمانی سویدی بوون و بۆ تیگه‌یشتن و رافه‌کردن زه‌حمه‌تی زۆرم

ده بينى و ده بوايه فهره ننگى زور به كار بهينم! قوتاييه كانيش يارمه تيان ده دام، به كووشش و ماندوو بوونى زور دهرده چم و زمانه كesh ته واو ده كه م.

ههر له ناو ستوكهولم دوو سال زياتر له گهل كچيكي سويدي برادر و دوست بووين، كچيكي جوانيش بوو، يادگارى زورمان پيكه وه هه بوو، جاريكيان پيكه وه شره ئوتومبيليك ده كرين، نه وهش زور ماندوومان ده كات و دوايى ده يفروشين. ههر دوو كمان سه رچاوه ي پارهمان هه بوو، من له زانكو پارهم وهرده گرت و هه فتانهش دوو روز له نه خووشخانه يه ك نيشم ده كرد. من له بهشى ناوخو، نه ويش شوقه ي خوى هه بوو. كچه كه زور جوان بوو، له هه موو شوپينيك سه رنجى خه لكه كه ي راده كيشا و له سه ر نه وهش كي شه مان بو دروست ده بوو! به لام نه و غيره ي زورى له من ده كرد، به رده وام دلى له من پيس بوو، روزيكيان له ريستورانتيك من هوش و بيرم ده چيته سه ر تابلويه كي سه ر ديواره كه و ناگام له و نامينيت، نه ويش وا ده زانيت دل و چاوم له سه ر يه كييك له ژنه كانى به رانبه رمانه! ئيتر تووره ده بيت و يه كسه ر ده چيته وه ماله وه و هه فته يه ك دهنووزيته وه! زور يه كترمان خو شده ويست و به ليني هاوسه رگيرى ده دهن، به لام له ماله وه يان، دايك و باوكى وا ده زانن من له دره فه تيك ده گه ريمه وه و ولاته كه م و ژن و دواروژم جى ده هيلم، چونكه زور باسى كوردستانم ده كرد و ده مگوت كوردستان نازاد و سه ربه ست بيت ده گه ريمه وه و لاتي خووم، نه وانيش واين ده زانى رزگار بوونى كوردستان نه وهنده ئاسانه و نزيكه! له سه ر نه وه ناكوك ده بين و جيا ده بينه وه و دوستايه تيه كه مان هه لده وه شيته وه. پاش چندان سال، من له له ندهن بووم به سه ردان هاتبوومه ستوكهولم، به ريكه وت له ناو شه قاميكي سه نته رى شار ده بينم، ژنه كه پير بوو بوو، كيژيكي له گهل بوو، نه و منى ناسييه وه، گوتى شووم كردوو و مي رده كه م باش نه بوو، نازارى ده دام! جيا بووينه وه، ئيستا ته نيام و نه و كچه م هه يه. ماوه يه ك ده يه وي پيوهندي پيكه وه به ستين، به لام نه وه م نه ده ويست و له بيرى ده كه م و ئيتر نه مديته وه.

پاش ئەو، ئیتر هەردوو ژنە کە ی لەمیژ بوو یە کترمان دەناسی، مالیان، ماله گەورە کە ی من بوو، کچیکی تری سویدیم پێ دەناسین، ئەوەش دەگاتە ئەوەی هاوسەرگیری بکەین و دەبێتە دایکی منداڵە کانم.

ئەو ماوێهە ی لە سویدیش بووم لە شارەکانی تریش هاوینان ئیشم کردوو، بەلام زیاتر هەر لە ستۆکھۆلم کار دەکەم و دەژیم و خەریکی کوردایەتی دەبم، تا دەچمە لەندەن.

...

ئۆسلۆ "Oslo"

پاش ئەوەی کۆمیتە کوردییە کەمان لە سوید دەناسی، نەروژییەکان پێوەندی دەکەن و دەلێن؛ دەمانەوی ئیمەش کۆمیتە یە ک بو کورد و پشتیوانی دۆزە کەیان دامەزرتین، لێرەش کورد نییە، حەز دەکەین تۆ وە ک کوردی ک و دامەزرتنەری کۆمیتە ی سوید سەردانمان بکەیت!

لە ئۆسلۆی پایتەخت دکتۆریکی فیتنەری بە ناوی د. کوینگز دەناسم و پێوەندی بەستین، نامەکانی ئەوم ماو، زۆر جار ئەو دەبینم، لە گەل ئەو، سەرۆک وەزیرانی نەرویز و پەرلەمانتارە کانیشی لە گەلن دەبینم.

هەر لە درێژە ی سەفەرە کانم بو نەرویز دەچمە شاری "Trondheim" _ سییەم گەورە شاری نەرویزە و دەکەوێتە سەرۆوی ولات "کۆبوونە وەمان دەکرد، هەر وەها دەچمە شاری "Bergen" _ شارێکی گەورە یە و بەنداویکی گرینگە و لە سەدەکانی دوازدە و سێزدە پایتەختی ولاتە کە بوو، بەوەش

به‌ناوبانگه‌ پاکترین سرووشت و هه‌وای هه‌یه"، له‌وێ له‌گه‌ڵ ژماره‌یه‌ک که‌سایه‌تی و پرۆفیسۆری زانکۆکه‌یاندا کۆ ده‌بینه‌وه.

له‌و سه‌فه‌رانه‌دا سه‌ردانی چه‌ند شارێکی نه‌رویه‌ژ ده‌که‌م و پرۆفیسۆر "فریدریک پارث" ده‌بینم، ئه‌و کتێبێکی به‌ زمانی ئینگلیزی له‌سه‌ر باری کۆمه‌لایه‌تی و ژیا‌نی کوردانی باشووری کوردستان نووسیوو " Social life | South Kurdistan"، دياره‌ ئه‌و سه‌ردانی کوردستانی کردبوو، له‌ زانکۆکه‌ی بێرگن مامۆستا بوو، له‌وێ کۆبوونه‌وه‌یه‌ک ده‌که‌م، سلایدم پێ بوو، نه‌خشه‌ و نمونه‌ی جلوبه‌رگی و ده‌نگی گۆرانی کوردیم بردبوو و پێیان نیشانیان ده‌ده‌م. ئه‌و ده‌مانه‌ من هه‌یشتا قوتابی بووم، ئه‌وان هاوینان تیکتیا‌ن بۆ ده‌بریم و ده‌چوومه‌ قوتابخانه‌کان و سیمینارم بۆیان ساز ده‌کردن. رۆژیکیا‌ن نه‌وه‌ک خواردنی نه‌رویه‌ژی نه‌خۆم، نازانن چه‌ جو‌ره‌ خواردنی‌کم بۆ ساز بکه‌ن، بیر ده‌که‌نه‌وه‌ خواردنی هیندییم بۆ بکه‌ن. ئیتر له‌ قوتابخانه‌کان ده‌گه‌رام و وینه‌ و زانیارییم له‌سه‌ر کورد و شو‌رش نیشانی قوتابییه‌کان ده‌دا، ئه‌وانیش به‌سۆزه‌وه‌ گوێیا‌ن ده‌گرت و پێیان خۆش بوو.

...

"Reykjvaik" پایته‌ختی ئایسلاند

بیر له‌ وڵاتی ئایسلاند ده‌که‌مه‌وه‌، وڵاتیکی دووره‌ و به‌راستی به‌فرستانیکش بوو، بروام نه‌ده‌کرد، هه‌یچ که‌س له‌و وڵاته‌دا ناوی کوردی بیستبیت و کورد بناستی، تا رۆژیکیا‌ن له‌وێ پرۆفیسۆر "Pro. Erlandur Haraldsson" پێوه‌ندییم پێوه‌ ده‌کات، ده‌یه‌وێ بمانسیت و دیده‌نیا‌ن بکه‌م، ئه‌و له‌ سالانی زوو ده‌چێته‌ کوردستان و مه‌لا مسته‌فا ده‌بینیت، کتێبێکی له‌سه‌ر شو‌رش و

کورد نووسیوو، "دانهیه کم لهو کتیبه ههیه"، ئەو پێوهندییم پێوه دهکات و دهئیت من باسی کوردم کردوو و دهمهوی تۆش سهردانمان بکهیت و باسی دۆزی خۆتانمان بۆ بکهیت، منیش دهچم. لهسهر داوای ئەو و دواپی کهسانی دیکه دوو جاری تر دهچمه ئایسلاند.

لهوی سهرۆک وهزیران و سهرۆک کۆمار "Bendiktsson Bjarni" و وهزیرهکان و ژمارهیهکی زۆری پهڕلهمانتار دهبینم، میدیای ئەوان دیدارم لهگهڵ ساز دهکهن، تا رادهیهک ههر که دهچوموه هوتیل، تهلهفزیۆنم دادهگیرساند خۆم دهردهچووم و بهرنامهی دیدار و ههواڵی منی تیدا بوو، زۆریش دووبارهیان دهکردوه، دیاره بهرنامهیان کهم بوو، یان بابته کهی من بۆ ئەوان بانکیش بوو. لهبیرمه لهگهڵ وهزیری دهرهوهیان "Briem" دهچمه وهزارهتی دهرهوه، که لهگهڵ وهزیره که ناو وهزارهته کهی دهبینم، ههست ده کهم بینایه گهوره کهی وهزارهته کهیان چۆله، پرسیم چییه پشووه و دهوام نییه! ئەو دهئیت؛ نا ههر ئەوهندهیه، ئەوه وهزارهته کهیه و دهوامیش ههیه! خهڵکمان نییه، گوتم کوردتان بۆ بینم!

پایتهخته کهیان ناوی "Reykjvaik" بوو، شارێکی چۆل بوو. شهوێکیان له هوتیله کهم هاتمه دهرهوه بینیم شهقامه سهرهکییهکی چۆله، دهپرسم ئەو خهڵکه له کوێن! گوتمان شاره که یهک مۆلی تیدایه، خهڵکه که ههموو لهوێن، بینایه که ههموو جام و شووشه بوو و له دوورهوه دیار بوو و دهبریسکایهوه، ههموو بۆ کاتبهسهربردن لهوی بوون، لهوی شهوانه سهما دهکهن و مهشروب دهخۆنهوه و له کافتریاکان کات بهسهر دهبهن.

جاریکیان پرۆفیسۆره که گوتی:

وههه بچین سهرۆک کۆمار ببینین. من گوتم؛ کات و بهرنامهی ناوی؟ ئەو گوتی پێویست نییه ماله کهی لهو کۆشکهیه، ئاساییه. پێکهوه دهچین، لهوی ئەو ژنهی بهردهستی دهکرد دهرگهمان لێ دهکاتهوه و دهئیت؛ سهرۆک کۆمار له

مال نيه براده ريكي مردووه، چاو پرواني بكن نئستا ده گه ريته وه، ئيتر ئه و روژه نه ماندت، به لام به يانبيه كه ي چووين و سهردانمان كرد.

ولاته كه ژماره ي دانيشتوواني كه مه و خاكه كه ي يه كپارچه بوركاني ره شه، هه موو نافووره ي ئاوي گهرمه و بوخار و هه لمي لي هه لده ستيت و مه له واني له ناو ده كه ن. كولتووره كه يان ئاو يته يه كه له نه ته وه و ره گه زي كو ئي ناوچه كه، له رووي ته كنيك پيشكه وتوون و بچووكترين ولاتي ناتويه. منيش يه كه م كورد بووم ده چمه ئه و ولاته سارده بوركانيه، به لام پيش من كه سيكيان چوو يته كوردستان و پشتيواني شوپش و مه لا مسته فاي كردبوو، شانازي يبه و سه فهره ش ده كات، منيش يه كه م كورد بووم ئه و ولاته ده بينم و سهرداني ده كه م، شانازيان پيوه ده كه م له و به فرستانه ده زين و له ته كنيكيش پيشكه وتوون.

...

هلسنكي "Helsinki"

سكرتيري كو ميته كه مان "ئولف" له سويد پرؤفيسوريكي له ولاتي فنله ندا ده ناسي، "Kalevi Sorsa_ كاليفي سورسا ۱۹۳۰_ ۲۰۰۴ چوار جار له سه ر يه ك سه روك وه زي راني فنله ندا بووه، زووتريش نماينده ي يونسكو بووه له پاريس" و له نيوان سالاني ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۸ سكرتيري گشتي ئه نجومه ني يونسكو ي فنله ندا بووه، هه روه ها سكرتيري حزبي ديموكراسي سؤسياليسي فنله نداش بووه. ئه و هاتبووه سهرداني ئولف له سويد، ئه و يش ته له فو ئي بو كردم گو ئي؛ ميوانيكي فنله ندا ييم هه يه حه ز ده كه م بيناسيت. منيش ده چم و ده بينم و ده زانم زانياري زوري له سه ر كورد هه يه، كابرا حه زي له سياسه ت

بوو، گوئی؛ دهستخۆشیتان لی ده کهم ئەو کۆمیتەیه تان له سوید بۆ پشتیوانی کورد داناوه.

لهو دیدارانه پرۆفیسۆر "Pro. Kastari" وهزیری دادی پێشووی فنلەنداش دهناسم، ئەویش داوای کردبوو بچمه شاری هلسنکی، کۆمیتەیه کی وا دروست بکهین، ئیتر پاش ماوهیه ک پێوهندییم پێوه ده کاتهوه، بانگم ده کات بۆ ئەوهی له کۆبوونهوهی کۆمیتەیه که بهشدار بم و قسهیان بۆ بکهم، چونکه لهو ولاته هیچ کوردیکی لی نه بوو.

لهو کۆبوونهوهیه دا رۆژنامه نووسیکی دیاری فنلەندی و بهرپرسی ته له فزیۆنی سویدی له هلنسکی "Grönberg" و چەندان که سایه تی تر بهشدار دی ده کهن، لهوی کۆ ده بینه وه و قسهیان بۆ ده کهم و باسی دۆخی کوردستانیان بۆ ده کهم؛ که چۆن کورد به درێژایی میژوو مافه کانیا پێشیل کراون، خا که کهی پارچه پارچه کراوه، بهردهوام شهریان کردوون. کۆمیتەیه کوردی فنلەندی به سهروکایه تی پرۆفیسۆر کاستانری پیک ده هیندریت. سهروک و سکریتیر و کاروباری دارایی داده نین. ههر بهو بۆنهیه وه میدیای ئەو ولاته بایه خ بهو پێشها ته ده دات، منیش بهو بۆنهیه دیداری ته له فزیۆنی ده کهم.

له فنلەندا نمونه و دیاردهیه کی جوان ده بینم، که مینه یه کی سویدی له ناو ولاتی فنلەندا هه یه، له بهرپۆه بهری ته له فزیۆنه سویدییه کهی فنلەندا ده پرسم؛ تۆ وه ک نه ته وه سویدی، سۆزت بۆ ولاته کهت یان بۆ سوید هه یه؟! ئەو له وه لای پرسیاره کهی مندا ده لیت؛ من سویدییم به لام فنلەندا ولاتی منه، خۆم به سویدیی فنلەندا ده زانم!

لیی ده پرسم ئە گەر نا کۆکییه ک رووی دا پشتیوانی کامیان ده کهیت؟ ئەو به پیداکرییه وه و به جۆشه وه ده لیت؛ بیگومان فنلەندا، چونکه بۆ من سوید بیگانه یه!

لہو ولاتہدا، لہ شارہکانا ھہموو تابلوکانی بہ دوو زمان نووسراون، زمانی فنلہندی و سويدی. زانکوی سويدی و فنلہندی ھہبوو، قوتابی سويدی بوی ھہبوو بچیتہ زانکوی فنلہندی، بہلام بوی ٲوہی سويدیہکان نہتاوتنہوہ و بمینین بواریان نہدہدا فنلہندايبیہکان لہ زانکوکانی سويدی بخوین! ٲوہ نمونہیہ کی باش دہبیت ٲہگہر کہمینہیہک ھہموو مافہکانی دہستہبہر بیت و ھہست بہ کہماسی خووی نہکات، بہوہش پاریزگاری راستگويانہ لہ ولاتہکہ دہکات و دہبیتہ ھاوولاتیہہ کی دلسوز!

ٲیتر بوی ٲوہو کومیتہیہ، بہ پاپورہ گہشتیاریہہ کہ یہ کہم سہفہری دہریایی دہکہم، زور پیم خوش دہبیت و شہو لہ دیسکوکانی خوش رادہبوپین و دہمبینی چون کچانی فنلہندی بہدوای کورانی سويدی دہگہرین و دہیانہوی راویان بکہن!

سہرؤکی یونسکوکہ و کومیتہکہمان دہبیتہ سہرؤک وھزیرانی فنلہندا، بہوہش ھہست دہکہم ٲیتر ٲوہ ناتوانیت ھاوکارمان بیت، چونکہ سہرقال دہبیت، جگہ لہوہش چالاکیہہکانی کومیتہکہش چالاکیہہکانی سست دہبیت، ھہستیشم کردبوو ٲوہوان لہ کومیتہکہی سويدمان باشتر بوون. کہ سہردانی ھلسنکی دہکہم برادہرانی کومیتہکہ دہٲین سہرٲیک لہ سہرؤک وھزیران نادہیت، منیش بہ شیوہیہ کی ٲاسایی دہٲیم؛ رہنگہ ٲیشی. زور بیت، کاتی منی نہبیت. ٲوہوان لہ وھلامدا دہٲین؛ ٲہگہر نہچیت توورہش دہبیت. دواتر تہلہفوٲنی بوی دہکہم، قسہ دہکہین و ٲوہ دہٲیت؛ وہرہ بارہگہی حکومہت و پیکہوہ نانیک دہخوین. منیش بہ تاکسیہہک دہچم و ناندينہکہی لہناو ٲوفیسہکہیدا بوو، لہوی ٲہمہخواردنیک ٲامادہ دہکات و پیکہوہ نانیک دہخوین و دہبینم ٲیانیک ٲاسایی و سادہ دہٲیت. ٲیتر قسہمان زور دہبیت. ٲوہ ٲیشتر و بہر لہوہی ببیتہ سہرؤک وھزیران بہردہوام قسہی لہسہر سوٲیہت ھہبوو، گلہپی لہوہ ھہبوو، سوٲیہتیہہکان مافہکانمان ٲیشیل دہکہن دہیگوت:

سۆڤیەتیەکان ناچارمان دەکەن، ۋە ک سەرانی، سالانە چەندان لۆری و بارهەلگری سۆڤیەتیان لی بکرین، ھەمووش لە بەنداو و گەراجەکان ۋە ستاون و ژەنگیان ھەلھیناۋە، ئیمە ی بی دەسەلاتین و ناچارین لیان دەیانکرین! ئە گەرچی دەزانین لۆریەکان بە کاری ئیش نایەن!

ئە ۋ جارە، کە دەبیتە سەرۆک ۋە زیران، لی دەپرسم پیوەندییتان لە گەل سۆڤیەت چۆنە؟! ئە ۋ جارە بە دبلۆماسیەت ۋە لام دەداتە ۋە، ۋە لامە کە ی ۋە ک جاران نەبوو، دەلیت:

جەمال، بزانیە کیتی سۆڤیەت بوو بە برا گەرمان، دیارە براش بە ویست و ئارەزووی خۆت نییە، برا لە سەر خەلک بوو بە مال و دوور لە ویستی تۆ بوو بە برات.

کە ئە ۋ سەرۆک ۋە زیرانیش بوو، ھاتوچۆی کۆمیتە کە ی دە کرد و بە شداری لە کۆنۆنە ۋە کاندیدا دە کردن. رۆژیکیان تە لە فۆنم بو دە کات، من لە سوید بووم، گوتی پیم خۆشە لە کاتی دیاریکراو بییتە ھلسنکی و ئیشم بە تۆ دە بیت، گوتم چییە، گوتی کە ھاتی دە زانی!

ئیتەر دە چم و دە گەمە بارە گە ی حکومەت و سەرۆک لە ۋی نە بوو، سکریتیرە کە ی دە لیت؛ سەرۆک کالیفی منی راسپاردوو پیت بلین؛ سبە ئینی پریس کۆنفراسنیک دە کە ی، لە ۋی حەز دە کە م جەمال عە لە مداریش ئامادە بیت، منیش گوتم چییە! ئە ۋ لە ۋە لامدا گوتی:

حکومەتی تورکیا بە رەسمی گازاندە ی لە سەرۆک ۋە زیران کردوو، چۆن لە کۆمیتە یە ک ئیش دە کات، دژایە تی تورکیا دە کە ن. بریارە لە ۋی بە یانی ۋە لامیان بداتە ۋە، بۆ یە حەزی کرد تۆش لە ۋی بیت.

بە یانی لە ھوتیلە کە ئامادە دە بم، سالۆنە کە پر رۆژنامە نووس بوو، بە تاییبە تی تورک زۆر ھاتبوون، کۆنفراسە کە لە کاتی دیاریکراو دە کریتە ۋە، ھەمووان بە

چه پله پيشوازي له سه روک وه زيران ده کهن. نه و يه کسه به زماني ئينگيزي داوای من ده کات، منيش له ناو خه لکه وه ده ستم بهرز ده که مه وه، نه و يش ده لیت:

"وه ره ته نيشتم!"

ئيتر ده چمه سه سه کوکه و به ران بهر سه دان روژنامه نووس و هاوشاني سه روک وه زيرانيش داده نيشتم.

نه و ده لیت: ئاماده بوواني به ريز حومه تي تورکيا نامه يه کي هه ره شه و نارېزايي بو مان نار دووه، که چون ده بيت سه روک وه زيراني فنله ندي بيته نه نام له کو ميه يه کي کوردي فنله ندي! نه وه ناکريت و ئيمه قبوئمان نييه.

من وه ک سه روک وه زيراني فنله ندا، له بهردهم ميدياي جيهانيدا به و جوړه وه لاميان ده ده مه وه:

"هه موو که سيک پاش ده وام و داوای کارکردن ئازاده خوئی به چ خه ريک ده کات، خه لک هه يه پوولي پوسته بو يادگاري کو ده کاته وه. خه لک هه يه زور شه يداي ئازله مائييه، سه گ و پشيله ي هه يه. خه لک هه يه گوئی خوش ده ویت. خه لکيش هه يه له وه ده مانه سه فهر ده کات و راده بو پريت، من وه ک مورالي خو م، ده مه وي پاش ده وام کاتي خو م بو پشتيواني ميلله تي کورد ته رخان بکه م، نه و ميلله ته ي له ميژه زولمي لي ده کريت، وا ده زانم دوز و خه با ته که يان ره وايه، نه وه ئاره زووي خو مه و که سيش ناتوانيت ده ستکاري چه شه و ويستيه کانم بکات"

به و چه ند رسته يه کو بو ونه وه که ته واو ده کات و ده روا ته ده ره وه. "نه و بابه ته له ئاماده کردني من له روژنامه ي خه با تدا بلا و ده کريتته وه".

فنله ندا وه ک ولات خوش بوو، که ده چووم وه ک سه ره شي کي بيگانه بهرچاو ديار ده بووم، که ده چوومه هه ر ريس تورانت يان کو بو ونه وه يه که وه

سهیریان ده کردم، سه بارهت به خواردن و ناندینیان، لهوی زیاتر چهزم له خواردنی رووسیایی بوو. شوینهواری رووسیایی و سوڤیه تییه کانم نه ده بیخی، به لّام خویمان باسیان ده کرد.

ئهوه فنله نندا، به لّام له گه لّ دانیمارک کونتا کتم کهم بوو، لهوی کوردی فهیلی زور لی بوون، ئەوان چالاک بوون، بو کاروباری پارٹی سهردانم ده کردن.

...

له ندهن "London"

له سالی ۱۹۷۱ هه تا سالی ۲۰۰۰ له له ندهن ده ژیم، دوو مندالیشمان لهوی له دایک بووه، ئەوان زوو زمانیان به ئینگلیزی ده کریتتهوه، ئیستاش پیکه وه و له گه لّ منیشدا ههر به زمانی ئینگلیزی قسه ده کهن، ئەوان له ندهنن! لهوی بو ژیان و مانه وهم سی خانووم گوریوه. له ندهن ئەو زمانه خوشتر و نارامتر بوو، ئەوه نده جه نجال نه بوو، دانیشتووایی وه ک ئیستا نه بوون، تاکی ئینگلیزی زور لی ده ژیان، ئیستا کهم تاکی ئینگلیزی تیدا ده بینیتتهوه، عه ره به کان به شی زوری شوینه گرینگه بازگانیه کان کری.

که ده چمه وه بو ئەوی به رده وام سهردانی سه نته ره کهی، نزیک کۆشکه کانی شاژن و پاشایه تی ده که مه وه، ئوفیسه کهم لهوی بوو. له دهره وهی له ندهن شوینی خوشی ههیه، "فرجینا و ته ر" ههیه له نزیک له ندهنه، دهریاچه یه که ۳۶ مه تر له ئاستی دهریا به رزته ر، گه شتیاری زور ده چن، ناوچه یه ک ههیه ناوی "لیگدریدستریک" هه جیکه یه کی زور سه رنجراکیشه و زوریش جوانیشه، پیم سهیر بوو بو گه شتیاری زور نییه، پرسیم گوتیان؛ شوینه که بچووکه و ههر

بەشى خۆمان دەكات، نامانەوى قەرەباغ بېت. شوئىنە كە ئاو و دەرياچەى زۆرە
و رووبەرەكەى بچووكە و نزيك شارى مانسشترە!

ھەندىك كەرەستەى ناوماڤە كەم لە لەندەن ھىناو، بەلام زۆريان نەماون،
چونكە ئىستا شوئىنە كەمان بچووكە.

لەوى خەلكم زۆر ناسىن، وەك سىياسەت و وەك برادەر و ھاوپىرى، بۆ نمونە
رىتشارد ھاوزەر، ئەو يارمەتى دام ئۆفيسە كوردىيە كەم ساز بكام و ئاسانكارى
زۆرى بۆ كردىن، برادەرم بوو، جووئىكى بەرچە ئەك نەمسايى بوو، ژنەكەشى
موزىسيانئىكى ناودار بوو، تا مرد لەگەلم بوون. ھەر لە لەندەنىش ئەو و
رۆژنامەنووسى زۆر دەناسم!

باشترىن رىستوانتى دونيا لە لەندەنە. باشترىن و خۆشترىن خواردنى ھىندى
لە ھىندستان نىيە لە لەندەنە. باشترىن خواردنى يۆنانى لە ئەسىنا نىيە لە
لەندەنە. لەبەر ئەو ھى خۆيان كۆلتوور و شارەزايىيەكى زۆريان لەو بواردەدا
نەبوو، لە ھەموو وڵاتەكانى داگىريان كردبوو، خواردنە خۆشەكانىان ھىناو.
ئىنگلىزىيەكان بۆ خواردنى باش ناچنە رىستورانتى ئىنگلىزى، دەچنە رىستورانتى
لوبنانى، يۆنانى، توركىيائى. لەندەن بازارى ئابوورى و گەشتىيارى و سەيرانى
دونىايە. جارجارىش دەچوومە ئاھەنگى موزىكى عەرەبىش. لەبەر ئەو ھى ئىنگلىز
كەسى نازدار و ناسكن و تۆلارانس، ئەو ھى بچىتە لەندەن و لى دابىرپىت بىرى
دەكاتەو، لەگەل ھەموو ئەوانەيشدا، لەندەن شارئىكى جەنجال و پىس و پىر
ئاژاويە. دەتوانىت ھەموو شتىك لەناو لەندەن دەدۆزىتەو، بۆ نمونە بازارىكى
تيدايە پۆرتەبلو رۆد، ھەموو جۆرە ئەنتىك و كۆنەيەكى تيدان، ھەموو شتىكى
سەپروسەمەرى ناوازەى تيدا دەفرۆشئىن! كتئىبخانەى ھەموو زمانەكان لەو
شارەدا ھەن، كتئىبە ناوازەكان لەوئىيە، نەخشەكانى كوردستانم لەوى پەيدا
كردوون، ھەموو ئەوانەم بردەو كوردستان و دامە دەست ئىدىرىس بارزانى،
ئەو دەمانە ئەو بەرپىسى مەكتەبى عەسكەرى بوو. لەوى ئەوان سوودىان لى

بینبوو. زۆریش هاوینان به ئۆتۆمبیل و پاپۆر دههاتمهوه سوید و مندالله کانم دههینان و دووباره دهگهراینهوه لهندهن.

له لهندهن ستراتیژیهتییه کی دروست پیرهو دهکهه، دوژمینی دوژمنهکانم دههۆزمهوه، ئهوانه ی رقیان له تورکیای و عهره به! ئهوانه دهناسم و دوستایهتیان دهکهه، جوو و ئهرمه ن و یۆنانییه کان دهناسم. ریخراویکی یۆنانی ههبوو، بروا و بهرنامهیان وا بوو روژیک دیت، له گه ل وهرچهر خانیکی گهوره ئهستهنبوو له گه پنهوه سه ر یۆنان، چونکه ئه و دهقه ره به شیک بووه له خاکی پیروزی یۆنان، له ئه نجامی مملانییه کان و شه ر و زۆرانازییه کان بووه به به شیک له خاکی تورکیا، ئه وانه دهناسم، روژیکیان له ئه سینا کۆنگره یه ک ده به ستن، له گه ل شه فیق قه زاز پیکه وه ده چین و به شدار پی کۆنگره کهیان ده کهین.

له دیدارێکماندا له گه ل ئهرمه نه کاند، ئه وان باسی کۆمه لکوژییه که ی تورکیا ده کهن، گله پی ئه وه یان ده کردن، کوردیش له گه ل تورکیاییه کان ئهرمه نیاییان کوشتوو، دیاره ئیمه ش ده لێن؛ ئه و ده مانه به ناوی ئاین شتی وا کراوه، ئه وه ی کراوه به ناوی مووسلمانه کانه وه بوو، به لام ئیستا ئیمه بو دوستایه تی هاتووین و هه له و مله وورپییه کانی ئه گه ر کرا بن، نا هیلین بکری نه وه.

...

ئه وه نده سه له ی له سوید بووم، داوای ره گه زنامه و پاسپۆرتی سویدم نه ده کرد، هه ر پاسپۆرتی هاتوچۆی "فرملینگ پاس Främlingspass" م هه بوو، سویدییه که م نه ده ویست، ده مگوت هه ر ده گه ریمه وه کوردستان و له وی پاسپۆرتی کوردستان وه رده گرم. ماوه یه کیش پاسپۆرتی ئیرانییم هه بوو.

...

"Saudiarabien" مهمله كه تي سه عووديه

كه له لهندهن داده بپرئيم و دوور ده كه ومه وه و دووم هه وار و شوئيم سه عووديه بوو، لهوي زور ده ژيم، هاتوچوم زور بوو، له گهل ته ميره كان ئيشم ده كرد، يه ك حه ج و دوو عه مرهش ده كه م و دوو جاريش قوربانيم كردوه. "له ناو قسه كان لبي ده پرسم، بروات به حه ج هه بوو، يه كسه ده لئيت؛ نا، به ريكه وت چووم و هه موو ريكاره ئاينيه كانيان پي كردم"، له شاري "ده مام" له ناوچه ي خوره لات بووم، روژيكيان ته مير ده لئيت؛ له ميژه به لئيم به ماله وه داوه بچينه حه ج، وه ره پيكه وه ده چين، هاوريه تي توش خوشه و پيكه وه ده بين، منيش ده لئيم؛ بروام به وه نييه، نه وه ده لئيت؛ ده زانم، به لام له بهر خاتري من وه ره، وه ك گه شتياريك نهوي بينه. ئيتر له گهل ته مير چووم، ئيمه كاروانيك بووين حه فتا كه س ده بووين، خيوهت و بار و زه خيره ي زوريان پي بوو، بارگه و خيوه ته كانيان ته مير تايهت بوون، هه موو پيوستيه كان فتنكردنه وه يان تيدا بوو، فهرشيان راخست و روژانه خواردني جوراو جور، تاماده ده كران، زوو زووش خه لك بو داوا و شكايهت سهرداني ته ميريان ده كرد، نه ويش داوا كانيان بويان چاره سهر ده كرد.

له شاره كان "ده مام" و "خوبه ر" ده ژيم و سهرداني شاره كان ديكه ي سه عووديه ش ده كه م، ماوه ماوه لهوي ده مامه وه، له هوتيل ده بووم و ئوفيسيشم هه بوو، ئيشه كانم ته واو ده بوو ده گه رامه وه لهندهن، له سهرده مي شه ري عيراق و كوئيدا لهوي بووم.

سه عووديه ولاتيكي پاشكه وتوو بوو، خه لكه كه ي زور خوويست و ره گه زه رست بوون، هيچ كه سيكيان به مروف نه ده زاني و لووتبه رز بوون،

ئەگەر عەگالت لەسەر بووایە لە رێستورانته کان دەیان کارمەندی بێگانه خزمەتیان دەکردی، ریزی ئەوانەى چاکیت و پانتۆلیان لەبەرە نەدەگرتن.

ئەمیر "تورکی" یەك مانگ وەك بەدو بو پشوودان دەچوووە سەحرا، لەوئێخوووەتیاں بو هەلەدەدان و لە شارستانیەت دوور دەكەوتەو، جارێکیان ئەو گوتی؛ تۆش لەگەلم وەرە، حەز دەكەم لەگەلمان بیت. منیش گوتم؛ ناتوانم یەك مانگ لەوئێ بژیم و ئەوەندە دوور بکەومەو، ئەویش دەلێت:

ئاساییه دەتوانیت هەفتەیهك لەوئێ بیت، هەر كاتیک بێزار بوویت بگەرێتەو، بەلام لەبەر خەلكەكە، سەرۆكەشیرەتەكانی سەرم لێ دەدەن، دسداشە و عەگال لەسەر بکە و وەك ئیمە خۆت نیشان بدە! منیش دەلێم؛ ناتوانم و ئەو ناکەم. ئەویش وەلامەكەى منى زۆر پێ سەیر بوو، دەلێت؛ بو! منیش دەلێم: سەرم دەكەم، لەناو ئیمە عەگال نیشانەى دواكەوتنە! سەرم دەكەم و بزانی عەگالم لەسەر كێوو و حەيام دەچیت. ئەو بە وەلامەكەم توورە نەبوو، بۆیە گوتی؛ دیارە ئیو، كوردیش وەك ئیمە كەلەرەقن. لەو كاروانە یەك لۆرى مەریان لەگەل خۆیان هینابوو، سەریان دەبیرین و كەلەش و گوشتەكانیان لەسەر سینی گەورە گەورە لەگەل برنج و شلە بو خواردن دادەنا.

ئەوان دوو جۆر یەشماغ دەبەستن؛ سوورەكەیان بو زستانە و سپیەكەشیان بو هاوینە! بەستنی عەگالەكانیان "عەگال لە مووی بزنی دروست دەكریت، زۆری رەشە و كەم كەم سپیش تێدايە"، لەگەل هەي ئیمارەتییەكان جیاوازه.

من و خێزانەكەیان یەك مأل بووم، ژنەكانی ئەوانم دەبینی و ئەوانیش دەهاتنە سوید و ژنە سویدیەكەى منیان دەبینی. بەگالته بە دایكی ئەمیر توركییم دەگوت، باشە من چۆن تۆ لەبن ئەو پەچە بناسمەو، تۆ من دەبینیت و دەمناسیتەو، بەلام من ناتناسمەو.

ئهوان له ناو جفاتيكى سهير دهژين، پاره و شهري پاره و بهرژه وهنديه كاني
ژياني هه موواني ئالوز كردوو، بهردهوام له سهر پاره نيوانيان ناخوشه.
دهيانگوت نهوت بو ئيمه و جفاته كومه لايه تيبه كه مان نيعمهت نيبه، نيگبه ته!

....

به رازيل "Brasilien"

ريو دي جانيرو "Rio de Janeiro" پاش ساو پاولوى پايتهخت دووهم گهوره
شارى به رازيله. ريو، ماناي ناوه كه ي به پورتوگالي واته رووبارى مانگى ينايه،
ئهو شاره له سالي ۱۵۶۵ دا دروستكراوه". كه من يه كه م جار چووم، وه رزي
زستان بوو، ليره نيو مه تر به فر باريوو، له وي هاوين بوو، شه و ده گه مه شاره كه
و ته و او ي شاره كه غه رقى تاريكى بوو بوو، به لام په يكه ره كه ي مه سيح له به رزايي
شاخى "كوركوفادو" وه كه ئه ستيره يه كي دره وشاوه ديار بوو. "په يكه ره كه
ره مزي به رازيل و ئايى مه سيحيه ته، به رزيه كه ي ۳۸ مه تره و له لايه ن
په يكه رتاشى به رازيلى "هيتور دي سيلفا كوستا" ديزاين كراوه و قورساييه كه ي
يه ك تونه". ئه و شه وه له هو تيليكى سهر كه ناره كه بووم، به ياني كه هه لسام و
چومه دهره وه، بينيم دونيا هه لسابوو، سه ما و كه ره نه قال و موزيك و
شاديه ك بوو، وينه ي نه بيت، له ژيانمدا شادمانى و ئاههنگى له و جوهره م
نه ديبوو، به دريژايى كه نارى ئاوى دهريا كه هه موو خه نك رووت و رازاوه بوون،
هه موو ژن و پياوانى به رازيلى و گه شتيران سه ما و گه مه ده كه ن. ميلله ته كه
ساده و خو شن، بو كچان ئاساييه له ماوه ي يه ك روژدا ده جار عاشق بن، زور
رومانسين، بو پاره ش ئه و پيوه نديانه ناكه ن، دو ستايه تيبه كانيان بو خوشيه و
به س.

ئەوان كاسۆلىكن، بە جورئىكى تايبەت ئيماندارىيە كەيان دەكەن، بۇ نمونە لەناو شارى ريو روژئىكيان سواری تاكسىيەك بووم. ديارە ژن لە شارە كە ھەموو بە جلی نيمچە مەلەوانی دەسوورپنەو، پۆشته نین، مایویان لەبەرە و زوریش ئاسايیە، لەبەر ئەوێ جلیان لەبەردا نییە، بۆیە ناچار بايەخ بە جوانکردنی جەستەیان دەدەن، بەوھش شوخ و نازدار دەردەكەون، وەرزشی زور دەكەن و خزمەتی پېستیان دەكەن. تاكسىيەك دەگاتە بەردەم كلیسايەك، یەكسەر شوپەرە كە نیشانەى خاچىك دەكات و نزیایەك دەكات، لەوێ تیدەپەریت، دەگاتە ژنىكى نيمچە رووت، جەستەى نەرم و شووشەیی بارىكى خووش، سەرى بۇ دەردەھىنیت و ئیتر سۆز و سووتانی خوێ بۇ جەستە رووتەكەى دەردەپریت و ژنەكەش زور ئاسايى ماچى بۇ دەھاویت و بەروویكى شیرین وەلامى دەداتەو. پاش چەند ھەنگاوێك، دیسان بۇ پیرۆزى كلیسايەكى دیکە، شوپەرەكە نزاكە دووبارە دەكاتەو، دووبارەش بۇ سمت و سینگی ژنىكىش تواج و قسەى شیرین دەلئیتەو. پرسیم ئەو چییە، بۇ كلیسا نزا دەكەین، بۇ سمتی ژن و سینگ و مەمکیان ھەر نزا دەكەیت. ئەویش دەلئیت؛ ئاسايیە، ئاین و كلیسا پتوھندی بە سىكس و رابواردنەو نییە. بەرازیلییەكان رابواردن و جوانییەكان و ئازادییە تايبەتییەكان لەگەل ئاین و كلیسا بە ھیچ جورئىك ئاوتتە ناكەن.

لە وڵاتانی دیکەش پتوھندی ژن و پیاو دوو جورە؛ یەكەمیان پتوھندی دەكەن و دوای دەبیتە ھاوسەرگىرى و خیزانداری و مندالیان دەبیت. بەلام، دووھمیان بە پارە لەگەل ژنىك دەبیت و ماوھىەك سىكسى. لەگەلدا دەكەیت و ھەردوولا ئاسوودە دەبن و دەرۆن، ئەو پارەكە و دوای چىژەكە، ئەوێ تریش چىژ و رەحەتبوونەكە. بەلام لەوێ ئەو نییە، ھەموو دەبنە برادەر و خووش رادەبویرن و تەواو، دوای بە ئاسايى و بەخوشییەو دەرۆن و لەیەكتری دادەبرین.

ماوهيه ك له گه ل به رازيليه ك ئيشى — برنج ده كه ين، كيلگه ي
به ره مه كه مان، له ناوه راس ته كهيدا گو مه ئاوئى كه به رزى تيدا بوو، بوئه ئاودان
و راکيشانى ئاوى گو مه كه، پيوستى به په مپ نه بوو، به كسه ر ئاوه كه
داده به زيه سه ر كيلگه كه و مه رزه برنجه كه ي ئاوده دا، به ره مه كه باش بوو،
له وى با شترين برنجيان ده نارده ئه مريكا. له و ماوه يه ي له وى ئيش ده كه م،
حه قم به سه ر حيساباته كانه وه نه بوو، بروام به كا برا هه بوو! ئيش كردن له وى
قازانجى زور نيه، به لام باش بوو. هاموشو و كاسيى له گه ل به رازيليه كان
خوشه و دليان سافه.

...

ئه رژه نتين "Argentin" و ئورگوای "Uruguay"

ئه رژه نتين، له وئيش ده ژيم و كاسى ده كه م، به لام ئه رژه نتي نيه كان وه ك
به رازيليه كان دروست و پا ك نه بوون، زوريان ساخته چى و فيلباز، لووتبه رز
بوون، به رازيليه كان قسه يه كيان له سه ريان هه يه ده لئن:

"ئه گه ر به ته وى قازانج بكه يت، ئه رژه نتي نيه ك به و پارهيه بكه وه ك خوت
ده ته وى، كه ده يفرؤشيه ته وه، به و پارهيه بي فرؤشه وه كه خوى نرخه كه ي
ده خوازيت، چونكه ئه وان وا ده زانن پارهي زور ده كه ن!"

ئه رژه نتي نيه كان به ره چه له ك ئيتاليايين، له بهر ئه وه ي ماوه يه كى زور كو لؤنى
ئينگليزه كان بوون، بوئه خويان به ئينگليز ده زانن! به لام به زمانى ئه سپانيايي
قسه ده كه ن. نه خشه كانى ناو و لاته كه يان زوريان هيشتا له سه ر ستايلى
ئينگليزى ماوه ته وه، ئيستاش مه حه ته كانى شه مه نده فه ريان ستايلى ئينگليزه!
ئه وان ئيتاليايين و خويان به ئينگليز ده زانن و به زمانى ئه سپانياييش قسه

ده کهین، لهسه ر ئه وهش شانازی به ئه رژه نینییووونی خویانه وه ده کهن! لهوی بازرگانی گا و ئه سپ و مهرومالات ده کهم و هاتوچۆشم له گه ل به رازیل و ئورگوایدا هه بوون.

له ئورگوای ناوچه یه ک هه یه زۆر جوانه "Punta del Este" هه موو که سایه تییه جیهانییه کان، ده وه مه نده کان له وی کۆشک و باخیان هه یه، شوئینیکه ئاسووده و ئارامه. ئه و ولاته، خوزیه موخیکا _ له نیوان سالانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ سه رۆک کۆمار بووه و ژیانیکی ساده ژیاوه و هاوژینه که یشی. ئه ندای ئه نجومه نی پیرانی ولاته که یان بووه، هه ردووکیان ته وای موچه کانیا ن ده به خشییه ریکخراوی خیرخوازی و پرۆژه ی گه نجان. ئه و به هه مان کۆنه ئۆتۆمبیله ئاساییه که ی جارانی هاتوچۆی ده کرد. ئه و به ر له سیاست و هه لبژاردنه کان زووتر گو لفرۆش بووه، سه رۆک کۆماریش بوو باخی گو لفرۆشییه که ی هه ر مابوو، که لی ده پرسن له و پۆسته چ سوودنیک ده بینیت، ئه و له وه لامدا گو تبووی:

هیچ، به لام جیاوازییه که ئه وه نده یه، له وه تی بوومه ته سه رۆک کۆمار خه لک زیاتر گو لم لی ده کړن.

ئورگوای ولاتیکه خاکه که ی ته و او سه وه، ئاوی زۆره و ئاژه لی زۆره. براده ری باشم له وی هه بووه، بانکه کانیا ن ئازادن و خویندنیا ن باشه! هه موو بانکه کانی ئه مریکای باشوور له و ولاته یه! بو ئه مریکای باشوور سویره ی ئه و روپایه.

...

له حزب و نوینه رایه تی پارتی له ئه و روپا ئیستقاله م دابوو، له له نده ن بووم، دوو جار له ئه مریکاو هه ل مسته فا ته له فۆنم بو ده کات، ده لیت هه ز ده کهم له و ده ستله کار کیشانه وه یه ت پاشگه ز ببیته وه، دۆخه که مان باش نییه، کاته که

گونجاو نيه. به لام من په شيمان نابمه وه و بپيار ددهم چيتر له ريزه کاني حزب ئيش نه کهم، له گه ل کاربه دهستانی ئه و ده مانه ی ناو کوردستان و ئه وانه ی هاتبوونه له ندهن نه ده گونجام و هه ستم به گورانیک ده کرد، وام ده زانی حزبیه تی پاش هه رهس و نسکوی شوپش وه ک جارن نه ماوه. له بهر ئه وه ی من له دهره وه گه وره بووبووم و تیده گه م ناتوانم له گه ل ئه و جوړه که ساندها ئيش بکه م؛ مه به ستم ئه وانن که له کوردستان هه موو جوړه مملانییه کیان کردبوو، به ئاسانی له سهر په ته کان گه مه یان ده کردن و دووړووش دهرکه وتوون.

ئیتړ ده گه پیمه وه سهر کاسی و پیشه که ی خوّم، پیوه ندی به ئه میره کانی سه عوودییه وه ده کهم، سهرقانی ئیشوکاره کانی ناو له ندهن ده بم. ده کهومه ناو بزنس و نه خشه سازی و نوژه نکرده وه ی کوّنه خانووه کانی له ندهن و فروشتنه وه یان.

...

واشتون "Washington"

روژیکیان سکریتیره که ی ئه میره که ناوی "گوستافو" بوو خه لکی کوسته ریکای باشووری ئه مریکا بوو، کچه که ی شووی کردبوو و ئاهه نگی بو ده کرد، منیش ده عوه ت ده کات. له سهر داوای ئه و ده چمه ئه مریکا، شاری "Portland" ویلایه تی "Oregon" و سهر سنووری که ندا، ئه و شاره ی له یه کیک له پیشبرکی و هه لېزاره کانی جوانترین و خوشتین شاردن بو ژیان له جیهان یه کهم ده بیټ، ده چم و به شداري ئاهه نکه که ده کهم. له وی له گه رانه وه م ده ئیم با ته ندروستی مه لا مسته فاش پیرسم و ته له فونیک بکه م. ته له فونم بو کاک مه سعود کرد، یه کسهر مه لا مسته فا ته له فونه که ی هه لگرت و ده نگی

ناسیمهوه و له منی پرسی و منیش به پەرۆشهوه له تهندروستی ئهوم پرسی،
ئهویش گوئی؛ له کوئی؟ منیش گوتم؛ له ئهمریکام و بهیانی ده گهڕیمهوه له ندهن
و ویستم له تهندروستی جهنابت پیرسم، ئهویش له وهلامدا گوئی:
لێت نابوویم ئه گهر سهرم نه دهیت، مه عقوله لێره بیت و سهردانمان
نه کهیت!

منیش گوتم؛ قوربان دوورم، له باشوورم.

ئهو گوئی؛ ناکرێ و وهره.

قسه کهمان بهوه کو تایی پێ دیت. ئیتر نامهوی قسه کهی سهروک بشکینم و
رێکاره کانی سه فهری پێشووم هه لدهوه شینمهوه و به رهو واشنتون ده فرم. له
فرۆکه خانهی واشنتون کاک مه سهوود و موحمهد سه عید دۆسکی لهوی
چاوه روانیان ده کردم.

ده چینه هوتیل، لهوی به کاک مه سهوود ده لیم؛ ئیتر با بچینه خزمهت مه لا
مستهفا، ئهویش ده لیت:

ئهو خوئی دیت، به پێیان نزیکه ی ده خوله ک دووره!

منیش گوتم؛ چۆن ئهوه ده کریت، ئیمه ده چینه خزمهتی.

کاک مه سهوود گوئی؛ من پیم گوت، ئهو ئهوه قبوولی نه کرد.

ئیت ئیمه له ناو هوتیله که له و قسانه دا بووین، مه لا مستهفا ده گاته لوبی
هوتیله که و یه کتر ده بینین.

"یه کسه ر دیمه نی مه لا مستهفا رامده چله کینیت، ملی له ناو یه خه ی
قه میسه گه وره که ی باریک دیار بوو، رهنگ زهرد، وشک بوو بووه، دیاره
نه خو شیه که ی هه راسانی کرد بوو، ئه وه م به بیر دیته وه چۆن جارن، ئه وه ک
شیر له سه ر چیاکانی کوردستان ده رده کهوت، ئیستاش نه خو ش و ماندووه"،

به رگه ي ديمه نه به رگه ناگرم و يه كسه ر ده چمه تواليته كه و دوو سي خوله ك
بو حالي نه و ده گريم و خه مي دلّم به تال ده كه م، جا ده موچاوم ده شوّم و
ده گه ريمه وه خزمه تي و پيكه وه داده نيشين.

داواي لي بووردنم لي ده كه م، نه و خو ي هاتووه و قبوولي نه كردووه ئيمه
بچينه خزمه تي. نه و گو تي؛ ده زانم، مه سعوود با سي كرد، به لام من له بهر دوو
هو كار ويستم خو م بيمه لات، يه كه ميان:

نه وه يه كه م جاره له ناو پارتي بهر پرسيكمان واز ده هينيت و نابيته جاش. بو
نه و يش پيروزيابي نه وه له لو يسته ت لي ده كه م.

دوو ه ميان:

پيم خو شه خاوه ن بو چووني خو تي و پيدا گري له سه ر هه لو يستي خو ت
ده كه يت، به وه ش دلّم خو شه كورد هه لو يستي هه يه و به داواكاني منيش
نه گه رايته وه ناو ريزه كاني پارتي، هه روه ها ده يش زانم منت خو ش ده ويت.

منيش پي ده ئيم؛ سو پاس گه وره م، به و قسانه ي منت زور شه رمه زار كرد.

من و مه لا مسته فا و مه سعوود و من، له سه ر داواي نه و ده چينه ژووره كه ي
من، دياره نه و نايه وي نوينه ره كه يان له ئه مريكا، دو سكي، ئاگاداري
ئاخاوتنه كه مان بيت، نه و پيش تريش كونسو لي عيراقيش بوو له ئه مريكا، به لام
ده ستي له كار كيش ابو وه وه. ده چينه ژووره كه م له وي پيم ده لئيت:

جه مال، كيشه ت له گه ل "سامي عه بدولر ه حمان" چيه؟

منيش راشكاوانه قسه ي دلي خو مي بو ده كه م و ده ئيم:

"كيشه ي من له گه ل سامي سياسي نيه، نه خلاقيه، نه و به پاره و ناوي
ئيوه ئيش ده كات، به رده و ام له گه ل كوره كانته و جگه له وه يش هه موو شوينيك
باستان ده كات، ده لئيت مه لا مسته فا كونه په رست بوو، سياسي نه بوو، بو يش

هه رهسی به شۆرشه که هینا. ئەو بەردهوام دەلیت؛ من چهپم و شۆرشه کهمان دەبیت ریبازی چهپ پیرهو بکات، ئیتر باوی بارزانی نهما، ئەو جوړه قسانه بو گه نجان دهکات، ئەو دوورپووییه به من قبول ناکریت، ئیستا مام جهلال به ئاشکرا دژایه تی تو دهکات، ئەوه سیاسته، روژیک دی پیکهوه ئاشت دهبنهوه، بهلام ئەو کابرایه له سهر سه د پت گه مه دهکات. له وه تی ئەو هاتووته له ندهن، کورده کانی کردووه ته سی چوار پارچه و نیوانمان نه ماوه، ئەوهی دوژمن پی نه ده کرا ئەو دهیکات"

ئینجا ئەو گوتی؛ "ئەو به ته نیا یه، یان که سانی تریشی. له گه له؟". من گوتم؛ "سهرۆکه که ی نوری شاوه یسه! ئەویش وایه". یه کسهر ئەو قسه دهکات و جنیو ده دات و باسی رابردووی دهکات.

ئەو گوتی: "دنیام بوچوونه کانی تو ته واون و پشتیوانیت ده کهم، ئە گه مردم ئیتر خو تان مملانییه کان بکه ن".

ئەو بهر له وهی له ژووره که بچیته دهر وه له گیرفانی دهسته یه ک دۆلاری دهرهینا و گوتی؛ ئەوهش بو مه سهر فی ریگهت! "پاره که زور بوو!" بهلام من وهرمنه گرت و گوتم؛ قوربان من ئیش ده کهم و پارهم هه یه، ته مه نت درێژ بیت و به سه لامه تی بتینینه وه. به یانییه که ی دووباره خو م سهر دانی ده که مه وه، "موحسین دزه پی" و دکتۆر "نه جمه دین که ریم" یشی. له گه لدا بوو، ماوه یه ک داده نیشین، ئەو دهلیت؛ حه زم له که بابه، دهلیت چی جه مال. منیش ده لیم؛ جه ناب ئاره زووی تو یه، بهلام لی ره شاره زا نیم ره نگه دکتۆر نه جمه دین که بابخانه ی باش پی بزانی ت. ئیتر پیکه وه ده دوا زده که س ده چینه که بابخانه یه کی بچوو کی نزیک ماله که یان. ههر به پیان دهرۆین. دیار بوو، دوو که سی ئەمریکییمان له گه ل دا بوو، وا بزانه پاسه وان و شتی وا بوون. که بابه که یان هیشتا بو نه هینا بووین، کابرای خاوه ن که بابخانه که لیمان نزیک ده بیته وه و روو له من ده کات و دهلیت:

"ئيوه كوردن!"

منيش ده ئيم:

"به ئي كوردين!"

ئهو يش ده ئيت:

باشه كه واته ده مه وي پرسيار يكتان لي بكه م، زور بير له وه ده كه مه وه، ئهو مه لا مسته فايه، ئهو سه ركرده بيرمه ند و ئازايه، چون خو ي ته سليمي شاهه نشاي ئيران كردبوو، ئهو شاهه نشايه حه قيره، چون ئه وه رووي دا!؟

منيش ويستم كابرا سارد بكه مه وه و زوو بابته كه ي پي بگورم و نه وه ك جنيويكيش بدات، زوو گوتم:

ئيمه حه قمان به سياسته ته وه نييه، كاسب و بازرگانين و سه رمان له وه ده رنا چيت.

ئيتر كابرا هه ر پرته پرتي بوو و نه يده برييه وه. كه نانه كه مان خوارد و ده رچووين. من گوتم؛ جه ناب كابرا به و قسانه بيژاري كردي! ئه و گوتي: نا قسه كاني ته واو بوون.

من گوتم، ده ترسام كابرا قسه يه كي زياديش بكات و جنيويك به توش بدات،!

ئهو به نه رميه وه گوتي:

له وه يشدا حه قي بوو، قسه كاني ته واو بوون.

...

قاھیرە "Kairo"

دوو جار دەچمە قاھیرە، جارێک بە پیاسە و جارێکیش بۆ ئیشوکار. پیاویکی میسری ھەبوو، ناوی "رەفەت ئەلسید" بوو، ئەندازیاری کیمیا بوو، لە گەرەکی "Täby" لە ستۆکھۆلم ھاوسەننەبوو، پیکەووە یاری فوتبۆلیشمان دەکرد. من دەچمە لەندەن و ئەویش لە سوید ئیش دەکات و دەوڵەمەند دەبێت و کۆمپانیایەکی مایەپووجی سویدی لە دروستکردنی ماددەیی خامی دەرمانی پەنسلین دەکەرێتەووە و گەشەیی پێ دەدات و سەرکەوتوو دەبێت، تا سائیکیشیان وەک پیاوی ساڵ لە سوید "Sewden The man of" ھەڵدەبژێردرێت، پاشای سویدیش دەعوەتی دەکات. کۆمەلگە و رۆژنامەگەری سوید بایەخی زۆری پێ دەدەن، ئەو بووبوو بە دەوڵەمەندترین کەس لە سوید و خواوەنی کۆمپانیای "Farmanta" بوو. پاش ئەوێ زەبریکی پێ دەکووێت بارودۆخ و بازارەکەیی خراب دەبێت، ئیتر بە موزایدەییە کدا، کۆمپانیاکەیی دەفرۆشێت و خواوەنی کۆمپانیای ڤالڤۆ بە ۴۵۰ ملیۆن دۆلار لێی دەکڕێت.

ئەو زووتر خۆی وەک دکتۆرێک دەناساند و دەیگوت؛ دکتۆرام ھەیه! پاش ئەوێ ناوبانگ دەردەکات رۆژنامەنووسان سۆراخی دەکەن و یەکیکیان بە ریکەوت و تارێکی ئەو لە رۆژنامەییەکی ئەمریکایی دەبینێت، لەوێ گوتبووی؛ من دکتۆرام لە سوید وەرگرتوو. سویدیەکانیش سۆراخی ئەو دەکەن و بە ئاسانی ئەو دەدۆزنەووە، کە ئەو لە سوید دکتۆرای وەرئەگرتوو، ئیتر کە لێی دەکوێنەووە و بۆیان دەردەکووێت، لە سوید نەبخوێندوووە و دکتۆرای لەو وڵاتە وەرئەگرتوو. ئەویش لە بابەتە کە با دەداتەووە و دەلێت دکتۆراکەم لە زانکۆی عین الشمس بوو لە میسر، بەوێن گومانی لێ دەکەن و بۆیان دەردەکووێت

دكتوراي نيبه. منيش له و ماويه قسه له گه ل ده كرد پيم ده گوت؛ زوو راستيبه كه ئاشكرا بكه، ئه گهر دكتورات هه يه نيشانيان بده و ته واو، ئه گهر دكتورات نيبه، بلخ نيمه و بيكه به زم و گالته و بلخ؛ ئيمه له ميسر زورمان به يه كترى ده لئن دكتور و ئاساييه. به لام ئه و ههر ده يگوت هه مه و لي ده گه ريم و نايدوزمه وه! فيل و دروكاني زور ناخايه نيت له سويد نه پي نيبه كاني ئاشكرا ده بيت و پشكه كاني له بؤرسه داده به زن و ده گاته راده ي سفر. كو مپانيا كه ي مائه پوچ ده بيت و زياترى لي ده كوئنه وه؛ له وه يان بويان ده رده كه وي ت؛ كاروباري پاره و بانكه كاني ساخته ي زوري تيدايه، بويه ده يگرن و دادگه پينج سال سزاي زينداني بو ده برتته وه، به لام دادگه ي ئيستناف سزاكه ي بو ده كاته شه ش سال. گيرانه كه ي له ناو خانويك بوو، كه ره سته و پويستيبه كاني ژيان له و خانووه دا دابن كرابوو، پاسه وانين بو ي دانابوو، له وي سهرداني ده كه م. ماويه كه ده گيريت و ئازاد ده بيت و هه نديك پاره ي له سويسر! هه بوو، به وه كارگه يه كه له ميسر ده كاته وه، داوا ي كرد سهرداني بكه م و ئيشي. له گه لدا بكه م يان هاوكاري بم، ئيتر له بهر ئه وه ده چمه قاهره! به لام ئيشم له گه ل نه كرد، له وي باشر ده يناسم و خامه كه ي ده زانم.

له بهر ئه وه ده چمه وه قاهره، شاريكي ناخوش و پيس بوو، له وي دل م توند ده بيت! به لام ده ليم ئه هرامه كان و شوينه واره كانين ناوازه يه و شيوازي دروستكردي مائه ي سه رساميبه.

...

يه كه جار بو به شداري كو نگره يه كي ئوبوزسيوني عيراقى ده چمه به يروت و زور نه مامه وه، چيتر ناچمه وه بو به يروت، نازانم به لامه وه خوش نه بوو. به لام ديمه شقم به لاوه خوش بوو، زور ده چووم، له و ده مانه نه مده تواني به خاكي

تورکیادا سه فەر بکهین، بۆیه زیاتر به خاکی سوریادا ده چوومه وه کوردستان! دیمه شق شارێکی خوش و ئارام و ژنیان زۆر زۆر جوانن.

چوومه ته مه راکیش، به لام ئیشم له وی نه کردوو. بۆ گهشتیاری چوومه ته تونس، ده چمه مونیستر شاره کۆنه کهی سه روک حه بیب بورقیبه. له لهنده نه وه وه ک گهشتیار ده چووم، تونس و قهیره وان و قرتاجم بیی جوان و خوشن. له مه غریب کهسانی ئەمازیگی ده ناسم و ئەوان کوردیان خوش ده ویت، میلله تیکی ئازا و به توانان له ناو شاخه کانی ئەتلهس ئیشی- دهستی ده کهن، کاره کانیان جوانه و به هره یان زۆرن و به رتیه به رانی مه غریب زۆریان ئەمازیگیین.

له کۆنگره یه کی بز نسما نی خۆره لاتی ناوه راست له پایته ختی مه غریب، ریبات به شداری ده کهم، کۆنگره که دیداری ئابووری بز نسما نی عه ره ب و ئیسرا ئیلی بوو، من له لهنده نه وه چووبووم، ئیسرا ئیل ۴۰۰ بز نسما نی نار دبوون، براده رێکی ئیسرا ئیلی منی ده عوه ت کردبوو. مه لیکی مه غریب و یاسر عه ره فات و ئیسحاق رابین و شه معوون پیرس و سه رکرده کانی فه له ستین له وی بوون. له وی له زیره کی ئیسرا ئیل تی ده گه م! مه لیکی مه غریب داوای ئاشتی و کاری هاوبه شی بازرگانی له گه ل ئیسرا ئیل ده کات! رابین له وته که یدا ده لیت:

جه نابی مه لیک، من له میژه ده زانم، تۆ دیدت له سه ر ئاشتی و کاری هاوبه شی بازرگانی باشه و ده ته وی هاوکار بیت، له وه تی من تۆ ده ناسم هه ستم به وه کردوو، له بیرته له سالی ۱۹۶۸ به جلی عه ره بییه وه ده هاتم و دیدارمان هه بوون و باسی بارودۆخی ناوچه که مان ده کرد.

ئیسحاق رابین به و قسه یه ده ویست به ئاماده بووان بلت؛ ئیمه له میژه له گه ل مه غریبییه کان پتیه ندییمان هه بوون، به لام به نه ئینی.

له نيوان پشوو ده كانمان هه ستم كرد ئيسحاق رابين به رهو لاي ديت، ده ستي
بو دريژ ده كه م، نهو ده لئيت؛ پيم خوشه كورد لهو جوړه كوڅگره بازرگاننيانه
به شداري ده كه ن، كوردی بازرگانيش هه ن، نه ك ته نيا پيشمه رگه! خه لكي كام
به شيت، منيش له وه لامدا ده لئيم؛ كوردی عيراقم. به لام براده ره كه م پي
ده لئيت؛ نه وه ش هه ر كوڅه پيشمه رگه يه، به لام ئيستا بزسمانه.

ده چمه شاري كازابلانكا، به لام به لامه وه خوش نه بوو، زور جه نجال بوو،
شاريكي پيشه سازي و بازرگاني گه وره يه.

...

يه كجار وه ك گه شتيار ده چمه ژاپون و شاره كان زور ده گه ريم. نهو ولاته م
زور له لا خوش ده بيت، دلم له وي ده كرته وه، له ميژه له بهر بيناسازيه كانيان
به ژاپونيه كان سه رسام بووم، نه وانه ستايلى تايبه تي خويان له بيناسازي دا
هه يه، لاساي كه س و هيچ كولتوويك ناكه نه وه، ديدى نه وان بو دروست كردن
وه ك خوړئاواييه كان نيه.

منيش لپي ده پرسم ده مه وي ستايل و بوچونه كه ي نه وانم، زياترم بو روون
بكه يته وه و بزائم ژاپونيه كان چون نه خشه سازي و دروست كردنه كانيان
ده كه ن؟

له سه ر نهو بابته نهو ده لئيت:

يه كه م شت؛ من ده زانم ژاپونيه كان سرووشت ده په رستن، له هه موو
ناوچه كه كه ره سته كاني خويان، له ناو سرووشته كه بو دروست كردن به كار

دههینن، کالاً و کهرستهی دهره کی به کارناهینن، قه باره و دروستکراوی نامۆ به سرووشته که یاندا به کار ناهینن. دووهم؛ له بهر ئه وهی ولاته که یان رووبه ری که م و بهرته سکه، بۆیه حیسابی ته و او بۆیه ک سانتیمه تری دوو جای زه وییه کانیان ده که ن، یه ک بست زه ویی لی به فیرو نادهن. سییه میس؛ ئه وان له بهر زۆری بومه له رزه و زیانه کانی ئه رده هه ژین کهرسته ی سووک و نهرم له دروستکردن به کار دههینن. چواره میس؛ ئه وهی بالکیش و گرینگه؛ هه موو بینا کانیان هاوسۆزی دابونه ریته کانی خویانه و بهس و هیچیان له دهره وه وهرنه گرتوو و شتی ناوازه یان نییه.

...

په کین "Beijin"

حهوت سال و نیو له چین دهیم، کار ده که م و له وی ئوفیسم هه بووه. له وی شاریک دروست ده کهین، دیزاینی پازده هه زار خانوو له سه ر رووباری زهرد و به رانبه ری ولاتی ژاپۆن ساز ده کهین. گوتیان ئه و پارچه زه وییه کاتی خۆی بۆ بهرپرسه شیوعییه کان دانرابوو، گوایه دهیکه نه هاوینه هه وار و ده بیته شوینی هه وانه ی شیوعییه کانی خانه نشین دهن، بۆ ئه وهی لیره هه واریان بۆ بکه ن و تیدا ئیسراحت بکه ن، به لام له و گۆرانه ی ناو چین و سیاسه ته نوپیه که ی، ئه وه نامینیت و بریار ده دن پارچه زه وییه که بکه نه شاریکی هاوچه رخ، دیزاین و نه خشه کانی بهر من و کۆمپانیا که مان ده که ویت، نه خشه که م ماوه، له وی کۆمپانیای خۆم هه بوو، به لام هاوبه شی چینیشم هه بوو.

...

من ده پرسم:

"باشه، تو له له ندهن و كه سيكي كورد و چون ته و چينيانه
ده دوزيته وه؟"

ئه و ده لئيت:

"پياويك به ناوى رووبار سندی به پيناوى "سه عد سالح جه بر" ده ناسم،
ئه و پياوه كورده له ئه مريكا ده ژيا، له وى مایه پوچ بووبوو، به دواى ئيش
ده چيته چين و هيچى ده ست ناكه وئيت و ده گه رپته وه. من ئه وهى لى ده زانم و
پيكه وه ده روين، كابرايه ك بوو ئيشى- ده زانى، چونكه له ئيران ژيا بوو، زور
زمانلووس و چه نه بازيش بوو، ئه و ده لئيت؛ خه لك ده ناسم و ناسيارم هه يه و
ئيش له وى زوره، تو له وى بيته ئه وى قازانچ ده كه يت، ئه گه ر ده ته وى بليتي
فرؤكه ش بو ده برم. من ده لئيم: "باشه و ئاساييه و پيم خوش ده بيت، به لام
خوم بليت ده برم و پيكه وه ده چين". به لام له وى كارى له گه ل ناكه م، كابرايه ك
بوو بو ئيش كردن نه ده گونجا، له وى به ته نيا له وى ئيشه كه ده كه م و دوايى
له گه ل كو مپانيايى تريش هاوبه ش ده بم!

ديزايى كردنى نه خشه سازى پازده هه زار يه كه ي نيشته جيى به هه موو
پيوستيه كان، بازار و خويندنگه و يه كه كانى ترى خزمه تگوزارى ئاسان نه بوو،
ده بوايه خومان له وه بپاريزين شاره كه بيته يه ك پارچه كو نكريت، بويه له ناو
شاره كه چوار شوين و مه يدانى گه مه ي گولف داده نيين، رووبه ره كه به ش به ش
ده كه ين، هه ر پارچه يه ك ناويكى لى ده نيين، وه ك گوندى ژاپونى، ئه مريكا يى،
ئه لمانيا يى و ... ده بوايه نه خشه و ديزاين و كه ره سته و پيكه اته كانى ئه و
ولتانه ش به كار به نيين، كه ناوه كه ي وه رگرتوو، خواردن و كه ره سته و
بازاره كانيش ره نگدانه وه ي ولتانه كه بيت! هه موويان به باخيكي چيني

بهیه کترهوه ده به ستینه وه. ئەو کاته یه کهم قومارخانه م له سه ر خاکی چینی دروست ده کهین، به وهش فیلیکمان کردبوو، له دوورگه یه ک دروستی ده کهین، به شیکی ژاپۆنیمان به گه ل دا بوو، ئیتر گوتمان قورماخانه که له ده ره وهی سنووری چینه. نه خشه کانمان وا بوو بواری ئۆتۆمبیل و مه کینه ی تیدا نه بیته، هه موو به ماتۆره کانی گۆلفی کاره بای هاتوچۆ بکه ن. به وهش سرووشته که مان پاک و خاوین راده گرین.

پاش ته واو بوونی دیزاینه که له ناو ئەنجومه نی نه ته وه یی چین ته واو بوونی نه خشه که مان راگه یاند و وینه ی زۆری ئەو بۆ نه یه م ماوه! که سایه تی سیاسی گه وره ی ولاته که ئاماده ی ئاهه نگه که بوو بوون.

من لێ ده پرسم باشه چینییه کان خۆیان له بواره کانی ئەندازیاری و پیشه سازی زیره ک و به توانان، ئیوه یان بۆ چی بوو، بۆ کۆمپانیای ئەوروپی له وی ئیشی ده بوو؟

ئەو ده لیت:

نا له دیزاین و ئیشکردن، تا ئیستاش هه ر لاسایی خۆرئاوا ده که نه وه. نزیکه ی هه وت سال و نیو له و ولاته بووم و ده مزانی چ ده گوه زه ریته. ده مزانی سه رمایه گوزاریکی چینی له ئەمریکا وه هاتبووه چین و ئیشی. ده کرد. یه کێک له وانه ده ناسم، پاش خۆپیشاندا نی خۆیندا کارانی ناو گۆره پانی "تیانانمن" له ئەپریل و یونیۆی سالی ۱۹۸۹د له په کین نه رویشته بوو، که تیدا خۆیندا کارانی زانکۆکان داوای کرانه وه و دیموکراسی ده که ن. ئەو له و باره نا ئاساییه دا مابوو وه و ئیشه کانی باشت ده بیته، ئەو به منی ده گوت؛ "من گه ره که کۆنه کانی په کینم

دهرووخاند و نوژنم ده كړنه وه، به وهش چوار مليار دؤلار به دوازده سال قازانچ ده كه م". ويستم له گه ل ټه و بهرنامه كه جي به جي بكه م، به لام له و ده مانه بير ده كه مه وه بگه ريمه وه كوردستان و دواكه ي نيچيرقان بارزاني قبول بكه م.

ټه و سالانه ي له چين ده ژيم، پيره وي چوار مورا ل و پرنسي چينييه كان ده كه م، ټه وهش يارمه تيم ده دات ته ندروستيم باش بيت، به ئاره زوو و سه ركه و تئوانه ئيش بكه م و بژيم! ټه وهش تا ټه مړو رهنگدانه وه ي له سه ر ژيانم ده بيت:

يه كه م: له پرووي جه سته و ماسولكه كانمه وه؛ وهرزش ده كه م و به جواني ريجيم ده كه م و ئاگام له كيشم ده بيت.

دووه م: ميشكم كارا ده بيت و به رده وام كاري پي ده كه م و زانياري زياتر وهرده گرم، ناهيلم له بابته تي نوي دوا بكه و يت و سست بيت.

سيه م: له پرووي كومه لايه تي وه ك كه سيكي لچه پ و خه موك ناژيم، له گه ل خه لكيني زور هاموشو ده كه م و سوود له ټه زمون و كاروباره كانم ده بينم!

چواره م: له پرووي روحيه وه ئاسوده ده بم و دلم به ئيشه كه م خوش ده بيت، نائوميد و ره شين سه يري ئاينده و روژانه ي ئيشه كانم نه ده كرد.

...

له و روژه وه ي هونگ كونگ "Hong Kong" له لايه ن به ريتانيا ييه كان راده ستي چين ده كرتيه وه من له وي بووم، له و ناوچه يه ئيشم ده كرد، به شداري كرنه فال و شادييه كانيان ده كردن، بينيم چون خه لكه كه به چه پله و سه ما مائواويي له سوپاي به ريتانيا ييه كان ده كه ن، ټه وانه ي ١٥٠ سال داگيريان كرده بوو، سوپايان لي دانابوو. سه روكي چيني ټه و ده مانه زور له "ماو" ي سه ركرده و پيشه و اتر بوو، زيره كانه هه لسوكه وتي له گه ل ټه و وهرچه رخانه

مىژوويىيە گەورەيە دەكات، بەرنامەيەك دادەرىژىت بە ئاشتى و بە نەرمى
ولاتەكە ۋەربىگىتەۋە!

ھۈنگ كۈنگ و چىن دەكەونە ناو يەك ۋلاتەۋە، بەلام بە دوو سىستەمى
جىاواز بەرپوۋە دەچىت، بەر لە تەۋاۋبوۋنى ماۋەكە، مارگرىت تاتشر۔
"۱۹۲۳_۲۰۱۳" لەنىۋان سالانى ۱۹۷۹ تا ۱۹۹۰ دا سەرۈك ۋەزىرانى
بەرىتانىيە مەزىن بوۋە، سەرۈكى حزبى پارىزگارنىش بوۋ، بە ژنە پۈلاينەكە
دەناسرا _ بە سەرۈكى چىنى گوتبوۋ؛

ۋا بزىنم ھىشتا حكومەتى چىن و سىستەمەكەتان شىاۋى بەرپوۋەبىردىنى ۋلاتى
ھۈنگ كۈنگى نىيە، بۈيە ۋا باشە داگىركارىيەكە بۈ ماۋەي پەنجا سال درىژ
بەكەينەۋە، ئەۋكات چىن دەتۋانىت ئەۋ دوورگە ھەۋت مىيۈن كەسىيە بەرپوۋە
بىت. تاتشر۔ سەرۈك ۋەزىرانى بەرىتانىيا لە بىرەۋەرىيەكانى باسى ئەۋە دەكات؛
چۈن سەرۈكى چىنى توۋرە بوۋە و گوتوۋيەتى:

ئىمە ۱۵۰ سالە لەسەر ئاۋ و ئاگرە چاۋەروانى گەرانەۋەي بەشىكى
ۋلاتەكەمان دەكەين، يەك دەقىقە دۋابكەون، سوپا دەنېرمە ناۋ لەندەن.

تاتشر۔ بەۋ ھەرەشەيە لە قسە و داۋاكەي پەشىمان دەبىتەۋە و لەكاتى
دىارىكراۋدا سوپاكەي لەۋ دوورگە چىنىيە دەكشىنېتەۋە.

چىن بۈ سەرکەۋتى ئەزمۈۋنەكە پىنج ھەزار گەنجى چىنى دەنېرپتە كەندەدا بۈ
ئەۋەي فېرى زمان و كولتۋورى خۇرئاۋا بن، بەۋەش دەتۋان لە بەرپوۋەبىردىنى
ھۈنگ كۈنگ بەشدار بەكەبن! بىرپارىش دەدات ياساكانى كۈنى ئىنگلىزىيەكان تا
پەنجا سالى داھاتوۋ پېرەۋ بىكرىت و بەردەۋام بىت. بىرپارىش دەدەن ناكىرى و
ناپىت رۇژانەش لە ۱۵۰ كەسى زىاتر خەلكى ناۋ چىن، بچنە ناۋ ھۈنگ كۈنگ.

لەۋى ماۋەيەك ھەۋل دەدەم كارىك بدۈزمەۋە، دەستم نەكەۋت و نەبوۋ،
بەلام ۋلاتەكەم پى جوان و ئاۋەدان و خۇش بوۋ.

لە دەرتەنجامى مەملانئىيە كانى شەرى دووھى جیھان بەشئىكى ولاقى چىن دەكەوئىتە دەرهوھى سنوورى چىنى مىللى، دەكەوئىتە بەر چاودپىرى ئەمىرىكىيە كان و سەرپەرشتى دەكەن، تا ئەو دوایىانە "تایوان" بەرھەسمى دەكەوئىتەوھە ژىر ركیفى چىنەوھە، ئەوان ناتوان بە ۱۶ ملیۆن كەسەوھە ھەرەشە لە ئابوورى و كۆلتوورى چىن بكەن، بەلام چىن بە بەرنامەيە كى جوداوه ئىشىان بۆ دەكات، بەو بەرنامەيە خەلكى تایوان روو لە چىن دەكەن و دوور ناكەونەوھە و ژيان و ھاوبەشى لە گەل چىن بە نامۆ و دوورەپەرىز نازانن. لە ناوچەيە كى زۆر نزیكى خۆيان، لەوئى ھەموو تایوانیيە ك خانوویكى ھەيە، خۆيان دەچن و پارە سەرف دەكەن، وەك چىنىيە كان دەلئىن؛ بەرى دارمئوھە كانیان كەوتووتە ناو دەستمان! يەك جار بە سەردان دەچمە تایوان، بەلام لەوئى ئىشم نە كرووھە.

حكومەتى چىن بە زىرە كى پىشوازی لە مىللەتى تایوان دەكات، بىرئار دەدات ھەموو ئاسانكارىيە ك بۆ تایوانیيە كان بكرىت، ئەوان دەتوانن بە ئاسانى خانوو بكرن و پارە سەرف بكەن و سەرمايە گوزارى بكەن، بەلام بە داشكاندەنەوھە، ئىتر بەو بەرنامەيە ھەموو تایوانیيە كان سەفەر و پشوودان و سەيرانە كانیان لەناو چىن دەبئىت، بۆ ئەوان ھەرزان بووھە، چونكە حكومەت كارئاسانى زۆریان بۆ دەكات.

ئەوھى مایەى سەرنج بوو، لەناو تایوان كۆلتوورە كۆنە كەيان مابوو، پىرۆزىيە كانى ئاینى و مەزھەبى چىنىيە كان پارىزراو بوون، وەك خۆى بوو و دەستكارى نە كرابوو، گەشەيان پىئى دابوون، بەلام لەناو چىن بە فەرمانى سەرۆك ماو، ھەموو ئەو شوئىنانە لەبەر روئىنابى شوئىرى روئىنابىرى؛ دەگۆرئىت و دەشئوئىئىت و زۆرىش دەرووخىن!

...

ههولیر "Erbil"

ده گه پیمه وه کوردستان و لهوی به ناسینی "د. که مال قهیتولی" ده چمه مالیزیا، له گه ل کۆمپانیا یه ک ریک ده که وین؛ بو ئه وهی شارنکی مالیزیا یی له کوردستان دروست بکهین، به مه رجیک گهرنتی ئه وه مان بدهنی بتوانین پاره و قازانجه کانمان ببهینه وه، چونکه ئیمه پاره که له ژاپون وهرده گرین، ههروهها له کینگه یه کی پترۆلیش به شمان هه بییت! تووژینه وه که مان ته واو ده بییت و شاهیدی ئه وه مان بو ده دن، کاره که ی ئیوه به قه د چه ندان کۆمپانیا ی خۆمان گرینگ بووه، کۆنه وه زیریکی مالیزیا یی و نوینه ری بانکه ژاپونیه که و سه روکی کۆمپانیا که له گه ل حکومه ت داده نیشین! دواقسه و پیشنیا ری حکومه تی هه ری می کوردستان ئه وه بوو، له و پاره یه ی ده گاته کوردستان بو ئه و پرۆژه یه، به شی کمان ده ویت! ئینجا مۆله ت و کارنامه تان بو ئیمزا ده که یین، دیا ره هه موومان گوتمان ئیمه پاره بو ئیشکردن ده هینین، نه ک بو ئه وه ی بیبه خشینه وه، پرۆژه که هه ئه وشایه وه و نه بوو!

...

لیی ده پرسم نه چوو یته کوبا، ئه و گو تی:

نه خیر!

گو تم: من به گه شتیکی یه ک هه فته من چووم.

ئه و پرسى: چۆن بوو؟

منیش به یه ک رسته گوتم:

ولاته که ویرانه، که لاوه یه، خه لکه که دیلی رژیمه که یه.

...

ئيسرائيل "Israel"

لپي ده پرسم چند جار چووته دهوله تي ئيسرائيل؟

ئهو ده لپت:

دوو جار چووم، جارېك بو گه شتياړي و دووهميش سياسي بوو! له سهر راسپارده ي مه لا مسته فا و مه كته بي سياسي ده چم.

كه ده چم؛ لپك تيگه يشتنې باش له گه ل ئيسرائيليه كان ده كه م و پښان خوښ بوو، حه زيان ده كرد پپوهنديه كان به رده وام بپت، زووترش مه لا مسته فا سهرې دابوون و چه ندان جار "دكتور مه حمود" و "سامي عه بدولر حمان" يش چووبوون. ئيسرائيليه كان ده رمان و پپويستيه كانې نه خوښخانه مان بو ده هپنن، زوربه يان كه ده چوونه كوردستان جووه كانې كوردستان بوون، ئه وان ئه وه يان پې خوښ بوو. پاش نسكو كه ي سالي ۱۹۷۵ ئيتر من حه ز ناكه م و نامه وي ديداري ئيسرائيليه كان بكه م ته گه رچي خو يان پښان خو شيش بوو، به لام من ئه وه م نه ده ويست، چونكه ئه وه م به به كرېگيړاو ده زاني، كه شوړش نه ماوه ي ئيتر پپويست به و پپوهنديه ناكات، دياره ته وانيش ريز له وه لوښسته م ده گرن و سوپاسم ده كهن و ده لپن ههر كاتيڪ كارت به ئيمه هه بوو؛ ئيمه ئاماده ين! ئه وه شم باش له بيره براده ره ئيسرائيليه كانيش به نسكوي شوړشه كه زور سه خلت ده بن و له بهر چاوي منيش ده گرڼ!

چوومه ته ئيمارات به لام ئيشم نه كردووه، نه چوومه ته كوښت.

حه ز ده كه يت سهرداني كام ولات بكه يت، يه كسه ر ده لپت:

ئورگواي.

من دەپرسم:

ستۆكھۆلم يان ئورگوۋاي؟

يەكسەر دەئيت ئورگوۋاي.

لەگەل بەھرىنى ھاوسەرم چووينە بەرازىل، بەلام رىك نەكەوت بچىنە
ئورگوۋاي! ئەگەر ھاوسەرگىرىم لەگەل دكتۆرە بەھرىن نەكردبوايە، بەنياز بووم
بچمە ئورگوۋاي و لەوى بژىم! بەلام نەچووم و چوومەوہ بۆ ھەولپىر!

دەپرسم ھەولپىر يان ئورگوۋاي

ئەو ديسان و يەكسەر دەئيت:

ئورگوۋاي.

"ئەوھندە بەسە لە سەيرانى جىھان، لەلايەن جەمال عەلەمدار"

...

زەيد ئەحمەد عوسمان

زەيد ئەحمەد عوسمان، ئەو پياوہ ھەولپىرىيە لە چۆمان دەناسم، پيش
بەيانى يازدەى ئازار بوو، ئەو لەوى دەژى، مەلا مستەفا زۆرى خۆشدەويست،
لەسەر رووبارەكەى چۆمان خانوويەكى سادەى بۆ دانابوو، بەتەنيا و ئاسوودە
لەوى بوو، ھەموو ژيانى قاھيرە و دەرەوہ و بەغدا و كۆشكە كانيان لە ھەولپىر جى
دەھئيت لەو شوپنە دوورە دەژى، وا دەزانيت لەوى ژيانى پارىزراو دەبيت،
ھەرۋەھا مەلا مستەفا بەردەوام سەرى دەدا، سادە و دۆستانە خواردنەكانى

له وي ئاماده ده كرين پي كه وه ده خون. به لام هه موو كه سه نزيكه كاني مه لا مسته فا و باره گه كاني باله كايه تي حه سوو دييان به و ده برد، چون مه لا مسته فا به رده وام سه رداني نه و ده كات و ناچي ته ميوانداری نه وان! وا ده زانم مه لا مسته فا سه رسامی زانين و كاريزمايي نه و بوو، خه بات و روژانی شوړشه كاني بارزانيه كاني نه و و بنه ماله كه ي له بير ما بوو، نه و يش له گه ل سيا سه تمه داراني ده روه و پي وه ندي هه بوون، پرسيان يي ده كرد.

"نه و له قاهره ش كتي بي كي به زماني عه ربه ي به ناوي "نضال الاكراد" به ناويكي خواز او وه چاپ ده كات. نه و پي وه ندي باشي به شوړشي بارزانيه كان و خه با تي سياسي ناو كوردستان و ده روه و هيشه وه هه بووه. باوكي يه كه م پاريزگاري هه ولير بووه، ماوه يه كي زوريش په رله مانتاري سه رده مي پاشايه تي و نوينه ري هه ولير بووه. زه يد له سالي ۱۹۲۴ له هه ولير له دايك بووه و له سالي ۱۹۷۸ مردووه و له ناو گوړستاني بنه ماله كه يان له با داوه نيژراوه".

من له وي بووم له ناو چومان به رووداويكي نه خواز او رووداويكي له ده ست ده قه ومي ت، له سه ر نه وه ده گيريت و دادگه ي شوړش سزايه كي قورسي بو درده كات، من و ژماره يه ك له كه سه نزيكه كاني كو ششي كي زور ده كه ين، كه سه رو ك بارزاني ئاسانكاري بو بكات و سزا كه ي له سه ردا نه سه پين، نه و يش گه ي شت بووه نه و راستي يه نه ياره كاني و نه وان ه ي چاويان به زي ره كي و دل سو ز و زمانزاني و نزيكي له بارزاني هه نه ده هات، پلانه نه گري سه كه يان بو دارشتو وه و شه رمه زاري ده كه ن. پاش ماوه يه ك بارزاني فه رمان ده كات با به ره و ده روه بروات و نه يه ته وه، ئي تر له پاري س ده ژيت. كه له له نده ن بووم، پي وه ندي مان هه بوو، ده يزاني له ئازاد كرده كه ي من كو ششم بو ي كرد بوو، دوايي نه خو شي كانسه ري قوورگ ده گري ت و ده مر ي ت. برايه كي به ناوي نه وزاد له هه ولير هاوي ولي من بوو، نه و يش نه ندا زيا ري بينا سا زي بوو، له نه مريكا ده ژي.

...

هه‌ژار موکریانی

یه کهم جار له که رهج هه‌ژاری شاعیر ده‌بینم، له‌ناو ماله‌که‌ی له‌وی دیدارمان ده‌بیت، پاشان له‌ناو کورستانیش ده‌میینی، باسی ئه‌وه ده‌کات دیوانیکی شیعیری به‌ناوی هه‌ژار "بۆ کوردستان" ئاماده‌یه، به‌لام هیچ که‌سیک بۆی چاپ ناکات، منیش ده‌ستنوو سه‌که‌ی لی وه‌رده‌گرم و پیتی ده‌لیم له‌ سوید بۆت چاپ ده‌که‌م، دیاره ئه‌ویش زۆری پێ خوش ده‌بیت و ده‌لیت؛ من هیچم ناوی ته‌نیا بۆم چاپ بکریت، ئه‌وه‌ش له‌سه‌ر دیوانه‌که نووسراوه. له‌ ستۆکهۆلم ده‌یده‌مه ده‌ست که‌سیک ئیشی- چاپی کوردی ده‌کرد، "فه‌ره‌اد ئازاد"، دیوانه‌که چاپ ده‌بیت. منیش به‌ دیاری ده‌ده‌مه ئه‌و که‌سانه‌ی چه‌زبان له‌ شیعه‌کانی ده‌کرد و چه‌ند دانه‌یه‌کی بۆ ده‌نیرمه‌وه، پاش ماوه‌یه‌ک له‌ پاریس هه‌ژار ده‌بینمه‌وه، له‌وی سوپاسم ده‌کات و بریک پاره‌ی ده‌ده‌می و ده‌لیم ئه‌وه ده‌ستکه‌وتی فرۆشتنه‌که‌یه، ئه‌گه‌رچی من هیچم به‌ پاره‌ نه‌فرۆشتبوو، دیاره ئه‌ویش سه‌ره‌تا نایه‌ویت پاره‌که وه‌ربگریت، به‌لام پیدایه‌گری ده‌که‌م و پاره‌که‌ی ده‌ده‌می!

هه‌ر له‌و دیدار و له‌ مانه‌وه‌یه‌مدا له‌ که‌ره‌ج نیچیرفانیس ده‌بینم، ئه‌و ده‌مانه قوتابی بوو.

...

چه‌ند جاریک له‌ له‌نده‌ن "نه‌وشیروان مسته‌فا" ده‌بینم، دیداره‌کانیش به‌ریکه‌وت بوون، به‌لام قسه‌مان پیکه‌وه کردوو، خوشم ده‌ویست کابرایه‌کی

راست و ساخ بوو، له قسه و بوچوونه كاني دووروو نه بوو. ديار بوو له ئاينده ي دوخه سياسييه كاني كوردستان نائوميډ بوو. جار ي كيش له پارس بينيم.

...

له گه ل كاك ئيدريس بارزاني نيوانمان باش بوو، بوچوونه كاني له سه ر باردوخه كه باش بوو، له سه ر ململانييه كاني نيوانمان له سه ر ته و ريبازه نوپيانه ي ژماره يه ك خه لكي سه ر كرده يه تي پيره ويان ده كرد، لايه نگيري ئيمه ي ده گرت. كاك مه سعوود زوو زوو ده هاته له نده ن و ديدارمان ده بوو، له هوتيله كه ي يه كترمان ده بينين.

...

ره مزي نافيح

من ناوي ره مزي نافيح "۱۹۱۶_ ۱۹۴۹" م نه بيستبوو، به ري كه وت له كتبخانه يه ك دانه يه ك له كتبي "روژه لاتي گرگرتوو_ به زماني ئينگليزي" ده بينم و ده يكرم و كتبه كه به وردى ده خوئيمه وه و زوريش به ناوه روكه كه سه رسام ده بم. له و كتبه دا و له گه ل نه به رديه كه ناوي ته و ده بيستم و ده زانم چ قاره مانه تيه كي بو سه ربه خوئي كوردستان كردوو و ده ستي له گه ل ته لمانيا تي كه ل كردوو، بووه به قورياني ته و چالاكيه. ته و له خيزاني كي ده وله مند و ده ربه كي ناو هه ولير له قه لاتي هه ولير له دا يه ك بووه و سه ركي شي_ زوري بو دوزي كورد كردوو. سه يره تا ئيستا نه به رديه كه ي ره مزي نافيح نه بووه به فيلمتي كي سينه ما يي، دلنيام بالكي ش ده بيت، چونكه رووداوه كه شياوي ته وه يه و

که رهستهیه کی باش دهبیت بو سیناریوی فیلمیک، ههر له تیکه لیبوونی به ئەلمانەکان و دابهزینی به پهره شووت و گیران و دوابی ئازادکردنی و ژیانە که ساسه کهی و نه خووشی و مردنه نامۆکهی.

"کتیبه که به زمانی ئەلمانیاپی له لایه ن گوتفرید موللر ۱۹۱۴_۲۰۰۹ "Grottried Muller" نووسراوه، له سالی ۱۹۵۹ دا له شاری شتوتگاردی ئەلمانیا چاپ کراوه و دوابی له سالی ۱۹۸۰ به زمانی ئینگلیزی چاپ بووه. کتیبه که له لایه ن "به دران ئەحمەد حەبیب" کراوه به کوردی و دوو جار چاپکراوه، له سالی ۱۹۹۵ دا له دهۆک له لایه ن ئەندازیار "یونس عەبدولعەزیز" کراوه به عەرەبی و بلأو کراوه تهوه"

کاتیکی کتیبه که ده خوینمهوه، شانازی به و کورده ههولپریهوه ده کهم، چ ئازایه تیه کی کردوووه و چون بهرنامهیه ک بو سه ره به خوپی کوردستان دارشتوووه. مستر موللر وا بزانه له و سالانه ی دوابی کاک مه سعوودیش ده بینیت، ئیمهش به نامهش پیوه ندیمان هه بوو، وا بزانه له و سالانه ی دوابیدا مرد.

...

جهرجیس فه تحولا

جهرجیس فه تحولا "۱۹۲۱_۲۰۰۶"، کریستیانیکی موسل بوو، نووسه ریکی گهوره و یاساناس و زمانزانیکی شارهزا بوو، زور خزمهتی کورد و شوڕشی کردوووه، به لآم زور تووره ده بوو، شیت ده بوو، گله پی و ره خنه ی زوری هه بوو، به لآم سه رکرده یه تی ریزی زوریان ده گرت. کتیپی به زمانی عەرەبی زۆره!

ئه و له گه ل "عه زیز شه ریف" حزبايه تی کردوووه و له سالی ۱۹۶۳ دا ده گیریت، کوره تاقانه ی خیزانه که یان بوو، حهوت خوشکی هه بوو، به گیرانی

براكه يان خوشكه كان شيت ده بن، كچه كان و دايكيان ده گه نه باره گه ي بارزاني و زور له مه لا مسته فا ده پارينه وه براكه يان بو بهر بدات، نه و يش پيان ده لئيت:

ئيمه له گه ل حكومه تدا نه يارين و شه رمان له نيواندايه، چون كه سيكي و امان پي بهرده بيت! به لام له دانوستانه كان و ديداره كان شورش و حكومه تي عيراق مه لا مسته فا داوا له حكومه ت ده كات دوو كه سيان بو نازاد بكات، نه وانيش ده لپن باشه و نه وه ده كه ين و نه وه ش نيازپاكي نيوانمان ده گه يه نيت. جه رجيس فه تحولا و دكتور موحه مه د كوبه "دكتور يكي عه رهبى شيعه بو" له سه ر داواي شورش له سالي 1968 نازادي ده كه ن! جه رجيس له ناو شورش ده مي نيت ته وه و ده بيته نووسه ر و دانه ري داواكار ييه كان و بنچينه كانى دانوستان له گه ل حكومه ت، تا ده مر يت خزمه تي دو زي كورد ده كات. له وه ده مانه ي كت يبيكي "ديفيد ئادامسون" ي وه رده گيرا، كه ناوي منيشي. تيدا بوو، نيشاني ده دام، دواي به ناوي "الحرب الكردية وانشقاق 1964" "The Kurdish War" David Adamson چاپ ده كر يت. نووسه ره كه ي منى ده ناسي و پيوه نديمان هه بوو، بو نووسيني كت يبه كه زانباري و ورده كار ي ده ويست و منيش زانباريم پي ده دا، بو يه ش له كت يبه كه ناوم هاتووه.

كه نه وه له سويديش بوو، له شاري كاترينا هولم سه رم ده دا. دكتور موحه مه د كوبه ش، به رانه به نه و چا كه يه و ده رباز كر دني له مه رگ و نازاد كر دني، له له نده ن نه خو شي كوردي به خو رايي چاره سه ر ده كر دن.

له له نده ن ئيبراهيم نه حمه دم ده بيني، دياره نه و شاعير و نووسه ريكي هه لكه وتبوو، به لام بوچوونه سياسييه كانى نه وم به دل نه بوو.

كورد له له نده ن زور بوون، "موحه مه د ره سوول هاوار" و "عومه ر ده بابا" و "فه وزي سائيب" و "عه لي كه مال" براده ر بوون، به لام جه لاليه كان زياتر

بوون، بهردهوام پهلاماریان ده‌دام و گل‌هییان له من ده‌کرد، که چۆن بووم به
به‌کرینگێراوی حزبیکی عه‌شایه‌ری، به‌لام ئه‌و جووره قسانه کاری له من نه‌ده‌کرد!
له چالاکییه‌کانم به‌ردهوام بووم.

هوشیار زتیاری هات، کاک مه‌سه‌وود نامه‌ی بو نووسیبوو، له ئوردنه‌وه
هاتبوو، له‌وی له زانکۆکه‌یه‌ک وه‌رده‌گیریت.

...

قاوهى پىنجەم

رۆژى ۲۰۲۱/۸/۶

شوېن: ماله كەي ئەوان لە شوقەي

"Norr Mälarstrand 80" لەناو ستۆكھۆلم

پیش قاوه خواردنه وه که

هه وری ئاسمانی ستۆکهۆلم، سه رما و باران و زریانی پیوه نه بوو، ته نانته بوو بوو به دیمهن و تابلۆیه کی جوانیش، من دیسان من به قه میستیکی هاوینه ده چمه مائیان، له وی جه مال عه له مدار چاوه روانی ده کردم! له بهر ده رگه ی داره ئه ستوره کۆنه که ی باله خانه که یان، ناو و نازناوه که ی له جه ره سه کاره باییه که ده دۆزمه وه و زهنگیکی بۆ لیده ده م، ئه ویش له گه ل فهرموو... فهرموو و ده ئیت:

هاتی، ده رگه که کراوه ته وه فهرموو.

له گه ل فهرموو کردن و قسه کانی؛ ته قه یه ک له ده رگه که وه دیت و منیش پالیکی پیوه دهنیم و ده رگه که ده کریتته وه و ده چمه ناو باله خانه که، به سی پایه ی مه رمه ر و له ناو دالانه یه کی ته سک و کورت و بچووک ده گه مه ئه سانسۆره که، له نهۆمی چواره م له ده رگه کراوه که ی ئه وان ده چمه ژووره وه! بیگومان دیاره ئه و پیشتر ده رگه که م بۆ ده کاته وه، بۆیه له سه ر پشت بوو.

ئه و دوو بۆکسی- گه وره و ژماره یه ک وینه و فایلیک پر له پارچه روژنامه ی کۆنی بۆ نیشاندانم دۆزیوونه وه، ئه وانه ی دانا بوو، هه موویان کۆن بوون، زۆریش کۆن، به هه موو زمانه کان؛ به لام هه موو کۆنه کان بۆ من و دواییش بۆ ئیوه ی خوینه ریش نوێ ده بن، نوێ به شیوه و کاغز و وشه و پیت و حوبر!

نوي بوون به ديدى من و نوپيش دهن؛ بو ئه رشيفى ئه وانهى كار له ميژووى
هاوچه رخي كوردستاندا ده كه ن!

ئو پارچه روژنامه توركييم نيشان ددها، كه هه والى گيراني ئو و ژماره يه ك
هاورپيه كاني له ئه سته بوول تيدا بلاو كرابوووه، روژنامه كه كوچي نه بوو، زور
كوون بوو، ميژوووه كه ي ده گه رپته وه سه ره تاي شپته كاني سه ده ي رابردوو، به لام
بو من و ئه رشيف و ميژووو؛ نوي بوو! وينه و هه واله كه سه ركه ش، شاناز و
جوان ده رده كه وتن.

نامه يه كي تايبه تي به لام له سه ر پسووله ي تايبه تي نووسينگه ي وه زيرى
شاره وانويه كاني عيراق، دياره سالي سه ره تاي هه فتاكانه و وه زي ره كه ش "ئحسان
شيرزاد"ه، به حوبريكي كه سك و كورديه ي كي ره وان بو ي نووسي بوو! كاغه زه كه
ئه گه ر ئحسان له ژيان مابايه ده مگوت ئو كاغه زه تازه نووسراوه!

له ده ره وه و له په نجه ره كه وه ديار بوو، زووتريش به ر له وه ي بچمه ناو
باله خانه سپيه پينج نهوم كه "هه موو باله خانه كاني ئو شه قامانه پينج
نهومن و به س، يه كيكيان سي نهوم نيه و هيچيان شه ش و حهوت نهوميش
نيه!"، هه رچي ديمه ني جوانه لي مانه وه دياره، ئيمه ش به رانه بر چه ندان
دوكومينت و نووسين و نامه و وتار و بلاو كراوه دانيشتووين، هه موويان:

باسي شوپش و كو بوونه وه و سه ردان و ناكوكيه كان، پاره و راسپارده كان
بوون! هه موو دوكومينت هه كان به ته مه ن گه وrehن، له كو تايي شپسته كان و
سه ره تاي حه فته كان نووسرابوون! نامه و پسووله كان؛ له سوقيه ت و به رلين و
به يروت و ديمه شق و له نده ن و يوگو سلافيا و ناوپردان و به غدا و هه ولير و
دوور و نزيكه وه هاتبوون، زوربه يان له ريگه ماندوويش كرابوون، له گه يشتن و
گه ياندينان دوا كه وتبوون، پوولي كو نيان به سه ره وه بوو، هه نديك له زه رفه كان
له په رو شي زانيني ناوه رو كه كه و زوو بكرپته وه، تا خوينه ر بزاني ت چييان تيدا
بوون، لايه كي درا بوو. نامه كان، نووسينه كان، به زماني كوردي و عه ره ي و

ئینگلیزی و سویدی و فنلهندی و نهرۆیژی و فارسی و زمانی پهپووله و جوانی و ئازار و خهم و خوین و ... بوون!

کتیپکی کوردییم نیشان ده‌دات، قه‌شه‌یه‌ک به‌ناوی "ئیلۆن ئالیبک" به زمانی سویدی نووسیبووی، "کاوه ئەمین" کردویه‌تی به کوردی، ئەو قه‌شه سویدییه براده‌ری بووه و پیکه‌وه له سه‌ره‌تای هه‌فتاکان بو به‌شداری له کۆنگره‌ی پارتی له ناو‌پردان چوو‌ته کوردستان، که گه‌راوه‌ته‌وه ئەو کتیبه‌ی بو یادگار و بیره‌وه‌ری و تۆماریکی تایبه‌تی و میژووی نووسیوو.

له‌و دانیشه‌نه و له‌ناو سه‌دان کاغز و لاپه‌ره و وینه‌کان، له‌گه‌ل قاوه‌که، میوه‌هیشی- دانابوون، شیرین و ته‌ر! هه‌رمییه‌ک هه‌نده‌گرم، هه‌رمی نه‌بوو؛ پیم وایه دلۆپه فرمیسی ناکۆکی و مملانییه‌کانی ناو شو‌رش و حزبايه‌تی سالانی شیشه‌کانه بۆیه گرمۆله بووبوو! هیشه‌وه تریه‌که له‌ناو قاپیکی سیرامیکی ساده دانرابوو، ته‌ر و نوی؟ وه‌ک ئەو نامانه‌ی پیش په‌نجا سال نووسرابوون، ده‌لئیت ره‌نگه هه‌ر ئیستا ئەو ژنه پۆسته‌چییه‌ی هاوینان پانتۆلی کورتی له‌به‌ردایه، زستانیش رینکۆتیکی درۆی له‌به‌ر ده‌کات، بۆی له‌ناو سه‌ندوقه باریکه‌که‌ی به‌ر ده‌روازه‌که‌یان بۆی داناوه.

قاپیک پاقلاره، دوو سی جۆر کیتی شیرین، چهند دانه‌یه‌ک خورمای ئەمریکی، بو هه‌ردوو کمان؛ قاپ و چه‌قۆ و چه‌نگالیکی ده‌سکدار، به‌سته‌یه‌ک کلینکس، دوو په‌رداخه ئاو؛ له‌گه‌ل پیاویکی به‌ته‌مه‌نی دلگه‌نجانیه‌ی چالاک به‌رانبه‌رمه، هه‌موو دونیا گه‌راوه و ئیستاش ئاماده‌یه هه‌موو رووداو و رۆژگاره‌کانی وه‌ک خۆی بگه‌رێته‌وه، نالئیت ئەوه بو بلاوکردنه‌وه باش نییه، یان ئەو ناوه بسپرنه‌وه! ئازادی هه‌موویان وه‌ک خۆی بنووسه‌وه.

...

قاوه ي پينجه م

كاك جه مال، ئه مړو دهمه وئيت به پرسيارئيك دهست پي بكه م، زور نائاساييه و كه م له ديداري روژنامه گهري و نووسينه وه ي بيره وه ريبه كان ئامازه ي پي ده درئيت، به لام له گه ل تو و كاروباري تو و كه سايه تبي تو ده گونجئيت و ئاساييه ئه و جوړه پرسيارانه بكرئيت، پرسياره كه م ئه وه يه؛ تو له و ماوه يه ي له كاروباري حزبي و ريكخراوه يي ناخوي كوردستان و سويد و به ريتانيا چهند پاره ي خوت، ئه وه ي له موچه و ئيشكردن پديدات ده كرد سهرف كردووه، چهند دولار و دينارت له حزب و لايه نه كاني تر وه رگرتوون، ئايا ده كرئيت ريژه يه ك بو ئه و بره پاره يه دابنئيت؟

پرسيارئيك جوانه، ده توانم ئه وه ت پي بلئيم؛ من وه ك كاديرئيك پارتى دوو سئى سال مووچه م هه بووه. كه له لهنده ن ئوفيسه كه مان ده كه ينه وه و ده سته برداري ئيشوكاره كانم ده بم، مانگانه سئى سه د پاوهندم له حزب وه رگرتووه. خيزانئيكى گه وره شمان هه بوو، پاره كه ش كه م بوو، ئه و پاره يه م وه ك ئه ندازيارئيكى ميعماري به يه ك روژ پيدا ده كرد، به لام به و پاره قه ناعه تمان ده كرد و پي به ريوه ده چووين. له گه ل ئه وه ش له قسه و بوختاني خه لك هه ر ده ربا زمان نه ده بوو، ده مزاني پيم ده لئين؛ جه مال عه له مدار به پاره و ده سكه وتي خوئني شه هيدان له لهنده ن ده ژئيت! من كوئه ئوتومبيلئيكم هه بوو، سه دان جوړه قسه يان له سهر ده كردم، به لام من گويم به و جوړه قسانه نه ده دا و

ویژدانی خۆم ئاسووده کردبوو! من بهرگه گرتن و گوینه دان به و جوړه قسانه م، به به شیک له کوردایه تی ده زانی. چونکه من له برسانا ته وه م نه ده کرد، بې ئیش و پروانامه نه بووم، ده ست و پې سپی نه بووم، پرواشم به وه هه بوو ته وه ی سیاست بکات، پتویسته له رووی ئابوورییه وه سه ربه خو بیت و چاوی له حزب نه بیت!

ئه و سالانه ی چالاکییه کانم له سوید هه بوون، سه د له سه د پاره ی گیرفان و مووچه ی خۆم سه رف ده کرد! به لام پاره مان بو ریخراوی په نابهرانی کورد له کلئسا و خویندکارانی سویدی و حزبه کان کو ده کرده وه. پئیشتر هه موو کونگره کانی خویندکاران له نه وروپا به پاره ی شوړش به پئیه ده چوو، تاکه کونگره پاره ی له شوړش وه رنه گرتبوو، ئه و کونگره یه بوو، که به سه رپه رشتی من له ستوکهۆلم ده به ستریت و سه رکه وتووش ده بیت. پاره م بو ئه و کونگره یه له سویدییه کان کو کردبووه، پاره ی تکیتی فرۆکه ی ئه ندامان و نووستن و خواردنی میوانه کانم له و پاره یه دابین کرابوو، له سه روو ته ویشه وه که سانی وا هه بوون قسه یان ده کردن و ده یانگوت:

کې ده لیت ته واوی پاره کوکراوه که یان هه مووی سه رف کراوه، رهنکه زیاتریان کو کردبیتته وه!

منیش بو وه لامدانه وه ی ئه وانه ده مگوت؛

چی تیدایه، ئیوه ش ئه و پاره کو بکه نه وه و ئیشه کان جیبه جی بکه ن، با به شیکیشی بو خو تان بیت.

ئه گه رگویم له و جوړه پروپاگه ندانه بگرتبا، ئیشم پې نه ده کرا و ده دؤرام، ئیمه هه ستمان به وه کردبوو میلله تانی وه ک ئیمه، ئه وانه ی ژئیرده ستن و چه پۆکیان له سه رن، مۆرالیان له و جوړه یه و هه سوودن و ناره زاییان هه ر

ده بئيت. ده توانم ئيستا بلئيم؛ چاره كي داهاتي خووم و پارهي تايبه تي
ئيشكردنه كانم له سويد، لهو چالاكييانه سهرف ده كرد!

زور جاريش بو سه فه ره كانم بو ولاتاني نزيك سويد و كردني سيميناره كان،
ئهوانه ي ميوانيان ده بووم، بليت و پارهي نووستني هوتيليان بو ده دام.

من لي ده پرسم؛ شتيك هه يه له سهر پارهي حزب بووم باس
بكه يت؟

ئهو ده ئيت:

"له كوردستان ده گه رامه وه، پارهم بو حزب و كوومه له ي خويئدكاران
وه گر تبوون، ده هه زار دولار بوو، سالي ١٩٧٤ بوو، له فرۆكه خانه ي هيترو ي
له ندهن داده به زين و له نيوان كوئنترو ل و چوونه ده ره وه و هاتو چوكاندا جانتا كه م
ون ده بئيت، دياره ليم ده دزن، "شه فيق قه زاز" م له گه لدا بوو، پيكه وه بووين و
ئهو ده يزاني له فرۆكه كه ش دابه زين جانتا كه م پي بوو، ئيتر زور ده گه رين و
ئاگاداري پوليس ده كه ينه وه، پاره كه نادوزينه وه، من زور سه خله ت ده بم و
خووم به به رپرس ده زانم له ونبووني پاره كه، به شه فيق قه زاز ده لئيم: "تو
شاهيدي و له گه ل من بوويت و ئاگاداري وه زعه كه بوويت، به لام به له هه موو
حاله تيكدان من لهو پاره يه به رپرسم و گوناحي منه، بويه ئاماده م پاره كه له
مووجه كه م بگيرنه وه". ئه ويش ده ئيت: "من شاهيدم و ده زانم چون بوو و چي
رووده ات!"، بويه نامه يه ك ده نووسم بو حزب، ئيدريس بارزاني وه لامم
ده داته وه، "نامه كه م مابوو، رهنگه زياتر بگه ريم بيدوزمه وه" و ده نووسيت:
"بابه ته كه وه ك رووداو يكي قه زاز و قه در ته ماشا ده كه ين و ئاساييه و ئه و بره
پاره يه ش، كار له شو ريش ناكات، ئيمه بروامان به تو هه يه!" به لام من هه ر

پیمان دەئیم: "ھەردەمیک بزنام ئەو برە پارەیه کار لە میزانیە ی شۆرش دەکات،
ئامادەم پارە کە بگێرمەوہ"

پاش نسکۆ و مەملانییەکانی ئەو دەمانە، کە برادەرانى تر دینە لەندەن،
لەسەر کۆنە رق و نیازخراپیان ئەو بابەتە سەرلەنوی دەرووژینەوہ، لێژنەیه کی
لێکۆڵینەوہ ساز دەکەن، شەفیق قەزاز دەبیتە شاھیدی سەرەکی لە
رووداوہ کە. کۆ دەبنەوہ و بە بۆچوونی تاییبەتی خۆیان بریار دەدەن پارە کە
لەلایەن منەوہ نەدزراوہ، بە لکۆو ون بووہ و لەناو فرۆکەخانە لێم دزراوہ، بە لām
جەمال عەلەمدار ئیھمالی کردوہ.

پاشان من کۆنووسی لێکۆڵینەوہ کەم دەست کەوت، کە ئەنجامە کە ی بە
دێ نەیارەکانم نەبوو، ئەوان باسی ناکەن و بلأوی ناکەنەوہ! لەو دەمانەش
ھەستم دەکرد، لەناو سەرکردایەتی حزب، بارودۆخە کە شلۆق بووبوو، لەسەر
ئەوہ بۆچوونیان نەبوو.

من لە ژیا نی حزبایەتیمدا ھەرگیز نەدەبوومە بەرپرسی دارایی و پارە، دەمزانی
بابەتێکی ھەستیارە! خەلکە کەش ھەستیار بوون، بە لām ئیستا دۆخە کە گۆراوہ،
رەنگە ئەوہی ئیستا دز نەبیت، ھەر خۆشەویست نەبیت.

...

با بابەتە کە بگۆرین، لە مەملانیی حزبیانە و پارە ی حزب دوور
بکەوینەوہ، دەپرسم لە ژیا نەت چەند جۆرە پارەت وە ک دراو، لە
موچە و قازانج بە کار ھیناون؟

له به رازيل ريال، زووتر پاره كه يان ناوي كروزو بوو، پاش ئه وهى به هاى زور داده به زيت، سى سفرى بو زياد ده كهن، لهو ده مانه له وى به مليونه ها كروزو قسه مان ده كرد، جارتيكيان له بيرمه له ريستوانتيك نانمان ده خوارد، چوار مليون كروزو مان ده ژمارد، بويه حكومه تي به رازيل بو به رزكردنه وهى به ها و قيمه ته كه ي پاره كه يان ده گورن! له سالى ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ د، بانكى مه ركه زي به رازيل پاره كه ده كاته ريال، دياره وشه كه له ريالى ئينگليزيه وه وه رگيراهه، كه به ماناي راستى ديت، ئيتريه ك ريال بو بوو به يه ك دولار، دوايى ئه وپش نرخ و قيمه ته كه ي داده به زيت و ده كه وپت! له به ريتانيا پاهوند و ئه لمانيا مارك و سويد كرؤن و له توركيائيش ليره م به كار هيتان، له ولاتي سه عوديه ريال و تونس دينار، ژاپون يه ن، چين يوان، روبل له رووسيا و مه غريب درهم و بولگاريا له في، ئورگوياى ناوه كه م له بير نه ماهه. ئيتري زورن و زوريش سه ودام له گه ل پاره هه بووه، به لام ملكه چي نه بووم.

له گه ل پاره ش به سه رهاتيكم هه يه، له چين بووم، له وى زياتر هاموشوى بانكم ده كرد و دولارم ده گورينه وه، شتيكى ئاساييه له و ولاتانه نخى دولار له دهره وه و بازاري رهش به رزتره، بانك كه مترت ده داتي، به لام من به رده وام له بانك ئه وه م ده كرد. روژتيكيان پياويك له نزيك بانكه كه وه، ليم پهيدا ده بيت و ده لپت؛ وه ره من دولارت گرانتري بو ده گورمه وه، بوچي ده چيته بانك. دياره منيش پاره ي زورم ده گورپه وه، كه ميك گومانيشم هه بوو، به لام گوتم با ئه وه بكه م، با بو نمونه و تافيكردنه وه پينج سه د دولارى لا بگورمه وه، پاره كه م له ناو ده ستي نا، ئه وپش پاره چينييه كه ي له ناو ده ستي دانا، له و ده مانه يه كييك به ته نگوياى ده گاته ئه و جيگه يه ي ئيمه پاره كه مان تيدا ده گورينه وه و ده لپت:

"پوليس هات، زوو بن، هات!"

دياره كابرا وا خو ي ده ه رده خات كه زور ده ترسي ت، له و سه يركردن و جموجووله، يه كسه ر پاره كه م ده داته وه و له ناو ده ستم ده ني ت، نه وه ك لي ي

بگىرىت و منىش پارە چىنيىە كەى لەناو دەستى دەنىمەو، ئەوان دەرۆن و ون دەبن، منىش پارە كەم لەناو دەست بوو، سوپاسگوزار دەبم كە بە سەلامەتى دەربازم دەبىت، بەلام كە سەيرى پارە كەى ناو دەستم دەكەم، ئەو ھەم بۆ دەركەوت دەربازم نەبوو و فىلىيان لىم كىرەو، لەجىياتى پىنج وەرەقەى سەد دۆلارىيە كەم، پىنج وەرەقەى يەك دۆلارىيان لەناو دەستم داناو، ديارە قەبارە و رەنگيان وەك يەك بوو، بۆيەش ھەستم بەو نە كىرەبوو، تا ئەوانىش دەرۆن و لەبەر چاوانم ون دەبن. كاتىكىش ئەو بۆ برادەرانم دەگىرمەو، ئەوانىش دەلەين؛ با بچىن لە پۆلىس شكايەت بكەين، منىش دەلەيم:

"ئەوان ئەو ھەندە زىرەك و لىھاتوو بوون و زىرەكانە ئەو ھەيان لەگەل كىردم، شاىستەى ئەو پارەيەن و دواپى ئەو ھەش بۆ من دەبىتە دەرسىك، بۆ ئەو ھەى و دووبارەى ناكەمەو، باش نەبوو زياترم نە كىردنە دەستيانەو!"

لە ئىران پارەم دەگۆرىنەو، پارە كە دەژمىرم و دەركەوت كەم بوو! بە كابرە دەلەيم: "پارە كە كەمە!"، ئەو ھەش سەركەشانە دەلەيت: "نا تەواو بىژمىرەو". منىش لەبەر چاوى خۆى دەژمىرمەو و كەمىكىش توورە بووبووم، دووبارە دەبىنم كەمە، ئەو ھەش دەزانىت كەمە، زۆر بەئاساپى پىدەكەنىت و دەلەيت:

"بۆ توورە دەبىت، چ بوو، وىستمان فىلت لى بكەين، سەرى نەگرت، چ بوو، توورەبوونى ناوئەت!"

لە ھەر و لاتىك ئىشم كىردىت حىسابى بانكم ھەبوو، لە ئورگواى، سوید، بەرازىل، سەعوودىيە، بەرىتانىا و چىن و و لاتانى دىكەيش.

...

له كام ولات بانك و بهرپوه بهره كاني له هه موويان باشر و روونتر بوون، هاموشويان خوشر و گونجاوتر بوون؟

له بهريتانيا بانك و هه لسوكه وتيان نهرم بوو، چاويان له وه بوو باشرين خزمه تم بكن و ئاسانكاريم بو ده كهن، به لام له سويد بانك و هه لسوكه وتي كارمه ننده كاني وشكن، يه ك مليوني تو به قورباني يه ك كرؤني خويان ده كهن. له جيهاني پاره و بانكدا، دوو جوړه بانك ههن؛ بانك هه يه، هه موو ئامراز و ئيشوكاره كاني وه ك بانكه. به لام بانكيش هه يه بازرگانه! له سويد بانكه كان بازرگانن، به لام بهريتانيا وانيه، بهرگري ته واو له خه لكي خويان ده كهن و ئه وه ننده مه به ستيان قازانج نيه! له بيرمه له له ندهن و له سكو تلاند له بانك پاره م هه بووه، ماويه كي زور مامه له كانم له لاي ئه وان بوون، ئيشوكاره كانم جوان به ريده كرا، روژنيكيان بهرپوه بهري بانكه كه ته له فونم بو ده كات و ليم پيم ده لئيت:

"مستر عه له مدار، ئه وه چند ساله تو مامه له مان له گه ل ده كه يت و پاره ده هينيت و ده به يته وه، به لام جاريك داواي قهرزت نه كردووه، كه ي ويستت قهرزت ده ده يني و مه رجه كانمان بو تو، باش و تايبه تيش ده بيت، وه ره داوا بكه!" منيش به گفتيكي خوشه وه پي ده لئيم:

"مستر، پيشه و بهرنامه ي بانكه كان وايه، ئه گه ر بزنانن پاره م ده ويت به و جوړه هه لسوكه وتم له گه ل ناكهن و ... بانك وايه كه هه تاو بيت، چه تريكت ده ده ني! به لام باران بيت چه تر ت ناده ني!"

بهرپوه بهر و كار به ده ستاني بانك زياتر كه ساني توند و ريالست و وشكن، هه رگيز كه سي دلسوز و چاك و به كه لكي ئه و كارانه نايهن. ئه گه ر يه كييك بيه وي بيته بهرپوه بهري بانكيك، پيوسته ورد بيت، زوريش حيسابي هه موو

شتیک بکات، بهلام کهسانی بزَنسمان، ئەووە ناکەن، ئامادەن بۆ پەیداکردنی
پێوەندییە ک و راپەراندنی کارێک، پارەیه کی خەیاڵی بێبەرنامەش سەرف بکەن.

هەر ئەو بەرپێوەبەرە روژتیکیان تەلەفۆنی کرد و گوتی:

"بەیانێ ههینی دواروژی کارکردنم دەبیت، ئیتر لە بانک نامینیم و
خانەنشین دەبم، حەزم کرد مائئاواییت لێ بکەم و سوپاست بکەم، چەندان
سائە پێکەووە ئیشمان کردوووە و متمانە و دلسۆزی زۆرمان لەنێواندا هەبوووە،
شایانی ئەوێ خودا حافیزیت لێ بکەم".

منیش دەلێم:

"منیش شانازییم بەوێندە سائە لێ لەلای ئێو ئیشم کردوووە و دەکەم،
پێرۆزە کە سەر بەرزانە ئەو ماوێهت تەواو بوویت، بەلام ئەوێندە بەس نییە،
من دەعوەتت دەکەم و پێکەووە نانێک دەخۆین!"، ئیتر پێی خۆش دەبیت و
دەلێت ئەو تۆ یە کەم کەسی لە برادەرانی بانکە کە، ئەوێم لە گەل دەکەیت،
پێکەووە دادەنیشین و لە درێژە ی دەمەتەقییە کانمان لێی دەپرسم:

"باشە ئیتر لەدوای خانەنشینیبوونت چی دەکەیت، لە کوی دەژیت!؟"

ئەویش دەلێت:

"لە گەل هاوژینە کەم لە گوندیکی باشووری فەرەنسا و بەرانبەر بەریتانیا
خانووکی جوانمان کړیووە، لەوی دەژین!"

منیش پێرۆزبایی لێ دەکەم، هەر بەئاسایی دەلێم؛ باشە گوندە کە ناوی
چییه، لە کوێیە، رەنگە روژتیک ریم لەو ناوچە یە بکەوێت و سەری لێ بدەم!
ئەویش یە کسەر دەلێت:

"نا، ناوێ کە ی نائیم!"

منیش دەلێم:

"له بهر چي ناوه كه ي ناليت!"

ئهو ده لئيت:

"ئه گهر ناوه كه ي بلئيم، سهرم لي ده دهيت و گونده كه ده بينيت و پيت جوان ده بيت و بايه خ به ميژووه ديرينه كه ي و ئاسو و ديمه نه جوانه كاني ده دهيت و خانوويك له وي ده كريت و براده ره كانت ئه وه ده زانن، ئه وانيش ئه وه ده كه ن، ئيتر گونده كه قه ره بالغ ده بيت و ئاسووده يي ئيمه ش تيك ده دن، من بو يه ئه و گونده م هه لئبژاردووه، چونكه ده زانم چو له و دانيشتووي كه مه! هاتوچوي له سهر نييه!"

منيش پي پئده كه نم و ده لئيم:

"مستهر، ههر وا ده زانيت له بانك ئيش ده كه يت، ئه وه نده بير ده كه يته وه، بروا بكه؛ من هه رگيز بواري ئه وه م نابيت، بيمه ئه و گونده، به هه رحال پيروزه و ئاسووده بيت"

ئه وه مو رالئيكه له كه سايه تي ئه وانه ي له بانكه كان سهروك و به رپرسن!

ههر له سهر خاوه نبانكه كان، له به رازيل پياوه كه ي شه ريكم بوو، ئه وه ي پي كه وه ئيشمان ده كرد، بانكيكي گه وره ي هه بوو، گه وره ترين بانكي ولا تي به رازيل مولكي ئه و بوو، باوكي ده وله مند بووه و ئه وه ي بو جي هيشتبوو، ناوي "ئه رماندو كو مده" بوو، نازدار به خيو كرابوو، خزمه تكاري زوري هه بوو، كه سيكي ناسك و شيرين بوو، هه موو جاريك پيم ده گوت؛ ئه رماندو، به رتيوه به ري بانكه كان دليان نييه، به لام تو دوو دلت هه يه. كه ئه و ده هاته له نده ن زووتر شو فيره پورتوو گالئيه كه ي ته نگاو ده كرد خواردي سوسيچ ئيتالياي بو ئاماده بكات، شه يداي ئه و گوشته بوو، ده يگوت "ئه گهر بزائم ئه و جو ره گوشته نييه نايه مه له نده ن". ئه و له ناوه راستي له نده ن خانوويكي گه وره ي گرانبه هاي هه بوو.

ماله که ی خوی له ساوپاولۆ، که میک دووره ئاوه دانی بوو، کۆشک و باخی گه وره ی هه بوون. ئەو که سانه ی سه ریان ده دان، ده کرد پاسه وانه کانی جوان ده یانپشکنی، ده ترسان بیفرینن، چونکه له وی خه لکیان ده فراند.

رۆژتکیان دلی توند، ده نووزایه وه و ده یگوت له و جیهانه ته نیا پینج براده رم ههن، ته نیا ئەو پینجه که سه ش درۆم له گه ل ناکهن، دووروو نین و قسه راسته کانم پێ ده لێن! تۆش یه کیکی له و پینج که سه، به لام فه رموو دلم به چ خۆش بێت، وا ئیستا به ته نیام، ژنه که م بۆ کیرینی جلو به رگ چوو ته که رنه فالیک له باشووری ئەفریقا. کوره که م یه کیکی کوشتوو و گیراوه. کیژه که م به دوای شو فیڕیکم که وتوو و دیار نییه، بۆیه پاره و سامانه زۆره که شم ناتوانیت شادمانم بکات، له گه ل ئەو قسانه ش ده نووزایه وه، منیش دلم ده دایه وه و قسه ی خۆشی بۆ ده که م تا ئاسووده بێت.

چینه کان ده لێن؛ پاره ئە گه ر بیخه ته ژیر پیت به رزت ده کاته وه، به لام له سه ر سه رت دایبیت نزم ت ده کات.

من هه رگیز بیرم له وه نه کردوو ته وه پاره شادمانم ده کات، هه یج بیرم له وه نه کردوو ته وه پاره که م زۆر و که م و چه نده، به بیرم نایه ت پئویستم به پاره بوویت و هه رگیز نه بوویش نه بووم. من وا ده زانم ده وله مهن دی ئەوه یه تا چه ند موحتاجی و چه ندیش به شت ده کات. له تورکیا بووم پینج دۆلارم له گیرفاندا نه بوو، پیم گرینگ نه بوو، مرو فی سه رکه وتوو ئەوه یه به پاره نه گوړیت و پاره ش نه یگوړیت!

...

له گهرمه ي باسي پاره و بانگ، ده مه ویت بابه ته كه بگورم، يه كسه ر
ليي ده پرسم، نه وهنده گه راويت و نه وهنده ژياويت، پاره ت زور له بن
ده ست بووه، چند پاره ت له ژنان سهرف كړدووه؟

"نه و پیده كه نیت و رهنګ و ئاكارى جوانتر ده بیت، دياره حه زى له و پرسياره
بوو، به لام رهنګه نه توانیت هه مو راز و سه برده كاني يان هه نديكيان
بگيرته وه، به لام پي خوش ده بیت، نه گه ر باسيان بكات"، زور سه ركه شان
ده لیت:

من پاره م له ژن سهرف نه كړدووه، بروام به وه نه بووه به پاره دوستايه تي ژن
بكه م، به لام ده عه تم كړدوون، به پاره ژنم نه ويستووه. چونكه نه گه ر ژنيك
داواي پاره ي له براده ره پياوه كه كرد، نه وه ژن نيه! شتيكي تره. به لام دياريم
بويان كړيوه! ديارى گرانم بو هاوسه ره كه م كړيوه و نه لماسم بو كړيوه، به لام
نه و هيچى ناويت و منى ده ویت و به س.

...

دياره تو له سويد خيزان و مال و مووچته هه بووه، هاوسه ره كه ت
سويدى بووه، چون قه ناعته ده كات تو واز له وانه به نيت و بچيته
له نده ن، ناو ملمانېي حزبي و كو بوونه وه و سه فه ر كړدن و زور جاريش
ترست له سه ر بووه؟

خوشه ويستی هه موو شتيك ده كات. پيكه وه له ناو شوقه يه كي ئاساي له
له نده ن ده ژين، هه ردو و كمان بروايشمان به وه نه بوو مندا له كانمان بنيړينه

خویندنگه‌ی تایبەت، زۆر له برادەرە کانمان، منداڵە کانیاں به پاره دەیانخویند! من له بەر پارەم نەبوو، بەلام بروام بەو نەبوو، منداڵ به پاره بخوینیت و به پاره بوچی خویندن جیا بکریتهوه! وام دەزانی ئە گەر منداڵ تەنیا لەناو منداڵە دەولەمەندەکاندا بژیت، هەست به ژانی هەژاری و سۆزی هاوکاری ناکات، بۆیه منداڵەکانی من له خویندنگه‌ی حکومی له لهندهن و دواییش له سوید دەخوینن و سەرکەوتووش دەبن. دوای ژنه‌که‌م له بەر قەرەبالی و جه‌نجالییه‌کان نەیتوانی چیت له لهندهن بژیت و هەزی دەکرد بگەرپێتهوه سوید و ده‌یگوت؛ ژیان له سوید خوشتەر. ئیتروا ده‌که‌ین و ژن و منداڵەکانم ده‌گەرپێتهوه ستۆکھۆلم، منیش له‌وی دەمینیمه‌وه، چونکه به‌راستی لهندهن بو من خوشتەر و گونجاوتر بوو. سوید بو ژیانی خانەنشینیکی خوشتەر، به‌لام بو یه‌کیکی چالاکي وه‌ک من، لهندهن باشتەر بوو.

ئیتربا ئەوه‌شت بو باس بکه‌م، له لهندهن پارتی و شوپش خانوویکی بو مانه‌وه و ژیانی من ده‌کرن، خانووه‌که‌ش به‌ ناوی من ده‌که‌ن، پاش نسکو و گۆرانه‌ سیاسییه‌کان، ئەوانه‌ی هاتبوونه‌ ناو لهندهن ده‌یانویست خانووه‌که‌م لی وه‌بگرن، به‌لام ده‌مگوت خانووه‌که‌ موئکی شوپشه و ده‌یده‌مه‌وه شوپش، به‌لام کئ شوپشه، ئەو که‌سه‌ی خۆم قه‌ناعه‌تی پئ ده‌که‌م، نه‌ک ئیوه! جه‌لالیه‌کانی ناو لهنده‌نیش، ئەوانیش زۆر بوون ده‌یانگوت شوپش نه‌ما و ئەوان رویشتن، ئیمه‌ خانووه‌که‌مان ده‌وێت. هه‌موو لایه‌ک ململانی زۆرم له‌گه‌ل ده‌که‌ن، تهنانه‌ت کاک مه‌سه‌وود به‌ خۆی دێته‌ لهندهن و به‌ ئاماده‌بوونی موحسین دزه‌بی و هوشیاری زیباری و فریاد هه‌ویزی خانووه‌که‌ به‌ وه‌سل و شاهید ده‌ده‌مه‌وه شوپش! به‌لام ئەوان گوتیان خانووه‌که‌ ده‌فرۆشین!

هه‌ر له‌سه‌ر شوکه‌که‌ی لهندهن روژیکیان نامه‌یه‌که‌م له‌لایه‌ن ئیدریس بارزانییه‌وه بو هات، تیدا نووسیوی شوکه‌که‌ بده‌ به‌ سه‌رداری هه‌مه‌ ئا‌غای خالی نیچیرفان، کابرا هات و داوای کرد، منیش گوتم: ئەو خانووه‌ موئکی

شورپشه، تو شايسته ي ئه وه نيت مولكي شورپشت بده مي! دواتر كاك ئيدريس
ئاگاداري كردمه وه ناكري قسه ي ئيمه بشكينييت و ئه وه مان قبول نيه. منيش
بوم نووسي:

كاك ئيدريس ئه وه ي ئيمه له ريبازي بارزاني فير بووين له هه ره شه نه ترسين،
ئه و كه سه، ئه وه نده ي من له له نده ن ئيشم بو حزب كردوو، ئه و ئه وه نده
به شدار و هاو كارمان نه بووه، به شداري كو بوونه وه كاني نه كردوو. دواتر
بابه ته كه له بير ده كه ن و چيتر باسي ناكاته وه، له گه ل كاك مه سعود قسه
ده كه ين، له سه ر ئه وه ريگ ده كه وين من نرخيگ بو خانوو كه دابنيم،
ئه وانيش نرخيكي بو دابنين، ده ركه وت من زياترم دانا بوو، ئيتر حه فتا هه زار
پاوه نديان ته سليم ده كه م و كيشه كه ته واو ده بيت.

له هه وليريش هيچم نيه، پيشتر برا و خوشكه كانيشم خانوو كه ي باجم
ده فروشن!

...

له كتيبه كه ي ديفيد ئادامسون ناوي تو هاتوو، ئه وه چون رووي
داوه، چيت له گه ل كردوو؟

ئه و كاته ي من له ئه سته نبول بووم، شوقه م هه بوو، ته له فونيشم هه بوو،
روژيكيان ديفيد ته له فونم بو ده كات و خوي دهناسينييت و ده لئيت:

"عيسمه ت شه ريف وانلي، ناونيشاني تو ي داوم، هاتووم و دهمه وييت
بچمه كوردستان و سه رداني بارزاني بكه م!"، ئيتر منيش پيشوازي لي ده كه م و
يه كتری ده بينين، به لام نه مده ويست ئه وه نده چاويشم له سه ر بيت، ئه و يش
له سه ر داواي روژنامه ي سه نداي تايمز هاتوو، موسا عه نته ريش دهناسييت،

بۆیه ناوی ههردوو کمان له کتێبه کهیدا ههیه، ناوی منی له کتێبه کهیدا به ئیسماعیل بردوووه. کاتیک جهرجیس فهتحو لا له ئینگلیزییهوه خهریکی وهگرپانی کتێبه کهی بوو، پێوهندییم پێوه دهکات و دهپرسیت؛ دهلێن ئیسماعیلی ناو کتێبه که تۆیت. منیش دهلێم به ئی ئهوه منم. ئهویش دهلێت باشه سهڕیکم لی بده و باسی ههندیک بابهت دهکهین. منیش له داوای ئهوه سهری لی دهدهم. ئهوه له سوید له شاری کاترینا هۆلم دهژیا.

که دهچمه لهندن، لهوێ خه لکه که بهتایبهتی رۆژنامه نووسی زۆر دهناسم، لهوانه دیفید ئادامسون ده دۆزمهوه، دوو سی جار سهردانی دهکهم، له بیرمه گوشتی مریشکم له مائی ئهوان خوارد، لهو دیدارانه دا جارێکیان بۆی گێرامهوه، له مهلا مسته فام پرسی، شۆرش دهکهن، قوربانی دهدهن بۆ بهیه کجاری داوای سهربه خۆپی کوردستان ناکه، بهوهش خه لک زیاتر لیتان کو ده بیتهوه و خه باته که تان پیرۆزتر ده بیته، چیتان داوه له ئۆتۆنۆمی. دیفید ده لیت؛ مهلا مسته فا به ساده پی، به لام زۆر مه عقوول وهلامی دامهوه، گوتی: "ئه گهر من ته نیا سه د دۆلارم له گیرفان بیت، چون ده توانم باسی کپینی شتیک بکهم نرخه کهی ههزار دۆلار بیت! ئه وهندهم له گیرفانه و ئه وهندهم پی ده کپیت!"

رۆژنامه نووسیکی تریش هه بوو "Mortimer Edward 1943_2021" رۆژنامه نووس و دیپلۆماتیکی دیاری جیهانی بووه، سه رنووسه ری کاروباری سیاسه تی ده رهوه بوو له رۆژنامه ی تایمزی له نده نی، ئه ویشم نارده وه بۆ کوردستان، هه فته یه ک له کوردستان بوو، که ده گه ریته وه به رده وام وتاری له سه ر کوردستان ده نووسی، وه ک ئه وه ی هه موو ته واوی ژیا نی له وێ به سه ر برد بیت!

من رۆژنامه نووسی ناو داری فینانشال تایمز "Roberts Gwynne" ئه وه ی فیلمیکی فیدیوی پی به ناوی Saddams Road to Hall له سا لی 2006 به ره هم

دههينيت " ده نيرمه كوردستان و حكومه تي هه ولير دهناسيت و كاري راگه ياندي
هاوبهش ده كهن.

سه رها كه ده چمه بهريتانيا پلانيك داده ريزم چون كونتاك له گهل ئينگيز و
ئه وروپيه كان بكم، كه متر له گهل كورد و عه ره به كان، له سه ر ئه و بابته ئيشم
ده كرد. پيوه ندي ده كه م به روژنامه نووساني زور، كوئه ديپلوماته كان، هه لگراني
خه لاتي نوبل، په رله مانتاران، كلپساكان، هه روه ها زانكو كان ناو به ريتانيا.
روژنامه نووسانيس دهناسم و كونتاك تيان له گهل دا ده كه م، ئه وانه ي كه يه كه م
جار له منه وه ناوي كوردستاني بيستبوو، پيشتر ئاشناي دوز و ولاته كه هه ر
نه بوو بوون.

دواي كه ريخراوي "Society BKFS British_Kurdish Friendship"
داده م زرينين، ئه وانه ي به شداري ده كهن و هاوبه شمان دهن، زوربه يان
ديپلوماته گه و ره كاني ولاته كه بوون، له وانه جوليان ئامري، كوئه وه زير بوو له
حكومه تي به ريتاني، هه روه ها كه سايه تي ديكه زور به شدار و پشتيواني
ريخراوه كه مان دهن، له وانه "Pr. Kenneth Lee" هاوژيني ژنه پيانيسته
به ناوبانگه كه، جووي نه مساوي بوو، "ilbracken LordK" ئيرله ندي بوو،
روژنامه نووس بوو له سه ندي تايمز، كه ده چيت بوو كوردستان، عاشقي كورد
ده بيت و مه لا مسته فاش ده بينيت و ده يگوت:

"پيم وا بيت؛ كوردان ئيرله نديا يه كاني خو ره ه لاتي ناوه راستن"، "Richard
Hauser" يش ئه و سكرتيري ريخراوه كه مان بوو.

ئه و ده مانه من سه رقالي ئه و جو ره كارانه بووم، چالاكييه كانم گه شه ي
ده كرد و ده رمان و يارمه تيم بوو كوردستان دهنارد، جه لاليه كاني له نده ن
ده يگوت:

"ئەوێ چیه تورکمانه، له مای باوکی به تورکی قسه ده کهن خو کوردیش نییه!"

منیش ده مگوت:

"ئەگەر من تورکمانم، حەق وایه سوپاسگوزارم بن؛ خزمهتی کوردستان و شۆرشه که ی ده کهم، نه ک دزایه تیمم بکهن."

...

توفیق وههبی

توفیق وههبی "۱۸۹۱_۱۹۸۴، له ئەستهنبوول کۆلیژی سهربازی تهواو کردبوو و پلهی وهزینی زۆری ههبووه و چهندان پۆستی وهزاری له حکومهتی پاشایهتی عێراقدا ههبووه، پاش سالی ۱۹۵۸ دهچیته لهندهن، لهویش له تهمهنی ۹۳ سالیدا دهمریت، لهسهروهسیهتی خۆی لهسهر چای پیره مهگروون دهنیژیت و نووسینی زمانهوانی و میژووی به زمانهکانی کوردی و عهرهبی و ئینگلیزی زۆرن!"

ئهو له بابته توفیق وههبی دهلیت:

"له لهندهن من توفیق وههیبی دهناسم و بهردهوام هاموشۆی ده کهم، بهتایبهتی ئهو دهمانه نهخۆش بوو، تازه ژنه که ی مردبوو، ئاسیا خان عهره ب بوو، ژنیکی چاک بوو، سهروکی ژنانی عێراق بوو له سهردهمی پاشایهتیدا."

توفیق وههبی بهزمی خۆشی بو ده گێرامه وه دهیگوت:

جاريكيان كه وهزير بووم خه لك دينه سهر ماله كه م و هاوار ده كه ن؛
برووخيت توفيق وهه بي، منيش بويان ده چمه وه دهره وه و پييان ده ليم، بو
برووخ، خوم من بينايه نيم، ده توانن بلين بمرئ توفيق وهه بي! ئيتر په شيمان
بوونه وه و روښتن.

جاريكيش ههر خو پيشان دان بوو، دږي من هاوار ده كه ن و له ماله كه م
نزيك ده بنه وه، منيش به دزي و يسكيم ده خوارده وه، نه گهر ښه كه م له مال
نه بوايه زورم ده خوارده وه و سهر به ست ده بووم، ده خومه وه و زه و قوم زور بوو و
نه وانيش له ماله كه م نزيك ده بوونه وه و دروشمي دږي منيان ده گوته وه،
كوره كه م زوو زوو ده هاته ژووره وه و ده يگوت:

"بابه وا هاتن واز بينه، به سه وهره دهره وه".

منيش ده مگوت:

"هيچ نيه با بخومه وه، فرسه ته دا يكت له مال نيه".

نه ويش ههر ده هات و ده يگوت:

"بابه وا نزيكتر بوونه وه"

به لام من گويم به هه ره شه كان و قسه كانی كوره كه م نه ددها، به لام دوا جار
هات و گوتي:

"باوکه، دا يكم هاته وه!"

منيش يه كسهر ده ليم:

"ئيستا خه تهره زوو به ده ي شته كان كو كه ره وه و بيانشاره وه، له وه ده ترسم
و ترسه گه وره كه م نه وه!"

نه و ده يگوت:

"کوره کانم ههردووکیان زۆر به قسه م ناکهن، به تایبه تی یه کیکیان به دزی
ویسکییه کهم ده خواته وه و بۆم ته واو ده کات"

منیش پیم ده گوت:

کیشه نییه من ماوه ماوه دوو بوتل ویسکیت بۆ ده هیئم.

ئه وه ده مانه ش بوو ده چمه وه کوردستان و جه نابی مه لا مسته فا ده بینم، پئی
ده لیم:

"توفیق وه هبی، وه زعی باش نییه، نه خوشه"

ئه ویش ده لیت:

"چی باشه بۆی بکهین"

منیش ده لیم:

"با که سیکي بۆ بدۆزینه وه؛ خزمه تی بکات و ماوه ماوه ش یارمه تی بدهین!"

که ده گه ریمه وه له ندهن ئه وه ی پئ ده لیم، یه کسه ر ده گریت، منیش گوتم:

"قوربان بۆ ده گریت؟"

ئه وه ده لیت:

"ئه وه گریانی شادییه، وا هه ست ده کهم کورد ساحیی هه یه، لیژه ش بی

که س نین!"

ئیتر ده چم و ماوه ماوه ویسکی بۆ ده بهم، ماوه ماوه ش دارا عه تاریش
سه ردانی ده کرد، پیاویک هه بوو روژنامه نووس بوو، حوسین هه یده ر کوردی
فهیلی بوو، هه له بیری و سه رپه رشتی نووسینه عه ره بییه کانی بۆ ده کرد، ئه وه
پیاوه خزمی حه بیب که ریم بوو، پیه وندییه کانی بۆ ده کرد و یادگارییه کانیشی. بۆ
ده نووسییه وه!

روژتيكيان چووم دوو بوتل ويسكيم بو بردبوو، كه ده چمه ژووره وه بينيم مه لايه كي سليماني له وي دانيشتوو، بويه بوتله كان ده شارمه وه و نامه وئيت مه لاکه بيانينئيت، به لام ئه و زوو ده ئيت:

جه مال ويسكيه كانت هئناوه!

دياره منيش نامه وي له بهر مه لاکه به ئاشکرا نيشاني بدهم، به لام ئه و ده ئيت: "بينه ئاساييه ده يانخومه وه! له بهردهم مه لاکه ده سته جي سهری يه کيکيان ده شکينئيت و فري ده کات، مه لاکه ش به ئه سته غفرولا ئه سته غفرولا پرته پرته ده کات، پي ده ئيت:

"ماموستا گوناحه له خودا ناترسيت، خودا لئيت پرسئته وه، به سه حه رامه!"

ئه ویش له گه ل فركردنی ويسكيه كه ده ئيت:

"ئه گه ر ئه و له من پرسئته وه! منيش له و ده پرسم. ئه گه ر ئه و يه ک پرسياړی هه بيت، من سه د پرسيارم له و هه يه، بو ئيشه کاني ئه و هه موو راستن! روژانه له و سه ر زه مينه هه زاره ها که س ده کوژريت و برسی ده کرين! با بکوئئته وه و پرسئيت، نه ک له وه ی من، که دوو گلاس ويسکی ده خومه وه، دواي من دکتور پي گوتوو مه بخومه وه بو خوئيم باشه!"

مه لاکه نايه وي زور قسه ی له گه ل بکات يه کسه ر ده رواټ.

زوو زوو سه ردانم ده کرد و جاروبار به ئوتومبيلي خوم ده مبرده نه خوشخانه کان و چاو ديرييم ده کرد. له ناو ماله که ی کتبخانه يه کی گه وره ی هه بوو، که مرد کوره کاني نه يانويست به پاره يه کی باش بيفروشن، چاويان له پاره ی زياتر بوو، دواي که س نه يکري! کوره که ی "سرووش" نه يده فروشت. ئه و گوايه موزيسيانه، به لام هه ر باوکی ده يژياند. کوره که ی ديکه ی دکتوري ده روونی بوو، به لام قه ره بالغ و شپزه بوو. بويه ده يگوت: "وه چاخم کوپره!"

"بابهعهلی" کوری شیخ مهحموودی حهفید، کۆنه وهزیرێکی سهردهمی پاشایهتی عێراق بوو، پیاویکی بهتوانا و زیرهک بوو، لهوی پهنا بهری سیاسی بوو، سهدام زۆر دهیویست بیباتهوه و وهک رهمزیک بیکاته وهزیر، بهلام نهده گه رایهوه! کوره کهی دارا نه ندازیار بوو، شیرینی کچیشی- نه ندازیاری بیناسازی بوو، ژنه کهی له شیخی تاله بانه کانی که رکوک بوو، ژنیکی بهریز بوو، ناوی "بهشارهت خان" بوو.

رۆژێکیان بابعههلی له ئۆفیس هه ندسییه کهم میوانم بوو، زوو زووش سهری ده دام و منیش مه جلیسی- ئهوم پێ خۆش بوو، ته له فۆنیکم بۆ هات، ژنیکی سلیمانیه پی بوو، گوتی:

"کاکه جه مال تو وهک که سایه تییه کی کورد له له ندهن، کیشیه کهم ههیه بۆم چاره سه ر بکه"، منیش ده ئیم:

"فه رموو بلی"

ئهو ده ئیت:

"مێرده کهم تووره بووه و دوو سی شهوه نه گه راوه تهوه ماله وه و منداله کان هه راسانیان کردوم و داوای باوکیان ده کهن، له هوتیلێک دابه زیوه و نایه ویت بگه ریته وه"

بابهعهلی ئیقناع ده کهم پیکه وه بچینه لای کابرا و رازی بکهین بگه ریته وه ماله وه. ده چین و قسه له گه ل کابرا ده کهین و پێی ده ئیت:

"باشه، بۆچی تووره بوویت و ناته وی بگه ریته وه ناو منداله کانت و لای ژنه کهت؟"

کابراش له وه لامدا ده ئیت:

"به راستی من ژنه کهم خۆش ناویت"

بابه عهلى به زمانىكى شيرين و پيكه نينه وه پي ده لئيت:

"به خوا كاكه توش پياوئىكى بى عه قلايت، كهس هه يه ژنى خوى خوش بوئيت! خوشه ويستى شتيكه و ژن و هاوسه رى شتيكى تره، ئه وانه تيكه ل مه كه"

به و به زمه خوشه كابرا ئيقناع ده كه ين بگه رپته وه ماله وه، ئيمه ش پيكه وه ده گه رپنه وه ئوفيسه كه م و له ريگه پيم ده لئيت؛

"به پيكه نين و روويكى شيرين"، جهمال بو به شارهت نه گيرپته وه من گوتوومه؛ كهس نيه ژنى خوى خوش بوئيت.

...

كه ميك له بابته كانى كوردانى لهندهن و روژانهى جهمال عهلهمدار دوور ده كه وينه وه، باسى ددانه سپيه كانى ده كه م.

ئه ويش له سه ر ددانه كانى ده لئيت: ماويه ك بوو دوو سى ددانم ژانپان هه بوو، كلور بووبوون دكتور له توركي چاره سه رم بو ده كه ن و پيشنيار ده كه ن، ئه و به رگه سپيه پلاستيكييه ناسكه ي له بهر بكه ن، به لام ريزى خواره وه م ته واوه، پيشتريش مندا له كانم ده يانگوت؛ بابه ئه و بو شاييه ي نيوان دوو ددانى پيشه وه ت چاره سه ر بكه! له كو نه وه به و ده ناسرامه وه، ئيتر ئيستا ئيسر. احه تم كر دووه و ژانم نه ماوه و ددانه كانيشم جوانن و ده بري سكي نه وه.

...

کامهران به درخان

کامهران به درخان "۱۸۹۵_ ۱۹۷۸" مامۆستای زانکۆی سۆربۆن بوو، له رۆژنامه گهري و نووسینی کوردی پیشه‌نگ بوو، ده‌چوومه‌ ئه‌و زانکۆیه‌ی ئه‌و تێیدا مامۆستا بوو، له‌ گه‌ڵ چه‌ند که‌سیک دۆستی کوردا؛ بوون خوێندکاری ئه‌و بوون دۆستایه‌ تیمان گه‌رم بوو. کورده‌ کانی تری ناو پاريسم ده‌ناسين و هاموشۆم ده‌کردن.

دکتۆر کامهران پێی ناخۆش بوو، ئه‌ گه‌ر به‌ ناوی میر بانگت نه‌کردبوایه‌، ده‌یگوت من میری کوردستانم! دوا جار له‌ رۆژانه‌ی کۆنگره‌ی هه‌شته‌می پارتي له‌ کوردستان بینیم، ئه‌و به‌ کۆپته‌ریکی تایبه‌تی له‌ به‌غداوه‌ ده‌گه‌یه‌نه‌ کوردستان، مه‌لا مسته‌فا پیشوازی لێ ده‌کات، ئه‌ویش که‌ له‌ کۆپته‌ره‌که‌ داده‌به‌زیت، به‌سۆزه‌وه‌ خاکی کوردستان ماچ ده‌کات و بۆ پیرۆزی خاکه‌که‌ سه‌ری نزم ده‌کات! به‌سۆزه‌وه‌ ده‌گرییت و ده‌لێت:

"ئه‌وه‌ یه‌ که‌م جاره‌ پێم ده‌خه‌مه‌ سه‌ر خاکی کوردستان، ته‌مه‌نم دوو ساڵ بووه‌ که‌ عوسمانیه‌ کان نه‌فیییمان ده‌که‌ن و دوور ده‌که‌وینه‌وه‌". به‌وه‌ دیمه‌نه‌یش مه‌لا مسته‌فاش زۆر بۆی ده‌سووتیت و کاری تێ ده‌کات. ئه‌و له‌ گه‌ڵ ژنه‌ پۆلۆنییه‌ که‌ی هاتبوو، ده‌یگوت ژنه‌ که‌شم شازنه‌!"

له‌ رۆژانی کۆنگره‌دا مه‌لا مسته‌فا خۆی و ژنه‌ که‌ی به‌ پیش خۆی ده‌دات و ده‌یانباته‌ ریزی پیشه‌وه‌، ئاماده‌بووانی کۆنگره‌یش چه‌پله‌یان بۆ لێده‌ده‌ن، دياره‌ مه‌لا مسته‌فا چه‌زی به‌ چه‌پله‌ نه‌بوو، زوو به‌ ئەندامانی کۆنگره‌ ده‌لێت چه‌پله‌مان ناوی! له‌ گه‌رانه‌وه‌ و ده‌رچوونیان دووباره‌ ئاماده‌بووان چه‌پله‌ بۆ مه‌لا مسته‌فا و میر و ژنه‌ که‌ی لێده‌ده‌ن، ئه‌ویش ده‌یه‌وی چه‌پله‌ی ئاماده‌بوون رابگریت، له‌و ده‌مانه‌ "سالح شیره‌" هه‌لده‌ستیته‌وه‌ به‌ مه‌لا مسته‌فا ده‌لێت:

"ئه زبه ني، چه پله كه مان بو ئه و پياو و ژنه يه، بو تو نيه!"

ئيتر هه موو به و قسه يه پيده كه نن. مه لا مسته فا و هه موو ئاماده بووان قسه
شيرينه كاني سالح شيره يان پي خوشه بوو.

...

موحمهد سوليمان، ئه ندامي قياده ي قه ومي به عس

له كوئنگره ي حزب له ناوپردان، من وه ك نوينه ر و به رپرسی حزب له
ئه وروپا وتارم هه بوو، وتاره كه م به زماني عه ره بي بوو، له وي جياواز له وتاره كاني
تر وتار ده خوئيمه وه، بوچووني من له سه ر بارودوخه كه ي پاش ۱۱ ي ئازار
تايبه تي بوو، له وتاره كه م ستايشي. به عس و حكومه تم نه كرد، گوتم؛ به رده وام
كورد و شوړش ده ستيان بو ئاشتي دريژ كردوون، به رده وام به رانبه ره كه مان ئه و
ده سته ئاشتيان به يان برپوه ته وه، به لام هيوادارم ئه و جاره به رنامه و ريكه وتنه كه
سه ر بگريت و كورد به مافه كاني بگات. چه زيش ده كه م ليړه ئه وه ش بلّيم وا
چاكه كورد فير بيت بو هه موو ئاوازيك سه ما نه كات و باش هه ستي خو ي
رابگريت و بزانيت ئاوازه كه چون و ده يورووژنييت!

ناوه روكي وتاره كه هوشيار كردنه وه و ورياي بوو له ريكه وتنه كه، بو يه ش
هه نديك له ئه نداماني كوئنگره هاورام نه بوون، له گه ل ئه وه بوو زياتر باسي
ته بايي و يه كرپزي بگريت، كه من زور بروام به و ريپازه نه بوو، هه بوون
ده يانگوت:

"ئیمه له سایه‌ی به‌عسه‌وه وا کۆنگره‌یه‌کی گه‌وره لێره ده‌به‌ستین"، منیش ده‌مگوت: "له سایه‌ی ئه‌وانه‌وه نییه، ئه‌نجامی خه‌بات و تیکۆشانی کورد و خوینی شه‌هیدان!"

پاش ته‌واو بوونی وتاره‌که و له دره‌فه‌تیکدا نوێنه‌ری حکومه‌ت و به‌عس "موحه‌مه‌د سلیمان" ئه‌ندامی قیاده‌ی قه‌ومی حزبی به‌عس، پرۆفیسۆر بوو، ده‌یانگوت به‌ ره‌چه‌له‌ک سوودانییه، دواپی سه‌دام کوشتی، پیروزیایی وتاره‌که‌م لێ ده‌کات و ده‌لێت قسه‌کانی تۆ له هه‌مووان باشت‌تر و راشکاوانه‌تر بوو، ده‌ستخۆش و ئه‌وه‌ش ژماره‌ی ته‌له‌فۆنه‌که‌م و که هاتیته به‌غدا سه‌رم لێ بده و خۆشحال ده‌بم.

که ده‌گه‌رێمه‌وه له به‌غدا بیر له‌وه ده‌که‌مه‌وه سه‌ردانی "موحه‌مه‌د سلیمان" ه‌که بده‌م، به‌لام من پێشتر به‌مه‌لا مسته‌فام گوتبوو، ئه‌ویش ده‌لێت: "سه‌ری لێ بده و مه‌ترسی!"

منیش "شاخه‌وان نامیق" م له‌گه‌لدا بوو، له به‌غدا ده‌چینه باره‌گه‌ی قیاده‌ی قه‌ومی به‌عس، ئه‌و له ده‌رگه‌ی سه‌ره‌کییه‌وه پێشوازیمان لێ ده‌کات و پیکه‌وه نان ده‌خۆین و له‌و دیداره لێم ده‌پرسیت:

"ئیمه وه‌ک حزب و حکومه‌ت ئه‌وه‌نده پاره سه‌ره‌ف ده‌که‌ین و ئیش و کۆشش ده‌که‌ین، به‌لام ناوبانگمان باش نییه، له ده‌ره‌وه وه‌ک کورد به‌باشه باسمان ناکه‌ن، ده‌مه‌وی هۆکاری ئه‌وه له تۆ پیرسم!"

منیش پێی ده‌لێم:

"یه‌که‌م ئیمه میلیه‌تیکین زولممان لێ کراوه و به‌ئاگر لێمان ده‌دری‌ت و قوربانی زۆر ده‌ده‌ین، دیاره ئه‌وه‌ش ده‌بێته مایه‌ی سه‌رنج و رامانی ئه‌وروپیه‌کان، ئه‌وانیش زیاتر هه‌ستیان له‌گه‌ل که‌سانی سه‌ته‌ملیکراودایه! دووهم، ئێوه فه‌رمانبه‌ر و سه‌فیرتان به‌پاره و مووچه داناوه، ئیمه‌ش

خويندكارين و به پاره ي خو مان خه بات ده كه ين و ده ژين، به وهش دلسوزي
به رنامه و ئيشه كانمان ده بين، بويه سه ركه وتوو ده بين، بويهش فه رمانبه ركه كاني
ئيوه ناگه نه ئيمه!"

ئهو گوئي:

"راسته و پيرو زباييتان لي ده كه م و سه ركه وتوو بن"

...

قه شه ئيلون

پاش دابرا نيك ي زور و به ر له وه ي بچمه كو نگره وه، دوو روژ له مالي باوكم
ده بم، ئهو ده مانه ماليان له پشت ئاماده يي هه وليڙه وه بوو، ئه وه ي ئيستا
ئهنجومه ني وه زي رانه! له و سه فه ره قه شه يه كي سويديم له گه لدا بوو، ئهو
ئهندامي سو سيال ديموكرات بوو "Ahlbäck Elon ۱۳ ي نو قمبه ر
۱۹۳۵_۱۴ ي ينايه ري ۲۰۱۷" پاشان كتبيك له سه ر گه شته كه ي به ناوي
"Resa Kurdisk" له سالي ۱۹۷۰ ده نووسيت و كاوه ئه مين به ناوي
"گه شتيك بو كوردستان" وه رده گيرته سه ر زماني كوردي و بلاوي ده كاته وه،
له و كتبه دا باسي من و سه فه ره كه و ماله وه مان ده كات. ئهو به زماني سويدي
كتبي ديكه ي شي. هه يه. كه كتبه كه ده كرته كوردي و ده زانم نه خو شه سه ري
لي ده دم و دانه يه ك له كتبه كورديه كه ي ده ده مي، زوريشي. پيش خوش
ده بيت و به لام ته ندروستي باش نه بوو، كتبه كه بو ماويه ك بوي ده بيته
هه توانيك، بو برين و نه خوشيه كه ي. له وي پيكه وه وينه يه ك ده گرين.

له سه فهره که مان بو کوردستان هاوین بوو، که شوهه واهرم بوو، شهوه که هی له مائی ئیمه له ههولیر جیگه هی خهومان له سهربان بو راده خه ن، ئه ویش خهوی سه ربانی پی خوش ده بیته، به یانی زوو مه لای مزگه وته کانی کویتی و حاجی حه سن به زاز نزیک مائمان بوو، پیکه وه و به دنگه گه وره کانیان بانگ ده ده ن، کابرای قه شه له خه و راده په ریته و ده پرسیت:

ئه و چ بووه، جه مال چی بکهین!؟

منیش پی ده ئیم:

"هیچ نییه، ئه وه هاو پیشه موسو و لمانه کانتن، بانگ ده ده ن، ده لینه خه لکی وه رن نوژی به یانی بکه ن!"

ئه ویش به حه په ساوه پی ده لیت: "باشه، له بهر چی ئه وه دنگه گه وره و ها توها واره!" ئه وه ی له ناو کتیه که یشدا باس کردووه. له کونگره یشدا وتاری سو سیال دیموکراتی سویدی خوینده وه.

ئاشکرایه دکتور مه حموود عوسمان له دارشتن و ئیمزاکردنی ریککه وتنی یازدهی ئازار رولی زوری هه بووه، به وه که میک شاناز و لووتبه رز بووبوو، له وه ده مانه ش چالاکی سیاسی زور بووبوون، سه ردانی ده ره وه ی ده کرد، چاوی له وه یش بوو بیته سکرتری حزب و ناوی زورتر بروت.

مه لا مسته فا به وه که میک لی دنگران بووبوو، به لام قسه ی نه ده کرد! له روژانه ی کونگره دنگی که م ده هینیت، به لام وه ک ئه ندام ده رده چیت، هه ستیش ده کات له وه پلانیک له و شته دا هه بووه، چونکه ئه وه مه زنده ی دنگی زور زیاتری ده کردن! که ده چمه مائئاوایی له جه نابی مه لا مسته فا ئه و پیم ده لیت: "کاک جه مال ئه گه ر مه جال هه بوو، له مه لا مسته فا پیرسه و ده مه ویت تی بگه م، بو دنگه کانی ناو کونگره م که م بوو، له بادینان هیچ دنگم نه بوون، زور نه ما بوو هه ر ده رنه چم! که ده چمه خزمه ت مه لا مسته فا به ته نیا

بوو، بوارمان زور بوو قسه بکهين، ئيتر بابه ته کهي له گه ل ده که مه وه و ئه ویش له وه لامدا ده ئيت:

"ئه و خوی ويستوو يه تي بزانييت و به توی گوتوو، يان خوت ده پرسيت!
به لام من راستيه كت پي ده ئيم"
ئه ویش له وه لاميشدا ده ئيت:

"من دوو کورم له و مه يدانه ئيش ده کهن و کوري سييه مم دکتور مه حمووده، ده زانم چالاک و ئيشکه ره و ريزي ده گرم! به لام نامه وي له پايه ي ته وای خوی بچيته ده ره وه"

بيجگه له هه ردوو کوره کاني مه لا مسته فا، "ئيدريس" و "مه سه وود" به رده وام دیدارمان ده بوو، هاتوچومان گه رم بوو، له له نده نيش زور يه کترمان ده بيني و نيوانمان دۆستانه و گه رم و دئسوزانه بوو، نامه ي زورمان له نيواندا هه بوون، به لام سه باره ت به "عوبيدولا" ي کوري ئه وم نه ديبوو، "لوقمان" م يه ک جار ديبوو، به لام "ساير"، ئه ويان زياتر هاتوچوی ده کردم و يه کترمان خو شده ويست، له و ده مانه زياتر خه ريکي ده رمان و ته ندروستي و چاره سه ري نه خو شي بوو، حه زي له دکتوري بوو، ده رمانيشي. بو خه لکيش ده نووسي، هه ر به خوی شتيک له وه فير بووبوو، شاره زاي زوري له ده رمان و چاره سه ري به کان په يدا کردبوو، له گه ل دکتوره کانيش زور براده ر بوو، که سيکي نه رم و بيده نگ و ئارام بوو.

فاخير ميگره سه وري که سيکي به توانا و زيره ک بوو ديار بوو شتيکي له سه ر ده زانن، گوايه چاوي له پۆستي مه لا مسته فا بووه، ده يانگوت پيه وندي له گه ل ئه مني سلیماني هه بووه، بۆيه له ناوي ده به ن.

...

من به زمانی کوردییم نه خویندوو، له مائهوه به زمانی تورکمانيش قسه مان کردوو. به لام له ئه وروپا زیاتر به کوردی قسه م کردوو، ئه و بابه تانه ی به زمانی کوردی دینه پیشم ده توانم جیه جییان بکه م. له زمانی عه ره بیدا له ئاماده بیدا یه که می عیراق بووم، نووسین و دارشتنم زۆر باش بوو.

له زمانی تورکیاییدا هه ست به که می ناکه م وه ک تورکیاییه کان قسه ده که م، به لام پیم وا بیت وشه ی نوێ له و زمانه دا پهیدا بوون، ئه وانهم پێ نوین و نایانزانم. له وی به و زمانه م خویندبوو. سویدییه که م باشه و زانکۆم به و زمانه ته وا و کردوو، له مائهوه هه ر به سویدی قسه مان کردوو، چونکه هاوسه ره که م سویدی بوو، ئه و هیه چ له زمانی کوردی فیڕ نه بوو، به لام مالممان وه ک دیوه خان بوو، به رده وام میوانی کورده وارییمان هه بوون، ئاوه دان بوو، تا جارێک به رحمه تی مه لا مسته فا ده ئین:

"جه مال له سوید نوینه ری پارتي نییه و بهس، مائه که ی بووه به باره گه ی بارزانی!"

...

له ناو ئه رشیفه که ی به ریکه وت بلاقراوه یه کی مه کته بی سیاسی پارتي دیموکراتی کوردستان هه لده بژیرم، تایپیکي جوان کرابوو، کاغه زه که وه ک هه موو نامه و بلاوه کراوه کان جوان و باش پارێزراو بوو، بلاوکراوه که پاش سلاو و هیوای سه رکه وتن بو کارگیري ریکخراوی حزب له ده ره وه و ئه وروپا، به ژماره ی ٤٤٩ له ١١/٥/١٩٧٠ نووسرابوو، چه ند بره گه یه کی بو ئه و ریکخراوه تیدا بوو، باس له پتوه ندییه کانی ریکخراوی پارتي له گه ل پارتي دیموکراتی کورد له سوریا به تایبه تی و ریکخراوی حزبه کوردستانییه کانی دیکه ده کات، داوا ده کات هاوکار بن و پیکه وه ئیش بکه ن و بن به نمونه ی کوردستانی گه وره. له

بەرگە يەكيدا ئاماژە بەو راپۆرتە دەدات، كە جەمال عەلەمدار لە رۆژى ۱۹۷۰/۵/۱۱ سەردانى ولاتی فنلەندای کردوو، ئەو ھەش بە سەرکەوتن و باش دەزانن و پشتگىرى لەو جۆرە چالاکیيانە دەکەن، داواش دەکەن چالاکییەکان زۆر و باشتر بێت، بەلام پىويستە قسە و لىدوانەکانى ھەفالانمان ئاساپى بێت و خزمەت بە بارودۆخە کە بکەن، پىمان وایە قسەکانى ئەو لەو سەفەرە و لە دیدارەکانىشیدا توند بوون، ئەو ھەش خزمەت بە رەوتى دۆخە کە ناکات.

وینەيەك لە نووسراوہ كەش دراوہ بە بارەگەى بارزانى بۆ ئاگادارى.

يەكێك لە نامەكان كە بە زمانى كوردى نووسراوہ، نامەيەكە لەلایەن حوسىن بارزانىيەوہ لە مۆسكۆ لە رۆژى ۱۹۷۰/۴/۲۴ نووسراوہ، تىدا باسى سەردانى نوینەرانى حزب دەكات بۆ بەشداریبون لە رىورەسى سەد سالى لە دايكبوونى لىنىندا "۱۸۷۰/۴/۲۲_ ۱۹۲۴/۱/۲۱"، لەوانە ھەبىب ھەمە كەرىم و دارا توفىق، ئەوان لەگەل خويان ۱۵۰۰ دۆلارىن بۆ رىكخراوى حزب لە دەرەوہ ھىناوہ و ئىتر نازانىن چۆن بۆتان رەوانە كە بکەين، "دواتر پارەكە ھات و گەيشتە دەستم". ھەرەوہا لە نامەكە باس لە ئامادەكارىيەكانى ئەندامانى كۆنگرەى حزب دەكات چۆن دەستنىشان بکرىن و چۆن بگەنەوہ كوردستان.

بەر لە رىكەوتنى يازدەى ئازارى سالى ۱۹۷۰ مەكتەبى سىاسى بە زمانى عەرەبى نامەيەكى بە ژمارە ۱۹۷ لە ۱۹۷۰/۳/۱۱ بۆ رىكخراوى حزب ناردوو، لە نامەكەدا باس لە ناردنى دوو ھەزار دۆلار دەكات نىوہى بۆ لىقى حزب و نىوہكەى ترى بۆ خويندكاران بوو، پارەكەشيان بە رۆژنامەنووسىكى سویدیدا ناردوو. ھەرەوہا مەكتەبى سىاسى باس لە وردەكارىيەكانى كۆنفراسىكى لىقى دەرەوہى حزب دەكات و دەئىت لە كاتى وادا پىشتر ئاگادارمان بکەنەوہ، چونكە نامەھاتن و گەيشتن زياتر لە ۴۵ رۆژ دەخايەنىت، بۆيە ئەو دواكەوتنە دووبارە نەكرىتەوہ و لە پىشھات و چۆنىەتى و كۆنفراسەكە ئاگادارمان بکەنەوہ. ھەر

له نامه کهیشدا داواکار کۆشش بکریت زهمالهی خویندنی بۆ "جهلال چه کیم بارزانی" تهواو بکهن، چونکه هیشتا چاوه پروان دهکات. سهبارت به دانوستان له گهڵ حکومهت، ئاماژه بهوه کراوه، دانوستانه که بهردهوامه و له ئایندهدا له پیشهاته نوێیه کانی دانوستانه کهمان ئاگادارتان ده کهینهوه.

بۆ دهستخۆشی و پیروزیایی به سههرکهوتنی کۆنگرهی چواردهی کۆمهلهی خویندکاران له ستۆکھۆلم، ریکخراوی پارتی له دهرهوه پێزانی ههبووه بۆ هه قائل جهمال عهلهمدار و ئهویش له نامهیه کدا هاتوو که مانگی تشرینی یه کهمی سالی ۱۹۷۰ نووسراوه، له نامه که ئاماژه بهوه دهکات، کۆنگره که یه کگرتوو بووه و مملانییه کانی کۆنگرهی سێزده شوینهواری نهماوه، ژمارهیه کی زۆریش ئهندام دهعوت کراون و پارهی پێویستیان بۆ کۆنگره کهش پهیدا کردوو! دهتوانن نوێنهری چهندان لایه نیش دهعوت بکهن.

...

جاریکیان له پشوو بووم، له ولاتی چینهوه هاتبووومه سوید و بۆ گهشتیکی خێزانی کورت هاتبووومه دوورگهی "گران کهناریا" ی ئهسپانیا. له لووبی هوتیله که بووم، له گهڵ هاوسهره کهم ناوم دهنووسی و خهریکی وهگرتنی کۆدی دهرگه که و ریکاره کانی مانهوه بووم.

لهو دهمانه تهلهفونیکم بۆ دهکریت، تهلهفۆنه که وهلام دهممهوه، دهبینم نیچیرقان بارزانییه، یه کسهر خوشحالی بهو تهلهفۆنه و ههواپرسینه که دهردهبرم، ئهویش به پهروشهوه باسی دیدارم دهکات و دهلیت:

"من له سهردانیکی ئابووری حکومیم له ئهبوزهی، ژمارهیه ک وهزیر و کارمهندانی حکومهتم له گهله، لیره کاتم ههیه و دهمهوی بهتهنیا بتبینم و قسه بکهین، باسی پرۆژهیه کی بزنس بکهین"، منیش دهلیتم:

"چى بكم من هاتوومه ته گهشت و خيزانه كم له گه له"

ئهو ده لئيت:

"چاوه پروانت ده كه م!"

ئيتر پهيدا كردنى فرۆكهش له و دوورگه دووره و گه يشتنم به ئه بو زه بى ئاسان نه بوو، به لام ده پوم. له ويشه وه ده چمه شارى مه دريد، له ويشه وه ده چمه له ندهن، ئيتر له له ندهن فرۆكه يه ك بو ئه بو زه بى ده دوزمه وه و ده فرم! نامه وي دلى بشكيتنم و په روشم و ده مه وي بزائم سه روڤكى حكومه تى هه ريمى كوردستان چ ئيشيكى به منه! من له ته نگانه و له شوړش و مملاندنيه كان هاوشانيان بووم، بو له و بارودوخه نه چم! ده گمه خزمه تى و له وي ديما نه مان ده بيت.

به يانديه كه ي پيكه وه داده نيشين و به رتزه وه قسه م له گه ل ده كات و ده لئيت؛ تو بو كوردستان خه باتى زورت كردوو، ئيستاش كوردستان و بازار و مه يدانه كه ي ئازاده فه رموو، تو ئه ندازيارى بيناسازى و شاره زاي ئه و بواره ي، فه رموو سه ره پرشتي بزنس و كوئتراكت و كو مپانيا كانمان بكه و ئيش بكه! هه رچى كار و پرورژه ت به جى هيشتوو قه ره بووت ده كه ينه وه!

پيكه وه دانوستانه كه مان گونجاو و به سوژ بوو، داواى لى ده كه م به راستى پشتيوانيم بكات و له پلان و ناحه زان چاوى له من بيت، ئه گه ر به به لگه ش هه له يه كم له سه ر بووه مال، سزاي قورسم بدات! "نامه ي پشتيوانديه كه ي ئه وم له روژى ۲۳/۹/۲۰۰۳ به زمانى ئينگليزى و به ئيمزاي خو ي ماوه".

له كو بوونه وه كانى ئه و له گه ل به رپرسانى ئيماراته كان به شدارى ده كه م، دياره ئه وان به سه رمايه و به حكومه ت به نياز بوون سه رمايه گوزارى له كوردستاندا بكه ن.

ئيتر يه كيك له وانهى له گه ل نيچيرقان بوو به ئيماراتيه كانى گوت؛ ولا تى ئيمه جوان و شاخ و دهشت و كانى و تا فگه كانى سه رچاوه و بنه مايه كى باشه بو

ئەوێی بێتە بێنکە و هەواریکی گەشتیاری، ئەگەر ئێوە لەو کەرتە یارمەتیمان بدەن، دەتوانین خەلکیکی زۆر بۆ ئەو ولاتە راکێشین و قازانجی باشیش دەکەین!

نوێنەرە کە ی شێخ زاید "۱۹۱۸_ ۲۰۰۴ دامەزرێنەری ئیمارات" لە وەلامدا دەئێت:

مەرجی سەرەکی گەشتیاری ئاوووهوا و شاخ و سەوزایی نییە، فەرموو دیمەشق یە کێکە لە شارە جوانەکان، ئینجا رێژەی گەشتیاری لە چاوەبوو زەبێفا، کە شار و هەواریکی سەحراوییه زۆر کەمە و بەراوردیش ناکرێت، سالانە ۱۵ ملیۆن گەشتیار دێتە ئەبوزەبی، رێژەی ۱۰٪ ی ئەوێ روو لە سوریا ناکەن. ئێستا گەشتیاری بە خزمەتگوزارییه، نەک بە دیمەن و سرووشتە کە ی.

نەمدەوێست وەک فەرمانبەرێک بچمەوێ کوردستان، ئێتر بیر لەوێ دەکەمەوێ کۆمپانیای "کۆستینگ" ی بەریتانیای بێمە کوردستان، ئەوانە دەتوانن پرۆژە ی گەورە دروست بکەن! پاش ئەوێ ئەزموون و کەرەستە و ناوی کۆمپانیا بەریتانیاییه کە دەگاتەوێ کوردستان، بە ئیچیرفانیان گوتبوو:

"تۆ ئەلماسی بەریتانیاییت بۆ ئیشکردن هیناوەتە کوردستان"

من و کۆمپانیاکە بە رێژە ی ۵۰٪ ئیش دەکەین و پرۆژەکانمان پێنج سال دەخایەنێت. تاقیگە کە ی میدیا لەناو شاری هەولێر بە تەواوی و کەرەستەکانییهوێ تەواو دەکەین. ماستەرپلانی قەلاتی هەولێری دەکەین، لەناو فرۆکەخانە کە زۆر ئیش دەکەین و پەرهی پێ دەدەین. بۆ کوردستانیش ماستەرپلانی کمان جێبەجێ کرد، پلان و بەرنامە و نەخشە و بنچینه کانی گەشە ی ولاتە کە لە رووی ئابووری و پێشەسازی و خزمەتگوزارییه کانهوێ دەکەین، نزیکە ی پەنجا ئەندازیارمان هەبوو. کۆمپانیاکە چوار ئەندامی دیاریان لەوێ بوون. بۆ ئەو ماستەرپلانی دیداری هەمەجۆر ساز دەکەین و پرسیش بە هەموو

توږڅه كاني كوومه لگه كه ده كه ين، هه موو وه زاره ته كان، به ږيوه به ره گشتييه كان و داوا و بهرنامه كانمان، گوي له داواكانيان ده گرین و نه وانه ده كه ينه بنچينه كاني كارگردنمان. ئيشه كانمان باش ده پروات و پروڅه كانمان ته واو ده كه ين.

پاش ماوه يه ك له سهر نه داني هه نديك پاره و ته ئمينات كو مپانيا به ريتانيا يه كه و منيش ناحه قيه كه ده بينين و هه نديك له پاره كانمان جي ده هيلين و ده گه ږينه وه له ندهن.

...

بو من له دريڅه څي ژيانمدا، دونيا بچووك و بهرده ست و ئاسان بوو. حه ق ته واوم به ژيان داوه، نه وه ي پيم ده كريت كړدوومه، هه ست ده كه م ويژدانم به ران بهر ئه ركه كانم ئازارم نادات.

...

"من كه ديمه سويد و ليږه خه بات ده كه م و ده خوښم و هاوسه رگيري ده كه م، مندالم ده بيت و زماني سويد باش فير ده بم، هه ر خوښ به ميوان ده زاني! ماسته ر له بيناسازي وه رده گرم، چه ندان ريڅخراوي مه دهنې بو پشتيواني كوردستان دروست ده كه م و ده چمه ناو به سته له كي ئايسلاند، ده چمه فنله ندا، ململاني سياسي زور ده كه م، كه چي له و ولاته دا هه ر خوښ به ميوان ده زانم و دلنيام كوردستان رزگاري ده بيت و ده گه ږيمه وه! هاتوچو و كاره كانم به پاسپورتيكي په نابهران جيبه جي ده كه م و نامه وي ره گه زنامه ي سويد و پاسپورتي سويد و هه رگرم و به نيازم بگه ږيمه وه، زوو كچيكم خوښده ويست و له يه كترې داده بږين چونكه، نه و دلنيا بوو من ده گه ږيمه وه و

له سوید جیگیر نابم! بۆیه کهم جار له ۲۲ی ئابی سالی ۱۹۸۴ رهامندی ره که زنامه ی سویدی وهرده گرم، که هه زاره ها کهس به حهسرهت ره که زنامه و پاسپورته سووره که ی سوید بوون! "نامه ی رهامندی شاهانه ی ره که زنامه سویدییه که مم له و رۆژگار هدا ماوه".

چه ند سال به پاسپورتي ئیرانی هاتوچوی کوردستانم ده کرد، شۆرش بۆیان کردبووم، پاش نسکو و ریکه وتنامه ی شوومی جه زائیر، له لهنده ن بووم، پاسپورته ئیرانییه که له گه ل نامه یه کی گازانده و داشۆرین و گله یی زۆره وه بۆ سه فاره تی ئیران له لهنده ن ده نپرمه وه! ئەو ماوه درێژه هه ر به "Främlingspass" سه فهره کانم ده که م و لاپه ره کانی ته واو ده بن و یه کیکی نوێ وهرده گرم، دوا ی ئەوه ی باش ده زانم دامه زراندن و ده رچوونی پاسپورتي کوردستان زۆر دوا ده که ویت، ئینجا پاسپورتي سویدی وهرده گرم!

پاش نسکۆش براده رانی جووم هه ر مابوون، پیم ده لێن:

"ئه گه ر ده ته وێ له گه ل ئیسرائیل پێوه ندیت به رده وام بێت، پێیان خۆشه!"

منیش ده لێم:

"جاران من نوێنه ری شۆرش بووم، ئەوان داوا یان کردبوو، پێوه ندی بکه م، ئیتر له و کاره دوورم هه ر پێوه ندییه کی سیاسی له گه ل هه ر لایه نیک بکه م ده بێته به کریگیراو و خیانهت، ئەوه م ناوی و ناکه م"، به لام من براده رایه تی جووه کانمان پێ خۆش بووه و هاوکاری زۆریان کردووم و رێنمایی باشیان بۆ ئیشکردن و ناسین و پرۆژه کانمان هه بووه، به تایبه تی له رووی یاساییه وه.

...

سی سالی ته واو "ئه وه ش ته مه نیکه" له دایکم داده بریم و دوور ده که ومه وه، ئیدی ده توانم بیهێنمه سوید و له ناو خانووه گه وره که ماندا له گه ره کی سولنتونا

"Sollentuna" له سهر ده رياچه يه كي جوان، ژووركي بو ته رخان ده كه م! كه ده زانم ژنه سويدييه كه م به مانه وه ي دايكم نارحه ته و نايه ويټ له ناو ماله كه مان بژيت، قسه ده كه ين، نه و گله يي ده كات و منيش پيداگري ده كه م، نه و ده لټت:

"من يان دايكت!؟"

نه و رسته يه سه ره تاييه ك ده بټت له گهل "Ingegerd" له سالي ۱۹۹۹ جيا ببنه وه. چوار مندالم له و ژنه هه بوون، "شيرين" ي كچم زانسته سياسيه كاني خوئندووه، "شيركو" و "كامه ران" هه ردووكيان له نه مريكا بنس و كارگريان خوئندووه، "شپروان" له ته مه ني ۱۷ سالي به رووداويك له كاتي ياريدا له ناو گوره پاني ياري كردن روو ده دات، كار له ده ماره كاني مل و سه ري ده كات و به وهش ده مرټت.

سي خوشك و باوكيشم دينه سويد، ئيستا خيزانيكي گه وره مان هه ن، مندالم ان زوره، نه وه ي جوانمان هه ن، باوكم له سويد ده مرټت و لپره ده ينيژم، به لام به پيداگري خوشكيك كه دايكم ده مرټت، ته رمه كه ي ده به ينه وه هه وليتر و له گورستاني "ئيمام موحه مه د" ده ينيژين.

ئيشو كارم هه ر له له نده ن بوو، له وي به دريژاي ئيش كردنم ژنيكم ده ناسي كوردي لور بوو، ميژدي مردبوو، دوو سال پيكه وه له گهل "نوشين" ده بين، دواي نه ويش به نه خوشي ده مرټت! به مردني نه و ماوه يه كي زور ته نيا ده ژيم، به لام له و جيهانه به رينه گه وره يه، تا له گهل "به هرين" هاوسه رگيري ده كه م و پيكه وه ين و ئاسووده ين.

...

قاوهى شه شهههه

رۆزى ۲۰۲۱/۸/۱۳

شوپن: ماله كهى نه وان له شوقهى
"Norr Mälarstrand 80" له ناو ستۆكهۆلم

پیش قاوه خواردنهوه که

پرسیارم له جهمال عهلهمدار زۆر ماوه، نامه کان زۆرن بیانخوینمهوه، گوڤاری کوردی کۆنی زۆره، کتیبی به هه موو زمانه کان زۆره، هه مووش له سه کورد و کوردستانن، به لام کۆنن و سالی دهرچوونیان ده گهریتهوه بو شیشه کان و ههفتاکانی سه دهی رابردوو، کتیبی نوی و ئهرشیفی نوی که مه، وینهی منداله کانی خووی زۆره! وینهی خووی له گهل که سایه تی زۆر و دیدار و کۆبوونهوهی زیاتر! هه ندی له نامه کانی له بیرماوه کی بۆی ناردوو! نامه ی هه یه نازانیت کی بۆی نووسیوو و نووسهره که کتیه، یان نازانیت بابه ته کهش چیه و نامه که بو ئه و ریگه دووره ی بریوه و هاتوو، بابه ت و ناو و رووداوی زۆری نامه کانی باش له بیره، وا ده زانیت له و سالانه ی دوا ی نووسراوه و پوولتیکی لی دراوه و به پۆست هاتوو، نه ک نامه که په نجا ساله نووسراوه و باس له؛ راسپارده و داوا و زهماله ی خویندن له دهره وه و پاره و کۆبوونه وه یه ک ده کات. نامه زۆره چل په نجا سالیان به سه ر تیپه ریوو. نازانم ئه و ئهرشیفه، نامه کان، وینه کان، لاپه ره ی رۆژنامه که به زمانی "کوردی و عه ره بی و ئینگلیزی و سویدی و نه رویژی و فنله ندی و تورکی و ئه لمانی ..." چییان به سه ر دیت، که سیک وه ک من به سه ر یان ده کاته وه، فیرخوازیکی په یدا ده بییت ماسته ریک یان دکتۆرایه ک له و بابه ته که بنووسیت!

بیریش له وه ده که مه وه یه کیک له قاوه کانمان له موزه یه کی ناو ستۆکهۆلم بییت، موزه ی پاشایه تی، یان موزه ی فایکینگ و موزه ی فاسا و ... یان به یه ختیکی له ناو ئاو و له ناو دوورگه جوانه کان برۆین و ئیتر ئه و شاره هه وار و فیووی نازداری زۆره ببن به ئیلهام و سرووش بو؛ نووسین و دهر برین و گوتن و

گپرانہوہ ... ہیشتا باسی مہ شروب و ہاوسہرہ نوپہ کہی، ژنہ ہہولپریہ کہی دکتوری ژنان بووہ لہ کوآن و شہ قامپکی جہرگہ کی گہرہ کی کوران کلینکی ژنانی ہہ بووہ، کیژپکی لہ برایہ کی ٹہو ہہ بووہ، میڑدہ کہی "بہرہ حمہت بیٹ" لہ ہہولپر بہر بوردمانی فرۆکہ کانی ٹپرائی دہ کہویت و دہ مریت، ٹیتر شازدہ سال جلی رہش لہ بہر دہ کات و دکتوری دہ کات و دایکانہ کیژہ کہی پہرورہ دہ دہ کات! دواییش پاش ہاوسہرگیریہ کہ کیژہ کہش لہ سوید خویندنی تہواو دہ کات و مندالپکی جوانیشی۔ لہ کورہ کوردیک دہ بیٹ۔ ژنہ کہ شوو بہ برای میڑدہ کہی کردووہ، دکتور "بہرین" لہ بہر ٹہوہی زمانی ٹینگیزی زانیووہ و دہرچووی پزیشکی عیراق بووہ، شارہ زاییہ کی زور لہ نہ خویشیہ کانی ژنان ہہ بووہ، زوو لہ سوید دہ بیٹہ دکتوری ژنانہ! ٹیتر زور باسی ٹہو پیوہندیہم نہ کردووہ، رہنگہ چہند وردہ راز و پرسپاریش لہو ژنہ بکہم، نانم بہ دہستی خواردووہ و قاوہی بومان کردووہ، وا دہ زانم بہ دیدارہ کہ شمان دلّی خویشہ و چاوه پروان دہ کات کتیبہ کہ تہواو بکہم و چاپ بکریٹ و ٹہویش ورد ورد بیخوینتہوہ! بہ لآم دلنپام ہہ موو رووداوہ کان، یان زور لہ دنیا جہ نجالہ کہی ٹہو شارہزا بووہ۔

دہمہوی لہو دیدارہ و دیدارہ کانی تریش لیّی پیرسم؛ چوں و کہی دہ زانیت مہلا مستہ فا مرد، مردنہ کہ چہند کاریگہریت لیّ دہ کات و سہردانی مہزارہ کہت کردووہ لہ بارزان، یان لہ دلّہوہ خویشیویستووہ و پروای بہ ریبازہ کہی بووہ و پیویست ناکات ٹہو سہردانہ بکات، نہوہ ک قسہ بکہن و ...

نانمان لہ مائیان خوارد و دہمہوی ٹہویش نانپک لہ مائمان بخوات و قاوہیہ ک لہ مالہ کہ مان بخوینہوہ۔

ٹیتر کہ سایہ تی زور ماوہ، ٹہو لہ لہندن و ستوکھولم و سہعوودیہ و چین و کوردستان و تورکیا و ٹپران و بہرازیل ... خہلکی زور دہیناسیت و ٹیشی۔ لہ گہ لیان کردووہ، نہ خشہ و دیزاینی داناوہ و پارہی قازانج کردووہ! لہ بیرم نیہ

لی پی پیرسم پیوهندی و دلسۆزییان له گه‌ل "موسا عه‌نتهر" چی لی هاته‌وه، ئه‌و ناوی کوره‌کانی ده‌هینیت و باسی برازاکه‌ی ده‌کات، به‌لام ژیان و تیروکردنه‌که‌ی و چاپکردنی بیره‌وه‌رییه‌کانی به‌ کوردی ماوه باسی بکه‌م.

ئه‌دی نامه‌که‌ مام جه‌لال، به‌ ئیمزای خو‌ی و به‌ زمانی ئینگیزی، به‌لام به‌ تاپیکی جوان و ئارمی یه‌ کیتی نیشتمانی کوردستان بو‌ی نووسیوو و داوای لی ده‌کات ببیته‌ ئه‌ندامیکی یه‌ کیتی. ئه‌ویش به‌توندی داواکه‌ی ره‌فز ده‌کاته‌وه و دیداریشیان ده‌بیت، به‌لام ده‌لئیت من سالانی شیسته‌کان و جاشایه‌تی کۆنم هه‌ر له‌بیره‌ و له‌گه‌ل تو ئیش ناکه‌م. یان بو‌یه ئیش ناکات یان وا ده‌زانیت ته‌مه‌ن تیپه‌ریوو و کاسبی ده‌کات و ئیتر ناتوانیت سیاسه‌ت بکاته‌وه، چونکه‌ ئه‌و نه‌گه‌راوه‌ته‌وه ناو پارتی و له‌گه‌ل مه‌سه‌وود بارزانی ئیشی. نه‌کردوو، چون ده‌چیته‌ ناو حزبه‌که‌ی مام جه‌لال!

قسه‌کردن و هه‌فه‌یه‌فین له‌گه‌ل جه‌مال عه‌له‌مدار ئه‌وه‌ی خو‌شه‌، کابرایه‌که‌ راشکاوانه‌ قسه‌ ده‌کات و راستییه‌کان ده‌لئیت، له‌ ناوه‌ینان و باسکردنی گچکه‌ و گه‌وره‌ و به‌رپرسه‌ بالاکان دوودل نییه‌ و سل ناکاته‌وه و ناترسیت، جاریک ده‌لئیت؛ من باکم نییه‌ له‌به‌ر تو‌مه‌، بی منه‌م له‌ قسه‌کان و بلاویان بکه‌ره‌وه‌! "دیاره‌ منیش ناترسم و قسه‌کانی ده‌نوسمه‌وه، به‌لام به‌ دارشتنه‌وه و نووسینه‌وه‌ی خو‌م، ده‌ستکاری مانا و مه‌به‌ست و ناو و شوین و سال و قوناغه‌کانیش به‌قه‌د نووکی ده‌رزیه‌ک و داوه‌ موویک ناکه‌م".

وینه‌یه‌کی ره‌شوسپی و چه‌ند وینه‌ی تری باوکی به‌ جلی پۆلیسیم بی جوان بوو، نازانم کام له‌ وینه‌کان له‌ وکتیبه‌ داده‌نیم و دیزاینه‌ر و قه‌باره‌که‌ی و کوالیته‌کانی بواری چه‌ند فۆتۆ ده‌دن، یان خو‌ی کام له‌ فۆتۆکانی خو‌ی داده‌نیت؟! چه‌زم ده‌کرد وینه‌یه‌کی جوان و ره‌شوسپی له‌گه‌ل مه‌لا مسته‌فا هه‌بوایه‌ ئه‌وه‌م له‌ به‌رگه‌که‌ی داده‌نا! چه‌زم ده‌کرد وینه‌یه‌کی هه‌یه‌ له‌گه‌ل عه‌لی عه‌سکه‌ری، ئه‌وه‌م بو‌ بدۆزیته‌وه، که‌ به‌ یه‌که‌وه‌ له‌ که‌رکووک و له‌ زه‌مانی

پاشايه تي گرتوويه تي. ويڼه يه كي هه يه پاش دابراڼي زور له سالي ۱۹۷۰ له گه ل دايكي و ماله وه يان و خزمه كاني؛ ژنه كان به كراس و كه واي كوردي گرتوويانه، به لام به داخه وه كوالي تي ويڼه كه باش نيه! نه وان له هه وليږه وه به سهردان چوونه ته ناوپردان و له وي بؤ يادگار گرتوويانه، وا له ستوكهولم پاش تيپه رېووني په نجا سال نيشاني مني ده دات.

...

قاوهی شه شه م

نیکۆلا، پیاوه کرواتییه که

له و دیداره دا چه ند ناویکت به بیر ده هیمنه وه و له وانه ی له ناو قسه کانی رابوردت گویم له ناویک ده بیته "نیکۆلا" بوو، من چه ند سائیک بهر له ئیستا له ماله که ی خۆی له ستۆکھۆلم دیمانه یه کی چه ند سه عاتییم له گه لدا کردبوو. پیاوه کرواتییه که ی جارن و له کۆتایی شنیسته کانی سه ده ی رابردوو له سویده وه وه ک راگه یاندا کاریک چوو یته ناوچه ئازادکراوه کانی کوردستان و فۆتۆ و فیدیۆی زۆری ناوچه که ی گرتوون، ئه رشیفیکی ده وله مهندی بو میژووی شوړشه که تۆمار کردوو! وا بزائم ماوه یه ک بوو له هه ولیر بوو، بیستم گوتبووی چه ز ده که م هه ر لیژه ش بمرم! به لام زانیاری ترم نییه. تۆ باسی نیکۆلام بو بکه؟

ئه و له ته له فزیۆنی دووه می سویدی "SV2" کارمهندی هونه ری بووه، ئه و ده ناسم و ده مزانی چه زی ده کرد بچیه کوردستان، پیوه ندییه کانی بو ساز ده که م و ئه ویش ئاماده کارییه ته کنیکیه کان ساز ده کات و ده چیه ته ناوچه رزگارکراوه کان و ده یشگاته ناوچه دووره کان و نزیک کیلگه نه وتییه کانی کهرکووکیش، زۆر له گه ل "فارس باوه" ئامیر هیزی ده شتی هه ولیر ده بیته براده ریان و به رده وام هاوشانی مه فره زه کانیان ده پروات، جاریک فارس باوه م دیت، ده یگوت:

"پيشمه رگه ي ئازاي وه ك ئه ومان زور بوايه مه يدانه كاني شه رمان جياواز ده بوون، ئه و كابرايه كي ئازايه و له هيچ ناگه رپته وه" ئه گه رجي خه لكي بو سنا بوو، به لام به نه ژاد كرواتي بوو. دواييش پي كه وه ده چينه كرواتي، من بو بزنس ده چم! ئه و ولاته پاش مملانيه كي زور و شه ري ناوخو له كو تاييه كاني نو هه ده كاني سه ده ي رابردوودا سه ره بخوي وه رگرتبوو. به پي داوا و دانوستانمان له گه ل بانكي ئينگليزي ده مانه ويت له وي بزنس له بواره كاني گه شتاريدا بكه ين. له وي پاش ديداريكي ئيشكردن، به رپوه به ري بانكي كرواتي يي داوه تي ناني نيوه رو ده كه ين، من له ريستورانتى هو تيله كه چاوهرواني ئه وانم ده كرد، له ناكاو هه ست ده كه م ده رگه كه ده كرته وه و هه موو خه لكه كه ي ناو ريستورانته كه هه لده ستنه وه و سه يري پياويكي چوارشانه ي سه رتاشراوى قه به ده كه ن! ئه ويش ديته پيشه وه و به رپوه به ري بانكه كه ش له دوايه وه ده رويشت و ده گاته سه ر ميژه كه م و ده ليت:

ببووره جه نابي عه له مدار من خو م له سه ر ميژه كه تان ده عوه ت كردووه، كه زانيم تو كوردى و به رپوه به ري بانكيش باسى تو م بو ده كات، ويستم بيم و بتبينم و به ديدارت شاد بم! چونكه ئيمه ش وه ك كرواتي يي به ره چه له ك كوردين، منيش گوتم:

"به راستى، دلم به وه هواله خو شه و كه ئيوه ده لين ئيمه كوردين، كورده كان وا نكو لي له كوردبووني خو يان ده كه ن، ئيوه لي ره به شانازيه وه ده لين ئيمه كوردين! ئه و گو تي ئه وه راسته، وه فديكي گه وره مان له زانكو ي زه گرب ناردوونه ته كوردستاني ئيران، ئه وه ش دوو كتيب وه ك ديارى بو تو! هه ردوو كيان به زمانى ئينگليزيه باس له وه ده كه ن ره چه له كمان وه ك كرواتي يي له ميزپو تاميا وه هاتو وه، به لام زووتر له بهر يه كيتي سو قيه ت و توندو تيري سرياييه كان بواري ئه وه مان نه بوو باس له و بابته بكه ين! ئيمه وا ده زانين په يفي كروات و كورد سه رچاوه يان يه كه!"

کاتیکی ئه و ده زانیت من له سه رکردایه تی و حکومه تی هه ریم نزیکم ده لیت: ئیمه ئامادهین بیست هه زار خیزان له ناو و لاته که مان جینگه بکهینه وه و زهوی و کاروباری کشتوکالییان بدهینی، چونکه له سهردهمی سوڤیهت و لاته که مان زیاتر پیشه سازی بووه و بواری کشتوکالمان پشتگویی خرابوو.

باشه کابرا چ کاره بوو، له گه ل به رپوه بهری بانکه که هاتبوو؟

" کابرا جینگری سه روک وه زیرانی کرواتیا بوو. دواتر ئه و بابه ته بو کاک مه سهوود باس ده که "

له و سالانه دا له گه ل به هرینی هاوسهرم بو پشوو دان و گه شتیاری ده چینه کرواتیا، له وی سواری تاکسییه ک ده بین، من له شوڤیره که ده پرسم ئیوهی کرواتیا به ره گه ز ده گه رینه وه سه ر کام نه ته وه و ناوچه. ئه و ده لیت:

" نازانم تازه حیکایه تیه ک پهیدا بووه، گوایه ئیمه به ره چه له ک له میزپوتامیاوه هاتووین، ئیمه کوردین و له کورستانه وه هاتوون و مندا له کان ئه و جوړه وانه نه یان پێ ده لینه وه ". ئه و ئه وه شی وه ک گله ییه ک باس ده که ن. دیاره چه ند گوندیک به ناوی خرواتانه وه هه یه، رهنگه له کرواتانه وه هاتبیت.

دواتر له گه ل نیکولادا به رده وام پپوه ندیمان ده بیت و دوو جار له له نده ن سه ردانمان ده کات، ژنه که ی ده مریت و له گه ل هاوژینی دووه میشیدا کیشه ی زۆر بوو، به لام کوره کانی باش بوون، یه کیکیان له ژاپۆن ئیشی. ده کرد. که له سوید نه ورۆز و یاده کانمان ده کردوه فیلمه کانی ساز ده کردن و ئاماده کارییه هونه ریه کانی ده کرد، زۆر سوو دم له به هره و ئه رشیفه که ی ده بینی. وا بزائم له و ماوه یه دا یه کیک له فیلمه کانی ئه ویان له بو نه تایبه تیه کانی ته له قزیو نی کوردستان نیشان دابوو.

...

جاريك گوت مه عاز نه لئالوسي له گه ل مندا قوتابي بووه، وهك بيناساز و نووسهري سي كتيب له سه ر شوين و ياده وه ريه كان و بيناسازي هه يه، پيوهنديتان چونه "چونكه من دیداره کانی ئەوم له بواره و نووسين و ژيان ده بينم، ليدوان و بوچوونه کانی له سه ر هونه ر و ژيان جوانن؟

هه ر نه وه نده پيوهنديمان هه بووه، نه وه له گه ل مندا له كو ليري بيناسازي نه نكه ره بووه، له وه ده مانه يشدا قوتابيه كي با شتر بووه له وانی ديكه، ماموستاكان سه يري ده ست و بهرنامه كانيان ده كرد و هه ستيان ده كرد به هره يه كي باشي له وه بواره دا هه يه، پاشان بيناسازيكي سه ركه وتووي لي ده رده چي ت. نه وه نده پيوهنديمان هه بووه، تا جاريكيان من له چين ئيشم ده كرد ته له فونيني كرد، له مني پرسبووه، ده زانی له چين ئيش ده كه م، گوتي: "له قوبرس ده ژيم و ژنه كه م بيگانه يه، بيستوومه له چيني و منيش خانه نشينم و ده مه ويت نه گه ر له لای ئيوه كاريك هه بي ت هه ز ده كه م بيم و ئيش ت له گه لدا بكه م، منيش له وه ده مانه دا بهرنامه ي چوونه وه ي كوردستانم هه بووه، بويه پيوهنديه كه مان ده پچري ت و ئاگام لي نه ما. له وه نزيكانه كچي ك له نه مريكا وه ته له فوني كرد گوتي من برازي مه عازم و له كوردستانم، له بواره كانی کاری خیرخوازی ئيش ده كه م، ده زانم مامم تو ده ناسي ت.

...

زوها حه دید "۱۹۵۰_۲۰۱۶ له ميامي ده مريت، كچي وه زيريكي سه رده مي پاشايه تي عيراق بووه، له ده ره وه خویندويه تي و ژياوه!"؟

"نه مده ناسي!"

بیناسازیکی ناسراو بوو، له لهندهن دهژیت و لهوی ئیشی دهکرد؟

دهزانم ژنه بیناسازیکی ناسراو و به بههرهمنه نیش بوو، بهلام پیکهوه دیدارمان نهبووه، ده مزانی عیراقییه و له میژه له دهرهوهیه، له ئیش و دیزاینه کانی زۆر ماندوو بووبوو، پیشت دیزاین و بوچوونه کانی ئهویان قبول نهدهکرد، ئهویش دهستبهرداری دیدی خوی له بیناسازی و دیزاین نهدهبوو، ماوهیهکی زۆر چاوهروان دهکات، تا تئیدهگه و ئیش دهکات. له پیشبرکییهک بو دیزاینکردنی بای ئوپرا "Cardiff Bay Opera House" له سالی ۱۹۹۴دا له شاری کاردیف پایتهختی ویلز له بهریتانیا دیزاینه کهی ئهوه دهباتهوه، بهوهویهوه زوها زیاتر ناو پهیدا دهکات و چهندان دیزاینی گهوره ههیه، لهوانه ئیستا له ناو بهغدا بانکی ناوهندی بو بالهخانه نوویه کهیان دیزاینی ئهوه جیبهجی دهکهن. رهنگه زوومردنه کهیشی. پیوهندی بهوه ههبوو، له کاره هونهرییه کهی زۆر ماندوو بووه و له ئیشهکانیشیدا ههستیار بووه، ئهوهش ئازاری داوه و زۆری خهفته خواردوووه.

...

دیاره تو ماوهیهکی زۆر دژ به سیاست و حوکمهتی تورکیا ئیشت کردوووه و پیشت لهوئیش زووتر گراویت، له دیدارهکاندا، له کوپوونهوه کانا زۆر سه رکۆنهی سیاستی تورکیا بهرانبه به کورد دهکهیت، دواپی چون ئاشت دهبیتهوه؟ دلت ده کریتتهوه دهچیتتهوه تورکیا و لهوئیش شوقهیهک ده کریت و مالتیکیش دادهئیت و جار به جار به جاریش لهوی دهژیت، ئهوه چون بووه، چون متمانه که پهیدا ده کهیتتهوه؟

راسته من له گه نجويه وه له گه ل تورکيا له سهر دوزى کورد ناکوک بوويمه و له گه ل کورده کاني نه وي دا خه باتى سياسيم کردووه، هاوشانيان ده بم و دوستايه تيبان ده که م، بويه تا سالي ۲۰۰۴ که ده گه پامه وه کوردستان ههر به ناو خاکی سوريادا ده گه پامه وه، له ئاوه که ی فيشخاپوور ده په ريمه وه! حه زم نه ده کرد و نه مده ويست له تورکيا وه سه فهر بکه م، هه تا وه کوو جار يکيان "مه ده د سهر هه د" کونه براده ره که ی زينداني تورکيا له لهنده ن سهر م لي دهدات، له و سه فهر هه دا نه ندازيار و به ئينده ريکي گه و ره ی کوردی باکووری له گه لدا بوو، نه و ديزاينه ري يه کيک له پرده گه و ره کاني ناو نه سه ته نبوول و فرؤکه خانه ی ناو نه نتاليا و چهنداني دیکه ی ناو تورکيا و دهره وه ی تورکياش بوو، "ئيراهيم چچين"، ناسياری له گه ل ئوردو غاندا هه بوو، له گه ل به رپوه به ري نه من و کار به دهستان دوستايه تيبی هه بوو، به رده وام ده يگوت:

"وه ره، هيچ نييه، من چاوم له سهرت ده بيت"، ئيتر ده چم! به ئاساني له کونترؤله که دهر باز ده بم و ئاسايي دهرؤم، کاتيک ده چمه دهره وه ده بينم ئيراهيم خوی له وييه و چاوه پروانم ده کات! پرسى:

"هيچ قسه يه کيان کرد"

منيش ده ئيم:

"نه خير"

نه و ده ليت:

له گه ل به رپرسه کان قسه م کردووه، له بهر ئيمه هه رچه نده به رپوه به ره که ی فرؤکه خانه يش ده و اميشى- نه بوو، هاتبوو و لي ره چاوه پرواني ده کردين. ئيتر له گه ل ئيراهيم ده چينه دهره وه و متمانم به و هه بوو، کور يکي باش و کورديکي باشيش بوو.

به لām پاش ئه وهی چهند جاری دیکه ده چم و ده په پمه وه و ده مینیمه وه،
جاریک له گه ل "به هرین" و "هه نا" ی خوشکمدا ده گه پامه وه، من راده گرن و
ناوم له ناو لیستی که سانی قه ده غه دا و به گومان ئاسان ناوه که م ده دۆزنه وه و
ده مبه نه ئاسایشه که ی فرۆکه خانه، ئه وان له من ده پرسن:

ناوت هه یه، چیت کردوو، بۆ ناوت هه یه!؟

منیش به پیکه نینه وه ده لیم:

"به لای ده زانم ناوم هه یه و شتم کردوو."

ئه وانیش به حه په ساوه ییه وه ده پرسن:

"چیت کردوو؟"

له وه لāmدا پیمان ده لیم:

"من له سه ره تای شیشه کانی سه ده ی رابردوودا، زۆر له میژه لیره خویندکار
بووم، له گه ل جه نجالیه کانی شه قام و زانکۆکان خۆپیشاندا نمان کردوو و
ناومان هه بووه، سه رده می ئه حکامی عورفی و سه ربازی بوو، دیاره ناوه کانمان
ماوه و له بیران نه کردوون"

ئیتتر ئه وانیش به ساده پی شته که وه رده گرن و بوارم ده دن و ناوه که م
ده سرنه وه. ئیتتر له و رۆژه وه هاتوچۆ ده که م.

له و رۆژانه ی له کوردستان ئیشم ده کرد، هاموشۆم له گه ل کۆمپانیا
تورکیاییه کان هه بوو، یه کیکیان ده لیت:

"له ناو ئه سه ته نبوول و نزیک "Hotel Sisli Istanbul Marriott" خه ریکی
باله خانه یه کی ناوازه دروست ده که یین، وه ره شوقه یه ک له وی بکره و دواروژی
باش ده بیت!"

كه شوقه كه ده كرم سه ره تا له بهر روى ئاسايش شوقه كان به ناوى كه ساني
بيگانه وه ناكهن، به لام دوايي ده يكه ن به نام، شوقه يه كي بچووكه هه شتا
مه تريكه، ماوه ماوه ده چين و له وى ده بين.

...

ماوه يه كي زور له حزبدا و له كوردايه تيشدا له سهر ريبازى بارزاني
ئيش ده كه يت و دلسوزى حزب و ئه و يش بوويت، چون ده زاني مه لا
مسته فا ده مرئيت و چي ده كه يت، ئه و كاته هه ستت به چي ده كرد؟

"له روژى ۱ى ئازارى ۱۹۷۹ له واشنتون ده مرئيت و تهرمه كه ي له ۵ى
ئازار ده گاته وه ئيران و له سهر وه سيه تي خو ي له شارى شنو ده نيژن و دوايي و
پاش راپه رين، له روژاني ۶_۸ى ۱۰ سالي ۱۹۹۳ له گه ل ته رمى ئيدريس بارزاني
ته رمه كه ي ده هيننه وه زيدي خو يان له بارزان"

من له له نده ن بووم، له ميژيش نه بوو له واشنتون ئه وم به نه خو شى بينبوو
و ده مزاني نه خو شه، به لام مه زنده ي مردني ئه وم نه ده كرد، چونكه ده مزاني
خه ريكي فيزا و تكي تي فرؤكه بوو و ده يو يست بگه ريته وه ئيران. يه كي يك له
پاسه وانه كه ي كاك ئيدريس ته له فونم بو ده كات و ده لئيت هه واليكي ناخوشم
پييه، كاك ئيدريس گو تي ته له فوني بو بكه ن و پي بلين مه لا مسته فا مردووه!
ئيتر من كاريكي زور گرينگم هه بوو نه متواني له ريوره سمى ناشتن و پرسه كه يدا
به شدار بم، به لام لي ره شه فيق قه زاز چوو، حكومه تي ئه و كاته ي ئيران
ئاسانكاري زور بو ناشتن و پرسه كه ده كه ن، له و جه نجالي و كاته دا و له و
ده مانه "شيخ موحه مه د هه رسين" ده كوژرئيت، ئه و يه كي يك بوو له بهر پرساني
كاروباري ئابوورپي و بازرگاني شوړش، سكرتيري مه لا مسته فاش بوو، به

دهستیکی ناوخۆی پارتی ده کوژریت، نازانم چون ئیستا کوره که ی له وزه مانه له و
حزبه ئیش ده کات و باسی چۆنیه تی کوشتنی باوکی ناکات.

مردنی ئەو بو من، وه ک ههره سی شوپش کاریگه ری ده بیت، له گه ل ئەویشدا
پرواشم به ههردوو کوره که ی هه بوو، ده مزانی کاک مه سهوود و کاک ئیدریس
ده توانن حزبه که به ریوه به رن، چونکه ههردووکیان پیکه وه ته واوکه ری مه لا
مسته فا بوون، کاک مه سهوود به هیمنی و ئارامیه که ی و کاک ئیدریشیش به
زیره کی و چالاکیه کانی _ ئیستاش نیچیرفان له وه یان به باوکی ده چیت _ ده توانن
سه ربکه ون. ههردووکیان پیکه وه به کسان ده بوون به باوکیان. له
ههردووکیانه وه نزیك بووم و ده مزانی به هره و چالاکیه کانیان شیای ئه وه یه
جیگه ی باوکیان پر بکه نه وه.

...

ئهدی مردنی ئیدریس بارزانی؟

له له ندهن بووم، له رۆژی ۱۹۸۷/۱/۳۱ یه کیک له که سه نزیکه کانی کاک
ئیدریس ته له فۆنی بو کردم و ده گریا و حالی شر بوو، یه که م قسه ی گو تی:

"کوشتیان! کوشتیان".

منیش گوتم:

"کیان کوشت؟"

ئهو گو تی:

"کاک ئیدریس"

ئيتير مردنه كه ي پهرده يه كي به سهردا درا و دوايي زانيم بو ره وانندنه وه ي ئه و
تۆمه تانه بوار نادهن تهرمه كه ي ببنه پزيشكي دادوه ري و ده لئين:

"له نه ريقي ئيمه دا ناكري ناشتني مردوو دوا بخريت و زوو ده ينيژن!"

ئه وه ي من ده مزاني له كو نگره ي ئوپوزسيوني عيراق كه سيكي ئه كتي ف بو وه و
به هوي چالاكيه كاني ئه وه وه كو نگره كه سه ركه وتوو ده بيت، له و كاته دا
شوينه واري هيچ نه خوشيه كي پتوه ديار نه بوون، من بهر له مانگي ك زووتر
ديبووم. مردني ئه و زور شپرزهم ده كات. نامه ي كاك ئيدريس بارزانييم ماون؛ به
ناوي خواستراوي "چيا" وه نامه ي بو ده نووسيم، به ناوي خوشيه وه نامه ي
بو م ن نامه كانم هه موو ماون!

...

ئيتير تو ده گه ريته وه ناو سياسه ت و له "المجلس العراقي الحر"
ده بيته ئه ندام و له كو نگره كاني ئوپوزسيون به شداري ده كه يت؟

به ئي، وايه من له پارتي ده ستم له كار كيشابوو، بارودوخه كه ش به ره و
وه رچه رخانيني نوئ ده رويشت، سه دام حوسين كوئي داگير كردبوو، هه موو
لايه ك باسيان له گورانكارويه كان ده كردن، هيچ كه سيش له نيو پارتداي لئيان
نه ده پرسينه وه، كاك مه سه ووديش ده هاته له ندهن و ئيمه ش له خه لكه وه
ده زانين هاتوو، جاريكيان سه عد سالح جه بر سه روكي المجلس العراقي الحر
مه سه وود بارزاني ده بينيت و پي ده لئيت: "براده ران گله ييت لي ده كه ن"، ئيتير
كاك مه سه وود دانيشتنيني گه وره مان بو ساز ده كات و له ديداريكي دوستانه و
سه ركه وتوو انه دا و خه لكيني زوريش تييدا به شداري ده كه ن.

"سه‌عد سالح جەبر" له تەمەنی ٨٥ ساڵیدا له ٤ی ئەپرێلی ٢٠١٥ له بەغدا دەمری، کوری کۆنە سەرۆک وەزیرانی سەردەمی پاشایەتی عێراق بوو، زوو بە گەنجی چوووە ئەمریکا و لەوێ دەخوێنیت و بزنی دەکات و دەوڵەمەند دەبێت، لەو بارودۆخەدا دەچیتە ناو سیاسەتەوه، بەپێی قسەى ئەوانەى لێیەوه نزیك بوون دەلێن:

"پارەیه‌کی زۆری خۆی له‌ حزبە و رۆژنامه‌که‌یدا سەرف دەکات، تا راده‌یه‌ک ژنه ئەمریکیه‌که‌ی له‌سەر ئەوه‌ لێی جیا‌ده‌بێتەوه"

ئەو دە‌یویست حزبێک یان گەردبوونە‌وه‌یه‌ک ساز بکات و هه‌موو پێکهاته‌کانی عێراقی کۆ بکاته‌وه؛ کورد و عەرەب و شیعه و سوننه و شیوعی و کریستیان و ... جیا‌واز بێت له‌وانه‌ی ره‌وتی تایفه‌گه‌ری و مه‌زه‌به‌ی و نه‌ته‌وه‌ی بوون. ئیتر سه‌عد پێوه‌ندی‌مان پێوه‌ ده‌کات، من ناوم بیستبوو به‌لام نه‌مه‌ناسی، له‌ ئۆفیس‌ه‌که‌ی داده‌نیشین و ده‌لێت: "وا خه‌ریکه‌ سه‌دام ده‌رووخیت و حزب و لایه‌نه ئیسلامیه‌کان و عه‌رووبیه‌کان کۆ ده‌بنه‌وه، بۆیه پێویسته ئیمه دیداریک بکه‌ین و قسه‌م له‌گه‌ڵ حوسین ئەلسه‌در و حازم ئەلشعه‌لان "کۆنه‌ وه‌زیری به‌رگری" و عه‌بدولوه‌هاب ئەلئه‌مین "کۆنه‌ ئەفسه‌ری ئەحرار" و چه‌ندانی دیکه‌دا کردوون.

من و شه‌فیق قه‌زاز و د. فریاد هه‌وێزی و مه‌حموودی کاکه‌ زیاد ده‌چینه‌ ناو کۆبوونه‌وه‌که‌یانه‌وه و به‌شدارێ ده‌که‌ین و داوا ده‌که‌ین رێبازی ئەنجومه‌نه‌که‌ بریتی نه‌بێت له‌ فیدراڵی بۆ عێراق و ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان، هه‌روه‌ها داوا ده‌که‌ین سیاسه‌تی کوردی له‌ناو ئەنجومه‌نه‌که‌ به‌ ده‌ست ئیمه و سه‌ربه‌خۆ بێت. ئیتر رێک ده‌که‌وین و ده‌چینه‌ ناو ئەنجومه‌نه‌که‌وه. له‌ کۆنگره‌کانی به‌شداریمان ده‌کرد، ئیمه‌ وه‌ک کورد به‌شداریمان ده‌کرد، ده‌چینه‌ تاران و میوانی وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه‌ی ئێران ده‌بین و مه‌مله‌که‌تی سه‌عوودیه‌ش داوامان ده‌که‌ن و ده‌چین، ئەوانیش له‌رووی داراییه‌وه‌ پشتیوانی ئەنجومه‌نه‌که‌یان

ده كردين و واين ده زاني ئيمه له هه موو لق و لايه نه كاني تری ئۆپۆزسيۆن له وان نزيكترين! له به هاری سالی ۱۹۹۱ دا به به شداري هه موو لايه نه كوردستاني و عيراقيه كان له هۆتيلي بریتسۆل له به يروت ده به ستریت، تيدا ئيمه وه ك "مجلس العراق الحر" پيداگري له فيدرالييهت ده كه ين و دانوستانكي زۆر گهرم له سهر ئه وه ده كه ين، ئه گه رچي لايه نه كاني به رهي كوردستاني ده يانويست كۆنگره كه به ئارامی ته واو بيّت، سوريایيه كانيش تووره نه كه ين، چونكه زووتر عه بدولحه ليم خه دام وه ك جيگري سه روکی سوريایي له گه ئمان دا كۆ ده بيته وه، له گه ل ئه وه ی ره فتار و پيشوازيه كه شي ناشيرين و وشك بوو، له سهر باسی فيدرالييهت هه ره شه ی زۆرمان لی ده كه ن، به لام ئيمه پيداگري ده كه ين. پاره ی كۆنگره كه سه عوديه دابيني كردبوو، به لام ديار بوو سوريایيه كان پاره كه يان وه رگرتبوو، له وه ياندا قازانجيان كردبوو. له سهر دارشتمی به يانی كۆتايي كۆنگره كه له سهر رسته ی عيراق به شيكه له ولاتي عه ره بي گه وه، من ناره زايه تي له وه ده رده برم و ئه وه ش ده بيته دواكه وتني گوتاره كه ش و ئه ندامه كورده كاني تری ناو ليژنه كه ش ده يانويست كۆتايي به وه به ينين، پييان ده لييم: "من بزسمانم ئه گه ر له كۆمپانيایه ك هاوبه شيكم به ريژه ی ۱۰٪ هه بيّت ناكریت بلیم ته واوی كۆمپانيایه ك مولكي منه، ئيه وه ش حيسابی به شي ئيمه ش له وولاته دا بکه ن، كه ۲۰٪ ولاتي عيراق كوردن. له سهر لابردي ده سته واژه ی حوكمی زاتي حقيقي دانوستان ده كه ين و فيدرالييهت ده كه ينه به يانی كۆتايي كۆنگره كه. زۆریش له سه ركرده كاني تری ناو حزه كوردستانيه كان به پيداگريی ئيمه وه ك مجلس العراق الحر تووره ش ده بن و به تونديه وه باس له يه كپارچه يي عيراق ده كه ن، به لام ورده كارييه كانم له بيره وه رييه كانم باس ده كه م و ناوه كان ده نووسم و ئه وانه ی دزايه تي داواكاني ئيمه يان ده كرد.

له و دیدار و حزه دا "فه خری ئه حمه د شه هاب" ده ناسم، زۆریش بووین به برادر و پاشان له ناو له ندهن ها توچۆمان گهرم بوو، ئه ویش له و ئه نجومه نه دا

هاوکارمان بوو، وا بزائم ئیستا له کویت دهژیت، "ئهو له سالی ۱۹۲۱ له شاری "به سرا" له دایک بووه و خویندنی له بهریتانیایی تهواو کردوو و له زانکۆکانی بهریتانیایی و ئەمریکی مامۆستا بووه و کتیبی زۆره له سه ر ئابووری بهریتانی ههیه، پاشان ده بیته راوێژکاری ئەمیری کویت و دانهر و ریکخه ری گۆریی روپیهی کویتی بو دیناری کویتی، هه موو کاروباره کانی بانک و بنچینه کانی دارایی ولاته که یان بو دادهریژیت"، پیکه وه گه شتمان کردبوو، چووینه پورتووگا ل و نیوانمان خو ش بوو، زۆریش خو شم ده ویست.

با ئەویشت بو بگێرمه وه که چۆن ئەوم ناسی؛ ئەو ده مانه ئەو له سکۆتلاند ده ژیا، روژیکیان کابرایه کی سریلانکایی هات و گو تی ده مه ویت نه وت بو تورکیا بکرم و له گه ل تورکه کان ئیش ده که م، ده لێن پیاوئیکی عێراقی هه یه له گه ل کویتییه کان نیوانی خو شه و شاره زای بازاره کانی ئەوانه، ناوی فه خری شه هابه، هه ر له ناو ئۆفیسه که ی منه وه ته له فۆنی بو ده کات و به زمانی ئینگلیزی قسه ده که ن"، ئەو پێی گو ت:

"ده مه ویت له گه ل کابرایه کی عێراقی سه رت لی بده ین و بزنی کمان ده بی ت"، ئەویش یه کسه ر ده لیت:

"با هه یج عه ره ب و عێراقیه ک با نزی کم نه که ویت، نامه ویت که سیان ببینم!" کابرای سریلانکی زوو پێی ده لیت:

"کابرا کورده! عه ره ب نییه"

فه خری ش یه کسه ر پێی ده لیت:

"ئه گه ر کورده قه یدی نییه، وه رن!"

ئه و ده یگوت تا که میله ت له خو ره لاتی ناوه راست بژین، سه ر راست و پاک بن؛ کور دن، به لام به داخه وه وا ئەوانیش که ماسییان تی ده که ویت. باسی بزسه که ده که ین و دواتر سه ری نه گرت و نه بوو، به لام پێوه ندیمان پیکه وه

گهرمتر ده بئيت، بهر يک هوت له نزيک ماله که ی ئيمه له ناو له ندهن خانوويک ده کرپيت و هاموشومان گهرمتر و دوستانه ده بئيت. زور شت له وه وه فير بووم، له وه وه فير ده بيم بابته تي سياسي شي بکه مه وه، چون شروفه ی بارودوخه کان بکه م. جارنيکيان له گهل ئه وه ده چينه سهرداني "شهريف بن عه لي"، ئه وه ی به نياز بوو بکه رپيته وه سهر ته ختي پاشايه تي عيراق، ئه ویش له له ندهن ده ژي، له سهر حزه ده ستوره که ی قسه بکه ين! له وي شهريف ده ئيت: "ده مه وئيت به شداري سياسي ت ب م و توش و هره هاوکارم به، زانياري و ناوي تو بو من پشتيواني به کي باش ده بئيت!" ئه ویش يي ده ئيت:

"کورم باسي چ ده که يت، عيراق که ی ولاته، کام سهر وکي هاتوو و به ساغي ده رچوو، هه موويان کوژراون، زه ليل کراون، له چيت که مه چ ده که يت ده چيته ناو زه لکاوه مه تر سیداره دا؟"

پيکه وه چووينه پورتو وگا ل له ده ست زولم و زورداري به کاني سهر وکه که يان سالازار "له سالي ۱۹۳۲ تا سالي ۱۹۷۰ ولاته که ی به زورداري و سيسته مي ديکتاتوريه ت به رپوه ده برد" رزگاري بوو بوو، به نياز بوون ولاته که به ره و ئاوه داني و گه شه پيدان ببه ن، کوئيتيه کان باسي ئه وه يان بو کردبوو بچيته ئه و ولاته بو دوزينه وه ی سهرچاويه کي سهرمايه گوزاري! پيکه وه ده چين، له وي وه زي ري گه شتوگواز ده عوه تمان ده کات، له دیداره که دا به وه زي ره که ده ئيت:

"ئيوه تازه ده تانه وي له بواري گه شت ياري دا سهرمايه گوزاري بکه ن، ولاته که تان که شوه وا و هه لکه وته ی شياوي ئه و بواره يه، به لام من رينماييتان پي ده دم و داوايش ده که م وه ک ئه سپانيا مه که ن، به لکوو لاسايي باشووري فه رهنسا بکه نه وه، ولاته که ی ئيوه بچوکه و رووبه ره که ی که مه، شياوي ئه وه يه بيکه نه هه واري گه شت ياري زور، بويه وا باشتره شوينه گه شت ياريه کانت بکه نه که رتيکي تاي به ت و ناوازه، وه ک ئه سپانيا نه بئيت ئه وه ی سي سه د دؤلاري هه بئيت بيته ولاته که و له سهر که ناره کانا رابوئريت، با شوينه گه شت ياريه کاني

ئۆیه تاییهت و گران و ناوازه بن"، ئهوانیش دهلین چ باشه، فهخری شههابیش
پیان دهلئت:

"گهشتیاری یاری گۆلف بکهن، کۆشکه کۆنه دیرینه کانتان لهجیاتی موزه،
بکهنه هوتیل و ریستوران بۆ توریستی دهوله مهنده کان".

دیاره ئهوانیش پیشنیاره کهی وهرده گرن، بۆیه ش سالانه وه ک کارت و نامه
به سهری ده که نه وه و ده عوه تی ده که ن! ئیتریه کترمان نه دیته وه، چونکه ئه و
له بهر ته ندروستی ژنه که ی هه ز به که شوه وه ای وشک ده کات، بۆیه ده چنه
ئوردن و له وی ده ژین! جاریک له ته له فزیۆنی کویتدا بینیم قسه ی ده کرد،
ده یگوت: "ته مه نم نزیکه ی ۹۴ ساله، بۆیه ئه گهر زانیارییه کانم
که موکورییه کانی تیدا بیت، ببورن"

...

موسا عهنتهر

کاک جه مال، له و دیداره دا و روژانه زۆر ناوی موسا عهنتهر
ده بیستین، زۆر براده ر و خوشه ویستی تۆ بووه، پاش ئه وه ی ده گه یته
سوید، پیوه ندییه کانت له گه ل ئه و چیان لی دیت، یه کتری ده بینه وه،
که تیروور ده کریت چون هه واله که ده زانیت و چی ده که ییت و
منداله کانی چون ده بینته وه؟ ههروه ها ئه وه ش باس بکه م ئه و له
بیره وه رییه کانی که له و ماوه یه دا له تورکییه وه کراوه به کوردی و به

کتیبيکی قه باره گه وره چاپکراوه گوتوويه تی: "پاش ده رچوونمان له زیندان من هاوکارپی کورده عیراقییه کانم کرد بگه نه سويد و دووباره تورکیا نه یانگریته وه و ده بازیان بیّت"؟

ئیتر نازانم، ئەو چی نووسیوو ه یان چۆن کراوه به کوردی، یان رهنگه ئەو رووداوه کانی باش له بیر نه مابیت، چونکه من نامه کانی کونسوولی سويدییم له ئەسته نبوول ماون و خۆم پتوه ندییه کانم کردبوو و خۆم هاتووم! به لām ئەوه ده لیم پاش ئەوهی هه موو ریکاره کانم له گه ل کونسوولیهت ته واو ده کهم، بریار ده دم بۆ مائئاوای و رینماییه کانی سه ری لئ بدەم، ده چمه ماله که یان، زۆریش ریزی ژنه که یشیم ده گرت و زۆر جار پیم ده گوت:

"تۆ له جیاتی دایکمی"، پیدان ده لیم:

"من ته نیا بۆ مائئاوای هاتوومه ته لای ئیوه"

دیاره ئەویش به سۆزێکی گه رمه وه مائئاواییم لئ ده کات و هیوام بۆ ده خوازیت ده ریزام بیّت و ئاگامان له خۆمان بیّت. بهر له وهی برۆم له ده ره وهی ژووره که ی برازا که ی به درخان عه نته ر داوام لئ ده کات بۆ هاتی بۆ سويد هاوکارپی بکه م و ده لیت:

"کاک جه مال زۆر له تورکیا بیزارم، ده مه وی هه ر چۆنیک بیّت ده ریزام

بیّت"

دیاره منیش ده لیم:

"با بزانی ئیمه ده گه ینه کوئ، ئە گه ر گه یشتین و ده ریزمان بوو، ره زامه ندی له مامت وه رده گرین و ئیشت بۆ ده کهم، به لām بئ ره زامه ندی ئەو هیچت بۆ ناکه م!"

ئیتەر من دەرۆم. نامه کانی نیوانمان هه موو ماون و هاندام ده دات به ردهوام
بم!

پاش ماوهیه ک و دیداری له گه ل کونسووله که برازا که ی ده گاته سوید و له کارگه یه کی سیرامیک ئیشی. بو ده دۆزینه وه. هالا خانم ئه ویش دیت، چونکه له ناو تورکیا ژیانان سهخت بوو، ئه ویش هات و ده گات و له "Västerås" داده مه زیت، دواپی عه نته ر و دجله ی کورپیشی. هاتن، راخشانی کچیشی. ئه ویش هات و ده یویست بلت شووم نه کردوو و میردم نییه، پیم گوت: "درۆیان له گه لدا مه که، مه لئ میردم نییه! ئاختر تو دوو مندالت له و پیاوه تورکیاییه ههن، کچه که به قسه م ناکات. سویدییه کان ده زانن درۆی کردوو و به ئیمزای وه زیری ناو خو ژنیک بوو به ناوی "ئه گنیتا" وه ره فزی ده دهنی، ئیتەر ئه وهش لیمان ده بیته کیشه یه کی گه وه! کیژه که تووره ده بیت، که میکیش ساویله که و شیتۆکهش بوو، ده یویست خو ی بکوژیت، دایکی هات و ده نووژیته وه و هاوارم بو ده هیئت، باوکی له وئ ته نگاو بوو بوو، منیش ده مزانی سکرتری کۆمیته که مان "ئولف" پارێزه ریک ده ناسیت له گه ل ئه و وه زی ره دا دۆستایه تیان هه یه، وه ک پارێزه ریک بو ی چاره ده کات و ئیقامه که ی بو ریک ده خات و دائیره ی ئیقامه به وه رازی ده کات، براکانی به کچه که یان گوتوو درۆ بکه و بلئ میردم نییه، ئه و خو ی نه یزانیوو و ساده یه.

له گه ل موسا عه نته ر پیه ون دییمان هه ر هه بوو، قسه خو ش بوو، تا ئه و رۆژه ی تیرۆری ده که ن، من له سه ر زاری کوره که ی عه نته ر هه واله کانی ده زانم. تا رۆژیکیان کوره که ی ته له فۆنی بو کردم، گوتی: "چوونه ته سه ری له ناو ماله که ی خویدا له نه سیین کوشتوو یانه!"

دیاره له سه رده می تانسو و چیلەر "یه که م ژن بووه له سالانی ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۶ پۆستی سه رۆک وه زیرانی له تورکیا وه رگرتوو، مامۆستای ئابووری و سیاسهت بووه، پاش ئه وه ی له یه کیک له هه ئبژاردنه کانا شکست ده هیئت،

له سالی ۲۰۰۲ به يه كجاری ده سته برداری سياسهت ده بئیت"، ده سته و گروپيک به ناوی "گورگه بۆره كان" پهيدا بېوون كورد و ئهرمه ن و مافيایان ده كوشت، له ناو ئه لمانياش چه كداریان زۆر بوو، ئه وان له سهر داواي ره گه زپه رسته توركيا يه كان موسا عه نته ر و دواي ئه ویش پاريزه ري هاوړيم مه ده د سهره ه دیش تيرۆر ده كه ن. كابرای بكوژه كه ده گاته سويد و ليره ش مافي په نابه ري وهرده گريت و عه نته ر و خوشكه كه ی داوا ده كه ن كابرا ببين و بزانه بۆ باوكي ئه وانی كوشتوو، سهری لي ده ده ن، قسه ی له گه ل ده كه ن و هه نديك جنپووشی پي ده ده ن، به لام هيچ سوودپكي نه بوو!

"له ناو شاری هه ولير و له چوارريانی به رانه ر هوتیلی شیراتۆن په يكه ريكيان بۆ موسا عه نته ر دانابوو، ميزوپۆتاميا دروستيان كردبوو، فه رمانه وایه تي يه كيتي نيشتمانی ئاسانكاري دانانه كه ی ده كه ن، دواي پاش رووداوه كانی ۳۱ ی ئاب په يكه ره كه لابر"، هالا عه نته ر ژنه كه ی زوو زوو له سويد ده هاته مالم، شهوی سهری سال و كريسيمیسی له گه ل ئيمه به سهر ده بردن، زۆریش كيشه ی له گه ل مندا له كان هه بوو، من وه كو كوري ئه و بووم! كه مرد به شداری ناشتن و پرسه كه يم كرد، كه من له توركيا ديبووم، ئه و به و مووچه كه مه ی وه ري ده گرت خيزانه كه ی جوان به رپوه ده برد، له دائيره ی پۆست كاريكي سه ختيشي. ده كرد، چونكه موسا عه نته ر ئيشی. نه ده كرد هه ر ژنه كه ده يژياند. دوايدارمان له گه ل كوره كه يدا هه بوو، گوئی:

"له يادی مردنه كه ی باوكم فيديوپه كي ده نگی تۆمان له سهر باوكمان ده ویت و بلاوی ده كه ينه وه. تۆ قسه مان بۆ بكه"، منیش هه ندی له چالاکی و بيره وه رپه كانی ناو ئه سته نبوولی بۆ ده گيرمه وه و تۆماریان كرد.

...

بیجگه له موسا عهنتەر ئه دی کورده کانی تری باکوور، له گه ل کۆنه
براده ره کانتدا پێوه ندییتان ماون؟

مه ده د سهر هه دم ده بیخی، پێوه ندییمان هه بوو، له له ندهن بووم له گه ل
براده ره ئه ندا زیاره که ی هاته له ندهن، گوتی: "له تورکیا بیزارم له کن من مایه وه،
ده ترسا بگه رپته وه تورکیا نه وه ک دووباره بیگرن، له ناو ئۆفیسه که مدا شوینیکم
بو کرد بو وه وه و ناردمه کورسی فیروونی زمانی ئینگلیزی! هه موو جاریک
ده یگوت خه لک په نابه ری ده وه له تانه، من په نابه ری جه مال عه له مدارم!"،
سائیک زیاتر مایه وه و من دم ژياند. من سه فه ریکی چینم هه بوو، بهر له وه ی
برۆم گوتی رهنگه بگه رپمه وه و له گه ل به رپوه به ریکی ئاسایش قسه م کردوه و
ده چمه وه و هیه چ نییه، له وه ده مانه به ره حمه تی بیت "عومه ر ده بابه" هاته
لامان، پیکه وه قسه مان بو کرد و ئامۆژگارییمان کرد نه گه رپته وه و نه روات!
ده یگوت؛ ده چم و خانوو که م ده فروشم و به پاره که ی لیره شوقه یه ک ده کرم
و ئیتر لیره ده ژیم! به لام زۆر نمونه و سه برده مان بو گیاریه وه و نه روات،
که میک نه رمی ده که یین له بریاره که ی په شیمان بیته وه، ئیتر من ده رۆم و
ئه ویش ده مینیتته وه. له چین بووم، رۆژنکیان سکرته ره که م له ناو ئۆفیسه که م
ته له فۆنی کرد و گوتی: "کاک جه مال ئه گه ر به پێوه ی دانیشه، چونکه هه وائیکی
ناخۆشم پیه، ده ترسم بهرگه نه گریت و بکه ویت". منیش ده ترسیم و
ده شله ژیم و ده لیم: "قسه بکه، چی بووه؟! "

ئه ویش ده لیت:

"پاش تو، مه ده د رویشتوو و دویتی له وی کوژراوه!"

ئیتر هه واله که ی به و جو ره ده زانم؛ ئه و له گه ل هاوژینه که یدا چوو بوونه
ئا هه نگیکی خیزانی، له ناو ئه سه ته نبوول ریگه ی پی ده گرن و ده رگه ی

ئوتومبيله كه يان لي ده كه نه وه و ده سترژيپي گولله يان لي ده كه ن، سيزده گولله بهر ژنه كه ي ده كه ويټ و نامريټ، به لام مه ده د يه ك گولله به سه ري كه وتبوو، ده مريټ. ژنه كه ي ماوه و ته له فوني بو ده كه م و جاروبار يارمه تي ده دم.

يه شار كايا، چهند جاريك له سويد ميوانم بووه، له هه ولير مرد و رپوره سمپكي گوره يان بو كرد، به وه يان ژنه كه ي دلي خوش بوو، ئه ويش له بيره وه ريبه كانيدا باسي من ده كات كه تازه چاپ كراوه و ده ليت: "جه مال عه له مدار له ناو زينداني توركي له هه موومان به وره تر و ئازتر بووه".

...

تو پياويكي جوان بوويت و جوان ژياويت و دوور و په راويژ ژياويت، چاوي كه ست له سه ر نه بووه، ده مه وي بزنام سه ودات له گه ل ژن چون بووه، ده كريټ هه نديك سه ربرده مان بو باس بكه يت؟

له چين ژنيكي هونه رمه ند به ناوي "سوزان شي" يه وه _ ئه وان فيربوون ناوي ئه وروپيان وه رده گرت _ ده ناسم، ژنيكي بالابه رز بوو، جوان و زوريش به رچاو بوو، زمانه ئينگليزيه كه ي باش بوو، ئه كتبه ر بوو، هاوژينه پياوه كه ي به رپوه به ري ته له فزيونيكي ناو چين بوو. براده ريكي كوردم ژنه كه ي ئيراني بوو له ناو فرۆكه له ئه مريكا ده گه رانه وه، له گه ل ئه و ژنه ئه كتبه ره ده بنه براده ر و قسه ده كه ن و ديداريان ده بيټ، منيش له گه ل ئه وان ده بينم، ئه و كاته يش ژن و پپوه نديي هاوسه رگيرييم نه بوو، به ته نيا بووم، به ئاساني يه كتري ده ناسين و دوستايه تييمان گه رم و خوش ده بيټ، ماوه ي شه ش سال له گه ل ئه و ژنه ئه كتبه ره چينييه پيكه وه ده بين، زوريش حه زي ده كرد له مي رده كه ي جيا ببپه وه

و شوو بە من بکات، بەلام ديارە من نيازى ھاوسەرگيرىم نەبوو، نيازىشم نەبوو
لەگەل ژنيكى ھونەرماندى چيني ھاوسەرگيري بکەم.

ئەو زۆر منى خۆش دەويست، زووش توورە دەبوو، غيرەى زۆر بوو، دەبوو
شەرمان و قاوم دەدا و دەپۆيشت، لەبەر دەرگەم دەمايەو و دەگريا و
دەمەپنايەو! مېردەكەى ھەستى بە پېوھندييەكەمان كەردبوو، بەلام ھيچى
نەدەگوت، بە شپۆھيەكى ئاسايى رۆژگارمان بەرى دەكردن، ئەو زۆريش
بەناوبانگ بوو، بۆيە ناسين و پېوھندييەكەنى نامۆ نەبوو، زۆريش خەلك دەھاتن
و ئيمزايان لىي وەردەگرت و فۆتۆيان لەگەلدا دەگرت. ھاتە سويد و لە
لەندەنيش سەرى لى دەدام.

لەناو نامە و پۆستكارەكان نووسينيكي جوان و ناسكى ئينگليزى، بەلام چىر و
ورد، بىرەو بکە پیتەكان، دېرەكان بۆنيكى خۆشيان لى دەھات، دەبينم. دەتوانم
بلىم نامەكە حوبرەكەى پىي نووسرابوو ھەر تەرەبوو، نامەكە لە ھەوارىكى زۆر
دووريش ھاتبوو، بەلام ماندووش ديار نەبوو، كەمىك كەچراو و توورە و
شپرزەى ئەو بوو، كورت و نەريئى و درەنگ وەلامى درابوو، جۆرى
وەلامەكەش پۆزەتيف نەبوو، بەلین و موزدەى شيرىنى پېوھندييەكە نامەكە
دوو لاپەرە درېژ بوو، لە رۆژى ۱۳ى سېتەمبەرى سالى ۱۹۷۱ نووسراو بوو. من
لىي دەپرسم؛ سەربردەكەى ئەو نامەيە چيە؟

من نامە و ويئەى زۆرم ھەبوون، زۆريش ھەلگيران، بەلام بەم دوایانە
ھەموويانم فەوتاندن و نەماون، ديارە ئەوھيان دەربازى بوو و بوو بە
شاھيدى بۆن و ناز و پېوھندييەكى دوورى سەردەمى خويئندن و زانكۆ. لە
"پرنيس"، رېستوانىكە لە شەقامى بيبلوتىك گاتان لەناو ستۆكھۆلم، دوو كەس
بووين نانمان دەخوارد، دوو كچ ھاتن دوايى زانيمان ئەمريكيين! يە كىكيان دلى
دەكەويئە سەر من و سەرنجى منيش رادەكيشيئەت، ناوى "لەيلا" بوو،

ئه وهندهى له سويد بوو له گه ل من بوو، دوايى كه ده گه رپته وه نامه و داواى زورى هه بوو، بهرده وام داواى ده كرد و دهنووزايه وه و وشهى جوان و كارتي ناسكى دهنارد، هيواي زور بوو بچمه ئه مريكا له گه ل ئه و بژيم! دياره من نه چووم و كه ميش وه لامي نامه كانيشم ده دايه وه. جارتيكيان به سهردان له نيويورك بووم ته له فونم بو كرد، دووريش بوو به لام ئه و هات، ههفته يه ك پيكه وه بووين! "له يلا" به راستى له يلا بوو. نامه و وينه كان زور بوون، به لام من پاش ئه وهى له گه ل "به هرين" هاوسه رگيرى ده كه م و ژيانپكي نوي له گه ل خانميك كه خوشم ده ويت و كورده وارييه و ماله كهى بو به سوز و شيرين كردووم، ئيتر ئه و بيره وه ريبانهم نه هيشتووه نامه و شته كوئه كانم په راويز خستون!

فرۆكه بو شوړش

ئيتربا له ژن دوور بكه وينه وه، هه ر چهنده وا بزنام به ئاسانيش ته واو نابيت، به لام بابه تيكي گهرمتر و ناوازه ترم به بير هاته وه، سه بردهى ئه و پايلوته سويدييهى ويستبووتان فرۆكه تان بو بباته كوردستان. ئه وه چون بوو؟

من قوتابي بووم، كابرايه ك دهناسم پايلو تيكي ناودارى سويدي بوو، ئه و به وه ناسرابوو خو به خشانه و بو پشتيواني ده وله تي حه به شه هيژى ئاسمانى حه به شهى دامه زرانده بوو، شهيداي ئه وه بوو يارمه تي ئه فريقيا و ميلله ته كهى و سويا و هيژه چه وساوه كان بدات، ناوى "Gustav Von Rosen Carl" بوو،

وشه ی "Von" له زمان و کولتووری سویدی نیشانهی به گزادهییه، نازناویکی ناسراوه و له بنه ماله ی پاشایه تی نزیک بوون. ئەو به داوا و بهرنامه ی سویدی له نایجیریا یارمه تی "بیافرBafral" ی دابوو، ئەوانه ی له سالی ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۰ سهر به خۆبیان له ناو خاکی نایجیریا راگه یاندبوو، هه ندیک له ولاتان دان به بوونی ئەو کۆماره دا ده نیڤن، له وانه ئیسرا ئیل و پورتو وگا ل و ولاتانی دیکه ش. ئەو به فرۆکه به شداری شه ره کانیا ن ده کات. من ئەوه ده زانم "وه ک له نامه که ی دکتۆر مه حموود عوسمان له و ده مانه بۆمان ده نووسی ت، با وه ک بیافر اش خزمه تی که به شو رشه که ی ئیمه ش بکات"، ئیتر ده پرسم و ده یدۆزمه وه، به ته نیا ده چمه ده ره وه ی ستۆکه هۆلم و له ناو خانوو یکی گه وه ردا ده یدۆزمه وه، ژنه که ی به ته مه ن بوو، خزمه تی زۆرم ده کات و ریزی زۆرم ده گرن، ئەوجا منیش با سی دۆزی کوردیا ن بۆ ده که م، دیا ره ئەویش ده ئی ت: "من له میژه ئاگاداری خه بات و شو رشی کوردم و ده زانم له کوردستان چ ده گوزه ری ت، بۆیه هه ر چی به من بکری ت بۆ کورد ده یکه م و ئاماده م". منیش پی ده ئیم: "ده توانی ت به فرۆکه یارمه تی شو رشه که مان بده ی ت"

ئەویش ده ئی ت:

"ئەگه ر ئیوه و شو رشه که تان ئەوه تان پی باشه من ئەوه ده که م"

پاش ئەو دیداره میژوو ییه نامه یه ک بۆ کاک ئیدریس ده نووسم، ئەویش به خو شحالی یه وه وه لامم ده داته وه! ئیتر بریا ر ده ده ی ن ئەو سه ردانی کوردستان بکات.

ئەو ده ئی ت:

"با جا ری پایلو ته یاری ده ره که م "Lunden Gunnar" ئەفسه ره گه نجه که، سه ردانی کوردستان بکات و پشکنین بۆ ناوچه که و ئامرازه کانی بوون و هه ئسانی

فرۆكه مان بو بكات، ئينجا خوّم ئاماده كارييه كاني تر ده كه م و فرۆكه يه ك ده هينمه كوردستان و شه رتان بو ده كه م"

من و ياريدره كه ي ده چينه وه بو كوردستان، له وي ئه و سه ر له هه موو ناوچه كاني كوردستان ده دات، تا ده گاته سه ر سنوورى كينلگه كاني پتروليش ده كات، ده چيته بادينانيش! له و ديدارانه قسه ش له سه ر بو ر دووماني بيره كاني كه ركوو كيش ده كه ين. ئه و پييان ده لئيت، به وه حكومه تي به ريتانيابي كه خاوه ني كينلگه كانه، ته نگاو ده بيت و ئاماده ش ده بيت سازش بكات و يارمه تي سياسي و دارايي شو ريش بدات، تا به رژه وه ندييه كاني له ناو كه ركوو ك بپاريزريت! قسه و دانوستاني زور له سه ر بابه ته كه ده كه ين، چون فرۆكه كه له ناوچه رزگار كراوه كان له بو ر دووماني فرۆكه ي دوژمن بپاريزين، بير له وه ده كه نه وه گردۆلكه ي قووم و خو ل ئاماده بكه ن، تا فرۆكه كه ي له نيودا بشارنه وه، ئيتر ئاماده كاري ئه وه ش ده كه ن. دواتر ده گه ينه سه ر ئه و بابه ته ي چون فرۆكه كه بگاته كوردستان و چون په يدا ي بكه ين! با سي ئه وه ش ده كه ين له ئه و روپا فرۆكه يه ك بكرين، مه زنده ي ئه وه ش ده كه ين، رهنگه يارمه تي خه لكه كه له ئه و روپا به شي ئه وه ش بكات، فرۆكه يه ك بكرين و واته شو ريش پاره نه دات! سه باره ت به گه ياندين و هاتنه كه ي ده لئين:

"ئه گه ر سو ريا رازي بيت، له وي نه وي و دوور له چاوي راداره كان بگاته ناو كوردستان، يان ده كرى پارچه پارچه وه ك كه ره سته ي يه ده گ بگاته ناو كوردستان، ئيتر ليره كو بكرتته وه و به ستن و ته كنيكارييه كاني بكه ن!"

ئيتر به هيوايه كي زوره وه به رنامه كان داده ريژين و ته واوي ده كه ين، له ناكاو بيروكه ي ئه وه په يدا ده بيت پرس به ئيران و شاهه نشا بكه ين! يان نا! دياره زوربه مان وا ده زانين هه رگيز ئيران به وه رازي نابيت و هه موو پلانه كان هه لده وه شينيتته وه، ده لئين: "ئه گه ر ئه وه نه كه ين و بي پرسي ئه وان ئه وه بكه ين، ئيران لي مان تووره ده بيت و هه موو سه رچاوه سه ره كيه كه ي ده ره وه مان كه

ئێرانە دەبریت و نامینیت. قسهش له سهر ئهوه دهکهن با به ناوی دهستهیه ک
گروپیکی جیابووهوه و لادهر ئهوه بکهین، بلین ئهوانه له ریباز و بهرنامهی
شۆرش دهرجوون و یاخی بوون، ئهوه دهکهن و سههرکردایهتی شۆرش ئاگای
لهوه نییه! ئیتر پرس به ئێران دهکریت و بهرنامه که ههڵدهوهشیتتهوه و هاتی
فرۆکه که دهبیتته سهراب، منیش رووم نابیت چیتر ههردوو پایلوته سویدییه که
ببینمهوه. ئهوان پیاوهتی و ئازایهتی خۆیان دهکهن، بهلام ئیمه نهمانتوانی
بهرنامه که جیبهجی بکهین، به فرۆکهیه کی قاچاخی دهستکرد و بهرنامه و
نهخشه ی سویدی بۆردومانی سوپای عێراق و کێلگه نهوتیه کان بکهین.

...

با بچینه سهر نوێژکردن، بزانیته بۆچوونت سهبارهت به ئاین
چیه؟

من له مندالییهوه بروام به نوێژکردن نهبووه، بهلام لهبیرمه که دهچوممه
تاقیکردنهوهی به کالۆریای سههرهتاییهوه، نوێژم بۆ دهرجوون لهو
تاقیکردنهوهیهدا کردوووه _ ئهوهش لهسهر پێشنیاری دایکی رهحمهتیم بووه، تا
ئیقناعم بکات _ و ئیتر نه مکردوووه و تهواوا! زۆریش له گهڵ هاوپۆلهکانی
سههرهتاییمدا باسی ئهوه مهسهلهیه م کردوووه، ئهوان دهیانگوت بیکه و رهنگه
دینداری له قیامهت به که لکت بیت، منیش ده مگوت کێ دهلی لپرسینهوه و
قیامهت ههیه!

من ئاینی خۆم ههیه، بروام به بۆچوونیکێ تایبهتی خۆم ههیه، زۆر تایبهته
به خۆم، بروام به شتیک ههیه وه ک خودا، ئینجا سرووشته، دهسهلاته،
تهوژمیکه، ئیتر شتیک ههیه گهوره مانه، ئهوه خودای منه، ئهوه گالاکی. و

هه سارانهي به هاوكيشه يه كي زور ورد تا راده يي كه مليمه تر داناوه، نهو زهوييه مليونه ها ساله جوان و ريكوپيڪ ده خوليتته وه، بهو شيويه ماوه ته وه، ده زانم شتيك هه يه نه وه ي راگرتووه و ده جولوئيتت! نه وه خوداي منه و بروام بهو بوونه وهره ده سه لاتداره هه يه و بهس!

نهو گهردوون و نهو سيسته مه زور نه ندازه ييانه دروسته، دامه زرينهري هه بووه، فاكته ريڪ نه وه ي دروست كردووه، به لام هيشتا عقلي مروف نايانيت و دركي پي ناكات و ناتوانيت بگاته قه ناعه تيك نه وه چييه و كييه! بو نه وه ي سهر له وه ده ريكه يت و نهو هاوكيشه يه بكه يت وه و له شروفه كاني تي بگه يت؛ ده كرى بروا بهو چوار نامرازه بهيئيت، نه ويش ماده "Matter" قه باره و شتي به رده ست، دووه ميان شيوه و فورم، سييه "Funtion" وه زيفه و نه وه ت بو چييه، چواره ميس پرسيارنيكه كي نه وانه ي دروست كردووه؟ تا نه مرو مروف و زانيني مروف يه كه م و دووه مي زانيووه، ماده كه هه يه، شيوه كاني ديارن، به لام بو چييه و كي پهاي كردووه و چون و كه ي دروست بووه نه زانراوه. زانين و هر پينج هه سته كه ي مروف سهريان ته نيا له و دوو شته ده رده چيت، نيتر دووه كه ي تر نازانن و هه ستي شه شه ميس لاوازه و بووني نيه. دياره ماده كه هه وا و ئاو و دره خت و ئاوه دانبيه كانه، فورمه كه ش به ئاساني به رده سته و دياره، به شيوه و رهنك و قه باره وه، به لام بوچي دروست كراون و كي دروستي كردوون نه وه نازاندرت و برواش ناكه م هيج كه س و به ئاساني نهو كيشه يه چاره سهر بكات، برواش ناكه م له و نزيكانه هه ستيك پهاي بيت نه وه بو مروفايه تي و زانست بدوزيته وه.

لهسه ر ئه و هه لوئسته رووبه رووی کیشه و گازانده نه بووئته وه؟

نا من ریژی ئاین و بوچوونه کان ده گرم و کیشه م له گه ل ئه وه دا نییه، ئه وه ی ریژی بوچوونی منیش ناگریت کیشه ی خوئیانه و گرینگ نییه. که من نوئر ناکه م مانای ئه وه نییه ریژی نوئرکه ران ناگرم، زور ریژیان ده گرم، به لام من نوئی خورافی ناکه م، بو غه یب ناپاریمه وه! بو پاداشت و به هه شت ئه وه ناکه م. من وا ده زانم خودا پیویستی به دوعا و نزا و نوئرکه کانی ئیمه نییه، ئه و بو خوشه ویستی و جوانیه کانی ئیمه ی دروست کردووه، بویه که خوشه ویستی ئه وین، هه ره شه و رییمایی ئاینه کان و مه ترسیه کان و سووتان و سزاکانی بومان دانه ناوه، له و خوشه ویستی به کم و زور ناکات. ئه گه ر بخوازیت و ئاسایی بیت ئه و بوچوونه م له سه ر ئاین به روونی ده رده بریم و ده لیم! بروا ناکه م شتیکی پیچه وانه ی ئه وانه بلیم، یان باسی هه له و چه واشه کارییان ناکه م، به لام ئه وه بوچوونی خوومه و بهس و ئازادیه کانی خووم ده پاریم، زور کتییی ئاینیم خوئیدوونه ته وه و بروام به خودا هه یه، به لام بروام به و شتانه نییه مروف دایناوه و نووسیویانه و به سه ر خه لکیان چه سپاندووه.

ئه گه ر سه رپشک بیت له وه ی کام ئاین و مه زه ه ب و بوچوون هه لپژیریت، کام له وانه ی ئه مرو ئیستا پیره و ده که یت؟

من بروام به بودیهت Buddhism هه یه، "بودیهت، ئاینیکه ۷٪ خه لکی جیهانی پیره وی ده که ن و سی بنچینه ی هه یه؛ بوونی ماموستا و ژیانی حه قیقهت و جقاتی بودایی، دامه زرینه ره که ی سده ارتا گوتاما بووه، نازناوه که ی بودا بووه". ئه و ماوه زوره ی له چین بووم توئیزینه وه ی زورم له سه ر ئه و ئاینه

کردوو، که بروای به غه یب و مردن و زیندوو بوونه وه نییه، باسی دواروژ ناکات، داوای ئیشکردن ده کات، نه ک بو پاداشت! بروای به ژيانی دیکه نییه. پیوه ندییه کانی نیوان مروّف داده ریژیّت و هه ره شه ی تیدا نییه. سوو دم له ریئماییه کانی کونفوشیوس و بودا بو ژیان و ئیشکردن بینوو که زوریش باس له ئە خلاق ده کهن، وا ده زانم زور له پیغمبهره کان زوربه ی قسه کانی کونفوشیوسیان و هرگرتوو، له وانیه ئایینی ئیسلام! بۆیه ش گوتوو یانه "اطلب العلم ولو فی الصین". مانه وه و ژیانم له چین و میلله ته که یان چاوم روونتر ده کاته وه. دیدی ئە وان بو ژیان زور فه لسه فییه و که لچه ریان کۆنه، خه لکی ئە وئ ناسک و نه رمن. من حه وت سا ل له وئ ژيام، دوو که سم نه بینی شه ریگ بکه ن، ده نگیان ده رنا چیت. له و ماوه یه دا دوو شه رم بینی، ئە وانیش تورکیاییه کانی ناو چین بوون، ئە وان زورن و بازار و ریستورانتي خویان هه یه، گه ره کیکیان هه یه جه نجاله و چینییه کان به که می گوزهری تیدا ده که ون و لییان ده ترسن. سه ردانی په رستگه کانم ده کرد و که ش و ئاتمۆسفیری "Atmosphere" ی ئە وانم پّ خوش بوو. له ناو ئە و ولاته دا سه دان په یکه ری بودا هه یه، بو هه موو پیویستییه کانی ژیان، په یکه ریان بو بودا داناوه.

له ناو چین که لاوه ی په رستگه یه ک ماوه، گوايه جاران ژنان بو مندالبوون سه ردانیان کردوو، تا روژیکیان پیاوئکی سه رکرده و بیرمه ندیکیان گومان له و په رستگه یه ده کات، که ره نگه پیاوه ئاینییه کانیان له سه ردانی ژنه کان ده سترژی بکه ن سه ر و سیکسیان له گه لدا بکه ن، چونکه ئە و ژنانه ی مندالیان نه ده بوو، پاش مانه وه ی دوو شه و له ناو ژووریکي تاریک و ته نیا و پاش گه رانه و هیان بو ماله وه ئاوس ده بوون. ئە و بو دۆزینه وه ی نه ئینی ئە و پرۆسه یه، دوو ژنی جوان و تایبه تی ره وانیه شوینه که ده کات. چونکه ئە و ده یزانی قه شه کان ژنی جوانیان و خوشده ویستن، دوو ژنه که به پیتی به رنامه که له کاتی ده سترژییه که ماکیکی سوور له ملی پیاوه کان ده دن، به یانییه که ی به و ماکه

سوورانەى ملیان دەناسرئەوھ. ئیتر راستییە کە دەزانن، بۆیەش سەرکردە کەیش، پیاوھ ئاینییە کان سزا دەدات و پەرستگە کەش وێران دەکات.

کە دەچمە چین و بەنیازم ئیش بکەم، لە ھوتیل دابەزیووم و خەریکی ئۆفیس و ریکارە کان بووم، ژنیکی چینی دە کەمە سکریتێر و کاروبارە کانی ناو وڵاتە کەم بۆ بەرپۆھ دەبات، ئەو زمانی ئینگلیزی دەزانیت! پاش چەند رۆژیک پیم دەئیت بەرپرسی کۆمپانیایە کى گەورەى وزە و پترۆل بەناوی "Mr. Ztu" دەیەوئ ئیوھ بناسیت، منیش باسی ئیوھ کردووھ، ئە گەر دەتانهوئ بیبینن کات و شوئینە کە دادەنێن، ئیتر ئەوان دین و دیمانەمان دەبیت و ھەفتە یە ک زیاتریش دەعوھتی ئەوان دەبین و خزمەتمان دەکەن و ئاسانکارییمان بۆ دەکەن و باسی ئیش و کۆنتراکت و شتی وا ناکەن، دوای دەزانم ئەوانە دەیانەوئ بەباشی ناوھوھ و ھەئسوکەوت و مۆرالمان بزائن، ئینجا ئیشمان لە گەئدا بکەن، ئەوان دەلین: "لەبەر ئەوھى ئیوھ لە کەلچەرى لە ئیمە نزیکن و خۆرھە لاتین، وە ک ئەمریکایى و ژاپونییە کان درۆ و فیلتان کەمە، بۆیە با ھاوکار بین. چینییە کان کەسانی سادە و خاکین، دلان سافە و درۆ ناکەن، فیل نازانن."

دۆستایە تییمان لە گەئ بەرپرسە چینییە کە زیاد دەکات و لەنزیک مائە کەى ئەو، لەناو شووقە کانی کە بۆ ئۆلمپادی سالی ۲۰۰۸ دروست کرابوون، دانە یە ک بە کرئ دەگرم، زۆر جاریش بەیانیمان کە لە وەرزش و راکردن دە گەرایەوھ دەھاتە لام، پیکەوھ تاشتمان دەخوارد.

دەچمە سەردانی دکتۆرە کانیان بۆ نەھیشتنی ژانی مل و پشتم، دکتۆرە کە بە دەرزى ئازنین چارەسەرم دەکات. ئەوان لەسەر جەستە و کۆئەندامى مرؤف و چارەسەریە کان دیدى تایبەتیان ھەیە! ھەزارەھا سائە ئیش لەسەر ماسوولکە و دەمارە کانی خوین دەکەن و چارەسەریە کان دەدۆزنەوھ، بەتایبەتی پەنجە و ناودەستی مرؤف. جاران ژن لە چینی کۆن، بۆیان نەبووھ روو و جەستەیان بە

پياوې پزېشك نيشان بدهن، بويه دكتوره كان ته نيا به دهستي ژنه نه خو شه كان نه خوشيه كه يان دوزيوه ته وه و چاره سهريان بويان داناون و چاك بوونه ته وه. نه گه چي له ناو چين، ژن كاريگه ري له ژيان و ئيشكردن زور بووه، به لام له ناو ماله وه به رده وام خزمه تي پياوې كرده وه و هه موو داواكانيان جيبه جي ده كن.

...

حيكايه تي خوت له گه ل مه شروب چونه؟

سهيره، من تا ئيستا فيره مشروب نه بووم، حهزي لي ناكه م، گه نج بووم و له بهر ري كخستنه كاني حزبي له توركيه نه مانده خوارده وه، من به ته نيا ناخومه وه، به لام شاره زايي باشم له سهر شه راب هه يه، ده زانم شه راب بو هه رس باشه و فهره نساوييه كانيش له بهر نه وه ي زور شه راب ده خونه وه و شاره زايي زوريان هه يه، بويه كه م كيشه ي هه ناويان ده بيت. شه رابي سبي "سنسيږ" فهره نسي، وشكه و شيرين نيه، سووره كه ي شيرازم پي خوشه، "نه و شيرازه ش به ره ه مي خه يالي جمشيد خان بووه، كه كه نيزه يه كي وه ك ژهر بو مردن له ناو گوزه يه كي ژيرزه مينه كه ده يخواته وه و سه رخوش بووه، خه وي لي كه وتووه، ئيتر له و روژه وه ده زانن تريه كه ي هه لگيراوه بووه به شه رابيني تايه ت"، نه وپيش له فهره نسا به ره ه م ده هيندريت، جاران به تري شيرازي ئيران دروست كراوه، له ئوستراليا زور دروستي ده كه ن! شه رابي سوور له ئيتاليا يان نه سپانيايي ه كه ي، شه رابي روخا له ناو ته خته دار هه لده گيريت تاميكي تايه تي هه بووه. به رده وام له ماله وه شه رابمان هه يه، به لام زور كه م ده يخومه وه.

له گه‌ل فه‌ت‌ح‌ی شه‌هاب ده‌چینه پورتووگال، له‌و‌ی وه‌زیری گه‌شتوگوزاره‌که ده‌عوه‌تمان ده‌کات و ده‌ل‌ئ‌یت:

شه‌راب‌یک ده‌خ‌و‌ینه‌وه له سالی ۱۹۴۲ دروست کراوه و هه‌ل‌گی‌راوه و ماوه، ته‌مشه‌و له‌به‌ر ئ‌ی‌وه ده‌یکه‌ینه‌وه.

داوای شه‌رابه‌که ده‌کات، شه‌رابه‌که ده‌ه‌ین، شووشه‌که له‌ناو ت‌و‌ز و خ‌و‌ل و پووش بوو، وه‌ک ئه‌وه‌ی فر‌ی دراب‌یت و هه‌ل‌گی‌رای‌ته‌وه وا بوو، نووسینه‌که‌ی سه‌ری به‌ حوبر و به‌ ده‌ست نووسرابوو. له‌گه‌ل کردنه‌وه‌ی، ب‌و به‌شداربوون و جوانی هه‌موو هاتن ب‌و ئه‌وه‌ی سه‌یری بکه‌ن، پ‌یشتر ب‌و‌نی ده‌که‌ن، ده‌یان‌ه‌و‌ی بزنان هه‌وای نه‌داوه، تام‌ی نه‌گ‌و‌راوه، شه‌رابه‌که ره‌ش و به‌تام بوو، وات ده‌زانی که‌ریه و له‌ هه‌ناو ده‌چ‌وو‌ه خ‌واره‌وه و سووتاو و ترش نه‌بوو. شه‌راب‌یش هون‌ره، ئ‌یمه‌ وه‌ک خ‌و‌ره‌ه‌ل‌ت‌یه‌ک شاره‌زای خ‌واردنه‌وه‌ی شه‌راب‌ن‌ین، نایزانی و ز‌و‌رت‌ر ب‌و سه‌رخ‌و‌شی ده‌یخ‌و‌ینه‌وه، شه‌راب ب‌و وه‌ح‌ی و خ‌و‌ش‌یه، شه‌راب هه‌رگیز ب‌و مه‌ستی نییه!

له‌گه‌ل هاوسه‌ره سویدییه‌که‌م ده‌چینه ئه‌لمانیا، له‌و‌ی ده‌چینه ر‌ی‌ستوران‌ت‌یک و ده‌که‌وینه به‌ران‌به‌ر کابرایه‌کی دانیمارکی، قسه‌ ده‌که‌ین و باسی بیره‌ ده‌که‌ین، ئه‌و ز‌و‌ری خ‌واردبووه‌وه و هه‌ر ده‌یخ‌وارد‌ه‌وه و ل‌ی‌ی ده‌پ‌رسم؛ ت‌و سه‌رخ‌و‌ش نابیت! ئه‌ویش ده‌ل‌ئ‌یت نا، وه‌ره پ‌یش‌پ‌ر‌کی بکه‌ین ک‌ی سه‌رخ‌و‌ش بوو پاره‌ی بیره‌کان بدات. ب‌و گالته و به‌زم‌یک‌ی خ‌و‌ش گ‌ره‌وه‌که‌ی له‌گه‌ل‌دا ده‌که‌م، به‌لام ل‌ی‌ی نابمه‌وه، چونکه‌ پاش سی‌یه‌م گلاس سه‌رخ‌و‌ش ده‌بم. ئه‌و جار هه‌ب‌یرم د‌ی‌ته‌وه سه‌رخ‌و‌ش بووم. که له‌ تورکیاش بووم به‌ر‌یکه‌وت عه‌ره‌قم خ‌وارد‌یت‌ه‌وه، به‌لام پاش ئه‌وه‌ی له‌ناو ر‌یک‌خ‌سته‌نه‌کاندا ئ‌یش ده‌که‌م بریار ده‌ده‌ین نه‌خ‌و‌ینه‌وه، نه‌وه‌ک سه‌رخ‌و‌ش بین و قسه‌یه‌ک بکه‌ین و نه‌ه‌ینییه‌ک ئاشکرا بکه‌ین.

خاوین بووم. دایکم بهردهوام قسهی ده کرد و گلهی له و ده کرد، پارهی زور به جلو بهرگ دهدهیت، بهلام باوکم گوپی نهدهدای و نیوهی موچه کهی به جل و پیلاوی جوان و پوشته پی دهدها، منیش له و فیڕ بووم.

له ژیا نی بزنس قاتی نوئ و باش پیویست بوو، له بوتیکی هارودزی له ندهن، که جلو بهرگی تیدا زور گران، شازنی بهریتانیاش لهوی جله کانی ده کریت. لهوی سالانه دوو جار داشکاندن ده کریت، لهوی قاتم ده کری. بهلام قاتم به ۵۰۰ پاوند زیاتر نه کریوه.

رهنگی ره ساسی و نیلی له بهر ده کهم "بههرینی هاوسه ریشی. له سه رهوه له په یقینه که مان به شداریمان ده کات"، نیلی رهنگی ره سمیه و بو کوبوونه وه له بهر ده کریت، بهلام قاتی رهنگ ره ساسی رهنگیکی بیتلایه نه. من دوو سالیس له زانکو فه لسه فهی رهنگم خویندوو و رهنگ چیه و کاردانه وهی چیه! "ئه و له نیوان شوین و رهنگه کانی مه له وانی کردوو" بهردهوام ملپیچم زور بووه، له چین بوینباخی ئاوریشمیم زور ده کرین، بو خوم و بو دیاری براده ران.

...

چهند سال دژایه تی رژی می سه دام حوسینت کرد؟ له سیداره دانی له بهر به یانی یه کهم روژی جه ژنی قوربان له ۳۰ کانونی یه که می سالی ۲۰۰۶، هه ست له سه رهوه چون بوو، له سه ره سیداره دان و شیوهی کوشتنه کهی بوچوونت چی بوو؟

من کوشتن بهو جو ره به درنده پی ده زانم، دژی له سیداره دان و کوشتنم، بروا ناکه م مروف حه قی ئه وهی هه بیت، خه لک بکوژیت و خه لک له سیداره

بدات. من ته نيا ته قه م بو نيشانه دانان كردووه، بوردووماني زورم ديوه، له ناوپردان بووم كه فرۆكه يه كي حكومهت بهر دوشكه ي پيشمه رگه ده كه ویت و پايلو ته كه ش به ديلي ده گرن. خه با تم كردووه كوردستان رزگار بيت و شه رپه نه مينيت.

...

قاوهی حهوتهم

رۆژی ۲۰۲۱/۸/۱۶

شوین: ریستوران گاندی "Gandhi" له شهقامی
"Folkungagatan" خواردنی هیندی

له گه ل جهمال عهلهمدار له ريستورانتي گاندي له ستوكهولم

پیش قاوه خواردنه وه که

ئه مړو له سعات یه کی پاش نیوه رډا بریار وایه یه کتر ببینین، پیکه وه نانیک بخوین، به نیازین له ریستوران تیکی هیندی به ناوی "گاندی" یه وه دیدارمان هه بیت! بو ئه وهی باش دیار بیت خواردنه کانی ریستورانته که هیندین، تیژ و تایه تیی، له سهر تابلوکه ی دهره وه و له تهنیشت ناوه که وه ئالای سویدی و هیندستانیان داناوه، دوو دانه ئالا، یه کیکیان له چهپ و ئه وی تریان له دیوی راستی تابلویه درپژه باریکه که ی ریستورانته که دروست کراوه، ئه وه ش مانای ئه وه یه؛ خواردنه کانمان تیژه و تهندر وومان بو سوورکردنه وه هه یه.

ئه وه له هه موو دیداره کانداه میسیکی ئوتوو کراوی خاوین له بهر ده کات، ئه مړو دهمه وی بزنام؛ کی قه میسه کانی بو ئوتوو ده کات، خو ی یه ک به یه ک به دیاریان هه وه ده وستیت و ئوتویان ده کات، یان له لونده رییه کی نزیک خو یان بو ی ده که ن، ئه گهر خو ی له ته مه نی ۸۱ سالی قه میسه کانی ئوتو بکات، یان هاوسه ره که ی که دکتوری ژنانه له گهره ترین نه خو شخانه ی ژنانه ی ستوکه و لم و نه وه یه کی هه یه و ماندووه، ئه ویش بکات، ههر ده لیم ئافه رین بو هه ردوو کیان!

بیر له وه ده که مه وه ئه و پیاوه ئه گهر سیاستی نه کردبایه، ئه گهر بهر دهردی کوردایه تی نه که وتبا، چ بیناسازیکی لی دهرده چوو! له ولاتی سوید چه ند پرژه ی گه وره ی بیناسازی دروست ده کرد؟ یان سیاست بوو ئه و ده باته لهنده ن، مه لا مسته فا زیره ک بووه، زانیویه تی گهنجیکی به توانایه بو لهنده ن باشه، د. مه حموود باشی ناسیوه و به هوی دیداره کانیه وه له بیروکه و هزری

تيگه يشتووه و زمانه ئينگليزيه كه ي پي باش بووه، بويه به مه لا مسته فاي گوتووه؛ كورپكي هه وليرى له سويده، بو لهندهن باشه، هه وليريه كان له و سه رده مه بو پارتى ده گونجپن و دوورن له جه لاييه كان، نه وانه باشن و دل سوزن!

حه و ته م جاره پي كه وه داده نيشين و قسه ده كه ين، ئيستا زياتر وا هه ست ده كه م؛ ديدار و قاوه خوارنده وه كانمان تام و چيژيكي زياترى هه يه، قاوه كه ي ده يخوينه وه له هيچ كافتريا و مال و سهيران و ناو فرؤكه و يانه كانيش، نه نه و رهنگ و نه نه و بونه و نه نه و ماركه يه ي هه يه! زور تايبه تيه؛ قاوه يه كه بوني شاخ و پيشمه رگايه تي و بز نس و سوزى به رازيل و جوانيه كانى ژاپون و پاره و ژن و ... هه مو نه وانه ي پيوهن!

له و ديداره باش ده زانم و تي ده گه م؛ كاك جه مال ماندوو نابيت و له ناكاو قسه و سه ربرده يه ك ده ده ركينيت، به وه ش سه رسامم ده كات و په رؤ شم ده كات و ده مه وي له بهرچي قسه بكات! بو قسه نه كات و زياتر نه دركينيت؟ نه دي نه و چهن دان ولا تي جي هاني نه گه راوه؟ نه دي نه و پاره ي زوري نه بووه؟ كاسي زوري نه كردوو؟ نه دي نه و نه بوو مه لا مسته فا خو شي ويستوو؟ هه ر له بهر نه و يش قسه و سه ربرده ي زوري پين!

به پي كه شو هه واي ناو ستوكهؤلم روزه كه خوشه و باران نيه و سه رماش نيه، ئيدي پيوستم به سه يوان و چاكي ت نابيت، مليچه زه يتونه كه م به سه! جانتا كه ي پشتم و لاپتوپه كه م له شان ده كه م و ده روم!

نه و پياوه له وه ته ي سياسه تي پيره و كردوو، له گه ل چه پدا دوست نه بووه، ئيتر نه وه ده گه رپته وه سه ر نه وه ي بابو بايراني شارستان بوون، نه وه يان پي راست نه بووه، يان باوكي مغه وزه يكي پوليس بووه و درايه تي نه و بوچوونه ي كردوو! له و ده مانه يشدا چه په كان و شيوعيه كان زوريان رق له پوليس بووه،

به تایبه تی کاربه دهستانی، یان شتیکی له میشکیدا چه سپیوه و وای زانیوه چه پ و شیوعیهت خزمهت به دۆزی کوردستان و حزب و شۆرش ناکات!

جه مال عه له مدار، یه ک بست و دوو مه تر و یه ک مه کینه و په نجه ره یه ک و دار هه ناریک و جوگه ئاویک و سیبهر و کهپر و گازینۆ و خانوو و مؤل و دووکانیکی له شار و دهره وهی هه ولیر نییه! هیچ پۆستی له حکومه تی کوردستانیش نه بووه و نییه، هه ر ئه ویش بوو ماوهی زیاتر له هه شت سال پاسپۆرتی سویدی وهرناگریت و چاوه روانی پاسپۆرتی کوردستان ده کات! ئیستاش به پررسی وا هه یه هه موو ئه وانه دهرۆشیت، بو ئه وهی ژنه دووگیانه کهی، کۆرپه کهی له نه خو شخانه یه کی سوید له دایک بیت، تا ئه ویش به ئاسانی بیته سوید!

ئه و دهیان و زیاتریش ژنی ناسیوون و دۆستایه تی کردوون و میوانی بوون، له سوید و به رازیل و ئورگوا و چین و تورکیا و ئه مریکا و .. ئه وانه ی باسی نه کردوون، به لام به رانه ر ناوی "به هرین" یه کسه ر هه ئه وه سته یه ک ده کات، وا ده زانیت، ئه و ژنیکه هه موو ورده کارییه کانی ژن و مال و ژیان و جوانییه کان له و ده دۆزیته وه، هه موو کۆنه کان ده سرتیه وه و له بیران ده کات!

...

قاوہى ھەوتەم

كاك جەمال ئەمىرۆ يادى دامەزراندنى پارتىيى ديموكراتى كوردستانە، ئەو حزبەى ماوہىيە كى زۆر تۆ تيايدا كارەكتەرىكى سەرەكى بوويت، تەمەنىكى زۆرت تيدا سەرف كردووہ و ئاگادارى رۆزگارە سەختەكانى بوويت، بۆيە پىرۆزبايىت لى دەكەم، پىرۆزبايى لى خۆشم دەكەم، چونكە منيش لە سالى ۱۹۷۴ تا نسكۆكە لە شۆرپش بەشدار دەبم. حزبەكەش لە دامەزراندنىيەوہ لە مەيدانى خەبات و شۆرپشدا بووہ! زۆرپش پىكەوہ لەو ديدارە دوور و درىژە زۆرپش باسى دەكەين، تۆش ئەرشىفپىكى زۆر دەولەمەندى ئەو حزبەت ھەنگرتووہ، نامەى زۆرت ماوہ، كۆنووسى كۆبوونەوہكانى ھەفتەكان و پىشتريشت ماون، ئەگەرچى لەو حزبە نەماويت و ماوہىيە كى زۆرە دابراويت، بەلام شانازى بە رابردووى ئەو حزبە و خەبات دەكەيت.

ديارە لە دەرەوہش بارانپىكى جوان دەبارىت، بارانەكە لەبەر شووشەى پەنجەرەكە وەك ئاوینەيە كى بىنگەرد دەبرىسكىتەوہ، چونكە ھەتاویشى- لى دەدات، بەلام ئىمە خواردنى ھىندىيمان خواردووہ و گەرم بووين و، ئەگەر بچينە بەر نارانەكەش كارمان تى ناكات.

ھەزىش دەكەم سەرەتاي ديدارى ئەمىرۆمان پرسىارى ئەوہت لى بكەم، تۆ پاش ھەشت سال مانەوہ و خویندن و ئىشكردن و سەفەرى زۆر لەو دونيا گەورەيە، ئىنجا داواى رەگەزنامەى سویدی و پاسپۆرتەكەى دەكەيت، ئايا ھەر لەبەر ئەوہى چاوپروانى پاسپۆرتى

کوردستانت ده کرد، یان کیشهی یاسایی و سهفارهت و شتیکی تایبهتیت هه بوو؟

بهراستی ههر چاوهروانی پاسپۆرتی کوردستانم ده کرد، زۆریش نامهم له
دائیهری ئیقامهوه بو دههات، داوایان ده کرد، یان دهیانپرسی بو داوای
رهگه زنامه ی سویدی ناکهم.

له گه ل سهفارهت و فه زمانبه ره کانی ناو سهفارهتی عیراقی له
ستۆکهۆلم نیوانت چۆن بوو؟

زۆریش خراب بوو، زوو زوو دهچوینه بهردهم سهفارهت و بهردبارانمان
ده کرد و جام و پهنجهره کانمان دهشکاند. ژمارهیه ک کورد بووین، له بۆنه و
رووداوه کانا دهچووین، کوردی هه موو پارچه کانمان له گه لدا بوو. ئهوان واته
سهفارهت منیان نه دهناسی، ناوی منیان دهزانی، بهلام شیوهی منیان نه دیبوو،
تا روژتیک له فۆتۆگرافهر و روژنامه نووس "سه میر بۆتانی" ئاسوری خه لکی
ته لکیفی دهقه ری موسل بوو، وینهیه کی منی به سی سه د کرۆن لی ده کړن! پاش
یازدهی ئازار که دهچمه سهفارهت و له بابته که ده کۆلمه وه، دهزانم ئهوان
وینهیه کی منیان کریوه و وهسلی پاره که شم نیشان دهدهن و هه موو شته کان
دهزانم، پاشان ههر به گالته به سه میرم ده گوت: "بو نه دههاتی، وینه ی زۆرم
هه بوو، ده بووینه شه ریک و قازانجمان ده کرد! سه د وینه م ده دای!"

روژتیکیان دهچووینه بهردهم سهفارهت، من و دکتۆر "عه بدولرهمان
قاسملو" له پیشه وه بووین و درووشمان ده گوته وه و لافیتهمان هه لگرتبوو،

هاوارمان ده كرد و گهرم بووين. سه فير بومان دپته دهرهوه و ليمان نزيك ده بپتهوه و دهيه وپت قسه مان له گه لدا بكات. به كسه روو له دكتور ده كات و پي ده لپت:

"جه مال، بزنام چيتان ده وپت بو وا ده كه ن، هه موومان عيراقين، بو وا ده كه ن؟"

"قاسملو" يش، زماني عهره بي باش نه ده زاني به زماني ئينگليزي وه لامى ده داتهوه و نه وپش به تووره بيه وه پي ده لپت:

"باشه بو به ئينگليزي قسه ده كه يت، تو عيراقى نييت!؟"

نه وپش له وه لامدا پي ده لپت:

"نه خير، من عيراقى نييم!"

سه فيره كه به وه تووره تر ده بپت و ده لپت:

"دياره نكوولې له عيراقى خوټ ده كه يت!"

ئينجا قاسملو پي ده لپت: "من عيراقى نييم و ئيرانيم، نه وه جه مال عه له مداره!" ده ست بو من دريژ ده كات.

ئيمه ژماره يه ك كورد بووين، عه نته ري كوري موسا عه نته ر و برازه كه ي به درخان و سه عيد و ئيبراهيم و دوور به دووريش فاروق نوره دين ئاغا راده وه ستا و ده يوپست زور ئاشكرا نه بپت، تا روژنيكيان ده چپته وه به غدا و ته فتيشي. ده كه ن نامه يه كي مني له گيرفاندا ده گرن، من بو "سالح يوسفى" م نووسيبوو! پاش ئازار و نه شكه نجه يه كي زور دهربازى ده بپت، ئيتر دواپى به گالته پيمان ده گوت: "زورت خوټت ده پاراست به و جوړه يش له هه موومان زياتر ئازار ده درپت! سه فيره كه "عه بدولجه بار نه له هداوى" پيشت له وى كونسوول بوو، پاشان ده بپته سه فير. نه و پياوئكي باش بوو! قسه ده كه ين و پي

دهلیم تو که سیکی پیشه پی و که سیکی باشی، به لام ئیمه دژایه تی رژییم و
سیاسه ته که ی خویشاندان ده کهین، رۆژانه کورد ده کوژن و خاکمان بۆردومان
ده کهن!

...

کاک جه مال تو ئیشت کردوو، پارهت قازانج کردوو، زۆرتیرین
باجت دابیته سوید چهند بووه؟

من له سوید کارم نه کردوو و قازانج نه کردوو! کهم باجم داوه، فیلایه کی
گه ورهه له دوورگه ی "Ekerö" له ناو ستۆکهۆلم هه بوو، ئه وه م فرۆشتوو
باجی ئاسایی فرۆشتنم داوه، ئه وه یان زۆر بوو! نزیکه ی ٦٠٠ ههزار کرۆنم
وه ک باج داوه. به پاره که ی ئه و شوقه یه م به حهوت ملیۆن کرۆن کری، "ئیستا
یازده دوازه ملیۆن کرۆن ده کات". کۆمپانیاکان و ئیشه کانم زیاتر به ناوی
دوورگه بیلایه نه کان ده کرد، له وی بازرگانی ئه ویدیو سنووره کان پیره وی ئه وه یان
ده کرد، له باجی ولاته کان ده ریا زمان ده بوو. من له گه ل دوورگه ی به رمۆدا
کۆنتاکتم هه بوو. ئیتر ئه وانه ی له ولاتیکی ده چوونه ولاتیکی دیکه بۆ ئیشکردن
ئه وه یان ده کرد و ئاسان بوو، زۆریش ئه وه یان ده کرد!

...

پشوویک ده دهین، خوخیکی ده خوین، کاک جه مال به دهستی خو ی قاوه که
لی ده نیت، من پارچه یه ک کیکی ده خۆم، که میکی ده گه ریمه وه ناو ئه و نامه
کۆنانه ی ناو و میژوو و بابه ته کانیاکان دیار بوون، زیاتر من حهزم له و نامانه

ده كرد كه ده ستخت بوون، به حوبر نووسرابوون، نووسه ره كان دياره بو
ئه وه يان نووسيوو بخويژينه وه، ده خويژانه وه چونكه له وانه نامه يه كي
شه هيد "عه بدولخاليق مه عرف"، له نامه كه دا داواي چهند ورده پارچه ي
ته كنيكي ده كات بو ئيستگه و راديوكه ي، نامه كه له براگ له ۱۹۷۱/۷/۴
نووسرابوو، تيدا ده ئيت؛ ببوره پاره كه مان بو نه ناردى، به قهرده له سه رمان
بنووسه.

له بهر ئه وه ي عه بدولخاليق ماوه يه ك ده چي ته براگ، له وي كاروباري
حزيبش ده كات، كو بوونه وه يان پي كه وه كردوه، كاك جه مال ده ئيت:

"من كه ده چوومه وه ناو شوړش، له وي ده مامه وه له مال و ئيستگه كه ي
ديمانه مان ده بوو، هزم به قسه خو شه كاني بوو، له گه ل شاخه وان ناميق
سه رمان لي ده دا، جاريك گوتي هزتان له عه ره قه، گوتمان به ئي، كوريكي
گه نجي له لا بوو، چالاك بوو، قوتابي بوو تازه هاتبووه ناو شوړشه وه، ناوي
جه وه هر بوو "جه وه هر ناميق، دواي ده گاته ئه ندامي مه كته بي سياسي و
سه روك په رله مان" ئه وه ده نيري ت له خانه له وديو عاره قمان بو بكرپيت. له
دله وه ئاخيك بو كوشتنه هو فيانه كه ي عه بدولخاليق مه عرف
هه لده كيشيت"

ته له فونه كه ي زهنگ ليده دات و ده ئيت؛ "ئه وه" كامه ران" ي كورمه بزائم
چي ده وي ت". پي كه وه به زماني ئينگليزي قسه ده كه ن، هه والي يه كترى ده پرسن،
كوره كه ده ئيت:

"باوكه كوره كه مان نه خو شه، له ناو قسه كاني باسي ده رمان و دكتوريش
ده كه ن".

ئينجا ئه وي پي ده ئيت:

"نووسەرئېكى كوردم ميوانە دانىشتووین و دەيەوئى كىتئېيىك لەسەر من
بنووسئیت"

كۆرەكە لە باوكى دەپرسئیت:

"ئەدى نووسىنە ئىنگلىزىيەكەى خۆت"

ئەويش يېئى دەئیت:

"ئەويش دەنووسم، بەلام جارى وازم لى ھىناو، ئەو پئوھندى بەو
دىدارەوھ نىيە"

كاك جەمال لەبەر ئەوھى بەرپىرىسى حزبى بووھ لە ئەوروپا و ھاتوچۆى
ئاسان بووھ، زۆر لە سەركرده كانى حزبەكەى ھاموشۆيان كىردووھ، ئاگادارى
زۆربەيان بووھ، نامەى زۆرى ئەوانەى ماوھ، لە دىدارەكانى لەناو شۆرشىشيدا
زۆريانى لەوانە بىنيوون، لەناو بارەگەى بارزانى و مەكتەبى سىياسىشيدا
زۆربەيانى لەوانە ناسيوون و شاھىدى ھەندى لە رووداوھ كانىشە.

لەوئى بووھ كىبراىەكى ھەولپىرى بە ناوى "رەئوف جامباز" ھوھ بۆ سەردان بە
مارسىدسىكى جوانى سوورى نوئى ھاتووھتە گەلألە، عەزىز عەقراوى "لەو
دەمانە ئەندامى سەركردايەتتى حزب بووھ" بە ئۆتۆمبىلەكەى سەرسام دەبئیت
و داواى لى دەكات پى بفرۆشئیت و پارەى زيادىشى بداتى، با بۆ خۆى يەككى تر
بكرئیت، بەلام ئەو رازى نەبووھ، داواكەى رەت دەكاتەوھ، ديارە ئەويش بەپىي
پىگەى گەورەى ناو حزب و پىشمەرگە بەنارەزايىيەوھ ئۆتۆمبىلەكە لە كىبرا
وھردە گرئیت و پارەكەى بۆ دەژمىرئیت. كىبرا نەويستووھ ئۆتۆمبىلە جوانەكەى
لە كىس بچئیت، لە بارەگەى بارزانى شكايەت دەكات، لەويش ئۆتۆمبىلەكەى
بۆ وھردە گىرنەوھ و قسەش بە عەزىز عەقراوى دەلپن، ئەويش توورە دەبئیت و
ئەوھش دەبئتە ھۆكارئىك لەوھى بچئتە ناو حكومەت و بەيانئىك دژ بە حزب

دهريكات، دوايي حكومت دهيكاته وهزير و حزبي بو داده نيت، به لام له وي زور ناحه و يته وه و ده چيته دهره وه. زياتر خهريكي فهرهنگ و نووسين ده بيت.

...

حهبيب موحه مه د كهريم

من "حهبيب موحه مه د كهريم" سكرتيري پارتم خوشده ويست، كه سيكي پاك و شيرين بوو، پاش نسكو له ئيران نامينته وه و ده چيته قاهره، له وي پيوه نديمان هه بوو، زانيبووم براژنه كه ي "زه كييه ئيسماعيل حه قى" له به غدا وه سه ري لي دابوو، ويستبووي ئيقناعي بكات و بگه رپته وه به غدا. ئيمه ش پي ده لين: "مه رو، بو ناوي خوت و حزه كه مان باش نييه، ئيمه ماوه ماوه يارمه تيت ددهين"، به لام نه وه ده گه رپته وه و له وي حكومت پوس تيكي حكومي له ناو به غدا ده داتي!

نه و خو ي بو ي گيرامه وه و گو تي:

له ناو به غدا بووم و ئوتومبيلم لي ده خوري، له ناكاو پياويك به جلي كورديه وه ده بينم، گه رما بوو، له دلي خوم گوتم با يارمه تيبه كي بدهم و كه ميك قسه ش ده كه ين، ئوتومبيلي بو ي راده گرم و به زماني عه رهي "نه و زياتر به عه رهي قسه ي ده كرد، كورديه كه ي باش نه بوو" پي ده ليم: "كاكه فهرموو بو كو ي ده چيت؟"، نه و يش له گه لم سوار ده بيت و سوپاسم ده كات و قسه ده كه ين و دیدارمان خوش بوو، كا برای كورد لي پرسيم: "ئيشو كارت چيه؟ له كو ي ئيش ده كه يت؟"، منيش پي ده ليم: "له به رپوه به رايه تي باجم". نه و يش دياره وريا و ئاگادار بووه، ئاگاداري بارودوخه كه بوو، ئيتر كا برا پيم ده لیت:

"دیاره تۆ لهو دائیرهیهیت کوردیک به پۆیه بهرتانه، هه بیب! "چاوه پروانی وه لامة کهش ناکات" هه بیب خائینه، سه گ و سه گبابه، لهو پۆسته گه ورهیهی ناو شوپش و حزب هاتوو و بووه به پیاوی به عس، نه فرهتی لی بیت! دهیناسیت!؟"، منیش به نه رمی و به پروونکی شیرین پیی ده لیم:

"باشی ده ناسم، چونکه من خۆم هه بیبم، قسه کانت ته واوه"

"ئهو به زمه کهی به شیرینی و جوان و پیکه نینه وه بۆ من ده گپرایه وه"

ههروهها ناوی "دارا توفیق" م له بزافی گهنجانی جیهان بیستبوو، ئه و سکرتهیری گشتی گهنجانی جیهان بوو. کاک جه مال ده لیت: "پاش ئه وهی واز له حزبی شیوعی ده هینیت مه لا مسته فا بۆ نزیکبوونه وه و سوودوه رگرتن له سوڤیه تییه کان، ئه و پیاوه ده هینیته پیش، تا ده گاته پلهی سه رکردایه تی و سه رنووسه ری رۆژنامه ی ئه لته ئاخ. ئه و به راستی له ناو سوڤیه ت و جیهانی سوڤیالیستی و ریکخواهه پیشه ییه کانیا ن خه لکی ده ناسی و شاره زاش بوو".

...

ده مه ویت له و دیداره دا دووباره بگه ریینه وه ناو شاره کان، لیی ده پرسم جیاوازی نیوان هه ردوو به رلین، خوړئاوایی و خوړه لاتیه که، شیوعیه کان و ئه وهی دیکه چی بووه، له بهر چی ده چوون بۆ ئه وی؟ ئه و زوو و یه کسه ر و بی بیرکردنه وه "دیاره سه ردانی زۆری ئه و شاره ی کردوو" بۆیه ده لیت:

"زۆربه ي كۆبوونه وه كانمان "كۆمه له ي خوئندكاراني كورد" له ئەلمانيا ي خۆرئاوا ده به ستران، گه يشتني كورده كان بۆ ئەو شاره ئاسانتر بوو، له زۆربه ي ئەندامه كان نزيكيش بوو، ئەوانيش له سهر پاسپۆرت و فيزاش هيچ ئالۆزويه كيان بۆ پهيدا نه ده بوو، چونكه كورده كان زۆربه يان پاسپۆرته كانيان ساخته و به سه رچوو بوو، ده مانزاني له وي ئاسانكار ي زۆر ده كر يت و باش و ئاسان ده ربازيان ده ب يت و ده گه ر يته وه و لاتته كانيان!"

ئيمه له ناو به رليني خۆرئاوا حه قمان هه بوو به پاسپۆرتي بيگانه بچينه ناو شاري به رليني شيو عيه كه نه وه، له وي بۆ ئيمه خۆشتر بوو، سواري شه مه نده فهر ده بوو ين و به ئاساني ده چوو ين. له وي ئەوان كۆنترۆلي پۆليسيان هه بوو، پاش پشك نين و ريكاره كان سهر سنووره كه ده رده چوو ين و ده چوو ينه ناو به رليني دووهم. ئەوان پاره كه يان هيچ به هايه كي نه بوو، يه ك مارك ي خۆرئاوا ييه كه به چوار مارك ي خۆره لاتي بوو، مه شروب و كچ و رابواردن ئاسان و زۆريش بوو، به لام له و گه شتانه ده بوايه پاش ٢٤ سه عات له وي برۆين و زياتر نه مين يته وه!

له يه كييك له گه شته كانمدا بۆ ناو به رليني خۆره لاتي شيو عيه كان له گه ل هه لگرتنه وه و داناني پاسپۆرته كه م پارچه يه ك كاغه زي سهر ميژه كه ده كه و يته ناو پاسپۆرته كه م، له سهر پارچه كاغه زه كه به زماني ئەلمانيا ي نووسرابوو: "سه عات شه ش له به رده م بانك"، ئيتر پۆليسه كه ي كۆنترۆل ئەوه ده بين يت و كيشه و ليكۆل ينه وه ي زۆرم بۆ پهيدا ده كات و ماوه يه ك دواده كه وم، پاش پشك نيني ورد ي زۆري جلوه به رگ و جانتا كه م، دوا ي ئيزنم ده دن، به لام به ر له وه ي برۆم پ يان ده ئيم؛ "مه عقوله حكومه تيكي گه و ره و مه زن، له و پارچه كاغه زه ده تر سن!"

له وي شه رقيه كان به يه ك شه و ديواري نيوان هه ر دوو حكومه ت ته واو ده كه ن. به و ديوار و جيا كردنه وه يه خه لك يكي زۆر سه رگه ردان ده ب يت، نيوه ي

به‌رلینییه کان ده‌که‌ونه ئه‌وبهر و نیوه‌که‌ی تریان له به‌ره‌که‌ی تر‌گیر ده‌بن،
ئه‌وه‌ش کاره‌سات بوو، هاتوچۆ نامینیّت، ته‌له‌فۆنیش نه‌بوو، به‌لام خه‌لکی
بیگانه ده‌یتوانی سه‌فه‌ر بکه‌ن. له‌ناو هه‌ردوو به‌شه‌که‌ی به‌رلیندا دوو‌گرد و
به‌رزایی هه‌بوون، له‌وی دوور به‌ دووری و به‌رانبه‌ر یه‌کتری ده‌ستیان بۆ یه‌کتری
را‌ده‌وه‌شاند و دیداری یه‌کتریان به‌و جو‌ره‌ ده‌کرد!

جاریکیان به‌ر له‌وه‌ی سواری شه‌مه‌نده‌فه‌ر بم، ژنیک لیم نزیك ده‌بیته‌وه،
به‌ شه‌رم و سۆزه‌وه، به‌لام ناترسیّت، "له‌ به‌رلینه‌ خۆرئاواییه‌ که‌ ترس و
چاودێری نه‌بوو"، ئه‌وه‌ ده‌لێت:

"ده‌چیته‌ ئه‌وبهر؟"

منیش پێی ده‌لێم:

"به‌ ئی ده‌چمه‌ خۆره‌ه‌لاتییه‌ که‌"

ئه‌وه‌ به‌سۆزه‌وه و به‌زه‌ییشم پێی ده‌هاته‌وه، ده‌لێت:

"زه‌حمه‌ت نه‌بیّت، می‌رده‌که‌م له‌وبه‌ره‌ ماوه‌یه‌ که‌ ده‌نگی نییه‌، نایه‌ته‌ سه‌ر
گرده‌ که‌ و نه‌مدیوه، بزانه‌ سه‌رئێکی لی ناده‌یت، بۆم نادۆزیته‌وه و هه‌والێکم بۆ
په‌یدا ناکه‌یت، ئه‌وه‌ش ژماره‌یه‌ ته‌له‌فۆنم بۆ بکه‌ و هه‌واله‌که‌م بده‌ری، زۆر
سوپاسگوزار ده‌بم"

منیش پێی ده‌لێم:

"به‌ چاوان"

ئه‌دریسه‌که‌ی وه‌رده‌گرم، له‌ناو به‌رلینه‌ شیوعییه‌ که‌ سواری تاکسییه‌ک
ده‌بم و ده‌چمه‌ به‌رده‌م ئه‌دریسه‌که‌، ده‌رکه‌وت شوینه‌ که‌ دووکانێک بوو، به‌لام
به‌ ته‌خته‌ و بزمار داخرا‌بوو، شتی له‌سه‌ر نووسرا‌بوو، ئیتر ده‌زانم حکومه‌ت
کابرای بردوووه و شوینه‌که‌ی داخستوووه، ئه‌وه‌ ده‌بینم و خه‌مگین ده‌بم و

زياتر يه به وه يه ش خه مگينتر ده بم، كه ناتوانم ته له فون بو ژنه كه بكه مه وه و بارودوخ و راستيه كه ي پي بليم.

به رليني شهر قى زور له سوقيه تيه كان شيوعيتر بوون، به توندى به رگريان له سياسه ته كه يان ده كرد، ده يانزاني به رانبه ر خوړئاوا ييه كان هه ره شه يان له سه ره و خه لكه كه زياتر ده يانه وي بپه رنه وه و ده ربازيان ببيت. خه لكى زي زور يه له سه ر ديوار و ته لبه نده كانى نيوانيان ده كوژران و ده بوونه قوربانى ته وه ي ده ربازيان بيت.

"شاخه وان ناميق" له وي له به رليني خوړئاوا بيناسازي ده خو يند، نه و ده يگوت، له وي ده رسي ماركسي مان له كو ليري بيناسازي هه بوو، ده رسي مان هه بوو باسي كه مو كور ييه كانى خوړئاوا يان بو ده كردين، تا روژيكيان من هه لده ستمه وه و ده ليم:

"من له وي ژياوم و بوچوونه كانتان زيده رو ي زوري تيدايه"

له سه ر نه و قسانه له خو يندنه كه ي ده رده كر يت و ده گه ريته وه به رليني خوړئاوا. له نيوان زانكو كان گوړينه وه ي خو يندكاران هه بووه، سي قوتا بي نه لمانيا يي ده چنه نه مريكا و سي نه مريكيش ده چوونه به رلين، پاش مانه وه ي شه ش مانگ قوتا بيه كانى به رلين ده گه ريته وه و له راپورته كانياندا باسي پيشكه وتنى سي سته مى بيناسازي نه مريكا ده كه ن، بو يه له خو يندن ده ريانده كه ن.

من زياتر له ده جار سه رى به رليني خوړه لاتم دابوو، له وي نه ندامانى كارامان هه بوو، جوهر شاويس براى نوري شاويس شيوعى بوو، هه رو هها موحه مه د سالح جومعه ش له وي بوون. جارنيكيان گوتيان دو سيه و مه له فه كانى لقه كه مان ليره كه وتووته ده ست پوليس و قبوول نا كه ن بمانده نه وه، نيتر من

دهچم و به یارمه تی و هاوکارییه کانی سهفاره تی سوید و لیژنه ی مه رکه زی حزبی شیوعی ئەلمانیا یی شته کان وهرده گرمه وه.

له سهرده می سكرتاریه تی خویندكاران دهچمه دیداری كۆمه له ی گشتی خویندكارانی جیهان و ده بینه ئەندامیش، چونكه پیره وه كه ی ئەوان وه ك كۆمه له ی خویندكارانی جیهانی "له سالی ۱۹۴۶ دامه زرابوو، باره گه سه ره كییه كه ی له براگ بوو"، كۆمه له ی ناو ده و له ته كانیان وه ك ئەندام وهرده گرتن، نه ته وه و كه مینه كانیان قبول نه ده كردن. زۆربه یان كۆمه له ی خویندكارانی ئەفریقای و چه پ و جیهانی سییه م له وی ئەندام بوون. له و رۆژانه ی كۆشش ده كه یین بیینه ئەندام، سكرتیره كه ی شیوعیه كی عیراقی عه ره ب بوو، "دكتور مه هدی حافیز _ دیوانیه ۱۹۴۳، له چيكۆسلوفاكیا له كیمیا دكتورای وهرگرتوو، ماوه یه كی زۆر شیوعی بووه، له پاش رووخانی رژیمی سه دام ده بیته ئەندام په ره له مان و وه زیری پلاندان، زووتر له ده زگا ره سمیه ده و لییه كان كاری كردوو، نوینه رایه تی عیراقیش بووه له ریکخواه زانستییه كانی ده ره وه"، ئەو هاوکاریمان ده كات و بوار ساز ده كات بگه مه ناو كۆبوونه وه كانیان و له وی قسه بکه یین، جیگره كه ی قوتابییه كی مه كسیکی بوو، پیکه وه قسه ده كه یین و باس له چه وسانه وه و مافه كانی میلله تی كورد ده كه یین، ئیتر بریار ده دن كۆمه له كه مان وهربگریت. پاش ئەوه ی ده بیینه ئەندام له و كۆمه له یه ده توانین ۳۰ زه ماله ی خویندن له سه ر حیسابی حكومه تی چيكۆسلوفاكیا وهربگرین. له گه ل شیخ عه زیز قوتابییه كورده كانی ئەوی كۆ ده كه یینه وه و ناویان ده نووسین، له وانه ی له بیرمن؛ دكتور ئەسه د شاکر و سه باح نوری له هه ولیر ده رمانخانه ی هه یه وهرده گیرین. له كۆنگره كانیان به رده وام نوینه ری پارتی به شدارییان ده كردن، حزبه شیوعیه كان پارهیان بۆ سه رف ده كردن و كۆنگره كانیش بریتی بوون له وتار و دیداری دوستانه و به س.

...

با بگه ريينه وه ناو كه سايه تيبه كي سويدى، ئولف پالمه؟

ئولف پالمه، سه روک وه زيراني پيشووترى سويد

ئولف پالمه جوو بوو، دا يكي له روژه ره شه كاني شه رى دووهمى جيهان وه ك پنه بهر و راوناويك ده گاته سويد، ليژه شوو به پياويكي سويدي جووى دهوله مه ند ده كات، ئه و يه كي ك بووه له كه سايه تيبه ئورستوكراتيبه كاني ناو ستوكهؤلم. بؤيه دواتر قسه يان له سه رى ده كرد، چؤن كه سيك له گه ره كي دهوله مه ندان "Östermalm" گه ره ببوييت ده بيته سوسيال ديموكرات. ئه ويش ده يگوت؛ من ژاني مروؤف و ئازارى ده ربه ده رييم له دا يكمه وه زؤر بيستووه و كوؤش ده كه م زولم نه مينيت.

له ناو په رله ماني سويديدا ديدارمان له گه لي هه بوو، ئيمه له ناو په رله ماني سويد دؤستمان هه بوون، سه ردانمان ده كردن، جاريكيان يه كي ك له وانه من ده باته ژووره كه ي ئه و، ئه ويش پي خوؤش ده بيت من وه ك كورديك بينيت، پيشوازي گه رمان لي ده كات و ده ليت؛ ده زانم غه درى زؤر له كورد كراوه، خه باته كه تان ره وايه، سه يره كه ناوى كورد ده هيتم توركه كان تووره ده بن، ره نغيان ده شيويت و كوؤبون وه كه جي ده هيلن. كيشه ي گه وره ي ئيوه وه ك كورد جيراني خراپتان هه يه، توندره و ره گه زپه رستن. پيشتر پيش ئه ويش سه روک وه زيراني سويدم "Erlander Tage" ديبوو، ئه و له سالي ۱۹۰۱ له دا يك بوو بوو و له ته مه ني ۸۴ سالييدا مردبوو"، ئه و مامؤستاي پالمه بوو. ئه ويش هاوسؤزى دؤزى كورد بوو.

من له دیدار و ئیشکردنمدا له ناو سوید بهرنامه م وا بوو، سویدییه کان له جیاتی ئیمه ئهوان باسما بکهن، وا بکهین ئهوان ههست به رازه کانمان بکهن و بهرگریمان لێ بکهن، بهو هۆیه یه شهوه بگهینه په رله مانتاره کانمان. شتیک هه بوو من ئیشم له سه ره کرد و پروام وا بوو، خه لکی سویدی، شه قام و دهنگی گشتی هانی په رله مانتاره کانمان بدهن، تا قسه له سه ره دۆزی کورد بکهن، نه ک په رله مانتار قسه بو خه لکه که بکات! بۆیه زیاتر ده چووینه ناو خه لک و دیدارمان زۆر ده کرد، ئه وهش له پرووی په رله مانتاره کانمانا دا رهنگی ده دا یه وه. قه وانه کانمان بو لێ ده دانه وه، وه ک د. مه حموود عوسمان ده یگوت؛ "قه وانه که یان زۆر لێ ده نه وه".

له وه ده مانه ی ئۆلف پالمه ده کوژریت و له به رده وامی لیکۆلینه وه کان، من له ئۆفیس هه که ی شوړش بووم له له ندهن بووم، له وه زاره تی ده ره وه ی سوید ته له فۆنم بو ده کهن، ده لێن:

"تۆ به شداری نوینه رانی کوردت کردوو و له سوید ژیاویت و هاموشۆت له گه ل کورده کان زۆره، ده مانه ویت پرسیاریکت له سه ره کوشتنی ئۆلف پالمه لێ بکهین". منیش ده لێم: "فه رموو پرسن" ئه ویش ده لێت:

"قسه هه یه گوایه کورد، یان په که که ئۆلف پالمه یان کوشتوو، ئه وه له تۆ ده پرسین، روونکردنه وه و شوڤه یشمان له تۆ ده ویت"

منیش له وه لامی پرسیاره که یان گوتم:

"من نازانم کێ کوشتوو یه تی، به لام ده زانم کێ نه یکوشتوو!"

ئه ویش ده لێت:

"باشه کێ نه یکوشتوو!"

منیش ده لێم:

"كورد نه يكوشتووه!"

ئه ويش ده لئيت:

"چون ده زانيت و چون ئه وه ده سه لمينيت"

من پي ده لئيم:

"ئولف پالمه دوستي ديري کوردان بوو، حکومه ته کاني جیرانی کوردان له سهر دوزي کورد و دوستايه تي سويديه کان و کورد رقيان له سويد و حزه که ی بوو، له سهرده می ئه و کتیبی کوردی زور چاپ کراوه، خویندنی کوردی بو مندالانی کورد هه بوو. کورد له ناو سويد هه موو ئازاديه کی فهره نگیان هه بووه و ئاسانکاري زوریان بو ده که ن! دووه ميش ده لئيم: "کورد نه يكوشتووه، چونکه كوشتنه که زور زیره کانه و ليهاتوانه بووه، کورد ئه وه نده ئيمکانیاتی نییه کوشتن و بهرنامه ی وا جیبه جی بکات، کورد بوايه زوو ئاشکرا ده بوو! فهرموو ئيوه ناتوانن بکوژه که بدوزنه وه"

سی لایه ن دوزمنی پالمه به شدار بوون، يه که میان حکومه تی تورکیا و دووه م سی ئای ئه ی "CIA" ی ئه مریکی و سییه ميش "SÄPÅ" پۆلیسی- ئاسایشی- سويدي، خویان له سهر ئه وه ریک که وتوون و کوشتوویانه. چونکه ئه وه ده ست له ناو ده ست و له ناو ستۆکھۆلم له گه ل فیتناميه کان خویشاندانی دژ به ئه مریکيه کان ده کرد، يه که م که سيش بووه وه ک سهرۆک وه زیران چووینته کوبا، دووريش نییه له سهر ئه وه ریکه وتبن کوردیک بدوزنه وه و بیکوژیت، به وه ش کورده که ناوی ريسوا ده بیټ، ئه وه ش به دلی تورکیا ده بیټ، وه ک چون کوردیک ده دوزنه وه پاپا بکوژیت.

رهنگه سويد بزانیټ کئ کوشتوويه تی و نایه وی ئاشکرای بکات، نایه وی پیوه ندييه کانی له گه ل ئه مریکا بچرینیت، چونکه سه رمایه و

به رژه وهندییه کانیاں ده که ویتته مه ترسییه وه، ئه وهش کاریگه ری له سه ر بازاره کانی ناو سوید ده کات، چونکه سه رچاوه و گه رمیی بازاره کانی سویدی ئه مریکییه.

ژنه که ی له کاتی کوشتنه که یدا له گه ئیدا بووه، که ژماره یه ک تۆمه تباری بۆ ریز ده که ن و نیشانی ده دن، ئه و یه کیک له وان ده ستنیشان ده کات و ده لیت:

"ئه وه خۆیه تی، چونکه له گه ل راکردنه که یه وه هه ستم کرد، که مییک ده شه لی!"

که چی دادگه ئه وه به به لگه وه رناگرن و ده لین:

"کاته که شه و بووه و ئاسان نییه یه کیک له و دۆخه دا بنا سرتته وه"

...

پاره و بانک

کاک جه مال تۆ که سیکی ئازا بوویت له کاسبی و دۆزینه وه ی شوینی کار و بازاردا، با بگه رپینه وه لای باسی پاره و کار و نه خشه و ئیشه کانت؟

من که ده کهومه ناو سیاسهت و کوردایه تییه وه بیرم له و ئیشکردن و پاره نه ده کرده وه، ده مگوت تا کوردستان رزگار نه بیت کار ناکه م، زیاتر بیرم لای ئه و ئامانجه بووه. به لام سیاسه تی ئه وانه ی هاتنه له نده ن و ده ستیان خسته ناو حزبایه تی و به دیدی دیکه سیاسه تیان ده کرد بریار ده ده م واز له حزبایه تی

بهينم، به لام واز له كوردايه تي ناهينم! بويه بير ده كه مه وه بازار دروست بكه م،
ئيشي تايبه تي خومم هه بيت، نه ك بيم به فه رمانبه ر و نه نديازياريك.

يه كيك له پرژه كاني كاري تيدا ده كه م، له ناو مه مله كه تي سه عوديه بوو.
له وي هه نديك له نه ميره كان ده ناسم، ده چمه سه ر كه ناره كاني ده راي سوير،
له شاري ده مام، ئيبراهيم سه ساوي ده دوزمه وه، نه و زه وييه كي زور باشي
هه بوو، منيش پاره يه كي كه مم هه بوو، پي ده ئيم:

"نه و نه رزه زوره به ره مي چيه، نه ويش هيچ و باي لي ده دات و ته واو"

من ده ئيم:

"وه ره پرژه يه كي له سه ر ده كه م و كه ته واو بوو خانوو كان ده فروشين و
به شت ده دم"

له گه ل نه و ريك ده كه وين و من وه ك "ئالكون" عه له مدار كنستره كشن
"Construction Almadar" ده ست به به رنامه كاني ديكه ي پرژه كه
ده كه م.

"به ده وي" نه نديازياريكي بيناسازي سويداني بوو، ئوفيسيكي بيناسازي گه وري
هه بوو ئيشيان نه بوو، نزيكه ي سي نه نديازياري هه بوون، سه يان له گه لدا
ده كه م، پي ده ئيم: "نه خشه و ويستي من له و پرژه يه بكه به نه خشه و
ورده كاريه كانيشم بو ئاماده بكه ن، كه فروشرا و بازارمان گهرم بوو، به شي
خوت به پي كونتراتي نيوانمان وه رده گريت، نه ويش رازي ده بيت. له بهر
نه وه ي چونكه بازاري سه عوديه سارد بوو، كو مه ئيك نه نديازياري ماليزيابي و
هيندي و ... بي ئيشي. هه بوو، زور مه منونيش ده بن، به وه ش نه وانه ده كه و نه
ئيش كردن.

كو مپانياي عه لمداري سه عودوي، كو نكريتي ئاماده كراوي هه بوو،
چيمه نتومان بو دابين ده كات، هه ر نه ويش له بانكي ئيسلامي حساب و

متمانمان بو مسوگهر ده کات، ئیمه پاره مان له و بانکه نه ده ویست، مه به ستمان له وه نه وه بووه، نه و خانوانه ی ده فرۆش پاره که بده نه نه و بانکه، به وهش متمانیه کی باش پهیدا ده کهین و زۆربه ی خه لک روومان تی ده کهن!

نه وانه دابین ده کهم و ده چمه فنله ندا له وی کو مپانیایه کی کونکریت و دانانی جاهیز ده دۆزمه وه، نه وانیش به مه رجه کانمان رازی ده بن. گوندیکی جوان له سه ر نه خشه و پلانه که داده نین و ریژه ی زۆری سه وزایی و ده ریاجه ی بو ریک ده خهین، نه خشه کانیش له ناو ده مام و شاره کانی دیکه یشه وه تا ده گاته پایته ختی ریازیش بلاو ده کهینه وه و ریکلامیان بو ده کهین! به شیک له خانوو کهان ته واو ده کهین، به پاره که ی نه وان به شیکی دیکه دروست ده کهین، به و جو ره له شاره دا ۲۰ ۴ خانوو دروست ده کهین و ده یانفرۆشین، دوو سال تیکرای پرۆژه که ته واو ده کهین، نزیکه ی ۲۰۰ هه زار دۆلاریش قازانج ده کهم.

کاک جه مال ئایا سه عوودیه کان، پارێزگار، به رپرسان، شیخه کانی دیکه ی ناوچه که داوای پاره و به خشیش و شیرینی پرۆژه کهیان نه ده کرد!؟

_ نه خیر، هه موو نه وانه ده ستخۆشیان لیمان ده کردن، چون شاریکی وا جوان و به بهرنامه ته واو ده کهین و ده بیته هه واریکی گه شتیارپی جوانیش.

...

تو ماوه یه کی زور له چین ده ژیت و ئیش ده کهیت و هاموشوت له گه ل چینییه کان زور بووه، ده مه ویت بزانه و تی بگه م بازاری ئازاد و

سه رمايه داري و بووني كو مپانيا و پيدا بووني سه رمايه داري له ناو رژيم و جقاتيك ماوهيه كي زور بانگه شه ي شيوعيه تيان ده كرد، چون بوو، چ جوړه ئاسته نكيان ديته پيش؟

چين، تا هونگ كونگ ده گه رپته وه سه رچين، هيچ بهرنامه يه كيان بو ريفورم نه بوو، نه وان هيچ برياري ده رچوونيان له سيستمه مه كونه كه ياندا نه دابوو. نه وان له جياتي ته وه ي هونگ كونگ وه ك چين لي بكن، بريار ده دن چين وه ك هونگ كونگ لي بكن.

دينگ شياو بينگ ۲۱ ي ئوگستي ۱۹۰۴_۱۹ ي فبرايه ري ۱۹۹۷ " Dan Xiao Ping" نه و سه روک كو ماره بوو، چين ده گوريت، كه ده زانن هونگ كونگ به و بچووكيه ي خوييه وه ئابووريه كه ي نزيكه له ته واوي ئابووري چين هه يه، نه وه بو يان ده بيته نه زموننيك و پيره وي ده كهن، بو يه سه روكي چين سوپاسي بهر تانيا ده كات كه ۱۵۰ سال دوورگه كه ي داگير كردبوو و نه و شارس تانيه تيه يان بو يان جي ده هيت. به لام له و ريفورمه دا كيشه يان زور بوو، بو نمونه گوتيان؛ "ده بيت كارگه كان قازانج بكات، خوتان بزيين". ئيتر له و بارو دوخه دا زور له كارگه كان داده خرين و ناتوانن موچه و كرى و مه سه رفه كانيان ده ريه ين. به وهش بيكاري پيدا ده بيت و بهرهم كه م ده بيت و كو مه لگه كه ده شيويت و تاوان و گهنده لي و بيزاريه ك پيدا ده بيت، بو يه سه روكي چين درك به و مه ترسيه ده كات، بريار ده دن هه نگاوه كاني گورانكاريه كه له سه رخو بيت، تا ميلله ت و سيستمه مه كه بهرگه ي نه و وه رچه رخانه گه وره يه بگريت. ئيستاش حزبي شيوعى ماوه و هه ري مه كان بهرهم و بودجه و ده سكه وتي خويانيان هه يه، ئيش ده كهن و بازاريان نازاديان گه رمه.

ئەو سەرۆكە زۆر پەرۆشی گەرانەوہی ھۆنگ كۆنگ بوو، پەريشان بوو، بەلام دەمریت ئەوہ نابینیت، ئەگەرچی لە ژيانی سیاسی و سەرۆكایەتی خۆیدا قبوولی نەدەکرد، یەك وینە و پەیکەرێکی بۆ بکەن، بەلام ئیستا چینیەکان بۆ بەرزى كۆششەکانى بۆ گەرانەوہی ھۆنگ كۆنگ، لەسەر سنوورەكە و روو لەو بەشەى ولاتەكە پەیکەرێکیان بۆی داناوہ.

من وا دەزانم لیھاتووی و زیرەکی چینیەکان لەناو خوین و رەگەزباندايە، لە کارکردن ماندوو نابن و بیزاریش نابن، حەزبان لە ئیشکردنە، زۆریش گوێرایەن و بە قسەى دەوڵەت دەکەن، لەناو تیبەت و موسوولمانەکان دیاردەى خراپ و نارەزایى و گلەپى ھەيە، بەلام لەناو چینیەکاندا ئەوانە نین. بەراستی چین بۆ من قوتابخانە بوو، زیاتر کار دەکەم. ئەوان برۆیان بە ئاین نییە، بە دواکەوتنى دەزانن، برۆیان بە غەیب و خەيال نییە. خواردنیان خۆشە بە مەرچیک بزانیەت چ داوا دەکەیت! خواردنى دەریایان زۆرە، مراوی بۆ سوورکردنەوہ پێشتر ھەندەواسن تا ھەموو ئاوەکەى دەچۆریتەوہ، مینی خواردنیان ھەيە و لاسایی قەیسەرەکانى كۆنى چین دەکەنەوہ، ھەر ویلايەتیکیان جیھانیکە بۆ خۆی! لە دوورگەيەكى باشوور سەریان دەدەین، گوتیان: "یەك ھەفتە بمیننەوہ تا شارەزیمان دەبن، بەردەوام خواردنى نوێیان بۆمان دەھینا، ھەموویشیان بەرھەمی خۆیان بوو.

بازرگانەکانى خۆمان ناوى چینیان سووک کردووە، کالای خراپ و ناشیرین و ھەرزان دەھینن، ئەوہ چییە؟

جارىك چومە گەورەترىن پېشانگەى چىن لە باشوور بە ناوى گەنجوو، ئەو پېشانگەى لەوى سالى دوو جار دەكرىتەو، ھەموو دونيا لەوى شت دەكرىت، باي ۳۰ مليار دۆلار كالاي تىدا دەفرۆشرىت، لەوى پىرەژنىك گوتى:

"كوردەكانى ئىوھ دىنە ئىرە داواى شتى خراب دەكەن، بەدواى كالاي شىر و ئىكسپارىيەدا دەگەرىن، ديارە رقىان لە مىللەتەكەى خۆيانە! چۆن بواریان دەدەن ئەو بەكەن؟"

لەو كاروان و سەفەر و ئىشكردنەنە، پىاوپىكى بزنسمانى عىراقىم لەگەندا بوو، "سەمىر ئەلسومىدى"، لە بەرىتانيا ئەندازىارى خويندبوو، پاشان دەگەرىتەو، عىراق و ماوھىك وەزىرى ناوخۆ و دواي دەبىتە سەفىرى عىراق لە ئەمرىكا. ئىستاش برادەرايەتيمان ماوھ. لەناو چىن زۆر پىكەو ئىش دەكەن.

...

لۆرى لە تەتەرستان

رۆژنىكىان برادەرىك ھات گوتى:

"وھرە بچىنە رووسيا لۆرى گەورە بكرىن، من لەمىژە ئەو كاسبىيە دەكەم، خىرى ھەىە!"

ئىتر برىار دەدەىن بچىن و بازارىك لە سەعوودىە بو ئەو لۆرىيانە دەدۆزىنەوھ.

"ولاتەكە ناوى تەتەرستانە و پايتەختەكەى شارى قازانە، ولاتىكە سەراچاھىەكى گرىنگى پترۆلى رووسىايە، خاكەكەى بەپىتە، ولاتىكى بچووگە و دانىشتوووانەكەى چوار مليۆن كەس دەبىت و يەكىكە لە كۆمارە فیدرالئىيەكانى

رووسیا، بیجگە لە کارگە ی ئۆتۆمبیلی لادای رووسیای فیاتی ئیتالیایش
کۆدە کەنەو، گەورەترین کارگە ی لۆری کامازی لە جیھاندا لەوێ، سالانە ۱۵۰
ھەزار لۆری دروست دەکەن، کارگە کە زۆر گەورە و رووبەرە کە ی ۱۰ بە ۱۰
کیلۆمەترە!"

دەمانەوێت وە کالەتی سەعوودیە وەر بگرین، ئە گەر سەربگریت و
کۆنتراکتە کان بکەین، بەو ھەش یە کەم جار دەبێت سەعوودیە کالاً لە رووسیا
دە کریت. لە مۆسکو دەچینە ئەو فرۆکە خانە کە ی فرۆکە ی تیدا بو شارە کان
دە فریت! فرۆکە خانە کە کە لاو ھە ک بوو، ئاو و گۆماوێک بوو، دیوارە کان شپ،
فەرمانبەری تیدا نەبوو، پاسەوان و سالۆنی نەبوون، لەبەر دەرگە کە ی ژنیکی
قەلەو خۆی لە ناو کۆمەلە پالتۆی گەورە پێچابوو ھە، دۆشاوێکی گەرمی لە ناو
بەرمیلێک دەفرۆشت، لەوێ ھەر ئەو دەبینین. پاش تێپەربوونی زیاتر لە دوو
سەعات لە سەر کاتی فرۆکە کە، ئینجا فەرمانبەریک دیت و تیکتە کانمان لێ
و ھەردە گریت و لە دوور ھو و لە ناو تاریکییە کە فرۆکە یە کی بچوو کمان نیشان
دەدات و دەلێت:

"برۆن، لەوێ سوار بن"

دیارە پاسیان بو گە یاندنی گەشتیاران نەبوو، ئیمەش بە پێیان و بە بێ عارە بانە
و رینماپی، بەو سەرما یە بەرەو فرۆکە کە دەرۆین! دە پازدە کە سیک دەبووین،
بە فریش باریبوو! ئیمە دوو کەس لە لەندەن ھەو ھاتبووین، جلو بەرگ و پیلومان
بو ئەو کە شە ساردە شەختە یە نەدە گونجان.

دە گە یینە ناو فرۆکە شپە کە، کورسییە کان شکاو و رووناکییە کان باش
نەبوون، سارد و سە لاجە یە ک بوو بو خۆی، دادە نیشین و چاوەروان دە کە یین و
زۆر دە مینین ھەو و ھەر ھە ئنا فریت و دە پرسین، لە وە لامدا دە لێن: "فرۆکە یە ک
لە ئاسمانا چاوەروان دە کات بە نزی نە کە ی تەواو بێت، تا بتوانیت بە بێ تايە
بنیشیت، چونکە تايە کان نا کرین ھەو و بە ستوویە تی! بۆیە دە بێت خۆی لە سەر

عه رده كه بخشي نيست و چاوهرواني نه وه ده كه ين. به راستي به و قسه يان ده ترسم و ده ليم؛ وا باشتره بفرين نه وه ك فرۆكه كه ي ئاسمان بهر فرۆكه كه ي ئيمه بكه و يت و ئيمه ش ده سووتين، ئينجا له سهر پيشنياره كه ي من، فرۆكه كه به شه قه شق ده فر يت و ده روا ت! به لام به هه زار نر كه نر ك و ته قه ته ق!

به يانيه كه ي ده چينه كارگه كه، كارگه يه كي گه و ره بوو، سه ير بوو هه موو پارچه كاني لوريه كان له وي دروست ده كر ان، به لام گوتيان به شيك له مه كينه كاني له ئه لمانيا وه ده هينين!

له و روژه ي له وي بووين وه زيري ده ره وه ي ته ته رستان سه رمان لي ده دات و باسي پرۆژه و پيشه سازي پترۆله كه يان ده كات، داواش ده كات سه عووديه هاو كاريان بكات! نه وه ي باش بوو، من كه ميك له زمانه ته ته ريه كه ي نه وان تي ده گه يشتم نه گه رچي زمانه توركياييه كه يش زه حمه تيش بوو، نه وان زماني ئينگليزيان نه ده زاني و ئيمه ش رووسيه كه مان نه ده زاني!

له گه ل نه و كوره دا ده چين و ديمه ن و سه ربرده ي سه ير له و و لاته دا ده بينين، سه رمامان ده بيت، ده ترس ين و فرۆكه ي شر و فرۆكه خانه ي كه لاوه و خواردني خراب و و لاتيكي بي سيستم ده بينين، سه عووديه كانيش هيچ كه ره سته و لوريه كانيان نه ويست و ئاماده ش نه بوون كاري پيشه سازي پترۆل له گه ل ته ته رستان بكه ن، به وه ش ئيمه هيچ سوود و قازانجيك ناكه ين، به لام هه ر باش بوو، هيچيان نه كرد، نه گه رنا له و و لاته و له سه فه ره كانيان سه رمان تيدا ده چوو.

...

له و ده مانه ي كاروباري خو ئيندكارانم ده كرد، سه رداني سو فيه تم كرد بوو، ده چمه مۆسكو له گه ل قوتاييه كاندا ده چمه به شي ناوخو و باره گه ي كو مه له ي

دۆستایه تی گهلان، باله خانیه کی گهوره ی چه ند نهومی بوو، هه زاره ها گهنجی نیر و می هه موو ولات و نه ته وه یه کیان تیدا بوون، زوریان پاره یان له حکومه ت هه رده گرت و خه ریکی خوار دنه وه و کچ و فۆدگا و سه ماکردن بوون، که م له وانه ده یان خویند و خویندنیان به راستی گرتبوو. براده ران ده یان گپراهه وه، ئیمه له ژووره که مان تووشی گهنجیکی فیتنامی بوو بووین، شه و و رۆژ ده یخویند، هه موو زهوق و دانیشتنه کانی ئیمه ی تیکدا بوو، کاره بامان له سه ر ده بپری، به لایتی دهستی ده یخویند. نه وه یان بو عه نتیکه یی ده گپراهه وه، که چون سه رقائی خویندن بوو، چونکه نه وان که سیان بو خویندن له وی نه بوون.

له وی حوسین بارزانی و عه بدولره حمان عه ونی "کوردی سوریا بوو" و شیرین قه دری جان "کچی شاعیر قه دری جان" و نجله بکداش، کیزی خالید بگداش بوو، کوردی نه ده زانی. "باوکی سکریتیژی حزبی شیوعی سوریا یی بوو، له سالی ۱۹۵۴ یه که مین شیوعی بووه له سه ر شاری دیمه شق ده گاته په رله مان"، شیرین که تانی هاوسه ری تاریق ئاکره یی له وی بوون.

له ناو یوگوسلافیاش نه ندامانی چالاککی کومه له که مان سه لاح زنیار و که مال خوشناو بوون. له چیکۆسلۆفاکیاش داره وان نامیق و شیخ عه زیز شیخ رهزا و موحه مه د به کر "کوردی سوریا بوو".

...

ئیواره یه کی درهنگ بوو، دکتۆره به هرین هاوسه ری کاک جه مال له دهوامی خهسته خانه ده گه رپته وه، هه ر به په له چایه کمان بو لیده نیت و پیمان ده لیت: "بو میوه تان نه خوار دووه؟ نه گه ر برسیتانه خوار دنتان بو ئاماده بکه م". منیش پیی ده لیم: "دکتۆر هیچمان ناوی سوپاس، هه موو شتمان خوار دووه! فه رموو له ته نیشتم دانیشه و چه ند ده قه یه ک قسه م بو بکه! نازانم چیت لی پیرسم و

چي بلييم، به لام دننيام يه كسهر پرسياريكم بو ديت و دهمه ته قيه كه مان گهرم ده بيت". من نامه وي ماندووي بكه م و يه كسهر پي ده ليم:

دكتور به هرين، ماندوو نه بيت، له به يانديه وه له دهوام بوويت،
نيسكردن له نه خوشخانه ي ژنان و مندالبون رنگه له بواره كاني
ديكه ي پزيشكي نهرك و زه حمه تي زياتري هه بيت! نه خوشخانه كه تان
چهند نه خوشي تيدان، يان چهند مندالي تيدا ده بن؟

_ ناسان نيه وه لامی نه وه بده مه وه، به لام نه وه ده زانم نه خوشخانه كه مان
گه وره ترين نه خوشخانه يه له سهر ناستي ولاتاني سكندناقي! سالانه هه شت
هه زار مندالي تيدا له دايك ده بيت. من له به شي سونارم و سهر پهرشتي نه
ژنانه ده كه م كورپه كانيان له ناو سكيان كه ماسيه كيان هه يه! هيچ جوړه
نه شته رگه ريبه ك ناكه م!

جياوازي نيسكردن ليره و له هه وليړ له چيدا ده بينيت؟

_ جياوازيه كان زوره، به لام له ميژه له هه وليړ وه ك دكتور دابراوم، من له
سالي ۲۰۰۲ هه هاتوومه ته سويد، رنگه له هه وليړ بواره كاني ته ندروستي و
نه شته رگه يي زور گورابن، زور له پيداويستيه كاني ليره پيره و ده كرين له وپيش
هه بن!

ئە گەر بگەرێتەوه ههولێر دەتوانیت لهوێ دووباره ئیش بکهیتەوه،
خۆت له گهڵ سیسته مه که بگونجینیت؟

_ به ئێ دەتوانم و شاری خۆمه، لهوێ ماوهی شازده ساڵ وه ک دکتۆری
ژنان ئیشم کردووه، کلینکی خۆم هه بووه، ئاساییه. منیش وه ک دکتۆره کانی
دیکه ئیش ده کهم و ده توانم.

له و چه ند روژه له گهڵ کاک جه مال قسه مان کردووه، له و چه وت
روژه، چه فتا جاری "به پیکه نینه وه" ناوی توێ هیناوه، هه ست
به رانبهر ئه و، ئه و سۆزه ی ئه و چیه، تو به رانبهر ئه و چ ده لیت؟

_ دل ئاوینه ی دلّه و ئاگامان له یه کتریه! ئە گەر منیش ئە وه نده قسه بکه م
ئە وه نده جاره ناوی ئه و ده هینم! ئیمه له بهر خزمایه تی نییه ده بینه نه سیب و
هاوسهر، پاش ئه وه ی پیکه وه قه ناعه ت به یه کتری ده که ین، ئینجا بریاره که مان
داوه. من له هه ولێر؛ دایک و کلینک و خوشکه کانم و ماڵ و براده ره کانم بو
جه مال جیه ئیش تووه و هاتوو مه ته سوید، زۆریش ئاسووده م و هیه چیش
به شیمان نیم.

له گهڵ کاک جه مال پیکه وه چه ند گه شت و سه یرانی ده ره وه تان
کردووه؟

_ نیوه ی دونیا مان پیکه وه کرده وه.

كام سه فهر و كام ولات له هه موويان خو شتر بووه؟

_ "يه كسه ر و بي بير كرده وه" ژاپون!

منيش زوو ده ليم: بوچي؟

_ كه گه راي نه وه و له فروكه خانه ي ئارلاندا دابه زيم، يه كسه ر هه ستم كرد هاتوومه ته ولاتيكي ديكه، ژاپون ولات و كولتوريكي تايبه ته، زور زور خاوين و جوان و هيمن و به سيسته مه! نايابه! له ناو شه قام و هوتيل و شاره كانا به هه موو شته كانيان سه رسام ده بيت. سي هه فته له وي بووين و چوار شارمان كرد، وا ده زانم هيچم نه ديوون.

ئه وه نده سه فهره تان كردووه، هه ست ده كه يت كاك جه مال شاره زايه و سه فهر كردن له گه ل ئه و خو شه؟

_ سه فهر زور خو شه له گه ل جه مال.

له بهر چي خو شه؟

نه ناسيووه، به لام له مالي داپيرم گه وره بووم، خالم "ماموستا قهره ني ئه سوهد" هه خه ريكي كوردايه تي بووه. كه له ده رگه مان ده درا، داپيرم ده ترسا كه ده رگه ي ده كرده وه، به رده وام ترسي ئه وه ي هه بوو قهره ني ده گرن، به ترسه وه ده رگه ي ده كرده وه و ده يگوت كتيه! پاش ئه وه ي دنيا ده بوو ئيجا ده رگه كه ده كرده وه. من گچكه بووم له بيرمه خالم ده مانچه ي هه بوو، دايكم به رده وام ده مانچه كه ي له بن كراس و كه وا كورديه كه ي ده شارده وه، داپيرم به رده وام نامه و شتي تايبه تي خالم قهره ني له ناو جله كاني خو ي ده شارده وه.

ئه گه ر كاك جه مال بيه وي له كوردستان بژيت، له گه لي ده چيت،
ئه و به رنامه يه ت پي چونه؟

_ ئه و بريار و وه لامدانه وه يه، بير كرده وه ي ده وي ت، چونكه نه وه مان هه ن و مندالمان لي ره يه! كه مي ك زه حمه ته. ئه گه رچي هه ولير خوشه و بو جه ماليش خوش ده بيت له وي براده ري هه يه. منيش براده رم هه يه، دايكم له وي ته.

چون سه يري ئه و ئه رشيفه ده وله مهنده ي ده كه يت؟

_ بي جگه له وانه زوري ماوه، زوري تري شي _ هه ن، له بيره وه رييه كانيشي _
خويشيدا زوري هه ن. ئه وه ش نيشانه ي ئه وه ي جه مال بو كوردايه تي زور
ماندوو بووه، زوري كر دووه. من وه ك هاوسه ري ئه و شانازي به خه با ته كه ي
ده كه م. من و منداله گه وره كانيشي. شانازي به خه با تي ئه و ده كه ين. شيرين و
شيركو و كامه ران شانازي به خه با تي باوكيان ده كه ن.

حه ز ده کهیت زوو ئه و نووسین و دیمانه مان بپیته کتیب؟

_ په رووشم و زوریش به گهرمییه وه چاوه پروان ده که م و پیم خوشه.

ئه گهر بلیم وینه یه کی خووت و کاک جه مال هه لپژیریت، کام وینه
داده نییت؟

_ به شانازییه وه یه کیک داده نیم و وینه مان زوره.

جه مال وه ک پورزا و هاوسهر کامیان؟

_ هاوسهر. ئه و بو من هه موو شته، وه ک هاوسهر و پورزا و برادر و لیره
داکوبامه!

کام دیاری ئه وت پي جوان بووه و تا ئیستایش هه لتگرتوووه؟

_ هه موو دیارییه کانی جوانن، یه که مین شت ئه و گواره به ئینجه که بوئی
هینام "له گه ل چه ند شتی تر" که یفم پی دیت و به رده وام له گویمه، له و
روژه وه له گویم نه کردیته وه.

ئهو ته مهنه يكي بهري كرده وه، ماندوو بووه، تو وه ك دكتور چند
ئاگات له تهن دروستي بووه؟

_ ئه و خوئي باش ئاگاداري تهن دروستي خوئي ده بيت و ده زانيت، دكتور
تايه تبي خوئي هه يه! به لام له خواردن چاوم له تهن دروستي ئه وه و به رده وام
حه ز ده كه م خوم خواردي بو ئاماده بكه م، بو ئه وه ي زور كه م بچيته
رئستورانته كان. هيوادارم هه موو وه لامه كان باش بن. سوپاس.

...

به ره له وه ي بروم چند فوئويه ك ده گرم، وينه يه كي خوشكه به هرين و كاك
جه مال، وينه ي كاك جه مال به تهنيا! ئينجا ده گه ريمه وه وينه ي چند
دوكوميتنيك ده گرم، نامه يه ك، له وانه نامه ي "مام جه لال" به زماني ئينگليزي
بو جه مال عه له مداري نووسيووه بو ئه وه ي بيته يه كي تي و به ليئي ئه وه شي پي
ده دات، هه موو به رژه وه ندييه كاني يه كي تي له له نده ن له بن ده ستي ئه ودا ده بن.
نامه ي "عيسمه ت شه ريف وانلي". نامه كاني ميري كوردان "كامه ران به درخان"
به تايپ و ده ستنووس. ده يان نامه ي دكتور "مه حموود عوسمان"، له سه ر
پارچه كاغه زي گچكه، دريژ، باريك، تهنك، لاكيشه هيلدار و ساده و گه وره ش،
له به ره ئه وه ي ئه و به رپرسی پيوه ندييه كاني ده ره وه ي پارتی بووه، بوئه نامه و
پيوه ندييه كاني له گه ل ئه واني ديكه دا زور بوون.

زوريش له نامه يه كي دكتور "قاسملو" ده گه ريت بوم بدوزيته وه تا وينه يه كي
بگرم! نامه كاني "ئيدريس بارزاني" به نووسيني جوان و رينووسي جوان و به

نازناوی "چیا" و به ناویهوه ته ماشام کردن، خویندمنهوه و وینه م گرتن! نامه ی خویندکاران له لایهن دکتۆر "له تیف رهشید".

نامه ی "فه ریدون عه بدولقادر" گهنجه و تازه له به غداوه هاتووته ناو شوپش و هه ز ده کات پتوه ندی له گه ل که سیک به رده وام بیت له ئه وروپا هاتووتهوه و خویندووویه تی و هه موو ئه وروپا گه راوه! زۆربه ی وینه کانی زۆری جه مال عه له مدار له گه ل ئەندازیار و په رله مانتار و کاربه ده ستانی چین. وینه ی عه ربه ی زۆربه ی سه عوودیه و خواردنی ناو ره شمال و کاوری سوور کراوه! وینه ی له گه ل "جۆرج بۆش" ی باوک و کوپ و دایکیان! وینه ی له گه ل کاک "مه سهوود" و "ئیدریس" هه یه! وینه ی له ناو گونده کانی کوردستان گرتووه له ناو قوتابخانه و دوو کانه کانی ناوچه ئازاد کراوه کاند! وینه ی له گه ل ئەندازیاری زۆربه ی ولاتاندا گرتوون. وینه ی زۆربه ی له گرتوو خانه کانی تورکیا گه راوه، هه موویان وه ستاون و جلی پۆشته یان له بهر کردوون و ده یان به نه دادگه، تا نیشان بدهن تورکیا دیموکراته و مافه کانی مرۆف ده پارێزیت!

وینه ی هه یه له ناو پێردن گه راوه. هه یه له واشنتۆن له یۆگۆسلافیا و له سه ر لاپه ره یه کی رۆژنامه ی ئەلتائەخی وینه ی هه یه! وینه ی به سه ر رۆژنامه ی سویدی و نه روپژێ و فنله ندی و ئیسلانندی و به ریتانیایی و ئینگیزی و ئەلمانیاپی و ... پیاویک بووه وه ک باز به ئاسمانه وه بووه، به چهندان زمانی باسی مه لا مسته فا و شوپشی کردووه!

نامه ی ماوه به زمانی عه ربه ی نووسراون، کۆنن، دوورودریژن. نامه ی هه یه به کوردی لاتینی نووسراون. ئه و له گه ل کوردانی باشوور و باکوور و خوهره لات و خوژئاوایش پتوه ندی هه بوون، به هه موو زمانه کانی بیگانه ش قسه ی له گه ل کورداندا کردوون!

کتیپیکی بۆ "عه بدولره حمانی شه ره فکه ندی ناسراو به هه ژار" چاپ کردیته وه، ئه ویش نامه ی سوپاسی له پشته وه بۆ نووسیوووه، دئنیام یه ک له

پارچه شيعره كاني نه وهى له بهر نيهه! گوڤاره كاني سهرده مى شوږشى ماوه،
بلاو كراوه كاني به روڼيوى ساده كوږي كراون، دلنيام زوربان پارهى گيرفاني خوږى
لى سهرف كروون و زوريشيان پيوه يان ماندوو بووه!

نامه يه كى بو "دكتور مه حمود" نووسيووه، نووسينه كورديه كهى و
دارشته كهى له هه موو نامه كاني تر جوانترن، پيت و بزوينه كاني جوانتر داناون.
ههنده گوڤارى خوڼدكاران ههن كه م كهس نه وانهى ديوه!

نه دى نه و نامانهى به زمانى توركيابي ژن له نه ستبووله وه بوى نووسيووه،
يه ك كهس بوى نووسيووه، به لام له ناو نامه كه دا دهريسكينه وه، چونكه كه
نه و كه ده گيريت له زيندان سهرى لى داوه و جلى پيسى بو شووشته!

وينه ي هه يه له ناو په رله مانى چينى و به رانبه ر پينج هه زار نه ندام و له سهر
شووروى چين و له بهر په يكه رى بودا و موم داده گيرسينيت!

نه و جه مال عه له مداره به عه له مى كوردستانه وه سهرداني ژاپون و هونگ
كونگ و تايوان و ميسر- و واشنتون و براگ و تاران و پورتو و گال و خوداشي
كردوو!

نامه ي ماوه ره شوسپي، باوكى به جلى پوليس، داى كى له گه ل خوشكه كاني و
له سهربانى ك گيراوه و پشته وه يان كه رپو و چه، ژنيك مندالتيكى له باوه شه، نه و
منداله ي وه ك بووكه شووشه له سهر ده ستى و له نيوان په نجه كاني خرپن و
شيرين دياره، نه و يش به هرينى هاوسه ريه تي!

وينه يه كى هه يه له ناوچه رزگا كراوه كان برنوويه كى كورتى په ره شووتى له
شاندايه، وينه ي هه يه به سواري ولاخه وه! وينه ي هه يه هه موو خزمه كاني له
هه ولير سهر يان لى داون و لتي كو بوونته وه!

زور حزم ده كرد وينه ي خوږى و ره حمه تي مه لا مسته فا و ئيدريسي هه بوايه!

قاسملۆ له براگه وه چووبووہ ستۆکھۆلم

له براگ به سەرۆکایه تی ئالكسندر دۆبتیشیک "Dubcok Alexander" چاکسازییه کی دیموکراتی له سیسته می ولات و حزب له نیوان ۵ ی ینایه رتا ۲۱ ی ئۆگستی سالی ۱۹۶۸ ده کریت، ده رته نجام سوپای سوۆقیه تی و هاوپه یمانه کانی به سوپا په لاماری چیکۆسلۆفاکیا ده دن و سەرۆکه که ناچار ده کهن ده سته بهرداری ئه و ریفۆرمه بیته و بزاقه که به به هاری ۱۹۶۸ ده ناسریت، به وهش دیموکراسی و گه شه سه نندنه که ی ولات ده که ویته مه ترسییه وه و خه لکیکی زۆر له و ولاته ده رۆن و روو له ده ره وه ده کهن، له وانه مامۆستایه کی زانکۆ و کوردیکی زمانزان و شارهزا به ناوی دکتۆر "عه بدولره حمان قاسملۆ" ش له وی ده روات و ده گاته ستۆکھۆلم، داوا له جه مال عه له مدار ده کات له و ولاته و له زانکۆکانی سوید ئیشیکی بۆ بدۆزیته وه!

له ژوره که ی ناو به شی ناوخۆیی خویندکاران میوانی ده بیته، پیکه وه سه ردانی "Pro. Gunner Myrdal" ده کهن، ئه وه ی نازناوی "Father of Sewden" هه بوو، دواپی کوره که شی "Jan Myrdal" ده بیته مامۆستای زانکۆ، هاوسه ره که ی "Myrdal Alva" وه زیر بووه و یه که م که س بووه داوای مافه کانی ژنانی کردوه.

ئیمه پیکه وه ده چینه خزمهت ئه و پرۆفیسۆره و پیکه وه داده نیشین، له وی پیمان ده ئیت مه لا مسته فا "Old Man" سه رکرده یه کی گه وره یه و به های بزنان، له ناو میلله تان، میللهت قاره مان دیاری ده کهن، له ناو کوردان مه لا مسته فا میلله ته که ی خۆی به قاره مانان ناساندوه. "دیار بوو قاسملۆ، زۆر له گه ل ئه و بۆچوونه نه بوو". پرۆفیسۆره که گوتی:

"من خانه نشين كراوم، به لام كوره كه له وئيه سهرداني بكه، رهنكه
بتوانيت يارمه تيتان بدات"

ئيتر له و ده مانه دا قاسملو ده پروات و له گه ل حكومه تي عيراقى ئاشنايه تي
پهيدا ده كات و ده گاته ناو به غدا، له وئيش له ناو حزبي ديموكراتي كوردستاني
ئيرانه وه سهره ه لده دات و ده بيته رابه ريان.

...

ههر له و ديداره دا پي كه وه و شيرين و ئارام چهند دوور ده روشتين و
ده چووينه ته ته رستانيش، باسي كورداني چي كو سلوفاكيا و رومانيا شم بو
ده كات، له وئيشه وه بو ناو له ندهن و باسي هونه رمه ند "هؤمه ر دزه بي" و
خوئيدني له له ندهن و ته واو كردني خوئيدن و په ريشان ده بيت بو پهيدا كردني
پاره ي زانكو، ئه وئيش به قهرز پاره كه ي بو پهيدا ده كات، دوايي به قيست
ده يداته وه! ده روئين و پي كه وه ده گه ينه مؤسكو ش و زوريش له به رلين ده بين و
... ديسان ده گه رپينه وه ولاقي چين! به راستي زور له وي ژياوه، حه وت سال
زوره، ته مه ني كه و زوريش ئاسووده بووه و زور جاريش گوتوويه تي زور شت
له وي فير بووم! كاك جه مال له گه ل ژنيكي لوري دانيشتووي له ندهن
هاوسه رگيري ده كات، ئه وئيش نه خو ش ده كه وي ت و دكتوره كاني له ندهن پي
ده لپن كانسه ره كه ي (شيرپه نجه) زوره و ده مرئيت! ئيتر ژنه نه خو شه كه ي ده باته
چين، به رده م دكتورنيكي گه وره و ديارى چين، ئه وه ي زور گه وره كاني جيهان
ده چوونه لاي، چاره سه ري ده كردن، ئه و خو ي بيست سال ته نيا ئاوى
خواردبووه، گوتبووى من به هه ناسه و جووله وزه پهيدا ده كه م و ده ژيم، رهق
و وشك ببووه، پيست و ئيسقان بوو.

دهرمانی ئه‌و، چاره‌سه‌رییه‌کانی له‌و کۆرپه‌ئه‌ له‌بارچوووه‌کان دروست ده‌کرد
"له‌ چین خه‌زان زیاتر کوریان ده‌وی، یه‌ک منداڵ و به‌س، بۆیه‌ زۆر منداڵ،
له‌بار ده‌به‌ن"، ئه‌ویش ئه‌و گوشت و خوینه‌ی ده‌کرده‌ دهرمان و چاره‌سه‌ری
نه‌خۆشه‌کانی پێ ده‌کرد، به‌رنامه‌ و زانسته‌که‌ی وا بوو، گوایه‌ شاننه‌کانی
کۆرپه‌له‌که‌ بگاته‌ ناو جه‌سته‌ی نه‌خۆش، یه‌کسه‌ر وزه‌ی پێ ده‌به‌خشیته‌وه‌،
به‌لام ده‌بیت به‌رده‌وام بیت! هه‌ر ده‌رزیه‌ک له‌وانه‌ پاره‌که‌ی ۲۰۰ دۆلاریک
بوو. ماوه‌یه‌ک ژنه‌که‌ی به‌وه‌ چاره‌سه‌ری وه‌رده‌گریت و دواپی ده‌گه‌رینه‌وه‌
له‌نده‌ن و له‌وی کۆچی دواپی ده‌کات.

...

قاوهى ھەشتەم

رۆژى ۲۰.۲۱/۸/۲۰

شوېن: مائەكەى ئەوان لە شوقەى

"Norr Mälarstrand 80" لەناو ستۆكھۆلم

پیش قاوه خواردنه وه که

کاک جه مال له گه ل قاوهی حه وته مدا دوو دانهی کتیبی گه وره ی له به رده مم دانا، یه کیکیان به زمانی سویدی و نه وهی دیکه یان به زمانی ئینگلیزی بوو، کتیبه به رگه ره قه سووره که یان نووسین و فۆتۆی زۆر بوون، فۆتۆکان له لایهن فۆتۆگرافی سویدی "Eritiamson Georg" بو کتیبی " Från Folk till Sjävstyer" ناماده کرابوون، تیدا جه مال عه له مدار له لاپه ره کانی ۱۴ و ۳۶ تا ۳۹ ده قه ئینگلیزییه که شروقه و بابه تی له سه ر فۆتۆکان نووسیوو. نه و و چه ند که سایه تی دیکه یش بابه تیان تیدا نووسیوو. کتیبه ئینگلیزییه که به و ناوه "RULE FROM GENOCIDE TO SELF_" چاپ کراوه، هه ر دوو کیان دیزاین و ناوه رۆک و به رگ و کاغه زه کانی وه ک یه کن و زۆر نایابن.

نه و فۆتۆگرافه ره سویدییه له ولاتانی؛ عیراق و سوریا و ئیران و تورکیا و به نگلادیش و ئاکوادۆر و پیرو و کوردستان وینه ی تراژیدیایی گرتوون!
له هه ر دوو کتیبه ئینگلیزی و سویدییه که دا، وینه کان هه موو گوزارشت بوون له نه هه مه تییه کانی و ژیا نی کو مه لایه تی و روژانه ی خه لکی کوردستان بوو، فۆتۆگرافه ره که هه تبه وه کوردستان و فۆتۆکانی گرتووه! کتیبه کان له سالی ۱۲۰۰۶ چاپ کراون.

...

له قاوه که ی پیش ووماندا، نه وهی دوای خواردنه هیندییه که له دیاری داده نیشین و ده یخوینه وه، باسی نه وهی بۆم گپرامه وه، نه و له گه رمه ی

شهريه كاني سالي ۱۹۷۴دا ده گه پيته وه كوردستان و ماوهيه ك له وي ده بيت! نه و كاته و له و ساله و كو تاي سالي ۱۹۷۴ و سه ره تا كاني سالي ۱۹۷۵ به فريكي زور باريبوو، ناوچه ي باله كايه تي به فر دايد ه پو شيت و ريگه ي سه ره كي نيوان خانه "ئيران" _ حاجي ئومه ران "عيراق" داده خريت. به فريش وه ك شاخ نه ستوره و به فريش ده بيت به رد، به فريش وه ك ئاگر خه لك ده كوژيت و ده سوو تيني ت! دوخه كه به و به فره دژوار ده بيت!

نه و له ويه و له سه ر سنوره، له نيوان چومان و حاجي ئومه ران و باره گه ي بارزاني دا ده زي! به و به فره ريگه كه ده گيري ت و باره گه كان و ماله كان و ده زگه كان سه خله ت و په ريشان ده بن! نه وت نابيت، خواردن و كي ك و برنج و ئارد كه م ده بيت! ئي تر هه موو په ريشان ده بن! نه و له و ده مانه له ناو ژوره تاريكه كه، له بهر سو با داره كه و ده رگه داخراوه كه به نايلون و ته نه كه له وانه ده پرسيت، نه وانه ي له بريار و سه ر كر دايه تي حزب و شو ريش نزيك بوون، ده پرسيت:

"هه فالان دياره هه فته يه كه به فر سنووري گرتووه، بزانه چون په ريشان بووين! نه دي نه گه ر شاهه نشا و ئيران و شير و خورشيد ده روازه كه به يه كجاري بگري ت، سنوور دا بخات، شو ريش و هيژه كان و پيشمه رگه و به ره كاني چيا كاني زوزك و هندرين و ماكو ك چيان به سه ر ديت، پيشمه رگه و شو ريش چي ده كه ن و چون به رگري ده كه ن؟ نه و هه موو خه لكه له ناوچه رزگار كراوه كان چون ده ژي پين؟! چه ك و ته قه مه ني له كوي ده هي تن، به رنامه تان بو نه و دوخه داناوه، بيرتان له وه كر دووه ته وه!؟"

نه وه ژه نرالي به فر ده روازه كاني گرت، نه وه يه ك ژه نرال نه وه ده كات، نه دي نه گه ر ژه نراله كاني ناو ئيران، چي ده كه ن ئاخر نه وان سه دان ژه نراليان هه يه، واته سه رباز و سويا و ده ستي ده ره كييان هه ن. هه موويان به رنامه و داواي خو يانيان خستووه ته بو خزمه تي ميلله تي فارس و ده وله تي ئيرانه وه! نه دي نه وان كورده كاني ناو شاره كاني خو يان ناچه وسينه وه و له ده ست عه جه م و

فارس داد و فیغانیان نییه؟ ئەدی دیار نییه شاهه‌نشا شوپشه‌که‌ش وه‌ک دارده‌سته به‌کار ناهینیت!؟ جه‌مال عه‌له‌مدار ده‌لێت؛ خۆم گویم له‌سه‌رۆک بارزانی بووه، ئیمه ژماره‌یه‌ک که‌سایه‌تی دیاری حزب و پێشمه‌رگایه‌تی بووین، من له‌ده‌روه‌ه‌ه‌اتبوومه‌وه، ئەوانی تریش له‌شاخ و باره‌گه‌ و به‌ره‌کانی شه‌ر و ناو خه‌لکه‌وه‌ه‌اتبوون، ه‌اتبوون له‌شوئینه‌ی زوو زوو ناپالم به‌رگه‌رد و شاخه‌کان ده‌که‌وت و چالی گه‌وره‌گه‌وره‌ی دروست ده‌کردن و زیانی گیانی و مادی به‌ ناوچه‌که‌ ده‌گه‌یاندا!

له‌وی سه‌رۆک بارزانی له‌هه‌مووان ده‌پرسیت و ده‌لێت؛ هه‌فالان ده‌زانن کێ و کام ده‌وله‌ت دوژمنی گه‌وره‌ی کورده‌! له‌هه‌مووان دژوارتره‌؟ هه‌ر یه‌کیک قسه‌یه‌ک و ناویک و ولاتیکی ده‌لێت؛ به‌لام سه‌رۆک بارزانی ده‌لێت:

"وا نییه، دوژمنی راستی و ترسنکی ئیمه ئێران و شاهه‌نشایه‌!"

ئێتر ئه‌ویش له‌به‌ر رۆشنایی په‌یقه‌که‌ی سه‌رۆک بارزانی و شریوونی دۆخه‌که‌ له‌و ده‌مانه‌ی به‌فر ده‌باریت، له‌و رۆژه‌ی به‌فر هه‌فته‌یه‌ک سنووری داخستبوو به‌ئاماده‌بووان ده‌لێت: "ناترسن ئێران سنوور له‌سه‌ر شوپش و پێشمه‌رگه‌ و ئیستگه‌ی ده‌نگی کوردستان و هه‌یزه‌کان به‌ریت، چیت برنج و ئارد و رۆن و فیشه‌ک نه‌یه‌ته‌ کوردستانه‌وه، هه‌یزی رزگاری و چه‌مرین و ده‌شتی هه‌ولێر بێبه‌ش بکات؟!"

یه‌کیک له‌وانه‌ی سه‌رما هه‌راسانی کردبوو، له‌رزنی لی ه‌اتبوو، پالتۆ شه‌ر ته‌نکه ئێرانییه‌که‌ی به‌ری و به‌له‌پێچ و جه‌مه‌دانیه‌ خه‌ره‌ بچووکه‌که‌ی سه‌ری، گه‌رمی نه‌ده‌کرده‌وه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی چه‌ند رۆژ بوو به‌فر سنووری گرتبوو، نه‌وتیان که‌م بووبوو، پێی ده‌لێت:

"مه‌ترسن، خه‌ته‌ر و مه‌ترسی له‌ئارادا نییه، شاهه‌نشا ئیمه‌ی خۆش ده‌وێت! ئه‌ویش ره‌گه‌زی ئارییه، ئیمه‌ش له‌نه‌ژادی ئارین! یه‌ک خوین و

ره گه زين و پشتمان به رنادات! كاتيک، من خوم وينه كاني بوردوماني قه لادزي و زانكوکه و قوتاييه كانم نيشان دا، زور بومان گريا، فرميسكي بو قوربانويه كان رشت! بويه دننيام پشتمان به رنادات و به فرمان بو ده توينيته وه، سوپاي سه دام ده شكينيت و فرۆكه مان بو ده خاته خوار، وهك ئه وه ي له چومان به هوکيكي ئيران كهوت، باجه ره گه و ره كه ي ههر له ئاسمانه وه به يه ك ده قه ده كاته پارچه يه ك ئاگر و يه ك سه ر ده كه ويته خوار"

پاش نسكو، به لام ئه و جاره له ناو ئوفيسه كه ي خويه وه له له ندهن، جه مال عه له مدار هه مان ئه و سه ركرديه ده بينيته وه و قسه كه ي روژي به فره كه ي به بير ده هينيته وه!

ئه و يش ده لئيت باشم له بيره! شاهه نشا چون به چاوترووكانيك ئه و شوړشه گه و ره ي ليمان توانده وه. ئه و كاته هه ستمان به وه نه ده كرد!

قاوهی ههشتهم

دیاره ههتاوه که نهماوه و ههوره و دووریش نییه باران بباریت، با بباریت، ئیمه قسهی خوما ده کهین، سهیری وینهی زورمان کرد، ئه و خه نجه ره ی نیشان دام که ره حمه تی مه لا مه سته فا به دیاری پیشکشی کردوو، خه نجه ره که له ناو دهستی بوو گوئی؛ له گه ل روژنامه نووسیکی بیگانه دا له خزمهت ئه ودا بووین، پارچه یه ک مافووری به دیاری دا به ئه و، منیش گوتم: "سه روک ئه دی دیاری من؛ یه کسه ر وه ک ئه وه ی خوی بو ئه وه زووتر ئاماده کردبیت، به پیشمه رگه یه کی گوت خه نجه ره که م بو بینه! ئه و خه نجه ره یان بو هیئا، ئه ویش گوئی: "ئه وه ش دیاری من بو تو! ئیتر منیش به شانازییه وه لی وهرده گرم".

جه مال عه له مدار گوئی:

من له و ساله وه، له سالی ۱۹۶۸ هه له مگرتوو، هه ر شه ش بزماره زهرده کانی ساف زیرن! که سیش نهیدیوه و که سیش نهیده زانی، ئه وه نده نه بیت شت له ژنان ون نابیت و هه ر ده پرسن، "به هرین" ی هاوسهرم ئه ویش ده زانیت، ئیتر دواییش به منداله کان ده ئیم با دیاری من بیت بو ئه وان!

ئه و له گه ل ئه و خه نجه ره سی خه نجه ری دیکه ی نیشان دام، یه کیکیان زیرینگریکی سوپی مه ندائی به غدایی به دیاری پیشکشی کردبوو، ئه وه ی دیکه یان له ئورگوا ی وه ک دیاری هینابووی، به لام باریکه که که میک به شیر ده چیت گوئی: "ئه وه یان عه ره بییه".

من ده پرسم ئينجا با له وانهش دوور بکه وينه وه و ده پرسم: "کاک جهمال با که ميک له ناو گه ره که کانی ستوکھۆلم بسوورپينه وه، بچينه ناو ته و گه ره کانه ي ته و شاره که توی تيدا ژياويت! يان مولکی خۆت بوون، به چهندت کريون و به چهندت فروشتووه و چهنديان به کری بوون؟"

تا قوتابي بووم زياتر له به شي ناوخۆ و ژووري ناو مالان ژياوم، بو دوزينه وه ي شوين و به شي ناوخۆش، کونسووله که ي سويد له تهسته نبوول بهره وام پيوهنديمان هه بوو، ته و له بهر خاتري من قسه له گه ل پرؤفيسور ئاربوومي بيناسازدا ده کات، ته و مامؤستاي سيلسينگ بوو. ته و يش پيوهندي به مامؤستايه کي نووسه ر ده کات؛ کتبي گه شتيازي دهنووسي، ته و يش دهنيرتته لاي ژنه نووسه ره سويديه که و ماوه يه ک له وي ده بم، پيشتر باسمان کردووه، ته وه يه که م هه واري من بووه له ناو ستوکھۆلم. دواي هه ر به هوي پيوهنديه کانی ته وانه وه ده چمه به شي ناوخوي! ماوه يه کي زور پارهي قهرزي "CSN" وه رده گرم و مانگانه کری به شي ناوخوي پي ده ده م.

له وي ده چمه گه ره کي "Näsby Täby" له گه ل ره فعت ته لسيد له يه ک باله خانه بووين، له و کاته دا له گه ل کچه سويديه که پيکه وه بووين و دواي ده بيتته هاوسه ر و دايمي منداله کانم. له وي پيکه وه ده ژين به ده هه زار کرون شوقه که مان کريبوو و مانگانه هه زار کرونيکمان وه ک خزمه تگوازي ده دا، ته و ئيشي. ده کرد و موچه ي هه بوو. له وي ده بين تا مندالمان ده بيت، "شيرين ي" نؤبه رهمان له وي له دا يک بوو، بويه شوينه که به شي نه ده کردين و شوقه که ده فروشين، يه کيکي گه وره تر له سه نته ري "Täby" له "Marknad vägen"

به دوازده هزار کرۆن ده کپین و ده گوازینهوه، لهو کپین و فرۆشتنه دا زهره ناکهین. "شیرکو" ی کوریشم لهوئ له دایک ده بئیت.

زۆر لهوئ ده مینینهوه و شوئنه که مان گه و ره و باش بوو، تا ئه و ده مانه ی له سه ر داوای حزب ده چمه له ندهن. لهوئ خانووئیک به کری ده گرین؛ خانووئیک گه و ره بوو باخچه ی هه بوو، دیاره له ندهن وایه خانووی زۆره و شوئنه که مان خوۆش بوو، خانووه که ش گه و ره بوو. تا رۆژنیکیان کاک ئیدریس ده ئئیت: "ئیمه خانووئیک به ناوی حزب بکپین باشتره و چیتر کری نه دهیت؛ و پاره مان هه یه!". خانووئیکم بۆ ده کپن، خانووه که سی ژووری نووستنی هه بوو، له ناوچه یه کی خوۆش بوو، تا نسکو لهوئ ده بم و دواپی خانووه که ده ده مه وه کاک مه سعوود، پاشان به پاره و نرخي بازار لئیان ده کپمه وه، چونکه ئه وان ده یانفرۆشت، منیش ماوه یه ک لهوئ ده بم و دواپی ده یفرۆشمه وه، چونکه منداله کانم گه رانه وه ستۆکهۆلم. لهوئ فیلالیه کم به ۸۰۰ هه زار کرۆن بۆ کپین، خانووه که گه و ره بوو! له سه ر ده ریاچه یه ک بوو، که له گه ل هاوسه ره که م جیا ده بینه وه، خانووه که بۆ ژنه که جی ده هیلم و منداله کانیش له گه ل ئه ودا ده ژین، دوو کوره که م بۆ خوئندن ده چنه ئه مریکا، منیش ده گه رپمه وه له ندهن و لهوئ خانووئیک ده کرم!

ماوه یه ک سه فه ر ده که م و له ده ره وه ئیش ده که م، تا هاوسه رگیری له گه ل ژنه لوره ئیرانییه که ده که م و خانووئیک گه و ره تر ده کرم و تیدا پیکه وه ده ژین و سه فه ری زۆریش ده که م. له و ده مانه ژنه که م ته مه نی سی و شه ش سا ل بوو به نه خوۆشی ده مریت. پاش مردنی ئه و من زیاتر له چین ده ژیم و له گه ل سه میردا پیکه وه له شوقه یه ک ده ژین، دوو جاریش هه وارمان ده گۆرین. شوقه کانی ئه وان له ناو هوتیله کاندای بوون.

ئه و ده مانه له ناو سوید هیچ مولکئیکم نه بوو، زیاتر له هۆتیل ده مامه وه ده چوومه گراند هوتیل و شیراتۆن و زوو زوو سه رم له منداله کان ده دا، دواپی

له ناو "Gamlastan"، سه نته ره كوڤنه كه ي ستوكهولم شوقه يه كم كړي، دوو نهوم "House Pent" بوو، ئيتر ده چوومه نه وي و سه رقفولانه ي نزيكه ي ۲۰۰ هه زار كرونم دابوو، له وي پييان خوش بوو، ژووره كه ي سه ره وه ي بو من بوو، تواليته شي. تيدا بوو، به لام نه وان به رده وام ميواني هه بوو، قه ره بالغ بوون و ئاهه ننگ و به زميان خوش بوو، شوقه يه كي ديكه يان له "Södermalm" بو ده كرم، نه ويش نزيك سه نته ره بوو، ئيتر فئيللا گه وره كه له "Ekerö" ده كرم. نه وهش ده فروشم و ده گوازينه وه نه و خانووه ي ئيستا.

...

سه برده ت له گه ل هوتيله كاني جيهان چيه؟

زور له هوتيل ژياوم، ده توانم بلنم نيوه ي ژيانم له هوتيل به سه ر بر دووه، نه وه ي له بيرم ناچيت هوتيليك بوو له هونگ كونگ، زور گه وره و زور لوکس بوو، حه وت هه شت ريستورانتي هه بوو، له سالونه كاندا سه ما و به زمي زور بوو، له وي نه وه زور به ناوبانگه. من له وي ميواني كو مپانيا كان ده بووم. ديمه ن و فيوو و نه خشه كه ي تايبه ت بوو. له به رازيل له "مه قسود پلازا" ده مامه وه، خاوه نه كاني عه رهب لوبناني بوو، نه ويش ناوازه بوو، له روي نه ندياري بيناسازيه وه زور نازدار بوو، چه ند ديمه ن و ليقلي هه بوون، هه مووي ره نگا ورننگ و نافووره ي زور بوو. نه وه ي چينيش دياري سو فيه تيه كان بوو بو سه روک ماو، گه وره بوو، ده توانم بلنم زياتر له هه زار و پينج سه د ژورر ده بوو.

له ته له فزيوني شوقه ي هوتيله كه ي په كيندا، كه نالي هه والي "CNN" مان هه بوو، له بهر نه وه ي ميلله تي چين بويان نه بوو سه يري كه نالي بينگانه بكن، به تايبه تي نه و كه ناله، ئيتر براده ره كانم به ميواني بو ديتن و سه ير كردني كه ناله كه

و تیگه‌یشتن له بارودۆخی جیهان، دههاتنه ژووره‌که‌ی من. مسسز. ما، وشه‌ی ما به زمانی چینیه‌کان موحه‌مه‌د بوو، ئەو باوکی مه‌لای موسوولمان بوو، به‌رپوه‌به‌ری بانکی چینی بوو، له‌به‌ر ئەوه‌ی ده‌یزانی من موسوولمانم منی به براده‌ر ناو ده‌برد. ئەو ده‌هاته ژووره‌که‌م و سه‌یری که‌ناله‌که‌ ده‌کرد. هه‌ندی جارێش له‌ گونده‌کانی چین له‌ هوتیلی خراپ ماومه‌ته‌وه، ئەگەر نا له‌ هه‌موو ژیانمدا حه‌زم له‌ هوتیل نازدار و گه‌وره‌ بووه.

...

هۆتیل واته‌ ژیان، ئەدی مردن، بیر له‌ مردن ده‌که‌یته‌وه؟

من مردن به‌ ته‌واوکردنی ژیان ده‌زانم و به‌رده‌وامیه‌ی؛ وه‌ک هه‌موو دره‌خت و دیارده‌یه‌کی تری سرووشت، گه‌لای دار هه‌لده‌وه‌رپیت و دووباره‌ له‌ وه‌رزپکی تر سه‌وز و شین ده‌بیته‌وه، مرۆفیش وایه، جه‌سته‌ش به‌و جوهریه‌! مردن ئەوه نییه‌ لپی بترسییت! بیری لێ ناکه‌مه‌وه، تۆ ده‌مریت نه‌وه‌یه‌کی تر په‌یدا ده‌بیت! باکم نییه، زۆر ژيام و گه‌نجیک بووم له‌ هه‌ولپێر ده‌رده‌چم و هه‌موو دونیا ده‌گه‌ریم، که‌م شوین ماوه‌ بو جوانی و ژیان و سه‌یران سه‌رم نه‌دابیت، خه‌لکم زۆر بینی هه‌ر له‌ سه‌روکی ئەمریکی تا ده‌گاته‌ جووتیارپکی هه‌ژاری چین، هه‌موو جوهره‌ مرۆفیکم بینی، تۆ ده‌گه‌م مرۆف شتیکی ئالۆزه‌ و هه‌مووش جیاوازن و که‌س به‌ که‌س ناچیت، له‌و ژیانه‌ ئەزموونی زۆر ده‌بینم و زۆر شت و وانه‌ فێر ده‌بم. زۆر که‌سیش بێ به‌رنامه‌ و دوور له‌ لۆژیک خۆیان ماندوو ده‌که‌ن و کووشی- زۆر ده‌ده‌ن، خه‌م بو شت ده‌خۆن که‌ هیچ سوودپکی نییه، ده‌بنه‌ عه‌بدی پاره، له‌جیاتێ ئەوه‌ی ده‌ست به‌سه‌ر پاره‌ داگیرن، پاره‌ ره‌زیل و کۆیله‌یان ده‌کات، پاره‌ که‌ش ناتوانن پاره‌ که‌یش سه‌رفی بکه‌ن و لییان ده‌بیته‌ ده‌رد و

به لاش، بزسماني دهوله مەندم زور بينين، هاموشوم له گه ل کردن و هاوشانيان ئيشم کرد، نه مبینی هیچ دهوله مەندیك به خته وەر بیت، تا پاره ی زیاتر بووه کیشه و تهنگاوییه کانی زیاتر بوون، من وا نه بووم چونکه به ویستی خوم ناکه و مه ناو بزس، له سیاسه تدا ده رگه م له سه ر داده خریت و ریگه له سیاسه ته که م ده گرن و بوارم نادهن، بویه ئیتر روو له بزس ده که م، بو من بزس ئەزموونیکي نوئ بوو.

من له بزس زور شت فیربووم، له و کارانه دا ئەوه فیڕ ده بم، ئەوه ی بیه ویت سیاسه ت بکات وا باشتره سه ره تا بزس بکات. چونکه سیاسه ت بزسه، له و بواره دا زور شت فیڕ ده بم، یه که م؛ له بزس هه موو قسه یه ک بریتیه له پاره یه، بویه ده بیت زور ئاگاداری قسه و زمانت بیت، به لام له سیاسه تدا یه ک سه عات قسه ده که یه ت و په یقه که ت هیچ مانایه ک و جیگه یه ک ناگرته وه، قسه ی پووچن و ته واو، بویه ئە گه ر له بزس شاره زا بوویت، ده زانیت چون سیاسه ت بکه یه ت، ئیستا که سیاسه ت ده که م به جوړیکی تر ده یکه م، له گه ل هه ر که سیك دانوستان ده که م به خوړای یه خه ی به رناده م تا شتیکی لی وهر نه گرم، منیش شتیکی ده ده می، کات و دانوستانه که به خوړای ناروات. خه لک هه یه بو پاره سووک ده بیت.

من خوم له بزس شاره زا ده بم، له کاتیکیدا هیچ نه خویندبوو، سه یری هه ل سوکه وتی بزسمانه کانم ده کرد و به راوردم ده کردن. به و شیوه یه تی ده گه م باشترین بوار و شیواز بو ناسینی خه لک بزسه! له بزسدا چون پاره سه رف ده که یه ت، به و جوړه ش خه لکیش سه رف ده که یه ت.

هه ر جاریک له گه ل یه کییک بو بزس و ئیشکردنی دیدارمان ده بوو، من قسه م نه ده کرد، بوارم به و ده دا قسه کانی خوی بکات، ئەو و زووتر خوی به تال بکاته وه، هه ر چه ند ئەو زیاتر قسه ی ده کرد، زیاتر که سایه تی و مۆرالی ئەوم بو درده که وتن، ئەو شتانه ی ئەوی نه یبوو و له به رده ستی نه بوون باسی ده کردن،

به تایبه تی که دیداری که سانی لوبنانی و ئیرانییم ده کردن، یه ک سه عات قسه یان ده کرد و باسی پاره کانیاں ده کرد، ئه وه ندهم له فلانه شوینه و ئه وه ندهم ماوه، به وه تیده گه یستم ئه وه پاره ی نییه، وه ک چۆن ژنه له شفرۆشه کان باسی ناموس و ئه خلاق ده که ن.

له یاسادا، تا تاوانه که له سه ری نه چه سپیت تۆمه تبار بیتاوانه، له بزنیسیدا، هه ر که سپیک تا نه یناسیت و تاقی نه که یته وه، ناتوانیت کاری له گه لدا بکه ییت، هه موو که س به قسه ی خووش و چه نه بازیه کانی باسی زۆر ده کات، ئه وه گرینگ نییه، ئیشکردن و به ره هم گرینگه. له بزنیس ئه وه ش فیڕ بووم هه رگیز به قسه برۆا نه که م، قسه به لگه نییه، دیتنیش نیوه باوه رکردنه و هه مووی نییه، چونکه ده توانن به وه ییش فیلت لی بکه ن. ئیستا که له گه ل یه کییک باس له سیاست ده که م، وه ک جاران قسه ناکه م، هه ئسوکه وتم وه ک جاران نه ماوه، گۆراوم، بزنیس فیڕی کردم به جوړیکی دی سیاست بکه م.

له بزنیسدا متمانه و برۆاکردن دیارده یه کی یه که مه. ئیشکردن بو متمانه کردن زۆر گرینگه، هه ر که سپیک گه یشته ئه وه قه ناعه ته ی که برۆات پی بکات، ئیتر هه موو شتیکت بو ده کات. له بزنیسدا که سی فرۆشیار هه یه، قسه ت بو ده کات تا ئیقناعت پی بکات و شته که ت پی بفرۆشییت، به وه ش شتیکی خراپت ده داتی، ئه و جوړه که سانه بزنیسمان نین، چونکه بزنیسمان شتی خراپ نافروشییت، بزنیس ئیشکردنه بو په یداکردنی بازار و خه لک، نه ک بو قازانج، ئه وه بکه ئینجا قازانج ده که ییت. ئه و جوړه بزنیسمانه خیانه ت ناکه ن، له به رازیل ئه وانهم زۆر ناسی و پیکه وه ئیشمان کردوو و ئیستاش براده رین. چونکه که متمانه په یدا بوو ئیتر به پاره ئه وانه ده ناسیته وه.

...

چيت ماوه بيكه يت، خهونت چييه؟

من هه موو شتم ته واو كړدووه، بشمرم هه موو شته كانم ته واو كړدووه و هيچم نه ماوه بيكه م، يه ك شت داواكارم مردن له ناكاو و له پر بيت و رهزيل نه بم له ده ستوپې نه كه وم، كه روژه كه م هات بمرم و دهمه وي يه كجار بمرم، نه ك هه موو روژي جاريك بمرم و ببه بارگراني به سهر ئه واني تره وه. داواش ده كه م له كن كوره كه م بمنيژن، له ته نيشت گوړه كه ي ئه و، ئه گهر ئه و نه بوايه له هه وليړ، ئه وئيش نا، چونكه قه برستاني هه وليړي ويران و كه لاويه، ئه گهر ئه و نه بوايه، ده مويست له كن باوكم بم، ئه و ليړه يه، كوره كه م له گوړستانيكي مه سيحييه كانه، به لام كه باوكم مرد له كن ئه وان گوړستاني موسوولمان هه بوو، له وي ناشتمان، ئه و ده مانه گوړستانه كان تيكل نه بوون، ئيستا تيكله، موسوولمان له ته نيشت مه سيحييه ك ده نيژن! ئيستا زور بووه موسوولمان زورن، بويه له هه موو گوړستانيك هه يه، شوئيكي نزيك بيت جاروبار ئه گهر منداله كانم هاتن گوتم بو بهين.

...

با بگه‌پینه‌وه ناو ژیان، له خواردنی کام ناندین داوای دوو جوړه
خواردن ده‌که‌یت، کام ولات و کولتووری ئه‌و جیهانه گه‌وره‌یه؟

خواردنی چینیم پې خوښن، له‌وې نانی باشم خواردووه، خواردنی
تورکیاییشم پې خوښن، ئه‌و دوو ناندینه خوښن، هه‌روه‌ها ئیتالیاپی و
فه‌ره‌نساو‌ه‌ییش خوښن.

چون دوو ناندینی فه‌ره‌نساوی و ئیتالیاپی له‌یه‌ک جیا ده‌که‌یته‌وه،
هاوسنوورن، نزیکن و کولتووریان هاوبه‌شه؟

نا خواردنی فه‌ره‌نساوی چه‌ورتره، کریمی زور تی ده‌که‌ن، به‌وه‌ دياره و
هه‌روه‌ها له زوربه‌ی خواردنی فه‌ره‌نسی۔ شه‌راپی تی ده‌که‌ن، به‌ شه‌رابه‌وه
ده‌یکوئینن، به‌لام ئیتالی خواردنیان ساده‌یه! روژیک ده‌چینه‌ ریستوران‌تیکی
ئیتالیاپی.

قسه‌مان زور کردن، باسی خه‌لکی زورمان کردن، زوریان که‌موکوری و
ململانی بیوون، با هه‌ندیکی باسی چاکه و جوانییه‌کانیش بکه‌ین؟

بۆیه‌ وایه، چونکه‌ خراپه‌کان له‌بیر ناکرین، بۆیه‌ زیاتر له‌یادن! بۆ نمونه‌ تا
له‌ناو شو‌رش بووین، که‌سیکی وه‌ک دکتور مه‌حمود عوسمان سه‌رکرده‌ و
هاوری و که‌سیکی به‌توانا و ته‌واو بوو، فیداکار بوو، ئیشی۔ زور بوو و زیره‌ک و

به توانا بوو، هه موو كاروباره كاني شوړشي راده پهلاندن، هه ر به ته نيا و وه ستاني نه بوو، نه وه نده ي له وئ ده بووم له خيوه ته كه ي نه ودا ده خه وتم. نه و به يانيان زوو له خه و هه لده ستا و ده چوو ه سه ر نه خوځخانه كان، ناو نه خوځ و برينداره كان، هه مووي به سه ر ده كرده وه. من خه وتبووم نه و دهرده چوو و نه ده گه رايه وه، پيش نيوه رږو له ناوپردان له مه كته بي ته نفيزي ده وامي حزبي ده كرد، نيوه رږويان له گه ل نه و نانم ده خوارد، هه موو ئيش و راسپارده كاني مه كته بي عه سكه ري و سياسي كو ده كرده وه و ئيواران ده چوو ه باره گه ي بارزاني و ئيشه كاني نيشانه ي مه لا مسته فاي ده دان. شه و درهنگ ده گه رايه وه، زور جارن من خه وتبووم كه ده هاته وه، زور به و كابرايه سه رسام بووم، كه سيكي خاكي و ساده بوو، به رده وام جانتا كه ي له ناو ده ست بوو، قبوولي نه ده كرد كه س بو ي هه لگريت، ده يگوت ناكري كورم تو بو پيشمه رگايه تي هاتوويت، نه ك خزمه تكاري، ئيشي— خو ي به خو ي ده ي كرد، له شوړش وه ك پيشمه رگه يه ك پاره ي وه رده گرت و يه ك ديناري وه رده گرت، شه ش مانگ پاره ي قاتيكي كو ده كرده وه، جگه ره ي نه ده كيشا، هه زي ده كرد زماني فه رهنسايي فير بيت، به شه ش مانگ زمانه كه باش فير ده بيت، هه ر به كتيب و فه رههنگ، فه رهنساوييه كان ده يانگوت تو له فه رهنسا زانكو ت ته واو كرده وه، زمانه كه ي نه وه نده باش بوو.

پاش نسكو و له سالي ۱۹۷۵ دا نه و يه كسه ر گورا و بووه مروفيكي تر و ئيتر به رنامه كاني ده گوريت و هه موو نه ئينيه كاني شوړشي به كتيبكي ئاشكرا كرد. تا دوا روزه كاني شوړش كه سه زور نزيكه كاني مه لا مه سته فا بوو، زور جار له كاك مه سعوود و ئيدريش له پيشتر بوو، نازانم چون وا خيرا له ئيران ده گوريت. دوا جار له هه ولير له هوتيل چوارچرا بووين، گوتي:

"كاك مه سعوود سه روكي ديوانيكي ده وئيت، زمانزان بيت، شارهزا بيت، ويستم ناوي توي بو پيشنيار بكه م"

من گوتم:

"هیچ وهزیفهیه ک قبول ناکه م، وهزیریشم قبول نه کرد!"
لهو بارودۆخه تاقهتی کارکردنم نه مابوو، ده مزانی وهزارهته کان و پۆسته کان و
که سایه تیه کان چ ده که ن!

...

با که میک باسی عومه ر شیخ موس بکهین، له سوید پیکه وه
ئیشان کردوو؟

_ ئه وه له ئینگلته را بوو، من هینامه سوید. له وی وه زعی باش نه بوو،
پیه ندییم به ئیقامه ی سویدی کرد، ئه وان برویان به قسه کانم ده کرد، داوی
ده که م و هاته سوید. پیکه وه ئیش ده کهین و توانای زۆر بوو، زمانه که ی له
هیی من باشتر بوو، له پیه ندییه کانی کۆمه له ی په نابهران ئیشمان ده کرد.
سه ره تا له گه ل دکتۆر که مال فوئاد بوو، دوا ی لییان دابرابوو، به لام دواتر
ده زانم پیه ندییه کانی ماون و دۆستایه تی ئیمه ش ده کات، من به براده ران
ده لیم عومه ر شیخ موس له ریبازه که ی ئیمه دووره، ئیتر بۆیان گپرابوو وه،
به وه پیه ندییه کانمان نامینیت و منیش به یه کجاری ده چمه له له نده ن،
ئه ویش له سوید ده مینیته وه، که هاوسه ره که ی مرد به شداری پرسه که ی
ده که م.

...

رینووسی کوردی و په‌یژه‌کانی سه‌رکه‌وتن

ئه‌وه‌ی ئیش له‌ناو دۆکومینته‌کانی جه‌مال عه‌له‌مدار بکات، پپو‌یسته‌ چهند زمان بزانیته، ئاسان نییه‌ بتوانی هه‌موویان ورد بخوینیتته‌وه، ئه‌گه‌ر باش و ورد زمانی ئینگلیزی و عه‌ره‌بی و تورکیایی و فارسی و سويدی و نه‌رویزی و دانیمارکی و ... نه‌زانیته، ئاسان نییه‌ و نا‌کریت له‌ ده‌ق و مانا و مه‌به‌ستی نامه و ئارتیکل و ئینترقیوه‌کان سه‌ر ده‌ربکات، زمانه‌ کوردییه‌ که‌ش به‌ کرمانجی و سۆرانی و به‌ پیتی عه‌ره‌بی و لاتینی نه‌خوینیتته‌وه!

ئه‌وه‌ی سه‌یری ئه‌وانه‌ بکات پپو‌یسته‌ چاوه‌کانی باش بیته، چاویلکه‌ و عه‌ده‌سه‌ی باشیشی ده‌و‌یت! ده‌ست و په‌نجه‌ی نه‌رم و ناسکی ده‌و‌یت، چونکه‌ کاغه‌زه‌کانیش ناسک بوون، سه‌ره‌ په‌نجه‌کانی در نه‌بن، ده‌ستی نه‌له‌رزیت، تا‌قه‌تی زۆر بیته و ماندووش نه‌بیته "وه‌ک خۆی ده‌لیته‌ وه‌ک چینییه‌کان به‌رگه‌ی ئیش بگریته و ماندوو نه‌بیته".

له‌ نووسین و نامه‌کانا رینووسی کۆنی هه‌فتا‌کانی سه‌ده‌ی رابردووی زۆره‌. رینووسی کوردی؛ به‌لام به‌خه‌ت و رینووسی عه‌ره‌بی. له‌ناو نامه‌کانا تازه‌ به‌ تازه، پیتی "ۆ" و "ئ" و "پ" و "گ" و "ژ" و "وو" و "ل" و ... په‌یدا بووه، به‌لام که‌م به‌کار هاتوون، له‌ زۆربه‌یان ئه‌وانه‌ی نامه‌کانیان نووسیوو هه‌ نازانن و ئاگادار نه‌بوون ئه‌و رینووسه‌ ب‌لاو بووینته‌وه و قه‌له‌م و ده‌ست و ده‌فته‌ری کوردی پپی ئاشنا بووه و هه‌یشتا ساوا بووه و پپی نه‌گرتوو. نووسه‌ره‌کانی به‌شه‌رمه‌وه نووسیویانه، دوودل له‌ قه‌له‌وه‌بی و لاوازی پپته‌کان ده‌ستیان له‌رزپوه‌ قه‌له‌وی بکه‌ن، یان هه‌ر سیس و باریک وه‌ک جارن ب‌مینیتته‌وه!

له‌ناو نامه‌کاندا هه‌یشتا پیتی "و"ی داماو نازانیته و نا‌کریت به‌ته‌نیا بنووسریت، بیته‌ ئامرازی لکاندن و "به‌ عه‌ره‌بی حرف عطف" شه‌ش له‌و

بیته کانه بو لکاندن، واوه کهش لهوانهیه. جاریک به وشه یه کهم و جاریک به وشه ی دووه می ناو رسته ی نووسین لکاوه! رینووسه که خوشه، کهم پیتی "ل" ههیه قه له و بیت، هه موویان لاوازن، نه و "ل" مانه بچنه سهر ههر بالیک یه ک بست نافرن و زوو شه پ ده کهون!

پیم سهیره و زوریش سه رنجم راده کیشیت له سالی ۱۹۷۳ د له پاکستان نامه یه کی کورتی ده ستخته تی بو هاتوو، رینووسه کوردیه که ی جوانه، کوردیه که ی له هه موو نامه کانی له ناو شوپش و له ناو ریکخستنه کانی خویندکاران پاراوتره که بو ی هاتوو، به لام به داخه وه ناوی له سهر نییه، دواپی لی ده پرسم و هیوادارم بزانی، نه وه کییه نامه یه کی نووسیوو رینووسه که ی وا پاکه، جوانه و له هه موویان شیرینتره! که لی ده پرسم و به شیوه یه کی ئاساپی ده ئیت:

"باشم له بیره و له پاکستانه وه پیوه ندییمان هه بو، نه و له کوردستانه وه چووبوو نه وی، له وی گیرسابوو و کوردایه تی ده کرد، پیمان ده گوت" عه لی پاکستانی، "هاته له ندهن و له وی بینیم"

نه وه ی بیه ویت توئینه وه یه ک له سهر میژوو و که توار و روزه فی پۆست و نامه کان بکات، نامه کانی جه مال عه له مدار بخوینته وه و تی ده گات نه و نامانه، نه و پارچه کاغه زانه، نه و هه والانه چهند ماندوو بوون، چهند ریگه ی دووریان بریوه، ناویان گۆریوه، ده ستاوده ستیان کردوو، خویان شاردونه ته وه، ده کری پرسین چهندان نامه ون بوون و نه گه یشتوو نه دهستی و ئیستاش هه ردوولا له بیریان نه ماوه، نه وه ی نووسیویه تی و نه وه ی چاوه روانی کردوو! نه و نامانه ی به خو شی و پی ترس نووسراون، جیاوازن لهوانه ی به دزییه وه نووسراون و هاتوون و گه یشتوون! ده توانی باش بزانی بارودوخه سیاسییه که چون بووه، چهند باسی پاره کراوه، چهند جار نووسیویانه بیکره و دواپی پاره کهت ده دینه وه! چهند جار نووسراوه، نامه یه کمان به فلانه که سدا بو ناردویت و

دەپرسىن گەيشت يان نا! نووسراو، بۆ دەنگت نىيە، نووسراو ھەز دەكەين
بنووسىن بەلام ناوېرىن!

نامەكان زۆربەيان درېژن، ناوى زۆريان تېدان، شوپنەكان دوور و نزيكن، لە
لۆزانی سويسرا، تا بەرلین، لە گەلالە و ناوپردان تا ھەولپىر، نامەى واى تېدايە لە
پاکستانەو ھاتوون، نامەى سەرۆک بارزانى و ھەردوو كورەكەى مەسعوود و
ئىدىرىس، نامەيەك بە ناو و ئىمزاى مام جەلال تالەبانی، نامەى برادەرئىكى
پارچەيەك شىعرى سۆزدارى بە زمانى عەرەبى بۆ نووسىووە، چۆن كچانى نازدار
زوو عاشقى دەبن، لەبەر ئەوھى ناوى جەمالە. نامەكانى مىر كامەران بە پىتى
لاتىنى، نامەكانى عىسمەت شەرىف وانلى بە زمانى عەرەبى، نامەكانى كىژە
دۆستەكەى لە ئەستەنبوول بە زمانى توركيياى، نامەيەكى باوكى ماوہ بە خەتئىكى
جوان بە زمانى عەرەبى نووسىويەتى باسى ھەموو خوشك و براكانى بۆ كردووە،
لەبەر ئەوھى ماوہيەكە زۆرە لىيان دابراوہ و ھەواى نەبووہ، بۆى نووسىووە كە
ئەوان لە خویندن گەيشتوونەتە كوئى. خوشكەكانى بە زمانى كوردى. پلىكى
خەيرىە عەلەمدار بە زمانى عەرەبى نامەيەكى بۆ نووسىووە:

من ئەمسال خانەى مامۆستايانم تەواو كردووە، زوو داماندەمەزرىن و
لەبەر ئەوھى يەكەمى سەر لىواى ھەولپىرم، بۆيە من لەناو شار دەبم.

نامەى ئىحسان شىرزادى كۆنە وەزىر و گەورە بىناسازى ھەولپىرى لە بەغدا
بە كوردى و لەسەر پارچە كاغەزى وەزارەتى شارەوانىيەكانى عىراق. پۆستكارتى
زۆرە، جەژنانە و نەورۆزنامەى زۆرن! كە باوكى كۆچىداوېى كردووە كاك
مسعوود بە نامەيەك سەرەخۆشى لى كردووە، كە ئىقامەى سویدی وەرگرتووە
بە رەسمى پىيان راگەياندووە! بروسكەيەكى ئەستەنبوولى ماوہ، كە گەيشتووتە
سوید، كىژەكە بەخۆشيبەوہ پىرۆزىياى لى كردووە، بۆنى سووتانى پىوہيە!

لە كۆتايى شىستەكاندا جەمال عەلەمدار بە سەردان و لەسەر داواى حزب
چووہتەوہ كوردستان و ناوچە رزگارگراوہكانى بالەكايەتى، لەوى گەنجئىكى

سلیمانی دهناسیت و هاوړپیه تی ده کات، که ده گهړتته وه سوید و ئه ویش چووته ریزی له ناو شوړشه وه نامه یان بو یه کتری نووسیوون! کیشهی گه نجه که ئه وه یه ناتوانیت ئه دریسیک بدوزیتته وه وه لاملی نامه کانی ئه وی بو بنیریت! باسی سویدی بو ده کات و دلنیا یه روژیک ئه ویش ده چیتته سوید، پاش زیاتر له بیست و پینج سال، کوره که _ فهریدون عه بدولقادر_ دیتته سوید و ئیقامه ش وهرده گریت، به لام زور نامینیتته وه له سهر داوای حزب، وه ک سهر کردایه تیه کی ناو یه کیتی نیشتمانی یکوردستان ده گهړتته وه!

چهندان نامه ی دوور و درپژئی عیسمه ت شهریف وانلی ماون، به لام هه موویان به زمانی عه ره بییه. ئیشکردن له و نامانده کات و چه شه یه کی زوری ده ویت، دلنیام سوودیان زوره؛ چونکه رووداو و روژانه کانی باش نووسیوون و ناوه کان روونن، کات و رووداوه کان به جوانی باس کراون.

...

ئوه چه ند جاره ئه و قسه یه دووباره بنووسمه وه و ده لیم به س بزائم ئه و نامانه چوون وا جوان و پاک و نوی بوون!؟ چوون ئه و یه کسه ر ده ستخته ته کانی دهناسینه وه!؟ به بی ئه وه ی سهری ناویان بکات، دوو چاویله که ی له سهر یه ک داناوه و شاعیرانه سهری نووسینه کان ده کات و کاک جه مال ده لیت، ئه وه نامه ی فلانه!

نامه هه یه ئه وه نده نوییه وا ده زانیت تازه نووسراوه و هیشتا ره وانه نه کراوه، نه هاتووه و نه گه یشتووه، هه رگیز ده ستاوده ستی نه کردووه و له ریگه ی هاتن و ناردنیاندا نه شار دراوه ته وه، ترسیان له سهر نه بوو!

ئهدی ئه و نامه یه ی خوت، چوون هه لگراوه به تایبه تی ئه وه ی خوت نووسیوته، "من لی ده پرسم". نامه هه یه، حوبره که ی هه ر تهره، ئای ئه و

حوبره ي نامه كاني پي نووسراوه چهند باش بووه و ده پرسم له چي دروست كراوه و له كام تاقیگه و ولات و به چ پله يه كي گهرما و پالاوتن به ره هم هاتووه؟ نه دی چون نه وهنده ساله رهنكي نه گوراوه، په رت نه بووه، نه سراوه ته وه، نه بوون به جيقنه يه كي وشكي سهر گوڤه ك و زبلدانتيكه وه، نه بوون به ماكيكي بوړ و ...؟ به چ قه له ميك نووسراوه وا باش ده رچووه؟! له سهر چ جوړه كاغه زيک نووسراوه وا ماوه ته وه و نه رزيوهن! له چ شوينتيك هه نكي راوه سهرما و گهرما و مشك و مورانه و سيسرکه و شي و دوژمن زه بري پي نه بر دوون؟ نه و نامانه چهند سال له ناو ماليك بووه، كابانه كه ي ژنيكي سويدي بووه، هيچي لي نه زانيون و هيچي لي نه خوئيندوونه ته وه، ناوي نووسره كاني زانيون، به لام هه موويان نا، ته نيا نه وانده ي ميواني نه وان بوون، له وي نانيان خواردووه و له وي

...

نه دی وينه كاني، فوټوكاني زوربه يان پياوي سميل گوره و چوارشانه ن، زوربه يان به پرس و گوره پياواني ده ولت و سياست و بازارن! وينه ره شوسپيه كاني جوانترن، به قزه ره شه كه ي، رووه خوشه كه ي به تايبه تي به گه نجي هيشتا نه چووته توركييا، له وي هيشتا نه گيراوه و به نه شكه نجه و برسپه تي ماندوويان نه كردووه، هيشتا دوور نه كه وتووته وه! له سهرباني خانووه كاني گهره كي ته يراوه و له به رده م ستاره كاندا وه ستاوه. ده ستوور و شيوه ي جله كورديه كه ي خالي، نه فه ندييه كاني خو ي و جلو به رگه كورديه كاني خوشكه كاني و ره شپوشي دايري و پوره كاني ده بينين!

با نه وه شم له بير نه چيت وينه ي گه نجي له سهر ناو و مه له وانگه و وينه ي له ناو كچاندا هه ن به جلي مه له وانيش هه يه، له وي گه نجه و له گه ل ژناني گه نجيش مه له واندي ده كهن!

یه شار کایا، ئەویش یه کێک بووه له وانە ی پێکهوه له ئەستهنبوول دەگیرین، پێکهوهش ئازاد دەبن، دوا ی ئەویش دهگاته ئەوروپا و له هه موو بواره کانی سیاسهت و په رله مانتاری و نووسین پێشهنگی کورده کانی باکوور بووه، له هه ولیر له سالی ۲۰۱۶ ده مریت و له ویش ده نیژن.

ئهو له کتێبه کهیدا به ناوی ۲۳ رووناکییری کورد "23 KURT AYDINI" له لاپه ره ۱۷۹ دا ناوی ئەوی نووسیوو، به دوو لاپه ره باسی روژانی زیندانه کانی ناو تورکیا ده کات، چون به رگه ی ئەشکه نجه و ئازاره کانی گرتوو و له روژانی گیران و دادگه ییه کان به هه لۆیست بووه!

کتێبه که به زمانی تورکیایی نووسراوه و چاپی یه که می له سالی ۱۹۹۸ و چاپی دوو می له سالی ۲۰۰۷ بووه. کاک جه مال دانه یه کم نیشان ده دات به ده سته خه تی یه شار کایا پێشکه شی کراوه.

....

من لیی ده پرسم جووه کانی ناو سویدیت ناسیون، ئەو له وه لامدا ناوی ئەو روژنامه نووس "Anders Haas" ده لیت و ته نیا ئەو ناوه شی به باشی له بیر بوو. ئەو یه کێک له که سایه تییه جووه کانی ناو ستۆکھۆلم زۆر به که لکی کورد هاتوو، روژنامه نووسیکی دیاری روژنامه ی "DN" بووه، گه وره ترین و ناو دارترین روژنامه ی سوید، به رده وام وتاری له سه ر دۆزی کورد هه بووه، پێکه وه هاوکار بوون، به رده وامیش کو نتا کتیا ن هه بووه.

...

كاك جه مال زور جار له و ديما نه دا ده يگوت من كورد ايه تيم كردوو، دوایي حزب ايه تي، پاش نسكو و له روژانه ي ئوفيسه كه ي حزبمان له لهندهن كه سايه تي ديكه ي تي ده كه ون، ئەوان له من بالتر بوون له حزب و زياتر قسه كاني ئەوان ده رويشتن، ژنيك ته له فونم بو ده كات و ده لیت من "سوره يا" ي كچی "مه لای گه وره" و هاوسه ري "عومه ر ده بابه" م و ها توومه ته لهندهن و مندالم پييه و په ريشانم! پيويستم به يارمه تي و پشتيوانييه، به و ته له فون و به ريمتي ده نگه كه يدا يه كسه ر ده زانم ئەو ژنيكي كورده و مندالي پييه و كچی كه سايه تيه كي گه وره ي كورده. ئەو هاوسه ري پياويكه ماوه يه كي زور كورد ايه تي و پيشمه رگايه تي كردوو، با ئيستاش له حربه كه ي ئيمه نه بيت. من يارمه تي ددهم و هاوكاري ده كه م هه تا زوو ئيقامه وه ريگريت و شوقه په يدا بكات! هاوكاره كانم له ناو ئوفيسه كه مان، ئەوه به مه لا مسته فا ده لين، ئەويش له واشنتونه وه ته له فونم بو ده كات و ده لیت:

"جه مال، بيستوو مه شتيكي وات كردوو!"

منيش ده ليم:

"به لي، ژنيكي كورد به منداله وه داواي يارمه تيم لي بكات بوي ده كه م"

ئەويش ده لیت:

"بوچی به ته نيا بووه؟"

منيش ده ليم:

"به لي جه ناي سه روک، ژنه كه به ته نيا بوو و ئەوه م كردوو و په شيما نيش

نييم!"

ئەو له وه لامدا ده لیت:

"وایان بو من نه گیاراوه ته وه، گوتیان جه مال له لایه نی تره وه نزیکه و هاوکاریان ده کات. چاکت کردوو و ههر ئه وهش له تو ده وه شیتته وه"
ئیتر دواپی له عومه ر ده بابه شدا ده بینه برادر و بهرده و امیش یاپراخ له مائیان ده خووم.

...

من لپی ده پرسم چون قه شه "Elon Ahlbäck" ده ناسیت؟

ئه و قه شه یه کی کراوه بوو، له حزبی سو سیال دیموکرات بوو، به سه فهر و خویندن و شاره زایی زیاتر له ریگه ی کلیسای لوسه ریبه ته وه ده چیتته ئه لمانیا، له وی به شداری کورسیکی زمانه که یان ده کات و له ناو پوله که و به ریکه وت کیژیکی فارس زمانی ئه لمانی ده خوینیت و یه کتر ده ناسن و هاوسه ریگری ده که ن، پیکه وه ده گه ریته وه سوید، ئه وهش ریخوشکه ر ده بیت، باسی نه ورۆز بکه ین و یادی ئه و جه ژنه بکه ینه وه، چونکه من زوو زوو بو کومه کی خیرخوازی سه رم لی ده دان! ئیتر پیوه ندییه کانم زیاتر ده بیت و به یارمه تی کلیساکه ی ئه وان و ریخراویکی خیرخوازی وه ک "Lutherhjälpen" ده ناسین، زوریش هاوکارمان ده بن. زور له برادره کان له گه ل ئه وه نه بوون زور هاموشوی کلیسا و ریخراوه خیرخوازیه کانی بکه ین، به لام من پیوه ندییه کان ناچرینم و پیوه ندی و دیداره کانم گهرم و به سو زیش ده که م! ئه وانیش هاوکاریمان ده که ن و له بهر ئیمه و له گه ل ئیمه ده چنه دادگه کان و ئوفیسه کانی ئیقامه و کیشه کانی کورده کانیش چاره سه ر ده که ن و پشتیوانیان ده که ن! به هه موو شیوه یه ک یارمه تی کورده کان ده دن، له گه ل پولیس و ده زگه به ریسه کان هاوشانمان ده وه ستن.

"ئيلون" و "پاينده" ي هاوسهري كيژيكيان ده بيت و ناوي ده نين "شيرين"،
ئيمه كيژيكيان ده بيت و ناوي ده نين "شيرين"، ههردووكيان گه وره ده بن و
يه كتری ده ناسن و دئيان خوشه ناويان وه ك يه كه.

پاينده له بهر ئيلون ده بيته كريستيان، ئيتر ناتوانيت بگه رپته وه ئيران و له
سويد ده مينيتته وه. به گه وره پي هاتبووه ده ره وه، بويه ژنه كه زماني فارسي به
باشي ده زاني و حه زري ده كرد گوئي له كورديه كه ي منيش بيت، جاريك داواش
ده كات يارمه تي بدهم و زماني عه ره بي فير بگه م، ماوه يه ك، هه فته ي جاريك له
هه فته "ناوي گه ره ك و شه قام و ژماره ي باله خانه كه ي ئه واني له ناو ستوكه و لم
باش له بير بوو، چونكه زور سهرداني كردوون و پيوه نديان گه رم بووه"، بو
مه شق و راهينياني زماني عه ره بي سهردايان ده ده م.

يه كييك له حيكايه ته كاني ئيلون، ئه و ده يه وي به سهردان بچپته ئيران و
شاره زاي كولتور و ولاته كه بيت، ژنه كه بهر له وه ي بروات پي ده لپت: "له وي
هه موو شته كانمان وه ك ئيره يه، به لام كه پيت ده لپت برسپته، تو خوت گران
بكه، زوو مه لي برسپمه، ئه وان دوو سي جار داوا ده كهن، ئينجا قبول بكه
نانه كه بخويت"، ئيتر ئه وان پي ده لپن:

"برسپته؟"

ئه وپيش ده لپت:

"نه خير سوپاس"

ئه وانپيش ده زانين ئه وروپاي يه ك جار ده لي به لي يان نه خير، ئه گه ر برسي
بيت ده لي به لي ده خوم! ئيتر به و شيويه روژنيك به برسپته ده مينيتته وه،
چونكه باوكيشيان له ئه مريكا ژيابوو، دكتور بووه و شاره زاي كولتوري ئه وروپي
بووه، ئه وپيش ده يزاني ئه وروپاي بلپت برسپم نييه و ناخوم، ته واو. ئه وپيش
له سه ر راسپارده كه ي ژنه كه ي يه كه م جار گوتويه تي؛ ناخوم و برسپم نييه،

ئیتەر ئهوان خواردنه که یان له بهردهم هه لگرتوووه و گوتوو یانه تهواو، بهلام دوایی دهزانیت ئه گهر وا بکات له برسانا دهمریت و زوو ده لیت: "برسیمه و خواردنم دهویت". ئهوانیش به بهزمه که دهزانن و خواردنی له بهردهم دادهنن و دهخوات.

ژنه که به منی ده گوت:

"تۆ برای منیت". ئهویش له گه ل کورده کان باش بوو، جلو به رگ و پاره یان بۆ دابین ده کردین، پیهه ندیه کانی بهس له گه ل من بوو. ئیستا کورپکی ههیه پۆلیسه، کیژه که ی "شیرین" یاریدهری پرۆفیسۆره له زانکۆی ئۆپسالا.

...

چۆن بریار ده دهیت له گه ل ژنیکی سویدی هاوسه رگیری بکهیت و مندالتان ببیت، ئه وهش پیهه ندی به وه بووه، تۆ دابرابوویت و هیوات به ئاشنایه تی کۆمه لگه ی خۆمان نه مابوو، هۆکار دروست چی بوو؟

ئهوانه نه بوون، هه یچیان لهوانه هۆکار نه بوون من هاوسه رگیری له گه ل ژنه سویدییه ک بکه م! راستیه که ئه وهیه که چه که زۆر منی خۆشه ویست و خزمه تی زۆری ده کردم و بۆم باش بوو، بۆیه نه مویت لیی دوور بکه ومه وه و چاکه و خزمه ته کانی بسپمه وه، چونکه ئه و پیهه نتر به ردهوام له کۆبوونه وه کوردیه کان و ئاههنگ و یاده کانداه ک کوردیک له گه لم ده بوو، جلی کوردی له بهر ده کرد. له کوردیک زیاتر کوردایه تی ده کرد، ئه و موچه خۆر بوو و من خۆیندکار بووم. دواییش که مندالمان ده بیت دلی نه ده شکاندم و ناوه کوردیه کانی منداله کانی پێ خۆش بوون، بیری له وهش نه ده کرده وه ناویکی سویدی له منداله کانی بنیت! ناوه کوردیه کانی پێ خۆش بوو، تا کوره که مان

ده مړيت، ئينجا بلانسي- ټيک چوو، چيتر ناتوانين پيکه وه بڙين و هه ستم کردبوو مؤرالی ئاساي نه ماوه و جيا ده بينه وه.

کوره کهم نه خوښ ده که ویت و دهیبه نه نه خوښخانه ی "Karolinska Sjukhuset" من له لهندهن بووم. کوره که له دهره وه ده گه ریته وه. خوشکه که ی له مال هه وه وا ده زانیت براهی گه نجه و شتیکی خواردووه ته وه، ئاوی به سهردا ده کات و دهیه وی ئاساي بیته وه، به لام دیار بوو سهری گیژی خواردبوو و دهیبه نه نه خوښخانه و له وی ده لپن دهماریکی ملی داخراوه و خوین ناگاته میښکی و نه شته رگه ری بو ده که ن. له و ده مانه و له ناو نه خوښخانه که ده گمه سهری و زور ناخایه نیټ ده مړیت! نه وه ناخوښترین شت بوو له ژيانمدا، چونکه مه زنده ی مردنی مندالم نه ده کرد، وام ده زانی نه وه دژی کاروانی سروشت و خولانه وه ی ژيانه، چونکه به رده وام مندالم باوکی ده نیټیت، دایکی ده نیټیت، نه ک باوک؛ کیژ و کوری بنیټیت. بویه نه وه کاره ساتیکی گه وره بوو، ماوه یه ک بوو نه مده توانی ناوی بینم، کاریگه ری مردنه که ی له سهر من زور بوو، به لام دایکی له منیش خراپتیش بوو، نه و به رگه ی نه گرت و شپزه بوو بوو.

"له گه ل قسه کانیدا هه ست ده کهم چاوه کانی تهر بوون. ئاوه که، فرمیسکه گهرمه که له بن شووشه ی چاویله که که یدا ده بریسکایه وه، به لام زوو بابه ته کهم گوری و نه مویست بگریټ و زیاتر ئازاری بدهم، دیاره ئازارم دابوو، زوو بابه ته که ده گورم"

...

کاک جهمال ههتا ئەمپۆ چهند سهروک وهزیران و کۆمار و وهزیرت
له جیهاندا دیون؟

ئەوانە لەبیرمه سهروک وهزیرانی کینیام دیوه، وینەیه کم له گەل ئەودا
ههیه. سهروکی فنلەندام دیوه و زۆریش دۆستی کورد بوو، له گەل مندا زۆر
هاوڕێ بوو. سهروکی ئەمریکی جۆرج بۆشم دیوه. دوو سهروک وهزیرانی سوید و
سهروک وهزیرانی نهرویژم دیوه! وهزیری نهوتی زیمبابوی "Zimbabwe_ م
دیوه، ئەو ولاته زووتر ناوی رودیسیا بووه، سهروکه سپیپێسته کهیان له سالی
۱۹۶۵دا یهک لایه نه سهربهخۆی له بهریتانیا رادهگهیه نیت و رهشه کان به
سهروکایه تی موگابی دهیروختین و حکومه کهی لی وهرده گرن، "پیاویکی باش
بوو. باسی ژیانی زیمبابویم بۆ دهکات و من دهباته وه ناو عهشیره ته کهی، ناوژن
و منداڵ و پیاوه رووته کان...

بهلام سهروک کۆماره کهمم نه دیت، بهلام هه موو وهزیره کانم بینین.

...

جهمال عهبدولناسر

ئەشرف مهروان دهناسم، "ئەو ئەفسه ره میسریه له جهمال عهبدولناسر
زۆر نزیك بوو، هاوسه ری "مونا"ی كچی بوو، له سالی ۲۰۰۷ له رووداویکی
ته مومژاويدا له ناو شوقه کهی خۆیه وه له لهندهن ده که ویتته خواره وه و
دهمریت".

لہ لہندن بووم، لہ گہل کۆمپانیای لۆرورک، یہ کیک لہ کۆمپانیای گہورہ کانی ئینگلتہرا بوو، ئەوان دەیانویست نہوتی ئیرانی بکرن. ئە شرف مەروان یہ کیک بوو لہ ئەندامانی بەرپۆوە بردنی کۆمپانیاکە، منیش پۆوەندییم لہ گہل بەرلہمانتاریکی کوردی ئیرانیدا ھەبوو، لہ رەفسنجانی نزیک بوو، دەمویست ئەو نزیکبوونەوہیہ بکہم، ئەوان دەیانگوت لہ ھامبۆرگ پالوتگہیہ کمان کپیوہ، تەنیا بە نہوتی ئیرانی ئیش دەکات! لہو کۆبوونەوہ و باسکردنی گہ مارۆی سەر ئیران و بوارہ کانی دەر بازبوونی نہوتی ئیرانی جیبہ جی بکہن، ئە شرف مەروان لیم نزیک دەبیتەوہ و دەئیت:

"بیستووہ تۆ کوردی!"، منیش پی دەئیم:

"بە ئی من کوردی عێراقم"

ئەو دەئیت:

لەبەر ئەوہی کوردیت، دەمەوی حیکایەتییکی جہ مال عہ بدولناسر و کوردت بو بگپمەوہ!"

منیش پی دەئیم:

"سو پاس حەز دەکەم"

ئەویش دەئیت:

"کہ شۆرشى ۱۴ى تەممووزى سالى ۱۹۵۸ بە سەرۆکایەتی عەبدولکەریم قاسم دەکریت، نیوانی میسر و عێراق تیک دەچیت، دۆخە سیاسیە کہ ئالۆز دەبیت. بو بەرپەرچدانەوہی ئەو گوتارە عێراقیە، ئیمە وە ک میسر و سەرکردایەتی بیر لەوہ دەکەینەوہ دزایەتی عێراق و رەوتە نوێیە کہی دژی عەرובە بوو بکہین، چ بکہین باشە، بیر لەوہ دەکەینەوہ دەرگە یە کی راگە یاندن بە کوردی دابنپین، لہ قاہیرە پەخشییکی کوردی دژ بە عێراق بکہینەوہ، ئیستگە کہ دەکەینەوہ و پەخشە کانی دەکات و ناوبانگییە کی باشی دەبیت.

"فوناد مه عسوم" لهوئی قوتابی بوو، ئەو سەرپەرشتی ئیستگه که مان بوو ده کات. له ئیستگه که گۆرانی کوردییمان لی دهدا و جنیوومان به قاسم دهدا.

رۆژیک له دیوانی سەرۆک بووم، له ناکاو سەفیری تورکیای تهنگاو لیم به ژووری ده که ویت، دهیهوئی زۆر به په له سەرۆک ناسر ببینیت. منیش پیی ده لیم:

"سەرۆک له کۆبوونهوهیه و له گه ل سەفیری فنلەندی له ژوورهوهیه، کهمیک چاوهروان بکه"، به لام ئەو زۆر تهنگاوم ده کات و ده چم به سەرۆک جه مال ده لیم:

"گه ورهه سەفیری تورکیا هاتوو و زۆر تهنگاوه و ئیشی گرینگی ههیه، ئارهقهی شین و مۆری کردوو!"

ئیت سەرۆک پیشوازی ده کات، قبوولیش ناکات به پی من له گه ل سەفیره تورکییه که دابنیشیت، ده لیت:

"من شتم له بیر ده چیت، بزائم چیت دهوئی و چ له تورکیا رووی داوه!"

یه کسهر ئەو به شیوازه تورکیاییه که ده لیت:

"دیاره شهرتان دژ به تورکیا راگه یاندوو، شهری ئیمه ده کهن"

به و قسهیه سەرۆک ناسر ئیسراحت ده کات و تیده گات هیچ شتیکی ترسناک و بله ز رووی نه داوه، چونکه دلیا بوو هیچیان دژ به تورکیا نه کردوو، بۆیه له سەفیره که ده پرسیت:

"چی بووه؟"

ئەویش ده لیت:

"ئىستگه يه كى كورد يتان كرديته وه!"

جه مال عه بدولناسر ده لئيت:

"ئىنجا ئه وه چيه، چى بووه؟"

ئه وئيش ده لئيت:

"ناكرى و چوون ده بئيت ئىستگه و په خش به زمانى كوردى له قاهيره
هه بئيت!"

ئه وئيش به ساديه وه پي ده لئيت:

"بو نابئيت! ئه وه چ كاريگه ريه كى خراپى به سهر توركي او هه يه؟"

سه فيره كه ده لئيت:

"كاريگه رى زورى ده بئيت"

سه رووك ده لئيت:

"كاريگه رى وه ك چى؟"

سه فيره كه نايه وئى هيج به لگه يه ك باس بكات و ههر ئه وه نده ده لئيت،
ناكرى و مه عقول نيه. تا سه رووك جه مال پي ده لئيت:

"ئه گه ره له ولاقى ئيه وه كورد هه ن، ميلله تى كورد له وئى ده ژين، تو و
حكومه ته كه تان با به نووسين و به به لگه بووم بنووسن، بلين له ولاقى ئيمه دا
كورد هه يه، ئه وه ئىستگه يه كار له هه ستي نه ته وه بيان ده كات، ئه وه ش ده بئيه
مايه ي ئاژاو هيه ك له وه ولاقه من ئىستگه كه داده خه م. چونكه من ئه وه
يه كه مجاره بزائم و ببستم توركي بلئيت؛ نه ته وه يه ك به ناوى كورد له ناو توركي
ده ژيت"

ئيتر سه فيره كه ملكه چ ده كات و ده روا ت.

دیمه شق

ماوهیه کی زۆر نه بوو "به شار ئه لئه سد" له جیاتی باوکی بوو بوو به سه روکی سوریا، له گه ل کۆمپانیایه کی به ریتانی ده چمه سوریا، له وی به رنامه و دیزاین و ته وای کاره کانی دروستکردنی هوتیلی "Alhamabra Damascus" له ناو باخه کانی "العدویه" له دیمه شق ته و او ده که ین، کۆنتراکت و داوا و به رنامه که مان وا بوو به رامبه ر به به های ئه و پارچه زه وییه ی هوتیله که ی له سه ر دروست ده که ین، ۲۵٪ پرۆژه که به ناوی وه زاره تی گه شتوگوزاری سوریا بکه ین! ئیمه به سه ردانیک بو پشوی سه ری سا ل ده گه رینه وه له نده ن، که ده گه رینه وه، وه زاره ت له به رنامه و کۆنتراکته که په شیمان ده بنه وه، بیانوو که شیان ئه وه بوو، "وه لید بن ته لال" هه مان پرۆژه ی گه شتیاری به پێ دانی ۳۰٪ له به ها که ی بداته وه زاره ت، بو یان دروست ده کات. له وه ده مانه "را می مه خلوف" خالی به شار ئه لئه سه د ده زانیت ئیمه په ریشانین سه ردانمان ده کات، راشکا وانه پیمان ده ئیت:

وه رن بلین "می قداد" ی وه زیری گه شتیاری داوای پشک و پارهی له ئیمه کردوو، بو م بنووسن و ئه و قسه یه م بو ئیمزا بکه ن، من پرۆژه که تان بو وهرده گرمه وه!

منیش گوتم: ئه وه له ئه خلاق و بزنی ئیمه ناوه شیته وه و نامانه وی!

ئه وه ده یویست کۆنه رق و مه به ستیکی خوی به و کیشه یه ی ئیمه، له گه ل وه زیریکی حکومه ته که یان، یه کلا بکاته وه و وه زیره که به گرتن بدات. ئیتر ئیمه له پرۆژه که ده کشینه وه و وه لید بن ته لال هوتیلیکی پینج ئه ستیره ی به ناوی "Four Seasons" له شوینیکی تری دیمه شق دروست ده کات.

به رهو ئه فريقياي جوان!

سه بارهت به پيوه ندييه كانم به وه زييره كانى حكومهتى زيمبابوى. زيمبابوى ولايتيكي سهير بوو، تا بليت جوان و خوشه! من ميوانى براده ريكم بووم، له لهندهن زور يه كترمان ديتبوو، ئيرله ندى بوو، ناوى "جۆن" بوو، جوانترين خانوو و كوشكى ههرارى پايتهخت و ناوچه كه مولك و ههوارى ئه و بوو، هه موو جوړه ئاژه ليكي مالى جوانى تيدا بوو. ئه و جار يك پيم ده لئيت؛ جه مال وه ره سهردانم ئه گهر ئيشت نيه، زيمبابوى خوشه، ولايتيكه جوانه.

من ده چمه هه رارى و ميوانى جۆن ده بم، له ناو كوشكه كهى داده به زم.

وه زييره كانى حكومهت زوربهى كو بوونه وه كانيان ده بردنه ناو ماله كهى ئه و، زور ده هاتن، زور ده مانه وه، من ئه وه م پي سهير بوو. پرسيم: "ئه وه چيه، بو روو له تو ده كه ن؟"

ئه و به خوشيه وه ده لئيت:

"ئه وانه ده زانن من ويسكى ماكى ره سه نم هه يه، له به ريوه به رايه تي كو مپانيا كه م له هونگ كونگ، ويسكى تا يبه تيم بو ده نيرن، ئه وانه ش ئه وه ده زانن و هه زى زوريان له خواردنه وه يه، ليره ده خونوه و سه رخوش ده بن، منيش كار و به رنامه كانم به وه جي به جي ده كه م"

روژتيكيان جۆن براده ريكي ترى ئينگليزي ميوان بوو، له و ده مانه وه زييري ئه منى زيمبابوى بوو، پاش سه روك وه زييران ئه و پوosti دووه مى ناو حكومه ته كهى هه بوو، له گه ل ژنه جوانه ره شه كهيدا هاتن، ميوانه ئينگليزيه كه لى هه لده ستيته وه و روو به روو پي ده لئيت:

"ئه وه تو ماوى؟"

ئەویش نایناسیتهوه و نازانیت کابرای ئینگلیز باسی چ دهکات. بۆیه میوانه ئینگلیزییه که پێی دهئیت:

"تۆ له فلان بهرهی شهردا، بهرپرسیکی سهربازی بوویت و شهپری ئیمهت دهکرد، من لهوی ئەفسهر بووم!"، ئیتر کابرای وهزیر بهبیری دیتتهوه و دهیناسیتهوه! یه کتری له باوهش دهکهن.

دهیانگوت له ناو ئەو ولاته ئە گهر ئیشت له ناو وهزارهتیک هه بێت، ده بوایه پێش نیوه رۆ بچیت، به یانیان دهوام باش و کاته کان گونجاو بوو، پاش ئەوه ئیتر هه موو دهیانخواردهوه و سه رخۆش ده بوون و وهزارهته کان ده بووه مه یخانه و سه رخۆش ده بوون. به لام سه رهۆک کۆماره که یان "موگابی" نهیده خواردهوه. ئەوهش ئینگلیز فیتری خواردنهوهی کردبوون.

رۆژیک وهزیری داد هاته ههواره کهی جۆن، به یانی بوو زوو هات، ئیمه نانمان دهخوارد، خه سوو و خه زووری جۆن به میوانی هاتبوون سهردانی بکهن، ئەوانیش لهوی دانیشتبوون، هه موومان پیکه وه نانمان دهخوارد، وهزیره که جگه رهیه کی دهرهینا و خه زووره کهی جۆن وه ک ریزگرتن له وهزیر و میوانه که چه رخه کهی دهرهینا و جگه ره کهی بۆ کابرای وهزیر داگیرساند! "منیش وام دهزانی چه رخه که جوان و نایابه، دوای دهزانم دیاری ژنه کهی بووه و له رۆژی له دایکبوونیدا به دیاری بۆی هینابوو"، کابرای وهزیریش دهزانیت چه رخه که نایاب و جوانه، داوای دهکات بۆ ئەوه چاویکی پێ دابخشینیت و سه پیری مارکه و ناوه کهی بکات، به ئاسایی و نهرم نهرم به کابرا دهئیت:

"ئەوه چه رخیکی جوانه!"

ئەویش دهئیت:

"به ئی دیارییه کی جوانی هاوسه ره که مه!"

وهزيره كه ليى وهرده گريت و سهيرى دهكات و بها كه ي ده زانيت، بويه
يه كسهر له ناو گيرفانى دهنيت و دهيات و ده لئيت:

"جه ناب تو ده زانيت سيسته مى ژيان و حزبايه تي ئيمه سو سياليسته! به پيى
ئهو سيسته مهش، ئه وهى خووم بو خوومه، ئه وهى توش بو ئيمه يه!"
ئيتر بهو جوړه وهزيرى داد، چه رخه دياريه كه له كابراى ميوان ده بات.

يه ك مانگ له زيمبابوى مامه وه، له وى براده ريكي تريشم هه بوو، ئه و خه لكي
عومان بوو، ئه ويشم له ناو هه واره كه ي جون ناسى، باخيكي جوانى هه بوو،
له گه ل ئه و ده چووينه دارستانه كان، شير و فيل و مهيموون و ئاژه لي جوانمان
ده بينين. ولاته كه جوان بووه، ئينگليزه كان ماويه كي زور حوكميان كرد بوو،
هه موو سيسته مه كاني خزمه تگوازيان بو ساز كرد بوو، ئاو و كارها و هاتوچو و
سيسته مى روژانه ي ژيان و تهن دروستيان بو ساز كرد بوون. كه ده سه لاتداره
سپيپيسته كان ده گوړن و ولاته كه ده كه ويته وه بن ده سه لاتي ره شيپيسته
ره سه نه كان، سه رووك "سميث" و رژيمه كه ي ده گوړن، به لام ده ستكارپي
ده ولته كه ناكهن، وهزيره سپيپيسته كان، ده سه لاتداره سپيپيسته كان ده گوړن
به كه ساني ره شيپيست و ته واو، به لام ده ستكارپي فه رمانبه ره سپيپيسته كان
ناكهن و ئيشه كان وه ك جاران ده رواوت و ئاساي بوو.

من له گه ل جوړندا بز نس نه كرد بوو، به لام له لهن دن هاموشومان هه بوو،
ديدارمان ده بوو. من له براده رايه تي و بز نس بو چوونيكم هه بووه، هه ر كه سيك
بز نسى له گه لدا ده كه يت، پيوسته باشر بيناسيت و پيشتر براده رايه تي بكه يت،
تا متمانه په يدا ده كه يت، ئينجا پيكه وه ئيش بكه يت.

پيشتر يش له سه ردانم بو ئايسلاند وهزيرى دهره وه و سه رووك كو ماره كه يان
ده بينم.

...

کاک جهمال تۆ ماوهیه ک به حزبایه تی و کوردایه تی ماندوو ببوویت، ههروه ها شاره زاییه کی زۆرت له سیاسهت و بزنس و بیناسازیدا هه بووه، بۆ له حکومه تی هه ری می کوردستان به شداریت نه کرد و نه بوو یته که سیکی ناو ئه و حکومه ته؟

ده مزانی پۆستم هه بیته و ئیش بکه م ده کهومه ناو گێژاویکه وه و ریسواش ده بم و ناوه که م به خراپه ده پروات! ده مزانی له دائیره کان چی کراوه! ئیتر نه مویست ئه وه بکه م، ههروه ها به هیری هاوسه ریشم حه زی نه ده کرد و پێی خوش نه بوو، ئه گه رچی کاک نیچیرقان حه زی ده کرد و گو تی: "هه فته یه کیش بیر له و داوا یه مان بکه ره وه".

...

له له ندهن ئه فسه ریکی کۆنی سوپای عێراقی ده ناسم، زوو هاتبووه له ندهن و له سوپای عێراقی ده ربازی ببوو، لێره خه ریکی میژوو و به لگه نامه کان ده بیته! ئه و ماوه یه کی زۆر ئی شی- له ناو به لگه نامه کانی به ریتانیا کردبوو، کورد و کوردستان له ناو به لگه نامه کان، دوای ده زانم باوکی ئه فسه ریکی دیاری سوپا بوو، له سه رده می پاشایه تی له هه ولیر بووه، هاموشۆی بنه ماله گه وره کانی هه ولیری کردبوو، له گه ل کچیک یه کیک له و بنه مالانه و دوور له ویستی خێزانه که ی، هه ردووکیان ریکده که ون و هاوسه رگیری ده که ن و ده چنه به غدا. ئه و کوره له ژنیکی کورد له دایک بووه و زمانه کوردییه که ی زۆر باش بوو، ده یگوت دایکم به رده وام به کوردی قسه ی له گه ل کردووم و له وه وه فیڕ بووم.

که ده زانم دکتۆر وه لید حه مدی کتیبه که ی به ناوی "الکرد و کردستان فی الوثائق البریطانیه" به زمانی عه ره بی ئاماده یه و باس له هه ر چوار پارچه ی

كوردستان ده كات و زوريش به و به لگه نامانه ماندوو بووه، كه س نيه بوي چاپ بكات، من بوي چاپ ده كه م و كتیبه كه ش نافروشمه وه زياتري ده كه مه دياري.

ئه وه نده ي له لهنده ن بووم سهرداني كتیبخانه عه ره بيه كانم دهدان و هه زم به ئه ده بي عه ره بي هه بوو، به ئينگليزيش بيره وه ري و بايوگرافياي كه سايه تيه كان ده خوئيمه وه، به لام ئيستا چاوم باش نيه، به لام ده توانم له ما ئپه ره كاني ئه نته رنيتدا شت بخوئيمه وه!

...

ئيستقاله كه م له پارتی و بهرپرسياريه تي ئه وروپا به زماني كوردي و به ۱۳ لاپه رده دا ده نووسم، چه ندان هوكار ده نووسم بوچي نامه وي له ناو حزبدا ئيش بكه م، چيتر كاروباري ده ره وه ي حزب ناكه م! نامه كه ده ده مه ده ست كاك مه سه وود، ئه و ده مانه ئه و له لهنده ن بوو، ئه و يش ده يبا ته لاي باوكي له واشنتون، ره حمه تي مه لا مسته فا يه كسه ر ته له فونم بو ده كات، ده يه وي ئيقناعم بكات بگه ريمه وه، به لام من په شيمان نابمه وه.

...

كه هاتم و پيكه وه دانيشتين، له سه ر ئاوه كه ده يان ژن به جلي هاوينه، به بايسكيل و كوراني كه متر بو سه يران و مه له واني ده روښتن، وه رزه كه هاوكات به هار و هاوين و زستانيش بوو! به لام جوان بوو! خوړ تيشكي خو ي گهرم

ده کات، ده مه وی قه میسه که دابکه نم! به لام له گهرمه ی قسه کانماندا له سه ر مردن ئه وه ی مرؤف چۆن بمریت و که ی بمریت باشه، بارانیکی جوان ده باریت، له په نجه ره که وه دیار بوو بارانیکی خۆش ده باری، تا ژیان جوانتر بکات؛ باران بۆیه ده باریت تا ژیان و سرووشت هه ندیک گه ش و شیرین بکات. هه ندیک له خه لکه که ی سه ر شه قام و کۆلانه که ماندوون، یه کیک عاره بانه یه کی دهستی پێیه و نه رم ده پروات و هه موو هیژی ده داته بهر، تا تابه بچووکه کانی به سه ر کاشییه کانی که دانه دانه تاسه یه کی که میان تیدان تپه رینیت، زیاتر بژیت و بۆ ژیان کۆشش ده کات.

به ر له وه ی بچمه ناو باله خانه که، ژنیکی به ته مه ن و لاواز، گه رماکه ئاره زووی کردبووه وه، به فانیله یه کی ته نکه وه و جانتا که ی له ناو قه دی به ستابوو، پانتۆله کورته که ی و پیتلاوه سپۆرته که ی گه نجی کردبووه وه، به ر له وه ی بپه ریته وه سه یرنکی هه ردوو دیوی شه قامه که ده کات، به ره و بارنیک ده پروات و شه وی شه ممه یه و ده یه وی بای یه ک هه فته بیره، یان یه ک شووشه شه رای سوور بخواته وه!

بارانه که ده باریت و ئیمه ش باسی بارینی ته مه ن ده که یین! من لێ ده پرسم ژیانته به خۆشی به ری کرد، زۆر ولاتت گه رای، به دلی خۆت سه یرانت کرد، له کۆتایییدا ده ته وی چۆن بمریت! دوا ی قسه له سه ر ئه وه ش ده که یین.

...

من گوتم؛ کاک جه مال دوینی شه و، درهنگ دوو پیکم خوارده وه و ئه و چه ند دیره م له سه ر رینووسی نامه کۆنه کان نووسی، چۆن له هه فتاکاندا نامه و وشه ی کوردییان ده نووسی، بۆم خوینده وه و ته واو بووم و یه کسه ر ئه و گوتی:

"با له بيرم نه چيت چهند بوتليک مه شرويم هه يه، له ميژه ليړه يه، من ناخومه وه، زيادن! هه نديکيان باشن! گرانيش کړاون، تو بيانبه! تو..."، منيش گوتم: نا سوپاس، بیده کوره کانت! نه و گوت: "نه وانيش ناخونه وه، بيانبه بو خوت و شايسته ي تون".

ئيتړ ده چمه سهر کورسيه ک و سه يري ناو دولابه به رزه که ده که م و بوتليکي شه راي سپي و نيو بوتل عه رهي تورکيايي ده بينم، هيچ که س نازانيت کي خوار دوويه تيبه وه و که ي نيوه که ي تري خوراوه ته وه، له گه ل يه ک لتر وي سکي ناياب ده به م! به لام نامه وي ده ست بده مه کونياک و چهند بوتليکي تر، که ناوم نه ده زانين و نه مده زاني چين!

...

ليي ده پرسم کاک جه مال تو وه ک نه وروپيه کان، يان بلين وه ک نه وروپيه کان پاره و مانگانه ده ديته ريکخراوه خيرخوازيه کان، نه وپيش ده ليت:

تا کوردستان رزگار نه بيت و قهواره ي سياسي خوت نه بيت، خير به که س و به هيچ نه ته وه و لايه نيک ناکه م، ته نيا کورد و به س.

...

ديداره کانمان به ره و کوتايي ده روا ت و نامه و نووسين و به يان و به لاغ و کونووسي کو بوونه وه و بابه تي زوريش ماوه، ديما نه و هاموشو له گه ل کاک جه مال خوشه، له ناکاو بابه تيکي زور سه رنجراکيش ده ورووژنييت، من سارد

دهبمهوه و نازانم چ پیرسم ئەو له ناکاو وهک کانیه کی روون و شیرین و جوان و
تەر هه لده قولیت و ده لیت:

"جوانترین هوتیلیم له ژیانم له هۆنگ کۆنگ دیوه، له هوتیلێک بووم له
په کین، شاریک بوو، باله خانه کانی لیقلی زۆر بوو، باخ و نافووهره و جوگه ی زۆر
بوو، ده لیم شاریک بوو! ده یانگوت کاتی خۆی سۆفیه تیه کان وهک دیاری بۆ
حزبی شیوعی چینی دروستیان کردبوو!"

ئەو له من ده پرسیت؛ "به نیازی ههفته ی داها توو له گه ل هاوسه ره که تدا
بچیته دوورگه کانی که ناریای ئەسپانیا؟"، من ده لیم: به لێ. تیکتی هه رزانم
دۆزیوه ته وه و ده رۆین". ئەو ده لیت: "ده زانیت دوورگه که به ناوی که ناری و
بالنده وه نه کراوه، که ناری به زمانی ئەسپانی واته سه گ، ئە گه ر چوویته
دوورگه کان و په یکه ری زۆری سه گت بینی، بزانه ئەوه مه به ستیانه بلین
دوورگه کان به ناوی سه گ کراوه! سه یه ئەوه دوورگانه به شیکی بورکانه و نیوه ی
خاکه که ی بووه به ره ز و باخ، به لām نیوه که ی دی و شک و ئاگر و سووتان و
بورکانه! ئەوه دوورگه ئەسپانییه بهس له ئەسپانیاییه نزیک نییه!"

...

ئەویش له گه ل هاوسه ره که ی به نیازه و تیکتی بریوه، له و چهند رۆژه به
سه فەر بگه ریته وه هه ولیر، سه ر له خزمه کان بدات و سه ریک له کاک
مه سه وودیش بدات! منیش پیی ده لیم سه ریک له هه وره مان بده، که باپی
دهستی ژنه هه ورامیه که بخۆ و میوه ی وشکراو و گوژی نوی و هه موو
جوۆره کانی دۆشاو بکرن، تری و توو و سه رکه ی هه نار و ..."، ئەویش ده لیت؛
"پیم خۆشه! چه ز ده که م هه وره مان ببینم، بیستوو مه زۆر جوانه، به لām
به داخه وه نه مدیوه".

قاوه كه مان پي كه وه خوار دبو وه وه، زور سه يري كو نه نامه كان و دوو سي
گو فاري خویند کارانی نه ورو پای چاپکراوی هفتا کانی سه دهی رابردووم کردبوو،
هه نسام په نجه ره به رینه دريژه داره که ی ده پروانییه سه ر شه قامه سه ره کییه و
پارک و ده ریچه که دابخه م، شیوه ی داخستن و کردنه وه که ی هیشتا له سه ر
شیوازه زور كو نه که ی ماوه، هه ستم ده کرد سه رمام بووه، داده نیشمه وه و نه و
له من ده پرسیت:

کاک شیرزاد نه گهر کاک مه سعوود بارزانی لیت پرسیت و پیت
بلیت؛ چ بو هه ولیر بکه ین، هزت له چیه و داوات چیه بو هه ولیر
بکریت؟

منیش ده لیم:

"زور له میژه که له نا وکولانه کانی هه ولیردا به پیمان پیاسه ده که م، کاتیک
شه قامه کان به پیمان ده بپریم، بیر له و شاره ده که مه وه، هیوام بو جوان کردنی
زوره! هز ده که م حکومت بیر له وه بکاته وه له گهره که قهره بالغه کاند
رووبه ریکی باش چوّل بکات و بیکاته پارک و سه وزایی، وه ک سه یداوه،
سیتاقان، گلکند و کوران و شه قامی سورچیان و ... هه روه ها خه ونیش به وه
ده بینم کولانیکی دوورودیژی گهره کی عاره بان و پشت كو نه قشله که ی وه ک
باله خانه یه کی کون پاریزراوه، که هه موو خانوو کانی مولکی حکومته بو
به کارهینانی شایسته بدریت به که رتی تایبته و جوان بکریت و مه رجیان بو
دابنن و هه ساره كو نه که ش بکریتته ناوه نديکی کولتووری نازدار، خه ونیش به وه
ده بینم، ئیتر به سه قه لات ته واو بکه ن، هه موو ناکاته ئاوه دانکردنه وه ی یه ک
شه قام ... بو خوّم هیچ نییه و هیچم ناوی"

"جارێکیان به سەردان دەچمه لای کاک مەسعوود پێی دەلێم؛ وا باشه و پێویسته دۆسته کانمان دەعوته بکهن، ئەوانه ی له شێسته کانی سهدهی رابردوو له ولاتانی سوید و فنلندا و به دلسۆزییهوه یارمهتی بزاف و شۆرش و کوردستانیان دهدا، ئەوانه ی له رۆژانی تهنگانهدا دۆستمان بوون، ئەویش داواکه م قبوڵ دهکات و نامه کانی کاک مەسعوودم به دهست دهگات بۆ دهعوته کردنی سهروۆکی کۆمیته ی سویدی کوردی ئەوهی له رۆژی ۱۹۶۶/۳/۲۸ دامه زرابوو، ههروهها سهروۆکی کۆمیته ی فنلندهی کوردی. پێوهندی به سهروۆکی کۆمیته که ی سویدهوه دهکه م، ئەویش ئاماده یی خۆیان نیشان ده دات، به لام ته له فۆن بۆ فنلندییه که ده که م، ژنه که ی ته له فۆنه که هه لده گریت و ده لیت:

"به داخه وه دوینی میرده که م مرد، منیش ناتوانم بچ ئەو بئمه کوردستان!"

ئیتر له گه ل دۆسته دیرینه سویدییه که م ده چینه وه کوردستان و له وی کاک مەسعوودیش ده بینین و کاک مەسعوود پێی ده لیت:

"ئیمه براده ر و دوستی زۆرمان له دونیادا هه یه، به لام ئیوه براده ری حه قیقی ئیمه ن، له تهنگانه دوستی ئیمه بوون!"

...

مندا ل بووم له گه ل باوکمدا ده چمه بارزان و ئەو ناوچانه، قائیقمای ئەو ده مانه "هادی چاوشلی" بوو، دیمه ن و کاروان و سه فه ره که م له بیره! ئازوخه بۆ بارزانییه کان ده بن، باوکم وه ک م فه وه زی مه خفه ره که ی بلی و بارزان له گه لیاندا رویشته و منیش ده بات! له و ریگه یه ژنیکی ری به باوکم ده گریت، باوکم جلی پۆلیسی له به ردا بووه، پێی ده لیت:

"پياوه كه چون ده توانيت به جلى حكومهت خۆت نيشان بدهيت! كورد و ئه و جله يان نه گوتوو! تا مه لا مسته فا مابيت، ئه وهى له گه ئيدا نه بپت خائينه! سه يرى ئه و چيايه بلنده بكه، چياى شيرين، چهند گه وره و به رزه، مادام له گه ل مسته فا نه رۆيشت، ئه و يش پاك و پيرۆز نيه"

قسه ي ئه و ژنه له مندالييه وه كارم تى ده كات، دۆزى كورد و دئسۆزيم بۆ كوردستان ده بپت.

...

له پيشه كى كتيبە كه ي دكتور سه لاحه دين راستگه لدى له برگه يه كدا، دامه زرينه رانى كۆميتە ي كوردى سويدى نووسيو يانه:

بۆيه ئيمه كۆميتە ي كوردى سويديمان دامه زران دووه، به و مه به سته ي كه بتوانين سه رنجى خه لك و تيگه يشتنيان بۆ ره وشى كورد رابكيشين.

بۆ ئه و مه به سته ش دوو ريگه مان هه لپژاردوو، يه كه ميان بلا و كوردنه وهى زانيارى له باره ي كورده وه و دووه ميش به شيويه كى كردارى بتوانين هاوكارى مرۆفانه بگه يه نين به كورد، ده بپت هه رچى زووتره شه رى مائو پيرانكه رانه ي دژ به كورد رابگيريت. هه يزه كانى عيراقى تاكتيكى ته خت كردن له گه ل خاكدا پياده ده كه ن و به زاناييه وه گونده كوردييه كان يه ك له دوای يه ك ده سوتين، كه له ئه نجاميشدا خه لكى مه ده نى كورد رووبه رووى دژواری ده بنه وه.

ميرتا هانسۆن سه روۆكى كۆميتە كه و ئۆلف گ. تانديرگ جيگر و يان. ئا. نوردلاندر سكرتيرى كۆميتە كه.

كتيبه كه له لايه ن "كاوه ئه مين" كراوه به كوردى و له سالى ۲۰۰۴ له لايه ن ده زگه ي ئاراسه وه به قه باره ي ۱۶۰ و له گه ل كۆمه لپك له وينه ي ره شوسپي

کۆن که هه مووش گوزارشت له بارودۆخه که ده کهن و فۆتۆی که سایه تی زۆری ناو شۆرشی تیدان، له وانه رهحمه تی مه لا مسته فای بارزانی چاپ کراوه.

...

ئه گهر ئیستا داوات لی بکهن به سه فه ریک ده عوه ت بن، چه ز ده کهیت بچیه کوی؟

_ ئورگوای!

دوور نییه؟

_ ئاسانه و زۆر نییه شازده سه عاته، ته واه ده بیته! فرۆکه کانی ئیستا زۆر پیشکه و توون و هه موو ئامرازه کانی کاتبه سه ربردنی تیدان، ههر ده چه ئورگوای.

چه ز ده کهی چه ند له وی بیت؟

_ شه ش مانگیش ئاساییه، هاوین و زستانه که یان خۆشه، ولاتیکی خۆش و به سیسته مه، ولاتیکی ئه مریکای لاتینییه، به لام دوور له ئازاوه کانی ئه و کیشوه ره، ئه وروپای ئه مریکای باشووره.

...

قاوهى نۆيه م

رۆژ ۲۰۲۱/۸/۲۴

شوین: ماله كهى ئەوان له شوقهى

"Norr Mälarstrand 80" له ناو ستۆكهۆلم

پیش قاوه خواردنه وه که

بهر له قاوه که و دیداره که ته له فۆنیکم بۆ کاک جه مال کرد. له ته له فۆنه که گوتم کاک جه مال ئیمه باسی کار و بزنس و کارگه و پرۆژه مان زۆر کرد، ده مه ویت بۆ بهیانی و بهر له وهی من بنیم، که میک ماندووت بکه م، به دواي چهند به لگه ی کار و پرۆژه کانتان بگه رییت، هه ندی نووسراو و کۆنتراکتی بزנסمان بۆ بدۆزیته وه، منیش له وانه ژماره یه ک بلاو بکه مه وه، ئاسایه!

ئه ویش ده سته جی گوتی:

"به ئی فهرموون، زۆرمان هه یه و سه یریان ده که ین!"

جا ئه و له ته له فۆنه که گوتی:

"له بیرت بیت، ئیواره ش نانیک پیکه وه ده خۆین و ده چینه ریستوران تیکی ئیتالیاپی، بریاره دکتۆره به هرین زووتر ده وای له نه خۆشخانه ته و او ببیت، بۆیه تۆیش مادامیشت بینه، پیکه وه نانیک ده خۆین!"

ئه و پیاوه له بهر زۆر هۆکار له دهره وه نانی زۆر خواردووه! زۆر له ئیشه کان و دیداره سیاسی و بزسه کانی له کاتی نانخواردن و له ریستورانته کان بووه، دواپی لیی ده پرسم له گه ل چهندان که سایه تی دیداری گرینگت له ریستورانته کان بووه.

جا دواپی ههر چوارمان نانخواردنه که ده بهینه ریستورانتی تاران "Tarhan" له شه قامی "Röstranddgatan"، تایبهت به گوشت و که باپی ئیرانی و خواردنی فارسی. شوینه که شه قامیکی بهرینه، به لام له وه رزی گه شتاری و هاویناندا ته سک ده کریته وه، هه موو ریستورانته کان به په رژیی گولزاره وه، به

کورسی و میزی ناسکھوہ، بو خیزان و دوستہ کانی ژووانیان ھہیہ، شہ قامہ بہرینہ کہ دادہ خہن. ئەوانیش بہ دیار نان و خواردن و بیرہ و شہ رابی سوور و گلاسی گہردہن دریزی بیرہی سہر بہ کہ فہوہ دادہ نیشن!

بہر لہوہی بگہمہ مالہ کہی ئەوان و بو خواردنہوہی دو قاوہ، پیادہ بہ ناو شہ قامہ بہرین و سہوزہ کانی "Kundsholmstorg" دا دەرۆم، دەمہ ویت بگہمہ سہر ئاوہ کہ، لہویش کہمیک لہ بہر ھہ تاوہ کہ دانیشم و دەستکاری نووسینی قاوہ کانی پیشووتر بکہم، دەرۆیشتم و بیرم لہوہ دە کردہوہ، دەبیت ئەو ھہ موو بالہ خانہیہ، ئەو ھہ موو شوقہ کۆنانہ مولکی کی بن، شوقہ و بالہ خانہ کان چہند دەستیان کردبیت! دیارہ من ناوی کہسیان نازانم، ئیت لہو خہیال و رامانہ چاوم لہ بہردہم پی خۆم بووم و ئاگاداریش بووم، نہوہک "Scooter" یک خۆیم پیدا بکیشیت، چونکہ بہراستی ئەوانہ خیزان و زوریش بوون، لہ ھہ موو شہ قام و پیادہرۆکان لہ لایہن گہنجان تیژ و بلہز تیدہ پەرن. لہو شارہ زۆر بوون، دەستہ دەستہ دانراون و شہحنیان ھہیہ و بہ ئایکۆد پری دە کہنہوہ و بہ کاریان دەھینن. ئەوانہ لہ ناو بازارہ کاندایا لہ ماتۆر و پاییسکیل زیاتر بوون و دەنگیشیان نییہ، خیزاش دەرۆن! دەرۆم و کاتم لہ بہرماوہ و سہیری رووبہندی بالہ خانہ کان دە کہم، لہ چاوقوچانیکدا دیدم کہوتہ سہر پییہ کانم و سہر شۆستہ کہی کاشی و بہردہ کانی ئەوہندہ کۆن بووبوون، بوہ تەلخ و بۆر و دریش بووبوون، لہ ناو ئەوانہدا لہ ناوہندی شۆستہ کہ، تابلۆیہ کی مس، تہختہیہ کی زہردی بہ بریقہ و لاکیشہ، دەتوانم بلیم سی بہ چل سانتیمہ تریک دەبوو، لہ نیوان کاشییہ کان داکوترابوو، پیم ناخہمہ سہر تابلۆیہ مسہ زہردہ کہی نووسینی لہ سہر بوو! ریکہوتیکی سہیرہ و لہ شہ قامہ جہنجالہ، لہو ھہ موو تابلۆ و ریپواری ژنی ناسک و ئاکار شیرین؛ یہ کسہر دە گہمہ سہر تابلۆیہ کی نووسراو و کہمیک سہرم نہوی دە کہم، کہ دەزانم نووسینی لہ سہرہ دە چہ قم، دە کشیمہوہ و لہ سہر چینچکان دادہ نیشم و دەخوینمہوہ.

HÄR BODDE
ERICH HOLEWA
FÖDD 1890 BERLIN
FLYDDE TILL SVERIGE
UTVISAD SEPT 1938
DEPORTERAD 1942
MÖRDAD
AUSCHWITZ

به یادی "ئیریک هولیوا" هوه ئه و تابلویه دانراوه، ئه و پیاوه له سالی ۱۹۲۷ وه ک بازرگانئیکی جوو هاتووته سوید، له و باله خانیه دا ژیاوه، زیاتریش به ووه ناسراو بووه برای موزیسیان "هانز هولیوا" بووه، ئه و پیشتر هاتووته سوید، پیکه وه له گه ل خیزانه که یان له شوقه یه کی ئه و باله خانیه دا ژیاوه، به لام سویدییه کان ئیقامه یان به و نه داوه، بویه ئیریک و ژن و کوره که ی ناچار بوون له سالی ۱۹۳۸ له و ولاته برۆن. ده رۆن و له ناو به لژیکا پۆلیس ده یانگرن و ده یانده نه ده ست پۆلیسی نازییه کان، هه تا هه موویان له گرتوو خانیه نازییه کان مردوون.

سوید و سیسته می ژیان و جقاته که ی نهرم و دلۆفان بوون و بواری رزگار بوون و ژیان و خویندن و مانی به زۆر که سانی راونراو و ده ربه ده ر داون، خزمه تیان کردوون و زۆریش لیره ماونه ته وه، ئه و بازرگانه جووه بووه ته قوربانیه ئه وه ی له سوید ده ریان کردوو، بویه، نازانم کی تابلویه کی یادگاری له سه ر ئه و شوسته یه داناوه و یادی کردیته وه!

ئه و چیرۆک و سه برده یه ی ئه مرۆ ده ی نووسینه وه، ئه نجامی سه ره کی پیدانی مافی په نابهری به جه مال عه له مدار له سوید، بووه به فاکته ریک ئه و لیره بژیت

و خويندن ته واو بکات و له بواره کانی ژيان سهرکه ویت، تا ده گاته ئاستی ئه وهی بپیته دهنگ و په يامنير و نوينه رى شوړش و ميلله تي کورد له سويد و ناوچه کهش، دواپي ده گاته ئه وروپاش.

...

له کتیبه که ی قه شه "Elon Ahläck" به ناوی "Resa 1970 Kurdisk" له نووسهر چه ندان وینه ی رهش و سپی نایابی داناوه و بهرگه که ی به تابلوی "ژنیکی بۆی" شیوه کاری هه ولیری ئه سکه ندهر عوسمان "له سالی ۱۹۳۸ له هه ولیر له دایکبووه و مامۆستای هونه ر بووه، تابلۆکانی زیاتر میلیلی ناسک بووه" داناوه، له ناو فۆتۆکانا، کاریکاتیریکی "Ranan Lurie" وه ک ره مزیک بۆ سه روک مسته فا بارزانی داناوه، له کاریکاتیره که دیاره؛ هه موو لایه ک، سی ولات و ده زگانیان خه نجه ریان له پشتی داوه. له دهقه کوردیه که ی کتیبه که ئه و کاریکاتیره دانه تراوه، ئه گه رچی له دهقه سويدیه که دا هه یه.

ویستم بزانه ک ئه و کاریکاتیره ی بۆ سه روک بارزانی کردووه، ئه وه ی له سالی ۱۹۷۰ له و کتیبه دانه تراوه، بیگومان پيشتر کراوه و بلاو کراوه ته وه، بویه ش ئه و قه شه یه له و گه شتنامه یه دا دایناوه. هونه رمه ند و سیاسه تمدار و روژنامه نووسی جوو، رانا، له سالی ۱۹۳۲ له میسر- له دایکبووه و چوو ته ئیسر- لئیل و سه ربازی له ناو سوپای به رگری ئیسر- لئیلدا کردووه، له ته مه نی بیست سالی کتیبی نووسیوووه و ناوی ده رکردووه، له سالی ۱۹۶۸ دا وه ک ناسراوترین کاریکاتیریه یست له روژنامه ی نیویورک تایمز ناوی ده رکرده وه، له سالی ۲۰۰۲ پالیوراوی ئاشتیه ی خه لاتی نوبلیش بووه، کاریکاتیریه ی سیاسی زوری بۆ سیاسه تمدارانی جیهان دروست کردووه.

...

قاوهی نۆیه م

له ناو نامه و پێوهندییه کانت نامه ی دکتۆر "عیسمهت شهریف" زۆرن، ئەو پێشتر و له سه ره تا کانی شۆرشه وه چوو یته ناو شۆرشه وه "وینهی به گه نجی له گه ل مه لا مسته فادا هه یه" و سه ردانی ولاتانی کردووه و به رده وام نامه ی به زۆربه ی زمانه کان نووسیون "بێجگه له کوردی"، بۆیه ده مه ویت بزانه م چۆن ئەو که سایه تییه، ئەو کاره کته ره تایبه تییه ده ناسیت و کارکردن و که سایه تییه ئەو چۆن هه لده سه نگینیت؟ چونکه تۆش له جیاتیی ئەو ده بیته نوینهری شۆرش و سه روک بارزانی له ئەوروپا، ئەو هه یشتا ته مه ن و ته ندروستی باش بووه، تاقه تی مابوو، بۆ ده یگۆرن! به تایبه تی ئەو ماوه یه کی زۆریش به رپرسی خویندکارانیش بووه؟

دکتۆر عیسمهت به راستی پیاویکی چالاک بووه، زمانی ئینگیزی و فه ره نساوی پێرفیکت ده زانی، "ههروه ها عه ره بیشی. زۆر باش بوو"، به لام زمانی کوردی نه ده زانی، به وه یان زۆر دلته نگ ده بوو، که خه نک به کوردی قسه یان له گه لدا ده کرد ئەو تی نه ده گه یشت، یان باش لیی حالی نه ده بوو، به وه ش دلته نگ ده بوو، خه نک به کوردی قسه یان له گه لدا ده کرد، ئەو به زمانی عه ره بی وه لامی ده دانه وه، به وه ش له گه ل کوردانی باکوور کیشه ی زۆر ده بوو، چونکه هاموشۆ و پێوهندییه کانی له گه ل ئەواندا زۆر بوون.

ئەو زۆر ھەزى بەو دە کرد زۆر دەرکەوئیت، ناوی زۆر بە گەورەيى بئیت، "لە نامەکانى ھەست بەو دە کرئیت"، لە سەردانەکاندا ھەمیشە ھەزى دە کرد لە ھوتیلی باش دابەزئیت، لە ھەموو دیدار و سەردانەکانى زۆریش ھەك وەزىرى دەرەوہى کوردستان ناوی خۆى دە برد، بەو ھەش کئشەى زۆرى بۆ کورد و شۆرش و کارى سیاسى ناوچە کەیان دە خوئقاندىن، لە گەل ئەویشدا کئشەى فیزا و دەرچوون و سەفەرى زۆرى دە بوون. سەرکردایەتئى شۆرش وایان دەزانى ئەو بە ھەئسوکەوت و دەرھئنانە ناتوانئیت باش و گونجاو رۆلى کارەکتەرە کە بگئپئیت. کە من دە چمەوہ کوردستان و ناو شۆرش، لەوئى برادەرەن باسى دە کەن، گلەییان لئى ھەبوو. کە سەر لە سەرۆک بارزانئیش دە دەم، ئەوئیش ھەمان بۆچوونى ھەبوو. لەوئى و لەو دۆخەدا بەرگري زۆرى لئى دە کەم و باسى چالاکییەکانى دە کەم، چونکە ماوہیە کى زۆر بوو ئئشم لە گەلدا کردبوو. لەدواییدا بریار دە دەن بئگۆرن.

من چەند جار سەرم لئى دابوو، ئەوئیش چەند جار بۆ کاروبارەکانى خوئندکاران و رئیکخراوہ کان سەردانى سویدی کردبوو. من ئەوم لە سەردەمى چالاکییەکانى کۆمەلەى خوئندکارانەوہ دەناسى و پئوہنئدیيە کانم لە ئەستەنبوولەوہ بەو ھەبووہ، ئەوم دە بئنى.

کە لە بەرپرسيارىيەتئییە کەش نامئنىت پئوہنئدیيمان ھەر پئیکەوہ وەك برادەر مابووہوہ، تا ئەو دەمانەى بەعسیيەکان وەك نوئنەرى کوردى سوریا و دژ بە حزبى بەعسى نەيارى دەعوەتى دە کەن و دەچئتە بەغدا! ئەوان داوايان کردبوو، لەبەر ئەوہى پئئشتر دژ بە حکومەتى سوریا بەیان و بلاوکراوہى ھەبووہ، بۆیە دەیبەنە بەغدا تا بە ناوی کوردى سوریا پئئش بکات، بەو ھەش ناوی بەعسیيەکانى دئمەشق لە کەدار بکات. لەو دەر فەتە پەيامئکى دوور و درئژر بلاو دە کاتەوہ و پشئوانئى حکومەتى عئراقى دە کات، وا دەزانئیت ئەوان شئیک بۆ کوردى رۆژئاوا دە کەن، بۆچوونى وا بوو، لە پەيامەکانى دە ئئت:

"به عسییه کان و سه رکردایه تی عیراق گه نجن و بوچوونی باشیان ده بیّت و چاوه پروان ده که م کاری باش بکه ن".

ئه ویش که سیکی ساده و خو شباوه ریش بوو. به و چالاککی و نزیکبونه وه یه مه لا مسته فا زوری پێ ناخو ش ده بیّت. منیش نامه م بو نووسیوو و گله ییم له باره ی نامه و بلاوکراوه که لی کردبوو، نووسیوووم تو رابردوو یه کی جوانت هه یه، ئه وه له تو ناوه شیته وه. ئه ویش له وه لامدا بو ی نووسیوووم، خه باتی زۆرم کرد، هه یچ که سیکی قه دری نه گرتم، منیش وه ک کوردیکی سوریا یی خه بات بو ئه وان ده که م و له و رووانگه یه وه کار ده که م و "کل من یبکی علی لیلی"، به وه یان ئیتر پتوه ندیه کانمان ده پچرین. ئه ویش ته مه نی چالاکیه کانی له گه ل به عسییه کان زۆر ناخایه نیّت و ده زانیّت فیلی لی ده که ن و بو کوردی سوریا هه یچیان له باردا نییه و نیازیان نییه به رنامه و داواکانی ئه و جیبه جی بکه ن، بو یه به یانیکی توند دژ به به عسییه کان ده رده کات و قسه ی زۆریان پێ ده لیّت. به عسییه کان تووره ده بن! له و کاته یشدا نامه یه کی بۆم نووسیوو که وازی له وان هه ناوه، منیش پیرۆزباییم لی کرد. به لام به عسییه کان لی خۆش نابن و به ناوی که سایه تی دیکه و نه ناسراو سه ری لی ده دن و پێی ده لێن:

"ئیمه عیراقین و چه زت له چیه بوّت به یینن"، دیاره له و سه ردانه دا ویستبوویان باش بیناسن تا بگه رینه وه و بیکوژن! روژیکی تر و به ناوی هه ینانی سه به ته یه ک خورمای عیراق سه ردانی ده که نه وه، له ناو سه به ته که ده مانچه یه کی لی ده رده هه یینن و ته قه ی لی ده که ن، له جیا تی ئه وه ی له که لله سه ری بدن، گو له کان به ر ده موددانی ده که ویت و ده ربازی ده بیّت و نامریت.

مه لا مسته فا ته له فۆنم بو ده کات و له هه والی عیسمه ت شه ریف ده پرسیت و منیش پێی ده لێم:

"سه روک به نيازم بچمه سويسرا و له نه خوځخانه سه ري لي بدهم"، ئه وپيش ده لټت:

"که چوويت بلې من به ناوی بارزانیه وه هاتووم! بزانه پيوستې به چی هه یه، تا بوی ئاماده بکهين"

منيش که ده چم و ده پيرسم و پي ده لټيم سه روک بارزانی مني ناردووه و په روښي ته ندروستي توپه، يه کسه فرميسک له چاوه کاني دینه خوارې و ده لټت:

"بالله عليک"، ئه و توې ناردووه، ئه و مني پرسې، وامزانی منيان له بير کردووه.

منيش پي ده لټيم: "به لي ئه و مني ناردووه و به دلسوږزيه وه هه وائلت ده پرسيت و گوټي پي بلې پيوستت به چی بيت؛ ئيمه ئامادهين".

...

له و دیداره ناوی یاري گولف و گوره پانه گه وره سه وزه جوانه کاني هاتووه، بويه هز ده که م بزانه تو گولف ده زانی، هزت له و یاريه هه بووه؟

من ئه و یاريه م هه رگيز نه کردووه و هزم لي نه بووه، چرچل، سه روک وه زيراني به ريتانيا "۱۹۷۲_۱۹۰۹" قسه يه کی له سه ر ئه و یاريه هه يه و ده لټت؛ گولف گه ميه که، پاسه يه کی خوشت لي تیک دهدات، ئه وه چيه توپيکی بچووک ده به نه ناو کونيکی بچووک، به ئامير و شتيک که شياوی ئه وه نييه. ئه گه رچی یاريه که داهينانی سکوتلانديه کانه و ئينگيز زوو ئه وه يان کردووه.

بهلام من وا دهزانم گۆلف؛ وهرزشيكي باشه بۆ ناسيني بزنسمانه كان، پيره كان
ئهو يارييه دهكهن، تاقهتي وهرزشي ديكيه يان نه ماوه؛ ئهوه دهكهن. گۆره پانه
گهوره كانى ئهو يارييه بواريكي باشه بۆ ناسيني بزنسمان و كهسايه تيبه كان، من
زۆرم لهو كله بانه ناسى، له بهرازيل زۆر ده چووم، لهوى زۆرم ناسى. ئه نداميه تيبى
ئهو كله بانه زۆر گرانه، بيستوومه خهلكى ژاپۆن له بهر گرانيى به شداربوون و
ياريكردنى گۆلف ده چنه ولاتانى تر، سالانهى ئه نداميه تيبى و كۆرسه كانى نزيكهى
دوو مليۆن دۆلاره، بۆيهش كه پرۆژه كه مان له چين جيبه جى ده كهين، چوار
گۆره پانى گۆلفمان دانابوو، چونكه شوينه كه له ژاپۆن نزيك بوو، ويستمان
ئهوه بكهينه سهراچاويهك بۆ داهاى چينييه كان. له ژاپۆن خهلك به فرۆكه
ده چنه هاواى، ئهوه ههزرانتره بۆ ئهوان له وهى له ژاپۆن يارى بكهن.

...

كاك جهمال دياره تۆ زۆر نانت له دهرهوه و ريسټورانته كان
خواردوو، له بهر ئيشوكاره كانت ده عوهت و ميوانى زۆرى تى كه وتوو،
كه ميك ناو و شوين و كهسايه تيبه كانى پيكه وه نانتان خواردووهم؛ پيم
بلى.

من خۆم به دوای شوينى خۆش و خواردنى باش و ريسټورانتي تايبه تى
ده گه ريم! براده رانيش منيان له ريسټورانتي جوان ده عوهت كردوو، له وانهى
له بيرمه له بهرازيل ريسټورانتي جوانم بينيوون، خزمه تگردنيان بيسنوور و
ناوازن، ئهوان به گوشتى برژاو و گريلى تايبه تى خويان ده گوت ئاسودوو،
ريسټورانته كه دريژ بوو، به دريژايى سالونه كه گوشتى برژاويان به شيشه وه ريز
كردبوون، له شيشى- دريژ، هه ر جوړه گوشتيک شيشى- تايبه تى هه بوون،

هه موو جوړه كان، مهړ و گا و ... له نه مريكاش ريستورانتي تايبه ت هه يه، نه مريكيبه كان خويان زورخوړن و بايه خي زور به ريستورانتي ددهن. ريستورانته كاني لهندهن له هه موويان نازدارترن. پياوه به رازيلياييه كه ي بانكي هه بوو، مي زور له وي ده عوه ت كړدووه، منيش له لهندهن له ريستورانتيكي هيندي فهره نسايي ده عوه تي ده كه م، له وي نه وه م بو دهرده كه وي ت فهره نساييه كان پيش ئينگيز له هيند بوون، دواي له به شيكي نه و ولاته دا وه ك ناو و كولتوور ده مينينه وه، نه وان جوړه خواردنيكي تايبه تي داده هين! خواردنه كه هيندييه، به لام به شيوازي فهره نسايي، زه لاتهي تايبه تيان له گه ل داده نان. نه وه ي زياتر واي ده كړد بچمه نه و ريستورانته، كوшке كه بوو. ريستورانته كه له ناو باله خانه يه كي نازداري كوڼ بوو، شوينه كه ش تايبه ت بوو، كه وتبووه ناوه راستي لهندهنه وه. من ده توانم بليم يه كي كه له شوينه به رچاوه كاني لهندهن.

له لهندهنيش زور له سهر نانخواردن باسي سياسته تمان كړدووه، زوريش ئاخوتنه كانيش مان گهرم ده بوون و تووره بوونيشي- تي ده كه وت، ده عوه ت ده بووين و گروپ گروپيش داده نيشتين! ههر له ناو لهندهندا ريستورانتيكي تايلاندي هه بوو، عه رده كه ي جام بوو، له ژيره وه ورده ماسي و گيانه وه ري ئاوي زور هاتوچوځيان ده كړد، شوينه كه ناسك و سيحراوي بوو. ته واوي ريستورانته كه وه ك دارستانيك وا بوو، هه موو جوړه دار و دهرختيكي تيدا بوو. له سهر رووباري تايميزيش تياترو و ريستورانتي زور هه بوون، جاروبار چوومه ته نه وئيش. سه عووديبه كانم له ريستورانتي بيت الدين لوبناني ده عوه ت ده كړد، خواردني لوبناني وه كو توركييه، به لام له سهر شيوازي فهره نساييه، ته پووله و كه بابيه و پيشكه شكرديان جوانه. له ستوكهولم ريستورانتي زور ناودار نييه، ليره ش ريستورانتي لوبناني هه يه، به لام هه ست ده كه م تيدا ژني به خراپه به كار ده هين و نيرگه له ي تيدايه، من حه زي لي ناكه م. حه زيش له ريستورانتي ئيراني

دەكەم، ھەك ئەوھى ناو بازار و لقیکیان لە گەرەكی ئەكالاك ھەیه. زۆریش دەچمە رێستورانتي چینی.

...

بەرەو كینیا

ھەندی وینە و دۆسیە و نەخشەسازپی لەناو فایلەكانت دەبینم، لەنا ئەواندا ناوی ولاتی كینیاى تیدایە، ئەو ولاتە ئەفریقییە، لەوی چ كاریك دەكەیت و رامانت چیبە و لەوی كی دەناسیت؟

من كەسێكم بە ناوی "جیمس" دەناسی، بزئسمان بوو، پێوھندی لەگەڵ دەولەتی كینیا زۆر باش بوو، ئەوم لەناو كۆبوونەوھیه كی گەرەكی بزئس ناسی، جاروبار بزئسمانەكان لە كلاب و یانەكان كۆ دەبوونەوھ و زیاتر یەكدییان دەناسین و ھاموشۆیان دەبوو، ئەو جۆرە كلابانە لە لەندەن زۆرن. باسی كینیا مان دەكرد، ئەو گوتی ئەوان كیشەى كارەبايان ھەیه، ئەگەر ئیش لەو بوارەدا بكەین، شتیكى باشە، ولاتەكەش جیگەى متمانەیه، بەلام پارەیان نییە، دەیانەوئیت ئەو پرۆژەیه بە شیوھى سەرمايەگوزاری جیبەجی بكەن.

من بیروكەكەم پی باش دەبیت، لەگەڵ كۆمپانیای "Rolls_Royce" لە سالی ۱۹۰۶ لە باكوری ئینگلتەرا دامەزراو "قسەم كرد، ئەوان بیجگە لە شارەزایی و زۆری و ھەمەچەشنى دروستكردنی ئۆتۆمبیل، بزئسى. تریشيان دەكرد، كاری مەكینەى بەرھەمھێنانی كارەبا و مەكینەى فرۆكەشيان دروست دەكرد. ئەوان دەلین:

ئه گهر حكومه ته كه يان دنيا ييمان بداتي، به پي "B.O.T" پروژه كه جي به جي ده كه ين، واته ئيمه ويستگه كه داده مزينين و كاره باكه يش به ره هم ده هينين، با حكومه ت بيفروشته وه و مافي ئيمه له خه لكه كه وه ربگرن و به شي ئيمه ش بده نه وه. به لام زوو كو مپانيا كه داواي دنيا يي له جيمس ده كات، ئه ويش ده ئيت: "ئاسانه من سه رو ك كو مار ده ناسم. من له گه ل "Daniel Arap

Moi" ناسياريم هه يه". "ئه و سياسه تمدارنيكي دي ريني ئه و ولاته 1924_2020 بوو، وه زيرو وزه يشيان ناوي مستر "Mutitu" بوو". هه موو لايه ك له و كو نترakte دا ري ك ده كه وين، وا ده زانين پروژه كه قازانج ده كات و سه رمايه گوزاريه كي باش ده بيت.

من ده چم له فروكه خانه به ئوتومبيلي تايه تي پيشوازييمان لي ده كه ن و له هوتي ليكي دياري نيرو بي وه ك ميواني سه رو ك كو مار داده به زين، به يانيه كه ي كو بونونه وي له گه ل ده كه م. وينه مان له گه ل سه رو ك و وه زي ره كه ش هه يه، سه رو ك كو مار كه مي ك زانباري له باره ي منه وه وه رگرتبوو، زانبووي له مه مله كه تي سه عوديه ئيشم كردوو و ئه ميره كانيان ده ناسم، بو يه واي ده زاني سه رمايه ي سه عودى سه رمايه گوزاري له و پروژه يه ده كات.

من پيشتر و پيش له و سه فهره، پيوهندي ده كه م به كو مپانيا ي SKANSKA" وه ك گه و ره ترين كو مپانيا ي سويدي و پينج له گه و ره ترين كو مپانيا كاني جيهان، ئه وه ي له سالي 1887 هه له ناو سويد دامه زراوه و له سه ر ئاستي جيهان پروژه ي زورن. هه روه ها پيوهندي به "Costain" ده كه ين، ئه وه ي من له كوردستان ئيشم پيان كردبوو، ئيتر هه ر سي گه و ره كو مپانيا كو ده كه مه وه، روس راي ز و كو ستين و سكانسكا. يه كي ك له كو مپانيا كه دا بريار ده دات باله خانه و ئوفيس و كو گكان دروست بكات، يه كيكي تريان مه كينه و ده زگه كان به ره هم به ئيت و كو مپانيا يه كي دي كه يش سه ربه رشتي به ره هم و فروشتن و پاره كو كردنه وه بكات.

لهوئی، حکومهت و وهزارهتی وزهیان له بهر ئه وهی دهزانن به رهه می کارهبا به قهبارهی ۳۰۰ میگاوات بۆ ناو "ناپروبی" ی پایتهخت زۆره، بۆیه بریار ددهین پرۆژه که بکهینه دوو بهش و دوو ویتستگه، ههر یه کینکیان قهبارهی ۱۵۰ میگاوات بێت. یه که میان له پایتهخت، دووه مییش له باشووری کینیا مومباسا، ئه و شاره گه وره ترین بهنداوی سه ر زه ریای ئارام بوو، چونکه کینیا به شیکی له سه ر ئه و زه ریایه بوو. هه موو به رنامه و پرۆژه ئه ندازیارییه کانمان وه ک نه خشه و تووژینه وه له ئوکتۆبه ری سالی ۱۹۹۹ به ئاماده کراوه ی ددهینه حکومه تی کینیا! به لام له و ده مانه له بهر گۆرانی که شی سیاسی و مملانییه حزبییه کان، ولاته که ئالۆز ده بێت و پرۆژه که سه ر ده که ین و ده گه رینه وه! ئه وه ش ده قی تووژینه وه و به رنامه که، به زمانی ئینگیزی ماوه "فایلیکی گه وره ی بهرگپلاستیکم نیشان ده دات و ناوی سی کۆمپانیاکه ی له سه رن".

من له و کاروانه و بۆ ئه و پرۆژه یه سی جارن ده چمه ولاتی کینیا. ولاته که چه ندی مه زنده ده که ییت ولاتیکی جوانه، خاکه که ی یه کپارچه گوڵ و گوئزاره، دیمه نه کانی سه رنجراکیشن! به لام میلله ته که ی هه ژاره، دۆخی ئابووریان باش نییه، تاوانی سه ر شه قامه کان زۆرن. من تازه چووبووم و شاره زا نیم، به یانییه کیان له هوتیل ده چمه دهره وه، به ته نیا بووم، به لام هه موولایه ک زوو ئاگاداریان کردمه وه دوور نه رۆیت و ئاگاداری خۆت به؛ ده یانزانی بێگانه م و شاره زا نیم. گوتیان دوور مه رۆ، له بهر دزین و بردنی یه ک کامیرا پیاوینکیان کوشتوو. ئه و کاته ی من له وئی بووم ژماره یه ک گه شتیا ری ئه لمانیا پی ده کوژن، ههر له ناو فرۆکه خانه دهرده چن، له ریگه ده یانگرن و ده یانفرین و ده یانکوژن!

ئه وهنده ی له وئی بووم، ده چوومه یانه ی ئینگیزه کان، ئه وان له وئی یاریی گۆلفیان ده کرد، من ده چوومه ئه وئی، چونکه ریستورانته کانیا ن پاک و خاوین و باش بوون و به رتیه به ره کانی ئینگیز بوون.

مه يموونه كان به ردبارانمان ده كه ن

كه چووينه مومباسا و گه يشتينه به نداوه كه ي ويستان له وي زه وييه كه بينين و نه خشه بو شويني پيشنياركارا و بكيشين و دواتر به ناوي كومپانيا كه ي بكه ين، ده چينه سهر كه ناره كه، بو سه لامه تي و دننيا بوون سه روک كومار سكرتيري تايبه تي خوي مستر كوبلاي له گه ل ناردين. نه وه شي بو نه وه بو له ريگه كه نه ترسين و دننيا بيت له وه ي سه لامه ت ده چين و ده گه ري نه وه پايتته خت! به لام بهر له وه ي ده ربچين ئاگادارمان ده كه نه وه زوو بگه ري نه وه و شه وتان به سهر دانه يه ت، نه گه ر شه و بيت؛ ئيتر جه رده و دز ريگه تان ده گرن و ژيانتان ده كه ويته مه ترسييه وه، زوو برؤن و زووش بگه ري نه وه! نه وان ده لي ن: "ئيمه شاره زايين و ده زانين له ناو عه شيره ته كان په لامارتان ده دن، ده تانگرن و شته كانتان ده بن و ده تانكوژن!"، ئيمه به جيبيكي گه وره ده روين و به سه لامه تي ده گه ينه شويني دياريكراوي پرؤزه كه و ئيشه كانمان ته واو ده كه ين. ده گه ري نه وه و ماوه يه ك ده روين، له ريگه و له ناو دارستان يكي چروپ و قالاو ده كه ويينه ناو زه لكاويك، جيبه كه مان ده چه قيت، زور كووش ده كه ين، جيبه كه ده رنايه ته وه و هه موو گيانمان به هوي پالدا ني جيبه كه وه ده بيتته قوور و ليته.

له وي گير ده بين و سه دان مه يموون له ناو داره كانه وه به هه لبه زودابه ز و سه ماگردنه وه لي مان كو ده بنه وه، ماوه يه ك باش پيمان راده بوين و ورده به رديان تي ده گرتين! ئيتر زور كووش ده كه ين و ناتوانين جيبه كه له ناو قووره كه ده ربه ينين و ده ربازمان بيت، "وي نه م هه يه چون جيبه كه مان له ناو قووره كه چه قيوه"، كه ناوميد ده بين و جيبه كه ش زياتر ده چه قيت، ئيتر نه ندازياره ئينگليزه كان ده ترسن! گوتيان: "شه و لي ره بين و خه لك پيمان بزائن ده مانكوژن"، بو يه سكرتيره كه ي سه روک كومار ده ليت: "من ده رووم و له و

ناوچانه چارهیه ک ددۆزمهوه!" ئه و دهروات و ئیمهش دهبینه گالتهجاری مهیموونان! خۆمان لهناو جیبه که مات ددهین، چاوهروانی چارهیه ک و هیممه تی مستهر کوبلای ده کهین. هیشتا شه و نه بوو، دونیا رووناک بوو، لهناکاو پیاویکی درێژ، پێخواس، داریکی درێژی باریکی لهسهرشان بوو، له راهه ماسی دهگهراپهوه، هیچی نهگرتبوو، به خشهخش دهگاته لامان و ئیمه بو ئه و دهبینه نیچیر و راویکی باشی زۆر باش و چهور!

که پیاوه که دهبینم، زوو بانگی ده کهم، قسهی له گه ل ده کهم و دهتوانم لێی حالی بم، دهپرسم ناوت چییه، ئه ویش ده لیت:

_ من ناوم ئادهمه.

منیش ده لیم:

_ کهواته موسوولمانی.

ئه و ده لیت:

_ به لێ موسوولمانم و لهسه ر دینی موحه مه دین!

منیش یی ده لیم:

_ منیش موسوولمانم!

به و پیه ندییه زوو ده بینه برادهر، یی ده لیم:

_ تۆ لیره دانیشه و پارهت ددهینی، دواتر ئیشمان به تۆ ده بیت.

من دهترسام ئه و بروات و بگاتهوه ناو ماله کان، بوون و مانه وهی ئیمه له و زه لکاوه و چه قینمان به خه لکی گوند و عه شیره ته که یان بگه یه نیت و خه لکمان لێ کۆ بکاتهوه و بمانکوژن!

پياوه مووسلماننه كه، ئادهمه كه زوو ئيقناع ده كه م نه پروات و ماوهيه ك
چاوه پروان بكات وه ك نهوهي به ديار توږي ماسي چاوه پروي بكات!

ئهو ده مينه تتهوه و پاش ماوهيه كي تر سي كه سي ديكه ش، له ناو دارستانه
چرپه كه وه ك تارماي ليمان پهيدا ده بن، نه وانيش به هه مان مه رج و پاره ي
ك ابراي ماسيگري يه كه م رازي ده كه م. ئيتر ئيمه له ناو جيبه كه داخومان مات
ده كه مين و چوار كه سي كيناييمان له گه له، دانيشتووين و نه وانيش چاوه پروانن
بزانن نه وانه چ ئيشيكيان له بن سه ره وا به و جوږه پاره مان بو هه لده رڙن. له و
ده مانه مسته ر كوبلاي به چهنده سه ربازيكي بي چه ك و بي خاكه ناس و لاواز و
شپږوه ده گاته وه لامان. بير ده كه ينه وه چه بكه مين و چاره نووسمان به چه ده گات،
بريار ده دهن هه موو پيکه وه جيبه كه له ناو زه لكاوه كه ده ربه ينين، نه وه ده كه مين
و جيبه كه به سه لامه تي ده كه ويته وه سه ر وشكاني. ئيتر من به پياوه كاني به كرښم
گرتبون ده ليم:

ئيس تا ئيشم به ئيوه يه، تا له و ناوچه يه ده ربا زمان ده بيت، ئيوه به پييان
له به رده م جيبه كه وه برون، نه گه ر هه ستيان به وه كرد نه رزه كه شل و نه رمه و
جيبه كه ده چه قيت ناگدارمان بكه نه وه. ده روين و نه وان پيشه وه مان ده بن،
به وه ش ده ربا زمان ده بيت و ده گه ينه وه نا يروبي پايته خت.

...

تهنیا چیاکان دۆستی ئیمهن

من له نووسینهوه و دارشتنهوهی کتیبه که بووبومهوه، کاک جهمال عهلهمداریش به سهردان بۆ ماوهی سێ ههفته له کوردستان بوو، چاوهروانی ئهوهم دهکرد بگهڕیتتهوه سوید، دوا راز و قسه و وینه و بریاریش لهسهر چاپکردنی کتیبه که بدهین! ئهگهچی ماوه ماوهش به تهلهفۆن قسهمان دهکرد، بهلام ههردوو لامان پیمان باستر بوو تا دهگهڕیتتهوه چاوهروان بین، لهو دهمانهش دووباره ههلهبهری و جارێکی دیکه پێیداچووینهوه.

ئێوارهیهکیان بۆ سهردانی نهخۆشێکی هاوڕیمان _سهباح نهجار_ دهچینه نهخۆشخانهی "Jakobsbergs Sjukhus"، ئهگهچی دۆخی ناجیگریش بوو، بهلام بههۆی سهردانهکهی ئیمهوه ئارهزووی دهکریتتهوه قسهمان بۆ بکات. ئیمهش پیمان خۆش بوو زیاتر بیدوینین. ئهو زۆر باسی سهرهتای ههشتاکانی سویدمان بۆ دهکات. له قسهکانی ناوی خهڵکیکی زۆر دهبیستم، زۆرم دهناسین و زۆریشم نهدهناسین! ئیتر ئهوه لهناو قسهکانیدا باسی کتیبی "Bergen är våra enda vänner _تهنیا چیاکان دۆستی ئیمهن" دهکات.

ئهو دهلێت: "ئهو کتیبه به زمانی سویدی لهبارهی مهلامهستهفا بارزانی و شۆرشێ ئیلولهوه بوون، وهکوو کوردهکانی ئهو دهمانهی سوید، ئهو کتیبهمان ههبوو، که گهرامهوه ماڵ پێت نیشان دهدهم."

من له ناوی کتیبه که دُنیا دهبم و ئاسان کتیبه که دهدۆزمهوه، که دهزانم کتیبه که له سالی ۱۹۷۵ به زمانی سویدی چاپ کراوه، لهوه تی دهگه که جهمال عهلهمدار ئهو رۆژنامه نووسه دهناسیت و زانیاری لهسهر سهردانهکهی

بو كوردستان هه يه، نه وه يش بابته تي نووسينه كه مان ده وله مه ندر ده كات، بويه هه ر نه وه شه وه ته له فوني بو ده كه م و نه ويش ده لئيت:

"نووسه ره كه ي "Tord Wallström" بوو، برادره م بوو، به ئي من ئاسانكاريي بو ده كه م، هاوكاري ده كه م گه شته كه ي بو ناو شوړش و كوردستان بكات، كه ده گه رپته وه، ده سته به جي نه و كتیبه ده نووسیت و بلاوی ده كاته وه و له ناو سويديش ده نگدانه وه ي باشي ده بيت"

نووسه ر له پيشه كي كتیبه كه نووسيوه تي:

"حه زم ده كرد سه ري له كوردستان و ناوچه زرگار كراوه كان بده م، ماوه يه ك له وي له ناو شوړش بمينمه وه، له نزیکه وه رووداوه كان و قوناغه كاني شوړشه كه ببينم"

نه و ده روات و ده يه وي ت له راستي قسه و پروباگه ندي نه ياره كاني شوړشه كه تي بگات، به تايبه تي ديپلوماته عيراقيه كاني ناو سويد. چونكه له سه ر زاري نه وان له ميدياي سويدی زور هه والي چه واشه كارانه بلاو ده كرانه وه. ئيتر نه و بريار ده دات سه فه ره كه ي بكات، سه ره تا دوودله و نازانيت چون بروات و كي ئاسانكاريي بو بگات، بير له برادره كورده كه ي ده كاته وه.

"دياره كورده كان هه ز ده كه ن من سه ريان لي بده م"

برادره كورده كه پي ده لئيت:

"تا نه چيته ناوچه كه، به چاوي خوت رووداوه كان نه بينيت، له بارودوخه كه تي ناگه يت"

نه و به و جوړه وه لامي ده داته وه:

"نه وان نووسينه كاني منيان پيشتر ديوه، ده زانن چونم له سه ريان نووسيوه و ده يانه وي ت بچه كوردستان و ديد و ديما نه ي خوم له سه ر كوردستان بو

سویدییه کانیش بنووسمه وه. ترسنۆکییه ئە گەر هەر هیچ نه بیّت سهرێکیان لی نه ده م... ئە گەر نه چم و گه شته کهش نه که م کورده کانیش نائومیڤ ده که م"

نووسه ری کتێبه که نووسیویه تی:

"بۆ ئه وه و دیداری براده ره کورده که م ده چمه پایته ختی یه کتیک له ولاتیانی ئه وروپایی "دیاره لیڤه مه بهستی جه مال عه له مداره، ئه وه که بهرپرسی حزبی و په یقدهاری شوڤرش و مه لا مه سه ته فا بارزانی له له ندهن بووه، له ناو دیداره که باسی ئه وه مان کردوو، ئه وه نوینه ری شوڤرش بووه، به لام له بهر باری ئه منییه وه ناوی نه هیناوه". ئه وه ههنگاوی یه که می من ده بیّت. من ده چمه ئه وه شاره گه وره یه، له وی ده شله ژیم! من چ ده که م لیڤه، به لام ده مزانم کلیلی سه ردانه که م بۆ کوردستان، لیڤه یه و له ناو ده سه ته کانی براده ره کورده که م دایه"

ئه وه هەر له پی شه کی کتێبه که یدا نووسیویه تی:

"براده ره که م زمانی سویدی زۆر به باشی ده زانی، "مه بهستی جه مال عه له مداره، چونکه ئه وه ماسته ری له بیناسازی له زانکۆی _KTH_ به زمانی سویدی ته واو کردوو" ئه وه ولاتی سوید به ولاتی دووه می خووی ده زانیّت و هاوسه رگیری له گه ل ژنیکی سویدی ش کردوو. براده ره که م له کوردستانی عێراق له دایک بووه، بۆ خویندن چوو یته تورکیا. له وی له سه ر چالاکی سیاسی ده گیریت، پاش مانه وه ی دوو سال له زیندانه کانا، سه رکه وتوو انه ده ربازی ده بیّت و ده گاته سوید و مافی په نابهریش وه رده گریت، ماوه ی هه شت سالی ش له سوید ده ژیت"، هه موو جارێک براده ره که م ده لیّت:

"که من ده گه مه ولاتی سوید، هه ست ده که م هاتوو مه ته کوردستان، ناو ولاتی خوّم، کورد و سویدی تا راده یه ک زۆر له یه ک ده چن"

من پی ده لیّم:

"چۆن و به چ شیوه یه ک له یه ک ده چن!"

كوردده كه پيم ده لئيت:

"ئاسان نييه ئه وهت بو شروقه بكه م، من ئه وهنده ده زانم كه هاتوومه ته سويد، وا ده زانم كه راومه ته وه ولاقي خو م. وا ده زانم كورد و سويدييه كان به يه ك شيوهش بير ده كه نه وه"

ئيتير برادهره كوردده كه رينمايي ده كات و ژماره ي ته له فووني تايبه تبي كه سه نزيك و باوه رپيكراره كاني خو يي له تاران ده داتي، ئه ويش ده روا ت. ده گاته چومان و له ويش ده چي ته هه موو به ره ي شه ره كان، ده گاته چي اي زوزك و بادينان و خو شناوه تي و سه رگه لوو و زور شويني دي كه ش، به لام زياتر له ناوچه ي چومان بووه، له وي پياويك به ناوي "سه عيد دزه يي" وه ك ها ولا تيبه كي سويدي كورد ي ده دو زيبه وه، پي كه وه به سويدي قسه يش ده كه ن!
"جهمال عه له مدار له سه ر كه سايه تي و ناوي سه عيد دزه يي گو تي:

ئهو له له نده نه وه هاتبووه سويد، ماوه يه ك لي ره مايه وه و گه رايه وه كوردستان، دياره به شداري شو رشي كردووه، من ئه وه نازانم چونكه نه گه رايه وه سويد، له هه ولير بوو، له وي ببوو به به رپوه به ري ئورزد ي باك، هه ر له ويش ده مر ي ت" له ري گه ي گه رانه وه ي بو تاران روو به رووي با لوي زي سويد له ئيران ده بيته وه، داوا ي لي ده كات حكومه ته كه ي يارمه تي شو رشي كوردستان بدات، ئه ويش ده لئيت:

"ئيمه وه ك حكومه تي سويدي بي جگه له يارمه تي مرو فانه ناتوانين هي چي تر بكه ين، نامانه وي ت پيوه ندييه كانمان له گه ل حكومه تي عير اقي بچر ي نين"

كتيبه كه به قه باره ي ۱۵۰ لاپه رهي چاپ كراوه. تو رد "۱۹۲۸_۲۰۰۷" روژنامه نووس و نووسه ر كتي بي زوري له ناوچه كاني مملاني ي و شه ري تي دا بوون نووسيون. ئه و چووه ته ناوچه ي "Biafra" بيا فراي ئه فر يقيا و شويني زياتر و كتي بي زورن.

کتیبه که کراوته عه ره بی و له پیشه کی ده قه عه ره بییه که ی نووسراوه: ئه له سالی ۱۹۶۸ خه لاتی گه وره ی روژنامه گه ری، له سالی ۱۹۹۱ خه لاتی هه فتانه ی "سیفین برومان" وه رگرتووه. ده قه سویدییه که له لایه ن عه بدولسه لام نوعمان کراوه به عه ره بی و له سالی ۱۹۹۸ له چاپخانه ی خه بات له دهووک چاپ کراوه.

ههروه ها نووسه ر له پیشه کی کتیبه که ی نووسیویه تی:

"ئیمه له وه باش تیده گه یین ئیوه له سه ر حه قن، خه باتی ئیوه زور کارم تیده کات، به لام وا ده زانم بارودوخه که تان باش نییه، هه ست به نائومییدییه ک ده که م، ئیمه ش ناتوانین به هیچ شیویه که یارمه تیتان بدهین".

کتیبه که ریپورتاژ و روژانه ی مانه وه ی ئه و پیاوه سویدییه، که یه ک مانگ له سالی ۱۹۷۴ و گه رمه ی شه ره کاندالنه او شوړشدا ماوه ته وه، ورده کارییه کانی له ناو پینج ده فته ر نووسیویه ته وه، ئینجا که گه راوه ته وه ماله وه له سوید پاکنووسی کردووه و چاپی کردووه. ویستم هیوا بخوازم ده قه سویدییه که یان عه ره بییه که بکرتیه کوردی، به لام پیشتر پرسم به روژنامه نووس "کاوه ئه مین" کرد، چونکه ئه و پیشتر به ره می له و جوړه ی هه بووه، ئه ویش گوئی:

کتیبه که له لایه ن "حاته می مه نه ری" له سویدییه وه کراوه به کوردی، ده زگای ئاراس له سالی ۱۳۰۱۲۰ به ناوی "کیوه کان تاقه دۆستی ئیمه ن" به قه باره ی ۲۳۲ لاپه ره، به به رگ و دیزاینیکی جوان چاپ کردووه.

...

هه ر له سه ر ئه و کتیبه و که سایه تی نووسه ره که ی جه مال عه له مدار گوئی:

من له ستوکهولم بووم، وتارم ده نووسی و له روژنامه کاندالنه و ده بوونه وه، "Tord Wallström" وه ک چالاکوان و روژنامه نووسیکی پیوه ندییم پیوه ده کات. ئه و له باشووری سوید بوو، بۆیه که م دیدارمان بوو بوو، به لام پیکه وه

باسى دۆزى كورد و شوڤش ده كه ين، دياره ده يويست سهردانى كوردستان بكات و له نزيكه وه ئاگادارى شهر و بارودوخه كه بيت، منيش نامه يه ك بو نوينه رى شوڤش له تاران "شه مسه دين موفتى" ده نووسم، نهو ده مانه ناوى خوزراوى له ناو ئيران "ئه مير قاسمى" بوو، بو نه وهى ئاسانكارى بو بكات و يارمه تى بدات تا بگاته ناو شوڤش!

پاش نه وهى ده گه ريته وه، نهو كتىبه ده نووسيت و بلاو ده كاته وه، سويديه كان پيشوازى گهرم له كتىبه كه ده كه ن، به وهش له بارودوخى كوردستان تى ده گن و زانيارى باش له سهر شوڤش وهرده گرن، به لام كتىبه كه زورتر به وه ده ناسريت و ده خوڤندريتته وه كه روژنامه نووس و نووسهر و ديپلوماتى سويدى "Per Gahrton" نهو له دايكبووى ۱۹۴۳ باشوورى سويده، سه ره تا له حزبى "miljöpartist" و دوايى ده چيته ناو ريزه كانى حزبى "folkpartist" سويدى، كتىب و ليكولينه وهى زوره و بابه تى له سهر دۆزى عه ره بى و فه له ستينيه كان نووسيوه و دژايه تى سياسه تى ئيسرلائيل به رامبه ر عه ره به كان كردووه، نه گه رچى نووسه ريكي ناسراو يشه، به لام دوو جار له سهر ليخوري نى ئوتومبيل به سه رخوشى دادگه بى كراوه و سزايان داوه"، ههر له و ديه وه و له پروابوون و دوستايه تى عه ره ب به وتاريكى ره ق و كينه له دلّه وه، له سهر نهو كتىبى "Bergen är våra enda vänner Tord Wallström" ده نووسيت، به رگرى له حكومه تى عيراقى ده كات، ده نووسيت حكومه ت؛ هه موو مافه كانى ميلله تى كوردى له و ولاته ده سته به ر كردووه، شوڤشه كه يان عاديلانه نييه، وتاره كه له گه و ره ترين روژنامه ي سويدى "D.N" بلاو ده كاته وه. نه وهش ده بيته مايه ي خه لكه كه زورتر په روشى كتىبه كه ي "Tord Wallström" بن و بيخوينه وه.

له و ده مانه من له لهنده ن بووم، به زمانى ئينگليزى به وتاريك وه لامى ده ده مه وه، روژنامه كه وتاره كه م به زمانى سويدى بلاو ده كاته وه، تيدا باس له

رهوایه تی دۆزی کوردی و پێشیلکردنی مافه رهوانه کانی ده کهم. پاش بلاو بوونه وهی وتاره کهی من له هه مان رۆژنامه، "Per Gahrton" وتاریک ده نووسیت و داوای لیبووردنم لی ده کات و له بۆچوونه کانی به رامبه ر کورد و شۆرشه کهی په شیمان ده بیته وه. پاش ئه وه دوو سی جاریش دیدارمان ده بیته، وه ک سویدییه ک ده بیته دوستیکی دلسوژی دۆز و رهوایه تی کورد. ئه و زۆرتش به وه زۆر سه خله ت بووبوو، یان بلیم وتاره کهی من کاری تیکردبوو؛ که بۆم نووسیوو، ئه گه ر که سیک، یان هه ر نووسه ریک سویدی نه بیته، له و ولاته دا نه ژیا بیته ئاساییه بابه تی وا دژ به میلله تیکی به شخوراو و سته مدیده بنوووسیت و بوختیان یان بۆ هه لبه ستیت، نازانم تۆ چۆن سویدی؟! کهی ئه وه له تاکی سویدی ده وه شیتته وه، به و جۆره باس له شۆرش و میلله تیکی چه وساوه بکات. تا نووسینی ئه و دیرانه ش ئه و له ژياندا ماوه و کتیبی زۆری له وتار و رۆمان و لیکۆلینه وهی بلاو کردیته وه.

...

قاوهی دهیهم

نامه و فۆتۆ و دهستنووس و بهلگهنامه و نووسینی سه‌ر
لاپه‌ره‌ی رۆژنامه‌کان و کۆنتراکت و نه‌خشه و کتیب و
نامیلکه و بلاوکراوه‌ی حزبی و خویندکاران و راپۆرت و ...

جهمال عهلهمدار، هه موو نامه و فوٲو و پارچه يه ك كاغه زيكيش ده ناسيٲه وه

نامه کان

"ژمارهیه ک نامه و وینه و بلاو کراوه مان له ناو ئه رشیفه کهی جه مال عه له مدار هه ئبژاردوون، کارمان له سهریان کردوون و وینه مان گرتوون، له وهیشدا هیچ مه به ست و نیازیکمان نه بووه، چونکه نامه و بلاو کراوه کان زۆرن، ته نیا چند دانه یه کمان داناون.

ئه وانهی ماون و بوار نه بوون له و کتیبه بلاو بکرینه وه مانای ئه وه نییه که مبابه خ و ساده و میژووی و بالکیش نین، به لام ئه وهنده بوار هه بوو، ئه وهنده جیگه یان کرایه وه. ئه وهی بلاو کراونه ته وه ده کری بلین ۵٪ ئه رشیفه کهی ئه وه، بلاو کردنه وهی ئه رشیفه کهی به دوو بهرگ و زیاتریش ته واو نابن!"

...

نامه ي سهروك مهستهفا بارزاني بو جهمال عهلهمدار

فهرماني نوينهرايه تي

كه لاله ۱۸ ي نوڤمبهري ۱۹۶۸

ئيمه ليره وه داني پيدا دهنين، كه به ريز ته لارسازي پرؤفيشنال جهمال عهلهمدار نوينهري ئيمه يه له ولاتاني سكه ندينافي. ئه وه دهسه لاتي پيشكه شكردي دوزي نه ته وه ي ئيمه يه بو خه لكي سكاندينافي، به ليدواني گشتي يان روظنامه واني يان له ريگه ي ريخراوه ناوخوييه كان، به مه بهستي قبولكردي يان كوكردنه وه ي كوومه ك، يا خود هه ر جوهره هاو كارييه ك بو "بريندار و په نابهر و نه خوشه كانمان و ... هتد"، بو گه لي ئاشتيخو زمان. كه له لايه ن هي زي سه ربازي عيراق به شيويه كي درندانه و نادادپه روه رانه ئازاردراوين. ئه وه زياتر ريپيدراوه بو نزيكبو ونه وه له هه ر يه ك له حوكمه ته كاني سكاندينافي، به فه رمي يان به تايبه تي، له جياتي ئه وه مه به ستانه ي سه ره وه كه ئاماژه ي پيكراره يان هه ر ديزاينكي خواراوي تر، كه ئه وه ده يدوزي ته وه هه روه ها ئه وه ده تواني ت به دواي يارمه تيداني كه سايه تيبه سياسيه كاني تري ئه وه ولاتانه دا بگه رپي ت، بو بره ودان به كه مپيني نه ته وه يي بو ئه وه كاريگه ريبه فه رماني نوينهرايه تيمان بو ده ركرد.

ئيمزا

مهستهفا بارزاني

سه روكي پيشه روايه تي شو رشي كوردستان

دهقه ئینگیزییه که "نامه که به زمانی ئینگیزی نووسراوه"

COMHAND COUNCIL OF

REVOLUTION OF

IRAQI KURDISTAN

Gelala- Kurdistan

in 18th , November ,1968

INSTRUMENT OF REPRESENTATION

We hereby acknowledge

That Mr.Jamal Alamdar (an architect by profession) is our representative in the Scandinavian Countries . He is authorised to practice the power of presenting our national cause , to the Scandinavian peoples by public statements , press conference , or by locally organizing or asking the help of various societies and organizations , to the purpose of accepting or collecting funds and any kind of aid for our victias (wounded , invalids , refugees and the like) who suffered brutally from an unjust war waged by the Iraqi military clique , upon our peaceful nation .

He is further authorised to approach any of the Scandinavian Governments, either formally or privately on behalf of purposes above mentioned or any other design he finds fit ad libitum.

He say also seek the aid of dignitaries and other political figures in these countries for promoting our national campaign.

To this effect we issued this instrument of representation.

With the deepest regards

Mustafa Barzani

President of the Command Council

Of the revolution

...

نامه ی "Torsten Weman" کۆنسوونی سوید له ئەستهنبوون بۆ جهمال عه له مدار

نامه که سه ره تاکه ی به زمانی سویدییه و ته واوی نامه که ش به زمانی
ئینگلیزییه.

دهقی نامه که:

Käre Hans,

Hur mår Du? Hoppas Du och Peter mår bra. Kanske börjar Du så småningom att förstå lite svenska. Kanske kan vi tala svenska med varandra, när jag kommer hem till Sverige i början av juli.

I am so sorry, that I could´nt write to you in the last time. As a matter of fact I have been working almost day and night. During Bayran et Påsk (bimim gavur bayrani) and feel awfully tired. Don´t be angry to me. Even if I did´nt write, I have been thinking on you every day and on Peter too. I

wrote some lines in Turkish to him a week ago. It was so nice of him to write such a friendly letter to me.

All your plans have been sent by post "teahütlu". Please confirm, when you have received them.

About the choise between Stockholm and Göteborg both places are on the same level concerning possibilities to continue your studies. But I should recommend Stockholm becasuse of the fact that I have more friends there who can be useful for you, for instance prof. Ahrbom who is very important for us. Then I have nice relatives there too who will accept you as my son and friend. So I hope you will finally land (happily on all your four feet) in Stockholm, nice paytaht of Sweden.

When Peter has learnt Swedish and is ready to work as a real doctor (not only in a laboratory), I know several well known doctors in Sweden and will try to arrange a good place for him. Your amca will not leave you on the half of your way there in my cold and wild country.

One of theese days I will translate and send your certificates. I have got some money for Peter but I have no possibility to sent it just now but will arrange it at the first occasion.

The Commission has been here and I get half dead by all cocktail parties to their honour. I have arranged that I'm authorized to send our two friends still remaining here to Sweden by SAS as soon as they will be ready to go.

The weather here is still ice-cold, so we are heating a little every day. It seems to be warmer in Söderköping than in Istanbul. 14/5 my cousin Arne Weman and his wife will arrive here and I hope the summer will arrive before them.

Probably in a very near future I will know better about my tourist projects in Marmaris. There was an important meeting about them in Stockholm yesterday and I'm now waiting for news. If they are positive, you must help me to arrange the plan for my private house. I have had some copies made of the original plan which you saw here. After the cold spring here I'm really longing down to the South.

Marie had a very nice cocktail party in her home in Bebek on the birthday of the Danish King. She has not been quite well, so she will go to Copenhagen to be checked up by her doctor. She gets sometimes heavy pains in her stomach, like a cramp. I guess it comes from the nerves and seems to be the same troubles as I have now and then. This winter was hard and we had to do.

I'm longing to my holiday and to see you again. Probably I will start from Istanbul by SAS the 28 of June.

Greetings from Cecilia too. She is ruling this Consulate General with all persons in it. She will return to Sweden in october for good and probably soon after that marry her fiancé Lars who is a tall, timid and silent boy.

I repeat: don't be angry to me but write very soon a long letter telling me all about your life there next to the North Pole.

What happened to your mustache ? Maybe the Swedes are very fond of it.

...

له باره ي ئه و نامه يه وه جه مال عه له مدار گوټي:

له گه ل "Torsten Weman" کونسوولي سويد له ئه سته نبوول به رده وام پيوه ندييمان هه بووه، نامه ي زورمان به ئينگليزي و توركي و دوايش زياتر و ته و اوي به سويدي بو يه کتري دهنووسي، بو هه موو به رنامه کاني ژيانم له سويد ئه و رو لي هه بووه و به رده وام هاوشانم بووه، ئه وه يان يه کيکه له نامه کان جوان له ناو زه رفه که ي هه لگيراهه؛

دیاره من له لای ئه و ناوم "هانز" بوو، ئه و ناوهی کاتی خۆی وه ک ناو و کۆدی نیوانمان له ئهسته نبوول دانرابوو، ئیتر پاشان ئه و ههر به و ناوه نامه ی ده نارد، منیش له بهر یادگارییه که ناوه که م به کارده هیتنا.

...

پوخته ی نامه که

ئه زیزم هانز "لیره مه بهستی جه مال عه له مداره"

چۆنی و باشی؟ هیوادارم باش بیت، رهنگه ئیستا که میک زمانه سویدییه که باش بوو و که م که م تیده گهیت، رهنگه له دیداری داها توومان به سویدی قسه ده کهین، منیش ده گه پیمه وه و له سه ره تای مانگی یولیو له سوید ده بم. "ئه وه نده چه بد رسته یه ی سه ره وه ی به زمانی سویدی بو نووسیوو، بو ئه وه ی له زمانه که رابیت، ئیتر ته وای نامه که به زمانی ئینگیزی بو"

ببووره ئه و ماوه یه ی زور سه رقآل بووم، شه و و روژ ئیشم کردوو، له پشووه کانیش ئیشم هه بووه، زوریش ماندووم، بویه ش ئه وه ده لیم لیم تووره مه به ئه گه ر نامه م بو ت نه نووسیوو، به رده وام و تو و "Professor. Peter Celsin" له خه یال بووه، هه فته ی رابردووش نامه یه کی کورتم به زمانی تورکی بو ت نووسیوو، دلّم به و نامانه خو ش ده بیت.

ئه وانه ی به پۆست بو ت ده نیرم هیوام وایه به ده ستت بگات و له گه یشتنیان ئاگادارم بکه ره وه.

من وا ده زانم هه ردوو شاره كه "Stockholm" و "Göteborg" بو خويندن و ژيانى تو و بهرده وامى وهك يه كه. به لام راستيه ك هه يه من زياتر براده رم له ناو ستوكهولم هه يه، رهنكه به كه لكى تو بين و سووديان ده بيت، له وانه به تايبه تي "Ahrbom prof"، ههروه ها خزمم له وى زوره، كه سانى شيرين و خوشه ويستم له وى هه يه، وا ده زانم وهك كور و هاوريك قبوولت ده كه ن. هيوادارم توش له ناو شارى ستوكهولم شاكار و جوانه كه ي سويد "له سهر ههر چوار پيه كانت بوه ستيت".

ئه گهر پيتر "دياره ليره مه به ستي براده ريكه ئه ويش هاتبووه سويد و له توركييا پزيشكى خويندوو" زمانى سويدييه كه فيربيت و خوى بو دكتورى ساز بكات، وهك دكتورى راسى نهك ئيشكردن له ناو تاقىگه كان، ئيتر من له وى دكتورى زور ناسراو ده ناسم و ده توانم شوئينىكى بو بدوزمه وه و ئيتر پيكه وه ده بن و توش له و ولاته سارده دژواره به ته نيا له ناوه ندى ريگه كه نابيت.

له دهر فته تيكد ا بروانامه كه ت بو ناماده ده كه م و وه ريده گيرم و بوت دهنيرم. هه نديك پاره ي پيترم له لايه به لام هيشتا دهر فته نه بووه جي به جى بكه م و جاريكى تر ئه وه ده كه م.

له و ماويه ليژنه كه ليره بوون له بهر ئاههنگ و پيشوازيه كانيان مردبووم، ئه وه ماوه براده ران كه ناماده ده بن به هيلي "SAS" ده يانيرمه سويد.

ليره ش هيشتا كه شه كه سارده، روژانه به ئاگر خومان گهرم ده كه ينه وه. به لام وا ده زانم كه شى "Söderköping" له ئه سته نبوول گهرمتره. له روژى 5/14 "Arne Weman" ي ناموزام و هاوسه ره كه ي ده گه نه ئيره و هيوادارم هاوين پيش هاتى ئه وان بيت.

رهنكه له و نزيكانه بير له گه شتيك بو "Marmaris" بكه مه وه. له وى ديدارمان له سهر ئه وان ده بيت، ئه وانه ي له ستوكهولم قسه يان له سهر

ده کهین و منیش چاوه پروانی هه وائه کانم. ئە گەر هه وائه کان پۆزه تیف هه بوون، ئیتر پئویست به وه ده کات تۆش له نه خشه و دیزاینی خانوو ه تایبه تیبیه کهم یارمه تیبیم بده، زووتر نه خشه کانتم لێره دیبوو. پاش ئەو به هاره ئیتر ئاره زووی سهردانی باشوور ده کهم.

له و رۆژانه "Marie" به بۆنه ی جهژنی له دایکبوونی شای دانیمارک له "Bebek" ئاههنگیکی کۆکتیلی نازداری ساز کردبوو. ئەو ته ندروسی شی- باش نه بوو، بۆیه ش بۆ دکتۆره تایبه تیبیه که ی به نیازه بگه ریته وه کۆبنهاگن، ماوه یه که ژانه سکی زۆری هه یه، هه وکردنی هه ناویش. رهنگه ئەوهش ده گه ریته وه بۆ ئەوهی له پرووی دهروونییه وه ماندوو و کیشه ی زۆره. ئەو زستانهش سهخت بوو.

په رۆشم و چهز ده کهم جارێکی تریش یه کتری ببینی نه وه. رهنگه له ۲۸ ی یۆنیۆ به فرۆکه ی هێلی "SAS" بگه ریمه وه.

ههروه ها "Cecilia" سلاوی هه یه. ئەو ژنه ده سه لاتی به سه ر ته واوی کارمه ندانی ناو کونسوولیه ته که هه یه. به نیازه له مانگی ئوکتۆبه ر به یه کجاری بگه ریته وه سوید، رهنگه له و نزیکانه له گه ل ده ستگیرانه که ی "Lars" زهماوه نده که یان بکه ن، ئەویش کورێکی بالابه رزی شه رمی بیده نگه.

دووباره ی ده که مه وه له سه ر نه نووسینی نامه لیم زویر مه به، به لام چاوه پروانیش ده بم له و نزیکانه نامه یه کی دوورودرێژم بۆ بنووسیت و باسی ورده کاری ژیانته له جه مسه ری باکوور بۆ بکه یته.

ئەدی سمیلت چیی لێ هات؟ سویدییه کان عاشقی ئەو جووره سمیلت ده بن.

"ئەو نامه یه زوو نووسراوه و هیشتا عه له مدار نه چوو یته ناو ستۆکھۆلم و دهستی به خویندن نه کردوو، به لام دیاره خهونی هه بووه و په رۆشی ئەوهی

بووه زانكو و خوئندنه كه ي تهواو بكات، دوايي تهو هاوكاري دهكات و به
پروفييسوره كاني زانكو كه ي ستوكوللهومي دهناسينيت "

نامه ي مهسعوود بارزاني بو جهمال عهلهمدار

سهروك وهزيان و سهروكي كوميته ي كوردي فنلهندي "Sorsa Kalevi"
ماويه كي زور خه مخوري راسته قينه ي دوزي كورد بووه، بوئه له سه ر داواي
جهمال عهلهمدار سهروكي ههريمي كوردستان مهسعوود بارزاني نامه يه كي
دهعوهت و ريزگرتني بو ده نووسيت و داوا دهكات سهردانيان بكات و وهك
ميوانيكي قه درگران ريزي بگرن. كاك جهمال تهله فون دهكات ژنه كه ي وهلام
دهداتهوه ده لپت؛ به داخه وه تهو دويني مردووه، تهوه ي روونه تهو له ۱۶ ي
ينايه ري سالي ۲۰۰۴ مردووه، واته ۱۷ روژ پاش نووسيني نامه و
دهعهه تنامه كه.

تهوهش دهقي نامه كه يه له بهر تهوه ي تهو پيوهندي نيوانيان بووه و زوريش
هاورپي بووه، له ناو ئه رشيفه كه ي ماوه.

...

نامه‌که‌ی مه‌سعوود بارزانی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار به‌ زمانی ئینگلیزی نووسراوه

KURDISTAN DEMOCRACY

THE PRESTIDENT

PARTIYA DEMOKRATA KURDISTAN

SEROK

Salahaddin – Iraqi Kurdistan

30 December 2003

H.E. Kalevi Sorsa

Helsenki Finland

I, will be delighted to invite you to visit us in Kurdistan,
and stay here our guest, for a period of your choice.

Please accept this as a THANK YOU, for all efforts and
help you have given to the Kurdish people and our cause,
for a period more than four decades.

For the arrangement of your travel, Mr. Jamal Alemdar,
will be available to assist you.

Please accept my best wishes for the New Year.

Sincerely yours,

MB

...

نامه ي دكتور عيسمهت شهريف وانلي بو جهمال عهلهمدار

دهقي نامه كه به زماني عه ره بي نووسراوه

Encumeni Serkirdayeti Kurdistan

NWENERAYTI GISTI DEREWE

Conseil de Commandement de la Revolution du Kurdistan
Irakien

PRPRESENTATION GENERALE A L'ETRANGER

Command Council of The Revolution Of Kurdistan

GENERAL REPRESENTATION ABROAD

Adresse: P.O.B 63 Bruxelles 1

اخى العزيز السيد جمال المحترم

لوزان ١٢/٤/١٩٦٦

تحياتى واشواق والسلام لكافه الاخوان المحترمين،

كما اخبرتك فى كلمتى سابقه، استلمت رسالتك السابقه وماورد فيها من نقاط كما استلمتها هذا اليوم عشرين نسخه من مذكره البارزاني التى اعدتم طبعها و شكرا لذلك. ارسلت لك من فرانكفورت عددا من خهبات وصل من الوطن. كما استلمت مجله "Aktuel" و مقال الجريده "السويديه وارسلت صورا منها للوطن مع وثائق اخرى"

حول النقاط الوارده فى رسالتك:

"١" كما اعربت فى رساله السابقه، ان تاسيس "جمعتة للاجئين الاكراد فى السويد" هو عمل ايجابى ممتاز. وسنبقى على اتصال. اذا اردتم طبع اوراق لها و اردتم طبع اسم ايضا بالفرنسيه عليها فهكذا تكون " Association Sueda des Refugies Kurdes en السويد" واذا كان الاسم "جمعيه للاجئين السياسيين الاكراد فى السويد" اى مع كلمه "السياسيين" يضاف الى الاسم كلمه "Politegues" بعد كلمه "Rolupies".

"٢" اننى مسرور جدا بتاسيس "اللجنه السويديه الكرديه Sveska K. Kounten" وانها مشكله من اشخاص لهم مراكز و رغبه على العمل و قد اخبرت الوطن ايضا بذلك، وقد استلمت نسخه من "Fact Swef" التى

طبعها اللجنه بالسويديه كحقائق عن المساله الكرديه. اعتقد ان اهداف اللجنه الرئيسيه يجب ان تكون ثلاثه: ١_ جمع ما يمكن من المساعدات الانسانيه "العينييه والماليه" لكرديستان وارسالها عن طريق الصليب الاحمر السويدي ... الصليب الاحمر الدولى ومنه بمساعدتنا الى كوردستان، ٢_ الدعايه والاخبار فى الصحف والراديو والتلفزيون والمحاضرات كما تفعلون، ٣_ الاتصال بالحكومه السويديه. فيما يتعلق بالنقطه الاخيره التى اكدت عليها فى رسالتك، هنالك مساله الا وهى كيف يمكن "اقناع الحكومه السويديه بعمل اللازم بغيه مناقشه المساله الكرديه فى الامم المتحده وارسال هيئه مراقبين لكرديستان" فى الوقت الذى ليست فيه السويد عضوه فى منظمه الامم المتحده؟

لهذا آحبذ لو امكن توسيع اللجنه وجعلها بدل لجنه سويديه كرديه لجنه "سكاندينافيه كرديه" ويمكن ذلك بادخال ممثلين دانماركيين و نرويجيين، وأهميه ذلك آن الدانمارك والنرويج هم أعضاء فى الامم المتحده. سأكتب رساله الى اللجنه السويديه الكرديه راجياً ايضاً منك عرضها فى اجتماعكم بتاريخ ١٥ أبريل "ولا أدري اذا ساكتب الرساله بالانكليزيه، ام الفرنسيه _ اننى افضل عاده الكتابه بالفرنسيه ولكننى أعلم ان الانكليزيه هى اكثر انتشارا فى سكاندينافيا فى رسالتى القادمه لى ارجو كتابه اسم الرئيس لانه من اللطف ذكر اسم الرئيس الشخصى. فى رسائلى للجنه، هذا مع العلم بأننى سارسل الرساله عن طريقك، ان على كل حال عضوه فى اللجنه. أرجو إعطائى أسماء اعضاء اللجنه الخمسه. من المستحسن ايضاً ادخال ممثل عن ايسلاندى فى اللجنه المذكوره.

ويوجد شخص ايسلاندى "جاهز" لذلك هو الصحفى "والطالب مع ذلك فى فرايبورغ فى المانيا" السيد "Erlandur Haraldsson" وقد زار كوردستان سابقاً وكتب عنها بالايسلانديه "عندى نسخه منه" والكتاب الان تحت الطبع

بالالمانیه فی هامبورغ. وابن عم هارالدسون المذكور هو سكرتير عام الحزب الحاكم في ايسلاندا، وله صديق اسمه "Gudreundson" في وزاره الخارجيه الدانماركيه. ساكتب الرساله للجنه بالانكليزيه وارس نسخه منها لهارالدسون "لانه لا يعرف الفرنسيه هو".

وهنالک نقاط اخرى ساكتبها راساً بالانكليزيه وتطلع عليها لكي لا آعيد كتابه ذلك مرتين. من اجل اجابه على رسالتی للجنه من الافضل ان يكون الجواب بالانكليزيه وليس بتوقيعه "وذلك لكي لا تبدو هذه العلاقات بين الممثلیه العامه والجنه كرسائل شبه شخصيه بين اكراد، ای بينك و بيني، بل من الاحسن ان تتخذ صفه رسميه ويوقعها عليها سويدي ولا شك انك تقدر وتفهم ذلك".

فيما يتعلق بك بالذات اقترح عليك ان تكون ايضاً "بالاضافه الى تمثيل لجمعيه اللاجئين" ممثل او مندوب الممثلیه العامه الكرديه في اللجنه. ولهذا الغرض اكتب لك على حده وثيقه خاصه بالانكليزيه بهذا المعنى. كما ارسل للجنه بواسطتك "Fact Sheet" كنت طبعتها في ارسكا بالانكليزيه في العام الماضي، وارسل للجنه للاطلاع صورته كتاب من الصليب الاحمر الدولي وفيه ملخص المساعدات الانسانيه التي حصلت عليا لكرديستان خلال عام ١٩٦٥ "بالاضافه الى مساعدات عام ١٩٦٤ والمساعدات الحاليه ١٩٦٦". سارسل هذه الرساله غدا ظهرا وامل ان تصلك مساء ١٤ أو صباح ١٥ بالبريد المستعجل.

٣_ حول الصور: سارسل اللان بعض الصور "Slids" ملونه وبعد نحو عشره ايام سارسل لك غيرها "لان قسما منها لدى نسختين في حين ان البقيه ليس لدى منها الا نسخه واحده".

٤_ حول فلم لعرضه في السويد كنت في العام الماضي حصلت على فلمين ممتازين، واحد من التلفزيون الفرنسي وهو الفلم الذي كانت عملته مدام

"Deffarge" الصحفيه الفرنسيه وزوجها "اللوكسمبورجي" "Gordion Troetter" _ اللذان كتبا مقالات مصوره في مجله "Stenn" الالمانيه وقد اخذنا الفلم معنا الى امريكا وفي امريكا كنت اشترت فلما اخر من شركه المانيه هناك "دفعنا ثمنه ٢١٠ دولارات"، وبعد رجوع الاخ سعدى من امريكا تركت الافلام عندى سعدى. وقد طلبت منه منذ عده اسابيع الفلمين ذاكرنا باننى بحاجه لها في السويد وانكلترا وسويسرا. كنت له مذكرا قبل نحو عشره ايام، ولم تأت الافلام بعد لى ولم احصل على جواب على رسالتى الاخير. كان سعدى ذكر بانه هنالك صعوبات في الارسال، ولم افهم تماما ماهى. وعلمت بعد ذلك ان احد الفلمين كان ارسله لوريا رواندوزى في فينيزيا واخبرنى وريا انه لم يستطيع اخراجه من دائره البريد او الگمارك النمساويه. اكتب لسعدى و لوريا ذاكرنا بانك بحاجه للفلمين واني موافق على ارسالها لك بالسرعه اللازمه. اذا حصلت على الفلمين فيجب اعادتها لى، اذا شئت بعد استخراج نسخ منها للسويد.

٥_ حول مساله الغاز: حسنا تفعلون باعاده طبع بلاغنا عن ذلك. ترى بعض التفاصيل حول استعمال الغاز في عدد "خه بات" الاخير. يبدو ان معقول هذا الغاز هو: التقيوء، اوجاع في البطن، التهاب في الاجهزه التنفسيه وسعال. لقد طلبت معلومات اضافيه رسميه في الوطن عن الغاز، ولاسيما ان "لجنه الحقوقيين الدوليه" "وهي لجنه ذات صفة استشاريه لدى الامم المتحده" كتبت لى رساله جوابيه على برقيتى حول الغاز وفيها ترجو معلومات اضافيه وتعطينى موعدا لمناقشه المساله معها. "كما حصلت على جواب غير رسمى تلفونيا من الصليب الاحمر الدولى، وانى بانتظار الجواب الرسمى". سارسل للجنه السويديه للاطلاع نسخه من جواب لجنه الحقوقيين الدوليه، وقد يكون في ذلك فائده لها او تشجيعا او حثا للعمل.

٦ _ ساکتب فی المستقبل "القريب" مذکره الى الحکومه السويديه ارسلها بواسطتك وبواسطه اللجنه السويديه الكرديه، ولكنى اود قبل ذلك استطلاع راي اللجنه في هذا وما تستطيع ان تأمله من الحکومه السويديه.

٧ _ ساعمل اللازم لارسال عدد نسخ لكم للجنه من نشره كردستان. ارجواخبارى عندما ستصلك الاعداد "بعنوانك" لكي اكف عن الارسال عدد لك منها "كما افعل ذلك لغايه ثلاثه بشكل موقت". ساكون مشغولا في الايام القادمه بارسال مذكرات لروساء الدول والهيئات الدوليه باسم البارزاني "وقد ارسل لي لهذا الغرض اوراق بيضاء موقعه من قبله" و ارفق عما يلزم من وثائق وبرساله منى. اخبرك ايضا بانه تاسست في المانيا "جمعيه كردستان الدوليه _ فرع البلاد الناطقه بالالمانيه "ISK". وقد نظمت لي موتمرا صحفى في كولن في ١١ اذار الماضى بحضور الراديو والتلفزيون.

سلامى للاخ الدكتور و لكافه الاخوان الاعزاء، ودم لاخيك.

ثيمزا

عصمت

...

له بهر ئه وهى عيسمهت شهريف وانلى له و سالانه بهرهمى نوينهري شوپش بووه، نامهى زورى بو لقه كاني ئه وروپا نووسيووه و نامهى زوريشى- له ناو ئه رشيفه كهى جهمال عهلهمدار ههيه، له و نامهيه كه له رۆژى ۱۹۶۶/۴/۱۲ له شارى لوزان "Lausanne" شارىكى جوانى سويسر-ايه نووسراوه و ههندى زانيارى و بابهتى چالاكييه كاني بو باسكردووه و دهستخوشى جهمال عهلهمدارى كردوه كه له سويد كۆمىتهى سويدى كوردىيان داناوه، ههروهها چالاكى ترى كردووه، داواش دهكات سهردانى ئايسلاند بكات، لهوى قوتابيههك ههيه سهردانى شوپشى كردووه و كتيپكى له سهر ئه و سهردانه به زمانى خويان نووسيووه و به نياز كتيپه كه به ئه لمانى بلاوبكه نه وه. له و نامهيه نووسيوهتى نامه بو سهروك و دهسته بالاكاني جيهان به ناوى مهلا مهستهفا ده نووسم و بويان ده نيتم و داواى پشتيوانىان لى ده كه م، چونكه مهلا مهستهفا كاغهزى سپى به ئيمزاي خوى بو ناردووم. ئيتر نامه كه دريژه، له بهر ئه وهى زوربهري خوينهري كورد زمانى عه ره بى ده زانن بويه ده قى نامه كه م نه كرده كوردى، كۆپى نامه كه ش له و كتيپه داده نين.

عيسمهت له گه ره كى كوردان له سالى ۱۹۲۴ له شام له دايكبووه و خوئىندنى له ديمشق و بيروت ته واو كردووه، له سالى ۱۹۴۸ هاتووته لوزان و له وئيش له سالى ۲۰۱۱ مردووه.

...

له رۆژى ۱۹۶۵/۱۲/۱۱ له لوزانه وه عيسمهت شهريف نامهيه كى بو جهمال عهلهمدار نووسيووه، له بهر ئه وهى باس له بارودخى كوردستان و سياسهت له دهروهه، به تايبهت باس له وهش دهكات ئايا جهمال عهلهمدار تازه له

زیندانه کانی تورکیا بهر بووه و لهوی ناسراوه ده کریت به رهسمی باسی شوپش و کوردایه تی بکات، ئهوه نابیتته ئالۆزی پتوهندییه کانی تورکیا و شوپشی کوردستان. بهلام داواکاره لهسه چالاکییه کانی سارد نه بیتتهوه و پیروزیایی سهرکهوتن و دیداره کانی لی کردووه.

ههر لهو نامهیه باس له گه رانهوهی برادهران له ناو ئیران بو کوردستان و سوودیان له لیبووردنه کهی مهلا مهستهفا بینوووه، بهلام دیاره هیشتا ناکۆکن و کیشهیان زۆره.

له نامه که ههوالی سهرکهوتنی هیزه کانی پیشمه رگهی له چیا و دهشتاییه کان پی راده گه یه نیت.

...

نامه ي دكتور عيسمهت شهريف وانلي بو جهمال عهلهمدار

دهقه كه به زمانى عه ره بي نووسراوه:

اخواتى العزيزين كاك جمال وكاك صابر
بعد اطيب التحيات و الاشواق،

رجعى قبل ثلاثه ايام الى لوزان حيث امضيت يوما واحدا بين سفرتين و سرنى كثيرا باننى وجدت بانتظارى رساله من الاخ جمال عما حدث لكم عن نشاطكم فى السويد. اننى مسرور جدا بخلاصكم من السجن وبوجودكم فى بلد مضياف يسمح لكم باتمام الدراسه ونشاط جيد فى خدمه القضيه الكرديه المقدسه و ثوره شعبنا فى كردستان العراق. كما سرنى بانكم تعرفتم على الدكتور صلاح الدين واجتمعتم بالدكتور قاسم وكلاهما من الاصدقاء المخلصين. ارجو ابلاغ سلامى للدكتور صلاح الدين، اما الدكتور قاسم فاعتقد بانه قد عاد الى جنيف، وانشاء الله ساره بعد عوودتى لسويسرا.

لقد عدت من كردستان منذ مده حيث كنت مكثت فيها نحو شهرين، بحثت خلالها مع جناب البارزانى، المكتب التنفيذى مختلف المسائل، كما اعطيت البارزانى تقريراً مفصلاً عن الاعمال خلال العام المنصرم.

ان الوضع العسكرى فى كردستان جيد، وقد استرجعنا قره داغ و جبال سفين بعد ان خسرت العدو افدح الخسائر لاحتلال قسم منها. فصائل جيش الثوره نشيطه فى المناطق السهليه ايضاً فى الويه كركوك وسهل اربيل و حتى

كفرى، والقوات الكردية تهجم حتى داخل المدن كما فعلت بدخول خانقين واربيل "لمده ليله".

والاخوان الپیشمه‌رگه الذين كانوا في ايران قد عادوا منذ اشهر لكرديستان واندمجوا بجيش الثورة تماما. اى كاك جلال و عمر مصطفى دبابه وعلى عسكرى واخوانهم فانهم ايضا قد طلب منهم اصدار بيان يعترفون فيه ببعض الاخطاء، ولكنهم لم يصدرون البيان، ولذلك طلب منهم البارزاني البقاء في احدى القرى "عند عباس مامند اغا" حتى يثبت في امرهم. ولم افلح مع الاسف في تغيير الوضع من هذه الناحية بالذات واقناع البارزاني باعطائهم مسؤوليات كان هذا قبل شهر. ولكن في برقيه وصلتنى عن المعمارک الاخيرہ تقول احدى البرقيات بان القوات الكردية دخلت مدينه خانقين لليله واحده بقياده الطالبانى. ولا ادرى هل هو جلال ام لا؟ وسوف اعلم ذلك بعد مده. اذا كان جلال فهذا يعنى بان بارزاني قدر رضى عنهم اعطاهم مسؤوليات للعمل كافراد في الوقت الحاضر وحسب موهلاتهم.

على كل حال ان هذه المساله الداخليه يجب الا يظهر في الخارج وعلى الشبيبه الكردية خدمه الثورة في الخارج تحت قيادتها وعدم التدخل في المسائل الداخليه ولاسيما امام الاجانب.

لقد فعلتم حسنا بالكتابه الى عن نشاطكم. فبالاضافه الى تخويلي السابق اعطتنى قياده الثورة تخويلا جديدا اصبحت بموجنه "الممثل العام" للثوره خارج الوطن ومسول علاقاتها الخارجيه ومن واجبي تنظيم العمل في الخارج وابعرف على اعمال الممثلين الاخرين المعنين للاقطار الاخرى من قبل الثورة كما يحق لى تعيين ممثلين في البلاد المختلفه حسب الضرورات والامكانيات. ومن الضرورى تنسيق العمل معكم وارجو ان تبقوا على الاتصال بى وان يكون اتصالكم بالثوره عن طريق ممثليتها خارج الوطن اى عن طريقى، كما ترون انتم ذلك ايضا.

والان اليكم بعض الملاحظات:

١_ اهنئكم على مختلف الاعمال التي قمتم بها وارجو الاستمرار بذلك، وسوف ارى بايه صفة سوف تشتغلون في السويد اي فيما اذا كان يجب ان ارسل لكم تخويلا من عندي "الممثلة العامة" للعمل ام لا.

٢_ اني اتردد قليلا بذلك "ارسال تخويل بكم" لانكم قد سجنتم في تركيا وسلطات تركيا طبعا غاضبه عليكم، في حين ان سياسه الثورة هي عدم اغضاب تركيا ولا ايران وتجنب ذكر المساله الكرديه في هذين البلدين وهذه نقطه هامه. ساستشير قياده الثورة في ذلك. على كل حال المهم ان تشتغلوا وتقوموا للفعاليات وليس المهم ان يحدث ذلك بصورة علنيه من قبلكم ولاسيما بانكم لاجئون سياسيون. على كل حال تجنبوا ذكر المساله الكرديه في تركيا وايران. اما في سوريا فيمكن ذكر ذلك.

...

نامه‌ی له‌تیف ره‌شید بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

به‌ناوی لقی ئینگلته‌رای کۆمه‌له‌ی خویندکاران

۱۹۶۸/۲/۱۷

بو کومیتته‌ی لقی سویدی به‌ریز.

سلاویکی گهرم

کومیتته‌ی لقی انگلستان خوی به به‌ختیار ئه‌زانیت که ئاگادارتان بکات که کوبونه‌وه‌ی سالانه‌ی لقی انگلستان له روژانی ۱۴/۱۳/۱۲ ی نیسانی ۱۹۶۸ له شاری لندن ئه‌به‌ستیت.

کومیتته و ئه‌ندامانی لقی انگلستان زور پی خو‌شحال ئه‌بیت که نوینه‌ری لقه‌که‌تان له‌و کوبونه‌وه‌یه‌دا به‌شدار بیت، و کومیتته‌مان هه‌ولی ته‌واو ئه‌دات بو جیبه‌جیکردنی جیگی خواردن و نوستن له‌و کاته‌دا بو نوینه‌ره‌که‌تان ئیتر چاره‌روانی وه‌لامتانین تکایه ههر ئاگاداریه‌ک هه‌بو به‌م ناو‌نیشانه خواره‌وه بومان بنوس و له کاتی بریاردانان بو ناردنی نوینه‌رتان ناو‌نیشانی جیگی کوبونه‌وه‌تان بو ئه‌نوسین.

بژی کومه‌له‌ی خویندکرانی کورد له ئه‌وروپا.

براتان : له‌تیف ره‌شید

L. Rashid
31 Grove Park
Liverpool s,
England.

نامه ي جهمال عهلهمدار بو كومپته ي كوردى فنلهندى

نامه كه بو پيروزيباي كومپته ي كوردى فنلهندى نووسراوه

Stockholm 3rd May 1969

بهريزان!

من وهك نوينهري پارتى ديموكراتى كوردستان له ولاتانى سكه ننداڤى، به بوئنه ي دامه زراندى كومپته ي فنلهندى كوردى پيروزيباي له ئيوه و ميلله تى كوردستان ده كه م. ئه وه ههنگاوئيكه به ره و سهركه وتنى ميلله تى كوردستانى چه وساو له خه باته ره واكه ي له پيناوى به ديه پىنانى مافه كانى مرؤف.

من دننiam ئه وه يان ده بيته پشتيوانىيه كى تايبه ت بو يارمه تى ميلله تى به شخوراو، هيوام زوره پشتيوانى ئيوه به هيژمان ده كات.

له گه ل سلاو و ريزى

جهمال عهلهمدار

...

Stockholm 3rd May 1969

To

The Finish Kurdish Comnitted

HELSINOFORS

Dear Sire,

As the representative of the Kurdistan Democratic party in Scandinavia I would like to congratulated you and the Kurdish people for your forming of the Finish-Kurdish committee. Which is another step towards the victory of the oppressed Kurdish people in their just struggle for their humman rights.

I am sure you will do your utomont to help the helpless Kurdish people, and hope your conesot with us will be stronger.

Sincerely your,

Jamal Alemdar

Address:

Studentbacken 25_705C

S_ 115 40 STOCKHOLM

Tel: 08619755

نامهی کۆمهلهی خویندکاران له پاکستان بۆ جهمال عهلهمدار

ژماره E_2

رۆژی ۱۹/۱۰/۱۹۷۳

بۆ برای خوشه و یستمان کاک جهمال عهلهمداری بهرێز پێش کهش

سلاوێکی شۆرش گیرانه...

ئهو کاته و هه موو کاتیکتان شاد و بهخته وهر

براگیان:

رجایه یه کهم رۆژی جهژن ئاماده بن له که راچی بۆ ئه وهی که برا کورده کانمان
ببینن. زۆر به خێر هاتنتان ئه کهن.

رجایه ئه بی ههر سه ریک بدهن بۆ لامان زۆر پیویسته

ئهو میلله ته که لیره دان زۆر به شه و قه وه چاوه روانی ئیوه ده کهن.

ئیتیر ئیمه ههر وه کو ئه وان چاوه ری ئیوهین.

بریسکه مان بۆ بکهن به و ئه دره سه:

G.P.O

457 KURDISK STUDENTS Ass

27. Metharam Fngg. HOSTEL

KARAACHI _ 1_

نامه ي ئيدريس بارزاني بو جهمال عهلهمدار

لهو نامه يه دا ناوي ئيدريس بارزاني به ناوي "شاخ" و ناوي جهمال عهلهمدار به ناوي "جوامير عهلي" يه وه نووسراوه.

براي بهرئيز و خوشه ويستم كاك جوامير

پيشكesh

سلاويكي برايانه ي گهرم

ئوميد ئه كه ين سهركه وتوبي و ئيمهش باشين الحمد لله.

ميوانه سويديه كه گه شت و زور به دورودريژي قسه مان له گهل كرد
دهرباري ئه و مهوزوعه و هه موو شوينه كاني كه مناسب بن چاوي بيانيكهوت و
ههولمان داوه زور بهدل خووشي كوردستان به جي بهيلي و انطباعيكي جوان
وهبرگري وابزانم هه ر واش ئه گهريتهوه و تقريبا مبدئيا اتفاقمان كردوه و

پیویستی بهوه ئه کات قسه له گهل جیرانه کانمان بکهین بو مجال دانی ئیمه که ئه و شتانه بینین یا بیر له ریگایه ک بکهینهوه که شته کان بگه نه کوردستان و ههر کاتی گه یشتینه نه تیجه ئاگادارت ئه کهین و لیره وه یه ک دویه ک له ئیمه دین بو لاتان بو ته و او کردنی اتفاق و به ته و اوی دواپی پی بینین. به زووترین کات ههول ئه وه دین ته و اوی بکهین و که هاتن زیاتر به دریزی تفاسیلی باسی ئه کهین.

میوانه که شته کانی هینا زور سوپاسی ئیوه و ئه و ئه کهین به لام هیشتان ئاگادار نه کراوین که اوفسیت و فوتوکوپي گه یشتین. و ئیمه لیره " ۴۴۰ " چوار سه د و چل دولارمان دا به میوانه که کری هینانی شته کان و هه ندیک نواقصی- هه بوو ئه و لیسته که ی پییه تکایه له گهل خوت بومان بینه زور ممنون ده بین. و " ۱۰ " ده جیهازی تری تلفونی ناو ترومبیل بومان بینه له گهل خوت به کریستاله کانه وه و ئه توانی له پاره ی مکتب صرف بکهیت بوتان اعاده ئه کهینه وه.

دهرباره ی وضع ههر به ره و خراپی ئه روا له گهل بعث و ئه مه سی روژه زور به دراندانه هیرشیان هینا وه سه ر ژه نگار "سنجار" به توپ و ده بابه و طیاره و زور له ژن و مندالیان کوشتوو و تا نووسی نی ئه و نامه یه ش شه ره له وی هدفیان ئه وه یه کورد له سنجار نه هیلن و بیکه ن به عربستان و تا ئه وه ی ئه کری دفاع ئه کهین له و تعدایه. و تا ئیستا شه ره که نه وه ستاوه و موقعی جغرافی سنجار زور خراپ که وتوه زور دوره لیمان و به زه حمه ت ده ستمان بیان ئه گات له بهر ئه وه دوژمن وا به وحشیانه په لاماریان داوه چونکه جبهه یه کی ضیعف.

و له ناوچه ی کرکوک دیسان ههر خه ریکی تعریین و هیزی پیشمه رگه شه وی ۸/ ۱۸/ ۱۷ له دی عصری عه ره به کان دا زور به توندی که ئه که ویته

نيزيك طوزخورماتو و ئه م ديه شهست ماله هي كورده بعث كورده كاني به زور ده ركرد و عربي بو هينا مجبورين ليمان دهين و جيش تدخلي كرد و له جيش درا له گهل ئه وان و نيزيكه ي ۲۰ كه سيان كوژراوه و ژماره يه كي زور بريندار و ئيمه ش يه ك شه هيد و ۱۳ بريندارمان هه يه به لام زور ليدانه كي چاك بو و عره به كان چاويان زور ترسا به م ليدانه. و هه ر خه ريك ئه بين ليمان دهين چونكه ئه وان به ته مان عنصري كورد نه هيلن و هه مو خاكان داگيركهن و ئه گه ر ناره زايي خومان ده برين ليمان دن و و به م حاله ته دا ئاماده ين هه مو و توضيحه ك قبول بكه ين به لام قبول ناكه ين كوردستان داگيركهن و كورد ده ركهن بو عرب و پرواش ناكه م كه سيك ضميري هه بي ناحق مان بكات.

ئيتر سلاومان هه يه بو هه مو براده ران.

ئيمزا

براتان شاخ

۷۳/۸/ ۲۲/۲۱

...

نامه‌ی ئیدریس بارزانی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

به ناوی "شاخ" نووسراوه.

برای به‌ریز کاک جمال علمدار پیشک‌شه

سلاویکی برایانه.

وضع زور متوتره چونکه شیوعیه‌کان ده‌ستیان کرد به دابه‌شکردنی چه‌ک که له معسکراتی جیشیان وه‌رئه‌گرت و زور هه‌ولمان دا له‌گه‌لیان که واز له‌و ریگه‌خه‌ره بینین به‌لام فایده‌ی نه‌بو هه‌ر به‌ره‌و خراپتر ته‌رویشتن و چه‌ند جار داوای قیاده‌ی ئه‌وانمان کرد و یکرتمان دیت به‌لام هه‌ر له‌سه‌ر سیاسه‌تی تازه‌ی خویان به‌رده‌وام بون و ئه‌وه بوو له ۱۱/۶ له دربندیخان و هندیک ناوچه‌ی تر وه‌ک طوزخورماتو ناوچه‌ی تعریبی لی ئه‌کریت و مخمور ده‌ستیان دا چه‌ک به‌علنی و تجمعیان کرد و چه‌ند پیشمه‌رگه‌یان شهید کرد له‌گه‌ل چه‌ند کادیریکی پارتی هه‌رچی محاولاتی سلمی کردمان فایده‌ی نه‌بو ناچاربووین ئیمه‌ش دفاع بکه‌ین و له تجمعاتی ئه‌وانمان دا که تعدایان ئه‌کرد و ئیستا له‌جریده‌ی خویان "طریق الشعب" خه‌ریکی زور درو و ده‌له‌سه‌ بنوسن که له‌کوردستان حمله‌ی اباده‌ی اعلان کراوه دژی شوعی وه‌هول ئه‌ده‌ن له‌خارج محاوله‌ بکه‌ن به‌و شکله‌ دعایه‌ بکه‌ن و بیخه‌نه‌ میسکی رای عام که ئه‌ساسی نیه‌ و ئیمه‌ لیمان نه‌داون وه‌ک شوعی به‌لکو ئه‌وان له‌اسلوبی حزبیکی سیاسی ده‌رچون و

چه كيان دابهش نه كرد و دهستيان كرد به كوشتني پيشمه رگه و كادري پارتی له بهر نه وه ئيمه له و جماعاتانه مان دا كه بهم كارانه هه له نه سان و بو نه وهی ئيمهش له ناحیهی اعلامی دوا نه كه وين وا ايضاحيك بوتان نه نيرين تكايه "بالنص" ترجمه ی بکه ن و بلاوی بکه نه وه به سهر هه مو جوره اتجاهات بو نه وهی قسه ی طريق الشعب به درو ده ربينن و اثبات بکه ين كه ليدانی اباده ی شو عی نيه به لكو دفاعه نه يکه ين و نه وان خه ريك بون كوردستان بکه ن به گوميکی خوین و اباده ی كورد بکه ن وجيگه ی جاش بگر نه وه. وهه ول بدهن به هوی كومه له ی و لقی اوروپا و يکه تی قوتابيان له هه مو و ولاتان بلا و بکريته وه باشته.

ئيتر داوای سهرکه و تنتان بو نه كه م و تفاصیلی تطورات به زوترين کات بوتان نه نيرين.

ئيتر سوپاس و سلاومان هه يه بو هه مو براده ران

شاخ ۱۶/۱۷ ی ۱۱ ی ۷۳

...

نامه‌ی ئیدریس بارزانی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

هه‌قالی خوشه‌ویستمان کاک جوامیر علی

سلاویکی براینه‌ی گهرم.

ئومید ئه‌که‌مه سه‌رکه‌وتوبن و ئیمه‌ش شوکر زور باشین. کاک حسین هات و نامه‌کانی ئیوه‌ی به‌ده‌ستمان گه‌یشت، زور سوپاستان ئه‌که‌ین و زور دلمان خوشبو به‌هاتنتان بو لندان و ده‌ست به‌ئیشوکاران کرد له‌مکتب وشکمان نیه‌که‌مکتبه‌که‌سودی زور ئه‌بی.

کاک حمید ئه‌نیرینه‌وه‌بو لندان بو معالجه‌و موعده‌ی بویان دیار کردوو و ئومید ئه‌که‌ین ئه‌و جاره‌عیلاج‌ه‌که‌ی به‌ته‌واوی بکری و طبعاً ئیوه‌ش له‌وی ئه‌وی له‌توانا به‌قصورى بو ناکه‌ن وانشاءالله ئه‌م سه‌فه‌ره‌به‌چاکى ئه‌گهریته‌وه‌کوردستان.

میوانه‌سویديه‌که‌گه‌یشت و دیاره‌زور کوریکى ئازاو عاقله‌و زور مجامله‌ی ئه‌که‌ین و ئه‌مه‌دوو روژه‌هاتوو و ههر خه‌ریکین قسه‌ی له‌گه‌ل ئه‌که‌ین و ئه‌وشوینانه‌ی مهمن پيشانی ئه‌ده‌ین و ابزانین انطباعیکی زور چاک ئه‌گهریته‌وه‌و له‌نتائجی مباحثاتی خومان نامه‌یه‌کتان بو ئه‌نوسین له‌گه‌ل خوی.

اله‌ته‌کانیشی- هینا زور زور سوپاستان ئه‌که‌ین وئىستا براده‌ران خه‌ریکن تجربه‌یان ئه‌که‌ن و له‌نواقصی- ئاگادارتان ئه‌که‌ین و بو هاتنی کابرای اله‌ت فروش زور باشه‌بیت بو کوردستان به‌لام هاتنه‌که‌ی تاجیل بکه‌تا خوت سه‌فه‌ریک ئه‌که‌یت بو کوردستان لیره‌قسه‌ی لی ئه‌که‌ین و بریاری لی ئه‌ده‌ین. وه‌یشتان اوفسیت و فوتوکوپى نه‌گه‌یشتوون به‌لام ئه‌گه‌ن و زور چه‌ز ئه‌که‌ین

هه مو تفاصيلي ټه و اجهزي هه يانه يا دروستي ټه كه ن له گه ل خوت بهيني زور باشه.

دهر باره ي وضع ټيستا وضعي بعث زور شلوقه و هه مو و روژ خه ريكي گرتني و ده ر كرتني يكترن و كه س برواي به وي تر نه ماوه و ټيستا زور ضعيفن و هه ر له بهر ټه و ضعيفه جبهه يان كرد له گه ل شوعي به لام قواعد ي بعث زور به ي ضدي جبهه ن و قواعد ي شوعيش دوو به شن به شيك ټه لي خطوه يه كي زور چاك بو به شيك ټه لي به م جوړه حزبي شوعي ټه بي به كلك بو بعث. يعني جبهه ش ټه و تاثيره ي نه بو كه وه يان ويست و موقفي ټيمه ش كه داخلي نه بوين حتي تحديدي منطقه ي كورد ي نه كړي و صيغه ي حكمي ذاتي اتفافي له سه ر نه كړي زور جيگه ي تقدير و له لايه ن هه مو جهانه وه. وله بهر ټه وه تفاصيلي له بريدي م. س به ريزدا هه يه به پيويست نازانين دوو باره بكه ينه وه.

زور هه ز ټه كه ين ټاگاتان له وضعي دكتور جمال صالح بي و له وضع ټاگاداري بكه ن و هه ز ټه كه ين ټاگاداري هه مو براده راني تري خومان بن و ټاگاداريان بكه ن كه وضعي كوردستان باشه با بي خبر نه بن.

صحه تي بارزاني زور باشه و سلاوي هه يه هه مو براده ران ليره سلاويان هه يه و ټوميد ټه كه ين زو يكتري ببينين و به خواتان ټه سپرين.

ټيمزا

شاخ

۷۳/۸/۱۵

...

ئەو نامەییە بە نازناوی شاخ "ئیدریس بارزانی" یە بۆ جەمال عەلەمدار بە نازناوی "جوامیڕ عەلی"، دیارە کەپراوەی سویدییه کە ئەو کەسە بووێ گواهیە بەنیاز بووێ فرۆکەیان بۆ بهینیت، وردە کارییه کانی لەناو کتیبە کەدا نووسراوێ.

رینووسی ئیدریس بارزانی و کوردییە کە ی لەو نامەییە و نامە کانی تریشی. باشە و نووسی نی سادە و شیرین و به پێزن.

نامەى دکتۆر مەحموود عوسمان بۆ جەمال عەلەمدار

سلاوئىكى گەرمى برايانە

ئومىدەم ھەيە صحەتتان باش بېت و سەرکەوتوبن، ئىمەيش باشين.

كاكە سامى ھاتوتە انگلترا و فرنسا و برلين و بە ھەندىك ئىشوكارى تايبەت و پىويست وە ھەقتى نىە بگاتە لای ئىوہ بەلام يان بە نامە يە كترى ببينن يان تو بچىتە لای ممکنە سودى ھەبىت بۆ ئىشوكارى خوتان لەوى. بەم زوانە برىد و نشراتى تفصىلتمان بو دەنيرين.

خوشيتان

برايان

ئىمزا

دکتور محمود

۱۹۶۹/۴/..

...

نامه‌ی دکتۆر مه‌حموود عوسمان بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

روژباش

ئومیدم هه‌یه‌ی صه‌ه‌تت باش بێت و هه‌رده‌م سه‌رکه‌وتو بن

برام من ئیستا له‌ المانیام "بۆن" و له‌ پاش ۵ رۆژ ده‌چمه‌ هولندا وه‌ له‌ یوه‌ دیمه‌ لای ئیوه‌ وه‌ پاش ئیوه‌ ده‌چمه‌ ئایسله‌ند برام من به‌ تاکید ئیواره‌ی ۴ شمه‌ یان رۆژی ۵ شمه‌ دیمه‌ ستوکه‌هولم له‌ هولندا وه‌ به‌ ته‌یاره‌ واته‌ ۲۴ یان ۱۹۶۷/۵/۲۵ و بی‌گومان پیش‌هاتن به‌ ۲ رۆژ برقیه‌ت بو ده‌که‌م به‌لام ئیستا ئەم نامه‌یه‌م نوسی بو ئەوه‌ی ئەگه‌ر اتصالات و شتی تری سوډبه‌خش هه‌بێت ریکی بخه‌ن بۆ به‌ینی ۲۵ یان ۲۶ و یان هه‌فته‌که‌ی دوا‌ی ئەو واته‌ له‌ ۲۹ به‌ولاره‌ تانه‌یا ته‌تی چونکه‌ نزیکه‌ی ۱۰ رۆژ ده‌مینمه‌ وه‌ له‌ وه‌ی وه‌له‌ ویشه‌ وه‌ بریار ئەده‌ین که‌ ئەگه‌ر سه‌فه‌ری دانیمارک یان نرویج بو چه‌ند رۆژیک پیوست بێت یان ته‌نه‌ا براده‌ریک بنیرین ئیشوکاری هه‌مو ده‌وله‌تانی سکندنای ته‌تی به‌ دورودریژی باس ئەکه‌ین پیکه‌ وه‌ چونکه‌ طبعاً بی‌بینینی ئیوه‌ یه‌که‌م جار من ناچه‌مه‌ وولاتیکی تر چونکه‌ پیویسته‌ له‌ ئیوه‌ وه‌ وه‌زعی وولاته‌کانی تری ئەو ناوه‌ باش تی بگه‌م پیش ئیشکردن.

ئیت‌ر برام تا یه‌کتری بینین به‌خواتان ئەسپیرم

براتان

ئیمزا دکتۆر محمود

۱۹۶۷/۵/۱۶

زور سلاو له‌ براییانی کورد و سویدی ده‌که‌م.

نامه ی فهريدون عهبدولقادر بو جهمال عهلهمدار

۱۹۶۹/۱/۲۱/۲۰

برای زور خو شه ويست کاکه جهمال

چاوه کانت ماچ نه کهم ئینجا دهسته کانت نه کوشم. هیوام سه رکه وتن
وسه ربه رزیته.

کاکي خو م پيش رویشتنه وهت نامه يه کت بو نووسيم خویندمه وه زور دلم
پي خوش بوو. دواي نه مهش چهند روژیک به رویشتنه وهت ئاگادارت کردم و
مال ئاواييتان کردین به لام بروا نه کریت که ئیستاش نه و نامه خنجیلانه تم
هه لگرتوه و هه موو جاریک که "سويد ..... " که نه خوینمه وه یادی نه و چهند
روژانه م وه کو شریتیکی سینما دیته پيش چاو و هه رگیز له یادی ناچیت، وه له
مهیدانی ره فاقهت خو م به کوری به وه فا و راستی نه زانم، له سه ر قسه ی خوم
که و وتم نامه ت بو نه نیرم وا نه م نامه يه م نارد و بریاره بینیرم له به ریدی
سله یمانی وه ره وانیه بکه م هیوادارم که پیت بگات، نه وه ی که زورتر پالی پیوه
نام که نه و چهند دیره بنووسم "له و کاته دا" له پال هه موو یادگار کانی تودا
یه ک شت بوو که ئیستا به رچاوم که وت له گو قاری "الاسبوع العربی" دا که له
لبنان ده رنه چیت ژماره ۲۹۸، ۲۷ کانونی یه که م ۹۶۸ لاپه ره "۲۴" نه لیت:
قوتابیان دانشگاهی سويد اضریبان کرد احتجاج له سه ر نه وه ی که سه به بیک
نییه اضرابی بو بکه ن!!

ئینجا ئەو قسه یه هه موو قسه خوش و عه جائیبه کانی توی بیرخستمه وه له باره ی سویده وه، ئیستا من که له ژوریکدا دانیشتووم و ئەو نامه یه بو تو ئەنووسم که سه عات یه کی پاش نیوه شه وه ئەلیم ئاخر ئیستا جمال چی بکات!! به لام من هه موو دنیا له ده وروپشتم بی دهنگه. ده ره وه شه وه زهنگه جاروبار گویم له سه گوهریک ئەبیت که تیکه له به لووره ی ره شه با ئەبیت. کاکێ خوم ئیمه وه زعمان زور باشه، زور باشترین له و کاته ی تو به جیت هیشتین و باشترین ئەبین به کویریایی ئەوانه ی که ئیمه یانن خوش ناویت.

ئەم نامه یه وه کو ئەبینی هیچ ادرسیکم نه نووسیوه که وه رامی بو ره وانه بکهیت ئەویش له بهر ئەوه یه که هیشتا یه کیکی وام نه دوزیوه ته وه له سلیمانی که رازی بیت به وه ی که تو نامه بو من بنیریت له ریگای ئەوه وه به لام ئومید ئە که م بیدوزمه وه، خوت ئەزانی وه ضعی ئیستای سلیمانی چونه له وانه یه یه کیکی بچیته سه ره ئەو که سه ی که تو له ریگه ی ئەوه وه نامه بو من ئەنووسیت وه پی بلی ئەو "جمال" ه له کوئی وه ئەناسیت و ئازاری بدات ههر چهنده نامه کانی منیش ههر هه وال پرسین ئەبیت و له چوارچیوه ی قسه ی خوشی ره فاقهت ناچیته ده ره وه چونکه له سلیمانی یه وه نامه نووسین ههر ئەبیت و له و چوارچیوه یه داشت بنووسم ئەگینا ناگات. به لام ئەمه دونیا یه، وه زعی سلیمانی و ئەو شوینانه ی وه کو سلیمانی خوت شاره زایت.

کاکێ برا وه کو ئاگادارم فریای کرسمس که ویته وه، ئاخو ئیستا شیعه کهت بو هاوریه کهت خویندوته وه خوزگه ئەم زانی رای چیه؟ پشت به خوا له هاتنه وه تدا بو جاری دوهم چهند هه لبه ستیکی دیکهت له و بابه تانهت ئەده می و رای ئەویش تی ئەگه م ئەو قسانه ی له باره ی سویده وه بوت گیرانه وه بو خه لک ئەگیرمه وه برۆا ناکه ن، انشاء الله روژیک دیت بویان ئەگیرمه وه ئەلیم خوم دیومه ئینجا ئەگه ره برۆایان نه کرد _ یطبه م مرض _ ههر چی چونیک

بيت دواني وه كو حاجي اغا ئه دوزينه وه كه بروا بووه بكات له له امريكا
له سهريان نووسيووه و ره سميان زوره!!!

كاکي خوم کتبيکم له لايه س ۳ جزه ناوی رشته ی مروارپه هه ر جزئهی ۲۰۰
لاپه ره ئه بیت ۸۰٪ له نهوعی ئه و قسانه يه كه ئه لیت توخوا مه لا ئه مه
هینی التحیاته.

شتی وای تیا یه ئیستا كه خوم جاروبار ئه یخونمه وه به ته نیا خوم بو
راناگیریت له پیکه نینا ئه م ووت خوزگه جمال لیره بوایه، وائه زانم ئه و قسانه ش
به نووسین نانوسریت.

ئیت ره هه تا نامه یه کی دی به خوات ئه سپیرم، من هه تا یه کیکی وا ئه دوزمه وه كه
ادریس بو بنووسم بو ئه وه ی له ریگایه وه نامه م بو بنووسیت هه ر ناو به ناو
نامه ت بو ئه نووسم تیدا "لا تلح... داد".

ئیمزا فریدون

لیره فریدون مه به سستی "فریدون عه بدل قادر" ه، ئه ندای پیشووی مه کته بی
سیاسی یه کیتی نیشتمانی کوردستان، له و ده مانه ی کاک جه مال یه كه مجار
سهردانی کوردستان ده کات، ئه و له وی پيشمه رگه بووه، له گه شت و
سهردانه کانی له گه ئی بووه.

...

نامه‌ی موحسین دزه‌پی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

سفاره‌ی جمهوری‌ه‌العراقیه

براغ

EMBASSY

OF THE REPUBLIC OF IRAQ

PARGUE

براغ له ۹۷۱/۷/۲

برای به‌ریز و خۆشه‌ویستم کاک جمال

سلاویکی برایانه، به هیوای خۆشیو شادیتانم. ئیمه‌ش شوکر باشین.

ماوه‌یه‌کی زۆره‌ ئاره‌زوی دیتنتان یه‌ که‌م به‌لام وا دیاره‌ ریک نه‌ که‌وتوه.

نوسراوتان گه‌یشت. وه‌ پاره‌که‌ی کاک حبیب وا لامه‌ واته‌ ۶۳۵ دیناری عیراقی، به‌لام به‌ پوسته‌ ناکریت بوتان بنیرم چونکی بریدی سیاسی له‌ به‌ینی ئیمه‌ و سفاره‌ته‌ کانی تر نییه‌ به‌ شیوه‌ییکی مباشر، به‌ لکوئه‌ بی له‌ ریگه‌ی

وهزاره تي خارجه له بغداد بيت ته وهش ناكريت، وه ههروه ها ته گهر به بريدي
اعتيا دي به ناوي سفارته بينرم ته ترسم پاره كه بزر بيت.

جا ته نيا ته وهيه يان ته بي چاوه نور بكهين تا هاتوچو ته بيت به بيكه كي باوه
پي كراو بوت بنيرم وهيا ممكنه من دهوري ۷/۲۰ بچم بو الماني اي روژئاوا بوت
له يوه به بانك بوت تحويل بكه م، به لام ته وهش بزانه كه له بانكي الماني اي
غربي ديناري عراق ته نها ۷،۲۰ مارك ته كات كه خوم پيش چهند روژيك به و
سعره گوريمه وه وه ته وهش طبعاً زهره ري لي ته كه يت.

جا چوني به باش ته زاني تكايه ئاگادارم بكه. وه كاك حبيب دوي ني شه و
گه رايه وه بو عراق. عزيز وا دياره به وه زيفه كه ي رازي نيه دهيه وي بگه ريته وه
ئيره. سوپاس بو كاميرا كه ي بوت نارد بوم تكايه پاره كه ي چهنده ئاگادارم بكه تا
ته ويشت بو بنيرم. براده ران سلاويان هه يه.

زور سلاوم بو كاك عبدالوهاب باباجان هه يه، ئوميد ده كه م بتوانم سفر يك
بكه م بولاتان.

ئيتير خوشيتان

برات ئيمزا

محسن دزه بي

موحسين دزه بي له ناو شوړش و حزب، له ناو ولات و دهره وه پو ست و ئه ركي
زو ري هه بو وه، له پاش ري كه و تنامه ي يازده ي ئازاري سالي ۱۹۷۰ وه ك نوينه ري
كورد و به شي پارتی له حكومه تي عيراقی دياره سه فير بو وه.

...

نامه‌ی سه‌عدی دزه‌یی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

برای خۆشه‌ویستم کاک جه‌مال

روژباش

زۆر سوپاس بۆ ئه‌و کارته‌ی که بۆت ناردم و هه‌روه‌ها به‌عه‌زه‌ چاپکراو که به ئینگلیزی و سویدی ترجمه‌ منهاجی پارتی و مه‌لامه‌سته‌فا کرابوو. تکایه‌ له‌مه‌و دواش هه‌رچی هه‌بێ بۆمانی بنیره‌ وه‌ له‌ ده‌نگوباستان ئاگادارمان بکه‌.

وه‌ کو بیستوو مانه‌ کونگره‌ی دوازه‌هه‌م له‌ به‌ینی کریسمیس و سه‌ری سال ئه‌به‌ستری له‌ بلگراد، هیوادارن هه‌ر له‌ ئیستاوه‌ تۆ و سه‌عید و عمر و به‌درخان... هتد خۆتان بۆ حازر بکه‌ن وه‌ له‌وی انشاءالله‌ یه‌کتری ئه‌بینین. ئه‌گه‌ر دونیا بوو ئه‌مجاره‌ش ریگای به‌ستنی لێ گیرا له‌ یوغوسلافیا باوه‌ر ناکه‌م که‌س بتوانی بلی ئه‌مه‌ش "مومراه‌ی جماعه‌تی کمال فواده‌" چونکه‌ به‌راستی ئه‌گه‌ر جه‌ماعه‌تی کمال فواد ئه‌وه‌نده‌ ده‌ستیان برویشتبا وه‌ گالته‌یان به‌ وولاته‌ روژئاوا و روژه‌لاتیه‌کان بکردبا ئیتر چی یان ئه‌ویست!! هیوادارم خۆیندکارانی ره‌وش بیری ئه‌وروپا له‌مه‌ودوا به‌ رووحه‌کی برایانه‌ چاره‌سه‌ری ته‌نگووجه‌له‌مه‌ی ناو خۆیان بکه‌ ده‌بێ وه‌ بێ گوومان مانه‌وه‌ی ئه‌و ناکۆکیه‌ له‌ نیو کورده‌کانی ئه‌وروپا به‌و جوړه‌ هیچ تاقمیک یان ده‌سته‌یه‌ک که‌لکی لێ وه‌رناگری غه‌یری دوшمن نه‌بێ خۆ با ناکۆکیش هه‌بێ به‌لام "نقاطی التقاء" زۆره‌ که‌ خۆیندکاران کۆبکاته‌وه‌ له‌ناو کۆمه‌له‌ شتیکی ئه‌وتو بکه‌ن که‌ سوود به‌خشی. به‌ نه‌ته‌وه‌ که‌مان. ئه‌گه‌ر هه‌موو لایه‌ک له‌سه‌ر ئه‌و اساسه‌ بیربکه‌نه‌وه‌

وا ده زانم شتيك ئه كرى به شت وه كوتايي بهو "مهزله" ديت وه ئه و
مسووليه تهش كه وتووته سهرشاني هه موو يه كيك له خويندكاران.

برام تكايه جلي كوردى ژنانه م بو بنيره وه بهرلين "ههردوو دهست"
به ته واوى. وه جله پياوانه كان ئه تواني لاي خوٲان دابنيٲى، يا له گه ل خوٲاني ببه
بو بلغراد چونكه و ابزانم له وى ئاهه نكه كي گه وره ئه كرى. ئه و دوو دهسته جله
"هي ژنان" سووكه بيخه ره ناو پاكه ته ك وه جوان بيٲيچه وه و بوٲى بنزه وه،
هيوادارم تا كوتايي ئه و مانگه به دهستم بگات. ئيتر زور سلاو بو سه عيد و عمر
و ئه واني ديكه.

وه خوٲشيت

ئه دره سم:

Saadi Amin Dizayee - 1 Berlin 15

Xantorrersk. A6

Bei vom Eyloffetorn

ئه دره سي تازه ي خوٲم بو بنيره بو ئه وه ي له مه ودا يه كسه ر بو خوٲى
بنووسم.

بيووره كه له سه ر ئه و كاغه زه پيسه بوٲ ئه نووسم چونكه .....

"سه عدى دزه يي" له كوتايي هه فتاكان بو ماويه كي كه م سه روٲكي شاره واني
هه ولير بووه، دواي ده گه ريته وه ئه وروپا، ماويه كيش له حكومه تي يه كيتي له
سليمانيش وه زير بووه!

...

نامه‌ی حزبی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

"ده‌قی نامه‌که وه‌ک خۆی و به‌ رینووسی ئه‌و ده‌مانه‌ ده‌نووسینه‌وه"

ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شورش
مه‌کته‌بی ته‌نفیذی لیژنه‌ی کاروباری ده‌ره‌وه

ژماره/ ۱۲_ روژ_ ۲/۷/۱۹۶۹

بۆ کاک جه‌مال علمداری به‌ریز سلاویکی شورشگیرانه ...

له‌ نامه‌ی پیشوه‌وه تا ئه‌م نامه‌یه‌ تطوراتی گه‌وره‌ له‌ عیراقدا رووی نه‌داوه
به‌لام ئه‌وی ئاشکرایه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ حوکمی به‌عشیه‌کان زیاتر به‌ره‌و عه‌زل بون له
میله‌ت چوه‌ وزور له‌ مشاکله‌کانی وولات وه‌ک و آزمه‌ی حوکم و مشکله‌ی کورد
مشکله‌ی اقتصادی ماونه‌ته‌وه‌ بی‌ حهل کردن وه‌ له‌باتی ئه‌وه‌ی حوکمه‌تی بغداد
..خه‌ریکی حهل کردنی ئه‌م مشاکله‌ بیت که‌وتوته‌ محاره‌به‌ی معارضه‌کانی به
شکلیکی زور وحشیانه‌ و نه‌ک هه‌ر به‌گرتن و یا منع‌کردنیان له‌ نشاطیان به‌لکو
زوریان تیکه‌لاو ئه‌که‌ن به‌ جاسوسیته‌ و بی‌ محاکمه‌ی ئاشکرا اعدامیان
ئه‌که‌ن و یان پاش تعذیب ئه‌یان هینه‌ سه‌ر تلفزیون بو ئه‌وه‌ی به‌ ئاشکرا وه‌کو

به‌عشیه‌کان ئه‌یان‌ه‌وی قسه‌ بکه‌ن و تفصیلاتی ئه‌م مه‌وزوعه‌ له‌به‌یانی حزیدا نوسراوه‌ که له‌گه‌ل ئه‌م نوسراوه‌ بوتان ده‌نیرین .

ده‌رباره‌ی آزمه‌ی حوکم و هدفی به‌عشیه‌کان ئه‌وه‌ یه‌که به‌ته‌واوی سیطره‌ بکه‌ن به‌سه‌ر هه‌مو مرافقی حیاتدا و حوکم تبعیث بکه‌ن و ماوه‌ به‌ هیچ هیزیکی تریان نه‌داوه‌ که به‌شداری حوکم بن هه‌روه‌ها خزمه‌تکاری "یه‌عنی بون به‌ نوکهری به‌عث" هه‌ندیک تاقمیان قبول کرده‌ وه‌ کو جه‌ماعه‌تی تاله‌بانی و ابراهیم احمد و هیندک له‌ عناصری شیوعیه‌کان "تاقمی عزیز الحاج که روخاون ئیستا له‌گه‌ل حوکمه‌ت ئیش ئه‌که‌ن"، جگه‌ له‌مه‌ ئیستا شیوعیه‌کان جه‌ماعه‌تی به‌اء الدین نوری "اللجنه‌ المرکزیه‌" ئه‌گه‌رچی تعاون له‌گه‌ حوکمه‌ت ناکه‌ن به‌ته‌واوی به‌لام اتصالاتیان هه‌یه‌ و هدفیان ئه‌وه‌یه‌ له‌گه‌ل بعث تعاون په‌یدا بکه‌ن له‌سه‌ر ئه‌ساسی دروست کردنی جبهه‌یه‌کی وطنی به‌لام به‌عشیه‌کان تا ئیستا به‌پی شروطنی شیوعیه‌کان قبولیان نه‌کرده‌ وه‌ وادیاره‌ له‌ مستقبلا نایکه‌ن چونکه‌ مه‌به‌ستی بعث تثبیت کردنی حوکمیکی خوین ریژی دیکتاتوریه‌ که به‌ته‌نها خویان سیطره‌یان هه‌بیت. هه‌روه‌ها ئیتسا له‌ناو شیعه‌کان تذه‌ر زوره‌ دژی بغداد چونکه‌ حوکمه‌ت زوری لی گرتون واتهامیان ده‌کات به‌عه‌ماله‌ت وه‌ به‌ جاسوسیته‌.

له‌روی اقتصادیه‌وه‌ وه‌زعیان باش نیه‌ زوربه‌ی میزانیه‌ بو مصروفاتی ده‌وله‌ت و به‌عشیه‌کان سه‌رف ئه‌که‌ن و مشریعیان زور که‌مه‌ وه‌ هه‌روه‌ها ئیسما‌ل عجزی میزانیه‌یان نزیکه‌ی "۹۰" ملیون دیناره‌ وه‌ ئه‌مه‌ش خه‌ریکن به‌زیاد کردنی قیমে‌تی مه‌واد‌ی بازار و زیاد کردنی ضریبه‌ی وه‌ وه‌رگرتنی بعضیک قه‌رز له‌ده‌روه‌ه‌ پرری ئه‌که‌نه‌و.

ده‌رباره‌ی به‌ره‌للا کردنی حرباتی دیموکراتی و پیشخستنی وه‌زعی وولاته‌که‌ وه‌زع به‌ره‌و خراپتر رویشتوه‌ وه‌ هدفیان ئه‌وه‌یه‌ که نفوذی حزبی به‌عث

به زوری جهیش و شرطه فرض بکهن به سهر عیرا قدا به لام ئیستا تدمر زوره چونکه فهرضی نفوذی زابتی بچوکی به عث له ناو هه مو جهیشدا و ترفیع کردنیان بو هه ق و تصرفاتی کیان زروفیکی خراپی له ناو باقی جهیش و شرطه دروست کردوه.

دهرباره‌ی مه‌سه‌له‌ی کورد _ حوکمه‌تی بکر و عماش به‌رده‌وامه له‌سه‌ر سیاسه‌تی اعتماد له‌سه‌ر جاشه‌کان و به‌سه‌ر به‌ره‌کانی شورشی کورد هه‌ولدان بو به‌هیزکردنی حصاری سیاسی و اقتصادی به‌دهوری کوردستاندا و محاله‌ی تحطیمی قوه‌تی شورش به‌شه‌ر به‌لام له‌م روه‌وه تا ئیستا فه‌شهل بون چونکه نه‌یان توانیوه هه‌ده‌فیان تحقیق بکهن وه‌له‌زوربه‌ی شه‌ره‌کاندا جهیش و جاش شکاون و هیزی پیشمه‌رگه سه‌رکه‌وتو بوه جگه‌له مه شورش نشاطی زور هه‌بوه بو اتصال کردن به‌هه‌مو عناصری عیراق که مه‌عارضه‌ی حوکم ده‌که‌ن بو ئه‌وه‌ی زیاتر حوکومه‌ت عه‌زل ببیت و روخاندنی ئاسانتر ببیت .

حکومه‌تی به‌غدا پاش ئه‌وه‌ی تی گه‌یشتوه که خطه‌ی به‌رانبه‌ر به‌کورد فاشله که‌وتوه‌ته اتهام کردنی شورش به‌عه‌ماله‌ت وارتباتی به‌استعمار بی هیچ اساسیک ئه‌مه‌ش دلیلی افلاسیه‌تی له‌روی عه‌سکه‌ری و سیاسیه‌وه و زور حکومه‌تی تریش ئه‌مانه‌یان تکراریان کردوه‌ته‌وه .

له‌م ماوه‌یه‌دا به‌عثیه‌کان به‌جوړیک که‌وتونه‌ته له‌معارزی خویان و نشاطیان لوا سعدون حسین ناند قوه میدان و چه‌ند ضابته‌یکی میدان و فرقه‌ی دویمان گرتوه توعمه‌ی جاسوسیه‌ت بو اسرائیل و له‌حه‌قیقه‌تدا ..... ترساون له‌وه‌ی که انقلاب بکه‌ن دژیان هه‌روه‌ها له‌سه‌ر نطاتی عه‌ره‌بی حوکمه‌که‌ه تأییدی که‌مه وه له‌خارج ثقه و اعتمادی زور که‌م بوته‌وه و ئیستا بو معاله‌جه‌ی ئه‌مه و بو ئه‌وه‌ی فشلی خویان له‌حه‌لی مشاکلی عیراق داپوشن خه‌ریکی پیکهینانی هه‌ندیک اتفاقیاتی خارجین به‌هه‌ده‌فی مشغول کردنی میله‌ت به‌مه‌وه و دورخستنه‌وه‌یان له‌ته‌فکیر له‌مشاکلی ئه‌ساسی میله‌ت عیراق که‌هیچی حل

نه كراوه به لام هم محاوه له يه بي سوده و گه لي عيږاق چاك نه زانيت كه مشاكلي نه ساسي خوي مهم تره له نيش وكاري خارج و داواي حل نه كات وه به محاولات و اتجاهي به عثيه كان هه ل ناخه له تين جگه له مانه له به يني لي پرسرواني حوكم خويان خلافات هه يه هه روه كو جارن به لام ئيستا نه گه يشتوته راده ي انفجار له بهر نه وه ي مشاكلي گه وره تريان هه يه و هه مو كه سيك توقع ده كات كه هم خلافاته به ره و زياتر بروات چونكه پينج ضابطي مجلس قياده ي به عثيه كان وه حده ي فكريان نيه و هه مويان مشبوهن و علاقاتي اجنبيان هه يه و مصالحي خارج تاثير نه كاته سه ر موقفيان له ناوه وه

. شورش له گه ل نه وه ش كه به رده وام بوه له سه ر به ربه ره كاني دوژمن و هيرشه كاني و پيوهندي له گه ل ده روه وه ناوه وه ي عيږاق اهتامي داوه به زياد كردني محتواي و به مه يه زياتر به هيز كردني له هه موو رويه كه وه و اهتامي داوه به زياد كردني خدماتي اجتماعي وه تعليمي و صحي له ناو كوردستاندا جگه له اهتمام داني به حل كردني مشاكلي زهوي و زار مشكالي تري اقتصادي بو صالح ي فلاح كه قوه تي اساسي شورشه كه يه له سه ر هم نه ساسه ئيستا خدماتي صحي به ره و فراوان بون و زياد بون ده روات.

نه گه رچي امكانيات له روي دكتور و ده رمانه وه زور كه مه وه له م ماوه يه دا هه نديك ده رمان و پيوستي ترمان پيگه يشت له لايه ن صليبي سوري دولي له جنيف كه سودي هه بو بومان هه روه ها له م ماوه يه دا به شي ته ندرستي و زانياري ده وري يه كه مي په روه رده كردني ماموستاياني ابتدائي كرده وه و له مه دا په نجاو چوار قوتايي به شدارن و نه مانه پاش تخرج له قوتابخانه كاني كوردستان ده رس نه لينه وه سودبه خش نه بن بو به رزكردنه وه ي مستواي هم قوتابخانه و به ربه ره كاني كردني نه خوينده واري وه له م هاوينه دا ده وري دووه ميش ده كريت هه وه وه هه روه ها هينديك له به شه كاني سوپاي شورشگيري كوردستان خه ريكي زياتر ريپك و پيك كردني ريزه كانيان له گه ل كردنه وه ي هه نديك ده وره

بو بهرز کردنهوهی مستوای پیشمه‌رگه له هه‌موو رویه‌که‌وه پاش نزیکه‌ی دوو هه‌فته ده‌وره‌ی دوهه‌می کادرانی حزبی ته‌واو ئه‌بیت و له‌م ده‌وره‌یه (٤٠) چل قوتابی تخرج ئه‌که‌ن که زور سودی هه‌یه بو به‌هیز کردن و به‌رزکردنه‌وه‌ی مستوای تیگه‌شتن و زانیاری کادرانی پارتي دیموکراتی کوردستان و ریکخستنی ریزه‌کانی حزب له‌هه‌موو رویه‌که‌وه . له‌رووی په‌خش و ئاراسته توجیه و نشر... شورش به‌هوی ئیزگه‌ی ده‌نگی کوردستان و منشورات و مطبوعات پارتي و شورش به‌رده‌وامه له‌سه‌ر چالاکي خوی و تا حدیکی توانیویه‌تی بیروباوهری خوی له‌کوردستان و هه‌موو عێراق که‌هه‌ندیک جیگای ده‌وره‌ی عێراق بلاو بکاته‌وه و ئه‌مه‌ش ده‌وری هه‌بوه له‌ده‌رخستن حقیقه‌تی وه‌زعی کوردستان و فضح کردنی دوژمن و پیلانه‌کانی دژی میله‌ته‌که‌مان تکایه هه‌رجوره ده‌نگ و باسیک یان جریده‌و مجله‌یه‌ک که‌ده‌رباره‌ی کورد یان عێراق ده‌نوسن بو مان بنیرین وه‌ ده‌رباره‌ی کارو باری شورش هه‌ر ره‌خنه‌و پیشنیار و رایه‌که‌تان هه‌یه بومان بنوسن . و ئیستا‌کاک سامی که‌ ئه‌ندامی مه‌کته‌بی سیاسی پارتيه له‌اوروپایه ئه‌گه‌ اتصالتان پیوه‌کرد ده‌توانن زیاتر مناقشه‌ی هه‌موو جوهره‌ مشاکلیکی له‌گه‌ل بکه‌ن و یان ئه‌گه‌ر مشاکلی بچوک هه‌بوو له‌گه‌لی حه‌لی بکه‌ن.

ئیتیر بو پیشه‌وه

مۆری

مجلس قياده الثوره لکردستان العراق

ئهنجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شورش کوردستانی عێراق ١٩٦٤

...

نامه ي جه مال عه له مدار بو ريځخراوي فرياكه وتني مندانان له سويد

نامه كه به زماني سويدي نووسراوه، داواكاره فرياي مندانان بكهون و دهريمان و پيويستيه ته ندروستيه كان بگهينه ناوچه رزگار كراوه كان.

بو ...

Rädda Barnens Riksförbund

Fack

102 40 STOCKHOLM S

بو: سهنديكاي فرياكه وتني مندانان

ئيمه ناگاداري كه ساني به رپرس كردوو كه بارودوخي كوردستاني عيراق، له نهجامه شهري نيوان هيزه كاني رژيمي به غدا و گروهه كورده كان گه يشتووته ئاستيكي دژوار.

له بهر ئه و هوكاره كاني خواره وه شه ره كه بو كورده ئاراسته يه كي مرؤفاه تي گرتوو:

كورده كان سه رزميريان نزيكه ي دوو مليونه به رانبه ر حهوت ميلون له ته واوي عيراق، له وانه ۱،۲ مليون كورد له به شه رزگار كراوه كه ي ده ژين، ته نيا دوو دكتور بو نزيكه ي ۱۱۲ هه زار كه س له و ده فهره هه يه، ناوچه كه له بهر سووتاني گوند و هه واره كانيان سوتماك بووه. ريژه ي كريستيانه كاني ۱ به رانبه ر

۱۵ كەسە. ئەنجومەنى سەربازى لەناو عىراق كەسى كرېستيان دوو جار بە دوژمن دەزانىت، ۋەك كورد و مەسېحىش. كوردەكان بۇ مافە دەستوورىيەكان و مافەكانى مروّف شەر ناكەن و بەس، شەريان بۇ مان و ژيانە.

شەرەكان دژوارە بەتايبەتى بۇ مندال و ژنان. چەوسانەۋەى كوردەكان لەسەر بنچىنەكانى ئايدۆلۆژىيە، ۋەك سەردەمى قىرگىدىنى جووہەكانى بە دەستى ھىتلەر، يان چەوساندنەۋەى رەشپىستەكانى ولاتانى جوراوجوردان.

كە پەنا دەبەمە بەر رىكخراوى رزگارگىدىنى مندالان ديارە دۆخەكە لە تەنگاۋىيە سەختە داىە، ماناى ئەۋەيە بۇ كۆشى. نەھىشتى كۆمەلكۆژىيە و قىرگىدنەكە پىۋىستى بەۋە نىيە زووتر رەزامەندى لەسەر ۋەربگىرىت، ديارە ئەۋەش ئاسان نىيە، بەلام پىداگىرى لىۋە دەكەم مندالەكان دەرباز بگىرىت و يارمەتيان بدرىت:

ئەۋەش پىۋىستى بەۋە دەبىت بەزووترىن كات دەرمان بە ھەر شىۋەيەكى گونجاو و بەردەست بكاتە كوردستانى عىراق، چونكە بەپى راپورتهكانى لەۋى دەگەنە دەستمان دۆخەكە دژوارە و زورىش پىۋىستيان بە كۆمەكى تەندروستى ھەيە.

بۇ ئەۋەش داواكارىن ھەموو دەسەلاتدارىيەك بدرىتە رىكخراوى فرىاكەۋتىنى مندالان.

لەگەل باشتىن ھىواكانمان و بەگەرمىيەۋە سلاومان ھەيە.

ستۆكھۆلم

۴.۳.۱۹۷۰

...

دهقه سويدييه كه:

Jamal Alemdar

Näsbydalsvägen 2, 10 tr.

183 31

TÄBY

Till Rädda Barnens Riksförbund Fack

Undertecknad får härmed informera om det läge som irakiska Kurdistan har råkat in i sedan det nu åtta-åriga kriget mellan Bagdad-regimens trupper och den kurdiska folkgruppen har gått in i ett kritiskt skede.

Vad kriget innebär för de irakiska kurderna humanitärt kan belysas av följande siffror:

Folkgruppen i fråga består av omkring 2 miljoner människor mot 7 miljoner i Irak övrigt. På 1.2 miljoner kurder inom det av kurdernas befriade område finns bara två läkare. Mer än 112. 000 kurder är hemlösa därför att de har fördrivits eller deras byar har bränts. Omkring 15 av kurderna är kristna. Att vara kurd och kristen avses av militärjuntan i Bagdad vara ett dubbelt brott. Kurderna

kämpar inte bara för konstitutionella och mänskliga rättigheter utan rentav också för sitt liv, sin existens.

Särskilt hårt går den militära aktionen från Bagdad-regimens sida ut över kvinnor och barn. Förföljelsen mot kurderna vilar på samma ideologiska grundvalar som på sin tid Hitler-rikets förföljelse mot judarna eller olika länders förföljelse mot negrerna.

När jag anropar Rädda Barnen om hjälp i en svår nödsituation är det dock inte för att få tillstånd en verksam insats mot själva förföljelsen och massakern på kurderna, ty det förstår jag att det rimligen inte kan finnas resurs till , men jag vädjar till Rädda Barnen enträget:

Att åtgärder vidtages för att transport av framför allt medicin med det senaste kan avgå till irakiska Kurdistan eftersom detta enligt de senaste meddelandena därifrån här till det mest akuta nödbehovet.

För den eventuella förmedlingen av sådana livsförnödenheter står undertecknad alltid till Rädda Barnens förfogande.

Med de bästa förhoppningar hälsar jag hjärtligt.

Stockholm den 4.3.1970

نامه ي رهشيد سندی بو جهمال عه له مدار

له و ده مانه ئه و به كيك بووه له ئامير هيزه كاني پيشمه رگه له ناو شوڤشي ئه يلول

حاجي ئومه ران

بو براي خوشه و يستمان كاك جهمال علم داري به ريز

سه لاويكي برايانه ي گهرم پيش كه شتان ئه كه م

له كوردستاني خوشه و يستمان.

ئه گهر پرسياي ئيمه بفرموي شكور بو به زدان زور باشن.

نامه جوانه كه تان به ده ستم گه يشت كه له ۱۹۷۳/۱۰/۲۵ له ستوكه لم را

نوسيبوتان. زور پي كه يف خو ش بوم وه ممنون له روج براي ته تان و طبع باوهرم

به تينه له مصيري شيركو له بهر ئه وه ي جنابت له وي موجودي.

ليره وه كاك حميد برواري و كاك عبدالله اغا و كاك سليمان و هه موو براده ران

سه لاويان هه يه.

منيش سه لاو و احترامم هه يه بو كاك دكتور جهمال و براده ران.

ئيتره هر بزين به شادي و سه ركه وتو بن له ئيشوكاري خوتان.

۱۹۷۳/۱۰/۳۰

ئيمزا

براتان رهشيد سندی

ئه وه ش نامه يه كه بو شيركو

...

نامه‌ی وهزارهتی وزه‌ی کینیا بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

ROLLS – ROSYCE POWER VENTURES LIMITED

Allington House, 159 Victoria Street, London, SW1E 5LB

Fax 004420 72279001

Telephone 00442072279000

20 June 2003

Mr. Jamal Alemdar

په‌ره‌پیدانی وزه له کینیا

سوپاسی ئه‌و سه‌ردانه‌تان ده‌که‌ین بۆ دابینکردنی پئویستییه‌کانی په‌ره‌پیدانی
وئستیگه‌ی وزه‌ی کارکه‌ر به‌گاز له کینیا.

ئیمه‌ په‌رۆشین بۆ په‌ره‌پیدانی وزه‌که‌مان، به‌لام نه‌ک وه‌ک تاکه سه‌رچاوه‌ی
سه‌ره‌کی، داوا ده‌که‌ین و هانتان ده‌ده‌یت سه‌رچاوه‌یه‌کی دیکه‌ی سه‌ره‌کی بۆ ئه‌و
پروژه‌یه‌ بدۆزنه‌وه. هیوام زۆره‌ ئه‌و دامه‌زراوه‌ش له به‌ره‌مه‌کانی "Rolls-Royce"
ده‌بیت، به‌وه‌ش له پشکه‌کان ده‌بینه‌هاوبه‌ش.

بۆ به‌رده‌وامی و ئیشکردن له‌و پروژه‌یه‌ پئویسته‌ توئیزینه‌وه‌ی زۆر له‌و بواره‌ بکریت.
هه‌موو به‌رنامه‌ و ئه‌رشیفه‌کانمان ده‌خه‌ینه‌ به‌رده‌ستی تۆ. کۆشش ده‌که‌ین ریکه‌تتیک
بکه‌ین بۆ دانانی ریکه‌وتنی بنچینه‌کان و هاوکاری به‌رده‌وام له‌ ئاینده‌.

دئسۆز بۆ ئیوه.

لیزلی دان

Development Manager

دهقه ئينگليزيه كه:

ROLLS – ROSYCE POWER VENTURES LIMITED

Allington House, 159 Victoria Street, London, SW1E 5LB

Fax 004420 72279001

Telephone 00442072279000

20 June 2003

Mr. Jamal Alemdar

Swedish House of Traders

SE: 164 40

Stockholm

Sweden

Dear Sir

Kenya power development

We thank you for your visit today to confirm your commitment to the development of a gas-fired power plant in Kenya.

We also till very interested in the development, but not as the lead developer, We would encourage you to find another lead developer to take this project forward. Hopefully the final configuration is suitable for Rolls-Royce products, in which case we would like to participate as an equity partner.

In order for you to take this project forward, you may need some of the studies we have done to date. We will retrieve these from our archives for your use. We will also draft an agreement to spell out the basis which we hope to co-operate in the future.

Your Sincerely

Leslie Dann

Development Manager

....

نامه ي قهره ني نه سوه دي خالي بو جه مال عه له مدار

براي به ريزم كاك جمال...

هيوادارم هه ميشه سه ركه وت بيت.

براي به ريزم نه نامهيته بو دنوسم بو نه وه ي ناگادارت كه م، كه له هه ولير له گهل جماعه تيكي هندي تعارفه م كرد له شرکه ي "A.O.T" ئيشيان ده كرد، وه له گه ليان براده ريكي هندي ئيشي- ده كرد، ناوي مستر راو "Rao" وه مروفيكي زور زيړه ك و به توانايه به تايبه ت له حساباتي شرکه _ چونكه خو ي محاسب ي شرکه بو...

وه داواي له من كرد كه تعارفت پي بكه م بو نه وه ي نه گهر بتواني له لندن يان شويي تر ئيش بكات (تكام وايه به پي توانا يارمه تي بده ي _ چونكه به راستي مرفيكي زور راست و ئيشكه ره وه بويه ش نه م نامه يه م نوسي و ناونيشاني توشم دايي...

چاوي مناله كان ماچ ده كه م... سلاوم واحترام بو دايكي شيركو...

دايكم چاوه كانت ماچ ده كات. مناله كان ده ست ماچ ده كه ن سعديه ولطيفه سلامت لي ده كه ن...

مالي باوكت الحمد لله زور باشن سلامت لي ده كه ن.. خالت حميد زور سلامت لي ده كات..

ئيمزا

خالي بچوكت: قره ني اسود

گه ره كي زانباري هه والير ۷/۳

تبيبي: دووني ئيواره باوكت له لاما ن بوو ووت ي نجاه تلفوني كرديه ووتيه تي جمال به يكجاري چوو بوو سويد، بويه تكام وايه وه لامي نه و براده ره بده يته چونكه هه ر شوي نه ك بيت نه و ناماده يه بو كار كردن نه ك ته نها له لندن. ئيتر سوپاس

نامه‌ی ئیحسان شیرزادی وهزیری شاره‌وانییه کانی حکومه‌تی عێراق

له‌سه‌ر لیستی کورد و پارتی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

نامه‌که به زمانی کوردی نووسراوه.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الجمهوریه العراقیه

وزاره البلدیات

المکتب الخاص

بغداد - ۷۲/۶/۲۹

برای به‌ریزم کاکه جمال

رۆژ باش، اومید ده‌که‌م له خوشیدابن، به‌راستی من و دایکی شیرین هه‌رده‌م ده‌لین که اگه‌ر خوشییکمان له سوید دیت ئه‌وه بو که ایوه‌مان دیت و ده‌میکی خوشمان ویکرا رابوارد له‌بیرناچیت.

هه‌ر چه‌نده کاکه جمال، دائم مه‌دحی تومان بیستبو و مجال نه‌بو یکترا چاک بناسین، به‌لام به‌راستی ئه‌و عواطفه‌ی که لای ایوه‌ما دیت، قابلی وصف نیه جگه‌ له‌و پایه به‌رزهی که هه‌تانه له ناحیه‌ی انسانیه‌ت و قومیه‌ت و ره‌وشه‌ن بیری، خودا امثالتان له‌ناو کورد زیاد کات، به‌لکه به‌هوی ایوه‌ خودا کورد ده‌گه‌ینته امانجی.

لیرده‌ا له‌گه‌ل براده‌ران هه‌ر باس تو ئه‌که‌ین، اومد ده‌که‌م ملاقاتتان له‌گه‌ل جیبا سوودی بو بیت. بینه‌ سه‌ر ایشی کاک عصام، له‌گه‌ل وه‌زیری مالیه‌ قسه‌م

کرد، و موافقتی شفهي کرد وایستا کتبیکی ره‌سمی یم نوسی وا نوسخه‌که‌ی له‌گه‌ل ئەمه‌ بوتان ده‌نیرم، اومید وایه‌ ته‌واو بیت.

ئهو شتانه‌ی که‌ توصیه‌ت کردم تعقیبان ده‌که‌م و به‌ داویي اگادارت ده‌که‌م. سفهرمان بو موسکو و لینینگراد خوش بو و روژی ۲۷ مانگ گه‌یشتمه‌ بغداد.

ایره‌ زۆر گهرمه‌ به‌لام شه‌وانی خو‌شه‌.

زور حه‌ز ئە که‌م دائم مراسلاتمان له‌ به‌ینابیت. دایکی شیرین زۆر احترامی هه‌یه‌ بو ایوه‌ و دایکی شیرینی تو. منیش هه‌روها زور احترامم بو دایکی شیرین هه‌یه‌.

سلاوم بو کاک عبدالوهاب و هه‌مو براده‌ران .

به‌نسبه‌ت مرکزی دراساتی بیئه‌ ویستم ئەم مکتوبه‌ بو دوائری مختص بنوسم به‌لام چونکه‌ عنوانی مرکزه‌که‌م لا معلوم نه‌بو جا تاجلیم کرد. انجا رجا ده‌که‌م اگه‌ر امکان هه‌بێ کتابیک به‌ناوی مرکزوه‌و بو موسسه‌ی بحثی علمی له‌ عراقدا و صورتک بو من و نه‌خشیک تفصیلاتی تیدا بیت، و ئەو مصاریفه‌ تقدیرییه‌ی که‌ عراق تحملی ده‌کات تیدا پیشان بدری و اگه‌ر بتوانن مثالیکیش بده‌ن بو ئەو ایشه‌ی که‌ امکانی هه‌یه‌ بکریت.

نسخه‌ییکی له‌ تقریری قلاتی هه‌ولیر و گلی علی به‌گم بو ناردن به‌ واسطه‌ی سفاره‌ته‌وه‌.

ئیمزا

مخلصتان

احسان شیرزاد

نامه‌ی جهرجیس فه‌تحولاً بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

نامه‌که به زمانی عه‌ره‌بی نووسراوه.

برای ئەزیزم جه‌مال عه‌له‌مداری به‌رێز

پاش سلاو و رێز

هيوادارم ته‌ندروستيت باش بێت. برام ده‌زانيت به‌ بۆنه‌ی دانوستانمان له‌سه‌ر نه‌خشه‌ی کوردستاني تايبه‌ت به‌ حوکمی زاتی. به‌داخێکی زۆره‌وه هه‌ست ده‌که‌م پێويستمان به‌ نه‌خشه‌کانی هاوپیچی راپۆرتی کۆمه‌له‌ی نه‌ته‌وه‌کان له‌سه‌ر کێشه‌ی موسڵ ده‌بیت، راپۆرته‌که به‌ هه‌ردوو ده‌قه ئینگلیزی و فه‌ره‌نساوییه‌که‌ی له‌لای ئێمه هه‌یه، به‌لام نه‌خشه‌کانی هاوپیچیان له‌گه‌ندا نییه، ئەوه‌ش له هه‌موو شته‌کانی گرینگتره، چونکه تۆش ده‌زانیت نه‌خشه ده‌توانیت شروقه‌کان باشتربکات، له‌ لاپه‌ره‌ چوارده‌ی راپۆرته‌که لیستی نه‌خشه به‌کارهاتوو‌ه‌کان دانراوه. ژماره‌یان "۱۱" نه‌خشه‌یه. حکومه‌ت به‌دڵنیاوییه‌وه سازش له‌ هیچ بیانووێک ناکات، ئە‌گه‌ر بزانی‌ت له‌ قازانجی ئێمه‌یه و ئە‌وه نه‌خشانه‌مان به‌رده‌ست ناکات و ئاماده نابیت بمانداتێ ئە‌گه‌ر داوایان بکه‌ین. بۆیه‌ش بیر له‌وه ده‌که‌مه‌وه یه‌ک چاره‌مان هه‌یه تۆ بفه‌رموویت سه‌ردانی موزه‌ی به‌ریتانی لقی پێشوازییه‌که‌یان بکه‌یت، دواپی لقی وێنه‌گرتنه‌که‌ی و له‌وێ وێنه‌ی یازده نه‌خشه‌که بگرت، یان به‌ هه‌ر شیوه‌یه‌کی

گونجاو بټت نه ونه خشانه مان بو بگوازيته وه و چهندي ده كړيت په له له وه
بكرت، توش ده توانيت له و بارودوخه دا بومان بنيرت. به وهش خزمه تيكي
گه وه ده كه يت، له ناوه روكي نه ونه خشانه ده زانيت چهنه گرینگن و ئيستا
چهنه پيوستمان پيان ده بټت. سلاو له و كه سانه بكه كه ليمان ده پرسن و
بژين.

تټبيني:

يه كه م: ئايا هيچ شتي نوي له سهر كوردستان و شورشي كورد ده رچووه؟
دووهم: ئايا پيوهنديت به و براده رانه وه كرد كه ناونيشانه كه م پټت دابوو؟

دلسوزتان

برات جه رجيس فه تحولا

...

نامه‌ی دکتۆر کامهران به درخان بۆ مامۆستا حیلمی عه‌لی شه‌ریف

ئه‌و نامه‌یه‌ی به‌ناوی خوتان و هاوری‌کانتان بوم به‌هوی "دکتۆر وریا ره‌وهندزی" یه‌وه له "فیه‌ننا" وه پیم‌گه‌یشت. وه‌کوو ئیوه باستان کردووه که من "کوردیکی بی‌لایه‌نم و خزمه‌تی گه‌لی کوردم کردووه" ئه‌بی بزنان ئه‌وه‌ی من له سالی "۱۹۱۹" وه تا ئیسته له پیناوی "کورد و کوردستان" دا کردوومه ته‌نیا پیویسته‌کی سه‌رشانی خومه به‌جیم هیناوه و هیچی دیکه.

زورم پی‌خۆشه که ئه‌تانه‌وی باری خوتان راست بکه‌نه‌وه. جا بو ئه‌وه‌ی بگه‌نه ئه‌و ئامانجه پیویسته ئه‌و راستیانه‌ی خواره‌وه که هاتوونه‌ته پیشه‌وه بیگرنه به‌ر چاو.

۱_ وه‌کوو خوتان زور باش ئه‌زانن ئیمرو حکوومه‌تیکی کوردی به‌شیوه‌ی " de Facto " به‌خوی و داموده‌زگه‌کانیه‌وه له کایه‌دایه. جا ئه‌گه‌ر بیتوو دوژمنانی نه‌ته‌وه‌ی کورد نه‌یانه‌وی دان به‌م راستیه‌دا بنین پیویسته هیچ نه‌بی ئیمه‌ی کورد دانی پیدا بنی و له هه‌مان کاتدا ئه‌بی گوی رایه‌لی بین و خومان بخه‌ینه ژیر رکیفیه‌وه.

۲_ راستی دووه‌م ئه‌وه‌یه ئیمه ئیسته له کاتی جه‌نگداين. گه‌له نه‌به‌زه که‌مان به‌چه‌ک و ده‌ستاویژیکی که‌مه‌وه ئه‌وه چه‌ند ساله خه‌باتیکی پاله‌وانانه ئه‌باته سه‌ر و توانیویتی به‌ئازایه‌تی خوی ببیته گه‌وره‌ی هه‌لوئیست. ئیوه خوشتان له کاتی خویدا له‌مه‌دا به‌شداربوون.

۳_ له بهر ئه وهى ئيمه له كاتى جه ننگداين دياره هه موو كوردىك به تايبه تى
ئه وانهى ده ستيان چه ك ئه گرى ناچارن بچنه ژير ركيفى حكوممه ته وه و
ئه بى فه رمانه كانى به دل و به گيان به جى بهين.

۴_ ئه گهر هاتوو هاوولاتيه ك له كاتى جه ننگدا په ناي برده بهر دوژمن گوماني
تيدا نيه "ناپاكي ي هه رگه وره" ئه نيته پال خوى.

سه بارهت به وه و به پي ئه و شتانه ي له سه ره وه باس كران ته نيا تكايه ك كه
من له سه روكممان و فه رمانده ي گشتى ي سوپاي شورشگيرى كوردستان
"ژه نه رال بازرائى" بتوانم بيكه م ئه وه يه كه "لى بوردنيكى تيكراپى" ده ريكا بو
ئه وهى ئيوهش به و پى يه ريگه تان بى كاروبارى نيشتمانيتان به رى بخهن.

خوا ريگه ي راستمان پيشان بدا.

۳۰ ي ئه يلولى ۱۹۶۶

مونىخ _ ئه لمانياى روژاوا

کامهران به درخان

ئەو نامە یەم لە بەر دوو بابەت داناوە، یە کە میان کوردییە کە ی جوان و رینووسە کە ی بە پێی سەردەمە کە باش و پیشکە وتوو، بێگومان زمانە کە تایبەتە بەوەی بۆی نووسیوو، چونکە دکتۆر کامهران بە درخان بەو زاراوەیە قسە و نووسینی نە کردوو. دوو هەمیش نامە کە تایبەتە بەو بارودۆخە ی ئەنجامی لە تەبۆونی پارتی و دروستبۆونی جەلالی و مەلای و شکانی جەلالییە کان و چوونیان بۆ ئێران و گەرانەووەیان بۆ ناو شۆرش نووسراوە، دیارە حیلمی عەلی شەریف ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی بوو و سەر بە بانی مەکتەبی سیاسی بوو "جەلالییە کان". نامە کە لە ناو ئەرشیفە کە ی جەمال عەلەمدار جوان وە ک دۆکومێنتیکی میژووی و شاهیدییه ک بۆ بارودۆخی ئەو دەمانە هەلگیراوە و و بایەخی هەیه.

...

نامه ی دکتۆر کامهران به درخان بۆ جهمال عهلهمدار

Sept. 7, 1967

Xortê Delal,

brak Ê hêja Cemal Alemdar: Name ya vekirî ku we bi navê Penaberanî Kurd Li Swed, nivîsî u belav kiriye u ji wana çend heb jî ji minre we şandî bu, heta ghişte destê min Spaz, hezar carî spas.

Yezdan Alîkarê we be. Vaye min ji were govara ko em livirada. derdiin, jiwere di inim, hune te de bizwinin, an bidin Xwendin ko, min ew biryar , nêzî pênc meh berî Qulipandina ser zimanê ingilizî, u bi nameyek vekirî jî, livirada şandibu Serekcunhur Johnson re.

Ya ko ji destê me tê, u were emê nehêlin paşi ye, heya ko milleta kurd ji heqe xwe bistîn e. Çi Zore bi xwendina xweyinn, roje kê peşta bibin Xwedye bazing u vegerrîn herîn nav milleta meya bêxwedî.

Çavên we maç dikim, saxî u serfirazî ya we xortên hêja di xwazim,

spas, hezar caran spas.

خورتی دهلال،

براکئ هیژا جه مال علمدار نامه یا فه کری کو وه ب نافی په نابهرانی کورد ل
سویدی نقیسی- و به لافکریه، ژ وانا چهند حه ب ژمنه شاننده، و هه تا
گه هشتنه دهستی من، سپاس و هه زار جاری.

یه زدان ئالیکاری وه به . فایه من ژ وهره گو قارا کو ئه م لفر دهر دخن ژوهره
دشیانم، کو هوین بخوینن یان بدن خواندن. من ئه و نیژی پینچ مه ه به ری
قولپاندنا سهر زمانی ئنگیزی، و ب نامه یه ک فه کری، لفرادا شاندبوو سهره ک
جونهور ژ جونسون ره .

یا کو ژ دهستی مه تی، و وهره ئه می نه هیلن پاشکه فتنه، هه یا کو ملله تا کورد
ژی مافی خوه بستینه .

چی زوره ب خوه ندنا خوهینن، روزه کی پیدشا بین خوه دیه بازنگ و فه گهرین
ههرن ناف ملله تا مه یا بی خوه دی .

چاقین وه ماچ دکم، ساخ و سهر فرازیا وه خورتان هه ژار د خوازم،

سپاس، هه زار جارن سپاس.

...

ئەو نامە يەشم وەك نمونە يەك نووسىنى كوردى بە لاتىنى ھەلپژاردوو، تىدا كامەران بەدرخان نووسىويەتى بىلاوكراو يەكم وەرگىپراو تە سەر زمانى ئىنگلىزى و بە نامە يەك بۆ سەرۆكى ئەمىرىكى جۆنسۆنم ناردوو. "لىندون جۆنسۆن ۲۷ ت ئۆگستى ۱۹۰۸_۲۲ يىن يەرى ۱۹۷۳، سەرۆكى ژمارە ۳۶ يى ويلايە تە يە كگرتووە كانى ئەمىرىكا بوو، لە نيوان ۲۲ يى نۆفمبەرى ۱۹۶۳ تا ۲۰ يى يىن يەرى ۱۹۶۹.

...

نامه‌ی جه‌مال عه‌له‌مدار بو دکتور مه‌حمود عوسمان

ستۆکهۆلم

۹۶۷/۳/۵

بو برای به‌ریز کاک محمود

سلاویکی براینه‌ت پیش که‌ش بیت

هیوام زوره که له و پهری ته‌ندروستی دا بیت... زور سوپاس بو نامه به‌نرخه که‌تان و له وه‌رام دان دا دره‌نگ مام چونکه چاوه‌ری ئه‌نجامی چهند رووداوه کم ئه کرد که‌وان به‌یه کجاری بوتان بنوسم.

۱. کتیبه‌که‌ی دکتور صلاح الدین ده‌رچوو. به‌راستی "ضجه‌یه کی باشی ده‌رکرد". و له هه‌موو روژنامه‌کانی سوید باسی لی کرا. و روژنامه‌کان به‌پێ "ستثناء" بیروباوه‌ری زور "positove" ی بیان دا.

۲. رادیو و تلفزیونی سویدی "interview" ی له‌گه‌ل کاک صلاح کرد. و دعا‌یه کی باشن هه‌م بو مه‌سه‌له که‌مان و هه‌م بو کتیبه که.

۳. نوسه‌ره‌کی سویدی زور به‌ناوبانگ که ناوی "Per Wänberg" یه مقاله‌یه کی زور جوانی نوسی له ژیر عنوانی "کوردایه‌تی له بیر نه‌که‌یت" "Dont forget the Kurds". تا‌ئیره‌کی زور به‌هیزی هه‌بوو.

۴. دوو محاضره‌ی گه‌وره‌مان دا له جامعه‌ی اپسالا. نیتجه‌یه کی باشی هه‌بو روژنامه‌کانی اپسالا له محاضره‌که بعض نقاطی بلاوکرده‌وه.

۵. تلفزيوني سويدي فيلمه كي سهر شورش پيشان دا بو ماوهي ۷ دقيقه سه بارهت به كته به كه ي صلاح.

۶. كته به كه ي صلاح الدين بو انگليزي له م نزيكانه وه ريه گيري له " انگلتر" بلاوئه كريتته وه... هه روه ها بو الماني و فرنسي يش ئه گيرديته وه.

به كورتي مساله ي كوردي زور له اگردايه له نيو خه لكي سويد ... له جامعه له ديواراني مه كته ب هه ر اعلانه و بلاوئه كريتته وه...

ئه گهر اگادارمان بكن له بابته ميژووي هانتان زور باش ئه بيت تاكو هه مو ئيشه كي به گوپه پي ئه و اماده بكن...

دوو عريضه مان تقديم كردويه يكيان بو وزير ي خارجيه ي سويدي و دووه ميان بو خاچي سوري سويدي و ئه و دوو عريضه يه له لايه ن "۵۵" ريخراوي سويدي امضاء كرا. و له كته به كه ي صلاح الدين يش بلاومان كرده وه... هه تاكو ئيستا وه رام نه هاتوه... له عريضه كاندا پي ويستي وه رگرتني مساله ي كورد بو UN. مان پيشان دايه.. و به كورتي وه زعي كوردستاني عيراق مان رو ن كردوته وه تيدا.

هه موو شتيك له وپهري باشيدايه...

كوميته ي ايسلندي پيوهندي دانا له گهل كوميته ي سويدي... فيلمه كي "نيو سه عاتي" يان له تلفزيوني سويدي پيشان دا كهوا له لايه ن روزنامه چي "Erlanskaur Heraldsson" هه وه رگيرابو. له سالي ۱۹۶۴.

كوميته ي دانمارك له گهل ئه وهش كهوا نامه مان نوسي تاكو ئيستا هيچ نتيجه يه كمان وه رنه گرتوه.

ئه وه ي شاياني باسه. سفاره ي عيراق ليره فيرپيو هه مو جار يك وه راممان بداته وه كهوا له روزنامه مان مقالاتمان ئه نووسي... ئه مجاره هيچ دهنگوباسي نيه... نازانين خه ريكي چينه؟ بريايمان دا جاسوسه كيان بنيرينه ناو كهوا

"به دزی" کورده هه مو کهس به عاره بی تی ده گهن. بزانی چي له دهست ناکهین.

_ نامه یه کمان له کاک فواد وه رگرت ته دیدمان ئە کات به "حل" کردنی لقی سوید، چونکه لایه نگیری قوماندە بی بارزانیمان کردیه... و امرمان پێ ئە کات یان به یانه ک ده رکهین کهوا له به یانه ته کانی پیشو په شیمان بووین و یانیش له ماوه ی یه ک مانگ "حل" ئە کرین. ئە وه ی زور سهیره ماوه ی یه ک مانگی داوه کاک کمال له عهینی کاتدا میژووی ۹۶۷/۱/۱۶ ی له سه ر نامه که نویسه و له سه ر ظرف میژووی ۹۶۷/۳/۲ هه یه... به لام له سه ر ظرفه که ناوی خو ی نه نویسه... خه تی دهستی خوشی نییه، ئیستا مجبورین بو ماوه یه ک ئە و مساله ی له دهست بگرین و ئیشه کانی دی ئە که ویته درهنگ.

به راستی کاک محمود ئە گهر مساله ی قیل و قالی ناوخۆمان نه بیت زور زیاتر ئیش ئە کریت، ههر خه ریکین له گهل مساله ی حمه د و عه ولاه ههر وه کو ئە لین... خوشه ویستی ناوخۆ چاوی زۆرمان تاریک کردوه... ری راستیمان لی شیواوه... ئە مه ش ههر اخر شه رییه کی گه لی کورده... له نیوه ی زیاترین افریقیا ش وا گه یشتنه امانجیان ئیمه ش هیشتا خه ریکی "من" یان "تۆ" ین... به راستی دل ته نگ ئە بی.

ههروه ها ده لیم زانی میژووی هاتنتان له پیش ماوه یه ک زۆر گرنگه بو ئە وه ی اتصالاتی پی ویست بکهین بو اماده کردنی اتوسفیرێکی مناسب.

هیوادارم له سه رکه وتندا بن... له هه موو ئیشه کانتان له وێ. اگاداری دهنگو باس مان بکه ن زۆر من تدار ئە بین. هه مو براده ران کاک صلاح الدین زور سه لام و تقدیریان پیشکه ش ئە کهین.

بو "Scholarship" بو قوتابيانى كورد به واسطه ي شبيبه ي سويدى
عريضه يه كى دور دودريژمان تقديم كرده ريخراوى " SIDA Swedish
"Evelopment Avtority Internatioua هيشتا وه راممان وه رنه گرتووه.

براتان

جمال علمدار

گوڤارى ۱۱ ايلول، بلاوكراوه ي كوومه له ي خويندكارانى كورده له نه وروپا لقي
به ريتانيا ژماره ۳. گوڤاره كه به زمانى عه ره بييه و چهند بابته كوردستان و
چالاكى خويندكارانى تيدايه، گوڤاره كه چاپي به روڻيوه و به رگه كه ي كارتوني رهقه
و له سالى ۱۹۷۰ بلاوكراوه ته وه. چهند بابته تيان له روژنامه ي التاخى وه رگرتووه،
له و ژماره يه، هه ر به زمانى عه ره بي شيعريكي ژنه شاعيري نوڻخوازي عيراقى
"له ميعه عه باس عماره" ي تيدايه، تايبه ته به نه وروژ نووسراوه:

نه و ده قى شيعره كه يه

يوم السلام..

لميعة عباس عمارة

نوروز رش خضرة الحقول

على جبين الثلج والمساء

فأورق الضياء

وأزهرت ربوع كردستان
قدیمة قدم الزمان
جبال كردستان
عیونها ما جففتها الريح
ما زال يعطي صدرها الذبيح
غانية شعثناء كردستان
أرض تجود، وتشح لفته الإنسان.
على حنايا الدرب والوديان
تكدست تنوح لا تنام
عظام هابيل وقابيل على عظام
مشردين، رضع، أيتام
تصرخ ما مرت عليها الريح والغمام:
يا أيها السلام..
هل قتلوك مثلنا أيها السلام..؟
وعاد نوروز فرش خضرة الحقول
على جبين الثلج والمساء
فأورق الضياء
وأزهرت ربوع كردستان
وعاد في ربوعها السلام

تمزقت راياته
تجرحت راحتاه
لكنه عاد لها السلام
وعاد نوروز إلى الأعياد
وزغردت على الجبال النار
كاوا على الأعناق
تتبعه الجموع
رايتها من مئزر الحداد
وألّف ضحك بكى إذ هللت بغداد
وأعتنق الأخوة في الإيمان
وهتفوا: تعيش كردستان
يا خضرة الحقول، يا عيون، يا وديان
يطير بي عيد إليك، أثم الأغصان
أعود في الطيور بعد الذعر للأمان
أجري إلى النبع إلى الدبكة والمزمار
ألعب بالثمار
أعود والسلام
يبارك الرعاة والقطعان
في فجر كردستان.

دۆكوميىنت و فوتۇكان

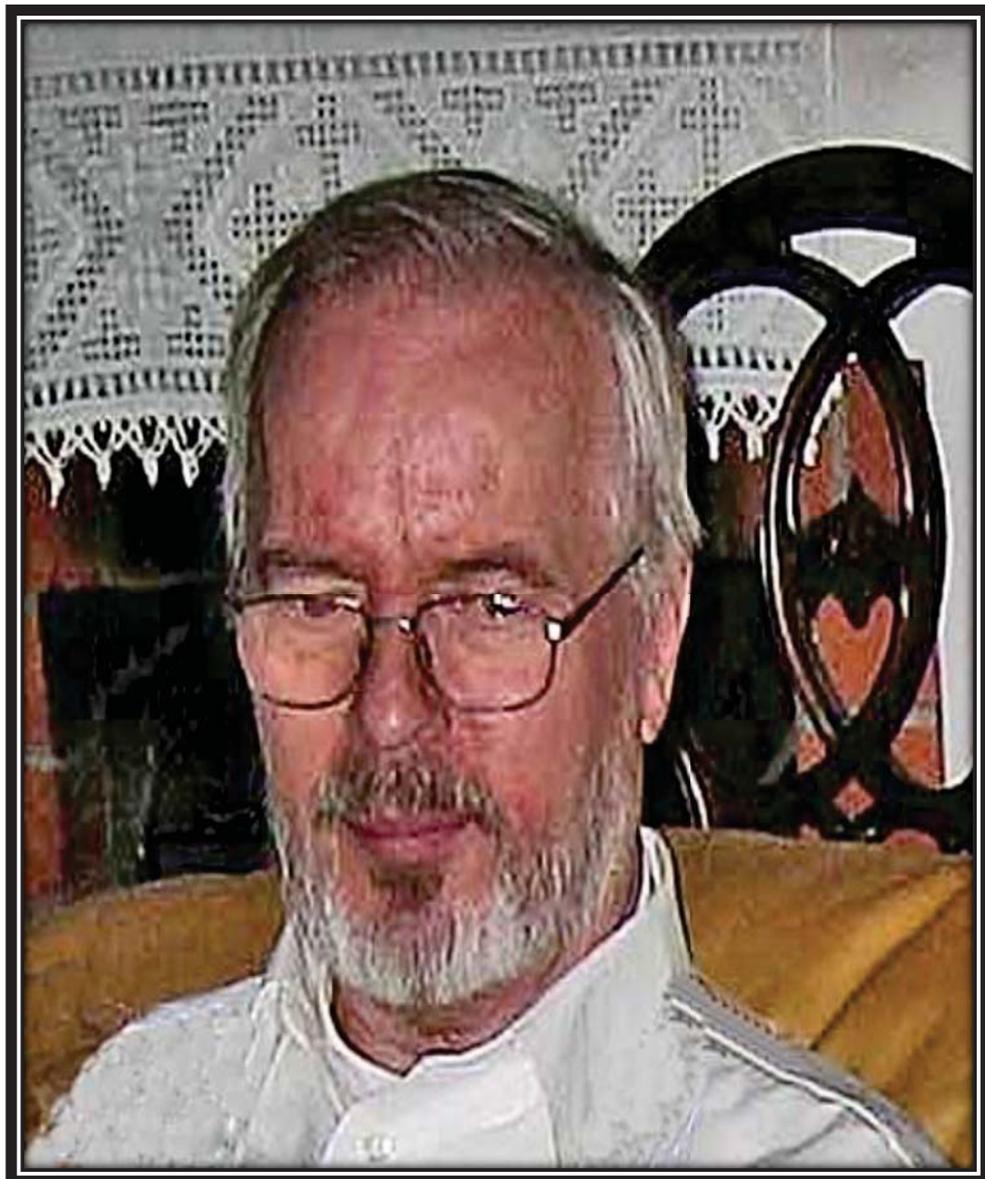
بلاوكراوه كاني خوئندكاران و حزب له ئه وروپا له ئه رشيفه ده وئله مهنده كهى جه مال
عه له مدار

وینهی خه نجه ره که ی دیاری سه روک مه سته فا بارزانی بو جه مال عه له مدار

به رڼي کتېبه که ی قه شه ئیلون به زمانی سويدی له سالی ۱۹۷۰ دا

ئیلۆن قه شه سویدییه که ی پشتیوانی یه که می جه مال عه له مدار بووه له سوید

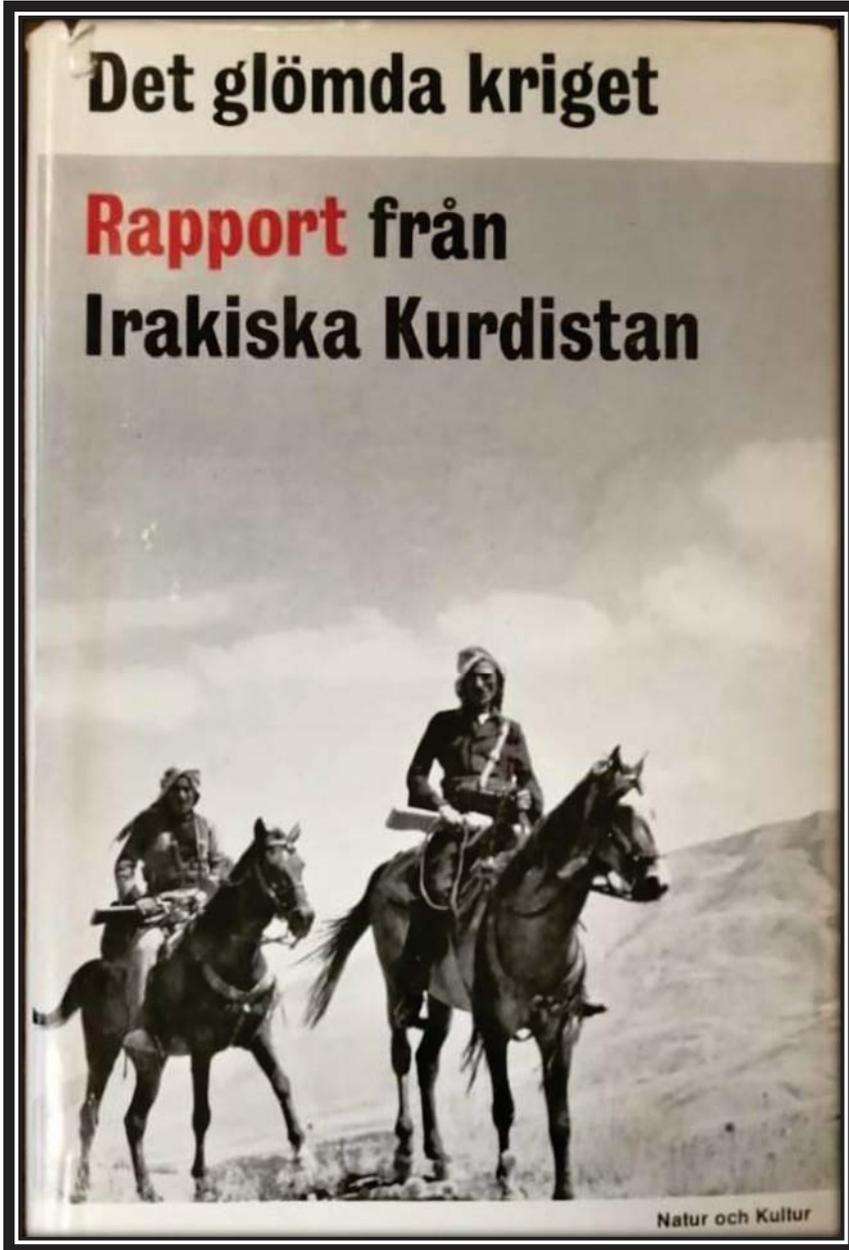

به رگي كتيه كه ي ئيلون به زماني كوردي

Ranan Lurie

ئەو کاریکاتیڤرە لە کتێبە سویدیە کە دا لە ساڵی ۱۹۷۰ دا بۆ کراوەتە وە

ئه وكتيڤه به سويدى نووسراوه و گه شتنامه يه كه له سويده وه بو ناو شوڤش له سائي

۱۵۱۹۶۸

د. سه لاهه دین راستگه لیدی

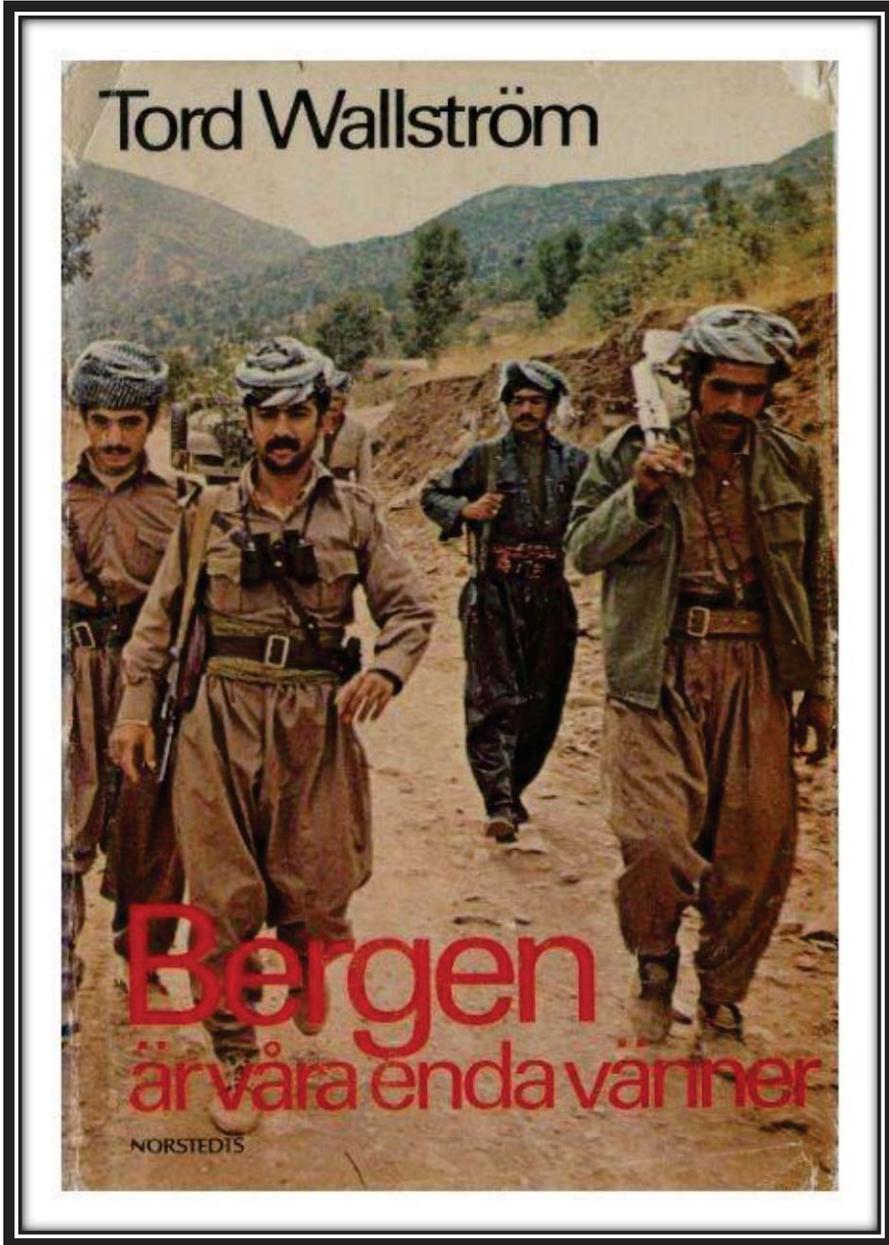
شهره له بیر کراوه که

گۆرینی بۆ کوردی: کاوه نه مین

به رگی کتیی Det glömde kriget

به زمانی کوردی بۆ کراوهی ده رگی ئاراس له هه ولیر

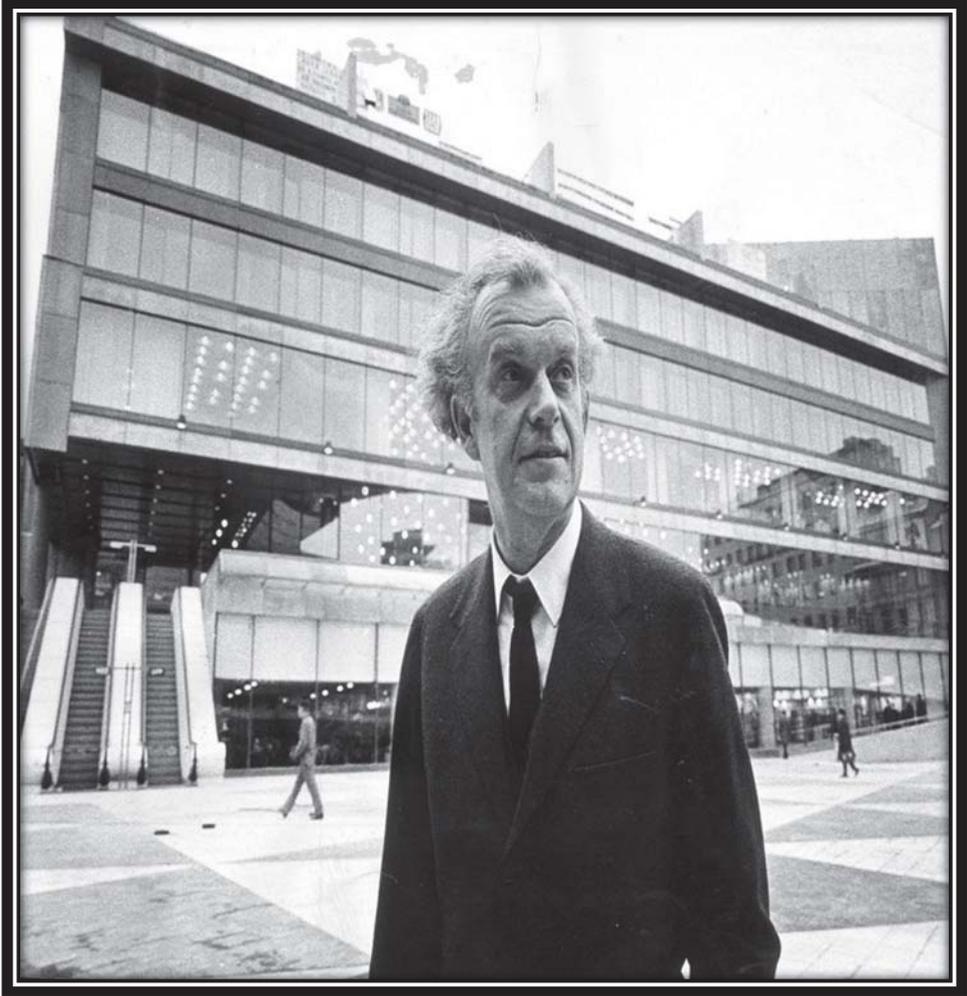
به رگي کتبي Bergen är våra enda vänner

به زماني سويدي له سالي ۱۹۷۵ دا

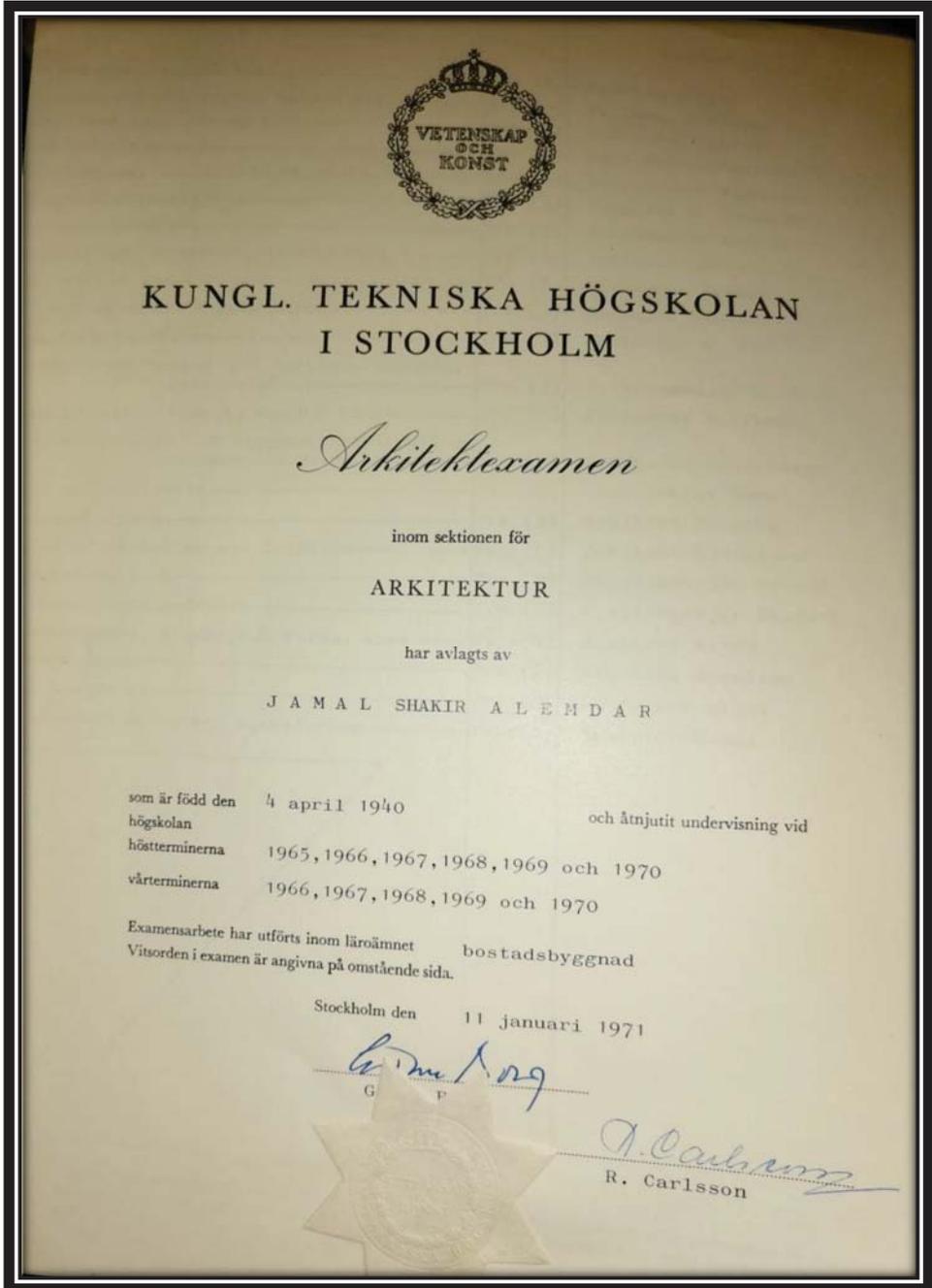

به رگی کتیی "Bergen är våra enda vänner"

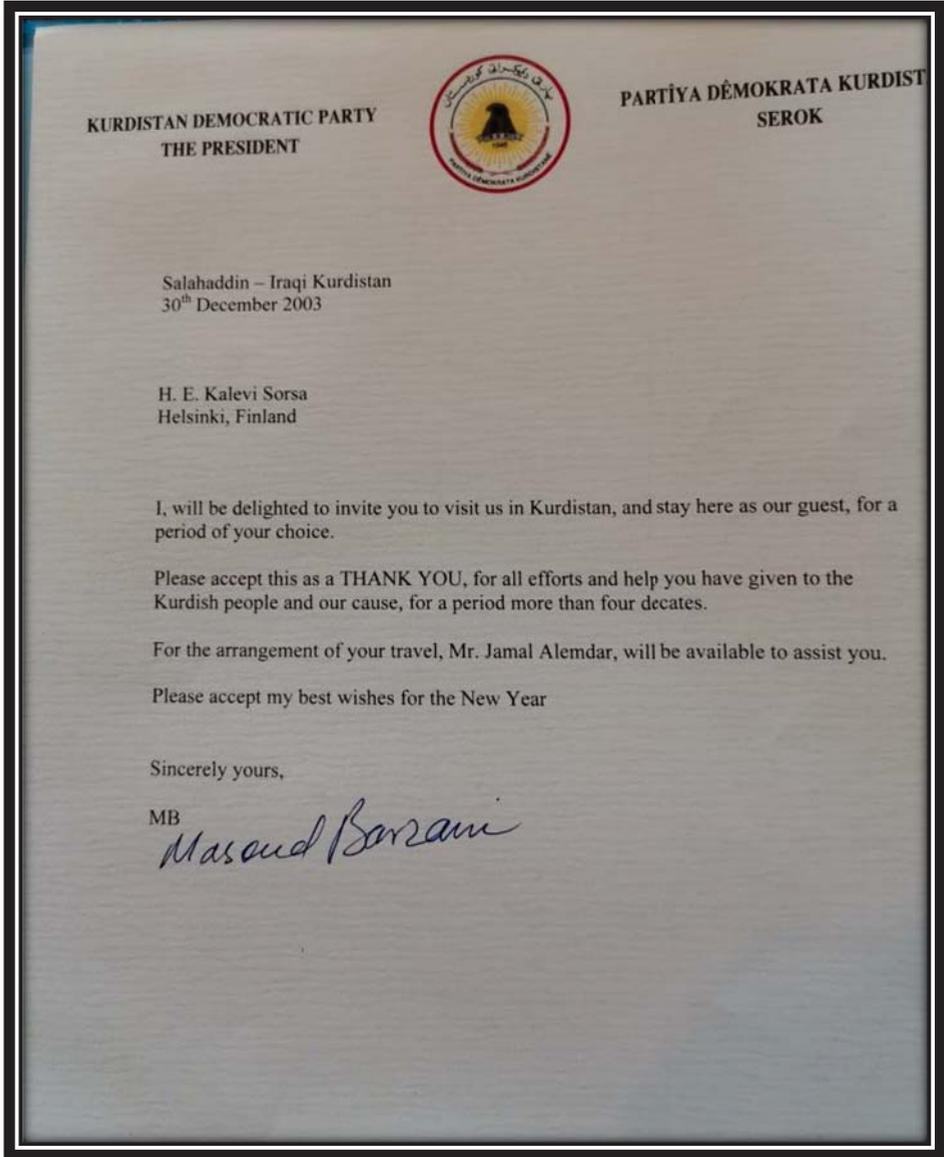
به زمانی کوردی

" Professor. Peter Celsing " بيناسازی سویدی
له بهردهم پروژه که ی کولتور هوستی ستۆکهۆلم

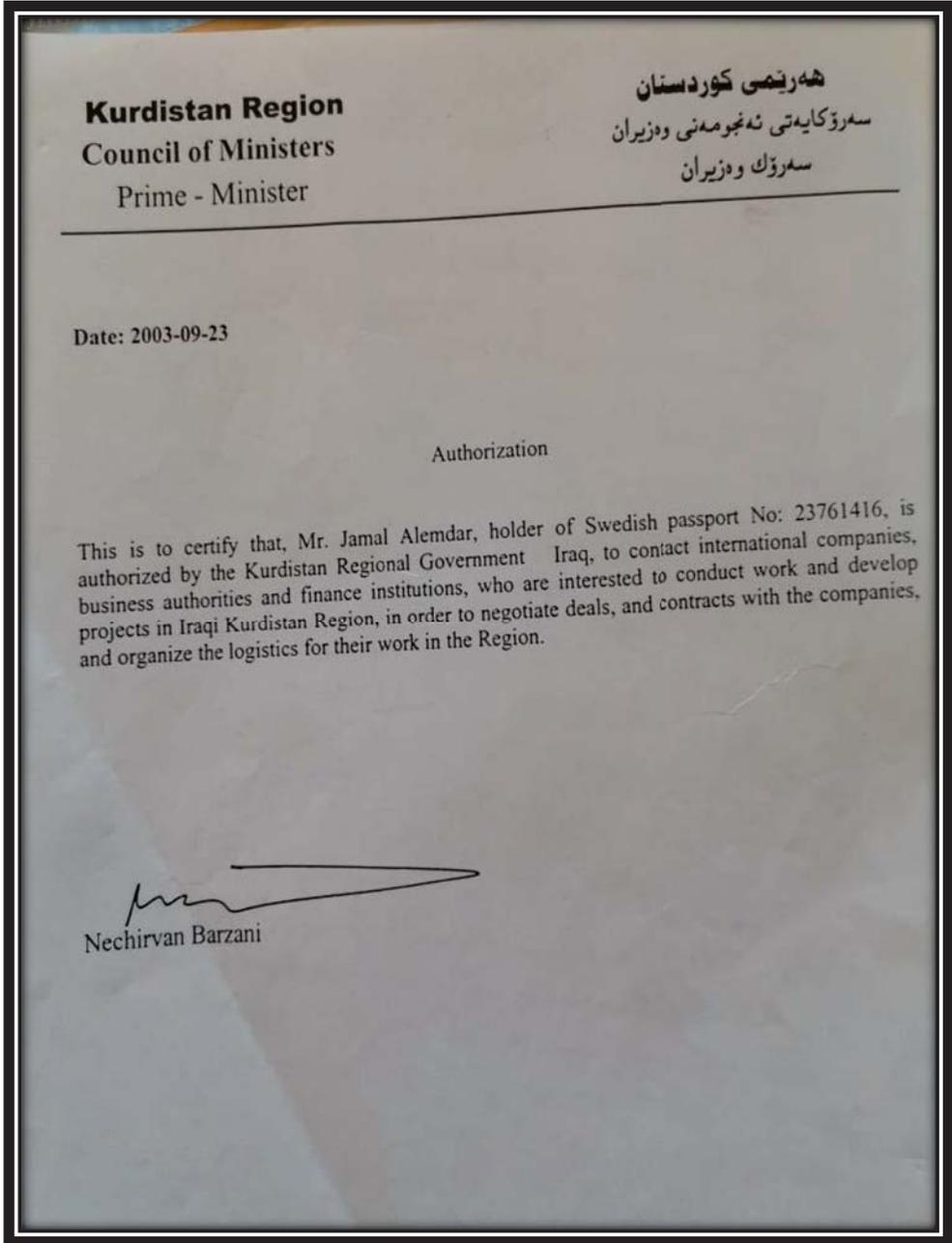
بروانامه‌ی زانکو و ماستره‌کهی جه‌مال عه‌له‌مدار له سائی ۱۹۷۱ دا

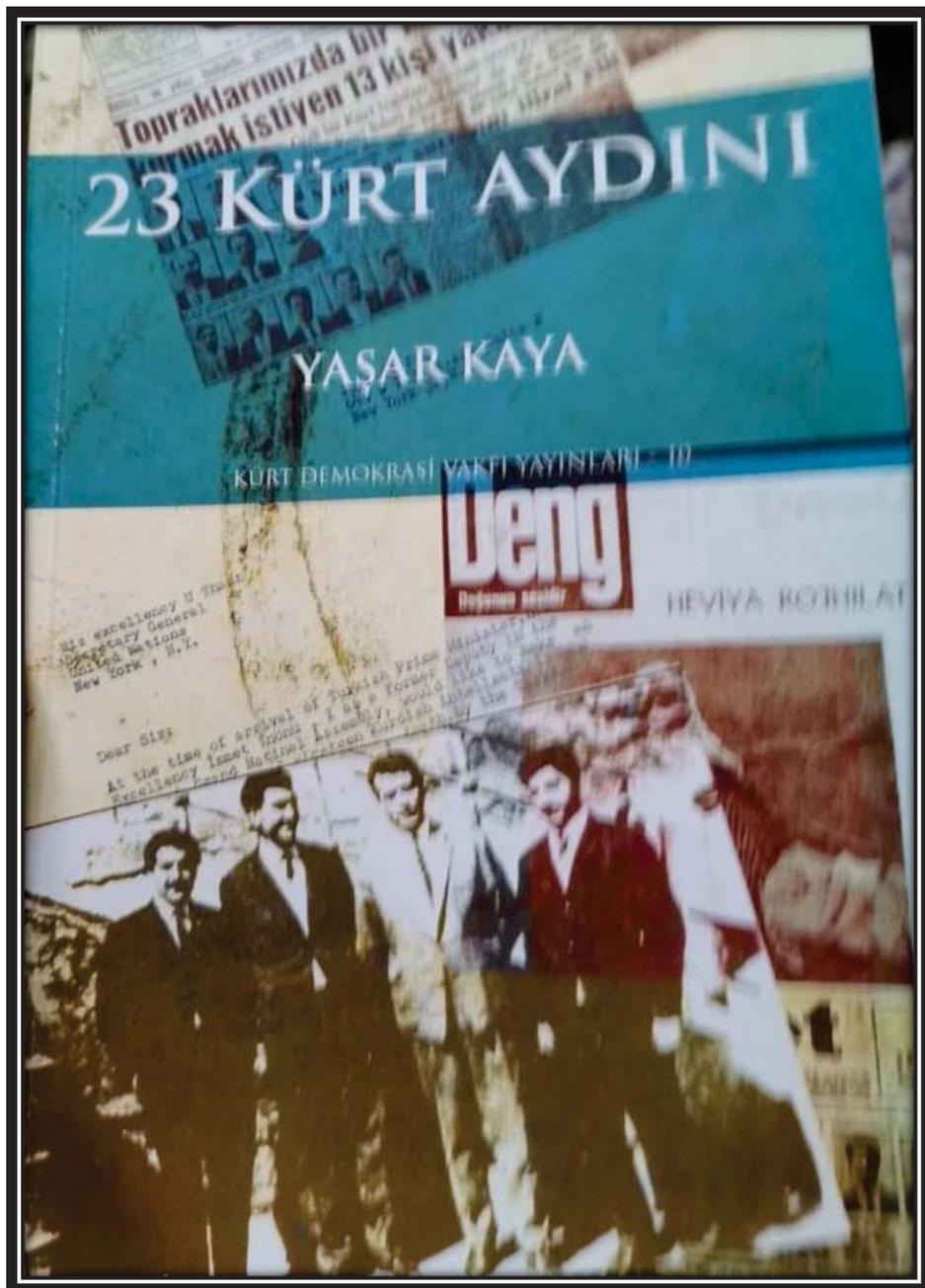
نامه ی مه سهوود بارزانی بو سه روک وه زیرانی جارانی فنله ندا و سه روکی کۆمیته ی
کوردی فنله ندی له سالی ۲۰۰۳ دا

ره گه زنامه ی سویدی جه مال عه له مدار له سالی ۱۹۸۴ دا

نامهى نيچيرقان بارزاني بو جهمال عهلهمدار له سالى ۲۰۰۳ د

له کتێبه که یه شار کایادا جه مال عه له مدار یه کێکه له ٢٣ که سه که یه باسیان ده کات

Käre Hans,

Hur mår Du? Hoppas Du och Peter mår bra. Kanske börjar Du så småningom att förstå lite svenska. Kanske kan vi tala svenska med varandra, när jag kommer hem till Sverige i början av juli.

I am so sorry, that I could'nt write to you in the last time. As a matter of fact I have been working almost day and night, during Bayram et Påsk (bizim gávur bayramı) and feel awfully tired. Don't be angry to me. Even if I did'nt write, I have been thinking on you every day and on Peter to. I wrote some lines i Turkish to him a week ago. It was so nice of him to write such a friendly letter to me.

All your plans have been sent by post "teahütlü". Please confirm, when you have received them.

About the choice between Stockholm and Göteborg both places are on the same level concerning possibilities to continue your studies. But I should recommend Stockholm because of the fact that I have more friends there who can be useful for you, for instance prof. Ahrbom who is very important for us. Then I have nice relatives there too who will accept you as my son and friend. So I hope you will finally land (happily on all your four feet) in Stockholm, nice paytaht of Sweden.

When Peter has learnt Swedish and is ready to work as a real doctor (not only in a laboratory), I know several well-known doctors in Sweden and will try to arrange a good place for him. Your amca will not leave you on the half of your way there in my cold and wild country.

One of these days I will translate and send your certificates. I have got some monney for Peter but I have no possibility to sent it just now but will arrange it at the first occasion.

The Commission has been here and I get half dead by all cocktail parties to their honour. I have arranged that I'm athorized to send our two friends still remaining here to Sweden by SAS as soon as they will be ready to go.

The weather here is still ice-cold, so we are heating a little every day. It seems to be warmer in Söderköping then in Istanbul. 14/5 my cousin Arne Weman and his wife will arrive here and I hope the summer will arrive before them.

Probably in a very near future I will know better about my turist projects in Marmaris. There was an important meeting about them in Stockholm yesterday and I'm now waiting for news. If they are positif, you must help me to arrange the plan for my private house. I have had some copies made of the original plan which you saw here. After the cold spring here I'm really longing down to the South.

Marie had a very nice cocktail party in her home in Bebek on the birthday of de Danish King. She has not been quite well, so she will go to Copenhagen to be checked up

لایه‌ری یه‌که‌می نامه‌ی کۆنسوولێه‌که‌ی سوید له‌ ئه‌سته‌نبوول بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

by her doctor. She gets sometimes heavy pains in her stomach, like a cramp. I gess it comes from the nervs and seem to be the same troubles as I have had now and then. This winter was hard and we had to much to do.

I'm longing to my holiday and to see you again. Probably I will start from Istanbul by SAS the 28 of June.

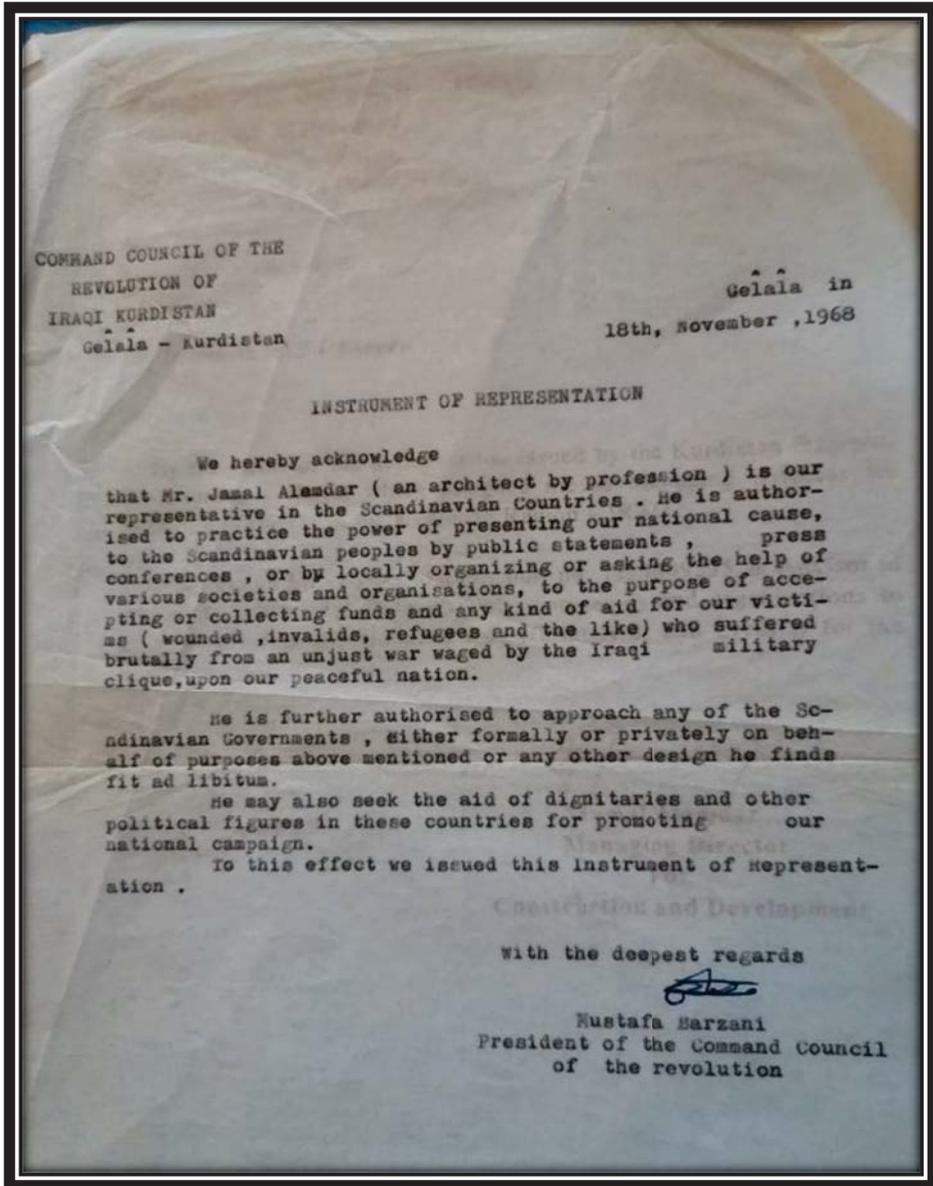
Rolf is well and sends his regards to you. He was successful in his examination (childrens illnesses) last week. Now he goes on with dahiliye and cerrahi. Examinations in June.

Greetings from Cecilia too. She is ruling this Consulate General with all persons in it. She will return to Sweden in october for good and probaly soon after that marry her fiancé Lars who is a tall, timid and silent boy.

I repeat: don't be angry to me but write very soon a long letter telling me all about your life there next to the North Pole. What happened to your mustache? Maybe the Swedes are very fond of it.

*Greetings to you and to Peter
from your friend
Torsten*

لاپه‌ره‌ی دووهمی نامه‌ی کونسوول‌ه‌که‌ی سوید له ئه‌سته‌نبوول بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

به و نامه یی سه روک مهسته فا بارزانی له سالی ۱۹۶۸ دا، جهمال عهلهمدار ده بیته
نوینهری شوپش

لایحه
 الجمهورية العراقية

 وزارة البلديات
 المكتب الخاص
 بغداد
 ۷۰/۶/۵۹

باری به ریزم کاکم جهل .
 روز باجی . اوید ده کم له خویشدین ، بهارست
 مه وداکی شیرین هر ره رملین که اگر
 خویشکانه له سوید دیت نه وه نو که ایوه ماه دیت
 وه تیکی خویشانه ویکه اربورد له نیازجیت .
 هر چه زنده کاکم جهل ، دائم مه دهی توپانه بیستبو
 و مجال نه بو سیکر چاک نیامین ، بهلام بهارستی
 نه و عوالهفتی که لای ایوه ماریت ، قابلی وصف
 نه هلم له و یای به زهی که هه تانه له ناچیمی
 انسانیت و قومیت وده و شه پرده ، خودا امثال
 له ناو کورد زیاد کات ، چاکه به هوی ایوه کورد
 کورد ده گینته آمانجی .
 لیره دا له گول براره رانه هر باسی تو نه کهن ، اوید
 ده کم ملاقاتانه له گول هیسبا سوری بو بیت .
 به بیغ بهر ایی کاک عظام ، له گول و زریه
 ماله مسم کرد ، و موافقی مضمون کرد و آن
 لیکتی ره کمی هم بو نوی و توشه کوی له گول
 نه نه بوتانه هینیم ، اویدیم وایه ته واریت

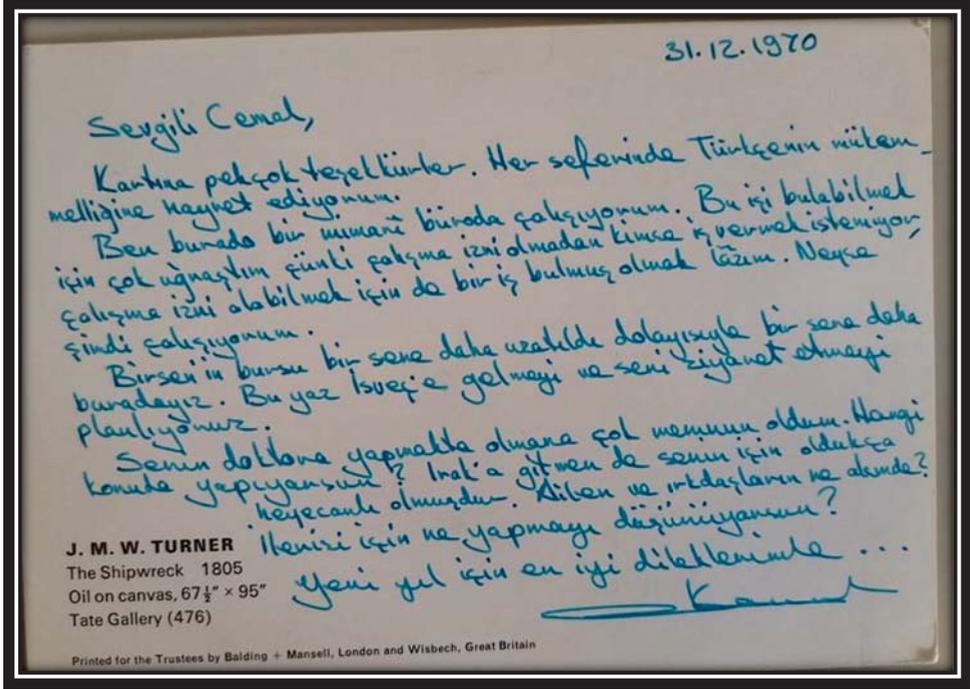
نامه‌ی ئیحسان شیخزاد بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار له‌ سالی ۱۹۷۲دا، لاپه‌ره ۱

نه و ستانی که توصیف کردیم تعقیبانه ده‌کم
 و به دانی آگادارت ده‌کم
 فخریانه بو موکلو و نینقار هوسی بو
 و ردی CV فاندک که لیته بقدر
 ایره زور که ره به لایه والا فوسه
 زور هه ز نه کم دایم مرسلنامه له بی نیابت
 رایک شیرین زور اعدای هم به بو ایوه و
 رایک شیرین تو سنی له ره زور
 اقدام بو رایک شیرین صبه
 سلام لوقا که عبدالرحمان و هم مو براره ان
 به سنده قرنی دریا بیسه و یتم نه مکتوب بودوان
 ضعه بنوم به لام چونکه عنوانی مرکز ده کم لا معلوم نه بو
 جا تا بهلم کرد ، انجا جا ده کم
 آنرا معانی هه کتابیک بنهانی
 مرکز ده بو مؤسسه یحیی علی محمد
 و صورتک بوسه و نه خصله توهالی
 تدابیرت ، و نه درصایفه تقدیری
 که عماره محالی ده مات تدابیرت نه بدی
 و اگر بتوانن سن لیکتی به نه بو
 نه وایتی که اعطای هم به بکیرت
 لخصیله له تقریری قلاته له و در گله‌لیم بگم بزواره
 به راستی سفاهه نه

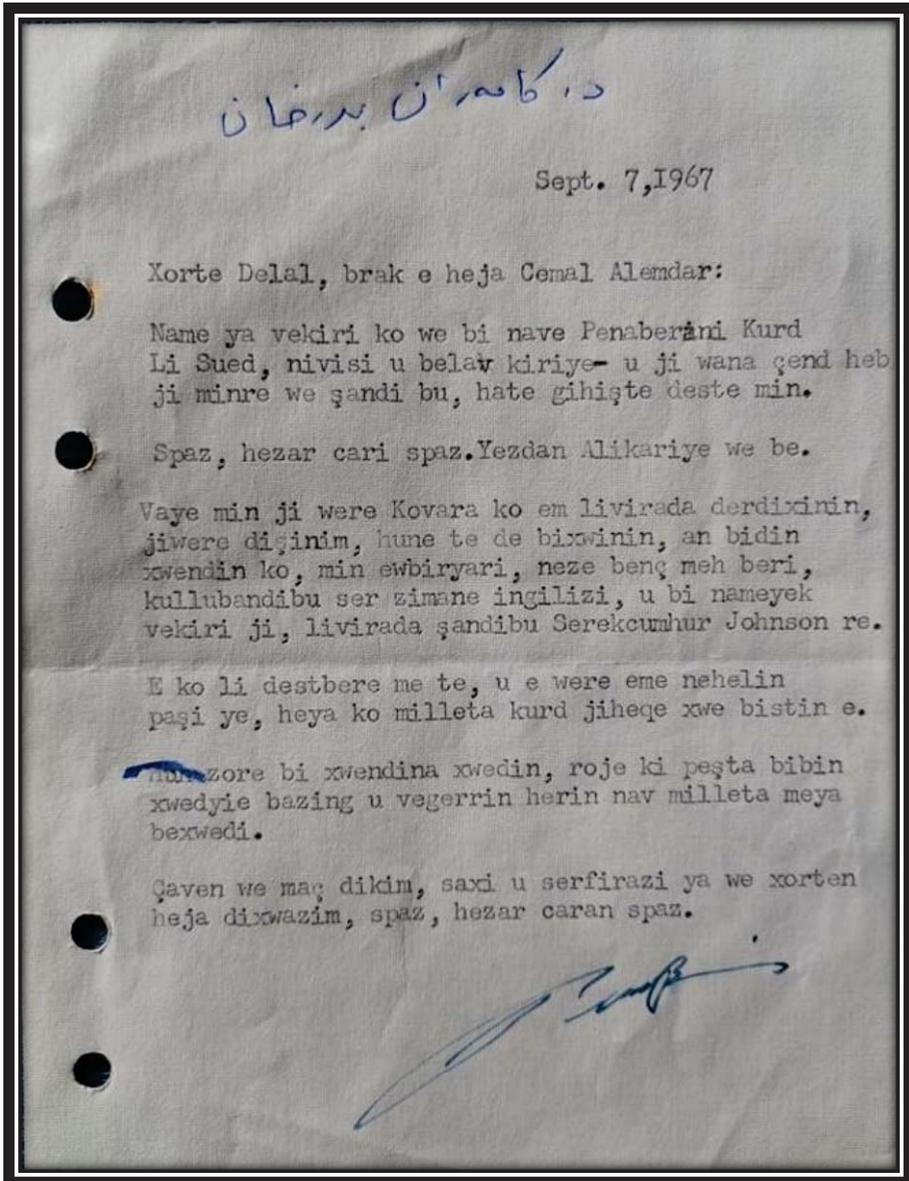
نامه‌ی ئیحسان شیرزاد بو جه‌مال عه‌له‌مدار، لاپه‌ره ۲

نامه‌ی مه‌سعوود بارزانی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار له‌ سالی ۲۰۰۲ دا

نامه یه ك له ئەسته نبوئەوه سۆز و جوانی و سووتانه، به زمانی تورکی، له لایهن
كچیکه وه بۆ جهمال عهلهمدار له ساڵی ۱۹۷۰دا.

نامه‌ی دکتۆر کامه‌ران به‌درخان به زمانی کوردی پیتی لاتینی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار له

سالی ۱۹۶۷

جهمال عهلهمدار يه كه مين ههولپرى له سويد

PTT

Devlet telgraf muhaberatından dolayı mesuliyet kabul etmez

TELGRAF

Yol :

Servi * ELT CEMAL ALEMDAR 1 INCI SINIF

Adresi : AS CEZAEVI MAMAK ANKARA *

14.1.1964

Sıra no.	İlk merkez	Numara	Kelime	Verildiği tarih	saat	Orta merkez	Alındığı tarih	İmza
1332-ISTANBUL	033284	20	13/1	20		İstanbul	14/1/64	

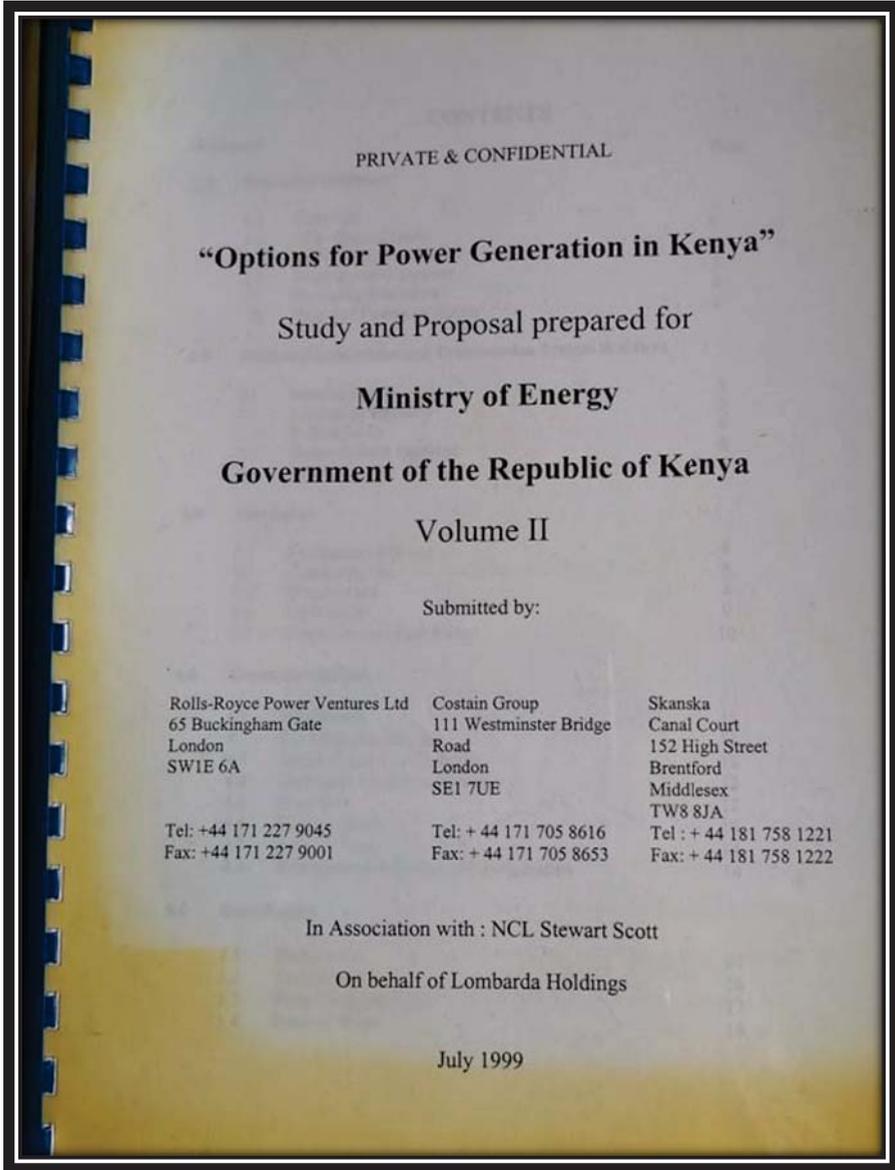
MEKTUBUNU VE İYİ HABERLERİNİZİ ALDIM MEKTUP POSTADA SELAMLAR

İYİYİM HALE * KL SELAMLAR İYİYİM HALE *****

SLX No. 3001 - 2206 (195 x 140) 10.000.000 ad. 1963

T.C.D.D. Matbaası - İzmir - 4232 - 1963

جهمال عهلهمدار ده گاته سويد و زوو بروسكهى سهلامه تى له لايه نئه و كچهى زور
پيكه وه ژياون له سالى ۱۹۶۴ دا پي ده گات

به‌نام‌ه‌ی پروژ‌ه‌ی کار‌ه‌ب‌ا له کینیا

پيشنيارى پروژه يه ك له كوردستان

山東省乳山國際度假村簡介

1994年11月9日在北京人民大會堂隆重舉行中外合作簽字儀式

山東省乳山國際度假村位於山東半島威海市西南海濱，是全國首家按五星級城市標準规划建设的大型區域開發項目。總佔地面積12平方公里，總建築面積300萬平方米，其中包括220萬平方米共1.5萬套外銷住宅、別墅，20萬平方米出租公寓，30萬平方米公共建築。度假村南臨黃海有6公里長的優質海濱浴場并建有4個國際一流的高爾夫球場和數百處陸上、水上體育設施。總投資規模約25億美元。度假村的房產和高爾夫球會會證全部外銷。它是目前國內外同類項目中規模最大、標準最高、商務功能最全面的項目。

在中國政府有關部門和山東省、威海市、乳山市政府的大力支持下，度假村的征地、立項、初步三通一平及各項工程建設前期準備工作如期完成。於1994年7月26日正式動工興建，預計1997年未一期工程交付使用，1998年末度假村將全部建成。

本項目開工以來，在海內外引起了強烈反響，海外數百家新聞媒介作了大量的報道，歐美、日本、韓國、台灣和東南亞許多國家的客戶多次到現場考察，表達了強烈的投資願望。1994年11月9日在北京人民大會堂舉行的中外合作建設乳山國際度假村項目簽字儀式標誌著度假村建設進入大規模、高層次國際合作階段。目前我們和外商合作夥伴——燕島集團中國

乳山國際度假村總體規劃圖

孫樹明在北京會見外方辦事長奧吉先生、杰曼先生、梁能先生、諸森先生

有限公司（英國）組建的中外合作乳山金色度假村房地產發展有限公司已成功地進行了投資、設計、施工組織和市場開拓等工作。乳山國際度假村項目吸引了越來越多的海外投資者，目前歐洲著名金融商巨頭環地中海控股公司董事長MR.NADHMI S.AUCHI和美國總統顧問、美國中部委員會總裁MR.THOMAS H.MINER 已成為本項目的重要外方投資人。

這一項目是我們在國際新城市建設和大規模區域開發領域向世界的一次挑戰，它將成為我國北方一個新的對外開放的窗口和中國融入國際社會的重要橋樑，我們將與外方及海內外各界朋友通力合作，最大限度的吸收國外的技術、經驗和智慧，保證這一跨世紀偉大工程的圓滿完成。

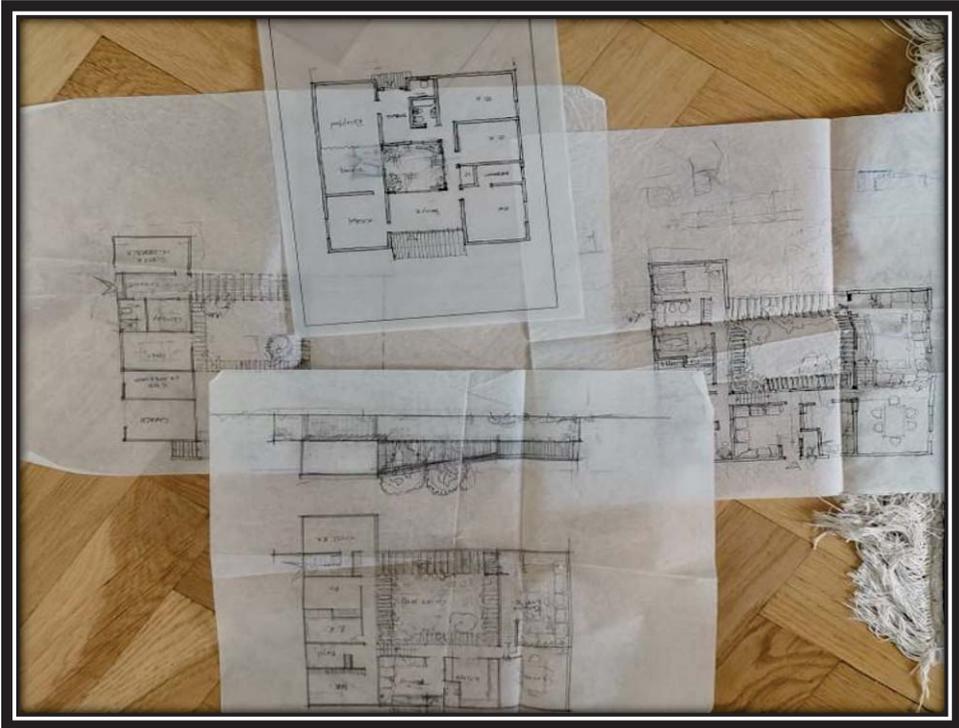
奧尚先生（中）和美國總統顧問、副總統艾爾在一起

美國總統顧問、美國中部委員會主席、外方董事托馬斯·邁納先生（中）乳山海濱

山東省乳山國際度假村發展公司
山東省乳山金色度假村房地產發展有限公司
 地址：山東省乳山市勝利街1號 郵編：264500 電話：(0896) 6654160 傳真：(0896) 6654161
北京辦事處
 地址：北京海澱區紫竹院路96號 郵編：100081 電話：(010) 8419604 傳真：(010) 8450499

روژانه‌ی پروژه‌کافی جه‌مال عه‌له‌مدار له چین

هټلکاريه کاني پروژه نيشته جټيبه که ي جهمال عه له مدار له سه عوديه

ته‌واوی نه‌خشه‌ی ئیشکردنی جه‌مال عه‌له‌مدار له چین

Stockholm 3rd May 1969

to
The Finish Kurdish Committee
HELSINGFORS

Dear Sirs,

As the representative of the Kurdistan Democratic Party in Scandinavia I would like to congratulate you and the Kurdish people for your forming of The Finish-Kurdish Committee, which is another step towards the victory of the oppressed Kurdish people in their just struggle for their human rights.

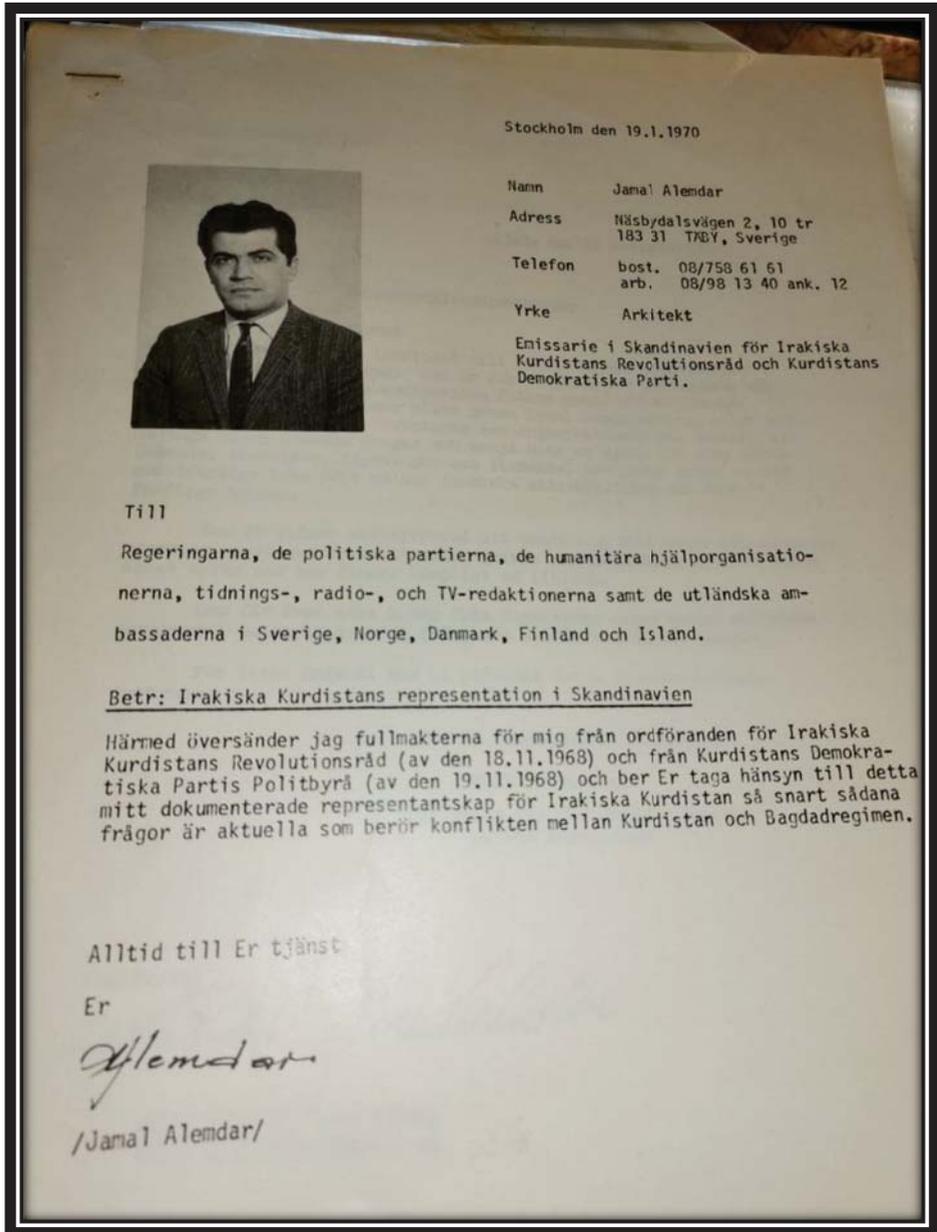
I am sure you will do your utmost to help the helpless Kurdish people; and hope your contact with us will be strong.

Sincerely yours,

Jamal Alemdar

Address:
Studentbacken 25/705G
S-115 40 STOCKHOLM
Tel: 08/61 97 55

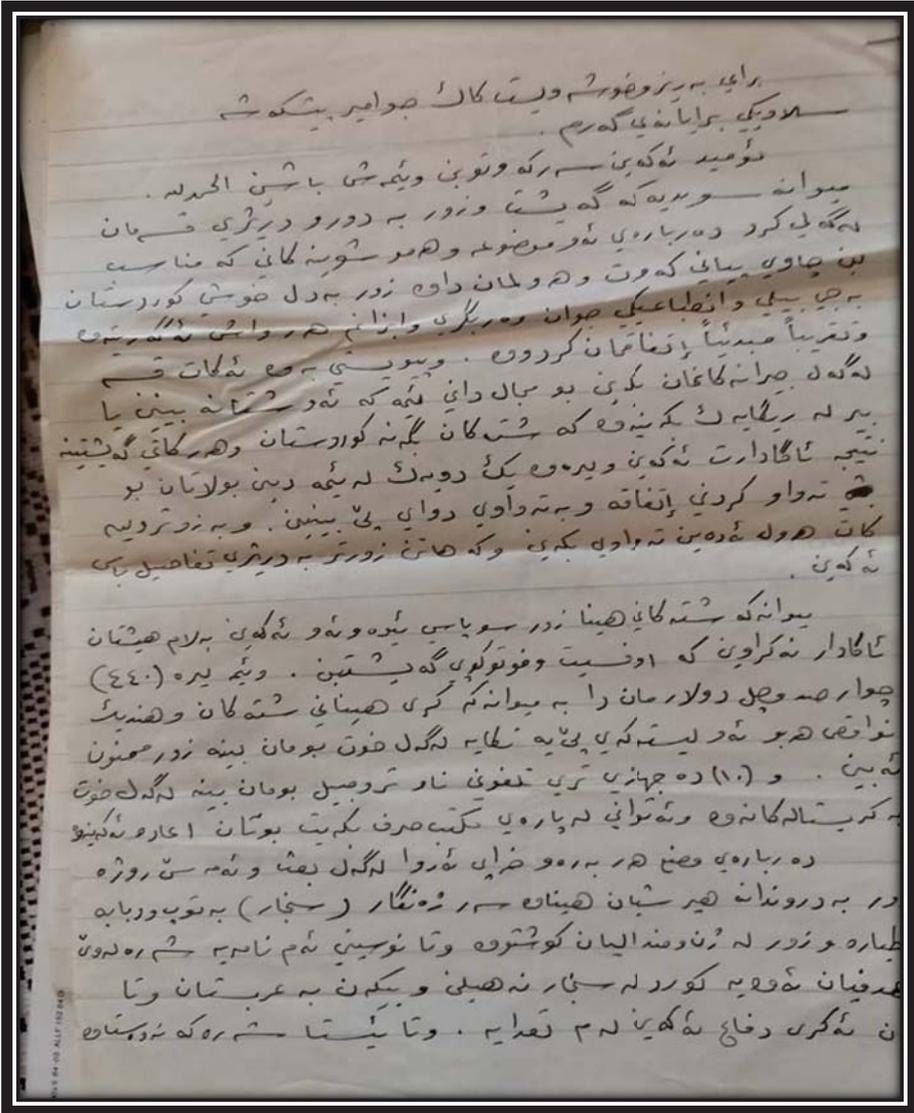
نامه ی پیرۆبایی جه مال عه له مدار بۆ کۆمیتە ی کوردی فنلەندی له سالی ۱۹۶۹ دا

مۆله تی نوینه رایه تی شۆرش بۆ جه مال عه له مدار به زمانی سویدی

بہ فراوانی بلائی کہ نہ ہی وضوی در سیرہ وہ ہم مو
جورہ تفصیل کی تیدالہ و ممکنہ زور سوری
لہ بیٹے
فوسیان
برائے
دعوہ ندالہ سویرہ کہ لیرن
بہ لام تہم جورہ کہ ساندہ ممکنہ سوریان
نہ بیٹے لہم وروا تا ممکنہ عناصر
بہ کہ مکہ تہ بنین با تہ
ہاتنہ برادہ ریکہ ہرے ہی
مانگہ جاریکے بو غارح ۲ زہ رورہ بہ لام ضوت
تہ زانیے لیرہ مصلی عقبہ کان ریکے ناکاتے وہ
کارم مان زور کہ ۳ تہ گہ رت الحکان لہ بیٹے
حاکہ نوری سے ریکے ولہ فارم رضالی بیوہ
بکہ نہ وھو ریکے تہ دہ بن کہ ہرے ہی
مانگہ جاریکے یہ کیل بیٹے بہ بیوی توانا

نامہ یہ کی کورتی دکتور مہ حموود عوسمان بو جہ مال عہلہ مدار

نامه‌ی نیدریس بارزانی بوجه‌مال عه‌له‌مدار، لاپه‌ره ۱

هه قای خووس و یتمان کان جو امیر علی
سلاویکی بریا نه یی گهرم .
تومید نه که م سه رکه و توین و نیمه سه شوکر
زور بارین . کان صین هات و نامه کانی یوه
به ده ستان که یست ، زور سوپاستان
نه که یی و زور دلمان خوشبو به هاتقان بولندن
وده ست به ییو کارتان کرد له مکتب و شکرمان
ینه که مکتبه که سورین زور نه یی .
کان رحیم نه نیرینه و بولندن بومالجه له و
موعده ی بویان ریار کردوو و تومید نه که یی
نه هم جاره عیلاج که یی به ته و او یی بگری و طبعاً
یوه سن له و نه ده له توانایه و صورتی بوناکن
وانت راله نه هم سه ضاره به چاکی نه که رینه و
کورستان .
بیوانه سویدیه که گه یست و ریاره
زور کوریک تازاو عاقله و زور بمامله یی

نامه‌ی ئیدریس بارزانی بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار، لاپه‌ره ۱

نه كهين و نه دوو روزه ههاتوو و ههه خهريكين
سه يه له گهله نه كهين و نه و سوينانه يه مههه پيشاني
نه ده يهه و ابرائين به انطباعي زور چاگ نه گهريهه
وله نياكي مباحصاتي ضومان نامه به گنان بوئه نو سين
له گهله خوي .

آله گانيه هينا زور زور سوپاستان
نه كهين و نيتا براده ران خهريكين خهريه يان نه كهين
وله نواقصي تا گادارتان نه كهين و بو ههاتني كا بران آله ت
نروشي زور باسه بيت بو كوردستان به لاص
ههاتنه كه يه تا جد بگه تا خوت سه خهريك نه كهين
بو كوردستان يره قسه يه لي نه كهين و برياري
لي نه ده ين . وهستان اوفست و خوتو كوي
نه گهريهون به لاص نه گهين و زور هه نه كهين له مو
تفاصيلي نه و اجهزه يه له يانه ياد روستي نه كهين
له گهله خوت بهين زور باسه .

ده باره يه وضع نيتا و ههه ههه زور
سوته و هههه زور خهريكين گهريه و ده رگردي

جهمال عهلهمدار ۲

نامه‌ی ئیدریس بازرانی بۆ جهمال عهلهمدار، لاپه‌ره ۲

... یکن و که سه بروای به ویه تر نه مافه و سنا نور
 ضعیفین و هر له به نه و ضعیفه جهه یان کره له گل
 سوعی به لام قواعده یعنی نور به یه ضعیفه جهه یان
 و قواعده سوعی دوو به سنی به سیک نه یی
 ضلوه یه کی نور چاک بو به سیک نه یی به م جهه
 ضعیفه سوعی نه یی به کلک بو یعنی یعنی جهه یی
 نه و تأثیره یی نه بو که ره یان و سنا و موقوفه نه یی
 که دافله نه بوین صق نه یی منطقیه کوروی نه کری
 و ضعیفه حکم ذاتی اتفاق له به نه کری نور جهه
 تقدیر بو له لایسن له مو جهه نه و . و له به نه و
 تفصیل له بریدی م . سه به برزدا له به به یوین
 ناراین دوو باره یی مکه نه و .
 نور جهه نه کین تاگاتان له وصفی دکتور جهه
 صالح بی چونکه نور براس کی غیر یی ضومانه و نور
 دلوزه و به وضع تاگاداری بکن و جهه نه کین
 تاگاداری له جهه براره رانی تری ضومان یی و تاگاداری
 بکن له وصفی کوروسان باس با بی ضبر نه یی

۱۳۰۱/۵/۲۰ محمود بارزانی

نامه‌ی ئیدریس بارزانی بۆ جهمال عهلهمداره، لاپه‌ره ۳

دوباره تځانده کم که ونډه له تواناږه اهما کېږي
 به نښه که له ځان گورگيس جوته که مه به وه
 خوښي شاهه نښه ته نه بوي ناکړي نښه که له
 لجات به يي يارصه ټي شو. هه برادران
 ځان له عبي سخاري تانښه نه که پتو ته کور درستان
 زه ره ر داوه له جېسي عراقي له صېبه ي سوريه
 به لاسه رښور که کم زه ره که زور خوږس نښه
 ممکنه کوزيدې که دره نښه به ږيټ
 له موبرادران سادويان له که به بو صفت
 هه به له موبرادران - جاري که تر زور خوږس
 هه به خواتان نه سپيرم
 براتاله
 دوديس بارزاني
 ۷۲ / ۱۱ / ۲۹

نامه‌ی ئیدریس بارزانی بۆ جه مال عه له مدار، دوا لاپهږه

To the President of _____

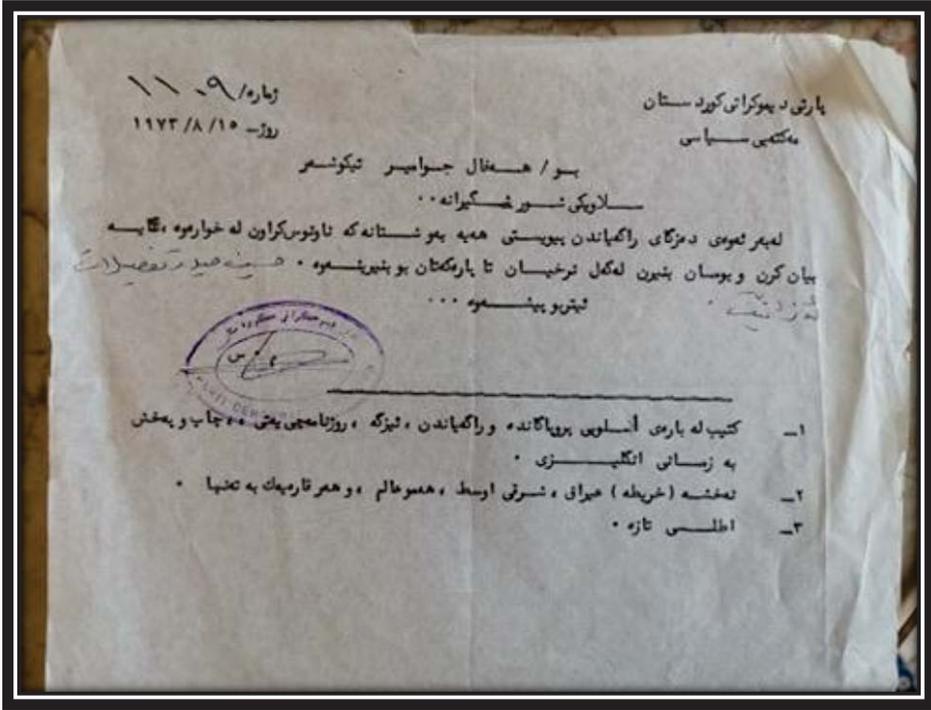
برای پریرتال ک جمال عکدار
سازدگی که رچی برای نستان بیفکرتس نه کم و زور
له و التان نه برسم نوصیره دارم له مینه له
باشوسه رکه و توین
نوسراوتان ۷۲/۱۰/۰۵ به ده ستم که بدت به راهتی
دلم پی خوشبو و زور زور سویاستان نه کم
له نه و له موزکم ته ی کیناوتان و نه و
یارصه ته ی کردوتان بو رایگی نه ی ده خوشکه که ی
که هاتن بو سوید له رفه ها زور دلم خوشبو
له که ل طال ک خود پرو دیارمی نار د بوتان
و نه زور سویاستان ره که یه .
و ابرانم باسی غايات سم له زور جیگا باس کراره
و نوصیره دارم له و ریگی ی شویش صه ریکن سررکه و
توبه -
بو ده مانه طانه طال دکتور کور مؤله نوصیره دارم له هرچی
پیوسته بیگات به راهتی نه رصان و له موه کوره
یارصه ته ی ! سانی زور باشو پیوسته .

نامه‌ی ئیدریس بارزانی جهمال عه‌له‌مدار، لاپه‌ره ۱

دوباره تښانه کم نه ونډه ي له توانا يه . اهنگا بديت
به نښه کم ي طال کي گورگيس جو تکه نښه که مره وه
خوشې شاره نښه ته نښه بوي ناکريت نښه کم ي
لجات به بي يارصه تي شو . هه برادران .
طال کي علي سنجاري تاشتا نه که بښونه کور درستان
زه ره ر راوه له جښي عراقي له جښي ي سوريا
به کم بصور نه کم زه ره که زور تورس نښه
حکته توزيد که دره نښانه بديت .
له موبرادران سلاديان له يه بوجنابت
وه بو له موبرادران - جاري کي تر زور سويکس
وه به خواتان نه سپيرم
برائال
دريس بارزاني
۷۲/۱۱/۷۹

نامه ی ئیدريس بارزانی بۆ جه مال عه له مدار، لاپه ره ۲

مه کتبه پي سياسي داواي ناردني که لوپهل له جهمال عه له مدار ده کهن

جه مال عه له مدار يه كه مين هه وليږي له سويد

کله چې دغه سفير کړاې شي شورش
 د کتبي تصدیق کوي
 ليدنه ي کسرو باړی د ه وه وه

۱۲/ماره/۱۳۳۱
 رڼه- ۱۶۶۱/۲/۲

لاندې څه غلاردی
 بړيو

سلاويکي شورشگرانه . .

له نامه په شوره تا هم ناميه تلواشي زير کموره ليدناردا روي ننداره بهلام شعوي فاشگر ايمه شعويه که خوکی به عيه نان زياتر بهر يو عزل بون له ميله ت چوه وزير له کشاکشگاني وولات وکوا زمي حکوم وشکلې کور و مشکله اقتصادي ناورتنه يي حل کړن وه له پاتي شعوي حکومتي بهداد . . .

خبريکي حل کړنې هم مشاکله بيت کموتوته محاربه يي معارضه کاني به شکلېکي زور و محشانه ونه ه هر بهه کړن ويا منع کړن تيان لمنشاطله بلکو زور يان نيکه لا و تفکرن به جاسوسيت يي محاکمه فاشگرا اعدايمان تفکرن ويا پاش تعذيب شيان هيخته سرتلغزبون بو شعويه به فاشگرا وه کو به عيه کان شيان بهت تبه پکن (وطنيلاشي تم معزوه له بهياتي حزبا نوسراوه که لهکل هم نوسراوه بونان ده نرين) د بهر پاره يي آزيمه جوکم هدي به عيه کان شوه په که به توراوي سيطره پکن به سفر همو مراقتي حياتدا جوکم (تحيهت) پکن و ما و به هيچ هينيکي تريان ننداره که به شداري جوکم بين همروه ها خزمنگاري (يعني بون بهتوکري بهت) هند پاش تاقيان قبول کړه وه وکوجماعتي تالهياني و ابراهيم احمد وه پند يک له عناصر يي شويگان (تاقی - عزالحاج کمروخان و شيستا لهکل حکومت هني تفکرن) ه جگه لسه شيستا شويگان يي جماعت يي سبالا د يي نوري (الجبنا لمرکزيه) هکگرچي تماون لهکل حکومت ناکن بهتوراوي بهلام اتصال تيان هميه وه د تيان شعويه لهکل بهت تماون پيدا پکن له سفر شماسي دوست کړن يي جبهه ييکي وطني بهلام به شيگان تاقستا به يي شروطي شويگان قبوليان تکړه وه وه واد پاره له مستقيلا ناپکن چونکه ميه يي بهت تثبيت کړن يي جوکيکي خو يي زور کتوره که بهت شيلا شويان سيطره يان هميهت ه همروه ها شيستا له تاو شيگان تدمر زوره د ز يي شداد چونکه حکومت زور يي لگرتون واد اسيان دهکات به عمالت وه به جاسوسيت .

له زور يي اقتصاد پاره واز تيان پاش تيه زير به يي ميزانيه بو مسروکاتي د دولت و به شيگان سرف تفکرن و مشارعيان زور کمه وه همروه ها شيلا شيلا جزي ميزانيه يان نيکي شعوه (۹۰) مليون دينار ه و هميه شعريک به زياد کړن يي قيمتي مواد يي بازار وزياد کړن يي شريبي وه و هرگرتي به شيلا شعوه پوري تفکروه .

د بهر پاره يي بهر ملا کړن يي حرايتي د يوکراتي و پيش خستني و زويي وولاته و هره شعوه خرابتر رويشته وه د تيان شعويه که نفوذ يي حزين بهت به زور يي جبهيزو شرطه فرض پکن به سفر ايرادا بهلام شيستا تدمر له نا و تروا يي صلحمنش زوره چونکه شعوه يي نفوذ يي زاتي پجوکي بهشي لمانا و هميو جيهشدا و ترفيع کړن تيان يي هقي و تسيروا يي کيفيان زور ييکي خرابي لمانا باقي جيهش و شرطه دوست کړه وه .

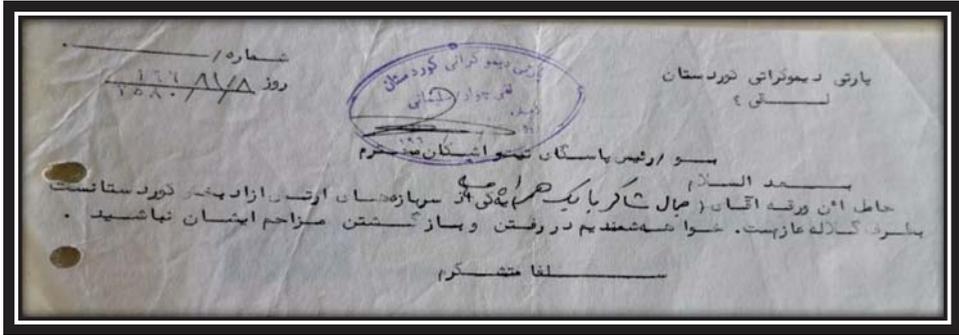
د بهر پاره يي ه سله يي کور - حکومت يي بکرو عايش بهر ه وانه له سفر سياست ا اعتماد له سفر جاشگان و بهر بهر پاره يي شورش کور و هغول دان بو به هيژ کړن يي حصار يي سياسي و اقتصادي بهر پاره يي کور ستاندا و محال و له تحقيقي قوت يي شورش به شعوه بهلام له زور يي تاقستا فحل بون چونکه تيان توان يوه هغه شيلا تحقيقي بگن وه له زور يي شعوه کا ندا جيهش و جاش شگان و هيزي پيش مرکه سمرکوت يوه جگه له ه شعوه شراطي زور هميو بو اتصال کړن به هميو عناصر يي عيراق که عناصر يي جوکم د ه کن بو شعوه زياتر حکومت عزل بهيت و رواندن يي تاسان ته يي . حکومت يي بهندا پاش شعوه يي گميشوره که خطي بهر پاره يي پکورد .

فاشله کموتوته اتيا م کړن يي شورش به عمالت و ارتبات يي به اجتماع يي هيچ شماسيک کميشن د ليلي افلا - سبه يي له زور يي عسکري و سيا سيموه و زور حکومت يي تيش شيلا ننگر يان کړه شعوه له مارو به دا بهتبه کان به جزيه کموتوته ترسان له معارزي خويان و تشا طيان لواء سعدون حسين قائد قوه ميدان و چمند شاپتيکي ميدان و فرقي د وريان گرتوه به توه يي جاسوسيت بو اسرائيل و له حقيقتدا . . .

کونووسی مه کته بی سیاسی ل ۱

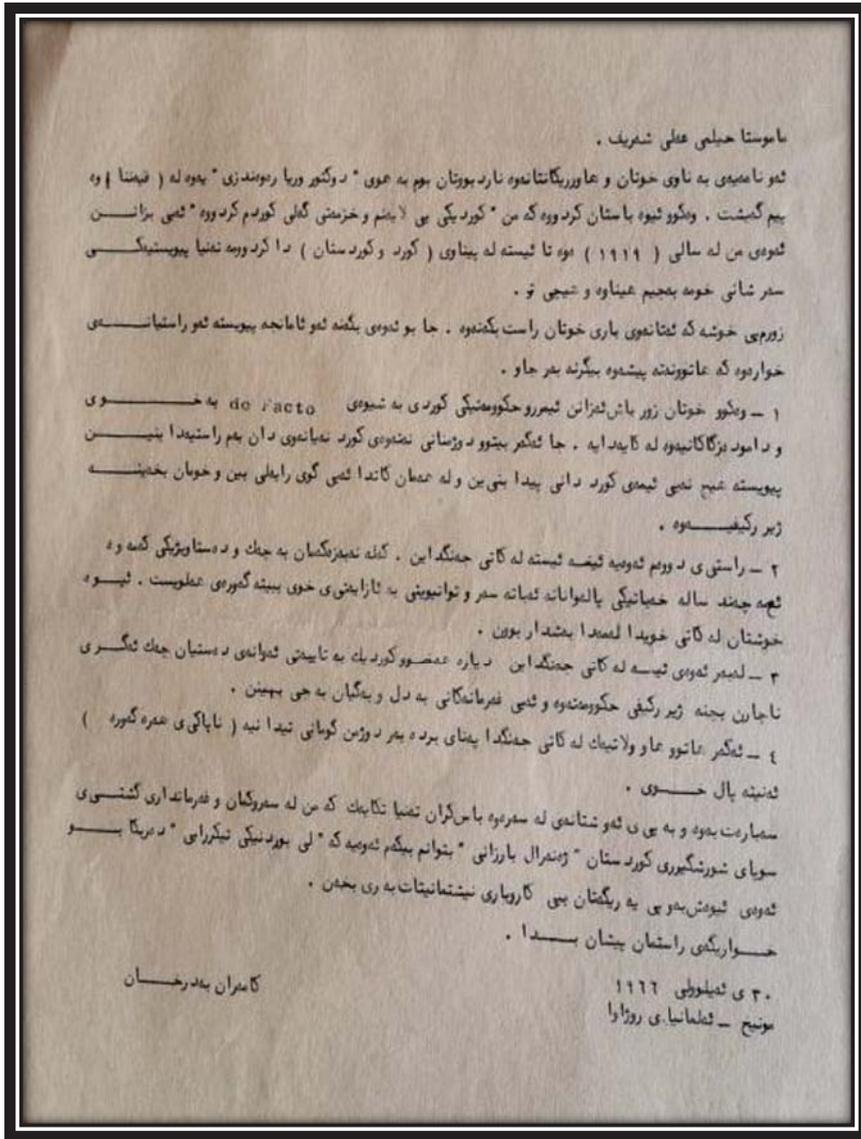
جهمال عه له مدار يه كه مين هه و ليري له سويد

پسووله‌ی ده‌ربازبوونی جهمال عه له مدار له ناو ئێران سالی شیسته کان

زهرفی نامه کانی جهمال عه له مداریش ماون

نامەى دکتۆر کامهران بەدرخان بۆ حیلیمی عەلى شەریف لە سالی ۱۹۶۶دا

برای به رتبه کاکه جهالهمدار
 ملاوکی گه رمی برارینه

توسیم لههید صدستان باشی
 بیت و سه رکه دستوبه ، بیه سیه باشی

کاکه سامی هانوته ؛ ننگه اوغرت
 دهرلن دبه لهیندیکه بوئو کارما

تایبه بی و بیویه وه وه قهتینه
 گجانه لای سوه به لام یان به نام

یه کتدی بینه یان تو بجه
 لای مکنه وردی له بیت بوئو کارما

مفوتان له عوی . به ۳ زوانه بدید
 دهنه ای تفصلان بودن نیرین

مفوتان
 براران
 دکتور محمود
 ۱۹۶۹ / ۱۴

نامه ی دکتور مهحموود عوسمان بو جهمال عهلهمدار

برام کھا کھان جھال عھدار
 روت باے
 تو سیم هدی همت با بیته و همر دم
 سرکه و تون
 برام من سیتا له امانیا (بوون)
 دلہ یاسی ~~س~~ روت دھیه هولندا دہ له
 دیو، دیم لدا سٹوہ روت باے سٹوہ دہ سٹوہ
 شایله ند برام من به تاکد سٹواره کی
 ۱۹۶۷
 له هولندا به تہ یاره واته ۷۷ یان ۷۵/۷
 دی گومان پیت طائن به ۷ روت برتیتہ بودہ کم
 به سلام سیتا هم نامدیام نوسی بو تہ دہ تہ گہ
 ایصاله صہ وکتہ رتہ سورنیشا هه بیته
 رکی بجن بو به سینی ۷۵ یان ۷۶ و یان هتندہ کم
 دوان تہ دہ واته له ۷۹ به ولاءه تانله سینی

نامه‌ی دکتور مه‌حمود عوسمان بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار، لاپه‌ره ۱

هونكه نزيكيا ۱۰ اردو ده نيخه ده له ويا ده له ورسوه
 بريا نه دين كه نه گه نه نه رما (انبارك يان
 نديج بو هپند روو كيه يوسه بيته يان نه نه
 براده ريكه بندين مينبا شوكارما همدو ده وله تاني
 كند نامي به دورو دريما يان كه له يان يكله ده
 هونكه طبعا بي بنين هوه به كه جار من ناصيه
 دوله كاني نه هونكه هوسيه له هوه وه وه زما
 دوله كاني نه نه وناره باهي نه بگم

بيته هيه كردن .
 بيته برام تا به كده بيته به فوات
 نه هيم
 زور له برياني كوردو
 سويدي ده كه م .

بهرمان
 ۱۹۶۷/۵/۱۶

نامه‌ی دکتور مه‌حموود عوسمان بۆ جهمال عهله‌مدار، لاپه‌ره ۲

سوره ان

بو برای خوشه و سیمان کاک جمال علم داری بپرز
 سه لا وکی بر ایانه ی گدرم پیش که ستان نه که م
 له کور دستانی خوشه و سیمان
 نه که بر سیاری یکه بنه رموی شکور بو بیزدان زور باشه
 نامه جوانه که تان بده ستم که سبت که له ۹۷۳/۱۰/۲۵
 له ستم که لم را نو سیموزان . زور یی که فیض خوشه سوم
 ره مخونم له روحی بر ایانه تیان و طبعا باوه رم به تینه
 له و صیری شکر کو له بر نه وهی ضایق له و بی موجودی
 و لیره وه کاک حمید پرواری و کاک عبد الله آغا و کاک
 سلیمان و که مو براده ران سه لاویان که م
 منش سه لا و احترامم که م بو کاک دکتور جمال
 و براده ران .
 بتر که بر تینی به سادی و سه که و تو بن له شکر کاری خوان .
 بران ۹۷۳/۱۰/۲۵
 شهید سندی

نامه‌ی ره‌شید سندی بو جه‌مال عه‌له‌مدار

بۆ بهرزم كاك جمال ..

لهيوا دارم كه مينه سهركهوت و سبت ..

براي بهرزم نام نامه بهت بۆده نوسم بۆ نه ده ي
 كاك جانان نام . كه له هه وليڤر له گهه جهامه نيكه گندي تعارفام كرد له
 شرکه A.C.T نيشان ده كرد . وه له گه ليمان براده برهنگ گندي
 نيشان ده كرد نامی مترادو Rao وه مروڤيك زور زيرنگ و
 به توانايه به تايه بهت له هه ساتي شرکه - چونكه فوئ محاسبي
 شرکه بو ..

وه داواي به من كرد كه تعارفتي بكم بۆ نه ده ي
 نه گه به تواني له لندن نيشان بگهات - ته كام رايه به ي توانا
 ياره ق به ي - چونكه به راستي مروڤيك زور راست ديشكه وه
 وه بۆ يه ش نام نامه بهم نوسي و ناريشاني تو شم داي ..
 هاري مناله كان حاج ده نام .. سلام رافتمام بۆ
 دايك شيركو ..

دايك هه هه كات حاج ده كات . مناله كان ده ست حاج ده گه ن
 سهديه راطفيه سلامتكي ده گه ن ..

ماني باركتا المراد لله زور با مشن سلامتكي ده گه ن ..
 خات حهيد زور سلامتكي ده گه ن ..

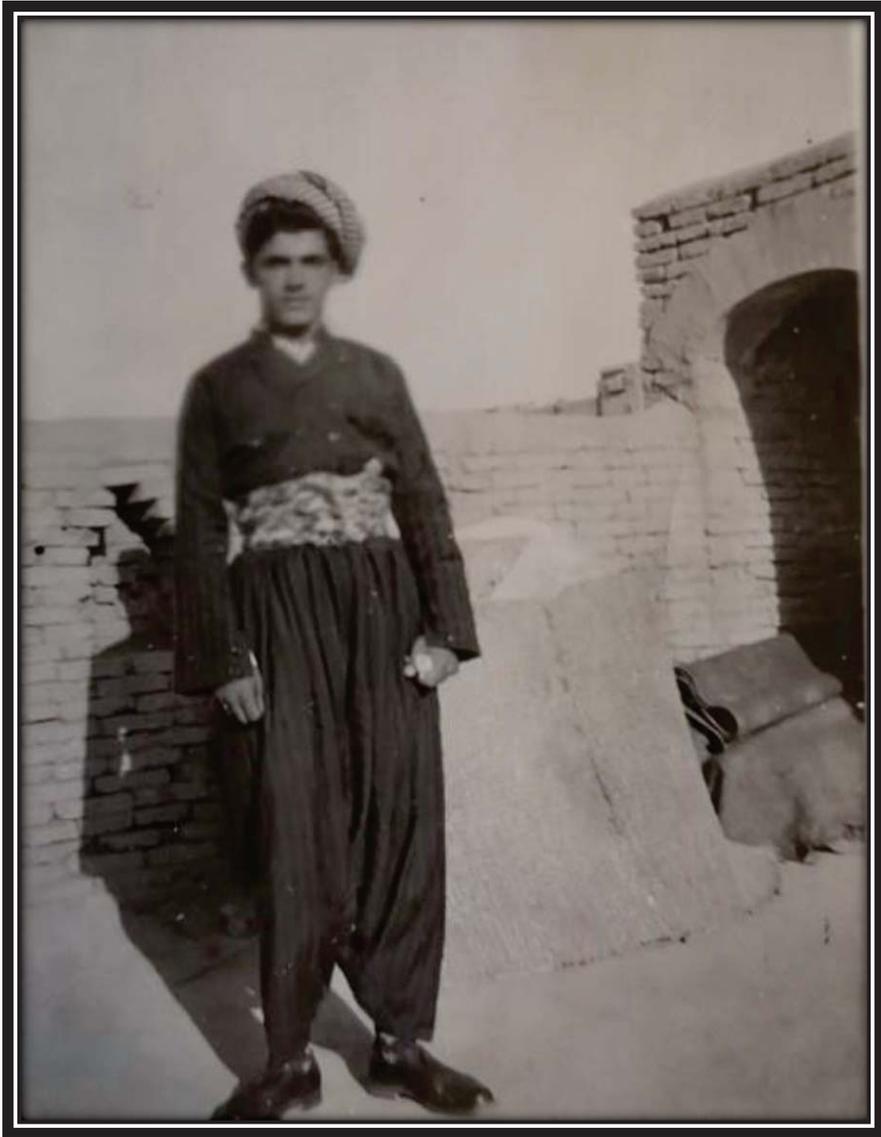
خالي بچوكت
 خه خا سعود
 گه ده زانباري هه وليڤر
 ۷/۲

تجيبه
 ده فوئ شيواره باركت له ليمان بوو
 ده فوئ خجان تلعوئي كرديه ووتيه ق جمال
 به بكماري بوو بوو سويد بۆ نه ته كام
 وايه هه ده نام براده به سبت چونكه
 له وه مشوينه ك سبت نه و ناماره يه
 بۆ كار كردن نه ك ته لا له لندن - نيز سويا سبت

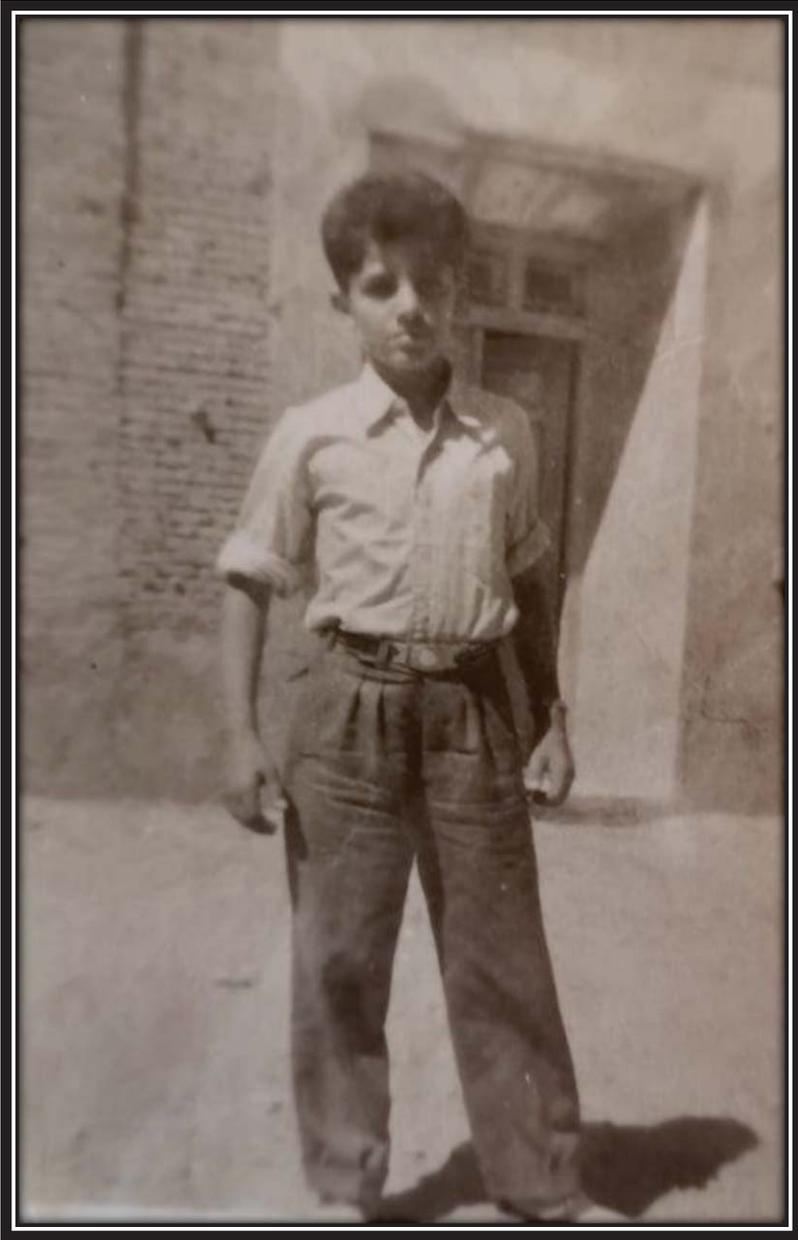
نامه ی قهره‌نی ئەسوهد بۆ جه‌مال عه‌له‌مدار

من و جهمال عهلهمدار له کاتی هه فیه یقینه که دا

جهمال عهلهمدار له سالي ١٩٥٤دا له گهړه كي ته يراوه له ههولپير

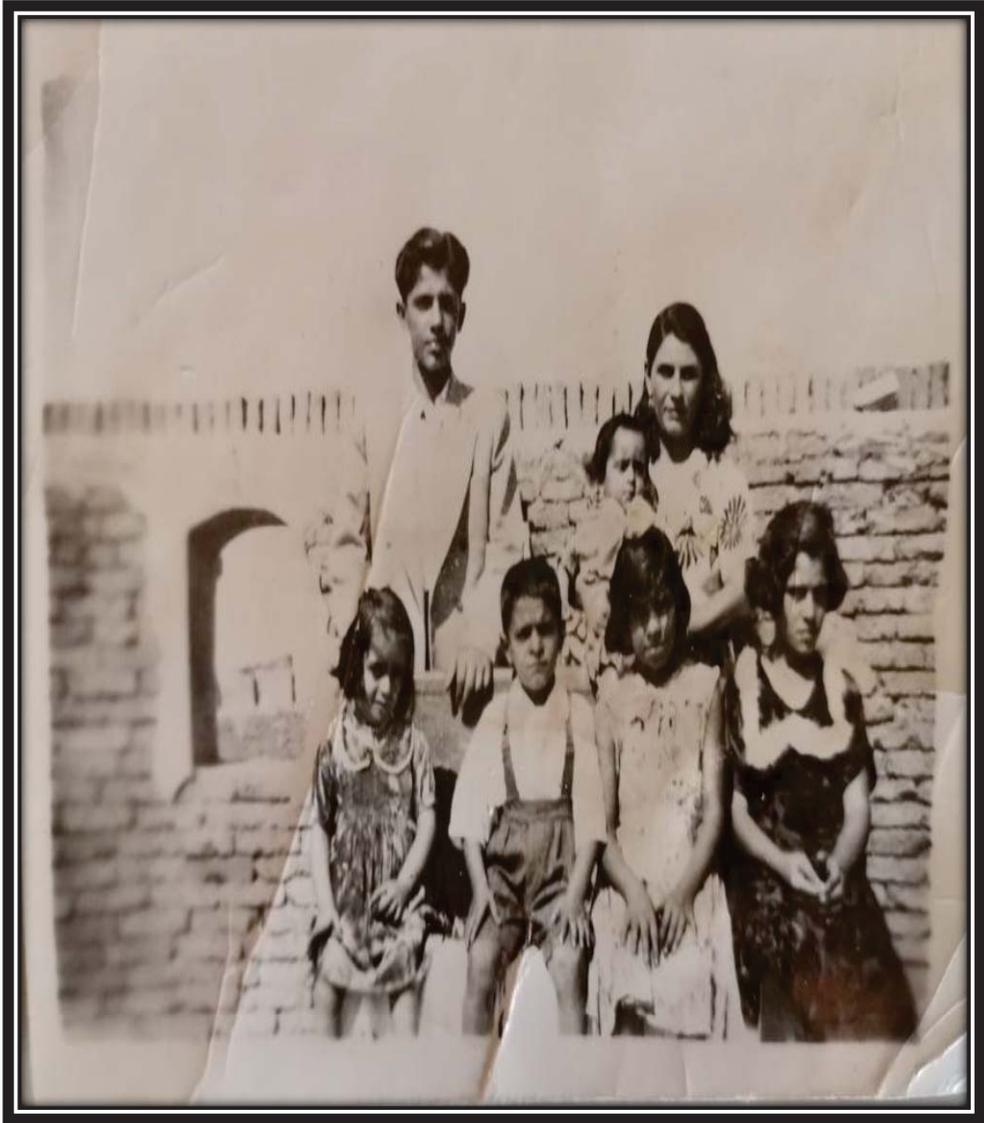
جهمال عه له مدار له سالی ۱۹۵۲ له گهړه کی ته یراوه له هه ولیتر

جهمال عه له مدار له گه ل ماموستا قهره ني ته سوهدي خالي

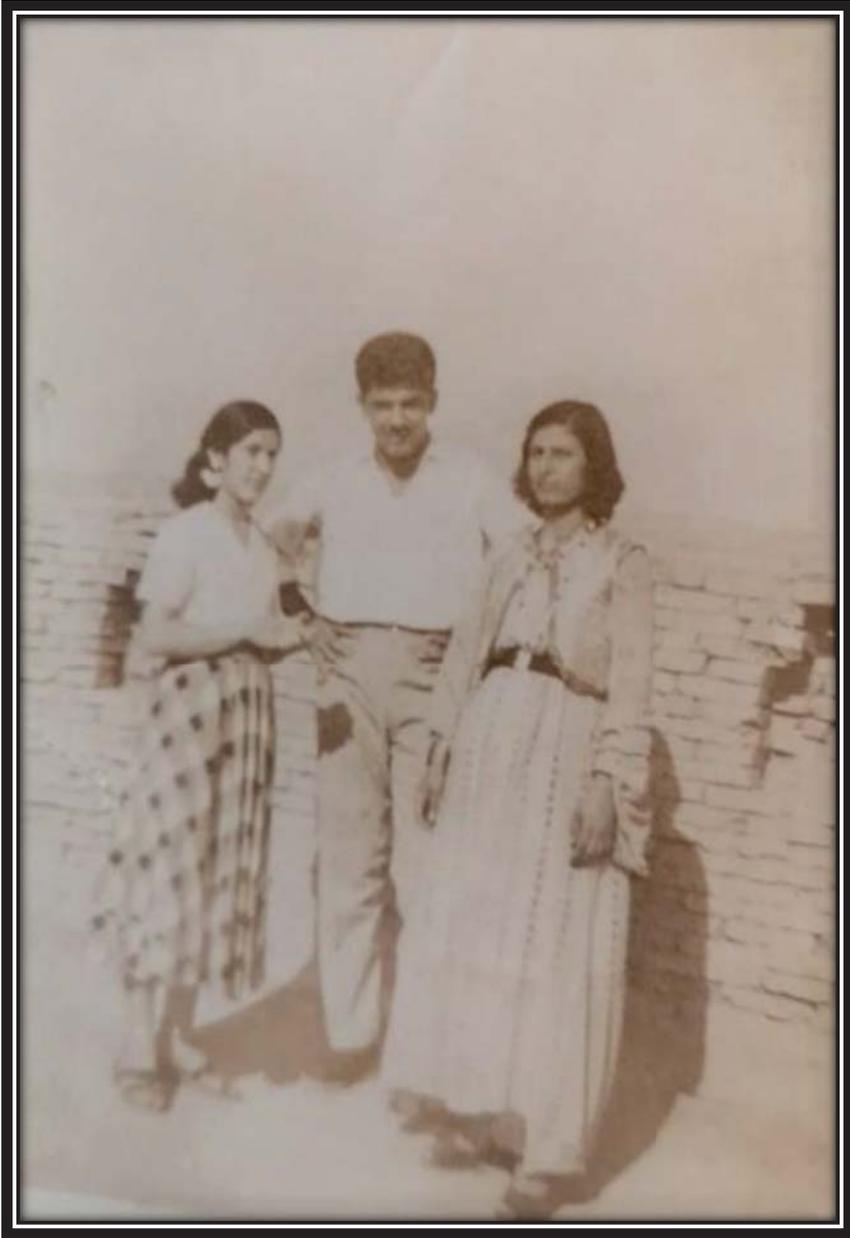
باوکی جهمال، خالی و جهمال

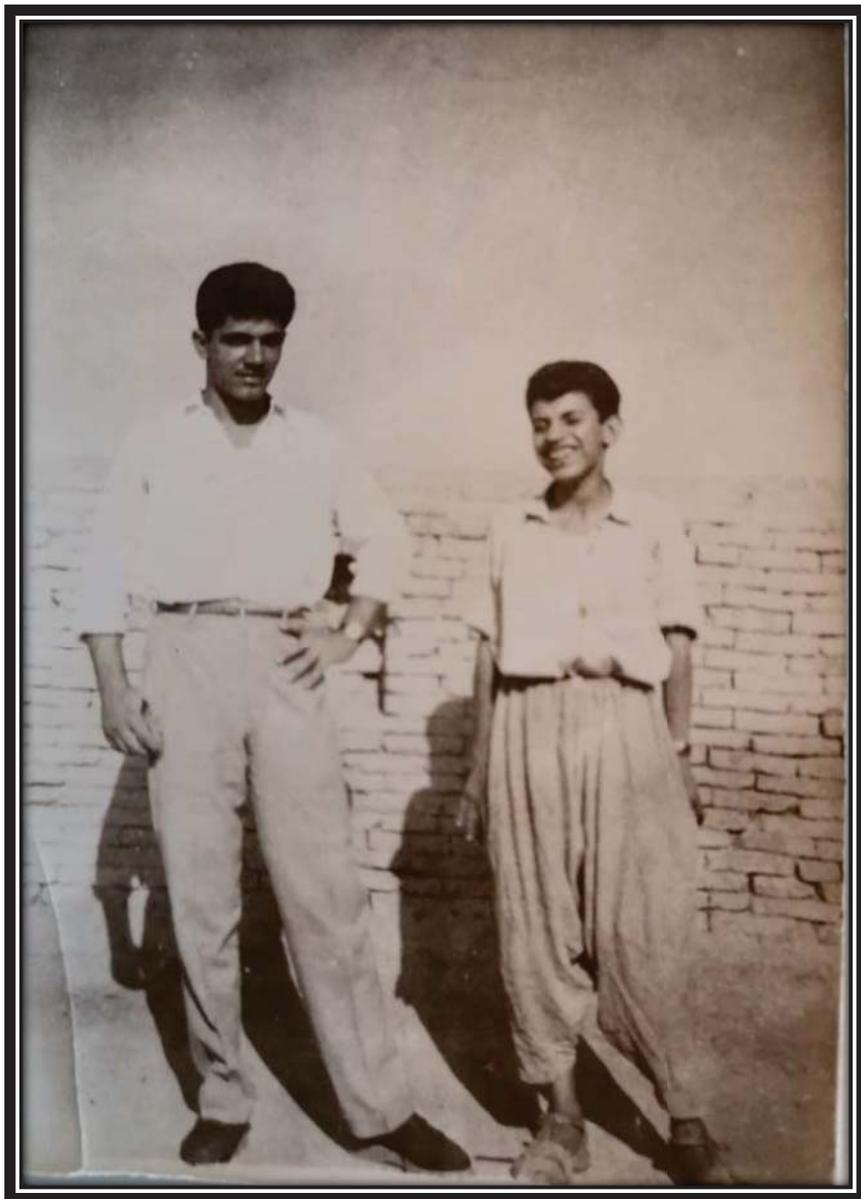
جهمال عهلهمدار و دايكي و خوشك و براكاني له تهيراوه له ههولپر

مه‌عاون شاکر، باوکی جه‌مال عه‌له‌مدار

جه مال عه له مدار له گه ن هه ردوو پلکي سه عديه و شوکريه حاجي نه سوه د له ته يراوه
له هه وليږ

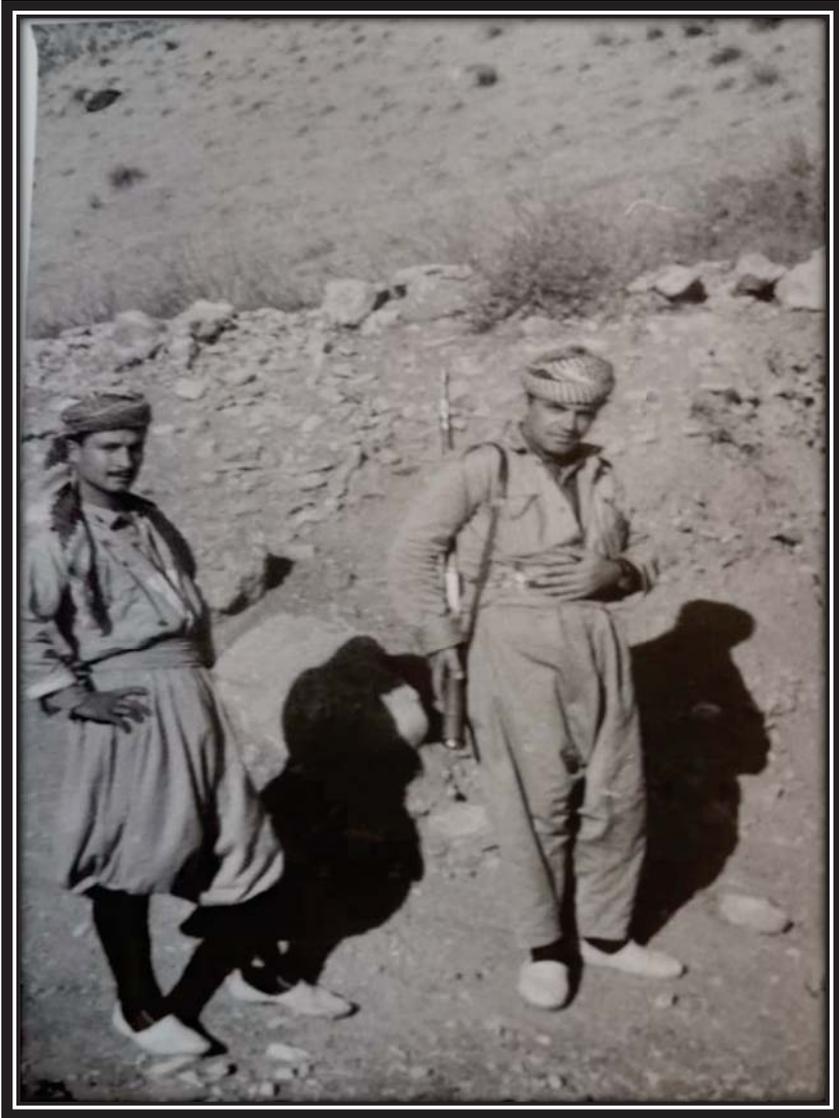
جهمال عهلهمدار له گهڻ قهرهني ٽهسوهدي خائي له تهيراوه له ههولپر

جه مال عه له مدار له گه ل ئيبتسامي خوشكي له ناوپردان سالی ۱۹۷۰

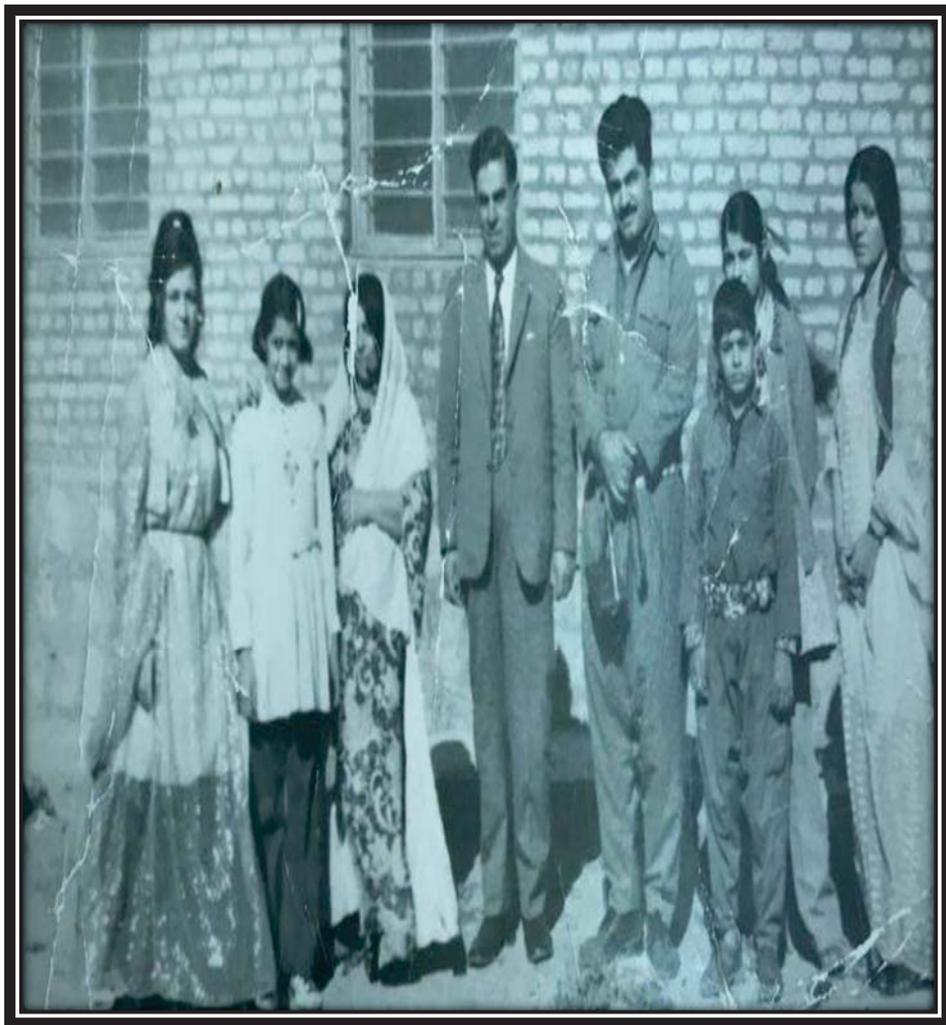

جهمال عهله مدار له گه ئ مه سعوود بارزانی

جه مال عه له مدار به قووته برنؤيه ك له گه ل پيشمه رگه يه ك له ناوپردان سالي

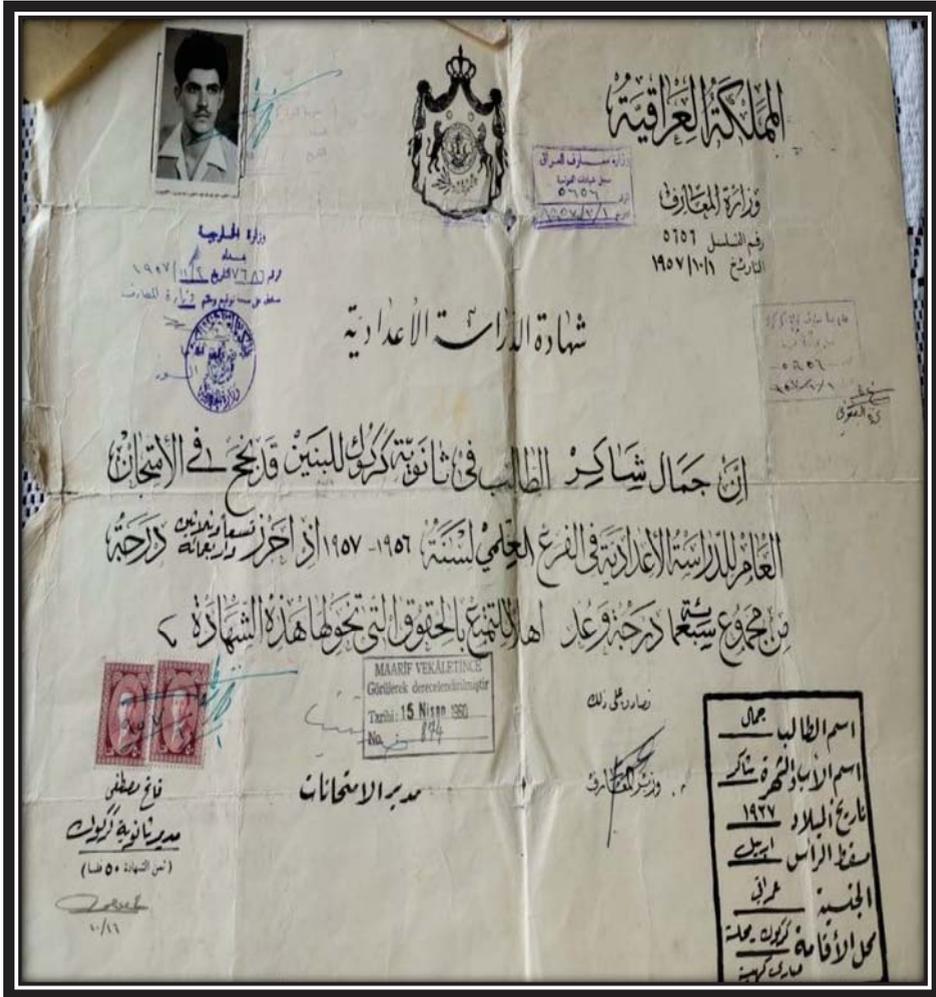
۱۵۱۹۶۸

جهمال عهلهمدار له گهڻ باوک و دایک و برا و خوشکه کانی له ناوپردان سالی
۱۵۱۹۷۰

جه مال عه له مدار له گهڼ خوشک و خزمه کاني له ناوپردان سالي ۱۹۷۰د

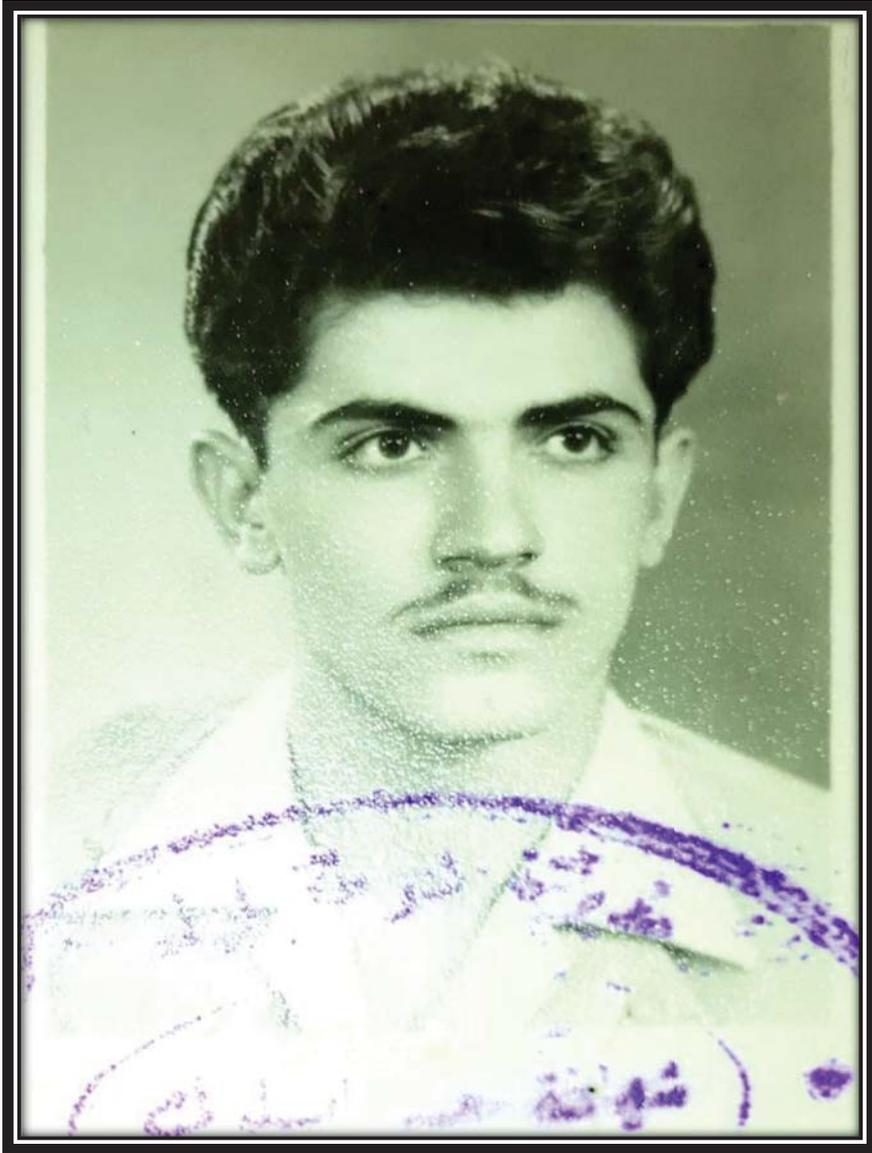

بروانامه‌ی ئاماده‌یی جهمال عه‌له‌مدار له که‌رکوک له سالی ١٩٥٧دا

جهمال عه له مدار يه كه مين هه وليږي له سويد

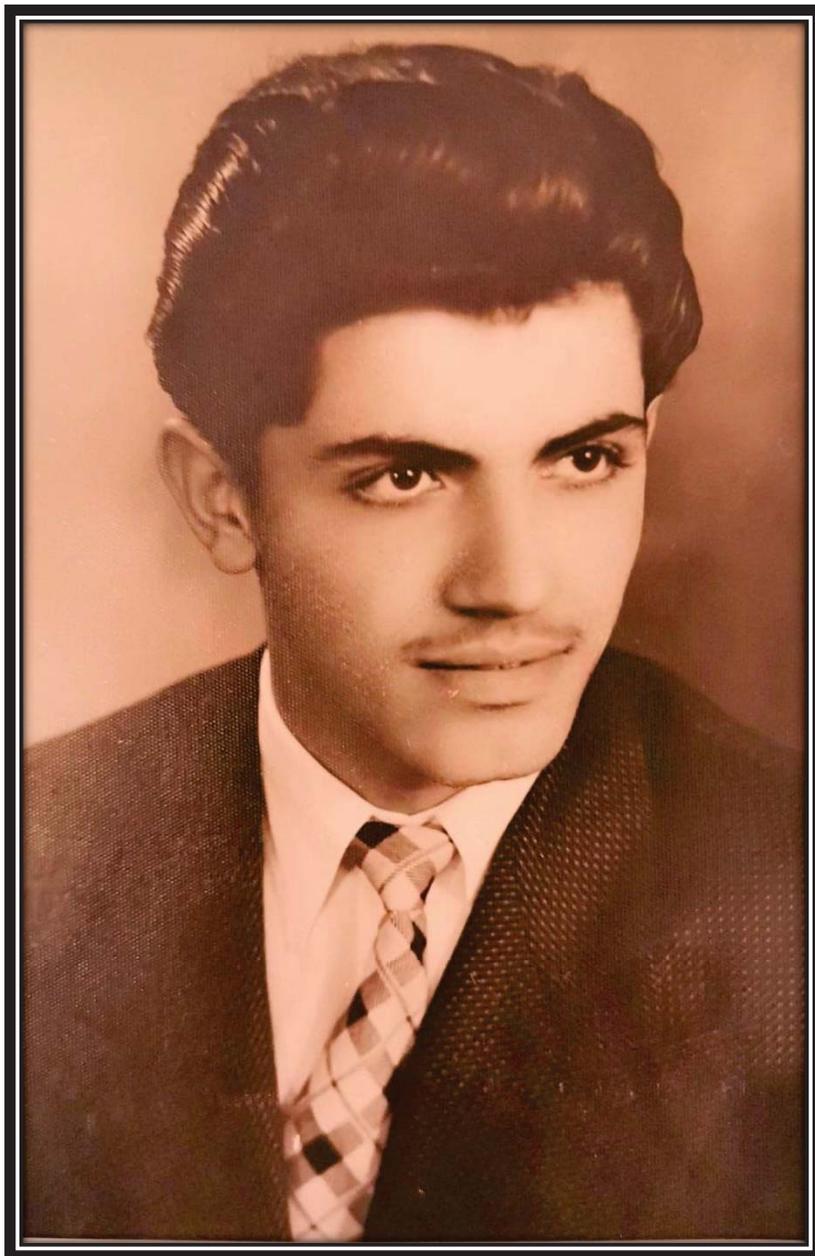

جهمال عه له مدار له سويده وه هاتووه ته وه ناو شوږش له گه ل ژماره يه ك پيشمه رگه
له سالي ۱۹۶۸ د

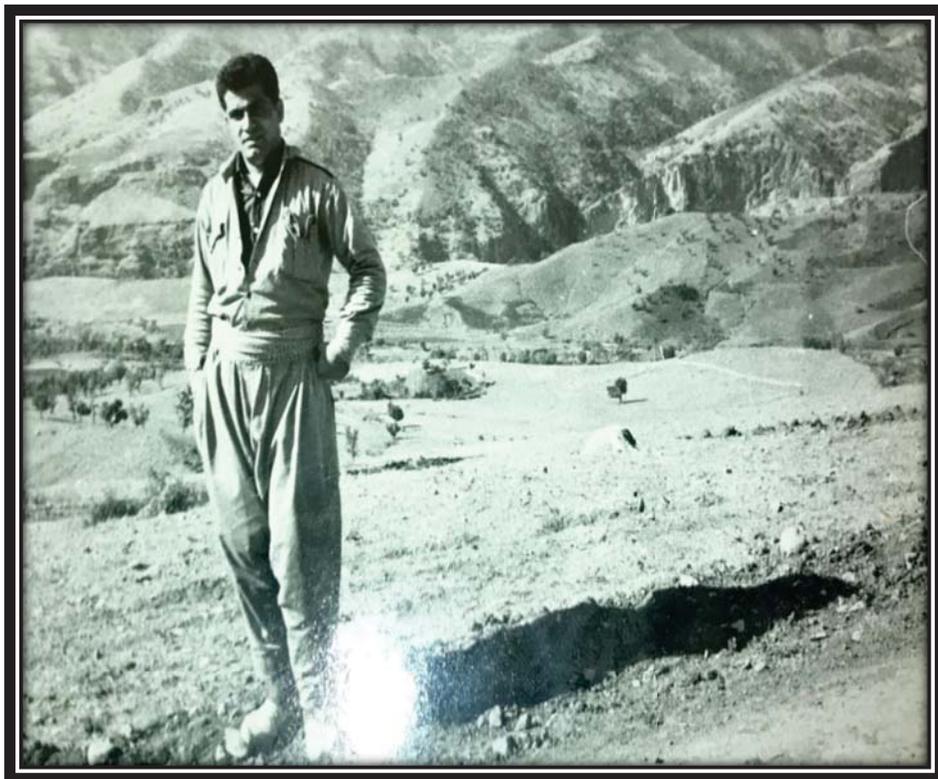

جه مال عه له مدار وینه یه کی کۆنی پیش چوونی بو تورکیا

جهمال عهلهمدار يه كه مين ههولپري له سويد

جهمال عهلهمدار له كهركووك له سالي ۱۹۶۷دا

جه مال عه له مدار له روژانی به شدارکردنی له کۆنگره‌ی حزیدا سالی ۱۹۷۰ دا

جه مال عه له مدار له گه ل هه فالاني زيندان له تورکيا له سالي ۱۹۶۳ د

جهمال عهلهمدار له گهڵ دارا عهتار و هاوار کاکه زياد له چالاکییه کانی کۆمهلهی
خویندکارانی کورد له ئه وروپا

جهمال عه له مدار له چالاکییه کانی کومه نهی خویندکاراندا

جهمال عه له مدار له گه ئ قوتابییانی زانکۆدا له تورکیا

جهمال عهلهمدار له تورکيا قوتابيه و هيشتا نه گيراوه، دووهم کس له چهپهوه

جه مال عه له مدار بهردهوام له پیشهوه دروشمی بۆ رژگاری کوردستان هه لگرتوو

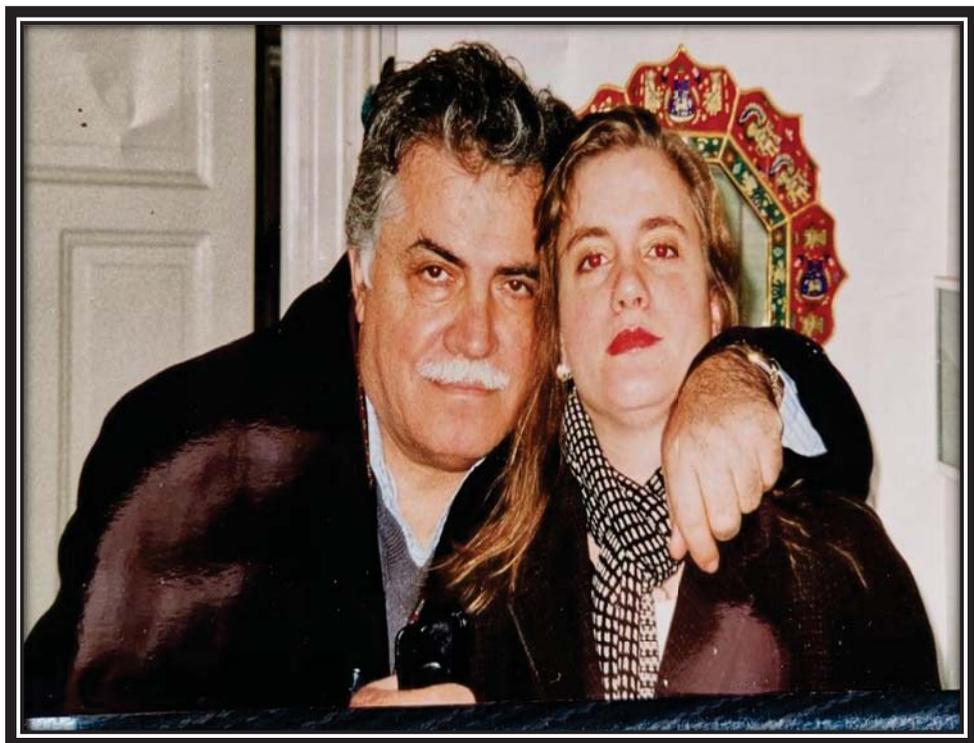
جهمال عهلهمدار و سه مير سوميدعي پيکه وه پينج سال له چين ئيش ده کهن

جهمال عهلهمدار له لهندهن له گهڻ دارا عهتار و هاوار کاکهزیاڊ و هاوسه ره که ی

جهمال عهلهمدار و دكتور بههريني هاوسهري

جهمال عهلهمدار و شیرینی کچی

كاليڤي سه روڤك وه زيراني پيشووتري فنلندياي و سه روڤكي كو ميتهي كوردي فنلندي
شيسته كاني سه دهی رابردوو

جهمال عه له مدار له گه شتی قوتاییانی ناوهندی ههولیر له په نجاگاندا

بلاوونوهوی ههوالی گیرانی جهمال عهلهمدار و هاوریپه کانی له روژنامهیه کی ناو تورکیا

چالاکیه کانی جمال عه له مدار له میدیای سویدی له کوتایی شپسته کانا

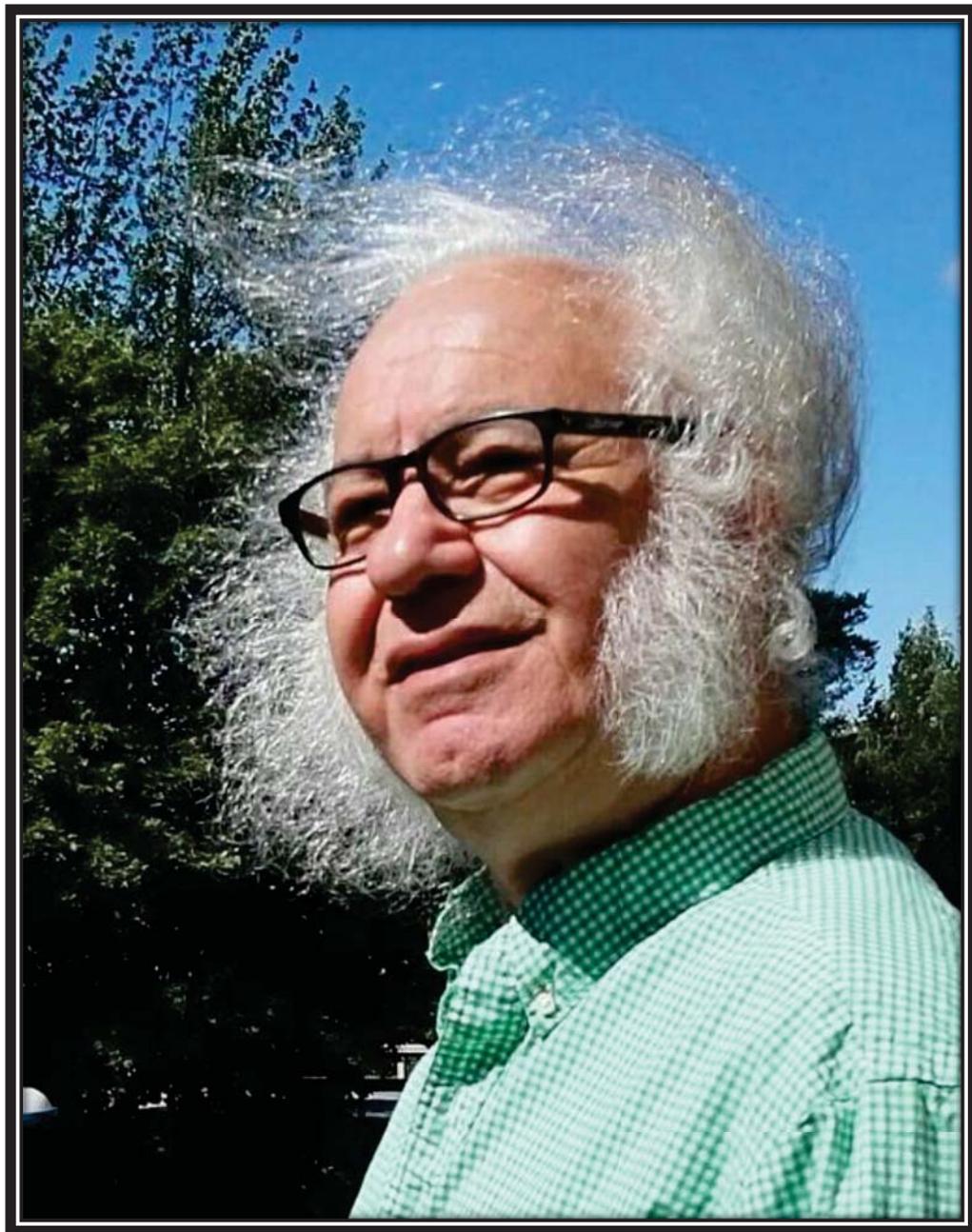

جهمال عهلهمدار له کردنهوهی کونگرهی پارتیدا له ناوپردان وتاری لقی ئهوروپا دهخوینتتهوه. روژنامهی التاخی. ۱۹۷۰

شیرزاد ههینی

لە دایكبووی: ۱۹۵۵ ھەولپىر.

دەستپىك: سەرھەتای ھەفتاكان.

ئاستى خويىندىن: خويىندى سەرھەتاي و ناوھەندى و ئامادەي لە ھەولپىر تەواوكر دووھ. دەرچووی ئاموژگای تەكنەلوژيای (رووپووی)، بەغداد.

كارنامە: خانەنشين

* ھەنووكە لە ولتاي سوید دەژى.

بەرھەم و چاپكراوھەكانى:

۱. لە يادى سەد سالى شارهوانى ھەولپىر، چاپخانەى عەلابەغدا ۱۹۸۵، قەبارە (۱۷×۲۴) سم.
۲. كەلاوھ، رىپورتاژ، بو ئوردوگانى دەقەرى ھەولپىر ۱۹۹۱.
۳. ھەولپىر.... تا دبلن، رىپورتاژ و بىرەوھەرى، بلاكراوھەكانى گوڤارى ھافىبوون، زانكووى ئازادى بەرلین، ۲۰۰۰.
۴. بەغداد.... بو ھەولپىر، رىپورتاژ، سوید و سلیمانى، ۲۰۰۰.
۵. مەملەكەتى فارگونەكان، رىپورتاژ و رۆژانە، سلیمانى، ۲۰۰۰، ۹۰ لاپەرە. چاپى دووھەم، بلاكراوھەكانى دەزگەى چاپ و بلاكورنەوھەى بەدرخان، چاپخانەى ھاوسەر، ھەولپىر، ۲۰۰۶، ۲۵۴ لاپەرە، (۱۴×۲۰) سم.
۶. كاكە ئەبو ئىسماعيل، بىرەوھەرى سلیمانى، ۲۰۰۱.
۷. بەسەرھەتاي دەرياوانىكى خنكاو، گابریل گارسيا ماركيز، بلاكراوھەكانى گوڤارى ئايندە، سلیمانى، ۲۰۰۱. چاپى دووھەمى لەلایەن دەزگەى چینی لە ھەولپىر چاپكراوھە.
۸. سىڤىيەكان ۱، بلاكراوھەكانى وەزارەتى روشنىرى و لاوان، كۆمەلە دىدارىكە، چاپخانەى وەزارەتى روشنىرى، ھەولپىر، ۲۰۰۲.

۹. ساردیان گهرم، چاپکراوه کانی دهزگهی ههوال بۆ رۆژنامهوانی و راگهیاندن، ۲۰۰۵، ۱۰۵ لاپه‌ره، قه‌باره: (۱۰.۵×۲۲) سم.
۱۰. نیلسۆن ماندیلا، گه‌شته دووره کهم له پیناوی ئازادیدا، وه‌رگی‌ران، بۆلاوکراوه کانی دهزگهی موکریانی، چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، هه‌ولێر، ۲۰۰۵، ۲۸۶ لاپه‌ره.
۱۱. مه‌مله که‌تی که‌لاوه‌کان، وتار و پیناسه‌ی بیناسازی کوردیه، کتیبی گیرفان، بۆلاوکراوه کانی وه‌زاره‌تی رۆشنیری، هه‌ولێر، ۲۰۰۵.
۱۲. کۆریا: پیناسه و شاره‌زابوونی وڵات و میله‌تی کۆریایه، وه‌رگی‌ران، بۆلاوکراوه کانی دهزگهی وه‌رگی‌ران، هه‌ولێر، ۲۰۰۷.
۱۳. هۆلۆکۆست: ئاگاداری نه‌وه‌کانتانی پێبکه‌نه‌وه، ستیفان بروشفیلد، پول ئا. لیفین، وه‌رگی‌ران له‌ عه‌ره‌بییه‌وه، بۆلاوکراوه کانی سه‌نته‌ری لیکۆئینه‌وه‌ی فیکری و ئه‌ده‌بی نما، هه‌ولێر، ۲۰۰۷.
۱۴. دوو برینسیسی- نازداری بێناز، دینا و ماساکۆ، وه‌رگی‌ران و ئاماده‌کردن، بۆلاوکراوه کانی دهزگهی ئاراس، چاپخانه‌ی ئاراس، هه‌ولێر، ۲۰۰۸، ۱۷۶ لاپه‌ره.
۱۵. به‌ره‌و کۆشکی ئالیزی، شیراک و سارکۆزی و روایال بیار بیون، وه‌رگی‌ران له‌ عه‌ره‌بییه‌وه، بۆلاوکراوه کانی وه‌زاره‌تی رۆشنیری- به‌ریوه‌به‌رایه‌تی خانه‌ی وه‌رگی‌ران، چاپخانه‌ی روون، سلیمانی، ۲۰۰۸، ۲۴۳ لاپه‌ره.
۱۶. ۹۵۵ ده‌قه له‌ گه‌ل شێرکۆ بێکه‌س، دیمانه، بۆلاوکراوه کانی سه‌نته‌ری نما، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی تیشک، هه‌ولێر، ۲۰۰۸، ۳۳۳ لاپه‌ره، چاپی دووهم، بۆلاوکراوه کانی جه‌مال عیرفان، سلیمانی، ۲۰۱۵.
۱۷. دۆلار له‌ ئه‌مریکا، دوو باب‌ه‌ت له‌ سه‌ر پاره و سه‌رمایه و بانک له‌ ئه‌مریکای نوێدا، ئاماده‌کردن و وه‌رگی‌ران، ئاراس، چاپخانه‌ی ئاراس، هه‌ولێر، ۲۰۰۸، ۲۲۳ لاپه‌ره.

۱۸. سىكس و پۆلەتيك، كرىستوفا دلوار و كرىستوف دۆبوا: ديوتىكە لە ژيانى دېلوماتى فەرەنساي نوئى، ھەرگىرانى لە عەرەبىيەو، بىلاوكراوھ كانى سەردەم، سلىمانى، ۲۰۰۸، ۲۲۴ لاپەرە.
۱۹. مەجبور، گىرانەوھى دوئىيى نىكە! بىلاوكراوھ كانى ھەزارەتى رۆشنىرى_بەريوھەريتي رۆژنامەنووسى و چاپ بىلاوكردنەو، چاپخانەى رۆمان، سلىمانى، ۲۰۰۸، ۱۲۸ لاپەرە، قەبارە: (۱۴.۵×۲۰.۵)سم.
۲۰. ژنيكى دەرچوو لە نەرىتەكان سارا پالين، ھەرگىران، ئاراس، ھەولپىر، ۲۰۰۸، ۹۵ لاپەرە، قەبارە: (۱۲.۵×۱۹)سم.
۲۱. من رۆژنامەنووسم جاسوس نىم، كامىليانە ئەنتفايفر دو فرانسوا نىكۆلو و مى لى، ھەرگىران، بىلاوكراوھ كانى ھەزارەتى رۆشنىرى_بەريوھەريتەتى خانەى ھەرگىران، چاپخانەى شقان، سىمانى، ۲۰۰۹، ۲۷۱ لاپەرە، قەبارە: (۱۴×۲۰)سم.
۲۲. تىنە خىراكەى رۆژھەلات، ھەرگىران، موكرىيانى، چاپخانەى خانى (دھوك)، ھەولپىر، ۲۰۰۹، ۱۳۶ لاپەرە.
۲۳. كاكە ئەبو خەلىل، سەرىدە و رىپورتاژ و رەودا، لە بىلاوكراوھ كانى پاشكۆى رەخنەى چاودىر، سلىمانى، ۲۰۰۹، ۲۱۶ لاپەرە، قەبارە: (۱۴.۵×۲۲)سم.
۲۴. دانپىدانانە كانى حاجى پاولو: دىمانەيەكە لە گەل نووسەر و فەيلەسوفى بەرازىلى پاولو كۆيلو، خوان ئايرىياس، ھەرگىران، ئاوپىر، رۆژھەلات، ھەولپىر، ۲۰۰۹، ۲۷۱ لاپەرە.
۲۵. مۆساد، سەلام ئەلئىمام، ھەرگىران لە عەرەبىيەو، لە بىلاوكراوھ كانى ئاوپىر، چاپى يەكەم، ھەولپىر، ۲۰۰۹، چاپى دووھەم، ھەولپىر، ۲۰۱۰، چاپى سىيەم.
۲۶. حىكايەتەكانى غەدر و خوئىن: بەشيك لە گىرانەوھى تىرۆرە گەورەكانى جىھان سەلام ئەلئىمام، ھەرگىران، بىلاوكراوھ كانى ھەزارەتى رۆشنىرى، سلىمانى، ۲۰۰۹، ۲۸۶ لاپەرە.

۲۷. نھینییەکانی سەندوووقە رەشەکە، غەسان شەریل، ئامادەکردن، چاپکراوەکانی وەزارەتی رۆشنییری/ ھەولێر، ۲۰۰۹، ۹۴ لاپەرە.
۲۸. دەسەلات و نەخۆشی، وەرگیژان، چاپکراوەکانی وەزارەتی رۆشنییری_خانەیی وەرگیژان، چاپی یەكەم، سلێمانی، ۲۰۱۰.
۲۹. برادەرە جوانەكە، میخائیل دارمۆن و ئیئیف دیریە... رەشیدە داتی، وەرگیژانی لە عەرەبییەو، بۆلۆکراوەکان ئاراس، ھەولێر، ۲۰۱۰، ۱۳۶ لاپەرە.
۳۰. دەرەبازبوون، کارۆلین جیسوب، وەرگیژان، ئاراس، ھەولێر، ۲۰۱۰، ۱۲۰ لاپەرە.
۳۱. سیاسەتی دڵ، وەرگیژان، ئاراس، ھەولێر، ۲۰۱۰.
۳۲. گەشتیک بەرەو ئەوروپای نوێ، وەرگیژان، ئاراس، ھەولێر، ۲۰۱۰.
۳۳. ئەمال عەویزە، مافیا: دەولەتی سامان و خۆین، ئامادەکردن و وەرگیژان، ئاراس، چاپی یەكەم، ئاراس، ھەولێر، ۲۰۱۰، ۱۵۵ لاپەرە، قەبارە: (۱۹ x ۱۲)سم.
۳۴. جیھان لە دیدی کۆشنێر، وەرگیژان، بۆلۆکراوەکانی نما، ھەولێر، ۲۰۱۰.
۳۵. سیقییەکان ۲، کۆمەڵیک راز و دیمانە، وەرگیژان، چاپکراوەکانی وەزارەتی رۆشنییری و لاوان، چاپی یەكەم، ۲۰۱۱.
۳۶. مەناس کراماشاد، غاندی، چیرۆکی ئەزمونەکانم لە گەل حەقیقەتدا، وەرگیژان، ئاوێر، چاپی یەكەم، چاپخانەیی رۆژھەلات، ھەولێر، ۲۰۱۱. سی جار چاپ بوو.
۳۷. بیۆگرافیای ئامووس ئۆز، چیرۆکیك لە خۆشەویستی و تاریکی، رۆمان، وەرگیژانی، ئاوێر، چاپی یەكەم، رۆژھەلات، ھەولێر، ۲۰۱۱، ۸۰۰ لاپەرە.
۳۸. کازیوہ ژنەكەیی ناو فیسبوك، نۆفلیت، بۆلۆکراوەکانی نما، ھەولێر ۲۰۱۱.
۳۹. سەگەکان لە رینگە، ھینینگ مانکیل، رۆمان، وەرگیژان، ئاوێر، چاپخانەیی رۆژھەلات، ھەولێر، ۲۰۱۱، ۳۰۴ لاپەرە، قەبارە: (۱۷x۲۴)سم.

٤٠. ئهستيره سه رگه ردانه كه، رومان، وه رگيران، ئاوپر، چاپي يه كه م، چاپخانه ي
رؤژه لات، ههولپر، ٢٠١١.
٤١. تووتنه وانه كه عه لي به در، رومان، وه رگيران، ئاوپر، چاپي يه كه م،
رؤژه لات، ههولپر، ٢٠١١، ٤١٥ لاپه ره. چاپي دووه مي له ره هه نند له
سلیمانی سالی ٢٠٢٠ به ديزاين و پيداچوونه وهی نوی چاپکراوه.
٤٢. بابا سارته ر، عه لي به در، رومان، وه رگيران، ئاوپر، چاپخانه ي رؤژه لات،
٢٠١٢.
٤٣. دهسه لاتی دوو ژن، بودوان بولایر و مارک رؤش، وه رگيران، به درخان،
ههولپر، ٢٠١٢، ١٧٢ لاپه ره (١٦.٥×٢٣.٥) سم.
٤٤. غاردان به دواي گورگه كاندا، رومان، وه رگيران، بلاوکراوه کانی ناوه ندی ئاوپر
چاپخانه ي رؤژه لات، ههولپر، ٢٠١٢.
٤٥. چراکاني ئورشه لیم، عه لي به در رومان، بلاوکراوه کانی ئاوپر، چاپخانه ي
رؤژه لات، ههولپر، ٢٠١٣.
٤٦. شورشه کانی جيهان، ئاماده کردن، بلاوکراوه کانی ناوه ندی ئاوپر چاپخانه ي
رؤژه لات، ههولپر، ٢٠١٣.
٤٧. ههولپر: ئیبن مسته و فی، رومان، به رگی يه كه م، بلاوکراوه کانی مه لبه ندی
گشتی: يه کیتی نووسه رانی کورد، چاپي يه كه م، ههولپر، ٢٠١٢.
٤٨. ههولپر: سیتاقان، رومان، به رگی دووه م، بلاوکراوه کانی خانه ي ئه ریل و
چاپخانه ي شه هاب، چاپخانه ي شه هاب، ههولپر، ٢٠١٣.
٤٩. گیله فیودور دوستویفسکی، رومان، وه رگيرانی له عه ره بییه وه،
بلاوکراوه کانی ئاوپر، چاپخانه ي رؤژه لات، ههولپر، ٢٠١٣.
٥٠. زستانی خیزانه كه، عه لي به در رومان، وه رگيرانی له عه ره بییه وه،
بلاوکراوه کانی خانه ي وه رگيران، چاپي يه كه م، سلیمانی ٢٠١٣. چاپي
دووه م ره هه نند سلیمانی ٢٠٢١.

۵۱. كەسايەتتە مەزنە كانى جىھان، ۋەرگىرانى لە ەرهەبىيە ۋە، بىلاۋكراۋە كانى ناۋەندى نما، چاپى يە كەم، ھەولپىر، ۲۰۱۳.
۵۲. سىقىيە كان ۳، كۆمە ئىك راز و دىمانە، ۋەرگىران، چاپكراۋە كانى ۋەزارەتى رۇشنىرى و لاۋان، چاپى يە كەم، ۲۰۱۳.
۵۳. سىقىيە كان ۴، كۆمە ئىك راز و دىمانە، ۋەرگىران، چاپكراۋە كانى ۋەزارەتى رۇشنىرى و لاۋان، چاپى يە كەم، ۲۰۱۳.
۵۴. رىنسانسى-ئەروپا، مېژوو، ۋەرگىرانى لە ەرهەبىيە ۋە، بىلاۋكراۋە كانى ئاۋپىر ھەولپىر، ۲۰۱۳.
۵۵. بۇ ئامىزىكى بۇنى تۆ، مەلكىە مەزان رۇمان، ۋەرگىرانى لە ەرهەبىيە ۋە، نما، چاپى يە كەم، ھەولپىر، ۲۰۱۴.
۵۶. فەلە كەدىن كاكەيى، چركەساتى حىكمەت، ۋەرگىرانى لە ەرهەبىيە ۋە، بىلاۋكراۋە كانى رۇشنىرى، چاپخانەى ۋەزارەتى رۇشنىرى، ھەولپىر، ۲۰۱۴.
۵۷. فەلە كەدىن كاكەيى، ھەلاجىيات، ۋەرگىرانى لە ەرهەبىيە ۋە، لەسەر ئەركى زىيان كاكەيى، رۇژھەلات، ھەولپىر، ۲۰۱۴.
۵۸. ھەولپىر: تەعجىل، رۇمان، لەسەر ئەركى نووسەر، چاپخانەى زانكۆى سەلاھەدىن، ھەولپىر، ۲۰۱۴، ۲۱۶ لاپەرە.
۵۹. ھەولپىر: تەيراۋە، رۇمان، بەرگى چوارەم، بە يارمەتى ھېرش خۇشناۋ، چاپخانەى زانكۆى سەلاھەدىن، ھەولپىر، ۲۰۱۵، ۲۱۹ لاپەرە.
۶۰. ھەولپىر: چۆمان، رۇمان، بەرگى پىنجەم، لەسەر ئەركى ھېرش خۇشناۋ، چاپخانەى رۇژھەلات، ھەولپىر، ۲۰۱۵، ۲۲۴ لاپەرە.
۶۱. ھەولپىر: سەعدى گچكە، رۇمان، بەرگى شەشەم، لەسەر ئەركى ھېرش خۇشناۋ، چاپخانەى زانكۆى سەلاھەدىن، ھەولپىر، ۲۰۱۶، ۲۲۸ لاپەرە.
۶۲. ھەولپىر: سەفەن، رۇمان، بەرگى ھوتەم، لەسەر ئەركى ھېرش خۇشناۋ، چاپخانەى زانكۆى سەلاھەدىن، ھەولپىر، ۲۰۱۶، ۲۳۲ لاپەرە.

٦٣. فەلەكەدىن كاكەيى، كودەتاي رۇچى، وتارى فەلسەفى، وەرگىران، لەسەر ئەركى زىيان كاكەيى، شەھاب، ھەولپىر، ٢٠١٦، ٢٨٩ لاپەرە.
٦٤. فەلەكەدىن كاكەيى، گولەكان بۆكى دەپشكۆين، وەرگىران، چاپى يەكەم، لەسەر ئەركى زىيان كاكەيى شەھاب، ھەولپىر، ٢٠١٦.
٦٥. پەيامەكانى ژىرزەوى فيۆدور دۆستوئىشكى، رۇمان، وەرگىران، ناوھندى ئاوپر رۇژھەلات، ھەولپىر، ٢٠١٦، ٢١٤ لاپەرە.
٦٦. خافىيەر سىركاس، سەربازانى سالامىنا، وەرگىران، رۇسا، چاپخانەى رۇژھەلات، ھەولپىر، ٢٠١٧، ٢٢٢ لاپەرە.
٦٧. مەلىكە موقەدەم، ژنە ياخيپووەكە، رۇمان، وەرگىران، رۇسا، ھەولپىر، ٢٠١٧.
٦٨. ھەولپىر: قەرەچوغ، رۇمان، بەرگى ھەشتەم، لەسەر ئەركى ھېرش خوشناو، رۇژھەلات، ھەولپىر، ٢٠١٧، ٢٣٢ لاپەرە، قەبارە: (٢٣ × ١٧) سم.
٦٩. ژنىك پرچم رەش دەكاتەو، شىعر، چاپخانەى شەھاب ھەولپىر ٢٠١٧.
٧٠. پاسپورت، گەشتنامە، لەسەر ئەركى كۆمپانىيەى "دايك" چاپكراو، ھەولپىر ٢٠١٧.
٧١. ژنە كافرەكە، رۇمان، وەرگىران، بلاوكراوكانى دەزگەى مەحمود زامدار رۇژھەلات، ھەولپىر، ٢٠١٧.
٧٢. ئەبەنووس، رۇمان، لەسەر ئەركى ھىمن زەندى، چاپخانەى رۇژھەلات، ھەولپىر، ٢٠١٨، ١٢٧ لاپەرە، قەبارە: (١٤ × ٢١) سم.
٧٣. ھەولپىر عەنكاو، رۇمان رۇژھەلات ٢٠١٨ لەسەر ئەركى بنەمالەى شەھىد سۇران عەنكاو پى چاپكراو، ٢١٦ لاپەرە، قەبارە ٢٣. ١٧ سم.
٧٤. ژن لە ژيانى كاسترۆ وەرگىران، ١٢٢ لاپەرە، ١٣. ٢٢ سم، مېخەك سۇران ٢٠١٨.
٧٥. ھەولپىر كوران زانىارى، رۇمان ٢٠١٨، ٢٣. ١٧ سم، لەسەر ئەركى د. محەمەد عوزپىرى چاپكراو، ھەولپىر چاپخانەى رۇژھەلات.

۷۶. ژنه خامۆشه که، نووسینی مه‌لیکه مه‌قه‌دهم، وه‌رگی‌پران، رۆمان، سۆران
میخه‌ک ۲۰۱۸. ۱۳۸ لاپه‌ره.
۷۷. کلاشینکۆف، رۆمان، به‌هاوبه‌شی له‌گه‌ڵ د. محهمه‌د عوزی‌ری نووسراوه.
هه‌ولێر ۲۰۱۸. ۲۰۰ لاپه‌ره ۱۴.۲۱ سم.
۷۸. هه‌ولێر رینکه‌بی، رۆمان له‌سه‌ر ئه‌رکی هێرش خۆشناو چاپکراوه، هه‌ولێر
۲۰۱۹
۷۹. مافیا ده‌وله‌تی سامانی و خوین، وه‌رگی‌پران ناوه‌ندی سارا چ ۲، سلێمانی
۲۰۱۹.
۸۰. پاوه‌ری سه‌رۆکه نه‌خۆشه‌کان، وه‌رگی‌پران ناوه‌ندی سارا چ ۲، سلێمانی
۲۰۱۹.
۸۱. خزمه‌تگوزاره‌کانی کۆشکی سپی وه‌رگی‌پران، ناوه‌ندی سارا سلێمانی ۲۰۱۹
۸۲. مندالی دیکتاتۆره‌کان وه‌رگی‌پران ناوه‌ندی سارا سلێمانی ۲۰۱۹.
۸۳. به‌لیشل بینیم به‌قه‌له‌م ده‌ینوو سمه‌وه. یادنووس له‌سه‌ر ئه‌رکی د. محهمه‌د
عوزی‌ری چاپکراوه هه‌ولێر ۲۰۱۹.
۸۴. سیفیه‌کان به‌رگی ۵ ناوه‌ندی سارا سلێمانی ۲۰۱۹.
۸۵. ده‌ریاوانه‌ خنکاوکه‌ ماریز رۆمان چ ۳ ناوه‌ندی سارا سلێمانی ۲۰۱۹.
۸۶. کوبا له‌سه‌رده‌می گه‌مارۆدانه‌که‌ گابریل، سارا سلێمانی ۲۰۱۹
۸۷. نه‌هاتی میخه‌کی سه‌ربه‌رگه‌که‌ به‌یه‌ته‌وه‌ ۷ ده‌ق، وه‌زاره‌تی رۆشنی‌ری ۲۰۱۹.
۸۸. پایزه‌ ساڵ، بیره‌وه‌ری ناوه‌ندی سارا سلێمانی ۲۰۱۹.
۸۹. هه‌شتا ساڵ له‌غه‌در و خوینی ئیخوان ئه‌لموسلین وه‌رگی‌پران، ده‌زگه‌ی
ئایدیا ۲۰۱۹.
۹۰. له‌رۆژئاواوه‌ بۆ رۆژه‌لات، دوو گه‌شتی کۆن، وه‌رگی‌پران، ناوه‌ندی سارا
۲۰۱۹.
۹۱. که‌سایه‌تییه‌ مه‌زنه‌کانی جیهان، ئاماده‌کردن چ ۲ ناوه‌ندی سارا ۲۰۱۹.
۹۲. پۆسته‌ی شه‌و، رۆمان هودا به‌ره‌کات، وه‌رگی‌پران، ناوه‌ندی سارا ۲۰۱۹.

۹۳. سەكۆى مەككە، رۆمان زید عومران وەرگىپران، ناوھندى ئاودىر ۲۰۱۹.
۹۴. ھەولپىر ئەستەنبوول بەرگى ۱۲ رۆمان زانكۆى جیھان ۲۰۱۹
۹۵. رۆژگارى من، بىرەوھرى بوب دىلان ئاوپر ھەولپىر ۲۰۲۰
۹۶. خوانىكى رووت، رۆمان عەلى بەدر، رەھەند سلیمانى ۲۰۲۰
۹۷. مامۆستایانى وەھم، رۆمان عەلى بەدر، رەھەند سلیمانى ۲۰۲۰
۹۸. درۆزنەكان ھەموو شتىكىيان دەستدەكەوئیت. رۆمان عەلى بەدر، رەھەند ۲۰۲۰.
۹۹. يەكەمىن ژن، نەدیم گورسىل رۆمان، وەرگىپران، رۆسا ھەولپىر ۲۰۲۰
۱۰۰. رۆلى كلیسا لە مەملەكەتى ئۆرشەلیم، وەرگىپران رۆسا ھەولپىر ۲۰۲۰
۱۰۱. ھەرەمى سولتان، وەرگىپران، رۆسا ھەولپىر ۲۰۲۰
۱۰۲. ئەركەكانى من، بىرەوھرى رۆبەت گیتس، وەرگىپران ئاوپر ھەولپىر ۲۰۲۰
۱۰۳. ژنىكى سرك، ئەنعام كەچەچى، رۆمان وەرگىپران، رەھەند سلیمانى ۲۰۲۰
۱۰۴. خاتوونى بەغدا، رۆمان، شاکر نوورى، وەرگىپران، رەھەند سلیمانى ۲۰۲۰.
۱۰۵. قژت وەك كۆلارە بۆم دەفرىت، ۵۱ راز، ئەلكترونییە ستۆكھۆلم ۲۰۲۰
۱۰۶. نازك خانم، رۆمان، وەرگىپران، لینا ئەلحەسەن، كولتور ھەولپىر ۲۰۲۰
۱۰۷. چىرۆكى ژيانم، بىرەوھرى، موشى دايان، وەرگىپران، ئاوپر ھەولپىر ۲۰۲۰
۱۰۸. گۆرانىیەكەى ئارام، لەیلا سولیمانى، وەرگىپران، رەھەند ۲۰۲۱
۱۰۹. پۆستەچىیەكەى نىرودا، رۆمان، وەرگىپران، فېربوون ھەولپىر ۲۰۲۱
۱۱۰. تەنیا دارهەنارەكە، رۆمان، وەرگىپران، رەھەند سلیمانى ۲۰۲۱
۱۱۱. جاسووسەكان، ھەوالنگرى وەرگىپران ئاوپر ھەولپىر ۲۰۲۱

